

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

VIEŠOSIOS POLITIKOS ANALIZĖS MAGISTRO PROGRAMA

KAROLINA JOCYTĖ

II kurso studentė

**LIETUVOS MOKYKLŲ TINKLO OPTIMIZAVIMAS: KODĖL
VIENOS SAVIVALDYBĖS MOKYKLAS REORGANIZUOJA, O
KITOS – NE?**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: dr. Žilvinas Martinaitis

Vilnius, 2022 m.

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....

(data)

.....

(v., pavardė)

.....

(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....

(data)

.....

(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....

(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas („Lietuvos mokyklų tinklo optimizavimas: kodėl vienos savivaldybės mokyklas reorganizuoja, o kitos – ne?“) yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Karolina Jocytė

(parašas)

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Jocytė K. Lietuvos mokyklų tinklo optimizavimas: kodėl vienos savivaldybės mokyklas reorganizuoja, o kitos – ne?: Viešosios politikos analizės specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas dr. Ž. Martinaitis. – V., 2022. – 171 p.

Reikšminiai žodžiai: mokykla, reorganizacija, Lietuvos mokyklų tinklo optimizavimas, savivaldybės, Šiaulių r. savivaldybė, Kalvarijos savivaldybė, politikai, švietimas, viešojo pasirinkimo teorija, daugiapakopio valdymo koncepcija, lyginamoji analizė.

Šiame darbe nagrinėjama, kodėl, egzistuojant objektyviai nepalankioms demografinėms, ekonominėms ir švietimo kokybės sąlygoms, vienoje Lietuvos savivaldybėje mokyklos yra reorganizuojamos, o kitose – ne. Siekiant atsakyti į šį klausimą, analizei pasirinktos Šiaulių r. savivaldybės Dubysos aukštupio mokykla ir Kalvarijos savivaldybės Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla. Tyrime atlikta mokyklų lyginamoji analizė remiantis John S. Mill vienintelio skirtumo taisykle. Atsižvelgiant į viešojo pasirinkimo teorijos ir daugiapakopio valdymo koncepcijos prielaidas, sukonstruotas teorinis darbo pagrindas ir iškeltos trys hipotezės, kuriomis numatomi nepriklausomi kintamieji – perrinkimas, finansinių išteklių optimizavimas ir geros kokybės švietimo užtikrinimas. Vertinant šių kintamųjų svarbą, empirinė analizė remiasi 22 pusiau struktūruotais interviu su Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių ir pasirinktų mokyklų bendruomenių atstovais bei pirminių ir antrinių šaltinių analize.

TURINYS

Darbe naudojamos santrumpos.....	7
Įvadas	8
1 Teorinis analizės pagrindas	12
1.1 Viešojo pasirinkimo teorija	12
1.1.1 Kritika viešojo pasirinkimo teorijai	15
1.1.2 Teorijos pritaikomumas švietimo srityje.....	16
1.2 Daugiapakopio valdymo koncepcija.....	17
1.2.1 Koncepcijos pritaikomumas švietimo srityje	19
2 Metodologinė tyrimo dalis	21
2.1 Hipotezės ir kintamųjų operacionalizacija	21
2.2 Sąvokos <i>mokyklų reorganizavimas</i> samprata.....	22
2.3 Analizei pasirinktų mokyklų atvejai	24
2.3.1 Mokyklų atrankos kriterijų ir duomenų šaltinių apžvalga	24
2.3.2 Pasirinktų mokyklų situacija atrankos kriterijų kontekste	25
2.4 Tyrimo dizainas: lyginamoji analizė.....	27
2.5 Darbe taikomi duomenų rinkimo ir analizės metodai.....	29
3 Empirinių duomenų analizė.....	30
3.1 Vietos politikų perrinkimas	30
3.1.1 Partijų rinkimų programų apžvalga	31
3.1.2 Sprendimai dėl mokyklų: politikų elgsenos strategijos	34
3.1.3 Perrinkimo įtaka sprendimams dėl mokyklų.....	37
3.2 Savivaldybės biudžeto optimizavimas	38
3.2.1 Mokyklų finansavimas.....	38
3.2.2 Finansinių išteklių naudojimas: Dubysos aukštupio mokyklos situacija.....	39
3.2.3 Finansinių išteklių naudojimas: Liubavo mokyklos situacija	42
3.2.4 Skirtingas savivaldybių požiūris: mokyklų situacijų palyginimas	44
3.3 Geros kokybės švietimo užtikrinimas	45
3.3.1 Švietimo kokybė: juridinis kontekstas	45
3.3.2 Dubysos aukštupio mokyklos švietimo kokybės situacija	46
3.3.3 Liubavo mokykla švietimo kokybės situacija	50

3.3.4 Mokyklų švietimo kokybės situacijų palyginimas	53
Išvados.....	55
Literatūros ir šaltinių sąrašas	58
1 Priedas. Interviu respondentų sąrašas	64
2 Priedas. Vienam mokiniui tekusios Kalvarijos savivaldybės lėšos	65
3 Priedas. Demografiniai, ekonominiai ir švietimo kokybės veiksniai darbe analizuojamose mokyklose	66
4 Priedas. 22 pusiau struktūruotų interviu transkripcijos.....	70
Summary	170

Darbe naudojamos santrumpos

BU	Bendrasis ugdymas
ES	Europos Sąjunga
IU	Ikimokyklinis ugdymas
MDC	Mokykla-daugiafunkcis centras
NK	Nepriklausomas kintamasis
NŠA	Nacionalinė švietimo agentūra
NMPP	Nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas
PU	Priešmokyklinis ugdymas
PUPP	Pagrindinis ugdymo pasiekimų patikrinimas
SUP	Specialieji ugdymosi poreikiai
ŠVIS	Švietimo valdymo informacinė sistema
VBE	Valstybinis brandos egzaminas

Ivadas

Mokyklos, kuriose ugdoma jaunoji visuomenės grandis, gali būti suvokiamos kaip viešasis gėris, svarbi konkrečių bendruomenių socialinio audinio dalis¹. Atitinkamai, mokyklų reorganizavimas, ypač uždarymas, dažniausiai yra lydimas prieštaringo, politiškai komplikuoto proceso (žr. Deeds ir Pattillo, 2015; Engberg et al., 2012), kuris neišvengiamai paliečia daug suinteresuotųjų pusių. Šis sprendimas taip pat gali lemti vietos bendruomenių tarpusavio konkurenciją dėl mokyklų ar jų struktūros išsaugojimo (žr. Kearns et al., 2009; Vincent, 2006; Basu, 2007; Fredua-Kwarteng, 2005), kadangi mokyklos uždarymas traktuojamas kaip nepakeičiamos socialinės infrastruktūros praradimas².

Akademinėje literatūroje nagrinėjamus pagrindinius mokyklų reorganizavimą arba uždarymą lemiančius veiksnius galima suskirstyti į tris kategorijas. Pirma, **demografiniai veiksniai**, kai dėl neigiamų demografinių tendencijų ir (ar) vidinės migracijos šalyje (žr. Assmo ir Wihlborg, 2012, Šūpule ir Soholt, 2019) mažėja mokyklinio amžiaus vaikų skaičius atitinkamoje vietovėje (žr. Steiner, 2009; Engberg et al., 2012; Deeds ir Pattillo, 2015; Ticken ir Auldridge-Reveles, 2019; Elacqua, Sanchez ir Santos, 2021). Antra, **ekonominiai veiksniai**, kai mažai mokinių turinčių mokyklų išlaikymas tampa per didelė finansine našta, nes vienam mokiniui tenkanti išlaidų dalis neproporcingai auga (žr. Steiner, 2009; Engberg et al., 2012; Ticken ir Auldridge-Reveles, 2019; Elacqua, Sanchez ir Santos, 2021). Tai ypač būdinga kaimiškose vietovėse esančioms mokykloms, iš kurių ekonomiškai efektyviau mokinius vežti į didesnes aplinkines mokyklas³. Trečia, **švietimo kokybės veiksniai**, kuriuos galima įvertinti per **mokinių pasiekimų** prizmę. Dėl mokinių pasiekimų gali būti nuspręsta įgyvendinti į švietimo kokybę orientuotas reformas, kai mokyklos reorganizavimas traktuojamas kaip švietimo rezultatų gerinimo strategijos dalis⁴. Šiame kontekste aktualus konkurencijos principu besivadovaujantis ekonominis požiūris. Remiantis šiuo požiūriu, nekludant papildomoms administracinėms-geografinėms aplinkybėms, šeimos leidžia savo vaikus į tas mokyklas, kurios pasižymi aukšta švietimo kokybe, pirmiausia įprastai tapatinama su įvairių standartizuotų testų aukštų rezultatų demonstravimu⁵. Tokiais atvejais „našesnės“ (angl. *high-performing*) mokyklos turėtų „išstumti“ prastesniais rezultatais

---

¹ Robin A. Kearns et al., “The status quo is not an option: Community impacts of school closure in South Taranaki, New Zealand” *Journal of Rural Studies* 25, No. 1 (2009), 131-133, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2008.08.002>

² Bill Irwin, Mark Seasons, “School Closure Decision-Making Processes: Problems and Prospects” *Canadian Journal of Urban Research* 21, No. 2 (2012), 45-54: <http://www.jstor.org/stable/26193912>

³ Outi Autti, Eeva Kaisa Hyry-Beihammer, “School Closures in Rural Finnish Communities” *Journal of Research in Rural Education* 29, No. 1 (2014), 1-2, <https://jrre.psu.edu/sites/default/files/2019-08/29-1.pdf>

⁴ Vontrese Deeds, Mary Pattillo, “Organizational “Failure” and Institutional Pluralism: A Case Study of an Urban School Closure” *Urban Education* 50, No. 4 (2015), 478–480, DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0042085913519337>

⁵ *Ibid*, 475-480.

pasižyminčias mokyklas iš švietimo rinkos⁶. Taigi, galima matyti, kad sprendimo reorganizuoti arba uždaryti mokyklas poveikis pasižymi plačia aprėptimi, kadangi dažniausiai paveikia finansinių, administracinių ir žmogiškųjų išteklių pasiskirstymą konkrečioje geografinėje teritorijoje, o tai lemia bendro mokyklų tinklo toje teritorijoje veikimą⁷.

Pažymėtina, kad su mokyklų reorganizavimu susiję atsakingų institucijų veiksmai sukelia tam tikrą viešosios politikos iššūkį, kurio metu atitinkamai žmonių grupei, pavyzdžiui, konkrečiai mokyklos bendruomenei, numatomi trumpalaikiai priimtų sprendimų kaštai (angl. *short-term costs*), siekiant kurti ilgalaikę gerį visiems⁸. Nepaisant šio tikslo, planuojami teigiami pokyčiai neretai yra apčiuopiami tik po kurio laiko, todėl pats procesas iššaukia skirtingas atitinkamus kaštus patyrusių asmenų (mokytojų, mokinių tėvų) ir kitų suinteresuotųjų veikėjų (mokyklų vadovų, politikų), norinčių išlaikyti *status quo*, reakcijas⁹. Atsižvelgdami į tai, politikai ar kiti subjektai, priimdami sprendimus dėl mokyklų veikimo, tikėtina, įvertins jų sukeltus politinius kaštus arba naudą.

Aptarti demografiniai, ekonominiai ir švietimo kokybės (mokinių pasiekimų) veiksniai aktualūs ir Lietuvos mokyklų tinklo kontekste. Lietuvoje per pastaruosius 20 metų (2000–2021 m. m.) dėl neigiamų *demografinių* tendencijų bendrojo ugdymo (toliau – BU) mokyklose mokinių skaičius sumažėjo 54 proc.¹⁰, o įstaigų skaičius atitinkamai mažėjo apie 41 proc.¹¹ Svarbu tai, kad mokyklų skaičiaus mažėjimas tarp šalies savivaldybių yra netolygus, o tai lemia tolesnę *ekonominių kaštų*, šiuo atveju – vidutinių vienam mokiniui tenkančių ūkio lėšų augimą¹². Vertinant *švietimo kokybę* per *mokinių pasiekimų* prizmę, nacionalinio ir pagrindinio mokinių pasiekimų patikrinimų (atitinkamai, NMPP ir PUPP) bei valstybinių brandos egzaminų (VBE) 2015–2019 m. duomenys rodo, kad kaimo mokyklose besimokančių mokinių rezultatai yra žemesni nei didmiesčių ar miestų mokyklų mokinių. Tokias tendencijas patvirtina ir tarptautinių tyrimų (pavyzdžiui, Tarptautinio matematikos ir gamtos mokslų tyrimo) duomenys, rodantys, kad mokinių pasiekimai tolygiai žemėja mažėjant vietovės urbanizacijos

⁶ Maia Bloomfield Cucchiara, “Marketing Schools, Marketing Cities: Who Wins and Who Loses When Schools Become Urban Amenities” (Chicago, IL: University of Chicago Press, 2013) cituota iš Deeds, Pattillo, 474–476.

⁷ Antonio Antunes, Dominique Peeters, “A dynamic optimization model for school network planning” *Socio-Economic Planning Sciences* 34, No. 2 (2000), 101–102, DOI: [http://dx.doi.org/10.1016/S0038-0121\(99\)00014-2](http://dx.doi.org/10.1016/S0038-0121(99)00014-2)

⁸ Julie Kowal, Bryan Hasse, “Closing troubled schools” (Seattle, WA: Center on Reinventing Public Education, 2008), 4.

⁹ Irwin, Seasons, 51–52.

¹⁰ **Tikslus analizės laikotarpis (pagal mokslo metus): nuo 2000–2001 m. m. iki 2020–2021 m. m.** Lietuvos statistikos departamentas, *Švietimas ir gyventojų išsilavinimas | Bendrieji švietimo rodikliai | Mokinių ir studentų skaičius*, žiūrėta 2021 m. gegužės 29 d.: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=92826d97-1d94-496d-bca6-05012102597a#/>

¹¹ Lietuvos statistikos departamentas, *Švietimas ir gyventojų išsilavinimas | Bendrasis mokyklinis ugdymas | Bendrojo ugdymo mokyklos*, žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.: <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3d5492b3-a1a8-426f-8feb-64bab50a1655#/>

¹² **2017–2019 m. duomenys.** Valstybinio audito ataskaita, „Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai“, 2017 m. lapkričio 28 d. Nr. VA-2017-P-50-1-20, 14–16, <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/Download/3593>

lygiui¹³. Švietimo kokybės veiksnių kontekste pažymėtina, kad Lietuvos mokyklose administraciniais tikslais yra formuojamos jungtinės klasės, kurios neužtikrina galimybių siekti kokybiško, perspektyvaus išsilavinimo ir sąlygoja mokinių pasiekimų netolygumus¹⁴. Pavyzdžiui, Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau – ŠVIS) preliminarūs duomenys rodo, kad 2020 m. rugsėjį 332 mokyklose (iš 870) buvo sudaryti jungtinių klasių komplektai¹⁵. Jungtinių klasių formavimas šioms mokykloms leido išlaikyti *status quo* – išvengti reorganizavimo arba likvidavimo.

Rodos, aptarti veiksniai sudaro sąlygas tęstinei mokyklų tinklo pertvarkai, tačiau susiduriama su iššūkiu – skirtinga savivaldybių elgsena, kurios kaip mokyklų steigėjos priima sprendimus dėl mokyklų savo teritorijų ribose. Nepaisant neigiamų demografinių tendencijų, augančių pustuščių mokyklų išlaikymo kaštų, žemų mokinių pasiekimų ir jungtinių klasių formavimo, dalis savivaldybių, t. y. jose veikiančios politikai ir biurokratai, vangiai priima sprendimus dėl įstaigų reorganizavimo. Tai sąlygoja neefektyvaus mokyklų tinklo išlaikymą valstybės lygmeniu. Skirtinga savivaldybių elgsena skatina kelti klausimą – *kodėl, egzistuojant objektyviai nepalankioms (demografinėms, ekonominėms, švietimo kokybės) sąlygoms, vienoje savivaldybėje mokykla yra reorganizuojama, o kitose – ne?*

Tyrimo objektas šiame darbe apima dviejų mokyklų – *Šiaulių r. savivaldybės Dubysos aukštupio mokyklos* ir *Kalvarijos savivaldybės Liubavo Juozo Montvilos pagrindinės mokyklos* – lyginamąją analizę Lietuvos mokyklų tinklo optimizavimo kontekste. Dubysos aukštupio mokykla buvo įsteigta 2020 m. rugsėjo 1 d., pirmą kartą Lietuvoje įgyvendinus jungtinės mokyklos modelį. Į vieną darinį tinklaveikos principu buvo sujungtos 3 įstaigos: Aukštelkės ir Kurtuvėnų mokyklos-daugiafunkciai centrai (toliau – MDC) ir Bubių mokykla¹⁶. Šis atvejis pasitelkiamas kaip mokyklų reorganizavimo, kadangi Šiaulių r. savivaldybė priėmė sprendimą dėl naujo juridinio vieneto sukūrimo reorganizacijos būdu. Antrasis analizės atvejis – Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla (toliau – *Liubavo*

¹³ LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija, „Lietuvos miestų ir kaimų mokinių pasiekimai: skirtumai, jų priežastys, galimi įveikos būdai“ *Švietimo problemos analizė* 5, Nr. 183 (2020): 2-4, žiūrėta 2021 m. gegužės 29 d.: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimo_problemos_analizes/Miesto%20ir%20kaimo%20mokini%C5%B3%20asiekimai_Nr%205.pdf; Nacionalinis egzaminų centras, *Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų tyrimas, Matematika, 4 klasė*, Vilnius, 2016, žiūrėta 2022 m. birželio 2 d.: https://www.smm.lt/uploads/lawacts/docs/1360_655cc29f931df84c68939dd62d3ca59e.pdf

¹⁴ LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija, LR Vyriausybei „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projekto“, https://lr.lt/uploads/main/meetings/docs/2442653_imp_912b6624ebe5deaa29caf8817d34d8fe.pdf (žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.)

¹⁵ ŠVIS, Bendrasis ugdymas, Mokyklų, turinčių mažesnių kaip 8 mokiniai dydžio klasių komplektų, dalis (proc.), žiūrėta 2022 m. kovo 18 d. <https://www.svis.smm.lt/bendrasis-ugdymas-2/>

¹⁶ Šiaulių r. savivaldybės taryba, „Dėl sutikimo reorganizuoti Šiaulių r. Aukštelkės mokyklą-daugiafunkcij centrą, Šiaulių r. Bubių mokyklą ir Šiaulių r. Kurtuvėnų mokyklą-daugiafunkcij centrą ir jungtinės mokyklos steigimo“, Šiauliai, 2020 m. balandžio 28 d., <http://195.182.89.44/aktai/document/41851>; Šiaulių r. savivaldybės taryba, „Šiaulių rajono savivaldybės Bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metais bendrasis planas“, Šiauliai, 2021 m. kovo 30 d., <http://195.182.89.44/aktai/document/45968> (žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.)

mokykla), nuo 1995 m. veikianči Lietuvos pasienyje. Nepaisant mokinių skaičiaus mažėjimo, jungtinių klasių formavimo ir kitų veiksnių, Kalvarijos savivaldybė, kaip nurodoma mokyklų tinklo pertvarkos plane 2021–2025 m., neplanavo šios mokyklos reorganizuoti¹⁷. Pažymėtina, kad 2022 m. įsigalioję švietimo politikos pokyčiai¹⁸ sąlygos šios mokyklos reorganizaciją, tačiau *šio darbo analizės laikotarpis apima 2009 m. rugsėjo 1 d. – 2021 m. gruodžio 31 d.*, todėl planuojama reorganizacija darbo kontekste nėra nagrinėjama. Atsižvelgiant į tai, kad pasirinkti mokyklų atvejai iliustruoja skirtingą savivaldybių elgseną Lietuvos mokyklų tinklo optimizavimo kontekste, šiame darbe, remiantis *viešojo pasirinkimo teorija ir daugiapakopio valdymo koncepcija*, siekiama analizuoti, kodėl vienose savivaldybėse mokyklos reorganizuojamos, o kitose – ne, t. y. mokyklų reorganizavimas laikomas priklausomu kintamuoju.

Siekiant atsakyti į tyrimo klausimą, numatomi tokie **pagrindiniai darbo uždaviniai**:

1. Atsižvelgiant į pasirinktos temos problematiką, sukonstruoti tolesnei analizei tinkamą teorinį pagrindą ir išskirti šio darbo hipotezes, tokiu būdu identifikuojant veiksnius (nepriklausomus kintamuosius), kurie galimai daro įtaką savivaldybių sprendimams dėl mokyklų reorganizavimo.
2. Pristatyti tyrimo metodologiją ir, remiantis demografinių, ekonominių ir švietimo kokybės veiksnių kategorijomis, išsamiai apžvelgti analizei pasirinktus atvejus – Dubysos aukštupio mokyklą ir Liubavo mokyklą, pagrindžiant jų pasirinkimą ir tinkamumą lyginamajai analizei.
3. Atlikti pusiau struktūruotus interviu, taikyti kitus pasirinktus tyrimo metodus, taip surenkant aktualią informaciją, reikalingą pasirinktų mokyklų lyginamajai analizei ir išsikeltų hipotezių patikrinimui.
4. Susisteminti ir apžvelgti surinktą informaciją, pateikti išvadas bei rekomendacijas ateities tyrimams.

Darbe atliekama **lyginamoji atvejų analizė**, kurios metu tarpusavyje lyginamos Dubysos aukštupio mokykla ir Liubavo mokykla, pasižyminčios panašiomis anksčiau pristatytomis charakteristikomis (demografiniai, ekonominiai, švietimo kokybės veiksniai), tačiau skirtingomis pasekmėmis: vienur mokyklos reorganizuotos, kitur – ne. Siekiant paaiškinti skirtingas pasekmes, ieškoma potencialiai įtaką turinčių kintamųjų, kuriuos suponuoja remiantis teorine prieiga sukonstruotos hipotezės. Jų patikrinimui pasitelkiami įvairūs duomenų rinkimo ir analizės metodai – **22 pusiau struktūruoti interviu** su Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių atstovais bei Dubysos aukštupio ir Liubavo

---

¹⁷ Kalvarijos savivaldybės taryba, „Dėl Kalvarijos savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrojo plano tvirtinimo“, Kalvarija, 2020 m. gruodžio 30 d., <https://teisineinformacija.lt/kalvarija/document/8992> (žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.)

¹⁸ LR Vyriausybė, „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, Vilnius, 2011 m. birželio 29 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402875/asr> (žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.)

mokyklų bendruomenėmis (mokyklų vadovais, mokytojais, mokinių tėvais), taip pat pirminių ir antrinių šaltinių analizė bei aprašomoji statistinių ir stebėsenos duomenų analizė.

1 Teorinis analizės pagrindas

Šioje dalyje apžvelgiama viešojo pasirinkimo (angl. *public choice*) teorijos ir daugiapakopio valdymo (angl. *multi-level governance*) koncepcijos pagrindinės prielaidos ir jų pritaikomumas švietimo klausimų analizei. Taip pat pristatoma akademiniam diskurse pateikiama kritika šių teorinių prieigų atžvilgiu. Pažymėtina, kad konstruojant teorinį darbo pagrindą ir hipotezes, viešojo pasirinkimo teorijai skiriama daugiau dėmesio, o daugiapakopio valdymo koncepcijos pagrindiniai principai daugiausia atskleidžiami pasitelkiant empirinį pavyzdį.

1.1 Viešojo pasirinkimo teorija

Viešojo pasirinkimo teorija taiko ekonominės analizės metodus (tokius kaip konkurencija, informacijos kaštai) politinės ir biurokratinės elgsenos analizei¹⁹. Šios teorijos epicentre galima matyti politikus ir biurokratus, kurių veikimo strategijos remiasi skirtingomis vidinėmis motyvacijomis ir išorės veiksniais. Atsisakoma įprastos prielaidos, kad politikai ir biurokratai stengiasi tarnauti tik „viešajam interesui“. Kaip pažymi Gordon Tullock, daroma realistiškesnė prielaida, kad jie kaip ir kitose sferose veikiantys individai (pavyzdžiui, verslininkai, vartotojai rinkoje), siekia patenkinti savo interesus, kiek tai leidžia tam tikros institucinės ribos, kurios atitinkamai gali būti perrinkimas arba biuro plėtra²⁰. Taigi, esminė viešojo pasirinkimo teorijos prielaida yra siejama su racionalaus pasirinkimo teorija²¹ ir nurodo, kad **individai yra racionalūs ir siekia maksimizuoti savo asmeninę naudą**²². Atsižvelgiant į tai, Anthony Downs pažymi, kad individai (jo plėtojamame modelyje – biurokratai) savo tikslų siekia racionaliomis priemonėmis, t. y. ieško efektyvių sprendimų, atsižvelgdami į ribotus savo pajėgumus ir išorinius veiksnius (pavyzdžiui, vidinę organizacijos struktūrą ar informacijos asimetriją). Šis aspektas gali pasireikšti ir neigiamai, kadangi augant laiko, pastangų ar finansiniams kaštams, reikalingiems konkrečiam tikslui pasiekti, manoma, jog atitinkamai mažėja individų (biurokratų) motyvacija siekti

---

¹⁹ Gordon Tullock, *The Vote Motive* (London: Institute of Economic Affairs, 2006), 13.

²⁰ *Ibid.*, 13, 34, 61-62.

²¹ Patrick Dunleavy, *Democracy, Bureaucracy & Public Choice. Economic Explanations in Political Science* (New York: Harvester Wheatsheaf, Hemel Hempstead, Hertsč, 1991), 3.

²² Wayne Parsons, *Viešoji politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas* (Vilnius: Eugrimas, 2001), 281-286.

tikslo²³. Šiame kontekste svarbi William Niskanen mintis, kad individai yra iš *prigimties* linkę maksimizuoti savo naudą²⁴, o prielaida apie individų tikslus yra būtinas bet kurios socialinio elgesio teorijos elementas, nes tikslingas (angl. *purposive*) individų elgesys yra socialinio elgesio esmė²⁵.

Nepaisant teorijoje pabrėžiamo individų savanaudiškumo, gali pasitaikyti atveju, kai biurokratai ar politikai paaukos savo gerovę dėl didesnio visų gėrio, tačiau tai veikia bus išskirtinis elgesys. Biurokratų kaip ir visų kitų individų naudingumas iš dalies remiasi tiesioginiu gebėjimu vartoti prekes (produktus), tačiau dalinai priklauso ir nuo to, kaip jie vertina kitiems žmonėms suteikiamą naudą. Vadinasi, jie gali remtis tiek asmeniniais interesais, tiek atsižvelgti į visuomenės interesus²⁶. Šiame kontekste W. Niskanen pažymi, kad nesavanaudišką individų elgesį ir jo pasekmes gali reikšmingai veikti informacijos, reikalingos viešojo intereso siekimui, stoka ir asimetrija²⁷. Remiantis A. Downs, kiekvienas biurokratas veikia bent iš dalies siekdamas savo interesų, o tai, kokiais motyvais vadovaujantis bus siekiama asmeninės gerovės ir kiek ši pasitarnaus visuomenei, priklausys nuo individų savanaudiškumo lygio²⁸. Aptartus aspektus gerai iliustruoja su išlaidų paskirstymo politika (angl. *distributive politics*)²⁹ siejama dažnai neigiamas konotacijas turinti strategija – „kiaulienos statinės politika“ (angl. „*pork barrel politics*“) ³⁰. Tai finansiniai ar kitokie ištekliai, skirti lokalizuotiems projektams, kurie suteikia tik siaurą geografinę naudą ir dažniausiai remiasi politinių veikėjų interesais³¹. Tokiais atvejais politikas yra tiesiogiai siejamas su konkrečiai geografinėi apygardai suteikiama nauda, sudarant asmeninių pastangų dėl siekiamo rezultato įvaizdį rinkėjams³². Šią elgseną gali skatinti individualios naudos siekis atliepant

---

²³ Anthony Downs, „A Theory of Bureaucracy“ *The American Economic Review* 55, No. 1 (1965), 439-442, <https://www.jstor.org/stable/1816286>

²⁴ Dunleavy, 154-155.

²⁵ William A. Niskanen, *Bureaucracy: Servant or master* (London: Institute of Economic Affairs, 1973), 20.

²⁶ Tullock, *The Vote Motive*, 61-63.

²⁷ William A. Niskanen, *Bureaucracy and Representative Government* (Chicago III: Aldine, Atherton, 1971), 39.

²⁸ Anthony Downs, *Inside Bureaucracy* (Boston: Little, Brown, 1967), 83.

²⁹ Pagal išlaidų paskirstymo politiką nauda yra koncentruojama konkrečiose geografinėse vietovėse, o išlaidos paskirstomos taikant bendrąjį apmokestinimą. Kenneth A. Shepsle, Barry R. Weingast, „Political Preferences for the Pork Barrel: A Generalization“ *American Journal of Political Science* 25, No. 1 (1981), 96-97, 107, DOI: <https://doi.org/10.2307/2110914>

³⁰ **Dar viena populiarī strategija – „įstatymų leidybos skiriamieji ženklai“** (angl. „legislative earmarks“), taip pat nurodanti į finansinius ar kitokius išteklius, skirtus konkrečiai programai / tikslui pasiekti. Dennis Vicencio Blanco, „Of Distributive Politics and Pork Barrel System: Why Not Epistemic Governance Approach?“ *International Journal of Public Administration* 40, No. 1 (2017), 89-91, DOI: <https://doi.org/10.1080/01900692.2015.1072553>. Cambridge Dictionary, Earmark, žiūrėta 2021 m. gegužės 23 d.: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/earmark>

³¹ Pasak Diana Evans, „kiaulienos statinės projektai“, tai **ekonomiškai neefektyvūs projektai, kai atitinkamo projekto kaina viršija jo naudą, kurie, nepaisant neefektyvumo, yra politiškai populiarūs**. Diana Evans, „Pork Barrel Politics“ In. *The Oxford Handbook of the American Congress*, ed. George C. Edwards III, Frances E. Lee, Eric Schickler, (Oxford: Oxford University Press, 2011), 2-4. James Zachary Klingensmith, „Political Entrepreneurs and Pork-Barrel Spending“ *Economies* 7, No. 16 (2019), 105-109, DOI: <https://doi.org/10.3390/economies7010016>

³² Blanco, „Of Distributive Politics and Pork Barrel System“, 89-90.

konkrečios teritorijos (pavyzdžiui, savivaldybės) poreikius, taip pasididinant perrinkimo galimybė³³, arba orientacija ir į kolektyvinę naudą ieškant palaikymo visuotinai reikšmingiems projektams³⁴.

Savanaudiškiems motyvams, skatinantiems individus maksimizuoti asmeninę naudą, teoretikai skiria nemažai dėmesio. Remiantis A. Downs, biurokratai savo veikloje gali vadovautis grynai savanaudiškais motyvais, tokiais kaip – galia, piniginės pajamos, prestižas, patogumas (asmeninių pastangų minimizavimas priešinant kaitai) ar saugumas. Taip pat numatomi keturi mišrieji (potencialiai altruistiniai) motyvai – asmeninė ištikimybė (tiesioginei darbo grupei, organizacijai, valdžiai ar tautai), susitapatinimas su konkrečia veiksmų programa, pasididžiavimas kvalifikuotu savo darbo atlikimu ir noru tarnauti viešajam interesui³⁵. Visgi, pažymėtina, kad nepaisant skirtingos biurokratų motyvacijos, jų siekiamybė išlieka ta pati – biuro ekspansija³⁶. Tokį siekį lemia tai, jog šis procesas yra tiesiogiai susijęs su kai kurių savanaudiškų motyvų, kuriais vadovaujasi biurokratai, realizacija ir augimu. Pavyzdžiui, plečiantis biurui, tikėtina, didės jų turima galia, prestižas ar piniginės pajamos. Šį aspektą akcentuoja ir G. Tullock, nurodydamas, kad beveik kiekvienas biurokratas kažką įgyja, jeigu plečiasi visa biurokratija³⁷, todėl biurokratai nuolat siekia plėsti savo biurus ir reikalauja daugiau finansinių išteklių. Biurokratų asmeninės naudos maksimizavimą per biudžetą ir biuro dydį³⁸ pabrėžia ir W. Niskanen. Pagrindinis tarnautojų dėmesys sutelkiamas į biuro (struktūrinio padalinio) biudžetą, periodinį jo asignavimą ar dotacijas, kadangi finansiniai ištekliai įvairiais būdais prisideda prie jų gerovės. Atitinkamai, tiek nacionalinio, tiek vietos lygmens biurokratai bus suinteresuoti didesniais asignavimais, o šiems mažėjant arba jų nepakankant veiklos planuose nustatytų tikslų įgyvendinimui, tikėtina, bus siekiama papildomo jų prisitraukimo arba ieškoma efektyvesnio jų panaudojimo strategijų. Anot W. Niskanen, kiti, biurokratus galimai motyvuojantys veiksniai, veikiantys kaip papildomos savanaudiškos paskatos, tai – atlyginimas, biuro privilegijos, reputacija visuomenėje, valdžia, protekcija (angl. *patronage*) ir biuro našumas³⁹. Visgi, konkreti nauda biurokratui nebūtinai yra priklausoma nuo visų minėtų veiksnių, tačiau pažymima, kad šie auga kartu su biudžetu, kuris atitinkamai turi būti teigiamai susietas su savo dydžiu⁴⁰. Kitaip tariant, biuro fizinis (struktūrinis) didėjimas ne tik glaudžiai siejasi su didesniais asignavimais, bet ir nebūtinai nuo finansų priklausomų privilegijų augimu – pavyzdžiui,

³³ Klingensmith, “Political Entrepreneurs and Pork-Barrel Spending”, 105.

³⁴ Evans, “Pork Barrel Politics”, 3-4.

³⁵ Dunleavy, 148-151. Atsižvelgdamas į grynai savanaudiškų ir mišrių motyvų grupes, A. Downs suformuoja skirtingus biurokratų tipus, taip pat savo modelyje jis kalba apie skirtingų biurų tipų bruožus, tačiau šio darbo kontekste pastarosios tipologijos nebus aktualios, todėl nėra plačiau apžvelgiamos.

³⁶ Parsons, 284.

³⁷ Tullock, *The Vote Motive*, 64-65.

³⁸ Dunleavy, 154-155.

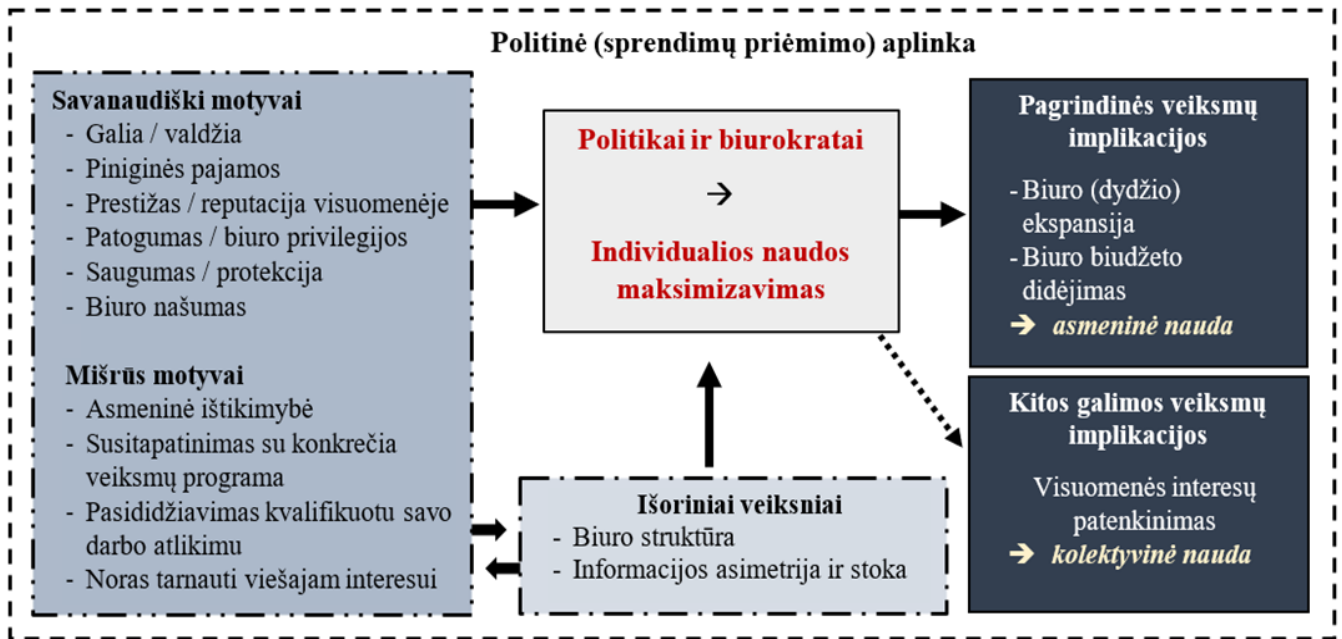
³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ Niskanen, *Bureaucracy: Servant or master*, 22-23.

reputacija visuomenėje. Be savanaudiškų asmeninės naudos maksimizavimą skatinančių motyvų, šiame kontekste taip pat pažymėtina politinių aplinkybių svarba. Pastebima, kad naudos maksimizavimas dažniausiai pasireiškia, kai siekdamas laimėti balsų, partijos žarstosi nepamatuotais pažadais, o į valdžią atėję politikai turi duoti kažką mainais už palaikymą⁴¹ – tai atitinkamai didina biudžeto išlaidas.

Apibendrinant, buvo sudarytas viešojo pasirinkimo teorijos modelis (žr. 1 paveikslas), vaizduojantis loginę veiksmų grandinę, pasireiškiančią politinėje (sprendimų priėmimo) aplinkoje, kurioje, siekdami maksimizuoti naudą, veikia politikai ir biurokratai, vadovaudamiesi skirtingais motyvais bei veikiami išorės veiksnių.

1 PAVEIKSLAS. VIEŠOJO PASIRINKIMO TEORIJS MODELIS

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis A. Downs, W. Niskanen, G. Tullock straipsniais

1.1.1 Kritika viešojo pasirinkimo teorijai

Prieš pasitelkiant viešojo pasirinkimo teoriją švietimo klausimų analizei, svarbu apžvelgti pagrindinę jai skiriamą kritiką. Pirmiausia, pažymima, kad iš pirmo žvilgsnio viešojo pasirinkimo teorijos kuriamas modelis itin tikinimai pagrindžia įsitikinimą, jog biurokratai rūpinasi tik savo interesais, tačiau vertinant iš metodologinės perspektyvos, šį modelį sunku falsifikuoti⁴². Ši problema glaudžiai susijusi su savanaudiškų biurokratų motyvų apibrėžimu ir jo aprėptimi. Pavyzdžiui, A. Downs modelyje naudojamas pakankamai platus motyvacijos apibrėžimas, priklausantis ne tik nuo skirtingų biurokratų,

⁴¹ Gordon Tullock, *The Vote Motive: An Essay in the Economics of Politics with Applications to the British Economy* (Institute of Economic Affairs, London, 1976) cituota iš Parsons, *Viešoji politika*, 281-286.

⁴² Parsons, 285-286.

bet ir biurų tipų, tuo tarpu W. Niskanen numatomas biurokratų savanaudiškumas suvokiamas kiek siauriau. Atitinkamai, dėl savo normatyviškumo kritikos sulaukia idėja apie savanaudiškais motyvais grindžiamą sprendimų priėmimą dėl biudžeto didinimo. Ši tezė leido suformuluoti naudingus apibrėžimus ir tipologijas, tačiau jos aiškinamoji galia vertinama kaip ganėtinai silpna⁴³. Tiek biudžeto didinimo, tiek biuro plėtimo kaip savanaudiškų biurokratų motyvų prielaidos yra kritikuojamos ir Patrick Dunleavy. Jis akcentavo, kad naudos maksimizavimas dažniausiai priklauso nuo *grupės* biurokratų, o skirtingų strategijų pasirinkimui įtakos turi jų hierarchinis-pareigybinis statusas⁴⁴. Visgi, nepaisant minėtos kritikos viešojo pasirinkimo teorijos prielaidoms, anot ekonomisto Michael Munger, nebuvo pasiūlytas joks alternatyvus modelis, pagrįstas labiau įtikinamomis prielaidomis apie politinio elito motyvus⁴⁵.

Pažymėtina, kad ši teorija taip pat sulaukia kritikos iš švietimo srities akademikų. Pavyzdžiui, Joseph G. Weeres ir Bruce Cooper ją traktuoja labiau kaip konceptualią orientaciją, kurios pagalba ekonominis samprotavimas yra pritaikomas politikos studijoms. Autoriai atsižvelgia į tai, jog daugelis švietimo srities mokslininkų skeptiškai žiūrėjo į ekonominių modelių politikos tyrimams pritaikymą, kadangi tokie konstruktai buvo suvokiami kaip pernelyg supaprastinti, numanantys gryną individų racionalumą, disponavimą tobula informacija ir visiškai konkurencingas rinkas. Visgi, nepaisant viešojo pasirinkimo teorijos normatyviškumo, jie laikosi požiūrio, jog ši gali būti pritaikoma kaip tam tikra analitinė strategija⁴⁶ ir pasitelkia ją miesto ir priemiesčių mokyklų politikos, kurioje veikia skirtingi suinteresuoti veikėjai, analizei.

1.1.2 Teorijos pritaikomumas švietimo srityje

Toliau svarbu įvertinti viešojo pasirinkimo teorijos pritaikomumą švietimo srityje, šiuo atveju – mokyklų tinklo optimizavimo kontekstui. Šios teorijos naudojimas kaip tam tikros analitinės strategijos su mokyklų tinklo valdysena susijusių klausimų analizei nėra nauja praktika⁴⁷, kadangi mokyklos apima

---

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ Dunleavy, 15-25.

⁴⁵ Michael C. Munger, "Self-interest and public interest: the motivations of political actors" *Critical Review* 23, No. 3 (2011), 354-355, DOI: <https://doi.org/10.1080/08913811.2011.635871>

⁴⁶ Joseph G. Weeres, Bruce Cooper, „4 Public choice perspectives on urban schools" *Journal of Education Policy* 6, No. 5 (1991), 58, DOI: <https://doi.org/10.1080/0268093910060505>

⁴⁷ Žr. *Ibid.* William L. Boyd, „The political economy of public schools" *Educational Administration Quarterly* 18, No. 3 (1982), 111-130, DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0013161X82018003007>. Terry M. Moe, "The new economics of organizations" *American Journal of Political Science* 28, No. 4 (1984), 739-777, DOI: <https://doi.org/10.2307/2110997>. Jacob Michaelson, "A theory of decision-making in the public schools: a public choice approach" *Institute for Research on Educational Finance and Governance*, Project No. 80-A4 (1980): 1-54.

daug suinteresuotų veikėjų, kurie pasižymi skirtingomis elgsenomis ir jas skatinančiomis motyvacijomis. Šiame kontekste vieni svarbiausių veikėjų yra politikai ir biurokratai, kurie priima sprendimus švietimo įgaliojimus mokyklų ar kitų švietimo įstaigų atžvilgiu turinčiose institucijose. Pažymėtina, kad sprendimų priėmimo vaidmuo dažniau tenka politikams, o biurokratai teikia rekomendacijas arba savo pasiūlymus, kurių patvirtinimui ir įgyvendinimui dažnai reikalingas politikų balsas. Remiantis aptarta viešojo pasirinkimo teorija, tikėtina, kad politikai bent dalinai atlieps visuomenės interesus, o naudos maksimizavimas remsis savanaudiškais ir (ar) mišriais motyvais (žr. 1 paveikslas). Pavyzdžiui, galios motyvas gali būti siejamas su noru būti išrinktu arba perrinktu, reputacija visuomenėje saistoma su populiarumu, taip pat gali būti pabrėžiamas susisaistymas su savo įgyvendinama programa ir siekis atliepti viešąjį interesą. Analizuojant politikų elgseną per naudos maksimizavimo prizmę, reikalinga atsižvelgti į politinio ciklo įtaką, dėl kurio pagrindinė veikimo motyvacija, tikėtina, siesis su perrinkimo galimybėmis, tad atitinkamai ir populiarumu visuomenėje. Atsižvelgiant į tai ir šiame darbe analizuojamą mokyklų tinklo optimizavimo kontekstą, keliami pirmoji tyrimo hipotezė **H1: vietos politikai bus linkę mokyklą išsaugoti, t. y. išlaikyti jos esamą struktūrą, kadangi toks sprendimas padės būti perrinktiems.** Taip pat svarbus kitas aptartas aspektas – tai pastovių asignavimų biurui (plačiaja prasme) užtikrinimas, kadangi augantis bet kokios struktūros biudžetas suteikia daugiau galios svertų joje veikiantiems individams. Atitinkamai, susiklosčius priešingai situacijai, kai gaunami pastovūs asignavimai bus panaudojami ne visiškai efektyviai, pavyzdžiui, faktinėms išlaidoms viršijant suplanuotas išlaidas, biurokratai, tikėtina, bus suinteresuoti turimų finansų panaudojimo optimizavimu, kad nepatirtų tiek finansinių, tiek politinės galios „nuostolių“. Kaip minėta, dažnu atveju biurokratų siūlymų įgyvendinimui reikalingas politikų pritarimas, taigi šiame kontekste efektyviu lėšų panaudojimu turi būti suinteresuoti ir politikai. Atsižvelgiant į tai, šiame darbe keliami antroji hipotezė **H2: vietos politikai bus linkę mokyklą reorganizuoti, nes tai leis optimizuoti turimų finansinių išteklių (biudžeto) panaudojimą.**

1.2 Daugiapakopio valdymo koncepcija

Daugiapakopio valdymo koncepcija, kurią Gary Marks išplėtojo kartu su Liesbet Hooghe, pirmiausia buvo skirta užfiksuoti ir suprasti politinius procesus, susijusius su viršnacionalinių institucijų, tokių kaip Europos Sąjunga (ES), atsiradimu⁴⁸. Taip pat ši koncepcija taikyta siekiant palengvinti

---

⁴⁸ Simona Piattoni, “Multi-level Governance: a Historical and Conceptual Analysis” *Journal of European Integration* 31, No. 2 (2009), 163-165, DOI: <https://doi.org/10.1080/07036330802642755>. Gary Marks, “An Actor-Centred Approach to Multi-Level Governance” *Regional & Federal Studies* 6, No. 2 (1996), 20-27, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/13597569608420966>

decentralizuotų sprendimų priėmimo proceso, kuriam skirtingą poveikį turi nacionalinio lygmens vyriausybės, vietos valdžia ar pilietinė visuomenė, analizę⁴⁹. Daugiapakopis valdymas apibūdina ne tik statinį politinės galios pasiskirstymą tarp skirtingų sistemos lygių (viršvalstybinio, nacionalinio, regioninio ir vietinio), bet ir dinamiškus veikėjų santykius bei jų tarpusavio priklausomybę⁵⁰. Taigi, daugiapakopis valdymas apima tiek vertikalų, tiek horizontalų politinės galios pasiskirstymą. Vertikalusis koordinavimas daugiapakopiam valdyme nurodo į sąveiką tarp aukštesnio ir žemesnio valdžios lygmenų, kurie priklausomai nuo konteksto gali būti nacionalinės, regioninės, vietos ar kitos institucijos. Tuo tarpu horizontalusis koordinavimas apima tiek viešuosius, tiek privačius subjektus, veikiančius tame pačiame valdžios lygmenyje. Dėl plataus veikėjų spektro bendra atsakomybė tarsi išsiplečia, tačiau tai nebūtinai reiškia jos sumažėjimą. Veikiau priešingai – taikant tinkamus bendradarbiavimo mechanizmus, užtikrinančius nuoseklumo, atskaitomybės ir veiksmingumo principus, daugiapakopis valdymas gali pagerinti politikos įgyvendinimą. Pažymėtina, kad dėl plataus veikėjų spektro taip pat gali kilti iššūkių bandant pasiekti sutarimą, reikalingą kolektyvinių tikslų apibrėžimui⁵¹. Atsižvelgiant į tai, siekdami sustiprinti koncepcijos aiškinamąją galią, L. Hooghe ir G. Marks išskyrė I ir II daugiapakopio valdymo tipus. I tipas numato valdymą, pasižymintį aiškia struktūra ir vertikaliai išsidėsčiusia hierarchija, kurioje tik ribotas skaičius valdžios institucijų turi faktines sprendimų priėmimo galias (Fairbrass ir Jordan, 2004). Taip pat šio tipo atveju daugiausia dėmesio skiriama skirtingų valdymo lygmenų sąveikai ir jų politikos rezultatams. Tuo tarpu II tipas, dar vadinamas „policentrinis“, referuoja į daugelį skirtingo masto valdymo institucijų, kurių struktūros ir hierarchijos yra neryškios arba net visiškai išnyksta dėl skirtingų valdymo organų ir veikėjų sąveikos (Bulkeley et al., 2003)⁵².

Apžvelgus pagrindinius daugiapakopio valdymo koncepcijos bruožus, taip pat svarbu identifikuoti jos silpnąsias vietas. Ši koncepcija kritikuojama dėl kelių aspektų. Pirma, dėl aiškinamosios galios stokos – nėra iki galo aišku, kokias hipotezes galima suformuluoti ir patikrinti. Antra, dėl savo normatyvinės pozicijos – daugiapakopis valdymas pristatomas kaip efektyvesnis ir demokratiškesnis nei vadovavimas

---

⁴⁹ Moeko Saito-Jensen, “Theories and Methods for the Study of Multilevel Environmental Governance” Center for International Forestry Research, 2015, 2, DOI: <https://doi.org/10.17528/cifor/005541>. Tatiana Fumasoli, “Multi-level governance in higher education research” In. *Handbook of Higher Education Policy and Governance*, ed. J. Huisman, H. de Boer, D. Dill, M. Souto-Otero, (Palgrave Macmillan, 2015), 2. Gary Marks, “Structural Policy and Multi-level Governance in the EC” In A. Cafruny, G. Rosenthal (eds.) *The state of the European Community 2*, (The Maastricht debates and beyond, Boulder, CO: Lynne Rienner, 1993): 391-400.

⁵⁰ Harald Wilkoszewski, Eli Sundby, “From Hard to Soft Governance in Multi-level Education Systems” *European Journal of Education*, No. 0 (2016), 1-2, <https://www.jstor.org/stable/26609338>

⁵¹ European Training Foundation, *Good multi-level governance for vocational education and training*, 2013, 2: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/5C0302B17E20986CC1257C0B0049E331_Multilevel%20governance%20x%20VET.pdf

⁵² Fumasoli, “Multi-level governance in higher education research”, 2-3. Liesbet Hooghe, Gary Marks, “Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-level Governance” *American Political Science Review* 97, (2003), 233-237, DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S0003055403000649>

ir kontrolė. Trečia, dėl keliamos prielaidos, kad pasidalijamas dalyvavimas priimant sprendimus reiškia vienodą veikėjų galią, ypač politikos įgyvendinimo metu. Kaip atsvara tokiai kritikai siūlomas organizacinis požiūris į teoriją, teigiant, kad institucinė ir organizuota aplinka, kurioje veikia socialiniai ir politiniai veikėjai, yra svarbus veiksnys analizuojant ir aiškinant politikos procesus⁵³.

1.2.1 Konceptijos pritaikomumas švietimo srityje

Švietimo srityje daugiapakopio valdymo koncepcija dažniausiai pasitelkiama aukštojo mokslo lygmenyje veikiančių subjektų sąveikos analizei (žr., pavyzdžiui, Fumasoli, 2015; Chou et al., 2017; Gohari, Medalen ir Aranya, 2019), tapusia kone klasikiniu pavyzdžiu šalia ES sanglaudos politikos, aplinkosaugos sričių. Aukštojo mokslo srityje itin reikšminga didelė subjektų įvairovė – nuo plačią autonomiją turinčių universitetų, mokslo ir tyrimų institutų iki privačių partnerių ar bendradarbiauti siekiančių verslo subjektų⁵⁴. Gerokai retesni, tačiau akademiniam diskurse taip pat pasitaikantys atvejai, kai daugiapakopio valdymo koncepcija yra pritaikoma kituose švietimo, pavyzdžiui, ikimokyklinio (toliau – IU), BU ar profesinio mokymo⁵⁵, lygmenyse, veikiančių subjektų analizei. Pažymėtina, kad pastarieji analizės pavyzdžiai galimi dėl konkrečių švietimo sistemų decentralizacijos, lemiančios didesnę švietimo subjektų autonomiją ir platesnes jų veikimo galimybes. Anot Harald Wilkoszewski ir Eli Sundby, daugelio valstybių švietimo finansavimo sistemų decentralizavimas pakeitė centrinio, regioninio ir vietos lygmenų santykių pobūdį, nuo hierarchinio santykio pereinant prie darbo pasidalijimo su didesne tarpusavio priklausomybe ir savireguliacija⁵⁶. Aiškus švietimo finansavimo sistemos decentralizavimo pavyzdys BU lygmenyje gali būti sąveika tarp centrinio ir vietos valdžios lygmenų, kai švietimo ministerijos mokykloms skiria mokymo lėšas, o su mokyklų išlaikymu susijusiomis išlaidomis rūpinasi savivaldos institucijos. Akademikai taip pat pažymi, kad švietimo sistemos decentralizacija atliekamų tyrimų lauke pakreipė dėmesį nuo centrinių institucijų vaidmens švietimo srityje į pačius

---

⁵³ Ian Bache, *Europeanization, and multi-level governance: Empirical findings and conceptual challenges*. ARENA, ARENA Working Papers, 2008, 1-10. B. Guy Peters, J. Pierre, "Governance Approaches" in *European integration theory 2nd*, ed. A. Wiener, (Oxford: Oxford University Press, 2009), 91-104 cituota iš Fumasoli, 1.

⁵⁴ Jetta Frost, Fabian Hattke, Markus Reihlen, "Multi-Level Governance in Universities: Strategy, Structure, Control" *Multi-Level Governance in Universities. Strategy, Structure, Control* 4 (2018): 1-19.

⁵⁵ **Ikimokyklinio ugdymo pavyzdys:** Trish Mercer, Wendy Jarvie, „Negotiating the Early Childhood Education Revolution: An Exercise in Multi-level Governance“ in *Multi-level governance: conceptual challenges and case studies from Australia*, ed. Katherine A. Daniell, Adrian Kay, (The Australian National University, ANU Press, 2017), 161-181, DOI: <http://dx.doi.org/10.22459/MG.11.2017.07>; **Bendrojo ugdymo pavyzdys:** Inese Šūpule, Susanne Søholt, „Rural Municipalities and Change in Local School Structure: Comparing Room for Manoeuvre among Rural Municipalities in Latvia and Norway“ *Scandinavian Journal of Educational Research* 63, No. 7 (2019), 1070-1085, DOI: <https://doi.org/10.1080/00313831.2018.1476916>; **Profesinio mokymo pavyzdys:** ETF, *Good multi-level governance for vocational education and training*, 2013.

⁵⁶ Wilkoszewski, Sundby, 1-2.

valdymo veiklos procesus, apibrėžiamus kaip visus vyriausybės, rinkos ar tam tikro tinklo (angl. *network*) vykdomus valdymo procesus⁵⁷. Atsižvelgiant į tai, mokyklų tinklo valdymas gali būti traktuojamas kaip sąveika tarp skirtingų sistemos dalyvių (ne tik tarp centrinės ir vietos valdžios), turinčių įtakos sprendimų priėmimo procesui. Tokia samprata atitinka vieną esminių daugiapakopio valdymo koncepcijos prielaidų, numatančių, kad sprendimų priėmimo proceso kompetencija nėra monopolizuojama centrinės valdžios rankose, o padalijama tarp skirtingų valdžios lygmenų ir sektorių veikėjų⁵⁸. Be to, kad savivaldybės daugelyje šalių yra atsakingos už švietimo proceso vykdymą, išteklių paskirstymą ir mokyklų tinklo veikimą atitinkamoje teritorijoje, jos yra skatinamos konsultuotis su kitais suinteresuotaisiais subjektais. Tai gali būti mokyklų direktoriai, mokytojai, administracinis personalas, mokiniai, tėvai, įvairios vietos organizacijos (mokinių tarybos), taip pat nacionalinės nevyriausybinės organizacijos (profesinės sąjungos, tėvų organizacijos), kurios turi teisę reikšti savo interesus svarstomu klausimu⁵⁹.

Aptartus aspektus gerai iliustruoja Inese Šūpule ir Susanne Soholt tyrimas, kuriame daugiapakopio valdymo koncepcija pasitelkiama Latvijos ir Norvegijos savivaldybių veiksmų laisvės mokyklų pertvarkos kontekste analizei. Autorės nagrinėja nacionalinių reglamentų, centriniu ir vietos lygmeniu palaikomų švietimo lūkesčių, tarp kurių bando laviruoti politikai, poveikį savivaldos sprendimų priėmimo procesui⁶⁰. Atsispirdamas nuo daugiapakopio valdymo koncepcijos prielaidų, Šūpule ir Soholt identifikuoja skirtingus valdymo lygmenis ir suinteresuotąsias puses, turinčias įtakos sprendimų priėmimui dėl kaimo mokyklų veikimo. Tyrime pažymima, kad *viršnacionaliniu lygmeniu* veikia įvairių tarptautinių organizacijų rekomendacijos ir įsipareigojimai, pavyzdžiui, Jungtinių Tautų organizacijos Vaiko teisių konvencija. *Nacionaliniu lygmeniu* itin reikšmingą vaidmenį atlieka švietimo ministerijos, atsakingos už aukštos kokybės, veiksmingo ir novatoriško švietimo formavimą ir užtikrinimą. *Vietos lygmeniu* veikia nemažą autonomiją turinčios, tačiau centriniu lygmeniu formuojamą politiką privalančios įgyvendinti savivaldybės. Svarbu ir tai, kad nepaisant paskatų konsultuotis su kitais suinteresuotaisiais subjektais sprendimų priėmimo procese, į šias paskatas savivaldybės kartais atsižvelgia tik formaliai⁶¹. Taip pat procesą apsunkina tai, jog suinteresuotosios šalys neretai turi

---

⁵⁷ *Ibid*, 1-2.

⁵⁸ Liesbet Hooghe, Gary Marks, *Multi-level governance and European integration* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2001): 3.

⁵⁹ Wilkoszewski, Sundby, 1-2.

⁶⁰ Šūpule, Søholt, 1070-1085.

⁶¹ *Ibid*, 1072-1073.

skirtingus tikslus ir supratimą apie kaimo mokyklų vaidmenį bendruomenėje⁶². Atitinkamai, nuo mokyklos sampratos ir požiūrio į jos funkcijas priklauso priimami sprendimai dėl įstaigos veikimo.

Remiantis apžvelgta daugiapakopio valdymo koncepcija ir empiriniu jos taikymu, Lietuvos mokyklų tinklo pertvarkos kontekste sprendimų priėmimo procese svarbu atsižvelgti tiek į vertikalųjį, tiek į horizontalųjį valdžios koordinavimo lygmenis ir jų sąveiką. Švietimo kontekste vertikalusis valdžios koordinavimo lygmuo svarbus, nes žemesniu (vietos) valdžios lygmeniu priimamiems sprendimams įtakos turi aukštesniame valdžios (viršnacionalinės, nacionalinės) lygmenyje įtvirtintos nuostatos. Horizontalusis valdžios koordinavimo lygmuo pažymi platų skirtingų suinteresuotųjų pusių veikimą, kurių priimamus sprendimus neišvengiamai veikia kiekvieno jų priimančiojo nuostatos, pavyzdžiui, dėl mokyklų funkcijų ar švietimo galimybių apskritai. Pažymėtina, kad dažniausiai nacionalinė švietimo politika mokyklos pirmine funkcija numato geros kokybės švietimo teikimą, todėl už mokyklų veikimą atsakingos institucijos privalo tai garantuoti. Atsižvelgiant į tai, šiame darbe keliami trečioji hipotezė **H3: vietos politikai bus linkę mokyklą reorganizuoti, jeigu joje nebus užtikrinamas geros kokybės švietimas.**

2 Metodologinė tyrimo dalis

Šiame skyriuje apžvelgiama tyrimo metodologija. Pirmiausia pristatomos hipotezės ir operacionalizuojami kintamieji, aptariama darbe taikomos sąvokos *mokyklų reorganizavimas* samprata, pristatomi lyginamajai analizei pasirinkti atvejai ir jų tinkamumas minėtam tyrimo metodui. Toliau atskiruose poskyriuose detaliau apžvelgiamas tyrimo dizainas, duomenų rinkimo ir analizės metodai, pristatomi jų privalumai ir trūkumai.

2.1 Hipotezės ir kintamųjų operacionalizacija

Šiame poskyryje operacionalizuojami hipotezėse numatomi nepriklausomi kintamieji ir, atsižvelgiant į Lietuvos mokyklų tinklo pertvarkos kontekstą, nurodomi duomenų rinkimo šaltiniai, padėsiantys patikrinti hipotezėmis numanomas implikacijas (žr. 1 lentelė).

---

⁶² Linda Hargreaves, Rune Kvalsund, Maurice Galton, “Reviews of research on rural schools and their communities in British and Nordic countries: Analytical perspectives and cultural meaning” *International Journal of Educational Research* 48, No. 2 (2009), 80–82, DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijer.2009.02.001>

HIPOTEZĖ	STEBIMOS IMPLIKACIJOS	DUOMENŲ RINKIMO ŠALTINIAI
<p>H1: vietos politikai bus linkę mokyklą išsaugoti, t. y. išlaikyti jos esamą struktūrą, kadangi toks sprendimas padės būti perrinktiems</p> <p>NK → savivaldos lygmeniu veikiančių politikų perrinkimas</p>	<p>Vietos politikai, siekdami perrinkimo, atsižvelgs į atstovaujamos bendruomenės poreikius, kuriuos sieks atliepti rinkimų metu, todėl šie atsispindės partijų programinėse nuostatose. Tikėtina, kad politikai pasisakys už konkrečių mokyklų išsaugojimą apeliuodami į neigiamus mokyklos reorganizavimo (juo labiau – uždarymo) kaštus vietos bendruomenės socialiniam ir kultūriniam gyvenimui, švietimo prieinamumo sumažinimą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pirminių ir antrinių šaltinių analizė. Bus analizuojami Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių mokyklų tinklo pertvarkos bendrieji planai, tarybų sprendimai ir kiti aktualūs dokumentai. • Pusiau struktūruoti interviu su Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių politikais, biurokratais, Dubysos aukštupio mokyklos ir Liubavo mokyklos bendruomenių atstovais. • Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių tarybas sudarančių partijų rinkimų programinių nuostatų apžvalga. Apžvalga apims 2015 m. ir 2019 m. vykusius Lietuvos savivaldybių tarybų ir mero rinkimus. Vengiama analizuoti ilgesnį laikotarpį dėl didelio rinkėjų atminties ribotumo, kuris aktualus ir pasirinkto laikotarpio analizei.
<p>H2: vietos politikai bus linkę mokyklą reorganizuoti, nes tai leis optimizuoti turimų finansinių išteklių (biudžeto) panaudojimą</p> <p>NK → savivaldybės finansinių išteklių (biudžeto) panaudojimo optimizavimas</p>	<p>Tiek savivaldybių tarybų nariai, tiek su švietimo klausimais dirbantys biurokratai mokyklų reorganizavimą matys kaip vieną iš būdų taupyti savivaldybės mokykloms skiriamas ūkio lėšas. Tai įvardins kaip vieną iš argumentų, kodėl mokyklos reorganizavimas buvo reikalingas sprendimas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pirminių ir antrinių šaltinių analizė. Bus analizuojami LR švietimo įstatymas, LR vietos savivaldos įstatymas, LR Vyriausybės nutarimas dėl mokyklų tinklo kūrimo taisyklių (Nr. 768) ir kiti aktualūs dokumentai. • Pusiau struktūruoti interviu su Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių politikais, biurokratais, Dubysos aukštupio mokyklos ir Liubavo mokyklos bendruomenių atstovais.
<p>H3: vietos politikai bus linkę mokyklą reorganizuoti, jeigu joje nebus užtikrinamas geros kokybės švietimas</p> <p>NK → geros kokybės švietimo užtikrinimas</p>	<p>Tiek savivaldybių tarybų nariai, tiek su švietimo klausimais dirbantys specialistai mokyklų reorganizavimą matys kaip vieną iš būdų sudaryti geresnes sąlygas kokybiškam ugdymui, kurio užtikrinimas numatomas juridiniame švietimo kontekste. Tai įvardins kaip vieną iš argumentų, kodėl mokyklos reorganizavimas buvo reikalingas sprendimas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pirminių ir antrinių šaltinių analizė. Bus analizuojamas LR švietimo įstatymas, švietimo kokybės aspektą paliečiantys nacionaliniai strateginiai dokumentai ir kiti aktualūs dokumentai. • Pusiau struktūruoti interviu su Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių politikais, biurokratais, Dubysos aukštupio mokyklos ir Liubavo mokyklos bendruomenių atstovais.

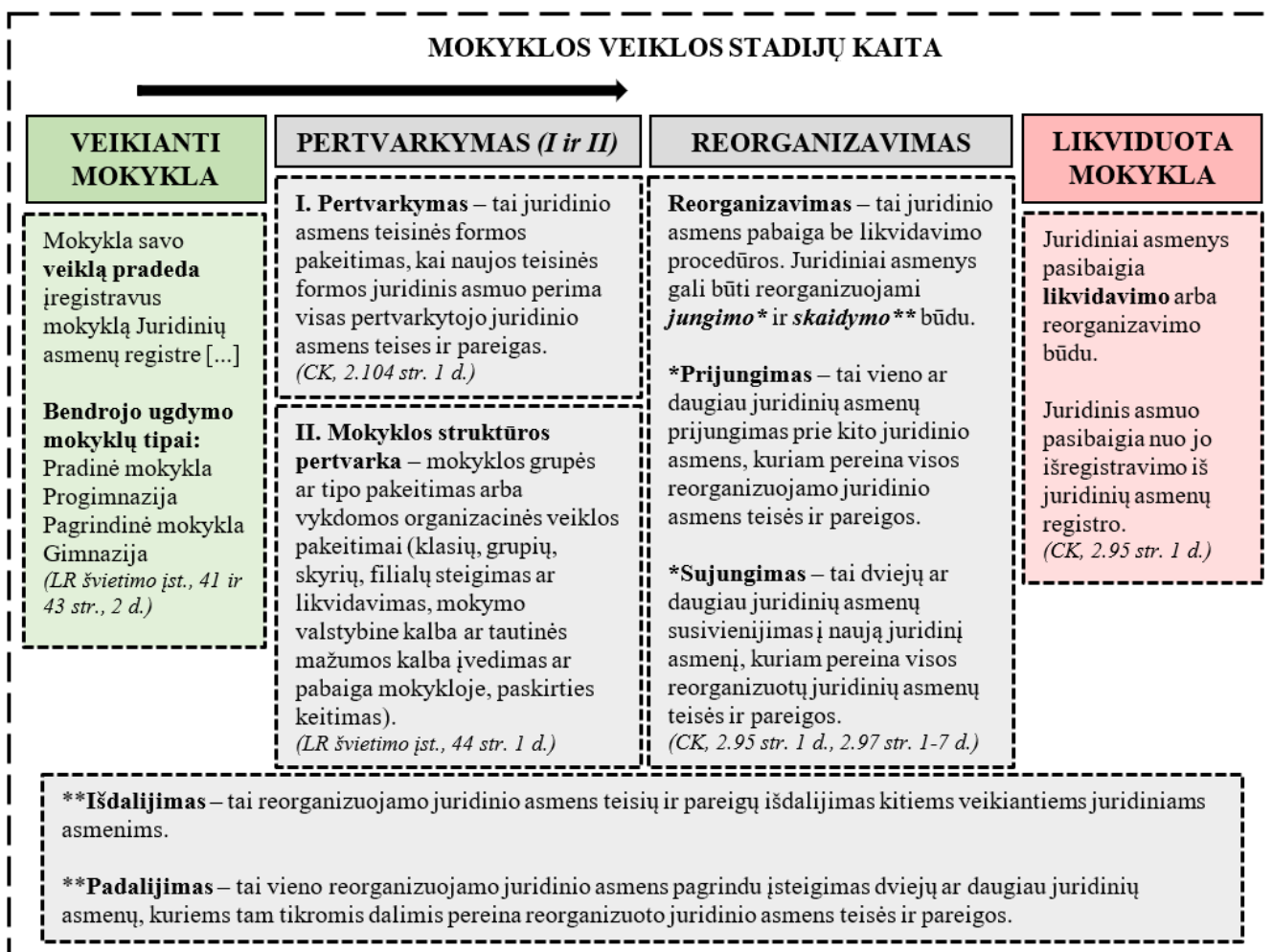
1 LENTELĖ. HIPOTEZIŲ PRISTATYMAS IR KINTAMŲJŲ OPERACIONALIZACIJA
Šaltinis: sudaryta autorės

2.2 Sąvokos mokyklų reorganizavimas samprata

Mokyklų tinklo optimizavimo kontekste svarbu apžvelgti, kaip gali keistis mokyklų veiklos stadijos, kurių kaita Lietuvoje yra reglamentuojama įstatymų tvarka, ir tuo pačiu apsibrėžti šiame darbe naudojamą *mokyklų reorganizavimo* sąvoką. Pažymėtina, kad į analizę nėra įtraukiamos tokios švietimo įstaigos, kaip – nevalstybinės mokyklos, vaikų socializacijos centrai, specialiosios mokyklos, specialiojo ugdymo centrai ir švietimo pagalbos centrai – kadangi jų veiklos organizavimo tvarkai gali būti

numatomos įvairios išimtys. Remiantis LR švietimo įstatymu ir LR civiliniu kodeksu (II knyga)⁶³, buvo išskirtos galimos mokyklų veiklos stadijos, pavaizduotos žemiau pateiktame paveiksle (žr. 2 paveikslas).

2 PAVEIKSLAS. GALIMOS MOKYKLŲ VEIKLOS STADIJOS IR JŲ KAITA

Šaltinis: sudaryta autorės

Paveiksle nurodytos mokyklos veiklos stadijos remiasi teisiniu diskursu, kadangi mokyklų tinklo kūrimo taisyklės numatančiame nutarime⁶⁴ yra įvardijami: steigimas, reorganizavimas, likvidavimas, pertvarkymas ir struktūros pertvarka. Steigimas šiuo atveju traktuojamas kaip veikianti mokykla, kartu nurodyti galimi BU mokyklų tipai – pradinė mokykla, progimnazija, pagrindinė mokykla, gimnazija. Kitos paveiksle nurodomos stadijos – pertvarkymas, išsiskaidantis į pertvarkymą (I) arba struktūros pertvarką (II), ir reorganizavimas, kurį galima įgyvendinti jungimo (prijungimas, sujungimas) arba skaidymo (išdalijimas, padalijimas) būdu. Pažymėtina, kad paveiksle pasirinkta šių stadijų pateikimo tvarka neimplikuoja praktikoje įgyvendinamų mokyklų veikimo kaitos eiliškumo. Kitaip tariant,

⁶³ LR civilinis kodeksas. Antroji knyga. Asmenys (Nr. 74-2262), Vilnius, 2000, <https://www.infolex.lt/ta/20799>. LR švietimo įstatymas, IV skirsnis, suvestinė redakcija (2022-01-01-2022-08-31), Vilnius, 1991 m. birželio 25 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr> (žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.)

⁶⁴ LR Vyriausybė, „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.

mokyklos steigėja pirmiau gali siūlyti įstaigos reorganizavimą, o ne, pavyzdžiui, pertvarkymą ar struktūros pertvarką. Apskritai, šios veiklos stadijos gali būti matomos kaip tam tikra *pilkoji zona*, kadangi mokyklos veiklos statusas yra besikeičiantis ir numato arba mokyklos tipo ar vykdomos organizacinės veiklos pakeitimus, arba juridinio asmens teisių ir pareigų perdavimo kitam juridiniam asmeniui skirtingas variacijas. Taigi, fizinės mokyklos buveinės situacija gali būti įvairi. Pavyzdžiui, mokykla gali tapti skyriumi ir dalis jos patalpų (kuris nors aukštas, korpusas) gali būti nebenaudojamos. Kitaip tariant, keičiasi fizinės buveinės įveiklinimo laipsnis, tačiau ši nėra visiškai uždaroma. Mokyklos uždarymas (likvidavimas) numatomas kaip atskira, paskutinioji įstaigos veiklos stadija, kai juridinis asmuo yra išregistruojamas iš Juridinių asmenų registro.

Šiame darbe keliamas klausimas apima veiklą vykdančias mokyklas ir mokyklų reorganizavimą, kurį mokyklų tinklo optimizavimo kontekste rekomenduoja LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija⁶⁵. Siūlymas mokyklą reorganizuoti, o ne pertvarkyti (I) ar imtis jos struktūros pertvarkos (II), gali būti grindžiamas ir šiame darbe pasitelkiamais demografiniais, ekonominiais ir švietimo kokybės kriterijais. Pažymėtina, kad darbe naudojama *mokyklų reorganizavimo* sąvoka, remiantis teisės aktų numatyta tvarka, gali apimti visus keturis reorganizavimo būdus – prijungimą, sujungimą, išdalijimą ir padalijimą.

2.3 Analizei pasirinktų mokyklų atvejai

2.3.1 Mokyklų atrankos kriterijų ir duomenų šaltinių apžvalga

Siekiant atsakyti į tyrime keliamą klausimą, kaip minėta anksčiau, analizei pasirinktos dvi mokyklos – Dubysos aukštupio mokykla ir Liubavo mokykla. Renkantis šiuos atvejus buvo atsižvelgiama į tris veiksmų kategorijas – *mokyklų atrankos kriterijus*. Šiuos padėjo išryškinti atlikta mokyklų reorganizavimo ir uždarymo tematikos literatūros apžvalga ir vėlesniame analizės etape iš žemiau pristatomų įvairių informacijos šaltinių surinkti duomenys:

- **demografiniai veiksniai** – pasireiškia per mažėjantį mokinių skaičių, dėl kurio sudaroma mažiau klasių komplektų. Lietuvos atveju tiksliausi tokio pobūdžio duomenys prieinami atitinkamų savivaldybių tarybų priimtuose sprendimuose dėl klasių komplektų ir priešmokyklinio ugdymo (toliau – PU) grupių skaičiaus (tikslingiausia naudoti rugpjūtį–spalį patvirtintus dokumentus). Informacijos spragas, kai trūksta įkeltų dokumentų ar jų priedų, padėjo užpildyti atitinkamų savivaldybių mokyklų tinklo pertvarkos bendruosiuose planuose ir ŠVIS duomenų bazėje pateikti duomenys. Pažymėtina, jog šalia BU mokinių skaičiaus taip pat bus pateikiamas bendras IU ir PU ugdytinių skaičius (žr. 3 priedas),

⁶⁵ Rekomenduoja likvidavimą arba reorganizaciją, žr. 64 išnaša, Mokyklų tinklo kūrimo taisyklėse (11 str.).

svarbus ekonominių veiksnių kontekste, kadangi dažniausiai tiek ugdytiniai, tiek mokiniai yra tame pačiame pastate, o tai atitinkamai turi įtakos pastato įveiklinimo lygiui ir svarstymams apie jo išlaikymą.

- **ekonominiai veiksniai** – dėl mažėjančio mokinių skaičiaus atsiranda daugiau laisvo ploto mokyklos patalpose, o tai atitinkamai didina mokykloms skiriamas ūkio lėšas. Lietuvos atveju šie duomenys pasitelkiami iš ŠVIS duomenų bazės, kurioje duomenys pateikiami nuo 2013–2014 m. m., todėl analizuojamo ankstesnio laikotarpio (2009–2013 m.) atžvilgiu daroma prielaida, jog bendras patalpų plotas buvo vienodas.

- **švietimo kokybės veiksniai** – apibrėžiami per mokinių pasiekimus, taip pat kaip Lietuvoje reikšmingas kontekstinis veiksnys pasitelkiamas jungtinių klasių komplektų skaičius. Analizei pasirinktų mokyklų atveju atsižvelgiama į 10 klasėje laikomo lietuvių kalbos ir matematikos mokomųjų dalykų PUPP rezultatus, kurie yra viešai prieinami Nacionalinės švietimo agentūros (NŠA) tinklalapyje⁶⁶. Tais atvejais, kai nėra galimybės naudoti PUPP rezultatus, siekiant bent dalinai įvertinti atitinkamos mokyklos mokinių pasiekimų lygį, pasitelkiami NMPP rezultatai. Šis aspektas aktualus Šiaulių r. savivaldybės Aukštelkės ir Kurtuvėnų MDC atveju, kadangi šiose mokyklose ugdymas organizuojamas, atitinkamai, iki 8 ir 4 klasės, todėl dėl duomenų buvo pateikta papildoma užklausa Dubysos aukštupio mokyklai. Kitas nacionaliniu lygmeniu pasitelkiamas mokinių pasiekimų įvertinimas – VBE – analizei pasirinktų mokyklų atveju nėra aktualus, kadangi Dubysos aukštupio mokykloje ir Liubavo mokykloje vidurinio ugdymo programa nebuvo ir nėra vykdoma. Galiausiai, informacija apie švietimo kokybės rodiklių kontekste vertintiną jungtinių klasių komplektų skaičių buvo renkama pasitelkiant atitinkamų savivaldybių tarybų priimtus sprendimus dėl klasių komplektų ir PU grupių skaičiaus bei BU mokyklų tinklo pertvarkos bendruosius planus.

2.3.2 Pasirinktų mokyklų situacija atrankos kriterijų kontekste

Remiantis aptartais veiksniais, žemiau pateikiama susisteminta informacija apie analizei pasirinktas mokyklas (žr. 2 lentelė). Detalesnė informacija, papildomai apimanti analizuojamų mokyklų tipo kaitą, bendrą atitinkamoje savivaldybėje BU mokinių skaičių, IU ir PU vaikų skaičių, bendrą patalpų ir klasių plotą, jo tenkančią dalį mokiniui (kv. m), taip pat mokinių pasiekimus (PUPP, NMPP), yra pateikiama 3 priede.

---

⁶⁶ NŠA prieinami mokinių rezultatai nuo 2012–2013 m. m., išskyrus trūkstamą informaciją apie 2018 m. matematikos PUPP rezultatus.

Mokyklos pavadinimas	DUBYSOS AUKŠTUPIO MOKYKLA							LIUBAVO JUOZO MONTVILOS PAGRINDINĖ MOKYKLA		
	Demografiniai veiksniai			Ekonominiai veiksniai			Švietimo kokybės veiksniai	Demografiniai veiksniai	Ekonominiai veiksniai	Švietimo kokybės veiksniai
Analizės laikotarpis (m. m.)	AUKŠTELKĖ	BUBIAI	KURTUVĖNAI	AUKŠTELKĖ	BUBIAI	KURTUVĖNAI				
		BU mokinių sk.			Klasių bendro ploto mokiniui tenkanti dalis (kv. m)			Jungtinių kl. komplektų sk.	BU mokinių sk.	Klasių bendro ploto mokiniui tenkanti dalis (kv. m)
2009-2010	136	117	18	2.85	13.33	12.45	2	71	8.54	4
2010-2011	123	118	20	3.15	13.21	11.21	2	77	7.88	3
2011-2012	110	111	13	3.52	14.05	17.24	0	78	7.77	1
2012-2013	93	99	9	4.16	15.75	24.90	2	71	8.54	1
2013-2014	94	95	12	4.12	16.41	18.68	2	77	7.88	3
2014-2015	84	94	13	4.61	16.59	17.24	2	77	7.88	2
2015-2016	85	97	12	4.55	16.08	18.68	2	78	7.77	3
2016-2017	76	95	12	5.09	16.41	18.68	2	77	7.88	3
2017-2018	80	101	9	4.84	8.61	24.90	2	75	8.09	3
2018-2019	97	107	8	3.99	8.13	28.02	2	73	8.31	4
2019-2020	103	128	19	3.76	6.80	11.80	0	58	10.45	3
2020-2021	122	138	20					51	11.89	4
2021-2022	143	148	29					42	14.44	4

2 LENTELĖ. DEMOGRAFINIAI, EKONOMINIAI IR ŠVIETIMO KOKYBĖS VEIKSNIAI ANALIZUOJAMOSE MOKYKLOSE

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis 2.3.1 poskyryje nurodytais šaltiniais

Kaip galima matyti iš 2 lentelėje pateiktų duomenų, analizuojamu 2009–2021 m. laikotarpiu Liubavo mokykloje mokinių skaičius laipsniškai svyravo, o nuo 2019 m. pradėjo sparčiai mažėti. Dubysos aukštupio mokyklos atveju galima stebėti kitokią situaciją: Aukštelkės MDC ir Bubių mokykloje – mokinių skaičiaus tendencija 2017–2020 m. m. buvo teigiama, Kurtuvėnų MDC šis skaičius išaugo 2019–2020 m. m., nors iki tol visose įstaigose mokinių skaičius palaipsniui mažėjo. Paaikškinimą staigiam situacijos pagerėjimui bus siekiama rasti tolesnės analizės metu, interviu surinktos medžiagos pagalba. Taip pat galima matyti, kad įsteigus jungtinę Dubysos aukštupio mokyklą, mokinių skaičius nuosekliai auga ir 2021–2022 m. m. siekia jau 320 (pridedant 181 IU ir PU ugdytinį – ši informacija pateikiama 3 priede). Su mokinių skaičiaus mažėjimu tiesiogiai susijusi ekonominių veiksmų kategorijai priskirta klasių bendro ploto mokiniui tenkanti dalis (kv. m) dalis. Vertinant Liubavo mokyklos situaciją, galima matyti, kad mokiniui tenkanti bendro klasių ploto dalis analizuojamu laikotarpiu išaugo beveik dvigubai, todėl atitinkamai augo mokyklai skiriamos ūkio lėšos (jų augimui, tikėtina, įtakos turėjo ir kiti veiksniai – tai bus apžvelgiama tolesnės analizės metu). Dubysos aukštupio mokyklos pirmtakių situacija vėlgi skyrėsi: Aukštelkė MDC ir Bubių mokykla susidūrė su nuolatiniu erdvių trūkumu, o Kurtuvėnų MDC dėl mažo mokinių skaičiaus pastato išlaikymas laikytinas ekonomiškai neefektyviu. Interviu metu bus skiriamas dėmesys šių mokyklų infrastruktūros ir ugdymo procesui vykdyti reikalingų sąlygų apžvalgai. Galiausiai, lentelėje pateikiamas kontekstinis švietimo kokybės veiksnys – jungtinių klasių komplektų skaičius, aktualus Liubavo mokyklai ir Kurtuvėnų MDC. Pažymėtina, kad Liubavo

mokykloje ugdymas buvo organizuojamas jungtinėse klasėse visu analizuojamu laikotarpiu. Paskutinis mokyklų atrankos kriterijus – mokinių pasiekimai (NMPP ir PUPP rezultatai) kaip švietimo kokybę indikuojantis veiksnys yra pateikiami 3 priede.

Taigi, apžvelgti duomenys leidžia pastebėti nemažai panašumų tarp Dubysos aukštupio mokyklos pirmtakių ir Liubavo mokyklos, todėl laikoma, kad šie atvejai yra tinkami tarpusavio lyginimui. Taip pat svarbu atsižvelgti į šių mokyklų statusą dydžio ir lokacijos prasme – tai yra mažos, kaimiškos vietovėse (Aukštelkėje, Bubiuose, Kurtuvėnuose ir Liubave) įsikūrusios mokyklos.

2.4 Tyrimo dizainas: lyginamoji analizė

Šiame darbe pasitelkiamas lyginamasis metodas, leidžiantis geriau suprasti socialinius reiškinius, tarpusavyje lyginant du ir daugiau savo požymiais ar pasekmėmis kontrastuojančius atvejus. Lyginamasis metodas gali būti taikomas jeigu $N \geq 2$, bet mažiau negu reikia prasmingai statistinei analizei. Laikoma, kad mažas N skaičius nebūtinai yra trūkumas dėl gylio ir pločio dilemos, kadangi suteikia tyrėjui galimybę įsigilinti į analizuojamą reiškinį (užtikrinamas gylis), tačiau sudėtinga aprėpti visas potencialias reiškinio priežastis (pločio problema)⁶⁷. Šiame darbe ($N=2$) bus naudojama **John Stuart Mill vienintelio skirtumo taisyklė**, kuri numato: *jeigu atveju, kai tiriamas reiškinys įvyksta, ir atveju, kai jis neįvyksta, visos sąlygos sutampa, išskyrus vieną, esančią tik pirmuoju atveju, tai ši sąlyga yra tiriamo reiškinio priežastis arba pasekmė, arba būtina priežasties dalis*. Remiantis šia taisykle, iš populiacijos reikalinga atsirinkti vienas į kitą kiek galima panašių atvejų, kurie skirtusi tyrėją dominančio priklausomo kintamojo reikšme, esant minimaliai nepriklausomų kintamųjų reikšmių variacijai. Tą pačią reikšmę lyginamuose atvejuose turintys nepriklausomi kintamieji, kokia bebūtų priklausomojo kintamojo reikšmė, eliminuojami, ir paliekamas tik tas nepriklausomas kintamasis, kurio reikšmė skirtinguose atvejuose varijuoja⁶⁸. J. S. Mill šiai taisyklei teikė ypač didelę reikšmę, laikydamas ją pagrindine eksperimentinio metodo taisykle, kadangi ji geriausiai tinka dirbtinio eksperimento metu, kai tyrėjas įsikišdamas į situaciją (pavyzdžiui, sąlygų kontrole), gali padaryti taip, kad lyginami atvejai skirtusi vieninteliu atžvilgiu⁶⁹.

---

⁶⁷ Alan Bryman, *Social Research Methods, Second Edition* (New York: Oxford University Press, 2004), 53-58. Zenonas Norkus, Vaidas Morkevičius, *Kokybinė lyginamoji ryškiųjų aibių analizė: vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams* (Vilnius: Vaistų žinios; Kaunas: Lietuvos HSM duomenų archyvas, 2011), 30-35.

⁶⁸ John S. Mill, *System of Logic Ratiocinative and Inductive* (London: Longmans, 1916 (1843), (Kn. 3, skyrius 8)), 253-266. Žr. taip pat: Evaldas Nekrašas, *Loginis empirizmas ir mokslo metodologija. Tikimybės ir indukcijos problema* (Vilnius: Mintis, 1979), 118-165.

⁶⁹ Mill, 256.

Atsižvelgiant į numatytas sąlygas, šiame darbe tarpusavyje lyginamos dvi mokyklos, kurios pasižymi panašiomis anksčiau pristatytomis charakteristikomis (demografiniai, ekonominiai, švietimo kokybės veiksniai), tačiau skirtingomis pasekmėmis (mokyklos (ne)reorganizavimas). Pažymėtina, kad palyginime Šiaulių r. savivaldybės atveju nurodomos Aukštelkės MDC, Bubių mokykla ir Kurtuvėnų MDC, nes Dubysos aukštupio mokyklos įkūrimas suvokiamas kaip demografinių, ekonominių ir švietimo kokybės veiksnių pasekmė (žr. 3 lentelė).

Kintamasis (X / Y)	Kintamieji (<i>demografiniai, ekonominiai, švietimo kokybės veiksniai</i>)	1 atvejis – Aukštelkės MDC, Bubių mokykla ir Kurtuvėnų MDC	2 atvejis – Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla
X1	Mokinių skaičius (<i>demografiniai</i>)	Mažėjantis (<i>iki 2018–2019 m.</i>)	Mažėjantis
X2	Mokyklos išlaikymo kaštai (<i>ekonominiai</i>)	Augantys	Augantys
X3	Mokinių pasiekimai (<i>švietimo kokybės</i>)	Žemi	Žemi
X4	Vietos politikų perrinkimas (H1)	?	?
X5	Savivaldybės biudžeto panaudojimo optimizavimas (H2)	?	?
X6	Geros kokybės švietimo užtikrinimas (H3)	?	?
Y	Mokyklos reorganizavimas	<i>Reorganizuota sujungimo būdu: įsteigta jungtinė Dubysos aukštupio mokykla</i>	<i>Nereorganizuota</i>

3 LENTELĖ. JOHN S. MILL VIENINTELIO SKIRTUMO METODAS: ANALIZEI PASIRINKTŲ MOKYKLŲ ATVEJŲ PALYGINIMAS

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis J. S. Mill metodu ir pasirinktų mokyklų apžvalga 2.3.2 poskyryje

Pažymėtina, kad 2022 m. sausio 1 d. įsigaliojo LR Vyriausybės nutarimo (Nr. 768) dėl mokyklų tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo pakeitimas, kuriuo buvo pakeista jungtinių klasių sudarymo tvarka, paliekant galimybę *jungtines klases sudaryti tik pradinio ugdymo programose*⁷⁰. Taigi, Kalvarijos savivaldybė, privalomai atsižvelgdama į šiuos pokyčius, patvirtino Liubavo mokyklos reorganizavimą nuo 2022 m. rugpjūčio 31 d.⁷¹ Vis dėlto, atsižvelgiant į šio darbo analizės laikotarpį, sprendimas dėl reorganizacijos nėra įtraukiamas į analizę. Remiantis istoriniais duomenimis, laikoma, kad Liubavo mokykla *nėra reorganizuojama*. Taigi, kyla klausimas, kodėl pirmuoju atveju mokyklos buvo reorganizuotos sujungimo būdu įsteigiant Dubysos aukštupio mokyklą, o antruoju atveju, nepaisant mažėjančio mokinių skaičiaus, augančių mokyklos išlaikymo kaštų ir žemų mokinių pasiekimų, Liubavo

⁷⁰ LR Vyriausybė, „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, I priedas.

⁷¹ Kalvarijos savivaldybės taryba, „Dėl sutikimo reorganizuoti Kalvarijos sav. Liubavo Juozo Montvilos pagrindinę mokyklą, prijungiant ją prie Kalvarijos sav. Sangrūdės gimnazijos, ir pritarimo reorganizavimo sąlygų aprašo projektui“, Kalvarija, 2022 m. balandžio 7 d., <https://teisineinformacija.lt/kalvarija/document/8992> (žiūrėta 2022 m. kovo 23 d.)

mokykla nėra reorganizuojama? Pasirinktų mokyklų analogiškų situacijų skirtingos pasekmės leidžia grįžti prie tyrimo klausimo ir ieškoti veiksnių, turinčių įtakos mokyklų steigėjų – savivaldybių priimamiems sprendimams. Kitame skyriuje, pasitelkiant empirinę medžiagą, bus tikrinamos hipotezės ir paaiškės, ar tarp suponuojamų X4, X5, X6 kintamųjų yra tokių, kurie lemia skirtingą analizuojamo reiškinių pasekmę.

2.5 Darbe taikomi duomenų rinkimo ir analizės metodai

Kaip galima matyti iš 2.1 ir 2.3 skyrių, šiame darbe pasitelkiama pirminių ir antrinių šaltinių analizė, aprašomoji statistinių ir stebėsenos duomenų analizė, o didžiausia dalis tyrimui reikalingos informacijos buvo surinkta **22 pusiau struktūruotų interviu** metu, atliktų **2021 m. gruodžio 15 d. – 2022 m. kovo 16 d. laikotarpiu** (su 2 respondentėmis susisiekta papildomai balandžio 28 d. turint patikslinamųjų klausimų, žr. 1 priedas). Pažymėtina, kad kiekvieno iš šių metodų apribojimų, kurie bus trumpai apžvelgiami, leido išvengti tikslingas jų tarpusavio derinimas.

Pusiau struktūruoti interviu pasižymi tuo, jog aptariamų temų organizavimas nėra toks griežtas ir interviuotojas, atsižvelgdamas į respondentų galimybes detaliau nagrinėti konkrečius tematinis aspektus, gali užduoti papildomus klausimus interviu eigoje. Taip pat nėra būtinybės vadovautis iš anksto numatyta klausimų seka, jeigu informantas paliečia aktualų aspektą anksčiau. Pažymėtina, kad toks kokybinis interviu tipas yra plačiai naudojamas įvairiose disciplinose kaip pagrindinis tyrimo metodas⁷². Taikant šį metodą, būtina atkreipti dėmesį, kad interviu kokybė labai priklauso nuo interviu atliekančio asmens kompetencijų ir patirties. Kiti svarbūs apribojimai – platesni apibendrinimai yra vengtini, interviu metu surenkama daug kokybinės informacijos, kurią sudėtinga susisteminti, taip pat gali būti pateikiamos priešingos pozicijos tuo pačiu klausimu⁷³. Nors interviu šiame darbe pasitelkiamas kaip pagrindinis metodas, jį papildys kiti minėti metodai, kurie leis daryti platesnius apibendrinimus bei padės objektyviai įvertinti priešingas pozicijas (jeigu tokių atvejų pasitaikys) ir patikrinti interviu metu pateiktą faktinę informaciją. Tyrime taikyta *mišri* respondentų imties atranka – **kriterinė** ir „**sniego gniūžtės**“ atranka. Kriterinės atrankos būdu pasirinkti respondentai buvo susiję profesiniais / asmeniniais ryšiais su analizuojama savivaldybe ir / ar mokykla. Remiantis „sniego gniūžtės“ principu, vieni tyrimo dalyviai, supažindinti su tyrimo tematika, rekomendavo kitus potencialiai tinkamus respondentus: šis atrankos būdas buvo ypač naudingas ieškant mokinių tėvų kontaktų. Detalesnis tyrime dalyvavusių respondentų

---

⁷² Kathryn Roulston, Myungweon Choi, „Qualitative Interviews“ in *The SAGE Handbook of Qualitative Data Collection*, (ed.) Uwe Flick, (London: SAGE Publications Ltd, 2018), 243, DOI: <https://dx.doi.org/10.4135/9781526416070>

⁷³ *Ibid*, 233-250.

pasiskirstymas pagal jų statusą / pareigas ir savivaldybę gali būti matomas žemiau esančioje lentelėje (žr. 4 lentelė).

ŠIAULIŲ R. SAV. RESPONDENTAI	KALVARIJOS SAV. RESPONDENTAI
3 Šiaulių r. savivaldybės tarybos nariai	4 Kalvarijos savivaldybės tarybos nariai
Šiaulių r. savivaldybės švietimo skyriaus vedėja	Kalvarijos savivaldybės švietimo skyriaus specialistė
Dubysos aukštupio mokyklos vadovas	Liubavo mokyklos vadovė (laikinais pareigais)
4 Dubysos aukštupio mokyklos mokytojos (po dvi iš Aukštelkės ir Bubių skyrių; <i>Kurtuvėnų skyriuje dirbanti pradinė klasių mokytoja į užklausas dėl dalyvavimo interviu neatsakė</i>)	2 Liubavo mokyklos mokytojos
3 Dubysos aukštupio mokyklą lankančių mokinių tėvai (po kiekvieną iš Aukštelkės, Bubių ir Kurtuvėnų skyrių)	2 Liubavo mokyklą lankančių mokinių mamos
Bendras skaičius: 12 Šiaulių r. sav. respondentų	Bendras skaičius: 10 Kalvarijos sav. respondentų

4 LENTELE. APIBENDRINTA TYRIME DALYVAVUSIŲ RESPONDENTŲ APŽVALGA
Šaltinis: sudaryta autorės

Kaip minėta, darbe plačiai pasitelkta pirminių ir antrinių šaltinių analizė, kuri nors ir negeneruoja naujų žinių, padeda atskleisti tyrimo rėmuose aktualų kontekstą. Tam reikalinga tikslingai pasirinkti aktualius teisės aktus ir kitus dokumentus. Visgi, tokio pobūdžio analizė gali kelti iššūkių dėl duomenų sudėtingumo ar nekontroliuojamos duomenų kokybės⁷⁴. Galiausiai, renkantis mokyklų atvejus lyginamajai analizei pagal anksčiau aptartas charakteristikas, gana plačiai apimtimi taikyta aprašomoji statistinių ir stebėsenos duomenų analizė. Šis metodas, nors ir neatskleidžia priežastinių ryšių tarp stebimų reiškinių, leido geriau suprasti aktualų kontekstą, apibendrinti esamą bei istorinę analizuojamų mokyklų situaciją⁷⁵.

3 Empirinių duomenų analizė

3.1 Vietos politikų perrinkimas

Mokyklų tinklo pertvarkos kontekste svarbu analizuoti, ar savivaldos lygmeniu veikiančių politikų perrinkimas gali būti vienas iš įtakos sprendimams dėl mokyklų turinčių veiksnių. Vietos politikai, atstovaudami savivaldybės-mokyklų steigėjos poziciją, neišvengiamai susiduria su mokyklų tinklo klausimais. Priimdami sprendimus tarybos nariai gali konsultuotis su švietimo skyriaus specialistais, kurie teisės aktų nustatyta tvarka užtikrina švietimo viešojo administravimo vykdymą savivaldybės

⁷⁴ Bryman, 205.

⁷⁵ *Ibid*, 385-395.

tarybai pavaldžiose švietimo įstaigose⁷⁶. Švietimo skyrius taip pat yra atsakingas už BU mokyklų tinklo pertvarkos bendrųjų planų parengimą, kuriuose pateikiama savivaldybės švietimo būklės analizė, identifikuojami švietimo būklės privalumai ir trūkumai, numatomas mokyklų tinklo pertvarkos tikslas, uždaviniai ir rodikliai⁷⁷. Savivaldybės taryba tvirtina sudarytus mokyklų tinklo pertvarkos bendruosius planus, todėl tarybos nariai yra susipažinę (*bent teoriškai*) su švietimo būklės situacija ir kitais minėtais aspektais. Pateikta informacija apie mokinių skaičiaus kaitą ir prognozes, akademinis pasiekimas, mokyklų pastatų būklę ir kitas susijusias lėšas leidžia įvertinti savivaldybės teritorijoje veikiančių atskirų mokyklų situaciją, todėl laikytina, kad yra sudaromos sąlygos objektyvių, duomenimis pagrįstų sprendimų dėl mokyklų tinklo priėmimui.

3.1.1 Partijų rinkimų programų apžvalga

Remiantis viešojo pasirinkimo teorijos prielaidomis, politikų ir biurokratų asmeninės naudos maksimizavimą skatina savanaudiški motyvai, kuriuos taip pat veikia politinio ciklo aspektas. Analizuojamų savivaldybių atvejais siekta nagrinėti 2015 m. ir 2019 m. Lietuvos savivaldybių tarybų ir mero rinkimuose naudotas švietimo srities partijų programines nuostatas. Siekiant identifikuoti, ar savivaldybių tarybų narių partinėse programose numatytos nuostatos yra susiję su BU mokyklų tinklo pertvarkos aspektais, buvo apžvelgtos minėtuose rinkimuose naudotos partijų programos, patalpintos Vyriausiosios rinkimų komisijos parengtuose savivaldybių informaciniuose leidiniuose⁷⁸. Programinės nuostatos ir atitinkamais metais rinkimuose gautas partijų mandatų skaičius pateikti žemiau esančioje lentelėje (žr. 5 lentelė).

---

⁷⁶ Kalvarijos savivaldybės taryba, „Dėl Kalvarijos savivaldybės tarybos veiklos reglamento“, Kalvarija, 2014 m. balandžio 24 d., <https://teisineinformacija.lt/kalvarija/document/5823>; Šiaulių r. savivaldybės taryba, „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“, Šiauliai, 2015 m. gegužės 28 d., <http://195.182.89.44/aktai/document/33767> (žiūrėta 2022 m. kovo 24 d.)

⁷⁷ Žr. pvz., Kalvarijos savivaldybės taryba, „Dėl Kalvarijos savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021-2025 metų bendrojo plano tvirtinimo“, Kalvarija, 2020 m. gruodžio 30 d., <https://teisineinformacija.lt/kalvarija/document/8992> (žiūrėta 2022 m. kovo 24 d.)

⁷⁸ Į analizę nebuvo įtrauktos Kalvarijos savivaldybėje rinkimuose dalyvavusios Lietuvos liaudies partija ir Lietuvos socialdemokratų darbo partija (atitinkamai, 2015 m. ir 2019 m.), kurių rinkimų programose švietimo aspektai nebuvo paliesti. Pažymėtina, jog kandidatų į merus tikslai yra iš bendrų partinių programų žiūrима integraliai. LR Vyriausioji rinkimų komisija, Savivaldybių informaciniai leidiniai: <https://www.vrk.lt/informaciniai-leidiniai-2015sav>; <https://www.vrk.lt/Kandidatu-narius-merus-partiju-visuomeniniu-rinkimu-komitetu-rinkimu-pl-2019-sav> (žiūrėta 2022 m. kovo 26 d.)

Partija	Šiaulių r. savivaldybė				Kalvarijos savivaldybė			
	2015 m.		2019 m.		2015 m.		2019 m.	
	Programinės nuostatos	Mandatų sk.	Programinės nuostatos	Mandatų sk.	Programinės nuostatos	Mandatų sk.	Programinės nuostatos	Mandatų sk.
Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (LVŽS)	<ul style="list-style-type: none"> •Švietimo įstaigų veiklos užtikrinimas, ypač kaimuose, steigiant MDC, IU įstaigas •Švietimo įstaigų modernizacija •Neformaliojo ugdymo paslaugų plėtojimas 	9 Meras – Antanas Bezaras	<ul style="list-style-type: none"> •Švietimo įstaigų materialinės bazės stiprinimas •Efektyvesnės darbo apmokėjimo sistemos diegimas 	12 Meras – Antanas Bezaras	<ul style="list-style-type: none"> •Principas „Esant daugiau kaip 10 mokinių – mokyklos neuždaryti“ •Pastovios gyventojų kaitos analizės seniūnijose vykdymas •Tollesnis materialinės bazės pagal realiai besiklostančią situaciją vystymas 	1	<ul style="list-style-type: none"> •Optimalus švietimo lėšų paskirstymas •Etatinio modelio įgyvendinimas •Neformaliojo ugdymo stiprinimas •Mokytojų kvalifikacijos tobulinimas 	2
Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD)	<ul style="list-style-type: none"> •Ugdymo kokybės gerinimas savivaldybės mokyklose 	3	<ul style="list-style-type: none"> •Sudaryti geriausias sąlygas vaikams mokytis ir lankyti IU įstaigas •Geresnio švietimo darbuotojų darbo užmokesčio siekimas 	4	<ul style="list-style-type: none"> •Tinkamos savivaldybių švietimo įstaigų sąrangos kūrimas •Ankstyvojo ugdymo stiprinimas •Neformaliojo ugdymo paslaugų plėtojimas 	4	<ul style="list-style-type: none"> •Tinkamos savivaldybių švietimo įstaigų sąrangos kūrimas •Ankstyvojo ugdymo stiprinimas 	3
Lietuvos Respublikos Liberalų sąjūdis (LRLS)	<ul style="list-style-type: none"> •IU įstaigų plėtra •Dienos centrų plėtra, išnaudojant patalpas mokyklose •Išmokos lankantiems privačius darželius, būrelius Šiauliuose 	3	<ul style="list-style-type: none"> •IU prieinamumo kiekvienam vaikui užtikrinimas •Mokyklų materialinės bazės atnaujinimas •Neformaliojo ugdymo paslaugų plėtojimas 	2	<ul style="list-style-type: none"> •Kokybiškų švietimo paslaugų prieinamumo užtikrinimas •Ankstyvojo ugdymo stiprinimas •Neformaliojo ugdymo paslaugų plėtojimas 	3	<ul style="list-style-type: none"> •Efektyviai veikiančios švietimo struktūros išlaikymas, turint ribotus išteklius •Neformaliojo ugdymo paslaugų plėtojimas 	3
Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP)	<ul style="list-style-type: none"> •Švietimo įstaigų renovacija, materialinės bazės atnaujinimas •Neformaliojo ugdymo paslaugų plėtojimas •Ankstyvojo ugdymo stiprinimas 	6	<ul style="list-style-type: none"> •„Mokyklos evoliucionavimas į bendruomenės centrą“ •Ugdymo kokybės didinimas 	4	<ul style="list-style-type: none"> •Saugaus mokinių pavėžėjimo garantavimas 	2	<ul style="list-style-type: none"> •Švietimo paslaugų kokybės ir prieinamumo užtikrinimas 	1
Tvarka ir Teisingumas (TT)	<ul style="list-style-type: none"> •IU įstaigų, mokyklų renovacija, materialinės bazės atnaujinimas 	1	<i>Rinkimuose nedalyvavo</i>		<ul style="list-style-type: none"> •Švietimo ir kitų įstaigų finansavimo didinimas 	4 Meras – Vincas Plikaitis	<ul style="list-style-type: none"> •Švietimo ir kitų įstaigų finansavimo didinimas 	6 Meras – Vincas Plikaitis
Darbo partija (DP)	<ul style="list-style-type: none"> •IU ir PU prieinamumo užtikrinimas 	2	<ul style="list-style-type: none"> •Ugdymo kokybės ir prieinamumo užtikrinimas •Mokyklų tinklo pertvarkymas 	2	<ul style="list-style-type: none"> •Ugdymo kokybės, efektyvumo ir prieinamumo užtikrinimas •Saugios mokyklos ir jos aplinkos kūrimas 	4	<ul style="list-style-type: none"> •Ugdymo kokybės, efektyvumo ir prieinamumo užtikrinimas 	3

5LENTELĖ. PROGRAMINĖS PARTIJŲ, DALYVAVUSIŲ 2015 M. IR 2019 M. LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ IR MERO RINKIMUOSE, ŠVIETIMO SRITIES NUOSTATOS

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis VRK puslapyje pateikta informacija (žr. 78 išnaša)

Analizuojant Šiaulių r. savivaldybės situaciją, galima matyti, kad 2015 m. partijų rinkimų programose mokyklų tinklo klausimas buvo tiesiogiai paliestas LVŽS nuostatose, numatančiose švietimo įstaigų veiklos užtikrinimo poreikį, steigiant MDC ir IU įstaigas. Partijos daugiausia akcentavo švietimo įstaigų renovaciją ir materialinės bazės gerinimą bei IU prieinamumo didinimą. Pažymėtina, jog šie aspektai taip pat reikšmingi mokyklų tinklo optimizavimo kontekste ir gali turėti įtakos politikų priimamiems sprendimams. Itin svarbus siekis didinti IU prieinamumą, kadangi IU ir PU dažnai vykdomas mokyklų patalpose, ypač kaimiškose vietovėse. Vertinant 2019 m. partijų rinkimų programas, mokyklų tinklo pertvarka tiesiogiai buvo nurodyta DP programoje, tačiau nedetalizuota. Kitose programose dažniau akcentuoti aspektai – švietimo įstaigų materialinės bazės atnaujinimas, ugdymo kokybės didinimas, IU prieinamumo užtikrinimas, kurie taip pat bent netiesiogiai sietini su mokyklų tinklo pertvarka. Abiejų rinkimų metu Šiaulių r. savivaldybėje daugiausia mandatų gavo LVŽS, kurios kandidatas Antanas Bezaras tapo meru, todėl ši politinė jėga formavo valdančiąją daugumą ir turėjo galimybę didžiausia apimtimi įgyvendinti savo politinę darbotvarkę. Vertinant Kalvarijos savivaldybės situaciją, galima matyti, kad 2015 m. Lietuvos savivaldybių tarybų ir mero rinkimų metu 4 partijos iš 6 išryškino tiesiogiai su mokyklų tinklo optimizavimu susijusius aspektus: LVŽS nurodė, kad toliau laikysis principo – „esant daugiau kaip 10 mokinių – mokyklos neuždaryti“, TS-LKD akcentavo poreikį kurti tinkamą savivaldybių švietimo įstaigų sąrangą, o LRLS ir DP nurodė siekį didinti švietimo paslaugų prieinamumą. 2019 m. partijų rinkimų programose pokyčių mažai – dalis partijų išlaikė tas pačias nuostatas, tik LVŽS ir LRLS modifikavo formuluotes. LVŽS akcentavo optimalų švietimo lėšų panaudojimą, o LRLS nurodė, jog reikalinga išlaikyti efektyviai veikiančią švietimo struktūrą turint ribotus išteklius. Švietimo paslaugų prieinamumo užtikrinimas naujai buvo įtrauktas į LSDP programą. Apibendrinant, 2015 m. ir 2019 m. rinkimų metu Kalvarijos savivaldybėje daugiausia mandatų teko TT, abu kartus meru tapo šios partijos kandidatas Vincas Plikaitis.

Vertinant partijų rinkimų programose deklaruojamus švietimo srities tikslus, net ir tiesiogiai susijusius su mokyklų tinklu, sudėtinga įvertinti, kiek šie buvo svarbūs rinkėjams ir darė įtaką jų pasirinkimui už kurią partiją balsuoti. Taigi, priešingai nei manyta, ši apžvalga nepadėjo identifikuoti potencialios partijų programinių nuostatų svarbos rinkimų metu. Nepaisant to, politinis diskursas laikytinas svarbiu veiksniu mokyklų tinklo pertvarkos kontekste. Akcentuotinas ir savivaldybių administracijoje dirbančių švietimo specialistų rekomendacinio pobūdžio vaidmuo. Tai patvirtina Kalvarijos savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyr. specialistės Marijos Kabelkienės patirtis: „*Jeigu paliečia švietimo klausimus, savaime aišku, turime tokių tarybos narių būsimų, jau dabartiniai jie yra, kad jie tikrai ateina pas mus į švietimo skyrių, kalbasi su mumis, kokios tos problemos*

*yra ir tada jas savo tose programose jau numato [...] tiesiog ir prašo mūsų, [...] kaip ką matote, mes irgi pasufleravome, savaiame aišku.*⁷⁹

3.1.2 Sprendimai dėl mokyklų: politikų elgsenos strategijos

Mokyklų tinklo pertvarkos kontekste, remiantis interviu medžiaga, išryškėjo trys galimos politikų elgsenos strategijos. Pažymėtina, kad šios strategijos formuojamos laikantis nuostatos, jog kiekvienas politikas, priimdamas sprendimus dėl mokyklų reorganizavimo ar uždarymo, galvoja apie savo perrinkimo galimybes, kitaip tariant, kalkuliuoja atitinkamo sprendimo politinius kaštus. Taip pat šie elgsenos modeliai yra reikšmingai veikiami kontekstinių aplinkybių, kurių konstravimą įgalino Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių atstovų įžvalgos ir praktiniai analizuojamų mokyklų pavyzdžiai.

Pirma politikų elgsenos strategija, kurią būtų galima išskirti, tai – vengimas priimti sprendimus dėl mokyklų reorganizavimo ar uždarymo dėl vietos bendruomenės nepritarimo. Pavyzdžiui, Šiaulių r. savivaldybės tarybos narys Martynas Rusteika, vadovaujantis Švietimo, kultūros ir sporto komitetui, kalbėdamas apie Kurtuvėnų MDC, kai šis dar nebuvo Dubysos aukštupio mokyklos skyrius, akcentavo bendruomenės vaidmens svarbą ir atitinkamai politikų nenorą priimti nepopuliarius sprendimus: *„Ją jau planavo prieš 20 metų uždarinėti, tai ten tie veiksmai vyko labai sudėtingai, kadangi žmonės pamaištaudavo ir viskas pasibaigdavo, tai kažkas parašydavo prašymų įvairiausių, tai niekas tokių radikalių sprendimų, niekas labai nenorėjo. Niekas nenori tokių nepopuliarių sprendimų. Visi nori populiarių.*“ Anot respondento, tolesnis mokyklų pertvarkos procesas Šiaulių r. savivaldybėje buvo planuojamas atsižvelgiant į tokias patirtis, o sėkmingas Dubysos aukštupio mokyklos pavyzdys rodo, koks svarbus kryptingas darbas su vietos ir mokyklų bendruomenėmis – ėjimas *„ne revoliucijų keliu, o evoliucijų“*⁸⁰. Mokyklų tinklo pertvarkos procese priimamų sprendimų tiesioginę įtaką rinkėjams, kurie *„puikiai prisimena nuoskaudas, kai palieti juos asmeniškai“*, pažymėjo Šiaulių r. savivaldybės Švietimo ir sporto skyriaus vedėja Judita Šertvytienė. Anot jos, dėl mokyklos reorganizacijos ar uždarymo mokiniams prireikia gerokai daugiau laiko, pavyzdžiui, vietoj vienos valandos – dviejų, kad atsikėlę spėtų susiruošti ir nuvykti į pamokas. Tokie atvejai keičia visos šeimos kasdienį režimą, gyventojai tai įvertina ir atitinkamai *„balsavimai savivaldos rinkimuose gali ne visada tenkinti valdančiąją koaliciją,*

⁷⁹ Marija Kabelkienė, interviu su autore, ZOOM, 2022 m. vasario 25 d.

⁸⁰ Martynas Rusteika, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 10 d. **Dėl tolesnio mokyklų pertvarkos proceso Šiaulių r. savivaldybėje:** *„Tai, kad nebūtų taip, kad mes kaimo mokyklas uždarinėjame, mes pirmiausia viską padarėme Kuršėnų miestui, parodėme pavyzdį, kaip tas turėtų atrodyti [...] pamatėm, kad šitas modelis suveikė ir ėjome į regionus, o su regionais visi bijojo tokių sprendimų, nes jie be proto nepopuliarūs“. **Dubysos aukštupio mokyklos procesas:** *„Svarbiausia, kad mes ėjome ne revoliucijų keliu, o evoliucijų, tai čia va tas buvo svarbiausia, kad mes tikrai nepadarėme kažkokios bombos ir nepasakėm, kad jūs dabar visi turite išeiti ir mes čia dabar padarysime kažką.“**

žiūrint į perspektyvą.⁸¹ Taigi, politikai, baimindamiesi dėl savo perrinkimo galimybių, gali vengti priimti sprendimus dėl mokyklų ar netgi jungtis į darbo grupes, kurios rengia mokyklų tinklo bendruosius planus⁸².

Antrasis galimas veikimo modelis, tai – laviravimas tarp valstybinės švietimo politikos gairių ir gyventojų poreikių, kitaip tariant, kompromisų ieškojimas. Tiek LR švietimo įstatyme, tiek nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose⁸³ numatomas siekis užtikrinti švietimo prieinamumą ir kokybę. Delsdami priimti sprendimus dėl mokyklų reorganizavimo ar uždarymo, politikai remiasi švietimo prieinamumo dedamąja, o švietimo kokybės aspektas, kaip liudija respondentų įžvalgos, interpretuojamas įvairiai. Pavyzdžiui, vienas iš argumentų, jog ugdymo organizavimo tvarka jungtinėse klasėse laikoma priimtina, jeigu su tokia praktika sutinka vietos bendruomenė⁸⁴, o kitas – ugdymo kokybę indikuojantys mokinių pasiekimų rezultatai yra prasti, nes akademiškai stipresni mokiniai išvyksta į kitas mokyklas arba mažos klasės pasiekimų vidurkiui didelę reikšmę turi specialiųjų ugdymosi poreikių (toliau – SUP) turinčių mokinių įvertinimai⁸⁵. Šie argumentai pasitelkiami siekiant patvirtinti, jog politikai ne tik atliepia gyventojų poreikius – švietimas „kuo arčiau namų“ su patenkinama ugdymo kokybe (jeigu ši neatitinka lūkesčių, tėvai renkasi kitas mokyklas⁸⁶), bet ir įgyvendina valstybės švietimo politikos gaires – bent jau švietimo prieinamumo aspektą, kokybę paliekant ir kiekvienos bendruomenės atsakomybei. Visgi, toks laviravimas gali privesti prie situacijų, kai, remiantis Šiaulių r. savivaldybės tarybos nario Jono Novogreckio⁸⁷ ir Kalvarijos savivaldybės tarybos nario Antano Burinsko patirtimis, nepriimami *savalaikiai* sprendimai dėl mokyklų uždarymo ar reorganizavimo, nors šios nebeatitinka keliamų švietimo kokybės reikalavimų. Tai liudija Liubavo mokyklos situacija: „[...] *ten vaikučių jau kuris laikas, jau ne pirmi metai mažiau ženkliai yra negu turėtų būti pagal visus reikalavimus ir mes,*

⁸¹ Judita Šertvytienė, interviu su autore, ZOOM, 2021 m. sausio 5 d.

⁸² Anot J. Šertvytienės, dalyvavimas tokiose darbo grupėse reikalauja „*Tiek asmeninės, tiek atsakomybės, kuri vėliau ilgai yra prisimenama, kad tu dalyvavai, tu taip darei, tu taip siūlei ir turime tokių pavyzdžių, kad pereina į asmeninę, tą tokią plotmę, todėl žmonės labai atsakingai įvertina savo dalyvavimą tokiose grupėse.*“

⁸³ LR Seimas, „*Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas*“, Vilnius, 2011 m. kovo 17 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105/asr> (pvz., III skirsnis). LR Seimas, „*Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų*“, Vilnius, 2003 m. liepos 4 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.215471>; LR Seimas, „*Dėl Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo*“, Vilnius, 2013 m. gruodžio 23 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.463390> (žiūrėta 2022 m. balandžio 2 d.)

⁸⁴ M. Rusteika: „[...] *nesidžiaugiam tai, kad yra tos jungtinės klasės, bet jeigu mokykla sutinka ir mokytojai sutinka, tai ir vaikams yra gerai.*“ Jurgita Arelienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 9 d.

⁸⁵ Kęstutis Krasnickas, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 2 d.; Renata Jarimavičienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 2 d.; M. Kabelkienė, interviu su autore.

⁸⁶ Šią tendenciją patvirtina Liubavo mokyklos situacija (M. Kabelkienė, K. Krasnickas, R. Jarimavičienė), iš Dubysos aukščiau mokyklos pirmąkart taip pat buvo vykstanta į kitas mokyklas (J. Šertvytienė, M. Remeika).

⁸⁷ Jonas Novogreckis, interviu su autore, telefonu, 2022 m. kovo 9 d. „[...] *buvo, švelniai tariant, sakykim, kažkaip vis saugomos tos, dengiamos tos mokyklos, savalaikiai neuždarinėjamos, savalaikiai nedaroma ta pertvarka, paskui lygtai įsibėgėjo, sakykim, tokia prasme darymas [...] paskui politikai daugelis suprato, kad nori nenori vis tiek ją reikia uždaryt arba kažką daryt.*“

sakykime, kaip ir dotuodavom tą dalyką, toleruodavom savo poelgius, nes jeigu taryba nusprendė, kad palieka dar šiemet tą mokyklėlę, tai ir likdavo“⁸⁸, kuri, kaip minėta anksčiau, privalomai keisis dėl pakoreguotų mokyklų tinklo organizavimo taisyklių. Pažymėtina, kad valstybės švietimo politikos pokyčiai, pavyzdžiui, numatantys griežtesnę ugdymo organizavimo jungtinėse klasėse tvarką, kuriuos savivaldybės įpareigosios įgyvendinti, aptariamą laviravimo strategiją gali gerokai apsunkinti. Pavyzdžiui, Šiaulių r. savivaldybės taryba kadencijos viduryje patvirtino mokyklų tinklo planą, taip „Užtikrindama ir aiškią poziciją švietimo srityje šitos valdančiosios koalicijos, ir turėdama aiškią poziciją, ir tai ištransliuodama rinkėjams, rajono gyventojams“, tačiau dėl pokyčių nacionaliniu lygmeniu privalės atlikti šio plano korekcijas⁸⁹, kurios nebūtinai sulauks gyventojų palaikymo. Šiame kontekste itin svarbi aplinkybė, jog sprendimai dėl mokyklų pertvarkos bus priimami tarybos kadencijos pabaigoje, vadinasi, įprastu atveju to būtų vengiama. Visgi, esant įpareigojimui įgyvendinti būtinus sprendimus dėl mokyklų tinklo, kiek įmanoma vengiama mokyklų likvidavimo ir renkama „mažesnę blygę“ – reorganizavimą. Svarbi šio proceso dalis – politikų komunikacija mokyklų bendruomenėms apie priimamų sprendimų privalomumą. Su šia situacija susidūrė ir Liubavo mokyklos bendruomenė⁹⁰. Mokyklos reorganizacija kaip „kompromisinis“ variantas gali padėti patirti santykinai mažiau politinių kaštų, kadangi, nepaisant minėtų mokinių šeimas paliečiančių iššūkių, kai kurių etatų (pavyzdžiui, mokyklos vadovo, buhalterio) atsisakymo, dalis darbo vietų išsaugoma. Vis dėlto, kaip pažymi A. Burinskas, „Paprastai, iš mano patirties, kiek aš jau taryboj, nuo 2007 metų, tai, jeigu tiktai mes uždaram kažkokiam taške mokyklą pagrindinę ir paliekam skyrių, tai faktiškai, sakykim, nu gal vienus metus dar kažkiek išsilaiko tas skyrius, o sekančiais metais automatiškai nebelieka, nes visi orientuojasi vis tiek į ugdymo kokybę...“⁹¹ Taigi, tokiais atvejais laviravimo strategija pozityvaus rezultato vietos bendruomenės atžvilgiu gali apskritai neatnešti. Atsižvelgiant į tai, itin svarbi atitinkamą mokyklą lankusių mokinių tėvų reakcija (ar jie toliau leidžia savo vaikus į tą pačią mokyklą), bent dalinai nulemianti reorganizacijos sėkmę. Priešingu atveju, mokykla „automatiškai sunyksta“⁹². Tai patvirtina Šiaulių r. savivaldybės Gilvyčių mokyklos situacija. Mokykla reorganizacijos prijungimo būdu 2019 m. rugsėjo 1 d. tapo Bubių mokyklos skyriumi, kuris po mėnesio, nesant mokinių, buvo likviduotas⁹³, todėl į Dubysos aukštupio mokyklos sudėtį nebeatėjo.

---

⁸⁸ Antanas Burinskas, interviu su autore, telefonu, 2022 m. kovo 8 d.

⁸⁹ J. Šertvytienė, interviu su autore.

⁹⁰ Genė Lissauskienė, interviu su autore, ZOOM, 2022 m. vasario 25 d.; K01, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 16 d.

⁹¹ A. Burinskas, interviu su autore.

⁹² *Ibid.*

⁹³ Šiaulių r. savivaldybės taryba, „Šiaulių rajono savivaldybės Bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metais bendrasis planas“, Šiauliai, 2021 m. kovo 30 d., <http://195.182.89.44/aktai/document/45969> (žiūrėta 2022 m. balandžio 5 d.)

Paskutiniai iš interviu medžiagos išryškėjusi politikų elgsenos strategija – prisitaikymas prie situacijos priimant sau parankų sprendimą, dažnai lydimas intereso švietimo srityje stokos. Tam tikrą abejingumą, kylantį iš „realios galios“ neturėjimo, akcentavo Kalvarijos savivaldybės Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų komiteto pavaduotoja Renata Jarimavičienė, kuri teigė, jog neoficialių pokalbių metu iš tarybos narių galima išgirsti: „*Ai, ką mes čia galime padaryti. Čia yra Vyriausybės nurodymai. Čia yra mokinių krepšelis, čia ne mūsų lėšos, čia kiek tai ūkio daliai ir viskas. Ir čia tiktai pagal mokinių skaičių, nieko mes čia nenuveiksime. Nieko čia, čia jau ne mūsų, ne savivaldybės lygmeniu.*“⁹⁴ Anot politikės, didelė dalis Kalvarijos savivaldybės tarybos narių vengia švietimo temų, kadangi labai maža dalis (3 iš 21) yra tiesiogiai susiję su šia sritimi. Vertinant iš profesinės patirties perspektyvos, Šiaulių r. savivaldybėje situacija panaši – 4 iš 21 tarybos narių turi pedagoginės patirties⁹⁵. Be to, J. Novogreckis interviu metu pažymėjo, kad švietimo srityje patirties neturintys politikai kartais netgi nesistengia įsigilinti į svarstomus klausimus, neskaito sprendimų priėmimui reikalingų teisės aktų, parengtų projektų ir ateina balsuoti nepasirengę⁹⁶. Nepaisant to, kiekvienas siekia politinio kapitalo ir „*Be jokios atsakomybės viską žada, nes jie nežino, kokia yra situacija, nesusidūrę, neskaitę, neįsigilinę, bet pataikauja bendruomenei, kuri pasitiki [...] žada viską, kaip neleisim, dar ką nors, kiti „apkabinsim mokyklą rankom“, čia žinai, gulsim kryžiumi, kad tiktais jos nesujungtų arba kad neuždarytų, o paskui už pusę metų jis jau vis tiek balsuoja, balsuoja, kad uždaryt arba reorganizuot, ir sugeba pasakyti, kad pamirškite, kas buvo per rinkimus žadėta.*“⁹⁷ Taigi, šie atvejai iliustruoja prisitaikymo strategiją, kurios metu priimami politiškai parankūs sprendimai, kadangi, kaip pastebėjo Šiaulių r. savivaldybės tarybos narys Algis Mačiulis, dalis politikų „*dalyvauja keturis metus rinkimuose, kurie nepaskelbti*“⁹⁸.

3.1.3 Perrinkimo įtaka sprendimams dėl mokyklų

Apibendrinant ankstesniuose poskyriuose nagrinėtą perrinkimo kintamojo reikšmę politikų priimamiems sprendimams dėl mokyklų, paminėtini du aspektai. Pirma, partijų programinio diskurso

⁹⁴ Renata Jarimavičienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 2 d.

⁹⁵ Profesinės patirties informacija surinkta remiantis VRK puslapyje pateikiamais politikų biografijos duomenimis.

⁹⁶ J. Novogreckis: „*Pirmiausia, manyčiau, norint aptarinėti, reikia suprasti, ką tu aptarinėji, tai didžioji dalis politikų ir ypatingai kandidatuojančių, tai jie, sakykime, kandidatuoja pagal kažkokį vieną lyderį ar kažką... ir tada jie patys, nenoriu taip sakyti, nenoriu nieko įžeisti iš kolegų, bet turbūt nemaža dalis ir dabar, jūs pasiklausykite savivaldybės posėdžių, nemaža dalis ir dabar nelabai žino ką ten veikia, nelabai žino, sakykim, neskaitę to vietos savivaldos įstatymo, aš jau nebekalbu apie švietimo įstatymą, nebekalbu apie pertvarkos planus ar ten sakykim komplektavimo tvarką ar dar kažką, tai nekalbu. Tai va čia tie niuansai, jau nekalbu apie tai, kad žmonės sprendimų projektų neskaitę ateina balsuoti. Vienas dalykas yra, kai tie, kurie turi kažkokios patirties, kurie ateina neskaitę, jie maždaug žino ir jaučia pagal pavadinimą arba, kaip sakoma, laikas nuo laiko yra patvirtinami tam tikri pertvarkos planai, bet juos sakykim pastudijuoti, paskaitai...“*

⁹⁷ J. Novogreckis, interviu su autore.

⁹⁸ Algis Mačiulis, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 1 d.

2015 m. ir 2019 m. Lietuvos savivaldybių tarybų ir mero rinkimų metu apžvalga parodė, jog mokyklų tinklo optimizavimo klausimas dažniausiai paliečiamas per švietimo prieinamumo ir kokybės užtikrinimo prizmę, kiek mažiau tiesiogiai – IU prieinamumo užtikrinimą, švietimo infrastruktūros atnaujinimą. Visgi, programinėse nuostatose konkretumo dėl optimalaus mokyklų tinklo užtikrinimo – itin mažai, o jų svarba rinkėjams – neaiški. Atsižvelgiant į tai, partijų programinių nuostatų apžvalga analizei dėl perrinkimo svarbos apčiuopiamos naudos nedavė. Antra, mokyklų tinklo pertvarkos kontekste, atsižvelgdami į savo perrinkimo galimybes, politikai dažniausiai veikia pagal tris elgsenos strategijas: 1) vengdami priimti sprendimus dėl vietos bendruomenės nepritarimo; 2) laviruodami tarp valstybinės švietimo politikos gairių ir gyventojų poreikių; 3) prisitaikydami prie situacijos priimant sau parankų sprendimą. Nepaisant skirtingų elgsenos motyvų, politinėje plotmėje neišvengiamai išlieka noras išvengti nepopuliarių sprendimų, kadangi galvojama apie politinio ciklo aspektą. Atitinkamai, *H1: vietos politikai bus linkę mokyklą išsaugoti, t. y. išlaikyti jos esamą struktūrą, kadangi toks sprendimas padės būti perrinktiems*, laikoma patvirtinta, kadangi politikai, vadovaudamiesi asmeniniais interesais, susiklosčiusiame kontekste sieks priimti populiariausią, daugiausia politinės naudos suteikiantį sprendimą. Tais atvejais, kai bus įmanoma, politikas pirmiausia rinksis absoliutų mokyklos išsaugojimą, t. y. jos esamos struktūros išlaikymą, o esant įpareigojimui įgyvendinti būtinus sprendimus dėl mokyklų tinklo pertvarkos, tikėtina, rinksis „mažesnę blogybę“ – mokyklos reorganizaciją. Šie sprendimai tiesiogiai palies rinkėjus, kurie jų padarinius įvertins rinkimų metu ir galės „atsidėkoti“ arba „nubausti“ politikus.

3.2 Savivaldybės biudžeto optimizavimas

3.2.1 Mokyklų finansavimas

Savivaldybių savarankiškos funkcijos apima biudžetinių įstaigų (pavyzdžiui, mokyklų) steigimą ir išlaikymą bei savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų iki 16 metų mokymosi pagal privalomojo švietimo programas užtikrinimą⁹⁹. Įgyvendinant šias funkcijas, mokyklų finansavimas ir švietimo programų vykdymas yra svarbi savivaldybės tarybos įgyvendinamo finansinio planavimo dalis. Atitinkamai, finansinių išteklių panaudojimo optimizavimas gali būti vienas iš veiksnių, turinčių įtakos mokyklos (ne)reorganizavimui. Lietuvoje pagrindinė švietimo finansavimo dedamoji yra mokymo lėšos, skiriamos iš atitinkamų metų valstybės ir savivaldybių biudžetų, apskaičiuojamos ir paskirstomos pagal

---

⁹⁹ LR Seimas, *LR vietos savivaldos įstatymas* (6 str.), Vilnius, 1994 m. liepos 7 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5884/asr> (žiūrėta 2022 m. balandžio 5 d.)

Vyriausybės patvirtintas metodikas¹⁰⁰. Tai tiesiogiai švietimo procesui būtinos lėšos, skirtos ugdymo proceso organizavimui, pedagoginių ir kitų darbuotojų darbo užmokesčio mokėjimui, vadovėlių įsigijimui ir kitiems numatytiems atvejams¹⁰¹. Kita svarbi švietimo finansavimo dalis – ūkio lėšos, kurias skiria mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (šiuo darbe analizuojamais atvejais – savivaldybės) savo nustatyta tvarka. Tai netiesiogiai su švietimo procesu susijusios lėšos, skiriamos mokyklos ūkiui valdyti ir naudoti (pavyzdžiui, komunalinės paslaugos, pagalbinių darbuotojų, kūrėjų etatai), mokiniams pavėžėti ir kitoms ūkio išlaidoms¹⁰². Kaip nurodė Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių atstovės, buhalterio etatas taip pat yra apmokamas iš savivaldybės lėšų, tik Šiaulių r. savivaldybėje ši funkcija atliekama centralizuotai švietimo paslaugų centro. Pažymėtina, kad ūkio lėšų organizavimas tiesiogiai atsiliepią savivaldybės biudžetui. Taip pat svarbus ir mokymo lėšų paskirstymas, ypač 2,4 proc. sudarančios lėšos skirtumams tarp mokyklų sumažinti, kurių atžvilgiu savivaldybė turi daugiau diskrecijos¹⁰³.

3.2.2 Finansinių išteklių naudojimas: Dubysos aukštupio mokyklos situacija

Šiaulių r. savivaldybės paskatos optimizuoti finansinių išteklių panaudojimą mokyklų tinklo pertvarkos kontekste yra glaudžiai susijusios su jungtinės Dubysos aukštupio mokyklos įkūrimu. Anot M. Remeikos, mažėjantis mokinių skaičius, besibaigiančios įstaigų vadovų kadencijos skatino ieškoti būdų, kaip pertvarkyti Dubysos aukštupio mokyklos pirmtakes ir tuo pačiu sutaupyti lėšų, pavyzdžiui, atsisakant vadovų etatų. Iš pradžių buvo pasinaudota laikino vadovavimo mokykloms galimybe, o vėliau Šiaulių r. savivaldybė kartu su Vaido Bacio pagalba rado išeitį – įkurti jungtinę mokyklą¹⁰⁴. Remiantis LR Vyriausybės nutarimu (Nr. 768), jungtinė mokykla suprantama kaip mokykla, turinti filialą ar skyrių, esantį kitoje gyvenamojoje vietovėje, ir vykdančią atitinkamo lygmens BU programas, įsteigta sujungus dvi ar daugiau BU mokyklų, vykdančių atitinkamo lygmens BU programas ir toliau veikiančių tose

¹⁰⁰ LR švietimo įstatymas (VII skirsnis, 67 str.). LR Vyriausybė, „Dėl Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Vilnius, 2018 m. liepos 11 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/acd82c9188fa11e8aa33fe8f0fea665f/asr> (žiūrėta 2022 m. balandžio 5 d.)

¹⁰¹ *Ibid* (III skyrius). J. Šertvytienė interviu metu pasakojo, kaip savivaldybėse praktikoje paskirstomos lėšos: „Mokymo lėšos yra skiriamos taip grubiai - į dvi dalis iš pradžių. Viena dalis, kuri nueina tiesiai į mokyklą, ji yra skirta, kaip minėjot, mokytojų darbo užmokesčiui, vadovėliams įsigyti, IT plėtrai, mokinių pažintinei veiklai, profesiniam orientavimui, kam čia dar yra... Nu tai taip. Kita dalis yra lėšų, kuri yra, lieka savivaldybei, ir savivaldybė, žinodama mokyklų poreikius, ir esamą situaciją, mokinių skaičių, ji paskirsto pati. Ta dalis yra pagalbos teikimas, tada yra valdymas - direktoriaus, pavaduotojo etatai, brandos egzaminų organizavimas ir tada yra dar užtikrinti tolygumą ugdymo [...]“

¹⁰² LR švietimo įstatymas (VII skirsnis, 67 str.). LR Vyriausybė, „Dėl Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

¹⁰³ *Ibid*. J. Šertvytienė, interviu su autore.

¹⁰⁴ M. Rusteika, J. Šertvytienė, interviu su autore.

pačiose patalpose bei kitais įstatymu numatytais atvejais. Nutarime numatoma, kad siekiant efektyvesnio mokymo lėšų panaudojimo, ugdymo kokybės užtikrinimo ir įtraukiojo ugdymo nuostatų įgyvendinimo, Lietuvoje yra skatinamas jungtinių mokyklų kūrimasis¹⁰⁵. Visgi, J. Šertvytienė atkreipė dėmesį, kad šalyje jungtinės mokyklos modelis iki 2020 m. rudens nebuvo įgyvendintas, todėl Vyriausybės nutarimas suteikė juridinį kontekstą, tačiau praktikoje trūko informacijos apie jungtinių mokyklų steigimą ar tinklaveiką apskritai¹⁰⁶. Dėl šios priežasties Dubysos aukštupio mokyklos įkūrimas leido vystyti teorinę jungtinės mokyklos modelio koncepciją ir sudarė sąlygas naujoms teisinėms praktikoms. Praktinis šio modelio veikimas remiasi horizontaliu veiklos organizavimo principu, kai visos mokyklos yra lygiavertės viena kitos atžvilgiu. Kitaip tariant, nėra išskiriama viena bazinė mokykla, aplink kurią koncentruotąsi struktūriniai padaliniai-skyriai, kurie, V. Bacio vertinimu, praktikoje dažnai lieka „*podukros vietoje*“ dėl apsiribojimo vien tik juridiniais pokyčiais ir išliekančių ankstesnių veiklos procesų¹⁰⁷.

Steigiant Dubysos aukštupio mokyklą, anot M. Rusteikos, „*pagrindinis tikslas buvo lėšų taupymas, sakykime, tuo administracijos pagrindu, nes šitie dalykai keliauja iš savivaldybės*“. Taip pat jis atkreipė dėmesį į dar kelis aspektus. Pirmiausia, įvardijo „*teisingumo principą*“, kadangi nepaisant atitinkamos mokyklos mokinių skaičiaus, kuris sąlygoja darbo krūvį, administracijos atlygiui skiriamos panašios lėšos. Antra, jo manymu, svarbu tiek vietos bendruomenės poreikiai, tiek galimybės sudaryti klasių komplektus, kadangi reikalinga užtikrinti darbo sąlygas pedagogams, taip pat organizuoti mokinių pavėžėjimą, o tai atsiremia į finansinių išteklių panaudojimą – „*sprendžiami tam tikro ūkiškumo klausimai, tuo pačiu liečiant kokybinius parametrus, kad būtų tas balansas [...]*“. Trečia, akcentuotas racionalų išteklių sutelkimas vienoje vietoje tiek iš administracijos darbo, tiek pastatų įveiklinimo perspektyvos. Pavyzdžiui, Kurtuvėnų skyriaus pastate yra įsikūrusi biblioteka, taip pat savo patalpas turi vietos bendruomenė. Anot M. Rusteikos, tokiu būdu išnaudojamos patalpos padeda sutaupyti šildymo išlaidas – „*kam reikia dviejų patalpų, jeigu tu viską gali daryti vienose patalpose*“¹⁰⁸. Taigi, galima matyti, kad visi išvardinti aspektai remiasi į kuo optimalesnį turimų finansinių išteklių panaudojimą. Ekonominio konteksto svarbą, ieškant balanso tarp gyventojų poreikių ir racionaliai pasveriamų galimybių, akcentavo ir J. Šertvytienė: „*Tai yra, kad savivaldybės biudžete nebūtų per didelė našta, per dideli kaštai išlaikant mokyklą – ne tik pastatus, bet ir pedagoginę bendruomenę bei vykdant visos mokyklos priežiūrą. Tai ir to pasekoje ieškoma įvairių būdų, kad mokyklas ne uždaryti, o palikti, bet*

¹⁰⁵ LR Vyriausybė, „*Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo*“ pakeitimo“.

¹⁰⁶ Judita Šertvytienė, interviu su autore.

¹⁰⁷ V. Bacys, interviu su autore.

¹⁰⁸ M. Rusteika, interviu su autore.

pakeisti jų juridinį statusą, vykdomas programos, lanksčiai ir kiek įmanoma su mažesniais nuostoliais, pritaikyti pavėžėjimą mokinių.“ Tiek ji, tiek J. Novogreckis teigė, kad jungtinės mokyklos įkūrimas lėmė ženklus sutaupymus tiek administracijos, tiek aptarnaujančiojo personalo atžvilgiu, nes, pavyzdžiui, dabartinėmis sąlygomis užtenka vienos mobilios darbininkų komandos, kuri prireikus atvyksta į konkretų mokyklos skyrių¹⁰⁹. Šiuos sutaupymus patvirtino ir V. Bacys, taip pat akcentavęs maksimalų pastatų įveiklinimą bei mažesnio pareigybių etatų skaičiaus sąlygojamus sutaupymus. Jis pažymėjo, kad būtų galima atrasti dar papildomų lėšų sutaupymo būdų, tačiau mokyklos veikimas skirtinguose pastatuose turi tam tikrų būtinų išlaidų. Vienas iš tokių pavyzdžių – padidėjusios transporto išlaidos dėl važinėjimo iš vieno mokyklos skyriaus į kitą, kadangi visos mokyklos mokiniai naudojami viena sporto sale ir gamtos mokslų laboratorija. Anot V. Bacio, viena vertus, tai lemia fizinių erdvių trūkumas, antra vertus, tokia praktika įveiklinant minėtas patalpas itin pasiteisina iš ekonominio efektyvumo perspektyvos¹¹⁰. Pažymėtina ir tai, kad Dubysos aukštupio mokykla tinklaveikos principu veikia trijuose skyriuose, todėl mokymo lėšos yra skiriamos kiekvienam skyriui atskirai. Tokiu būdu mokyklai tenka daugiau mokymo lėšų negu būtų skiriama įregistravus ją kaip vieną juridinį asmenį, veikiantį vienu adresu. Mokyklos veikimas trijuose skyriuose (kartu ir išaugęs mokinių skaičius) taip pat leidžia lanksčiau sudaryti klasių komplektacijas¹¹¹.

Apibendrinant, kaip liudija Šiaulių r. savivaldybės respondentai, jungtinės Dubysos aukštupio mokyklos įkūrimą paskatino siekis efektyviau panaudoti savivaldybės lėšas, administracinių ir mokyklų aplinkos priežiūros išlaidų sąskaita. Taip pat informantai akcentavo efektyvų turimos infrastruktūros išnaudojimą, tuo pačiu sutelkiant kaimo bendruomenės veiklas patalpose, kurių techninė priežiūra bet kuriuo atveju būtų užtikrinama. Teisiniai jungtinės mokyklos veikimo aspektai, sąlygojantis didesnes mokyklai skiriamas mokymo lėšas, šiame kontekste taip pat reikšmingi.

---

¹⁰⁹ J. Šertvytienė, J. Novogreckis, interviu su autore.

¹¹⁰ V. Bacys, interviu su autore.

¹¹¹ J. Šertvytienė: „[...] nuostatose esame įteisinę skyrius - Aukštelkė, Bubiai ir Kurtuvėnai. Tokiu atveju kiekvienas skyrius turi galimybę formuoti atskiras klases. Jeigu mes suformuotume, tik įrašytume į nuostatus, kad tai yra Dubysos aukštupio mokykla ir viskas, sakykime, kaip pavyzdys, Dubysos aukštupio mokykla turi 50 vaikų pirmoje klasėje, kaip pavyzdys, tokiu atveju, kadangi 24 vaikai gali būti vienoje klasėje, tai ji suformuotų 3 klases, tris klases po kokius 17-18 vaikų. Kadangi dabar yra per tris pastatus, įteisinę esam, tai mokyklos direktorius atsižvelgia į teritorijoje esantį vaikų skaičių [...] **jeigu jie būtų viename juridiniame vienetė, vienu adresu, mokymo lėšos nebūtų skiriamos tokios didelės. O kai yra atskirose teritorijose, tai skiriamos lėšos tai teritorijai. Direktorius turi galimybę tas lėšas arba naudoti tik toje teritorijoje esančioje mokykloje, arba visai jungtinei mokyklai, priklausomai nuo situacijos, nes kaip juridinis asmuo jis yra vienas, jam yra laisvė didesnė pasirinkti, vat ir šiomet, 3 klasė berods Kurtuvėnuose, 2 klasė berods Kurtuvėnuose yra maža, kitais metais ten lieka 3 ar 4 vaikai ir direktorius susitarė su tėvais, kad juos integruos į Bubių skyrių, 4 klasės neformuos visai.**“

3.2.3 Finansinių išteklių naudojimas: Liubavo mokyklos situacija

Kalvarijos savivaldybės tarybos priimami sprendimai mokyklų tinklo atžvilgiu ir konkrečiai Liubavo mokyklos situacija atskleidžia kitokį šios savivaldybės požiūrį ir elgseną. Anot M. Kabelkienės, Kalvarijos savivaldybėje „[...] savaimė aišku, čia tikrai nėra kažkokio tai, na, priešingo požiūrio, neoptimizuoti, netvarkyti tinklą, pas mus tikrai tokių nėra“, o sprendimai priimami remiantis teisės aktais numatyta tvarka ir mokinių skaičiumi. Tačiau tuo pačiu ji pažymėjo, kad „jeigu mokyklose yra pakankamas mokinių skaičius, kurį finansuoja, gali finansuoti valstybė, mes tokią mokyklą tikrai išlaikysime ir išlaikome, o jeigu aišku nėra, vadinasi, dirbame, gyvename pagal teisės aktus.“¹¹² Kitaip tariant, savivaldybėje mokyklų tinklo atžvilgiu nėra imamas papildomų veiksmų anksčiau nei įpareigoja teisės aktai, nors šie galimai padėtų siekti efektyvesnio finansinių išteklių naudojimo demografinių ir švietimo kokybės veiksnių kontekste.

Atsižvelgiant į tai, jog, kaip teigė švietimo specialistė, Kalvarijos savivaldybėje siekiama išlaikyti visas mokyklas, kurias gali finansuoti valstybė, svarbu apžvelgti interviu medžiagą apie įvairias pastangas prisitraukti mokinius į Liubavo mokyklą, tokiu būdu užsitikrinant reikalingą minimalų mokinių skaičių (jungtinių) klasių sudarymui. Tiek Liubavo mokyklos laikinoji direktorė, tiek tarybos narys minėjo, kad šiuo metu Liubavo mokyklą lanko keturi vaikai iš apie 20 km nuo Liubavo nutolusios Kalvarijos, kurioje yra didžiausia savivaldybėje gimnazija. Anot Vilijos Rentelienės, šį važinėjimą gali sąlygoti prasta vaikų emocinė savijauta didelėje mokykloje, kai tuo tarpu mažesnėje mokykloje visiškai kitokia aplinka, nes „mes žiūrime kaip mamos, kaip močiutės, kaip tie vaikai čia vietoj, kad jiems būtų smagu ir saugu“¹¹³. Šiame kontekste K. Krasnickas išryškino kitą minėtą aspektą – mokinių prisitraukimą: „Turbūt žinokit, kad paprasčiausiai išlaikyt mokyklėlę. Tai ir mokyklos direktorė dirba, ieško, reiškia, kad tų vaikučių čia... visos tos mokyklos, žinokit, medžioja tuos mokinukus, visos mokyklos medžioja.“¹¹⁴ Didelį buvusios direktorės indėlį prisitraukiant mokinius ir apskritai rūpinantis mokyklos išsaugojimu minėjo ir Liubavo mokyklos mokytojos. Pasak Genės Lisauskienės, „[...] kažkaip mūsų buvusi direktorė pralaviruodavo. Nežinau, kur jina ten ir kaip jina ten, bet vat mes kiekvienais metais kažkaip tai, kažkaip taip išsilaikydavom. Būtent didžiausią iniciatyvą vat dėjo, kiek į savivaldybę važiavo, netgi mums galbūt nesakė kur kreipėsi, bet buvusi mūsų direktorė“¹¹⁵, o respondentė K01, svarstydamą apie mokyklos išsaugojimą, kalbėjo: „Čia ankstesnės direktorės dėka, kartais būdavo tokių variantų, kad

¹¹² M. Kabelkienė, interviu su autore.

¹¹³ V. Rentelienė, interviu su autore.

¹¹⁴ K. Krasnickas, interviu su autore.

¹¹⁵ G. Lisauskienė, interviu su autore.

tarkim trūksta to mokinio ir tiesiog jinai išsikovodavo, gal turėjo, nežinau, nu tokių ryšių kažkokių su politikais... tiesiog eidavo va ištaisai, tai kai pas juos eini, eini, eini... dar jeigu tėvus prikalbini kartu, tai jie kažkaip kitaip žiūri [...]“.

Interviu metu paaikškėjo, kad buvusios direktorės prašymu išimties tvarka savivaldybė leido išlaikyti 9 klasę su penkiais mokiniais. K01 akcentavo ir asmeninį vaikų prisikvietimą, susidūrus su mokinių skaičiaus trūkumu: „Anksčiau, tai ypač populiariu būdavo, tiesiog važiuodavo netgi, sakau va direktorė buvusi, važiuodavo ten, tarkim, į Kalvariją [...] Tiesiog daugiabučiai gyvenamieji namai ir tiesiog kalbindavo va taip va, kaip sakau, iš oro kalbindavo mokinius arba per kažkokių pažįstamus, kad ateiti, tarkim, į tą mokyklą, kad ten bus sudarytos sąlygos važinėjimui, nu žodžiu [...]“.

Interviu metu buvo užsiminta ir apie situacijas, kai dėl per mažo mokinių skaičiaus sudarant klasių komplektus, mokykla susidurdavo su lėšų trūkumu: „[...] aišku, buvo ir variantų, kad, tarkim, mums kaip mokytojams kolektyvui, buvo siūloma ir mes ir sutikę mažintis koeficientus vien dėl to, kad, tarkim, yra trūkumas pinigų atlyginimams, yra ir tokių variantų buvę, nu įvairiai, kaip sakau, mes ne vien tik per vaikus ir per tėvus ten tą mokyklą stengiamės išlaikyti.“¹¹⁶ Siekiant išlaikyti jungtines klases, tėvams taip pat būdavo siūloma prisidėti prie mokinių paieškos¹¹⁷.

Pasak K. Krasnicko, asmeninis mokinių prisikvietimas (pavyzdžiui, iš Kalvarijos) bent dalinai veikia, kadangi akademiškai silpnesniems vaikams kaimo mokykloje lengviau mokytis. Šiame kontekste svarbu paminėti vienos iš kalbintų mokinių mamų patirtį, kad šią mokyklą paskatino rinktis ir tai, jog jos vaikai turi SUP. Tuo tarpu mokytojos pažymėjo, kad mokykloje apskritai nemažai SUP turinčių mokinių¹¹⁸. Paminėtina, kad SUP turinčių mokinių pritraukimas ne tik prisideda prie klasių komplektų sudarymo, bet tuo pačiu mokykla gauna didesnę finansavimą ugdymo reikmėms¹¹⁹.

Vertinant Liubavo mokyklos situaciją mokinių skaičiaus atžvilgiu, dalis mokyklos bendruomenės interviu metu pažymėjo, kad jau ne vienerius metus kalbėta apie laukiančius pokyčius, kad „va šie metai paskutiniai“, todėl buvo „su tuo susigyvenę ir susitaikę“ ir žinia dėl būsimos reorganizacijos nenustebino¹²⁰.

Apibendrinant respondentų pasidalijimus, galima matyti, kad Liubavo mokykla jau ne vienerius metus susiduria su iššūkiais pritraukiant mokinius, todėl, pavyzdžiui, buvusi direktorė, suinteresuota

¹¹⁶ K01, interviu su autore. Paklausus, ar tokiais atvejais nekildavo mokytojų nepasitenkinimas, respondentė atsakė: „Tai suprantate, tas nepasitenkinimas yra toks pasirinkimas. Vienas iš dviejų. Arba tu atsisakai vienos klasės visos, tarkim, ji prapuola mūsų mokykloje, dingsta, klasė išeina, tarkim, į kažkurį kitą mokyklą. Tai aš nežinau, kas yra geriau. Paprastai visada būdavo geresnis pasirinkimas tas, kad šiek tiek sumažinti koeficientus ir išlaikyti klasę negu kad išvis atsisakyti klasės, ir tada jau ją sugrąžinti... Praktiškai kas sunaikinta atstatyti, na, aš nežinau, labai sunku arba neįmanoma, ypač tokiose mokyklose kaip pas mus [...]“

¹¹⁷ Irma Karasevičienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 9 d. „[...] mums tik davė tokią pasiūlymą, kad jeigu norit, kad liktų dar 3-4 kl., tai sakė susiraskit... nu trūksta tų vaikų, tai susirask keletą vaikų, kad tos klasės dar išliktų. Nes jeigu jungtinė klasė, tai turi maksimum būt 8 vaikai, o 3-4 klasėje trūkumas tų vaikų, sakė, gali būti, kad panaikins ir tą 3-4 klasę.“

¹¹⁸ Ibid. K. Krasnickas, G. Lisauskienė, V. Rentelienė

¹¹⁹ LR Vyriausybė, „Dėl mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 1 priedas.

¹²⁰ G. Lisauskienė, K01, interviu su autore.

savarankiškos mokyklos išsaugojimu, ieškodavo įvairių išeičių tiek kalbindama mokinius, tiek kreipdamasi į savivaldybės politikus. Mokinių prisitraukimas leisdavo sudaryti jungtines klases, kurios užtikrindavo finansavimą. Pažymėtina, kad Kalvarijos savivaldybė dėl atliekamos švietimo būklės stebėsenos ir ankstesnės direktorės kreipimusi žino šios mokyklos situaciją. Svarbu ir tai, jog Liubavo mokykla išsiskiria tarp kitų savivaldybės mokyklų ir vienam besimokančiam asmeniui (įskaitant ikimokyklinukus ir priešmokyklinukus) tekusių lėšų kontekste. Pavyzdžiui, 2019 m. Liubavo mokykloje ši suma siekė 4452,94 Eur, kai Kalvarijos gimnazijoje – 2537,74 Eur (žr. daugiau duomenų Priedas). Nepaisant to, pagrindinės mokyklos struktūra buvo išlaikoma, nesiimant reorganizavimo ar kitų veiksmų, kadangi sutelkus papildomas pastangas prisitraukiant mokinius ar prašant savivaldybės išimčių, dar buvo galima sulaukti valstybės finansavimo. Finansinių išteklių optimizavimo kontekste savivaldybės atstovės pažymėjo, jog augančius mokyklos išlaikymo kaštus lemia elektros, kuro kainų bei minimalaus darbo užmokesčio didėjimas. Apskritai, R. Jarimavičienės vertinimu, mokyklos reorganizavimas didelių sutaupymų neatneštų, kadangi mokyklos pastatą ir toliau reikėtų prižiūrėti, šildyti, tiekti elektrą, užtikrinti mokinių pavėžėjimą. Dar būtų sutaupoma dėl vadovo ir buhalterio etatų, tačiau tai – santykinai nedidelė išlaidų dalis¹²¹. Šiuos aspektus interviu metu minėjo ir visi kiti kalbinti Kalvarijos savivaldybės tarybos nariai, o A. Burinskas apibendrina: „Nu žodžiu, ne kažkiek ten ir susitaupo – arba jau pilnai reikia uždaryti, arba jeigu, kol palaikai tą kvėpavimą, vis tiek tos išlaidos būna gan nemenkos.“¹²²

3.2.4 Skirtingas savivaldybių požiūris: mokyklų situacijų palyginimas

Kaip rodo Dubysos aukštupio mokyklos ir Liubavo mokyklos apžvalgos, mokyklų tinklo pertvarkos kontekste Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių požiūris į finansinių išteklių optimizavimą pasitelkiant mokyklų reorganizaciją gana aiškiai išsiskiria. Šiaulių r. savivaldybė ieškojo būdų savivaldybės biudžeto švietimo dalies lėšų efektyvesniam panaudojimui ir atsiradus V. Bacio idėjai steigti jungtinę mokyklą, nusprendė imtis šios naujovės įgyvendinimo. Tokiu būdu buvo konsoliduoti trijų mokyklų, turėjusių įvairių problemų dėl mokinių skaičiaus mažėjimo ir infrastruktūros, išteklių ir jų valdymas, kurių atžvilgiu įdiegus naujoves, mokyklų (dabar skyrių) situacija gerokai pasikeitė. Kaip pažymi V. Bacys ir Šiaulių r. savivaldybės atstovai, jungtinės mokyklos steigimas leido sutaupyti nemažai ūkio lėšų, o mokyklos veikla per tris skyrius ir augantis mokinių skaičius – svarbūs mokymo lėšų atžvilgiu. Apibendrinant, kaip pažymėjo M. Rusteika, šis modelis – ekonomiškai naudingas ir

¹²¹ M. Kabelkienė, R. Jarimavičienė, interviu su autore.

¹²² A. Burinskas, interviu su autore.

kokybine prasme teisingas, tačiau ne visoms mokykloms vienodai sėkmingai pritaikomas, kadangi tam būtinos sąlygos – įstaigos vadovo lyderystė, glaudi komunikacija su vietos bendruomenėmis. Remiantis Kalvarijos savivaldybės respondentų išvalgomis ir 2 lentelės duomenimis, galima matyti, kad Liubavo mokyklos situacija bent dešimtmetį yra gana komplikuoja – tiek dėl mokinių skaičiaus mažėjimo, tiek dėl augančių išlaidų ir kitų iš to plaukiančių problemų. Visgi, savivaldybė nuosekliai laikėsi požiūrio, kad mokyklą reikalinga išlaikyti, juolab esant sąlygoms gauti finansavimą iš valstybės.

Atsižvelgiant į aptartą mokyklų situaciją, *H2: vietos politikai bus linkę mokyklą reorganizuoti, nes tai leis optimizuoti turimų finansinių išteklių (biudžeto) panaudojimą* gali būti laikoma iš dalies patvirtinta. Dubysos aukštupio mokyklos įkūrimo kontekstas iliustratyviai tiesiogiai prisideda prie šios hipotezės patvirtinimo. Jos pirmtakių reorganizavimas buvo didele dalimi paskatintas siekio taupyti lėšas. Tuo tarpu Liubavo mokyklos situacija vertintina nevienareikšmiškai. Kalvarijos savivaldybės atstovų vertinimu, mokyklos reorganizavimo sąlygoti sutaupymai būtų santykinai nedideli, todėl šio sprendimo nesimta. Ypač esant galimybėms užsitikrinti minimalias sąlygas, t. y. administraciniais tikslais formuoti jungtines klases, kad būtų gautas finansavimas iš valstybės. Taigi, nors respondentai sutiko, kad reorganizacija galėtų būti vienas iš būdų optimizuoti savivaldybės finansinių išteklių panaudojimą, Liubavo mokyklos atveju šis kintamasis nebuvo užtektinai reikšmingas.

3.3 Geros kokybės švietimo užtikrinimas

3.3.1 Švietimo kokybė: juridinis kontekstas

Geros kokybės švietimo užtikrinimas yra reikšminga švietimo juridinio diskurso dalis¹²³, glaudžiai susijusi su mokyklos steigėju (analizuojamais atvejais – savivaldybėmis) ir visa mokyklos bendruomene. Atitinkamai, BU kokybės didinimas kartu su BU prieinamumo užtikrinimu yra vieni pagrindinių tikslų, atsikartojančių skirtinguose nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose, kuriuose taip pat pabrėžiamos BU švietimo kokybės tiesioginės sąsajos su mokyklų tinklo optimizavimu¹²⁴. Pažymėtina, kad šiuo metu

¹²³ Remiantis LR švietimo įstatymu, geros kokybės švietimo užtikrinimas numatomas kaip viena iš mokyklos veiklos funkcijų (43 str.), kaip mokinio teisė gauti geros kokybės švietimą (46 str.), tėvų (globėjų, rūpintojų) teisė reikalauti, kad vaikui būtų teikiama geros kokybės ugdymas (47 str.) bei kaip viena iš mokytojo pareigų – užtikrinti geros kokybės ugdymą (49 str.).

¹²⁴ Pavyzdžiui, **Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje** nurodomas siekis tobulinti BU turinį ir formas, **Valstybinės švietimo 2003–2012 metų strategijos** nuostatose ir **Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“** apibrėžtos detalesnės BU turinio atnaujinimo gairės, su švietimo kokybės plėtotė susiję tikslai įvardijami ir **2014–2020 metų nacionalinėje pažangos programoje**, **Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje**. BU švietimo kokybės didinimas glaudžiai susijęs su mokyklų tinklo optimizavimu, kuriam daug dėmesio skiriama **Mokyklų tobulinimo programoje (2002–2006 m.)**, **Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje (2003–2020 m.)** bei **Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje**. BGI Consulting, „Europos Sąjungos fondų ir kitų investicijų į švietimo ir mokslo infrastruktūrą masto ir poveikio vertinimas“ (užsakovas – LR finansų ministerija), 2021:

taikomu Vyriausybės nutarimu dėl mokyklų tinklo kūrimo taisyklių taip pat nurodoma, kad mokyklų tinklo kūrimo tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti geros kokybės privalomąjį ir visuotinį švietimą¹²⁵. Šiame kontekste svarbu analizuoti Dubysos aukštupio mokyklos ir Liubavo mokyklos steigėjų rolę siekiant užtikrinti geros kokybės švietimą bei įvertinti, ar Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių politikai vadovausis centriniu lygmeniu numatoma švietimo politika ir bus linkę mokyklas reorganizuoti, jeigu šiose nebus užtikrinamas geros kokybės švietimas.

3.3.2 Dubysos aukštupio mokyklos švietimo kokybės situacija

3.3.2.1 Iki reorganizacijos: mokyklų pirmtikių švietimo situacija

Aukštelkės MDC, Bubių mokyklos ir Kurtuvėnų MDC švietimo situacija prieš įkuriant jungtinę Dubysos aukštupio mokyklą, respondentų vertinimu, skyrėsi keliais lygmenimis: 1) mokinių skaičiumi (sudarytomis klasių komplektacijomis); 2) infrastruktūra (pastatais, patalpomis) ir švietimo materialine baze; 3) organizacine bendruomenės kultūra (vertybėmis, lankstumu, atvirumu naujovėms)¹²⁶. Nepaisant šių tarpusavio skirtumų, visos mokyklos susidūrė su savivaldybės svarstymais dėl jų reorganizavimo ar uždarymo. Tam didelę įtaką turėjo du aspektai. Pirmas, mokyklų lokacija, nes jos įsikūrusios santykinai netoli Šiaulių: Aukštelkė nuo miesto ribos nutolusi apie 4 km, Bubiai – 12 km, o Kurtuvėnai – 18 km, todėl šios mokyklos atžvilgiu svarbesnis kitas argumentas. Antra, nemaža dalis šių kaimų gyventojų kasdien vyksta į darbą į Šiaulius¹²⁷. Pavyzdžiui, nuo 1993 m. Bubiuose dirbanti mokytoja Rasa Bukelskienė pažymėjo, kad vienu metu Bubiuose vyravo tendencija („pseudo-prestižo reikalas“) po pradinių klasių vežti vaikus mokytis į Šiaulius, nors Bubių mokykloje ugdymas buvo vykdomas iki 10 klasės¹²⁸. Vienas iš kalbintų tėvų, kurio sūnūs mokosi Kurtuvėnuose, atkreipė dėmesį, kad tais metais, kai pirmą klasę pradėjo lankyti jo sūnus, Kurtuvėnuose nebuvo sudaroma jungtinė klasė ir tai paskatino vaiką leisti į arti namų esančią mokyklą, kadangi priešingu atveju sūnų būtų vežęs mokytis į Šiaulius, nes šiame mieste dirba¹²⁹.

Taip pat svarbu išsamiau apžvelgti kiekvienos iš minėtų mokyklų infrastruktūrą ir kitus švietimo kokybei galimai įtakos turinčius veiksnius. Aukštelkės MDC – priemiestinė mokykla, vykdanči IU–PU

---

https://www.esinvesticijos.lt/media/force_download/?url=/uploads/main/documents/docs/117230_0fffb062138a7964c9bfcc_d2ef99ca72.pdf Darbo autorė yra prisidėjusi prie šios ataskaitos BU dalies rengimo. (žiūrėta 2022 m. balandžio 25 d.)

¹²⁵ LR Vyriausybė, „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“.

¹²⁶ V. Bacys, J. Šertvytienė, M. Remeika, interviu su autore.

¹²⁷ Šį aspektą interviu metu akcentavo respondentai – J. Novogreckis, M. Remeika, M. Boreiša.

¹²⁸ Rasa Bukelskienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 9 d.

¹²⁹ Marius Boreiša, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 10 d.

(I dalies), iš kurios po pradinių klasių mokiniai dažnai pereidavo į Šiaulių miesto mokyklas. Anot J. Šertvytienės, Aukštelkės mokyklai trūko savo tapatumo, kadangi nors pati gyvenvietė palaipsniui plėtėsi, nemaža dalis šeimų savo vaikus pasirinkdavo leisti iškart į Šiauliuose esančias mokyklas, todėl Aukštelkės MDC nuolat balansavo dėl mokinių skaičiaus ir savo populiarumo stokos¹³⁰. Pažymėtina, kad tėvai leisti mokytis savo vaikus į Šiaulius gali tuo atveju, jeigu atitinkamoje mokykloje yra laisvų vietų, arba jeigu turi galimybę deklaruoti gyvenamąją vietą Šiauliuose, tuomet priėmimas vykdomas turint pirmumo teisę¹³¹. Pasak M. Rusteikos, savivaldybė sulaukdavo tėvų lūkesčių, kad ši nepatogumus kelianti situacija turėtų būti sprendžiama, pradedant nuo mokyklos infrastruktūros gerinimo. Mokyklos infrastruktūra buvo išties prastos būklės – senas pokario pastatas, neatliepiantis besikeičiančių švietimo proceso poreikių, lauko tualetai, aktų salės, lauko aplinkos infrastruktūros nebuvimas¹³². Atitinkamai, mokyklos populiarumas buvo menkas. Situacija pamažu pradėjo keistis po 2014 m., kai V. Bacys tapo Aukštelkės MDC direktoriumi¹³³. Anot Aušros Lakačauskienės, dirbančios mokykloje jau septintus metus, nors iš pradžių mokykloje buvo sudėtinga dėl vaikų skaičiaus ir mažų klasių, iš dalies tai buvo „mokyklos toks žavesys ir išskirtinis bruožas, nes tai buvo valstybinė mokykla su privačios mokyklos galimybėmis“. Kitaip tariant, mokytojai galėjo skirti daugiau dėmesio kiekvienam vaikui, bet „administraciniu požiūriu, mokytojo požiūriu, tai visą laiką buvo ir ta baimė, kad ta mokykla visą laiką kabojo – tai bus kitais metais klasė ar nebus?“. Visgi, kaip ji pažymi, ilgainiui padėjo V. Bacio inicijuota nauja mokyklos vizija, kuri kartu su besiplečiančiu naujų gyventojų kvartalu, sąlygojo mokinių skaičiaus augimą¹³⁴. Pasirinktos mokyklos krypties tiek bendradarbiavimo, tiek integruoto mokymo srityse svarbą, vėliau ir mokyklų susijungimui, akcentavo ir kita, daugiau nei dešimtmetį mokykloje dirbanti mokytoja Vilma Kardašienė¹³⁵. Apie tai, jog Aukštelkės MDC Šiaulių r. garsėjo savo darbo pobūdžiu, ugdymo procesu interviu metu užsiminė ir Bubių mokykloje dirbanti mokytoja Ausma Šereivienė¹³⁶.

Bubių mokykloje, kurioje vykdomas IU–PU (II dalis), taip pat buvo stebimas mokinių skaičiaus mažėjimas, nors šalia esanti gyvenvietė plėtėsi, netoliese yra išlikę kolektyviniai sodai. Pasak J. Šertvytienės, mokykla iš pradžių buvo įsikūrusi sename pokario laikų pastate, tačiau vėlyvuoju sovietmečiu dėl miestelio gyventojų skaičiaus augimo buvo pastatytas keliskart didesnis priestatas, kuriame šiuo metu vykdomas pradinis ir pagrindinis ugdymas, o senajame pastate įgyvendinamas IU,

---

¹³⁰ J. Šertvytienė, interviu su autore.

¹³¹ LR švietimo įstatymas, III skirsnis, 29 str. 3 dalis.

¹³² M. Rusteika, V. Bacys, interviu su autore. Eglė Jurkutė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 7 d.

¹³³ Šiaulių r. savivaldybės taryba, „Dėl Vaido Bacio paskyrimo į Šiaulių r. Aukštelkės mokyklos direktoriaus pareigas“, Šiauliai, 2014 m. birželio 26 d., <http://195.182.89.44/aktai/document/20302> (žiūrėta 2022 m. balandžio 25 d.)

¹³⁴ Aušra Lakačauskienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 10 d.

¹³⁵ Vilma Kardašienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 8 d.

¹³⁶ Ausma Šereivienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 9 d.

įkelta miestelio biblioteka. Mokyklos infrastruktūros būklė buvo geresnė lyginant su Aukštelkės MDC, tačiau, kaip pažymi M. Rusteika, pastatui ir patalpoms buvo reikalingas atnaujinimas¹³⁷. Nuo 2000 m. Bubių mokykloje dirbanti mokytoja A. Šereivienė akcentavo, kad mokykloje stigo elementarios materialinės bazės, IT įrangos. Iki 2018 m., kada mokyklai pradėjo vadovauti V. Bacys¹³⁸, mokytojos teigimu, mokyklos situaciją buvo galima vaizdingai „palyginti su tokia pelke, kur, sakykim, nieks nevyksta – nu, mes dirbam taip, kaip dirbam, tiek kiek jau mūsų įdirbis iš anksčiau.“¹³⁹

Kurtuvėnų MDC, kuriame vykdomas IU – pradinis ugdymas, MDC statusą įgijo 2012 m.¹⁴⁰ Tuo metu mokyklos infrastruktūra buvo modernizuota, pastato pirmame aukšte įkurta biblioteka, renginių ir sporto salė, valgykla, taip pat paskirtos patalpos vietos bendruomenei, o antras aukštas buvo skirtas ugdymo procesui vykdyti. Anot J. Šertvytienės, tuo metu Šiaulių r. savivaldybė įsivaizdavo, kad „*kaimo teritorijoje tokie daugiafunkciai centrai yra ateitis*“ – sutelkiant socialines paslaugas vienoje vietoje, taip užtikrinant jų prieinamumą¹⁴¹. Ilgainiui daugiau tėvų pradėjo leisti vaikus į šią mokyklą, kurioje taip pat buvo suburta prailgintos dienos grupė, užtikrinanti vaikų užimtumą iki 18 valandos. Pavyzdžiui, vienas iš tėvų teigė, kad šis aspektas paskatino sūnų leisti į Kurtuvėnų mokyklą¹⁴². 2017 m. pradėjus mokyklai laikinai vadovauti V. Baciui¹⁴³, pasak J. Šertvytienės, „*mokykla įgavo kitą kokybę*“ – tai patvirtina išaugęs IU ir PU lankančių vaikų skaičius (žr. 3 priedas). Visgi, mokykloje iki pat reorganizacijos ugdymas buvo organizuojamas jungtinėse klasėse (išskyrus 2011–2012 ir 2019–2020 m. m.)¹⁴⁴.

Mokyklų situaciją apibendrinant V. Bacio žodžiais, Aukštelkės MDC vienu metu buvo prognozuojamas uždarymas, tačiau galiausiai mokykla pradėjo investuoti į savo viziją, ugdymo kokybę; Bubiuose ugdymo situacija prastėjo, nepaisant to, mokyklos bendruomenė jautėsi lyderė kitų mokyklų atžvilgiu; Kurtuvėnų mokykla buvo ant uždarymo slenksčio, tačiau nuo to išgelbėjo MDC įkūrimas, skiriant ES struktūrinių fondų investicijas¹⁴⁵. Taigi, nors visos mokyklos susidūrė su mažėjančiu mokinių skaičiumi ir švietimo kokybės iššūkiais, jų startinės pozicijos išliejant į jungtinę Dubysos aukštupio

¹³⁷ J. Šertvytienė, M. Rusteika, interviu su autore.

¹³⁸ Šiaulių r. savivaldybės taryba, „*Dėl Vaido Bacio priėmimo į Šiaulių r. Bubių mokyklos-daugiafunkcio centro direktoriaus pareigas*“, Šiauliai, 2018 m. lapkričio 13 d., <http://195.182.89.44/aktai/document/35203> (žiūrėta 2022 m. balandžio 25 d.)

¹³⁹ A. Šereivienė, interviu su autore.

¹⁴⁰ Šiaulių r. savivaldybės taryba, „*Dėl Šiaulių r. Kurtuvėnų mokyklos pavadinimo pakeitimo ir nuostatų patvirtinimo*“, Šiauliai, 2012 m. gruodžio 13 d., <http://195.182.89.44/aktai/document/16924> (žiūrėta 2022 m. balandžio 25 d.)

¹⁴¹ J. Šertvytienė, interviu su autore.

¹⁴² M. Boreiša, interviu su autore.

¹⁴³ Šiaulių r. savivaldybės taryba, „*Dėl Vaido Bacio paskyrimo į Šiaulių r. Kurtuvėnų mokyklos-daugiafunkcio centro direktoriaus pareigas*“, Šiauliai, 2017 m. birželio 27 d., <http://195.182.89.44/aktai/document/30695> (žiūrėta 2022 m. balandžio 25 d.)

¹⁴⁴ Pavyzdžiui, Birutė Grybienė, viena iš informančių, kurios 2 vaikai yra baigę Bubių mokyklą, o dar 2 lanko šiuo metu, teigė, jog nepaisant to, kad Kurtuvėnai yra arčiau gyvenamosios vietos, sprendimą pasirinkti Bubių mokyklą viena iš lėmusių priežasčių – ugdymo organizavimas jungtinėse klasėse Kurtuvėnuose. Interviu su autore, TEAMS, 2022 m. kovo 10 d.

¹⁴⁵ Šiaulių r. savivaldybė, Kurtuvėnų universalaus daugiafunkcio centro įrengimas, žiūrėta 2022 m. balandžio 20 d.: <https://www.siauliuiraj.lt/projektai/astos/kurtuvenu-universalaus-daugiafunkcio-centro-irengimas/2245>

mokyklą buvo labai skirtingos. Paminėtina, kad remiantis respondentų įžvalgomis, mokinių skaičiaus augimą Dubysos aukštupio mokyklos pirmtakėse galima sieti su V. Bacio atėjimu vadovauti mokykloms (atsakant į 2.3.2 poskyryje keltą klausimą).

3.3.2.2 Po reorganizacijos: jungtinės mokyklos švietimo situacija

Jungtinė Dubysos aukštupio mokykla kaip naujas juridinis vienetas veikia nuo 2020 m. rugsėjo, todėl praėjo santykinai trumpas laikotarpis, kad būtų galima visapusiškai įvertinti kiekvieno skyriaus – Aukštelkės, Bubių ir Kurtuvėnų – švietimo situacijos pokyčius. Toliau bus apžvelgiami šiuo metu matomi ugdymo proceso kokybei galimai įtakos turintys veiksniai – mokyklų infrastruktūros, veiklos organizavimo principų, mokytojų darbo sąlygų pasikeitimai. Pažymėtina, jog interviu metu švietimo kokybės kontekste tiek Šiaulių r. savivaldybės atstovai, tiek Dubysos aukštupio mokyklos mokytojai ir mokinių tėvai akcentavo mokyklos vadovo lyderystės ir tam tikros vizijos turėjimo svarbą. Kalbėdamas apie jungtinės mokyklos įkūrimo procesą, pats V. Bacys pažymėjo, jog su vietos bendruomenėmis diskutavo apie tai, „*kiek kaimiškų vietovių mokykla galėtų būti bendruomenės židiny*“, išreišdamas savo poziciją, kad pirminė ir svarbiausia mokyklos funkcija – geros kokybės švietimo teikimas¹⁴⁶.

Vertinant pokyčius, potencialiai padedančius užtikrinti geros kokybės ugdymą mokyklose, išryškėja keletas aspektų. Pirmiausia, visuose skyriuose pradėjo sparčiai augti vaikų skaičius – norą leisti savo vaikus į Dubysos aukštupio mokyklą išreiškia ir tėvai iš Šiaulių (visgi, šis aspektas aktualesnis ikimokyklinukų atžvilgiu). Tačiau, V. Bacio teigimu, nėra galimybių jų priimti dėl erdvių stygiaus, ypač Aukštelkės skyriuje, kuriame vietos trūkumas sprendžiamas modulinių namelių statymu. Viena vertus, galima manyti, kad išaugęs mokinių skaičius klasėse gali lemti prastesnį jų parengimą, kadangi mokytojai kiekvienam mokiniui skiria mažiau individualaus dėmesio. Kita vertus, kas labiausiai išryškėjo šios mokyklos atveju, jog dėl konkurencijos eliminavimo tarp skyrių bendrai padidėjęs mokinių skaičius mokykloje sudaro sąlygas lankstesniam klasių komplektų formavimui. Pavyzdžiui, jeigu kuriame nors skyriuje vaikų per mažai, sutarus su tėvais, mokiniai į atitinkamą klasę eina kitame mokyklos skyriuje, į kurį yra pavėžėjami¹⁴⁷. Antra, mokinių skaičiaus padidėjimas tiesiogiai susijęs ir su mokytojų darbo sąlygomis – jiems sudaromos galimybės turėti pilnus krūvius, pavyzdžiui, kai kurių mokomųjų dalykų mokytojai dirba dviejuose skyriuose, o kiti, nepatirdami finansinių kaštų, gali rinktis dirbti su mažesniu klasių skaičiumi. Svarbu tai, jog esant tam pačiam darbdaviui, mokytojams netenka

---

¹⁴⁶ V. Bacys: „švietimas, ką gali padaryti kaimo bendruomenei labai gerai, tai kad būtų kokybiškai, gerai įgyvendinamos programos. Tai švietimo didžiausias indėlis. Tikrai nėra švietimo institucijos tikslas linksminti bendruomenę, vakarėlius organizuoti, socialinę paramą teikti ir panašiai“.

¹⁴⁷ V. Bacys, M. Remeika, J. Šertvytienė, interviu su autore.

susidurti su iššūkiais dėl pamokų tvarkaraščių suderinimo. Taip pat mokytojai skatinami dalyvauti įvairiuose mokymuose, stiprinti kompetencijas, direktoriaus kvietimu paskaitas jiems veda įvairūs lektoriai. Mokytojų darbo krūvio kontekste svarbi organizacinė naujovė mokykloje, jog jie neturi auklėtinių klasių, kadangi jų veiklą koordinuoja atskiri kuratoriai¹⁴⁸. Trečia, visuose jungtinės mokyklos skyriuose sprendžiami materialinės bazės klausimai, kuriama šiuolaikinius švietimo poreikius atitinkanti mokymo(-si) aplinka, poilsio ir darbo erdvės. Taip pat toliau ieškoma būdų, kaip didinti mokyklos bendruomenės gerbūvį: pavyzdžiui, vasarą planuojamos stovyklos metu direktoriaus tikslas sukurti ilgalaikes edukacines lauko erdves, kuriomis ir toliau būtų galima naudotis. Be to, Dubysos aukštupio mokykla siekia tapti viena iš Tūkstantmečio mokyklų¹⁴⁹. Galiausiai, ketvirtas aspektas, kurį įvardijo respondentai – jungtinės mokyklos sukūrimas sudaro geresnes sąlygas vaikų socializacijai, tam tikros konkurencijos, leidžiančios geriau įsivertinti ir skatinančios įdėti daugiau pastangų, lygio palaikymui¹⁵⁰. Anot jų, tai yra svarbi geros kokybės švietimo konteksto dedamoji.

Vertinant kokybinius pokyčius iš mokytojų perspektyvos, dalis jų teigė, kad atsiradus jungtinei mokyklai reikšmingų pasikeitimų ugdymo srityje, be anksčiau minėtų aspektų, nepajuto. Tam įtakos turėjo tai, jog V. Bacys kiekvienoje iš mokyklų dirbo dar iki 2020 m. ir buvo pradėjęs diegti tam tikras naujoves. Visgi, ugdymo procesas skyriuose yra integruojamas, kadangi pokyčių dėl skirtingų mokyklų vizijų būta. Pažymėtina, kad jungtinės mokyklos įkūrimas paskatino mokytojų tarpusavio bendradarbiavimą ir apskritai trijų skirtingų mokyklų vidinių kultūrų (bendravimo, ugdymo proceso organizavimo) susiliejimą, kuris tęsiasi iki šiol. Pokyčius administraciniu lygmeniu įvardijo kiekvieną iš skyrių lankančių mokinių tėvai, kurie tuo pačiu pažymėjo, jog dideliu kaimiškų mokyklų privalumu laikė ugdymo organizavimą mažesnėse klasėse, taip užtikrinant daugiau individualaus dėmesio kiekvienam vaikui¹⁵¹.

3.3.3 Liubavo mokykla švietimo kokybės situacija

3.3.3.1 Mokyklos švietimo situacija

Vienas svarbiausių paminėtų aspektų Liubavo mokyklos švietimo situacijos kontekste – ugdymo organizavimas jungtinėse klasėse. Taip pat esama išimčių, kai klasę sudaro mažiau nei 8 mokiniai, todėl galima teigti, kad mokyklai sudėtinga sudaryti klasių komplektacijas. Ugdymo organizavimą jungtinėse

---

¹⁴⁸ J. Novogreckis, J. Šertvytienė. Krūvių aspektą ypač akcentavo A. Lakačauskienė, R. Bukelskienė, A. Šereivienė. *Pavyzdžiui, dailės, muzikos, istorijos mokytojai dirba per kelis skyrius (kartais ir visus tris)*.

¹⁴⁹ V. Bacys, interviu su autore.

¹⁵⁰ V. Bacys, M. Rusteika, J. Šertvytienė, interviu su autore.

¹⁵¹ M. Boreiša, B. Grybienė, E. Jurkutė (*veždama dukteris į Dubysos aukštupio mokyklą kiekvieną dieną nuvažiuoja apie 60 km*), interviu su autore.

klasėse respondentai vertino skirtingai. Beveik visi Kalvarijos savivaldybės atstovai tai įvardijo kaip trūkumą turinčią praktiką, tačiau jos atžvilgiu nebuvo kategoriškai nusistatę. Pavyzdžiui, švietimo specialistė M. Kabelkienė pažymėjo, kad savivaldybei itin svarbu švietimo kokybė, o iššūkiui mokantis jungtinėse klasėse yra puikiai suprantami, „*tačiau vis tik tai mes esame kaimiška vietovė ir dabar pas mus yra išsidėstę visos, sakysime, mokyklos labai gražiai seniūnijose.*“¹⁵² Taigi labiau pabrėžiama švietimo įstaigų išsidėstymo savivaldybės teritorijoje svarba, t. y. švietimo prieinamumas, o su jungtinėmis klasėmis susiduriama kaip su kontekstinių aplinkybių sąlygojamu reiškiniu, kurį belieka priimti. Dalis informantų sutiko, kad ugdymo vykdymas jungtinėse klasėse kelia iššūkius švietimo kokybei, kadangi tiesiogiai paveikia mokytojų darbo sąlygas¹⁵³. Anot jų, nors mokytojų darbą jungtinėse klasėse šiek tiek palengvina mažas vaikų skaičius, neišvengiamai susiduriama su papildomu darbo krūviu: privaloma paskirstyti laiką dvejoms klasėms ir, kaip nurodė G. Lisauskienė, išmokyti vaikus nekreipti dėmesio, kai dėstoma medžiaga kitai klasei. Ji pridūrė, kad tokios mokymo sąlygos itin atsiliepia švietimo kokybei, ypač klasėje esant daugiau SUP turinčių vaikų. Vis dėlto, kai kurių respondentų vertinimu, švietimo kokybė dėl ugdymo organizavimo jungtinėse klasėse nebūtinai nukenčia – tai daugiausia priklauso nuo mokytojų kompetencijų, mokinio gabumų ir tėvų požiūrio¹⁵⁴. Taip pat buvo atlikti trys interviu su mokinių lankančių(-usių) Liubavo mokyklą mamomis, kurios ugdymą jungtinėse klasėse vertino iš esmės teigiamai ir labiau koncentravosi į tai, jog Liubavo mokykla yra šalia namų, todėl vaikams patogų ją lankyti¹⁵⁵.

Analizuojant jungtinių klasių įtaką švietimo kokybei, interviu metu taip pat akcentuota, kad „*kaimo vietovėje esanti mokykla, tai visų pirma yra, kaip mes sakome, kultūros židinys*“, kadangi aplink mokyklą atitinkamoje seniūnijoje vyksta visas kultūrinis bendruomenės gyvenimas¹⁵⁶. Galima matyti, kad šiuo atveju Liubavo mokyklai priskiriama ne tik ugdymo, bet ir kaimo bendruomenės telkimo funkcija. Tuo pačiu akcentuojama ir švietimo kokybės svarba, tačiau labiau pabrėžiami iššūkių – mažas mokinių skaičius ir socialinis kai kurių mokinių kontekstas – negu galimybės ją gerinti. Atsispiriant nuo šių veiksnių, savivaldybės pasirinkta strategija išlaikyti Liubavo mokyklą kaip savarankišką struktūrą tarsi legitimuoja žemesnę švietimo kokybės kartelę mokykloje, laikant tai „suprantamu“ dalyku: „*savaiame aišku, kad labai gerai ir gerai besimokančių mokinių tokioje nedidelėje mokykloje iš tikrųjų yra vienetai*“; „*tikrai gabūs mokiniai, jie tikrai yra išvažiuavę į Kalvarijos gimnaziją ir likę, žinot, tik tai tie*

¹⁵² M. Kabelkienė, interviu su autore.

¹⁵³ V. Rentelienė, G. Lisauskienė, interviu su autore.

¹⁵⁴ J. Arelienė, interviu su autore.

¹⁵⁵ I. Karasevičienė, K01, K. Šmigelskienė, interviu su autore, TEAMS, 2022 m. vasario 28 d.

¹⁵⁶ M. Kabelkienė. Analogišką požiūrį išdėstė ir R. Jarimavičienė.

vaikučiai... nu silpnėsi vaikučiai likę“; „tie mokiniai, kur nori gauti geresnę ugdymo kokybę, jie mokosi gimnazijose, o į šitas mokyklėles važiuoja tie, kuriems yra sudėtingiau“¹⁵⁷.

Švietimo kokybės kontekste daugelis respondentų atskleidė, jog akademinį mokinių pasiekimų proveržio nesitiki, o jų vertinimu, žemas pasiekimų lygis, kurį rodo atitinkamų mokomųjų dalykų įvertinimų vidurkis, nebūtinai tiksliai atspindi esamą situaciją. Anot informantės K01, didelėse mokyklose „*prastesni įvertinimai paskęsta tarp geresniųjų*“, taip pat santykinai mažą įtaką turi SUP mokinių įvertinimai. Mažose mokyklose stebimas priešingas procesas, kurį daugiausia sąlygoja mažas mokinių skaičius. Įdomu tai, jog vertinant švietimo kokybės aspektus, dalis respondentų buvo linkę labiau akcentuoti kitus dalykus, kurie tarsi „kompensuoja“ švietimo kokybės spragas. Pavyzdžiui, kai kurių informantų vertinimu, Liubavo mokykla atlieka svarbią funkciją SUP turinčių mokinių atžvilgiu, nes mažoje mokykloje jiems galima skirti daugiau individualaus dėmesio lyginant su didelėmis mokyklomis. Taip pat akcentuota, jog mažoje mokykloje mokiniams lengviau adaptuotis, pažaboti lankomumo problemą, padėti vaikams vystyti socialinius įgūdžius¹⁵⁸. Apžvelgtą Liubavo mokyklos švietimo situaciją iliustratyviai apibendrina laikinai direktorės pareigas einančios V. Rentelienės išvalga – „*[...] mes taip pakalbėję su mokytojų kolektyvu, galvojame, kad kažkokių labai gabių mokinių pas mus nėra ir mes kažkokių pasiekimų akademinį nepasieksim didelių, aukštų. Tai mes bent kalbame, kad orientuojamės į emocinių kompetencijų, vaikų socialinių įgūdžių ugdymą, daugiau į šitų kompetencijų ugdymą.*“¹⁵⁹

3.3.3.2 Mokyklos infrastruktūros būklė

Švietimo paslaugų teikimui ir gerai švietimo kokybei užtikrinti reikalinga įvairi materialinė bazė – pastatai ir patalpos, fizinė ir IT įranga. Viena vertus, kritinė pastatų ir kitos infrastruktūros būklė gali paskatinti sprendimų priėmėjus svarstyti dėl mokyklos reorganizavimo ar likvidavimo, o tėvus – vesti savo vaikus į kitas, geresnėmis sąlygomis pasižyminčias mokyklas. Kita vertus, neseniai atlikta mokyklos renovacija gali lemti politikų neryžtingumą priimti reikiamus sprendimus, nepaisant itin sumažėjusio įstaigos mokinių skaičiaus. Taip pat mokyklos reorganizavimas ar uždarymas politinę darbotvarkę papildė klausimu dėl pastatų įveiklinimo, kurį ekonominiu požiūriu reikalinga kuo greičiau išspręsti.

Liubavo mokyklos patalpos telkiasi per du pastatus – viename vykdomos pamokos, o kitame įrengta valgykla ir biblioteka. Jų kokybę respondentai įvertino kaip pakankamai gerą, kadangi abu

¹⁵⁷ Atitinkamai – M. Kabelkienė, K. Krasnickas, R. Jarimavičienė.

¹⁵⁸ M. Kabelkienė, G. Lisauskienė, V. Rentelienė, I. Karasevičienė, R. Jarimavičienė („*fiziškai neįmanoma didelė mokykloje taip sužiūrėti vaikų lankomumo kaip mažesnėje mokykloje*“).

¹⁵⁹ V. Rentelienė, interviu su autore.

pastatai buvo renovuoti iš išorės, taip pat atlikti remontai viduje. Paskutiniai darbai vykdyti valgyklos patalpose, kadangi, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos vertinimu, šios neatitiko reikiamų standartų¹⁶⁰. Pažymėtina, kad mokykla neturi savo sporto salės ir naudojami Liubavo seniūnijos patalpomis, taip pat mokykloje nėra įrengtos laboratorijos, reikalingi sporto aikštyno atnaujinimo darbai. Anot mokytojos G. Lisauskienės, jaučiamas įvairių mokymo priemonių ir sporto inventorius, ypač pradinių klasių vaikams, trūkumas, o tai turi įtakos ugdymo procesui. Ji svarstė, kad galimai pritrūko ir pačių mokytojų didesnio iniciatyvumo siekiant gerinti švietimo materialinę bazę, sudominti akademiškai stipresnius mokinius, kadangi pastaraisiais metais stebima prastėjanti švietimo pasiekimų situacija¹⁶¹.

3.3.4 Mokyklų švietimo kokybės situacijų palyginimas

Apibendrinant apžvelgtų Dubysos aukštupio (taip pat jos pirmtakių) ir Liubavo mokyklų švietimo kokybės situaciją, glaudžiai susijusią su ugdymo organizavimo tvarka (aptartais atvejais – jungtinėse klasėse), mokinių skaičiumi (klasių komplektacijomis), mokytojų darbo sąlygomis, švietimo infrastruktūra ir kitais apžvelgtais aspektais, galima matyti, kad abi mokyklos skirtinga apimtimi susidūrė su panašiais iššūkiais. Visgi, dėl skirtingos Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių elgsenos, t. y. (ne)priimtų sprendimų dėl atitinkamos mokyklos reorganizavimo, dabartinė mokyklų situacija gerokai išsiskiria.

Kiekvienos mokyklos atveju itin svarbus savitas kontekstas, kurį sudėlioti leido visų respondentų įžvalgos. Pažymėtina, kad Šiaulių r. savivaldybėje aptartų pokyčių katalizatoriumi tapo V. Bacio lyderystė ir iniciatyvumas, sulaukę tiek savivaldybės, tiek mokyklos bendruomenių palaikymo. Įdomu tai, kad nemaža dalis analogiškų švietimo idėjų interviu metu su V. Baciū ir savivaldybės atstovais atsikartojo. Galima pastebėti, kad V. Bacio požiūris ir švietimo srityje sukaupta patirtis imponuoja didžiąjai daliai tyrime dalyvavusių respondentų. Šiame kontekste tai itin svarbus aspektas, kadangi, kaip minėta anksčiau, nors galutinius sprendimus priima savivaldybės tarybos nariai, jie yra veikiami tiek savivaldybės tarnautojų, tiek mokyklų vadovų ir kitų subjektų. Vertinant Šiaulių r. savivaldybės respondentų įžvalgas ir realią mokyklos situaciją, galima teigti, kad šioje savivaldybėje ieškoma balanso tarp švietimo kokybės ir prieinamumo dedamųjų. Atsižvelgiant į Kalvarijos savivaldybės situacijos analizę, didesnę reikšmę, rodos, turi švietimo prieinamumo aspektas. Tai lemia, jog ugdymas jungtinėse klasėse (svarbu akcentuoti, kad ne tik pradinėse) yra būdas švietimo prieinamumą palaikyti. Svarstant apie savivaldybės tarnautojų galimą indėlį į sprendimų priėmimo procesą, reikšminga M. Kabelkienės

---

¹⁶⁰ *Ibid.*

¹⁶¹ G. Lisauskienė, interviu su autore.

įžvalga, kad kaimiškoje vietovėje esanti mokykla pirmiausia yra kultūros židiny. Taigi, mokyklai priskiriamos papildomos funkcijos, kurių realizavimas nebūtinai sukurs pridėtinę vertę švietimo kokybės srityje. Paminėtina, kad švietimo įstaigos reikšmę atitinkamos vietovės kultūriniam kontekstui interviu metu minėjo ir J. Šertvytienė, tačiau šį aspektą labiau vertino kaip kontekstinę aplinkybę¹⁶².

Vertinant geros kokybės švietimo užtikrinimą mokykloje kaip galimai mokyklos reorganizavimui įtakos turintį veiksni, Šiaulių r. savivaldybės atstovai išreiškė požiūrį, jog švietimo kokybė mokyklose yra prioritetas, tačiau argumentai dėl kokybės, nors ir svarbūs, ne visada yra pagrindiniai. Šalia jų vertinami ir kiti ankstesniuose poskyriuose aptarti aspektai¹⁶³. Apskritai, V. Bacys akcentavo platesnio požiūrio į švietimo kokybę svarbą, kadangi susitelkimas vien tik į mokinių pasiekimų vidurkius ne visada atspindi realią situaciją ir patys rezultatai kartais gali būti kvestionuojami¹⁶⁴. Įgyvendinant mokyklų tinklo pertvarką Kalvarijos savivaldybėje, pirmiausia remiamasi teisės aktais ir mokinių skaičiaus pokyčiais, o geros švietimo kokybės užtikrinimas nėra laikomas veiksniu, dėl kurio būtų svarstomi mokyklos struktūros pokyčiai¹⁶⁵. Pažymėtina, kad viena Kalvarijos savivaldybės tarybos narė teigė: „*būtent ta reorganizacija tam ir yra, kad būtų užtikrintas tas kokybiškas ugdymas*“¹⁶⁶.

Atsižvelgiant į aptartą situaciją, *H3: vietos politikai bus linkę mokyklą reorganizuoti, jeigu joje nebus užtikrinamas geros kokybės švietimas*, laikoma nepatvirtinta. Nors įstatymiškai geros kokybės švietimo teikimas yra pirminė mokyklų funkcija, mokyklų tinklo reorganizavimo kontekste priimant sprendimus be švietimo kokybės aspekto taip pat atsižvelgiama į švietimo prieinamumą, demografinius, ekonominius ir kitus pasirinktus veiksnius. Analizuoti atvejai rodo, kad užtikrinant švietimo kokybę, mokyklų bendruomenių (ar jų atstovų) vaidmuo yra svarbesnis nei politikų. Dubysos aukšturio mokyklos atveju iniciatyvos ėmėsi direktorius, o Liubavo mokykloje stigo bendruomenės veiksmų dėl švietimo kokybės gerinimo – savivaldybė prie to atitinkamai prisitaikė.

---

¹⁶² J. Šertvytienė „*Dar tokį kaip vieną aspektą kaime išskirčiau, tai yra kultūrinis kontekstas, nes dažnu atveju kultūros įstaiga ir švietimo įstaiga, kaip vienintelės biudžetinės įstaigos, atstovauja tarsi kultūrinį kontekstą ir visuomeniniais pagrindais dažnai vykdo daug gražių akcijų ir renginių [...] Tai nelikus švietimo įstaigos arba joje likus tik pradiniam, arba ikimokykliniam ugdymui, ir tas kultūrinis kontekstas, jis šiek tiek susitraukia, nes renginiai, kurie skirti 14–18 metų mokiniams, bus įdomesni suaugusiems nei ikimokyklinio ar pradinių klasių kontekste organizuojami renginiai.*“

¹⁶³ Anot J. Šertvytienės, „*ne visada pertvarkomoje mokykloje ta kokybė yra prasta, kad ji yra mažu mokinių skaičiumi*“.

¹⁶⁴ V. Bacys: „*[...] jeigu mes kalbėsime apie NMPP, na, aš leisčiau sau kvestionuoti tam tikrus rezultatus, nes kai Šiaulių rajone socializacijos centro vaikai, tie, kurie linkę į delinkventinį elgesį, jie yra nuteisti, apribotos jų laisvės, jų rezultatai geriausi - lietuvių kalbos pasiekimai aštuntokuose – nu tai žinokit, man jau iškart kyla klausimas, kad kažkas ne taip.*“

¹⁶⁵ R. Jarimavičienė, M. Kabelkienė: „*Bet sakau tai nėra tikrai mums, kad jeigu sakysime, tikrai ta kokybė yra nu prastesnė, uždaryti dėl to mokyklą, tikrai nedarome šitaip [...]*“

¹⁶⁶ J. Arelienė, interviu su autore.

Išvados

Šiame darbe siekta išsiaiškinti, kodėl, egzistuojant objektyviai nepalankioms demografinėms, ekonominėms, švietimo kokybės sąlygoms, vienose savivaldybėse mokyklos yra reorganizuojamos, o kitose – ne. Lyginamajai analizei pasitelktos Šiaulių r. savivaldybės Dubysos aukštupio mokykla ir Kalvarijos savivaldybės Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla. Nors šios mokyklos susidūrė su panašiais demografiniais, ekonominiais ir švietimo kokybės (pasiekimų) iššūkiais, savivaldybės priėmė skirtingus sprendimus dėl tolesnio jų veikimo. Vietos politikų sprendimai dėl mokyklų darbe analizuoti remiantis viešojo pasirinkimo teorija, pabrėžiančia racionalų jų veikimą siekiant asmeninės naudos maksimizavimo. Taip pat pasitelkta daugiapakopio valdymo koncepcija, nagrinėjanti politinės galios pasiskirstymą ir sąveiką tarp skirtingų švietimo sistemos dalyvių.

Empirinė analizė rėmėsi 22 pusiau struktūruotais interviu su Šiaulių r. ir Kalvarijos savivaldybių atstovais bei Dubysos aukštupio ir Liubavo mokyklų bendruomenėmis. Siekiant surinkti išsamius kokybinio pobūdžio duomenis apie pasirinktas mokyklas, respondentų atrankai taikyti kriterinės ir „sniego gniūžtės“ atrankos būdai. Interviu metu nagrinėti politinio ciklo, finansinių išteklių taupymo svarba bei kylantys švietimo kokybės, demografiniai ir ekonominiai iššūkiai. Taip pat surinkta daug papildomos kontekstinės medžiagos apie mokyklų bendruomenes, švietimo situaciją atitinkamose savivaldybėse.

Atlikta empirinės medžiagos analizė leido patikrinti hipotezėse numatytų kintamųjų svarbą. Visų pirma, sprendimus dėl mokyklų reorganizavimo didele dalimi lemia politikų noras išvengti nepopuliarių sprendimų dėl politinio ciklo. Politinių kaštų kalkuliavimas skatina politikus pasisakyti už absoliutų mokyklų išsaugojimą, o reorganizavimas pasirenkamas kaip alternatyva visiškam likvidavimui. Tai iliustruoja analizuotų savivaldybių atvejai. Kalvarijos savivaldybė visu analizuotu laikotarpiu išlaikė Liubavo mokyklą kaip savarankišką, o jos reorganizavimo imsis įpareigota teisės aktų pokyčių. Šiaulių r. savivaldybę įkurti jungtinę Dubysos aukštupio mokyklą be kitų veiksnių paskatino siekis išsaugoti kaimiškose vietovėse įsikūrusias mokyklas. Tai lėmė jos pirmtakių – Aukštelkės MDC, Bubių mokyklos ir Kurtuvėnų MDC – reorganizaciją sujungimo būdu, išvengiant vietos bendruomenių nepasitenkinimo. Atsižvelgiant į tai, *H1: vietos politikai bus linkę mokyklą išsaugoti, t. y. išlaikyti jos esamą struktūrą, kadangi toks sprendimas padės būti perrinktiems* laikoma patvirtinta.

Taip pat savivaldybių sprendimus dėl mokyklų reorganizavimo iš dalies lemia finansiniai išskaičiavimai. Viena vertus, mokyklų reorganizavimas sąlygoja joms skiriamų ūkio lėšų sutaupymus. Kita vertus, vieno juridinio asmens steigimas gali lemti mažesnius valstybės asignavimus, todėl reorganizacijos vengiama. Pavyzdžiui, Kalvarijos savivaldybės atstovų vertinimu, reorganizacijos

sąlygoti sutaupymai būtų santykinai nedideli, todėl Liubavo mokykla išsaugota kaip atskira mokykla. Dubysos aukštupio mokyklos situacija iliustruoja du aspektus. Pirma, ši mokykla, atsiradus jos vadovo V. Bacio iniciatyvai, iš dalies įsteigta Šiaulių r. savivaldybei siekiant susimažinti finansinius kaštus. Antra, mokyklos įkūrimas tinklaveikos principu (t. y. veikiant per tris fizines buveines) užtikrina didesnius valstybės asignavimus. Remiantis pateiktais pavyzdžiais, *H2: vietos politikai bus linkę mokyklą reorganizuoti, nes tai leis optimizuoti turimų finansinių išteklių (biudžeto) panaudojimą* laikoma iš dalies patvirtina.

Analizė parodė, kad geros kokybės švietimo užtikrinimas neturi reikšmingos įtakos politikų sprendimams dėl mokyklų reorganizavimo. Anot savivaldybių atstovų, mokyklų reorganizavimo kontekste svarbu atsižvelgti į švietimo prieinamumą, demografinius ir ekonominius veiksnius, todėl švietimo kokybė nėra lemiamas faktorius. Apskritai, politikų įtaka siekiant geros kokybės švietimo analizuotose savivaldybėse pastebėta kaip gana nežymi. Dubysos aukštupio mokyklos atveju daugiausia įtakos turėjo V. Bacys, kurio iniciatyvumas reikšmingai prisidėjo prie jos įkūrimo, o vadovavimas įgalino švietimo kokybės pokyčius. Liubavo mokyklos bendruomenė esamą švietimo kokybės būklę įvertino kaip sunkiai pakeičiamą dėl įvairių kontekstinių aplinkybių. Bendruomenės „susitaikymas“ su ugdymo organizavimu jungtinėse klasėse ar žemais akademiniais mokinių pasiekimais nesukūrė jokie stimulo Kalvarijos savivaldybei imtis pokyčių. Atitinkamai, *H3: vietos politikai bus linkę mokyklą reorganizuoti, jeigu joje nebus užtikrinamas geros kokybės švietimas* laikoma nepatvirtinta. Apibendrinant, finansinių išteklių optimizavimas išryškėjo kaip lemiamas veiksnys, dėl kurio analizuotos savivaldybės priėmė skirtingus sprendimus dėl mokyklų reorganizavimo.

Atsižvelgiant į empirinės analizės rezultatus, pasirinktas teorinis pagrindas laikytinas iš dalies tinkamu, nes daugiapakopio valdymo koncepcijos pagrindu kelta hipotezė (H3) buvo nepatvirtinta. Viešojo pasirinkimo teorijos atžvilgiu galima teigti, kad šis tyrimas prisidės prie jos pritaikomumo švietimo srityje pavyzdžių. Visgi, siekis įvertinti politikų motyvus priimant sprendimus dėl mokyklų reorganizavimo yra keliantis iššūkius. Su jais susidoroti leido tikslingas respondentų pasirinkimas ir lankstus pusiau struktūruoto interviu metodas. Taip pat darbe susidurta su analizės gylio ir pločio santykio iššūkiu, sąlygotu darbo objekto – du lyginamus atvejus realiai sudarė penkios mokyklos. Laikoma, kad su analizės gylio iššūkiu pavyko susidoroti dėl respondentų įvairovės ir imties bei išsamios teisės aktų analizės. Visgi, analizės gylis buvo užtikrinamas tyrimo apimties sąskaita.

Analizei pasirinkti atvejai Lietuvos mokyklų tinklo optimizavimo kontekste įdomūs dar bent pora aspektų. Tyrime paaiškėjo, kad Liubavo mokyklos išsilaikymui padėjo mokinių prisitraukimas iš nutolusių savivaldybės vietovių, nors kritika dėl didelių atstumų įprastai reiškiamą *prieš mokyklų*

reorganizavimą. Būtų įdomu papildomai analizuoti, ar tai yra pasitaikanti praktika ir kitose šalies savivaldybėse. Be to, paminėtinas išskirtinis Dubysos aukštupio mokyklos, *pirmosios jungtinės mokyklos* Lietuvoje, atvejis, gana išsamiai apžvelgtas šiame darbe. Atsižvelgiant į tai, kad Šiaulių r. savivaldybė įsteigė dar vieną jungtinę mokyklą, ateityje rekomenduotina atlikti jungtinių mokyklų lyginamąją analizę. Ši leistų detaliau nagrinėti tinklaveikos principo pritaikomumą Lietuvos mokyklų tinklo kontekste ir būtinas sąlygas sėkmingam jo veikimui. Taip pat galėtų būti tiek kokybiškai, tiek kiekybiškai analizuojama, kokias implikacijas (be mokyklų reorganizavimo, uždarymo) sukels pakeistos mokyklų tinklo kūrimo taisyklės.

Galiausiai, remiantis šio darbo rezultatais, pora įžvalgų gali būti naudingos tęsiant mokyklų tinklo optimizavimą Lietuvoje. Visų pirma, atsižvelgiant į finansinių išteklių planavimą, „dirbtinį“ mokinių prisitraukimą, reikalinga įvertinti išimčių poreikį dėl dabartinio mokyklų tinklo planavimo pagal aptarnavimo teritorijas. Šios praktikos peržiūra būtų tikslinga savivaldybių teritorijų pakraščiuose veikiančių mokyklų atžvilgiu. Dabartinė tvarka, kai savivaldybių teritorijos pakraščiuose gyvenantys mokiniai lanko pagal jų gyvenamą vietovę priskirtas mokyklas, nepaisant arčiau namų esančios mokyklos, sukelia nepatogumus ir lemia įvairias savivaldybių prisitaikymo strategijas. Antra, remiantis jungtinės Dubysos aukštupio mokyklos įkūrimo praktika, siūlytina papildyti teisės aktus dėl tinklaveikos principo diegimo. Taip pat esant galimybėms, kitos šalies savivaldybės galėtų būti skatinamos įsivertinti jungtinės mokyklos modelio taikymą savo teritorijose.

Literatūros ir šaltinių sąrašas

1. Antunes, Antonio, Dominique Peeters, “A dynamic optimization model for school network planning” *Socio-Economic Planning Sciences* 34, No. 2 (2000), 101-102, DOI: [http://dx.doi.org/10.1016/S0038-0121\(99\)00014-2](http://dx.doi.org/10.1016/S0038-0121(99)00014-2)
2. Assmo, Per, Elin Wihlborg, “Public services choices when there are no alternatives? – A paradox of new public management in rural areas” *The Journal of Rural and Community Development* 7, No. 2 (2012), 1-17, <https://journals.brandonu.ca/jrcd/article/view/490>
3. Autti, Outi, Eeva Kaisa Hyry-Belhammer, “School Closures in Rural Finnish Communities” *Journal of Research in Rural Education* 29, No. 1 (2014), 1-2, <https://jrre.psu.edu/sites/default/files/2019-08/29-1.pdf>
4. Bache, Ian, *Europeanization, and multi-level governance: Empirical findings and conceptual challenges*. ARENA, ARENA Working Papers, 2008, 1-10, https://www.sv.uio.no/arena/english/research/publications/arena-working-papers/2001-2010/2008/wp08_16.pdf
5. Basu, Ranu, “Negotiating acts of citizenship in an era of neoliberal reform: The game of school closures” *International Journal of Urban and Regional Research* 31, No. 1 (2007), 109-127, DOI: <http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-2427.2007.00709.x>
6. Blanco, Dennis Vicencio, “Of Distributive Politics and Pork Barrel System: Why Not Epistemic Governance Approach?” *International Journal of Public Administration* 40, No. 1 (2017), 89-91, DOI: <https://doi.org/10.1080/01900692.2015.1072553>
7. Boyd, William L., „The political economy of public schools“ *Educational Administration Quarterly* 18, No. 3 (1982), 111-130, DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0013161X82018003007>
8. Bryman, Alan, *Social Research Methods, Second Edition* (New York: Oxford University Press, 2004), 53-58.
9. Bulkeley, Harriet, Anna Davies, Bob Evans, David Gibbs, Kristine Kern, Kate Theobald, “Environmental Governance and Transnational Municipal Networks in Europe” *Journal of Environmental Policy and Planning* 5, No. 3 (2003), 235–254, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/1523908032000154179>
10. Chou, Meng-Hsuan, Jens Jungblut, Pauline Ravinet, Martina Vukasovic, “Higher education governance and policy: an introduction to multi-issue, multi-level and multi-actor dynamics” *Policy and Society* 36, No. 1 (2017), 1-15, DOI: [10.1080/14494035.2017.1287999](https://doi.org/10.1080/14494035.2017.1287999)
11. Deeds, Vontrese, Mary Pattillo, “Organizational “Failure” and Institutional Pluralism: A Case Study of an Urban School Closure” *Urban Education* 50, No. 4 (2015), 478–480, DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0042085913519337>
12. Downs, Anthony, “A Theory of Bureaucracy” *The American Economic Review* 55, No. 1 (1965), 439-442, <https://www.jstor.org/stable/1816286>
13. Downs, Anthony, *Inside Bureaucracy* (Boston: Little, Brown, 1967), 83.
14. Dunleavy, Patrick, *Democracy, Bureaucracy & Public Choice. Economic Explanations in Political Science* (New York: Harvester Wheatsheaf, Hemel Hempstead, Hertsč, 1991), 3.

15. Elacqua, Gregory M. , Fabio Sánchez, Humberto A. Santos, „School reorganization reforms: the case of multi-site schools in Colombia“ *School Effectiveness and School Improvement* 32, No. 1, (2021), 141-172, DOI: <https://doi.org/10.1080/09243453.2020.1797830>
16. Engberg, John, Brian Gill, Gema Zamarro, Ron Zimmer, “Closing schools in a shrinking district: Do student outcomes depend on which schools are closed?”, *Journal of Urban Economics* 71, No. 2 (2012), 189–203, DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jue.2011.10.001>
17. Evans, Diana, “Pork Barrel Politics.” In. *The Oxford Handbook of the American Congress*, ed. George C. Edwards III, Frances E. Lee, Eric Schickler, (Oxford: Oxford University Press, 2011), 2-4.
18. Fairbrass, Jenny, Andrew Jordan, “Multi-level Governance and Environmental Policy” In *Multilevel Governance*, ed. I. Bache and M. Flinders, (Oxford: Oxford University Press, 2004): 147-164.
19. Fredua-Kwarteng, Eric, Francis Ahia, „Learning Mathematics in English at Basic Schools in Ghana: A Benefit or Hindrance?“ *European Journal of Educational Research* 4, No. 3 (2015), 124-139, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1086034.pdf>
20. Frost, Jetta, Fabian Hattke, Markus Reihlen, “Multi-Level Governance in Universities: Strategy, Structure, Control” *Multi-Level Governance in Universities. Strategy, Structure, Control* 4 (2018): 1-19.
21. Fumasoli, Tatiana, “Multi-level governance in higher education research” In. *Handbook of Higher Education Policy and Governance*, ed. J. Huisman, H. de Boer, D. Dill, M. Souto-Otero, (Palgrave Macmillan, 2015), 1-3.
22. Gohari, Savis, Tor Medalen, Rolee Aranya, “Exploring the Impact of Complex Multi-Level Governance Structures on the Societal Contribution of Universities to Knowledge-Based Urban Development” *Social Sciences* 8, No. 10 (2019), 1-25, DOI: <https://doi.org/10.3390/socsci8100279>
23. Hargreaves, Linda, Rune Kvalsund, Maurice Galton, “Reviews of research on rural schools and their communities in British and Nordic countries: Analytical perspectives and cultural meaning” *International Journal of Educational Research* 48, No. 2 (2009), 80–82, DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijer.2009.02.001>
24. Hooghe, Liesbet, Gary Marks, “Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-level Governance” *American Political Science Review* 97, (2003), 233-237, DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S0003055403000649>
25. Hooghe, Liesbet, Gary Marks, “Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-level Governance” *American Political Science Review* 97, (2003), 233-237, DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S0003055403000649>
26. Irwin Bill, Mark Seasons, “School Closure Decision-Making Processes: Problems and Prospects” *Canadian Journal of Urban Research* 21, No. 2 (2012), 45-54: <http://www.jstor.org/stable/26193912>
27. Kearns, Robin A., Nicolas Lewis, Tim Mccreanor, Karen Witten, “The status quo is not an option: Community impacts of school closure in South Taranaki, New Zealand” *Journal of Rural Studies* 25, No. 1 (2009), 131-133, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2008.08.002>
28. Klingensmith, James Zachary, “Political Entrepreneurs and Pork-Barrel Spending” *Economies* 7, No. 16 (2019), 105-109, DOI: <https://doi.org/10.3390/economies7010016>
29. Kowal, Julie, Bryan Hasse, “Closing troubled schools” (Seattle, WA: Center on Reinventing Public Education, 2008), 4.
30. Marks, Gary, “An Actor-Centred Approach to Multi-Level Governance” *Regional & Federal Studies* 6, No. 2 (1996), 20-38, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/13597569608420966>

31. Marks, Gary, "Structural Policy and Multi-level Governance in the EC" In A. Cafruny, G. Rosenthal (eds.) *The state of the European Community 2*, (The Maastricht debates and beyond, Boulder, CO: Lynne Rienner, 1993): 391-400.
32. Mercer, Trish, Wendy Jarvie, „Negotiating the Early Childhood Education Revolution: An Exercise in Multi-level Governance“ in *Multi-level governance: conceptual challenges and case studies from Australia*, ed. Katherine A. Daniell, Adrian Kay, (The Australian National University, ANU Press, 2017), 161-181, DOI: <http://dx.doi.org/10.22459/MG.11.2017.07>
33. Michaelsen, Jacob, "A theory of decision-making in the public schools: a public choice approach" *Institute for Research on Educational Finance and Governance*, Project No. 80-A4 (1980): 1-54.
34. Mill, John S., *System of Logic Ratiocinative and Inductive* (London: Longmans, 1916 (1843), (Kn. 3, skyrius 8)), 253-266.
35. Moe, Terry M., "The new economics of organizations" *American Journal of Political Science* 28, No. 4 (1984), 739-777, DOI: <https://doi.org/10.2307/2110997>
36. Munger, Michael C., "Self-interest and public interest: the motivations of political actors" *Critical Review* 23, No. 3 (2011), 354-355, DOI: <https://doi.org/10.1080/08913811.2011.635871>
37. Nekrašas, Evaldas, *Loginis empirizmas ir mokslo metodologija. Tikimybės ir indukcijos problema* (Vilnius: Mintis, 1979), 118-165.
38. Niskanen, William A., *Bureaucracy and Representative Government* (Chicago III: Aldine, Atherton, 1971), 39.
39. Niskanen, William A., *Bureaucracy: Servant or master* (London: Institute of Economic Affairs, 1973), 20.
40. Norkus, Zenonas, Vaidas Morkevičius, *Kokybinė lyginamoji ryškiųjų aibių analizė: vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams* (Vilnius: Vaistų žinios; Kaunas: Lietuvos HSM duomenų archyvas, 2011), 30-35.
41. Parsons, Wayne, *Viešoji politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas* (Vilnius: Eugrimas, 2001), 281-286.
42. Piattoni, Simona, "Multi-level Governance: a Historical and Conceptual Analysis" *Journal of European Integration* 31, No. 2 (2009), 163-165, DOI: <https://doi.org/10.1080/07036330802642755>
43. Roulston, Kathryn, Myungweon Choi, „Qualitative Interviews“ in *The SAGE Handbook of Qualitative Data Collection*, (ed.) Uwe Flick, (London: SAGE Publications Ltd, 2018), 233-250, DOI: <http://dx.doi.org/10.4135/9781526416070>
44. Saito-Jensen, Moeko, "Theories and Methods for the Study of Multilevel Environmental Governance" Center for International Forestry Research, 2015, 2, DOI: <https://doi.org/10.17528/cifor/005541>
45. Shepsle, Kenneth A., Barry R. Weingast, "Political Preferences for the Pork Barrel: A Generalization" *American Journal of Political Science* 25, No. 1 (1981), 96-111, DOI: <https://doi.org/10.2307/2110914>
46. Steiner, Lucy, "Tough Decisions. Closing Persistently Low-Performing Schools." Academic Development Institute: Public Impact for the Center on Innovation & Improvement, 2009, 7-8, http://www.centerii.org/survey/downloads/Tough_Decisions.pdf
47. Šūpule, Inese, Susanne Søholt, „Rural Municipalities and Change in Local School Structure: Comparing Room for Manoeuvre among Rural Municipalities in Latvia and Norway” *Scandinavian*

Journal of Educational Research 63, No. 7 (2019), 1070-1085, DOI: <https://doi.org/10.1080/00313831.2018.1476916>

48. Tieken, Mara Casey, Trevor Ray Auldridge-Reveles, “Rethinking the School Closure Research: School Closure as Spatial Injustice”, *Review of Educational Research* 89, No. 6 (2019), 917–953, DOI: <https://doi.org/10.3102%2F0034654319877151>

49. Tullock, Gordon, *The Vote Motive* (London: Institute of Economic Affairs, 2006), 13.

50. Vincent, Jeffrey M., “Public Schools as Public Infrastructure: Roles for Planning Researchers” *Journal of Planning Education and Research* 25, No. 4 (2006), 433-437, DOI: [10.1177/0739456X06288092](https://doi.org/10.1177/0739456X06288092)

51. Weeres, Joseph G., Bruce Cooper, „4 Public choice perspectives on urban schools” *Journal of Education Policy* 6, No. 5 (1991), 58, DOI: <https://doi.org/10.1080/0268093910060505>

52. Wilkoszewski, Harald, Eli Sundby, “From Hard to Soft Governance in Multi-level Education Systems” *European Journal of Education*, No. 0 (2016), 1-2, <https://www.jstor.org/stable/26609338>

Kiti informacijos šaltiniai

53. BGI Consulting, „Europos Sąjungos fondų ir kitų investicijų į švietimo ir mokslo infrastruktūrą masto ir poveikio vertinimas“ (užsakovas – LR finansų ministerija), 2021: https://www.esinvesticijos.lt/media/force_download/?url=/uploads/main/documents/docs/117230_0fffb062138a7964c9bfccd2ef99ca72.pdf

54. Cambridge Dictionary, Earmark, žiūrėta 2021 m. gegužės 23 d.: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/earmark>

55. European Training Foundation, *Good multi-level governance for vocational education and training*, 2013, 2: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/5C0302B17E20986CC1257C0B0049E331_Multilevel%20governance%20x%20VET.pdf

56. Kalvarijos savivaldybės taryba, 2014 m. balandžio 24 d. sprendimas Nr. T-44-1 „Dėl Kalvarijos savivaldybės tarybos veiklos reglamento“, Kalvarija: <https://teisineinformacija.lt/kalvarija/document/5823>

57. Kalvarijos savivaldybės taryba, 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimas Nr. T-234 „Dėl Kalvarijos savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrojo plano tvirtinimo“, Kalvarija: <https://teisineinformacija.lt/kalvarija/document/8992> (žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.)

58. Kalvarijos savivaldybės taryba, 2022 m. balandžio 7 d. sprendimas Nr. T-44 (1.5E) „Dėl sutikimo reorganizuoti Kalvarijos sav. Liubavo Juozo Montvilos pagrindinę mokyklą, prijungiant ją prie Kalvarijos sav. Sangrūdės gimnazijos, ir pritarimo reorganizavimo sąlygų aprašo projektui“, Kalvarija: <https://teisineinformacija.lt/kalvarija/document/8992> (žiūrėta 2022 m. kovo 23 d.)

59. Lietuvos statistikos departamentas, *Švietimas ir gyventojų išsilavinimas | Bendrieji švietimo rodikliai | Mokinių ir studentų skaičius*, žiūrėta 2021 m. gegužės 29 d.: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=92826d97-1d94-496d-bca6-05012102597a#/#/](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=92826d97-1d94-496d-bca6-05012102597a#/)

60. Lietuvos statistikos departamentas, *Švietimas ir gyventojų išsilavinimas | Bendrasis mokyklinis ugdymas | Bendrojo ugdymo mokyklos*, žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3d5492b3-a1a8-426f-8feb-64bab50a1655#/#/](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=3d5492b3-a1a8-426f-8feb-64bab50a1655#/)

61. LR civilinis kodeksas. Antroji knyga. Asmenys (Žin., 2000, Nr. 74-2262), Vilnius: <https://www.infolex.lt/ta/20799>
62. LR Seimas, 1994 m. liepos 7 d. LR vietos savivaldos įstatymas Nr. I-533 (6 str.): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5884/asr> (žiūrėta 2022 m. balandžio 5 d.)
63. LR Seimas, 2003 m. liepos 4 d. nutarimas Nr. IX-1700 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų“, Vilnius: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.215471>
64. LR Seimas, 2011 m. kovo 17 d. įstatymas Nr. XI-1281 „Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas“, Vilnius: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105/asr>
65. LR Seimas, 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745 „Dėl Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategijos patvirtinimo“, Vilnius: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.463390>
66. LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija, „Lietuvos miestų ir kaimų mokinių pasiekimai: skirtumai, jų priežastys, galimi įveikos būdai.“ *Švietimo problemos analizė*, 5(183), 2020, 2-4, žiūrėta 2021 m. gegužės 29 d.: https://www.smm.lt/uploads/documents/svietimo_problemos_analizes/Miesto%20ir%20kaimo%20mokini%C5%B3%20p_asiiekimai_Nr%205.pdf
67. LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija, LR Vyriausybei „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projekto“, https://lr.v.lt/uploads/main/meetings/docs/2442653_imp_912b6624ebe5deaa29caf8817d34d8fe.pdf (žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.)
68. LR Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimas Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“, Vilnius: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402875/asr> (žiūrėta 2022 m. kovo 16 d.)
69. LR Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. nutarimas Nr. 679 „Dėl Mokymo lėšų apskaičiavimo, paskirstymo ir panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Vilnius: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/acd82c9188fa11e8aa33fe8f0fea665f/asr> (žiūrėta 2022 m. balandžio 5 d.)
70. LR Vyriausioji rinkimų komisija, 2015 m. kovo 1 d. savivaldybių tarybų narių ir tarybų narių-merų rinkimai Kalvarijos savivaldybėje, Kalvarijos savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 14 informacinis leidinys, 2015 m., <https://www.vrk.lt/documents/10180/558970/14.Kalvarija.compressed.pdf/64934559-c79e-459a-b3c1-336a174130c4>
71. LR Vyriausioji rinkimų komisija, 2015 m. kovo 1 d. savivaldybių tarybų narių ir tarybų narių-merų rinkimai Šiaulių rajono savivaldybėje, Šiaulių rajono savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 45 informacinis leidinys, 2015 m., <https://www.vrk.lt/documents/10180/558970/45.%C5%A0iauli%C5%B3%20rajonas.compressed.pdf/8edcb4ff-5c67-495c-918e-19d8b4a7b822>
72. LR Vyriausioji rinkimų komisija, 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimai Kalvarijos savivaldybėje, Kalvarijos savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 14 informacinis leidinys, 2019 m., <https://www.vrk.lt/documents/10180/681497/Kalvarijos+naujas/9a46af68-780a-46e1-b169-00d204f0bd94>

73. LR Vyriausioji rinkimų komisija, 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų ir merų rinkimai Šiaulių rajono rinkimų apygardoje Nr. 45, Šiaulių rajono savivaldybės rinkimų komisijos Nr. 45 informacinis leidinys, 2019 m., <https://www.vrk.lt/documents/10180/681497/%C5%A0iauli%C5%B3%20raj/876bb378-e1dd-4992-b896-47276b60fb70>
74. Nacionalinis egzaminų centras, *Tarptautinis matematikos ir gamtos mokslų tyrimas, Matematika, 4 klasė*, Vilnius, 2016, žiūrėta 2022 m. birželio 2 d.: https://www.smm.lt/uploads/lawacts/docs/1360_655cc29f931df84c68939dd62d3ca59e.pdf
75. Šiaulių r. savivaldybė, Kurtuvėnų universalus daugiafunkcio centro įrengimas, žiūrėta 2022 m. balandžio 20 d.: <https://www.siauliuraj.lt/projektai/astos/kurtuvenu-universalus-daugiafunkcio-centro-irengimas/2245>
76. Šiaulių r. savivaldybės taryba, 2012 m. gruodžio 13 d. sprendimas Nr. T-325 „Dėl Šiaulių r. Kurtuvėnų mokyklos pavadinimo pakeitimo ir nuostatų patvirtinimo“, Šiauliai: <http://195.182.89.44/aktai/document/16924>
77. Šiaulių r. savivaldybės taryba, 2014 m. birželio 26 d. sprendimas Nr. T-176 „Dėl Vaido Bacio paskyrimo į Šiaulių r. Aukštelkės mokyklos direktoriaus pareigas“, Šiauliai: <http://195.182.89.44/aktai/document/20302>
78. Šiaulių r. savivaldybės taryba, 2015 m. gegužės 28 d. sprendimas Nr. T-149 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo“, Šiauliai: <http://195.182.89.44/aktai/document/33767>
79. Šiaulių r. savivaldybės taryba, 2017 m. birželio 27 d. sprendimas Nr. T-240 „Dėl Vaido Bacio paskyrimo į Šiaulių r. Kurtuvėnų mokyklos-daugiafunkcio centro direktoriaus pareigas“, Šiauliai: <http://195.182.89.44/aktai/document/30695>
80. Šiaulių r. savivaldybės taryba, 2018 m. lapkričio 13 d. sprendimas Nr. T-307 „Dėl Vaido Bacio priėmimo į Šiaulių r. Bubių mokyklos-daugiafunkcio centro direktoriaus pareigas“, Šiauliai: <http://195.182.89.44/aktai/document/35203>
81. Šiaulių r. savivaldybės taryba, 2020 m. balandžio 28 d. Nr. T-138 sprendimas „Dėl sutikimo reorganizuoti Šiaulių r. Aukštelkės mokyklą-daugiafunkcij centrą, Šiaulių r. Bubių mokyklą ir Šiaulių r. Kurtuvėnų mokyklą-daugiafunkcij centrą ir jungtinės mokyklos steigimo“, Šiauliai: <http://195.182.89.44/aktai/document/41851>
82. Šiaulių r. savivaldybės taryba, 2021 m. kovo 30 d. sprendimas Nr. T-98 „Šiaulių rajono savivaldybės Bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metais bendrasis planas“, Šiauliai: <http://195.182.89.44/aktai/document/45969>
83. ŠVIS, Bendrasis ugdymas, Mokyklų, turinčių mažesnių kaip 8 mokiniai dydžio klasių kompleksų, dalis (proc.): <https://www.svis.smm.lt/bendrasis-ugdymas-2/>
84. Valstybinio audito ataskaita, „Ar gali gerėti Lietuvos mokinių pasiekimai“, 2017 m. lapkričio 28 d. Nr. VA-2017-P-50-1- 20, 14-16, <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/Download/3593>

1 Priedas. Interviu respondentų sąrašas

EIL. NR.	VARDAS, PAVARDĖ	INSTITUCIJA	PAREIGOS	INTERVIU ATLIKIMO DATA
1.	Vilija Rentelienė	Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla	Pavadootoja ugdymui laikinai einanti direktoriaus pareigas	2021 m. gruodžio 15 d.
2.	Vaidas Bacys	Dubysos aukštupio mokykla	Direktorius	2021 m. gruodžio 16 d.
3.	Judita Šertvytienė	Šiaulių r. savivaldybė	Švietimo ir sporto skyriaus vedėja	2022 m. sausio 5 d. 2022 m. balandžio 28 d.
4.	Marija Kabelkienė	Kalvarijos savivaldybė	Švietimo ir ugdymo skyriaus specialistė	2022 m. vasario 15 d. 2022 m. balandžio 28 d.
5.	Genė Lisauskienė	Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla	Pradinių klasių mokytoja	2022 m. vasario 25 d.
6.	Karolina Šmigelskienė	Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla	Mokinės mama, mokyklos tarybos pirmininkė	2022 m. vasario 28 d.
7.	Algis Mačiulis	Šiaulių r. savivaldybė	Tarybos narys (buvęs mokyklos direktorius), Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	2022 m. kovo 1 d.
8.	Kęstutis Krasnickas	Kalvarijos savivaldybė	Tarybos narys, Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų komiteto pirmininkas	2022 m. kovo 2 d.
9.	Renata Jarimavičienė	Kalvarijos savivaldybė	Tarybos narė, Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų komiteto pavadootoja	2022 m. kovo 2 d.
10.	Eglė Jurkutė	Dubysos aukštupio mokykla	Mokinės ir ugdytinės mama, Aukštelkės skyrius	2022 m. kovo 7 d.
11.	Vilma Kardašienė	Dubysos aukštupio mokykla	Pradinių klasių mokytoja, Aukštelkės skyrius	2022 m. kovo 8 d.
12.	Antanas Burinskas	Kalvarijos savivaldybė	Tarybos narys, Biudžeto ir finansų komiteto narys	2022 m. kovo 8 d.
13.	Irma Karasevičienė	Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla	2 mokinių ir ugdytinio mama	2022 m. kovo 9 d.
14.	Jurgita Arelienė	Kalvarijos savivaldybė	Tarybos narė, Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų komiteto narė	2022 m. kovo 9 d.
15.	Jonas Novogreckis	Šiaulių r. savivaldybė	Tarybos narys, Švietimo, kultūros ir sporto komiteto narys	2022 m. kovo 9 d.
16.	Ausma Šereivienė	Dubysos aukštupio mokykla	Užsienio k. (anglų k.) mokytoja, Bubių skyrius	2022 m. kovo 9 d.
17.	Rasa Bukelskienė	Dubysos aukštupio mokykla	Lietuvių k. ir literatūros mokytoja, Bubių skyrius	2022 m. kovo 9 d.
18.	Martynas Rusteika	Šiaulių r. savivaldybė	Tarybos narys (buvęs pedagogas), Švietimo, kultūros ir sporto komiteto pirmininkas, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	2022 m. kovo 10 d.
19.	Marius Boreiša	Dubysos aukštupio mokykla	2 mokinių tėvas, Kurtuvėnų skyrius	2022 m. kovo 10 d.

20.	Aušra Lakačauskienė	Dubysos aukštupio mokykla	Matematikos mokytoja, Aukštelkės skyrius	2022 m. kovo 10 d.
21.	Birutė Grybienė	Dubysos aukštupio mokykla	4 mokinių mama, Bubių skyrius	2022 m. kovo 10 d.
22.	K01	Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla	Mokytoja	2022 m. kovo 16 d.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

2 Priedas. Vienam mokiniui tekusios Kalvarijos savivaldybės lėšos

<i>Vienam besimokančiam asmeniui (įskaitant ikimokyklinukus ir priešmokyklinukus) tekusios lėšos (Eur)</i>									
<i>Mokykla (Kalvarijos savivaldybė)</i>	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
Kalvarijos gimnazija	1,201.3 €	1,484.5 €	1,423.9 €	1,399.0 €	1,516.0 €	1,535.0 €	1,742.3 €	1,874.9 €	2,537.7 €
Sangrūdų gimnazija	1,806.7 €	2,130.9 €	2,103.2 €	2,168.0 €	2,175.0 €	2,189.0 €	2,407.0 €	2,691.2 €	2,881.9 €
Akmenynų pagrindinė	2,307.3 €	3,155.7 €	3,042.4 €	2,257.0 €	2,365.0 €	2,300.0 €	2,394.5 €	3,036.3 €	3,142.0 €
Jungėnų pagrindinė	1,638.4 €	1,921.9 €	1,592.4 €	2,022.0 €	2,185.0 €	2,231.0 €	2,538.1 €	2,886.7 €	3,377.3 €
Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė	2,404.5 €	3,022.8 €	2,927.7 €	2,751.0 €	2,691.0 €	2,843.0 €	3,007.1 €	3,487.2 €	4,452.9 €
Kalvarijos suaugusiųjų mokykla	716.3 €	810.3 €	1,035.6 €	626.0 €	877.0 €	949.0 €	<i>Mokykla likviduota</i>		
Alksninės pagrindinė mokykla	2,517.4 €	2,755.0 €	3,019.4 €	3,396.0 €	3,919.0 €	4,455.0 €			
Nemunaičių pagrindinė mokykla	2,316.4 €	2,724.2 €	2,555.1 €	2,825.0 €	2,891.0 €	3,791.0 €			

6 LENTELĖ. VIENAM BESIMOKANČIAM ASMENIUI TEKUSIOS LĖŠOS KALVARIJOS SAVIVALDYBĖJE 2008–2019 M.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Kalvarijos savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2012–2015 m., 2016–2020 m., 2021–2025 m. bendraisiais planais.

2008–2010 m. vienam besimokančiam asmeniui tekusios lėšos nurodytos litais. Lentelėje pateiktos konvertuotos sumos, remiantis €1 = LTL 3.45280.

3 Priedas. Demografiniai, ekonominiai ir švietimo kokybės veiksniai darbe analizuojamose mokyklose

<i>Mokyklos pavadinimo (tipo) pokyčiai</i>		LIUBAVO JUOZO MONTVILOS PAGRINDINĖ MOKYKLA												
		<i>Kalvarijos sav. Liubavo pagrindinė mokykla</i>					<i>Kalvarijos sav. Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla</i>							
		<i>Mokslo metai</i>	2009-2010 m. m.	2010-2011 m. m.	2011-2012 m. m.	2012-2013 m. m.	2013-2014 m. m.	2014-2015 m. m.	2015-2016 m. m.	2016-2017 m. m.	2017-2018 m. m.	2018-2019 m. m.	2019-2020 m. m.	2020-2021 m. m.
Demografiniai veiksniai	<i>Bendras BU mokinių sk. sav.</i>	2.104	1.970	1.876	1.762	1.649	1.546	1.458	1.409	1.331	1.302	1.169	1.119	1.113
	<i>BU mokinių sk.</i>	71	77	78	71	77	77	78	77	75	73	58	51	42
	<i>Bendras IU ir PU vaikų sk.</i>	n. d.	n. d.	6	10	10	8	10	12	15	15	10	11	17
Ekonominiai veiksniai	<i>Bendras patalpų plotas (kv. m)</i>	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27	646.27
	<i>Bendro ploto mokiniui tenkanti dalis</i>	9.10	8.39	7.69	7.98	7.43	7.60	7.34	7.26	7.18	7.34	9.50	10.42	10.95
	<i>Klasių kambarių bendras plotas (kv. m)</i>	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38	606.38
	<i>Klasių bendro ploto mokiniui tenkanti dalis</i>	8.54	7.88	7.77	8.54	7.88	7.88	7.77	7.88	8.09	8.31	10.45	11.89	14.44
Švietimo kokybės veiksniai	<i>PUPP laikusių mokinių sk.</i>	n. d.	n. d.	n. d.	7	7	2	4	9	2	14	n. d.	7	n. d.
	<i>Mokinių pasiekimai (lietuvių k., vidurkis)</i>	n. d.	n. d.	n. d.	7.57	6.43	6.00	4.75	6.00	7.00	7.21	n. d.	5.14	n. d.
	<i>Šalies vidurkis (lietuvių k.)</i>	n. d.	n. d.	n. d.	6.19	6.32	6.33	6.54	6.49	6.26	6.28	n. d.	6.50	n. d.
	<i>Mokinių pasiekimai (matematika, vidurkis)</i>	n. d.	n. d.	n. d.	7.00	6	6.50	1.75	7.00	n. d.	5.29	n. d.	6.29	n. d.
	<i>Šalies vidurkis (matematika)</i>	n. d.	n. d.	n. d.	5.06	5.88	5.59	5.76	5.84	n. d.	5.29	n. d.	6.12	n. d.
	<i>Jungtinių kl. komplektų sk.</i>	4	3	1	1	3	2	3	3	3	4	3	4	4

7 LENTELE. DEMOGRAFINIAI, EKONOMINIAI IR ŠVIETIMO KOKYBĖS VEIKSNIAI LIUBAVO JUOZO MONTVILOS PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių r. savivaldybės dokumentais, ŠVIS, NŠA duomenimis

Šiaulių r. Dubysos aukštupio mokyklos pirmakė (I) - AUKŠTELKĖS MOKYKLA													Dubysos aukštupio mokykla	
	Bendras BU mokinių sk. savivaldybėje	5702	5374	5056	4700	4401	3990	3828	3659	3482	3360	3248	3186	3195
Mokyklos pavadinimo (tipo) pokyčiai	Mokslų metai	Šiaulių r. Aukštelkės pagrindinė mokykla			Šiaulių r. Aukštelkės mokykla					Šiaulių r. Aukštelkės MDC			Aukštelkės skyrius	
		2009-2010 m. m.	2010-2011 m. m.	2011-2012 m. m.	2012-2013 m. m.	2013-2014 m. m.	2014-2015 m. m.	2015-2016 m. m.	2016-2017 m. m.	2017-2018 m. m.	2018-2019 m. m.	2019-2020 m. m.	2020-2021 m. m.	2021-2022 m. m.
Demografiniai veiksniai	BU mokinių sk.	136	123	110	93	94	84	85	76	80	97	103	122	143
	Bendras IU ir PU vaikų sk.	n. d.	n. d.	7	10	7	7	25	28	32	49	55	75	88
Ekonominiai veiksniai	Bendras patalpų plotas (kv. m)	715.91	715.91	715.91	715.91	715.91	715.91	715.91	715.91	715.91	715.91	715.91		
	Bendro ploto mokiniui tenkanti dalis	5.26	5.82	6.12	6.95	7.09	7.87	6.51	6.88	6.39	4.90	4.53		
	Klasių kambarių bendras plotas (kv. m)	387.16	387.16	387.16	387.16	387.16	387.16	387.16	387.16	387.16	387.16	387.16		
	Klasių bendro ploto mokiniui tenkanti dalis	2.85	3.15	3.52	4.16	4.12	4.61	4.55	5.09	4.84	3.99	3.76		
Švietimo kokybės veiksniai	NMPP laikusių mokinių sk. (8 kl.)	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	7	6	n. d.	9	n. d.		
	Mokinių pasiekimai (NMPP): apibendrinti skaitymo rezultatai (proc.)	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	59,5%	52,1%	n. d.	57,0%	n. d.		
	Mokinių pasiekimai (NMPP): apibendrinti rašymo rezultatai (proc.)	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	44,3%	45,8%	n. d.	52,2%	n. d.		
	Mokinių pasiekimai (NMPP): apibendrinti gamtos mokslų rezultatai (proc.)	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	52,4%	39,0%	n. d.	39,7%	n. d.		
	Mokinių pasiekimai (NMPP): apibendrinti socialinių mokslų rezultatai (proc.)	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	52,3%	44,2%	n. d.	49,5%	n. d.		
	Mokinių pasiekimai (NMPP): apibendrinti matematikos rezultatai (proc.)	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	51,7%	37,7%	n. d.	41,2%	n. d.		

8 LENTELĖ. DEMOGRAFINIAI, EKONOMINIAI IR ŠVIETIMO KOKYBĖS VEIKSNIAI AUKŠTELKĖS MOKYKLOJE

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių r. savivaldybės, Dubysos aukštupio mokyklos atstovės atsiųstais dokumentais, ŠVIS duomenimis

Šiaulių r. Dubysos aukštupio mokyklos pirmtakė (II) - BUBIŲ MOKYKLA													Dubysos aukštupio mokykla	
Mokyklos pavadinimo (tipo) pokyčiai		Šiaulių r. Bubių pagrindinė mokykla				Šiaulių r. Bubių mokykla							Bubių skyrius	
		Mokslo metai		2009-2010 m. m.	2010-2011 m. m.	2011-2012 m. m.	2012-2013 m. m.	2013-2014 m. m.	2014-2015 m. m.	2015-2016 m. m.	2016-2017 m. m.	2017-2018 m. m.		
Demografiniai veiksniai	BU mokinių sk.	117	118	111	99	95	94	97	95	101	107	128	138	148
	Bendras IU ir PU vaikų sk.	n. d.	n. d.	45	47	48	51	53	63	56	56	57	65	66
Ekonominiai veiksniai	Bendras patalpų plotas (kv. m)	3476.48	3476.48	3476.48	3476.48	3476.48	3476.48	3476.48	3476.48	3768.61	3768.61	3768.61		
	Bendro ploto mokiniui tenkanti dalis	29.71	29.46	22.29	23.81	24.31	23.98	23.18	22.00	24.00	23.12	20.37		
	Klasių kambarių bendras plotas (kv. m)	1559.3	1559.3	1559.3	1559.3	1559.3	1559.3	1559.3	1559.3	870.01	870.01	870.01		
	Klasių bendro ploto mokiniui tenkanti dalis	13.33	13.21	14.05	15.75	16.41	16.59	16.08	16.41	8.61	8.13	6.80		
Švietimo kokybės veiksniai	PUPP laikusių mokinių sk.	n. d.	n. d.	n. d.	11	8	5	8	5	6	6	n. d.		
	Mokinių pasiekimai (lietuvių k., vidurkis)	n. d.	n. d.	n. d.	6.82	7.38	5.40	6.00	5.20	5.00	6.50	n. d.		
	Šalies vidurkis (lietuvių k.)	n. d.	n. d.	n. d.	6.19	6.32	6.33	6.54	6.49	6.26	6.28	n. d.		
	Mokinių pasiekimai (matematika, vidurkis)	n. d.	n. d.	n. d.	5.82	6.88	4.20	6.25	6.00	n. d.	5.67	n. d.		
	Šalies vidurkis (matematika)	n. d.	n. d.	n. d.	5.06	5.88	5.59	5.76	5.84	n. d.	5.29	n. d.		

9 LENTELĖ. DEMOGRAFINIAI, EKONOMINIAI IR ŠVIETIMO KOKYBĖS VEIKSNIAI BUBIŲ MOKYKLOJE

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių r. savivaldybės dokumentais, ŠVIS, NŠA duomenimis

Šiaulių r. Dubysos aukšturio mokyklos pirmakė (III) - KURTUVÈNŲ MOKYKLA												Dubysos aukšturio mokykla		
Mokyklos pavadinimo (tipo) pokyčiai		Šiaulių r. Kurtuvėnų pradinė mokykla			Kurtuvėnų mokykla	Šiaulių r. Kurtuvėnų MDC							Kurtuvėnų skyrius	
		2009-2010 m. m.	2010-2011 m. m.	2011-2012 m. m.	2012-2013 m. m.	2013-2014 m. m.	2014-2015 m. m.	2015-2016 m. m.	2016-2017 m. m.	2017-2018 m. m.	2018-2019 m. m.	2019-2020 m. m.	2020-2021 m. m.	2021-2022 m. m.
Demografiniai veiksniai	BU mokinių sk.	18	20	13	9	12	13	12	12	8	8	19	20	29
	Bendras IU ir PU vaikų sk.	n. d.	n. d.	9	10	12	16	28	28	31	34	25	32	27
Ekonominiai veiksniai	Bendras patalpų plotas (kv. m)	896.16	896.16	896.16	896.16	896.16	896.16	896.16	896.16	896.16	896.16	896.16		
	Bendro ploto mokiniui tenkanti dalis	49.79	44.81	40.73	47.17	37.34	30.90	22.40	22.40	22.98	21.34	20.37		
	Klasių kambarių bendras plotas (kv. m)	224.14	224.14	224.14	224.14	224.14	224.14	224.14	224.14	224.14	224.14	224.14		
	Klasių bendro ploto mokiniui tenkanti dalis	12.45	11.21	17.24	24.90	18.68	17.24	18.68	18.68	28.02	28.02	11.80		
Švietimo kokybės veiksniai	Mokinių pasiekimai (NMPP rezultatai, po pateiktos užklauso)	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.		
	Jungtinių kl. komplektų sk.	2	2	0	2	2	2	2	2	2	2	0		

10 LENTELĖ. DEMOGRAFINIAI, EKONOMINIAI IR ŠVIETIMO KOKYBĖS VEIKSNIAI KURTUVÈNŲ MOKYKLOJE

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių r. savivaldybės dokumentais, ŠVIS duomenimis

Šiaulių r. Dubysos aukšturio mokykla										
Mokslo metai	Aukštelkės skyrius	Bubių skyrius	Kurtuvėnų skyrius	Iš viso	Aukštelkės skyrius	Bubių skyrius	Kurtuvėnų skyrius	Iš viso	Bendras patalpų plotas (kv. m)	Klasių kambarių bendras plotas (kv. m)
	2020-2021 m. m.				2021-2022 m. m.					
	BU mokinių sk.	122	138	20	280	143	148	29	320	
Bendras IU ir PU vaikų sk.	75	65	32	172	88	66	27	181	3539.83	754.58

11 LENTELĖ. DUBYSOS AUKŠTURIO MOKYKLOS MOKINIŲ SKAIČIUS IR DABARTINIS PATALPŲ PLOTAS

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis Šiaulių r. savivaldybės dokumentais, ŠVIS duomenimis

4 Priedas. 22 pusiau struktūruotų interviu transkripcijos

1 INTERVIU

Respondentas: Vaidas Bacys, Šiaulių rajono savivaldybės Dubysos aukštupio mokyklos direktorius
Interviu data: 2021 m. gruodžio 16 d.

Kaip ir minėjau, domėjaisi, tačiau būtų įdomu ir iš Jūsų išgirsti - apie patį jungtinės mokyklos, kuri tokia pirmoji ne tik Šiaulių r. sav., bet ir visoje Lietuvoje, įkūrimo kontekstą. Galbūt dar galėtumėte šiek tiek detalizuoti, kaip ir kam galų gale kilo tokia idėja? Ar čia Jūsų buvo idėja, kadangi, kiek domėjaisi, jūs paskui jau vadovavote visoms trimis mokykloms - tiek Aukštelkės, Bubių ir Kurtuvėnų. Na, tai galbūt galėtume plačiau apie tai papasakoti ir patį sujungimo-reorganizavimo procesą.

Gal pirmiausia reikėtų pradėti nuo to, kad tos mokyklos buvo labai skirtingos. Aukštelkė buvo tokia mokykla, kur visi prognozavo kažkokį tai uždarymą. Ten buvo labai daug svajojama apie priestatus ir visa kita, bet tokie butaforiniai dalykai. Bubiškiai buvo tokie labai agresyvūs, jie įsivaizdavo, kad jie visus uždarys, nes jie geriausi ir panašiai, o Kurtuvėnai, jie buvo visiškai ant uždarymo ribos ir tada buvo investuota daug europinių pinigų ir panašiai. Ir gavosi taip kad, na, diskusijų objektas buvo, kad konkurencija čia ne geriausias palydovas yra, jeigu žiūrėti regioninius variantus ir, atvirai kalbant, buvo tam tikri kultūriniai skirtumai, kiek organizacija lanksti, pasirodžiusi ir panašiai. Tai sakykim starto galimybės labai tapo skirtingos, nes iš esmės Aukštelkė, jie labai daug investavo į save, į ugdymo kokybę, sakyčiau, kad Bubių šiek tiek regresavo. Jie įsivaizdavo, kad tas tarybinis modelis yra labai geras, ir ir tuos dalykus reikia eliminuoti. Tai daug buvo diskusijų. Daug buvo įvairių pasvarstymų ir matyt, atvirai kalbant, daugiau iniciatyvos, būtent sprendžiant vienų ar kitų mokyklų problemas, atėjo iš savivaldybės, iš savivaldybės vadovų, o modeliavimo, kaip mes galėtumėme gyventi. Jau tai parėjo iš vietos bendruomenių, ir iš tikro mes galbūt jau patys modeliavome, kaip mes galėtumėm atrodyti, kaip tai turėtų būti, kokia turėtų būti struktūra. Šitie klausimai buvo palikti jau mokyklos lygmeniui. Tai nežinau, kiek čia sugebėjau atsakyti.

Na, tai tikrai, atsakėte. Tai, kaip ir minėjote, jau tas visas, sakykime, sujungimo procesas vyko mokyklos bendruomenės lygmeniu, tam tikru galbūt diskusijų lygmeniu. Ir aš, kaip suprantu, tuose visuose trijuose pastatuose, kadangi jie vis tiek yra išsidėstę per skirtingus kaip miestelius, tai juose visose ir vyksta kažkoks ugdymo procesas ir ta visa infrastruktūra yra išnaudojama?

Iškart galiu pasakyti, kad ikimokyklinis visuose trijuose skyriuose, pradinis - visuose trijuose skyriuose, penktos, aštuntos - viename skyriuje ir devintos... atsiprašau, penktos aštuntos - dvejuose skyriuose, ir devintos - dešimtos, jau viename skyriuje, iš esmės. Na, sakykime, kuo aukštyt, tuo, na, siaurėja taip tas supratimas.

Taip, o gal tada galėtumėte detalizuoti, kuriuose ten, paskutiniuosiuose skyriuose, dvejuose sakėte: na 5, 7, 10 klasės. Galbūt galėtumėte detalizuoti kuriuose čia skyriuose?

Ikimokyklinis, pradinis - Kurtuvėnuose, ikimokyklinis, dešimtos - Bubiuose, ikimokyklinis, aštuntos - Aukštelkėj. Tai va taip jau detalai visiškai.

Gerai. Ir dar iš to, ką prieš tai pasakojote, na minėjote, kad ir savivaldybė buvo tikrai įsitraukusi ir ieškojo to sprendimo būdo. Tos diskusijos plačios su vietos bendruomene, buvo užtikrinamos, tai man įdomu, ar buvo vis tik, na, kadangi vis tiek tai yra kaip tam tikra, sakykime, nauja praktika, galbūt kiti net pavadintų eksperimentu. Tai ar buvo kažkokių nuogaštavimų, sakykime, iš tėvų, galbūt pusės ar iš kitų bendruomenės narių? Na, būtent dėl visų tų reorganizacijos procesų.

Žiūrėkit, bendruomenėje mes turėjome daug diskusijų. Yra svarbu, kad būtų geros kokybės švietimas. Bendrinis pavadinimas buvo parinktas, kad čia nežeisti tų kaimo bendruomenių. Dėl to yra Dubysos aukštupio mokykla yra išlikusi. Ir mes taip ir vadiname - Kurtuvėnų mokykla, Bubių, Aukštelkės. Na, jau dabar mažiau žeidžia tas skyriaus pavadinimas. Tai, kai diskutavome su bendruomenėmis, tai gal ko jiems reikia, jiems reikia kokybiško švietimo, kad programos būtų įgyvendinamos kokybiškai. Tai pačių tėvų... aš, žinokit, galvoju, kad kai kurie tėvai iki šiol nesuvokia, kad jie lanko kažkokią jungtinę mokyklą. Jie įsitikinę, kad jie lanko Aukštelkės mokyklą, Bubių mokyklą ir pan.. Kartais jie nustemba. Na, aišku, tokių tikrai nedaug. Bet manau, kad atrastumėme tikrai tikrai tikrai. Tai vartotojai iš tikrųjų, čia kaip sakyti, pyksta ant manęs, jie vis tiek yra vartotojai. Tai mes turėjome tokią diskusiją, kiek kaimiškų vietovių mokykla galėtų būti bendruomenės židiny. Aš visuomet sakau, kad švietimas, ką gali padaryti kaimo bendruomenei labai gerai, tai kad būtų kokybiškai gerai įgyvendinamos programos. Tai švietimo didžiausias indėlis. Tikrai nėra švietimo institucijos tikslas: linksminti bendruomeninę, vakarėlius

organizuoti, socialinę paramą teikti ir pan.. Tai tikrai neturėjome pasipriešinimo. Na, gal didesnis toksai konkurencinis elementas, kuris yra išlikęs, yra tarp pačių mokytojų, nes tai irgi procesiniai dalykai. Na, sakykime, ne standartizuoti, bet suvienodinti vertybines nuostatas, į ugdymą požiūrį, paskatinti bendradarbiauti tarp mokyklų skirtingų skyrių pagal programas, nes mūsų valdymas šiek tiek skiriasi nuo kitų. Mes neturime skyrių vedėjų geografinė prasme: mes neturim ten Kurtuvėnų skyriaus vedėjo, Aukštelkės ar Bubių. Pas mus koordinavimas vyksta programiniu principu. Tai yra skyriaus vedėjas, atsakingas už pagrindinį ugdymą, skyriaus vedėjas, atsakingas už pagalbą ir neformalų ugdymą, ir skyriaus vedėjas, atsakingas už pradinį ir ikimokyklinį, nu pavaduotojas. Tai dabar jie visi bus jau pavaduotojai nuo sausio pirmos, tačiau pavadinime ne esmė. Tai čia atsiranda kokybinis elementas, nes, kai tu specializuojasi tam tikrą programą, tu iš tikrųjų gali kokybiškiau atlikti tam tikras funkcijas. Tie atstumai, nors tarp mūsų yra pakankamai, pakankamai didžiuliai, tai sakykim, na vis tiek tai atstumas yra apie 20-30 kilometrų tarp kraštų. Jeigu dar žiūrėt tarp aptarnaujamos teritorijos, tai mes nuo Šiaulių miesto iki pat Kelmės rajono ribos aptarnaujame. Jeigu taip įspūdingiau būtų, tai mūsų tie keturi autobusiukai. Trys geltonieji, vienas mažesnis devynių vietų per dieną pravažiuoja 450 kilometrų. Tai, kad įsivažiuoti, tai nuvažiuoti iki Vilniaus ir parvažiuoti iš Vilniaus.

Čia iš tikrųjų ir mano kitas klausimas buvo susijęs. Tai, kaip suprantu mokyklą lanko ne tik vaikai iš Šiaulių rajono savivaldybės, bet ir iš gretimų savivaldybių?

Nepriimam. Iš gretimų savivaldybių nebepriimame, nes neturim vietos.

Bet turbūt norinčių atsirastų?

Jo, tai užsiregistruoja tuomet. Tai čia lietuviška problema yra, miestuose, visur kitur, nes registracija tikrai neatspindi šitų dalykų ir kas labai nori, prisiregistruoja tavo aptarnaujamoje teritorijoje ir patenka. Bet, jeigu jūs norėtumėte patekti į darželį, tai tiesiog elektroninė priėmimo sistema, mes nereguliuojam, jūs nepatektumėte, ir viskas

Supratau. Na, iš tiesų daug aspektų padengėte, gal tiktai dar pasitikslinsiu ties vienu momentu. Minėjote, kad buvo tam tikri konkurencijos elementai tarp mokyklų ir pan., ir skirtingos kultūros mokyklų bendruomenių. Bet ar buvo, na, tokia idėja, kad apskritai palikti vieną mokyklą? Jeigu neklystu, Bubių turbūt tas tarpinis variantas, pusiaukelėje tarp kitų dviejų mokyklų, ir daugmaž optimizuoti visus išteklius tenai, ir tokiu principu, sakykime, atlikti tą optimizaciją.

Na, pirmiausiai, sąžiningai pasakius, tai Bubių mokykla, dabar tiktai pradėjo pritraukti vaikų, nes jie turėjo jungtines klases, tai kiti skyriai neturėjo šiuo atveju. Tualetų nėra Aukštelkėje, nėra aktų salės, tai čia geriausias įrodymas, kad ne infrastruktūros klausimai pirmiausiai tinklą tvarkant turėtų rūpėti. Ekonominis efektyvumas, vėl klausimas būtų, ką mes išloštumėme, jeigu sujungtumėme penktokus Aukštelkės, kur mokosi 23 mokiniai, ir sujungtume būtent Bubiuose, kur mokosi 18 mokinių, ar ne? Mes nieko neišloštumėme, nes mes turėtumėm tas pačias dvi penktąsias klases. Tik vietoj to, kad vaikai eina arčiau namų, jie būtų vežami. Kurtuvėnuose mes, jeigu neturime vaikų, nes tai labiausiai nutolę. Mes ir dabar su tėvais labai atvirai kalbamės, kad čia klasės neatidarom, o jie bus pavėžėjami, bet jeigu susidaro vaikų skaičius, mes iš karto atidarome. Iš tikrųjų mes labai daug priėmėme sprendimų dėl optimizavimo pastatų, nes, pavyzdžiui, sakykime, Kurtuvėnuose jau dabar ir bendruomenė atsikėlusį, ir biblioteka, ir mokyklos reikmėms naudojamas tik antras aukštas. Tai šitoje vietoj, kalbant apie Bubių, mes dabar irgi priėmėme sprendimą, ir dienos centrą įsileisti, įsileisti ir miestelio bibliotekai pirmą aukštą. Tai tą infrastruktūrą stengiamės išnaudoti efektyviai. Ten pas mus patalpose veikia ir ambulatorija, ir visa kita. Tai čia tikrai tas... jeigu kalbant apie tinklo pertvarką, tai infrastruktūrą, tai tikrai ne tuo keliu mes einame galvodami apie sovietinius pastatus, kurie energetinio efektyvumo neturi. Tai yra visai kiti sprendiniai; tai yra mobilios paslaugos, tai yra, mes turime modulinius namelius Aukštelkėje, tai yra medinių laikinų konstrukcijų statybos. Tai yra iš tikrųjų mąstymas apie infrastruktūros įveiklinimą, ir kada mes dažnai prisirišam... mes turime paklausti savęs, kas yra prioritetas? Ar švietimo kokybė? Na, vienas iš tų rodiklių, aišku, galime diskutuoti, kas yra švietimo kokybė, bet tėvų pasirinkimas, matyt, leisti į vieną ar kitą mokyklą, na, yra tam tikras požymis, kad tai tenkina vartotoją, ar ne šiuo atveju. Tai čia kaltinti aplinkinius ir kitus nelabai išeina. Tai aš labai tinklo pertvarkoj iškelčiau kitus tuos, aš galėsiu jums atsiųsti elektroniniu paštu, ką dar prieš dešimt metų rašinėjau apie tinklo pertvarką ir kur mes tos prioritetus dėliojojome sau. Tai vis dėlto, nors mes jau sakome, kad reikia atsisakyti ekonominio, tų ekonominių rodiklių tiesmukiškai ir kalbėti apie kokybinius rodiklius, kurie leidžia, pavyzdžiui, mažinti segregaciją, socialinę atskirtį mažinti, ar ne. Tai socialinę atskirtį, kaip mes mažinsime. Mes pabandysime rasti būdus ir sprendimus, kaip vienoje mokykloje mokyti ir socialinę atskirtį patiriančius ir pasiturinčių šeimų vaikus, ar ne. Va, pavyzdžiui, Aukštelkės atveju mes turime labai gražų pavyzdį, kai procentas nemokamą maitinimą gaunančių vaikų ženkliai sumažėjo. Tai čia vėl tokių daug klausimų kiltų: kaip mes tą galime padaryti? Kokie yra modeliai ir visa kita. Tai aš sakyčiau, kad tinklo pertvarkoje orientavimasis į kokybinius dalykus ar ne, yra žymiai prasmingesnis negu į infrastruktūrą, į kelius. Tai turi būti vieni iš rodiklių, išteklių rodiklių, bet jie neturi būti visiškai pagrindiniai. Turi būti nustatytos kritinės

ribos, ties kuriomis mes pasakom, kad iš tikrųjų viskas čia jau, kad ir kokia kokybė būtų, mes sau negalime šito leisti, ar ne? Nu, tai tokios sąsajos turi būti tarp tų rodiklių. Bet jeigu jūs pažiūrėtumėt, pažiūrėtumėt tinklo pertvarkos planus, aš ten nematau kokybinių rodiklių. Nes jeigu mes kalbėsime apie NMPP, nacionalinius pasiekimų tyrimus, na aš leisčiau sau kvestionuoti tam tikrus rezultatus, nes kai Šiaulių rajone socializacijos centro vaikai, tie, kurie vaikai linkę į delinkventinį elgesį, jie yra nuteisti, apribotos jų laisvės, jų rezultatai geriausi - lietuvių kalbos pasiekimai aštuntokuose - nu tai žinokit, man jau iškart kyla klausimas, kad kažkas ne taip. Arba, pavyzdžiui, mūsų dešimtokų rezultatai, pernykščių dešimtokų, geriausi rajone matematikos PUPPo rezultatai, nu žinokit, aš tada atvirai sakau, kažkas ne taip su Geros mokyklos koncepcijos ta kita puse, kuri yra nu šalia galbūt tų ten taškų, o kur yra asmenybės branda, kur yra visi kiti rodikliai, kurie nepamatuojami, neapčiuopiami paprastai. Tai vat aš labai labai laukiu tų savivaldybių, kurios diskutuotų plačiau. Vat ką reiškia tie kokybiniai rodikliai, švietimo ir ko jie siekia ta pertvarka? Nes aš dabar labai dažnai matau tuos vis dėlto, nors deklaruojam, kad tie ekonominiai faktoriai mums nesvarbūs jau dabar, bet jie dominuoja, atvirai kalbant. Tai čia mes toli nenueisime su tuo.

Ir iš to, ką dabar išgirdau, ir šiek tiek vis tiek pasidomėjau mokyklos tokiais kaip ir pagrindiniais veiklos principais, kad siekiate stiprinti tiek įtraukujį ugdymą, inovatyvų ugdymą ir kiekvieno vaiko mokymąsi įgalinančios aplinkos kūrimą. Na, vis tiek žiūrint, sakykime, į tuos kiekybinius duomenis, man iš tikrųjų visai įdomus buvo mokinių skaičiaus šuolis. Kadangi pasižiūrėjus ankstesnių trijų mokyklų skaičius, juos sudėjus, išryškėjo, kad jau kai buvo įkurta ta jungtinė mokykla, suformuoti atitinkami veiklos principai ir šoktelėjo, gerokai, gerokai išaugo tasai mokinių skaičius. Tai gal dar, visų pirma, galėtumėte patikslinti, koks jis yra tikslus? Kadangi aš stebėjau ŠVIS ir man atrodo, kad jie nėra tikslūs [...]

Mes skaičiuojam su ikimokyklinukais. ŠVIS jūs matot be ikimokyklinio, tai aš patikslinsiu. Dabar pas mus yra 506 su ikimokyklinukais. Visi mokiniai ir būtent ikimokyklinukų yra 180. Ir iš tikrųjų viršus pas mus, nu jis mažiausias yra. Apačia pas mus sparčiai didėja. Dėl to mes, pavyzdžiui, priešmokyklinukus jau apribojame priėmimą, nes mes fiziškai mes nebegalėsime atidaryti, pavyzdžiui, dviejų pirmų klasių, ir dėl to mes savaimė ribojame, mes esam pasiekę tą kritinę ribą, kiek mes galime priimti vaikų. Nes tada mes turime atsisakyti ikimokyklinio ugdymo, nu ko aš tikrai nesutiksiu, kaimiškai vietovei tai yra svarbiausia turbūt, nes tikrai, pavyzdžiui, po aštuonių klasių mes Aukštelkės skyriaus vaikų net neagituojam ir leidžiame rinktis, nei Aukštelkės, nei Bubių, visiems vaikams leidžiame laisvai rinktis ir eiti į gimnaziją, nes mano nuostata - vaikams reikia keturių metų socializacijos ir dirbtinai laikyti devintoje, dešimtoje klasėje, na, aš tikrai nematau prasmės šiuo atveju. Tai va. O kalbant apie tą didėjimą vaikų skaičiaus, tai aš manau, kad tai yra susiję su keletu aspektų. Pirmas - tai tas konkurencijos eliminavimas tarp skyrių, nes na, mes viena administracija komplektuojam klases ir, jeigu mums kažkur čia netelpa, mes kalbame su tėvais ir dažnai taip nutinka, kad jie tiesiog pasirenka kitą skyrių ir jie... nu šalia vis tiek mes esam. Antras momentas, tai jau čia buvo įdirbis Aukštelkės, nes mes pradėjome nuo šešių ikimokyklinukų-priešmokyklinukų ir per metus, dabar šiandienai, mes turime Aukštelkėj penkias ikimokyklinio ugdymo grupes ir, pavyzdžiui, kitamet žinome, kad netalpiname 40 vaikų. Jau žinome, kad netalpinsim, bet jau daug kaip penkių grupių neatidarom, nes nu jau mes... miestuose yra darželių su penkiom grupėm, atvirai kalbant, tai čia šitoj vietoj nerealu, mes neturim pastatų, aš sau leisiu, įrašą darot, anksčiau sakydavau, kad mes esam Student camp, tai dabar aš jau sakau - mes esam išardytas romų taboras prie Vilniaus, nes nu iš tikrųjų, geranoriškai sakydamas, aš pats tarp romų gyvenęs, ir man čia nėra jokio įžaidimo, bet iš tikrųjų mes draugiškai susispaudę kartu gyvename, nes neturime visiškai patalpų. Tai čia yra kiti niuansai. Mes net neturim valgyklos, neturime sporto salės, neturime aktų salės, tualetai - lauke, mes neturime bibliotekos, mes neturime mokytojų kambario, nes neturime administracijos patalpų. Mes visas patalpas esam atidavę mokiniams. Netgi aštuntokai mokosi stiklinėje terasoje, ir žiemą jie įsikelia į tokią mažą kambariuką pačiam viduje. Tai šitoje vietoj mes... tikrai tas konkurencijos eliminavimas, ką aš labai dažnai sakau, labai leidžia išsaugoti tolygumą tinklo. Antras aspektas, mes iš tikrųjų labai daug investavome į kokybę: į planavimą, į ikimokyklinio ugdymo programą. Pas mus yra tam tikras planavimo standartas. Viskas yra perkelta į debesis, gali vieni kitų planus matyti. Nu sakykim į tam tikrą pasidalintą lyderystę ir bendradarbiavimą, ar ne, šiuo atveju. Mes tikrai susidėlioję esam strateginį planą ir čia Registrų centras mėgsta tą variantą, mes turim tą kaskadinį principą, kad kiekvienas tavo uždavinys turi prisidėti prie būtent strateginio plano įgyvendinimo. Va, jūs teisingai išskyrėt, ką reiškia inovatyvus mokymas? Tai aš turiu taikyt IT programas tam tikras, kaip aš tą pamatuojau? Aš turiu bent jau dvi atviras pamokas per metus praveisti, turiu sudalyvauti tam tikruose mokymuose, teminiam plane pas mane tas turi atsispindėti ir pan.. Tai šitoje vietoje mes iš tikrųjų daug investuojam į strateginį planavimą, planavimą, o ne planą būtent šiuo atveju, mes turime ir refleksijas, ir visus tuos dalykus, įsivertinimus ir daug kalbamės apie tuos dalykus, dabar turėsime metinius pokalbius su kiekvienu ir kalbame labai žemiška kalba. Stengiamės išvengti strateginio planavimo balkanizacijos. Tai aš manau, kad išvis savivaldybės galėtų tuos tinklaveikos principus taikyti nu truputį plačiau, nes valdyti procesus... nu mes turime kitokį suvokimą "skyrius". Skyrius tai yra toks kaip podukros vietoj, tarp kitko jisai, pas mus visi yra skyriai. Nėra tos bazinės mokyklos, kaip jūs

pasiūlėte va Bubiuose, nu nėra jos, nes kodėl ji turi būti? Nes aš dabar dažnai matau: va, yra gimnazija ir prie jos 3-4 skyriai, aš paklausu, ar tie patys mokytojai dirba ir čia, ar planavimas vyksta tas pats, sako ne, tai kaip ten yra skyriaus vedėjas ir jis tvarkosi. Reiškiasi mes tikrai panaikinome direktoriaus etatą, daugiau mes nieko, iš esmės jokių sprendimų, nepriėmėm. Nei kokybės valdymo tam tikrų standartų turi, nei planavimo, nei bendradarbiavimo elementų, kai mokytojai skirtingų skyrių to pačio dalyko, nei socialinių garantijų programos. Nes, pavyzdžiui, mes tikrai mažiname kolektyvą ir palaiapsniui dar mažinsime, kad žmogus turėtų pagrindinį krūvį, kad jis turėtų tam tikras socialines garantijas, kad jis turėtų prisirišimą prie organizacijos, kad jis neturėtų ten galvoti, kad vienas direktorius tokius reikalavimus turi, kitas - kitas. Tai tų niuansų daug, o šiaip paėmus, tai kai tu gali mokytojams pasakyti, jog yra dvi priežastys gerai dirbti: pirma, kad mūsų neuždarytų, o antra priežastis, kad jeigu uždarys, kad jūs turėtumėte gerą CV, tai yra labai labai lengva vadybiškai dėlioti. Dabar mes jau turim kitų problemų, nes vaikų pas mus daug ir tada jau visi sako tai kam čia stengtis, nu gi čia vis tiek tų vaikų pakanka šiuo atveju, tai čia lazda turi du galus. Tai aš manau, kad dar truputį mada yra formuojama, nes ypatingai su Vilniumi atėjusios tos priemiesčio mokyklos, nu, gamta, visi tie ekologiniai dalykai, nu tampa vis madingesni ir ir nebėra šitų niuansų. Ir dar socialinis lūžis, nes... nu žinot kaip, čia ir kalbėsiu buitiškai. Mes galime labai daug straipsnių skaityti. Tėvai stebi vieni kitus - kokios mašinos prie mokyklos sustoja, nu tai kai pradeda sustoti mašinos kurių jie pavydi tiems, kurie turi tas mašinas, tai jie nusprendžia, kad ir jų vaikai eis su tų mašinų savininkais, kur leidžia čia vaikus. Negražiai sakau, bet čia čia yra tokie niuansai, kurie svarbūs. Ir vėl būtent, darbas ne su visa kaimo bendruomene, nes dažnu atveju kaimo bendruomenė... nu jie tik jau anūkus turi, proanūkius turi, ir tada sakykim, interesai... Bendruomenė, vat kaip Bodžoras(?), sako nu labai toks... tai ne avių banda šiuo atveju ir tu nepasakysi - eikit į tą mokyklą. Tai aš labai dažnai taip klausu, nes visi ten kaimuose verkia, ten oi čia mokyklą uždaro. Aš paklausu, pakelkit rankas, kas turit vaikų ir kieno vaikai eina į šitą mokyklą. Tai kam jūs čia verkiat, nes oi, čia - kur tie kaimo vaikai dėsīs. Nesirūpinkit, jeigu jūs patys neleidžiate savo vaikų, jeigu jūsų socialinę padėtį gerą turintys tėvai neleidžia čia savo vaikų, tai kam jūs verkiat tada? Nereikia verkti tada, tada reikia leisti, padėt tai kaimo mokyklai gyventi ir egzistuoti, be vaikų ji neegzistuos. O jeigu jūs patys norit, kad čia tikrai socialinę atskirtį patiriantys vaikai būtų. Nu tai aš visuomet sakau - jūs pasisakote už segregaciją, gal tokiems vaikams tada tikrai geriau yra būti didelėje miesto mokykloje ir patirti kitokius dalykus tada. Bet čia čia tokia žinai, nu višta ar kiaušinis, niekas nežino, kaip čia daryti iš tikrųjų. Labai daug nuo lyderystės priklauso šiaip jau.

Taip, tiesa, tikrai sutikčiau su tuo, kaip minite, tas socialinis kontekstas, jį išlieka itin svarbus. Dar aš tikrai šiek tiek norėčiau stabtelėti prie, jūs jau minėjote ir pasakojote būtent apie tuos administravimo principus mokyklos. Na, kad yra tinklaveikos principas įgalinamas, na, tai čia vėlgi jeigu pasižiūrėtumėme iš tos ekonominės kaštų pusės, kaip suprantu, tokio principo įgyvendinimas, kai yra aiškus strategavimas ir planavimas, šiek tiek kažkokių administracinių kaštų, tikėtina, sutaupo?

Aišku, sutaupo, ir jeigu, atvirai kalbant, ten rezervų dar daugiau yra kaip sutaupyti, kad bet vėl atminkime, kad veikimas skirtinguose pastatuose, jį turi tam tikrų minusų, nepaneigsi šito. Bet, iš principo paėmus, tai taupo, na, aš kaip pavyzdį pasakysiu, pradėkim vien nuo direktoriaus etato šiaip jau. Na aš suprantu, kad anksčiau buvo trys direktoriai tose trijose mokyklose, dabar yra likęs vienas, bent jau, sakykime, sutaupymas yra tame, kad bent jau mes tarpinės grandies vadovų galime atrasti. Na gerai, ne du, pusanatro, bet esmė yra net... nes funkcijos direktoriaus ir tarpinės grandies vadovų - jos iš esmės yra skirtingos, direktorius strategavimu užsiima, o tarpinės grandies vadovai tai yra taktika užsiima šiuo atveju, tų strateginių planų, kasdienių žingsnių, įgyvendinimu. Tai jeigu nelieka tos tarpinės grandies vadovų, tai mes turime tokią palaidą balą, ir aš labai dažnai organizacijose, jeigu paprašyčiau savais žodžiais pasakyti, kokie yra jūsų mokyklos prioritetai, na, aš bijau, kad mes retai išgirstume tai. Nors čia labai svarbūs dalykai yra.

Jeigu dar šiek tiek atsigręžtumėme į tuos grynai jau ekonominius kaštus, kadangi vis tiek veikla yra vykdoma per tris pastatus ir tas pavėžėjimas, kaip ir minėjote, yra iš tiesų labai intensyvus. [...] Tai ar čia galėtume ir apie kažkokių ekonominių kaštų sutaupymą tuo pačiu?

Tai gal kalbėkime skaičiais. Jeigu mūsų mėnesio darbo užmokesčio fondas yra 83 tūkstančiai iš valstybės dotacijų, šiais metais mes į priemones, ko mes kitais metais negalėsime, išsikėlėme, bijau pameluoti, 30 tūkstančių, ir metų gale dar mums liko 20 tūkst. premijoms. Tai mūsų mokytojai gaus premijas visi metų gale. Jeigu, atvirai kalbant, nebūtume iškėlę tai gautų po 13-tą atlyginimą. Tai čia yra to ekonominio efektyvumo iš tikrųjų irgi daug ir mums čia... mums nebūtų baisu net jeigu tos mokymo lėšos būtų skaičiuojamos kaip vienoje mokykloje, nes miesto mokyklos ir kaimiškos mokyklos dabar finansavimą iš esmės gauna tokį patį, nes jeigu tu nori gauti tam tikrą dydį sumos, tau turi būti arba virš 21, ir pan. Mūsų kita problema, kad mes fizines erdves per mažas turime ir pan. Tai čia ekonominis efektyvumas irgi atsiranda didžiulis, bet jis daugiau atsiranda dėl komplektacijos, dėl kitų dalykų, nes neturėjimo tuščių klasių ir pan. Kurtuvėnai savo istorijoje neturėjo tiek daug vaikų, kiek turi dabar. Šiuo atveju nepriklausomos Lietuvos laikotarpiu. Tai aš nepulčiau sakyti vienareikšmiškai, bet aš manau, kad jeigu

darant pačiai analizei, tai finansine prasme, taip, kaip ūkis tada tampa tas brangesnis. Bet vėl, tai ar tu veši į... Tuos vaikus vis tiek pavėžėti reikės, ar ne, tai šiuo atveju čia tų kaštų nesumažinsi. Dabar pagal plotus, nu ten valymo išlaidos, nu nesudaro didžiausią dalį. Dabar, sakykime, sekretoriatas, taip, mes turėdavome tris sekretores, dabar, turim dvi. Viena atsakinga už personalo valdymą, kita atsakinga... nu išvis didesnėje mokykloje atsiranda specializacija, bet visos rajono mokyklos sekretoriatai turi du žmones, jeigu pas juos mokosi daugiau kaip 500 vaikų. Tai ir gal transporto išlaidos padidėjo kažkiek tai, nes vis tiek tas pervaziavimas iš vieno skyriaus į kitą kainuoja, bet tėvams tai yra ženkliai patogiau. Tai šiuo atveju tikrai jiems nereikia savo vaiko vežti... Vat, pavyzdžiui, vakar mes savo ne visus maršrutus paleidom, nes mums Gilvyčių mokykla prijungta. Vakara buvo taip apledėję keliai, kad galvojant apie vaikų saugumą, mes negalėjome visur pravažiuoti su savo mokykliniais autobusėliais, nes nu vaikų saugumas yra ne paskutinėje vietoj šiuo atveju. Jeigu jie atsidurs griovyje, nu tai nežinau, ar čia tėvai bus labai laimingi ir pan.. Tai vis tiek yra tos proto ribos tam tikros.

Užsiminėte, nespėjau užfiksuoti... Gilvyčių mokykla, sakėte prijungta? Ar čia?...

Buvo prijungta, bet mes ją uždarėme, nes ten tikrai jau nebeatlaikėm jokių skaičių [...] ten tikrai lengviau pavežti. Mes ir dabar vat, mums Bazilijonus ruošiasi prijungti jau, tai ten panašu, kad liks tik pradinis ir ikimokyklinis kaip Kurtuvėnuose, bet dėl Gilvyčių netgi aš apgailestauju, bet va, nu neužspaudžiau, kad išliktų kažkoks paštas, kad ir mobilių paslaugų, kad ir darželio ikimokyklinės grupės, nes kaimiškai vietovėi tai didžiulis kirtis yra šiuo atveju. Bet tikrai mes turime tada mąstyti ne apie infrastruktūrą, o turime mąstyti apie paslaugų prieinamumą.

Kaip ir jau užsiminėte, skaičiau taip pat, kad ir Bazilijonų mokyklą žada prijungti, lygtais nuo 2023 m. O kaip manote, ar tai kažkokių papildomų administracinių iššūkių gali sukelti? Nes vis tiek procesų trijose skirtingose fizinėse vietose administravimas atrodo pakankamai daug iššūkių keliantis, o štai čia dar viena mokykla būtų prijungiama. Tai ar čia matote kažkokių iššūkių? Ar vėlgi [...] reikia palūkėti ir pasižiūrėti, kokios ten tos demografinės tendencijos bus?

Ten tikrai neliks daug pagal dabartinę statistiką. Žiūrėkit, ikimokyklinis ir pradinis yra pakankamai autonomiškas, ane. Tai aš visiems sakau tai... tada susidėliokime, kad jeigu šalia ikimokyklinio ugdymo auklėtojos, nu mokytojos dabar vadinamos, pradinių klasių mokytojos, reikia statyti prižiūrėtoją, tai man tada daug klausimų kyla apie to prižiūrėtojo kompetenciją. Ta prasme, tai vadybiškai neteisingai dėlioja. Tai yra koordinavimas. Dabar prie galimybių naudoti IT įrangą, IT technologijas, tai aš tikrai matau daug galimybių, kad mes galim rasti [...] pasitarimai nuotoliniu, bet mes mėgstame ir karts nuo karto gyvai susitikti, tai tikrai [...] Aš manau, kad tas principas, jeigu netgi ir plėsimės, aš ir Gilvyčių neatmetu, tai yra kuo mažesnis vaikas, tuo arčiau namų. Ir mobilios paslaugos galimos. Vis tiek mes žiūrėsime apie tam tikrą paslaugų prieinamumą tam tikroje teritorijoje, visų pirma. Ir savivaldybė, galvodama apie tinklą, ji turėtų vieną iš tų tokių rodiklių turėti, matyt, prieinamumas, būtent sau įsidėmėti, nes nu, pavyzdžiui, Varėnos rajone arba Zarasų rajone, nu bus tos ribos, kai jūs įsivesit tam tikrus dalykus. Aš labai mėgstu sakyti, kad išvis mes neturim tų antrinių tokių analizų, mes tokius pirmuosius, kiekybinius rodiklius paimame ir darome išvadas. Nu kažkaip norėtusi, kad mes kilsteltumėme tą kartelę ir sau leistume po to paanalizuoti, kodėl taip vienaip ar kitaip atsitinka, tai čia taip, sakykime, ta problema didžiulė. Man, sakykime, patiko ta 2050 strategija, kur jie kalba apie kokybinius rodiklius, nu mes ką kalbame, kokybiniai rodikliai, anot mūsų, tai yra, tai yra būtent kažkokie pasiekimai, PUPP ir pan.. Bet aš klausčiau, ar čia nėra kiekybiniai rodikliai, nes kokybiniai rodikliai... ar mes turime įrankius matuoti tą asmeninį augimą, ar mes turime įrankius matuoti laimės indeksą, ar mes turime įrankius matuoti sėkmę, būtent šiuo atveju - sėkmę to vaiko, jo gyvenime socializacijai, ar mes turime tuos longitudinalinius tyrimus, kurie matuotų, nu tokį ilgalaikį poveikį, o ne šiuo metu, nes nu kas yra tie egzaminai ar tie PUPP, ar tie pasiekimai - tai yra tos dienos pjūvis, kuris vertingas tik tiek, kiek mokytojas tobulina darbą, žiūrėdamas į jų rezultatus [...] mokykla gali tobulinti, bet tikrai tai negali būti pagrindas uždaryti mokyklą, nes nu visai kiti modeliai, gal tam tikrais atvejais, kaip aš juokauju, tu kiek nori, tiek duok namų darbų, kiek nori, tiek duok skaityti knygų, jeigu tėvai neskaito, vaikas neskaitys. Tai visai kiti būdai: ar visos dienos mokykla, ar paslaugų įvairovė, ar kiekis dirbančių žmonių padėjėjų klasėje. Tai yra daug tokių techninių sprendimų, kurie keliauja. Mes vat, pavyzdžiui, dėl įtraukiojo ugdymo irgi, na, dabar labai daug dėmesio skirsime, vėl vėl reorganizuojamės, vėl ieškome kitų strategijų, galvojame apie bibliotekos kitokį vaidmenį, biblioteka turėtų keliauti per programinį finansavimą, visai kitaip mąstom apie tą kompetencijų ugdymą, kultūrinės kompetencijos ugdymą. Tai nu tokių visai kitų niuansų dėlioja, ir tai nėra tas poveikis... Nu aš galiu atžaisti, jeigu reikia, tai aš visiems sakau, aš jums per vieną mėnesį olimpiadininką paruošiu, kuris laimės, bet čia nėra tikslas. Tai jeigu reikia testus gerai išspręst, mes tą galim padaryt, bet... ne to mes siekiame turbūt.

Kadangi jūs dabar jau pradėjote kalbą būtent apie kiekybinius švietimo duomenis, minėtus PUPP, abiturės egzaminus ir pan. [...] būtų įdomu, jeigu pakomentuotumėte, kiek galite – kaip suprantu, kuomet veikė dar trys atskiros mokyklos, vienoje iš jų buvo ir jungtinėse klasėse ugdymas organizuojamas, kitose galbūt buvo daugiau tų galimybių... Kaip

vertintumėte švietimo duomenis tarp mokyklų? Kaip suprantu, jie skyrėsi tarpusavyje dėl skirtingų mokyklų pajėgumų, bet gal čia galėtumėte plačiau pakomentuoti?

Tai aš labai elementariai užduočiau, pavyzdžiui, ar mes turime Lietuvoje duomenis, kur būtų vaikų pasiekimai susieti su tėvų pajamom? Atmeskime kaimišką vietovę, miestą. Ar mes turime tokius duomenis? Nu, gerai, mes neturime tų duomenų. Ar mes turime palyginimui duomenis nemokamą maitinimą gaunančių mieste ir kaime vaikų rezultatų? Nes man tas manipuliacijavimas - kaimo mokyklų pasiekimai yra geresni, blogesni - jis yra juokingas, aš dirbęs geroje gimnazijoje. Nu tai Gudynas dar gražiau sakdavo: sustatykite tėčius į vieną eilę, mamas į kitą eilę. Tėčiai tegul parodo pinigines, mamos diplomus. Aš pasakysiu, kokie vaiko pasiekimai bus. Tai baikime tuos vienąkart manipuliacijavimus ir tiesiog paimkime paprastus duomenis - nemokamą maitinimą gaunančių vaikų pasiekimai, ar ne. Mes atmeskim kritinius variantus. Sakau, kai Šiauliuose gavosi rajone, kad Gruzdžių socializacijos centras, vaikai, delinkventiniai, linkę į nusikalstamą veiką, geriausiai rajone padaro aštuntos klasės pasiekimus, tai mano klausimas - ar ten nebuvo nusikalstamos veiklos iš mokytojų pusės, atvirai kalbant, su nusirašinėjimu ir visa kita? Tai šitoje vietoje aš galėčiau pasakyti: aš neturiu vienareikšmiško atsakymo. Aš puikiai žinau savo dešimtokus, aš puikiai žinau savo mokytojus, aš puikiai žinau, kad man tie pasiekimai yra įdomūs pagal sritis - analizuoti, kur mums sekėsi, nesisekė. Aš puikiai žinau, kad ir panašiai... kai kurie rezultatai mane stebina. Aš visiems mokytojams sakau paprastą variantą: jeigu jūs į voką prieš testą galite įdėti, ką tas vaikas gaus, ir tai sutampa, viskas tvarkoje su jumis, tai aš nelabai suprantu, apie kokius duomenis mes kalbame, ir kai duomenys pagerės [...] aš nesakau, kad jie turi mokytis mažoje klasėje. Man labiau patiktų, kad sakytų, kad jie turi mokytis dėl socializacijos dalykų, dėl to, kad jie neturėtų atskirties, kad didelės mokyklos sprendžia, kad vaikai nesijaustų skirtingų socialinių padėčių, kad yra skatinama įvairūs [...] man čia aiškiau yra. Kaip pagerės rezultatai vaiko, kai dirba... nu labai gražų tokį palyginimą: tas pats mokytojas miesto mokykloje, tas pats toje kaimiškoje vietovėje. Tas pats mokytojas. Tai, ką jis veda istoriją vienaip gimnazijoje devintoje klasėje ir kitaip jis veda kaimiškoje vietovėje tas pats mokytojas? Turbūt taip nėra, nu man sunku įsivaizduoti. Tai čia aš tų priežasčių kitur ieškočiau. Aš, sakyčiau, žinai, gal [...] būtent [...] dėl vaikų akiračio. Vat socializacijos. Man tie duomenys buvo svarbiausi. Mes taip stengiamės, kad tie vaikai važiuotų, matytų, kad jie dalyvautų, kad būtų projektai, kad jie nu socializuotųsi. Tai aš tikrai labai norėčiau su kažkuo padiskutuoti, nu kas man įrodytų, kad <...> nu gerai, aš daugiau pjūvių norėčiau: norėčiau, kaip kategorija siejasi mokytojo su mokinių pasiekimais, [...] kad kas nors paanalizuotų, koks yra pokytis tarp antros, ketvirtos, šeštos, aštuntos, dešimtos klasės mokinių, kiek daro pažangą, kiek degradoja, sakykime. Nes miestuose, ypač tai yra madinga, kad pradinukai visa kita, labai gerus rezultatus turi, kai tėvai nebeturi įtakos, jų rezultatai pradeda kristi. Vat amžiaus tarpsnio požiūriu, kaip keičiasi rezultatai. Man tai labai norėtųsi tokių nuo tokių išsamesnių, gilesnių, tų antrinių analizių, atvirai kalbant, nes tas suprimityvintas pasakymas - nu tai... Mes visi žinome, kad Kauno „Žalgiris“ geriausiai krepšinių lošia. Nu tai logiška. Jeigu jūs imsite Vilniaus licėjų, KTU gimnaziją, nu tai ką jūs čia šnekat, nučia nereikia jokių tyrimų daryti, man aišku, kad jų rezultatai bus geresni. Nei ten reitingų žurnalų reikia, nei ten dar ko nors reikia.

Taip, pilnai sutinku, kad čia yra reikia kompleksinio požiūrio į šį klausimą [...] Ir kadangi jau ir buvote užsiminęs, bet vis tiek dar norėčiau, kad galbūt plačiau pakomentuotumėte savo požiūrį jungtinėse klasėse vykdomo ugdymo atžvilgiu. Ar čia galime sakyti, kad jis yra iš esmės ydingas? Ar tai vėlgi priklauso labiau nuo konteksto, nuo mokytojų, mokinių ir pan.?

Tai pirmiausiai jungtinės klasės pas mus visos klasės yra. Čia ir Ališauskas (?) tą sako. [...] kas juos vienija, tai amžius ir tematika toj klasėj, kurioj, mes juos mokom. Mūsų programos yra sukonstruotos, kad jos nėra pritaikytos jungtinėm klasėm, nu taip, kaip mes suprantom, nes aš nematau problemos, pavyzdžiui, viruso problemą nagrinėti toje pačioje klasėje su pirmoku ir koku šeštoku ar net devintoku, skirtingo amžiaus. Tema - tai yra įrankis pasiekti vienokiai ar kitokiai kompetencijai. Tai tema gali būti skirtingų įgūdžių, gebėjimo, žinių konstravimas atsižvelgiant į amžiaus tarpsnius. Tema gali būti pagrindas keistis patirtimi tarp pačių mokinių - gyvenimiška, akademinė ir visa kita. Tai leisčiau sau pasakyti, kad mūsų programos nėra sukonstruotos jungtinei klasei ir tada ta jungtinė klasė iš principo yra blogis, nes mokytojas privalo, nu negali sau leisti pasirinkti temos, kurią jis nagrinės, ir pagal amžiaus tarpsnius leisti vaikams eiti pakopomis, ar ne, šiuo atveju. Na, jeigu aš, sakykime, liepčiau pirmokui, nu sąlyginai išsiaiškinti viruso sąvoką, ten penktokui išsiaiškinti priežastingumą tarp viruso ten ko nors, kaip sąlygą sakau, tai šitoje vietoje šiandieninėje situacijoje aš esu iš tų, kur sakau, kad vis dėlto venkim jungtinių klasių ir aš nepritariu joms. Bet ilgalaike prasme, aš sakyčiau, kad mes jų neišvengsime plačiąja prasme, bet mes tam nepasiruošę.

Taip, žinoma, tikrai suprantama, kad čia labai svarbu integruoti tam tikrus mokomuosius dalykus. Bet aš, kaip suprantu, dabartinėje Dubysos aukštupio mokykloje nėra jungtinių klasių?

Ne, mes neturime. Nebent, bet čia netgi neminėčiau, ten buvo dėl reorganizacijos padaryta viena išlyga, tiesiog, kad procesai vyktų natūraliai [...] vieną turim klasę, kurios neliks kitąmet, kur neatitinka valstybės nustatytų standartų, bet jos tikrai jau nebebus. O visa kita pas mus principas yra, kad vaikai [...] taip, mes mišiuojam daug veiklų, jie mokosi daug kur kartu, bet yra skirtingos klasės.

Taip, supratau. Apie infrastruktūrą, jos įgalinimą jau tikrai nemažai kalbėjome, tačiau man kyla vėlgi šioks toks neaiškumas, kadangi pasižiūrėjau ŠVIS duomenis, ir tenai pasižiūrėjus tą kvadratūrą buvusių trijų mokyklų ir dabar jau kaip ta kvadratūra apskaitoma Dubysos aukštupio mokyklos, tas bendras plotas yra nurodomas ženkliai mažesnis. Tai čia man įdomu, ar čia kažkur apskaitos problema, nes aš, kaip suprantu, jūs ir pats minėjote, kad ta infrastruktūra yra kiek įmanoma įgalinama ir netgi plečiama tiek moduliniiais nameliais ir pan. Tai gal čia galėtumėte pakomentuoti? Dalis erdvių ir atiduota rajono bibliotekai, kultūros skyriui, vat čia atsiranda. Bet ŠVIS duomenim pasitikėti yra neįmanoma, nes mes irgi labai daug kovojame, nes mes nesuprantame, kaip, pavyzdžiui, reikia parodyti biologijos mokytojas dirba pilnu etatu, nes jie reikalauja tiek tam skyriui, tiek tam, bet tada gaunasi, kad jis dirba nepilnu etatu, nors jis dirba pilnu etatu. Tai mes ten turime labai daug pastabų, ir va dabar, jį pabandėme užpildyti, vieną ataskaitą nuo visos mokyklos kaip jungtinės, žiūrėsime, kaip ŠVIS sureaguos. Nes, pavyzdžiui, kai jie mums sako - kiek bibliotekininkų vienam skyriui ar kitur... Bibliotekininkai pas mus yra mobilūs, jie įgyvendina programas, ir jie... nu nėra, kad jie dirbtų tik čia. Arba kiek turit laboratorijų? Nu ne, mes turim vieną laboratoriją ir mes vaikus pavežam, esant reikalui, atlikti eksperimentus ir pan., ir nematom prasmės investuoti į tris laboratorijas. Mes sporto salę vieną turime ir važiuojame sportuoti tenai. Tai tokių niuansų yra įvairių ir ŠVIS duomenys... Bet jeigu jau taip, tai mes esam kultūros skyriams ir bibliotekoms atidavę dalį patalpų ir dienos centrų. Nu kas irgi fenomenalu kaimiškoje vietovėje. Tai dirbama su tais pačiais vaikais, mes privalome išnuomoti patalpas dienos centrui ir jie privalo mums dirbdami su mūsų vaikais, socialinę atskirtį patiriančiais, jie moka mums už šildymą ir elektrą.

Labai įdomu iš tikrųjų. Gerai, kad čia plačiau pakomentavote, nes, kaip ir minėjau, tuos netikslumus pastebėjau ir galvojau iš tiesų kreiptis ir į ŠVIS, kaip ten jie apskaičiuoja [...]

Ne, čia mes suvedame duomenis. Mes suvedame ir, pavyzdžiui, vien Bubiuose, mes pernai, man atrodo, atidavėme ar du šimtus kvadratinį metrų, gal dar daugiau netgi, dienos centrui, tai galit įsivaizduoti, kaip tai ženkliai mažina kiekius.

Taip. Ir dar apie tą infrastruktūrą kalbant, na, kiek ir nuotraukas pačių patalpų žiūrėjau, jos tikrai atrodo pritaikytos, sakykime, ir tam inovatyviam ugdymo procesui, ir įtraukiamam ugdymui. Tai jūs, lygtais ir buvote užsiminęs, kad bandėte, kaip suprantu, ir per Europos Sąjungos struktūrinius fondus, turbūt ir savivaldybės lėšomis, tas patalpas kiek įmanoma, jų būklę pagerinti, kad atlieptų švietimo ugdymo reikmes?

Savo lėšomis. Nei savivaldybės, nei Europos Sąjungos lėšomis, savo lėšomis ir po to labai kenčiame. Pernai paskelbė karantiną, mes nuotoliniu būdu išėjome dirbti, užsukome šildymą, sutaupėme šildymo lėšas. Savivaldybės paprašėm, kad leistų remontams atiduoti, sutaupom pinigų nuo darbo užmokesčio, perkam mokyklinius baldus modernius, mums įrodinėja, kad čia nėra būtinybės, geras ir toks senas stalas, mes nelabai leidžiamės į diskusijas, nes nu nelabai tikime, kad galima įtikinti. Mus supranta architektai, dizaineriai, bet nesupranta biurokratai, nes jie sakė: nu, kur čia problema, kur čia tas vaikas sėdi. Nu tai sakau, tai kam jūs remontuojate savo kabinetus, nu tai kur čia problema, tai dirbkit tam senam kabinetui, kodėl savivaldybėje jūs remontuojatės, kam jums to reikia? Čia gi galite jūs sėdėti.

Tai, kaip suprantu, yra vis tiek kažkoks kaip ir fondas mokyklos, kur turbūt ir tėvai kažkiek prisideda... Ir gal galite čia kažkaip plačiau papasakot?

Nerenkam, nerenkam iš tėvų. Tas 1,2 proc. surenkam apie keturis tūkstančius, pagrindinis variantas, nes iš tikrųjų patys uždirbame priimdami svečius. Čia suomiškas tas variantas, kai pas mus atvažiuoja iš kitų mokyklų, kvalifikacijos pinigai keliauja. Turime resocializacijos programą šeštadieniais. Pasiimame kalinius iš izoliatoriaus, kurie padeda remontus daryti. Nu tiesiog visais būdais graibstomės, po truputį, po gabaliuką, į priekį, po vieną aukštą. Dabar va penktokų klasė įrenginėjama, plytelę tvarkom. Nu tai tiesiog judame po truputį patys su savo darbininkais. Darbininkai pyksta. Jie sako, visos mokyklos normalios, darbininkai ten kavą geria, spyną vieną pataiso, o mes tik dirbam, remontuojam ir pan. Objektyvumo dėlei vėl pasakyčiau, nu taip, savivaldybė su ikimokykliniu mums skiria kažkiek tai lėšų, bet dažniausiai - statybinėm medžiagom, nes jos labai subrangusios [...] bet iš esmės tikimės, kad jei įvyks stebuklas, kad pateksim į tūkstantmečio mokyklų sąrašą, tai mes jau žinome, kokias edukacines erdves mes norime kurti, ko mes siekiame. Va dabar, pavyzdžiui, kitą vasarą pas mus vyks Demokratinės mokyklos, nes mes bendrą projektą turim, „mini miestas“ stovykla, ir jau mes dabar mąstome kartu su jais, kaip visą mūsų edukacinę lauko erdvę pritaikyti mini miesto imitacijai, kaip sukurti tokias erdves edukacines, kurios liks ir po stovyklos pas mus, ir jas galėsime naudoti ir išnaudoti šiuo atveju. Tiesiog žiūrime kūrybiškai į procesą.

Taip, taip, supratau, tai lankstumas iš tiesų čia svarbus. Na, galvojant apie tą dabartinį pandemiją kontekstą, galbūt kažkokių priemonių, na IT srities ir iš Švietimo ministerijos gavote, ar ne? Ar jau patys buvote apsirūpinę pakankamai kompiuteriais, planšetėmis?..

Mes tikrai gavome ir tų planšečių, gavom kažkiek tų kompiuterių, bet iš tikrųjų tai mes ir patys daug investavę į tai esam, tai kaip ir normaliai [...] hibridines klases va dabar gavome penkias, nors aš taip sakyčiau, kad ne taip būčiau pirkęs [...] džiaugiamės už tai, kad [...], bet būtumėm pigiau pirkę kitką truputį.

Taip, supratau. Dar kelis momentus noriu paliesti. Kalbėjote jau ir dėl mokytojų krūvio, kad siekiate sudaryti tokias sąlygas, kad jie turėtų pilną krūvį. Įdomu šitam kontekste ir tai, jog tarsi iš savivaldybės, yra tam tikras paskatinimas ar palankesnių sąlygų sudarymas, kadangi jie dalinai kompensuoja kurą, kaip suprantu, mokytojams, kurie nuvyksta daugiau negu 10 kilometrų į darbo vietą ir pan. Gal galite šiek tiek pakomentuoti šitą aspektą? Dar minėjote, kad tas, kaip suprantu, mokytojų bendruomenėse tam tikras mažėjimas yra neišvengiamas?

Tai tas [...] nu čia daugiau toks moralinis, sakykime, matyt, pasakymas mokytojams, nes nu tas 18-20 eurų netrukdo, bet labai ir negelbėja turbūt, sakykime, per mėnesį. Bet bet kuriuo atveju dėmesys tai yra, o dėmesys visuomet yra gerai. O kalbant apie mokytojus, tai tas darbas aišku, kol kas mes kažkokių perdėtų problemų dėl mokytojų pritraukimo, neturim, nes nu ką žinau, vieni sako, kad čia yra įdomu, nes motyvuoja ne tik atlyginimas, bet, aišku, atlyginimai nuo mūsų gi nesiskiria, nuo miesto mokytojų šiaip jau sakykim. Mes tikrai esam patogioje geografinėje padėtyje, sakykim, skirtingai nuo kitų rajonų, vis tiek Šiauliai didelis miestas ir šalia yra, tai mes su kadrais problemų neturime, bet aš vis dėlto manau, kad ir vadovų kadencijos turėtų būti ir aš manau, kad tinklui [...] sveika yra ir tas mokytojų judėjimas, nes atsiranda solidarumas. Aš kartais juokauju, kad direktoriams reikėtų kaip nu tose sportinėse varžybose, kad kai trauki, į kokią krepšėlį papulsi su savo komanda. Tai susirinktumėm visi, trauktumėme kamuoliuką ir išsitrauktumėme, kurioje mokykloje dabar direktoriausim. Labai racionalūs sprendimai atsirastų, nebūtų tempimo tik vieną mokyklą, mąstytumėme, kaip spręsti sistemos problemas, nes dabar dažnai va tas sakau konkurencijos elementas, kurį sukuria ne politikai, jį dažniausiai sukuria patys mokytojai, patys direktoriai, kabindami etiketes vieni kitiems ir pan. Tai šitoj vietoj aš žiūrėčiau [...] nors čia mus pateikia kaip jungtinę mokyklą, aš sakyčiau, kad mes turėtume matyti visą savivaldybės sistemą kaip jungtinę. Va dabar mes prabilome, kad tam tikrai kaimiškos vietovės daliai vaikų yra Šaukėnų gimnazija patogesnė negu miesto, bet ji yra Kelmės rajone šiuo atveju. Miesto gimnazijos yra Šiaulių rajone, bet dabar mus taip įspaudė į kampa, kad mes gal ir norėtumėm tos devintos, dešimos klasės atsisakyti, bet mes sau negalime to leisti, nes mūsų vaikai neturi kur eiti, nes tai yra skirtingos savivaldybės, miestas mūsų vaikų nepriima, nes priima tik į tas vietas, kur [...] va čia tinklo klausimas dar labai svarbus yra suvokti, kas, kokie procesai vyksta pakraščio, paribio teritorijose, kur dvi rajono savivaldybės sueina. Kaip pavyzdį aš pateikiu Tytuvėnų gimnaziją ir Šiluvos gimnaziją - penki kilometrai, dvi skirtingos savivaldybės. Aš Švedijoje buvau, ten trys savivaldybės turi vieną gimnaziją, kurią išlaiko. Tai šitoje vietoj va, čia dar tų niuansų yra. Pavyzdžiui, mums iškyla labai didžiulė dilema, kur mūsų vaikai turi dėtis po aštuonių klasių. Mes neturime kur jų siųsti, nes skirtingos savivaldybės sako: važiuokit į Kuršėnus. Sakau: jūs baikit fantazuoti. Nu tai miesto gimnazijos už penkių kilometrų, mes juos vešime į Kuršėnus. Nu tai va tokių niuansų yra, bet čia į šoną nukrypau.

Kadangi aš vis tiek dar esu besigilinti į tą visą kontekstą, tai man iš tikrųjų čia įdomu. Tai aš, kaip suprantu, yra nustatyta tvarka taip, kad pirmenybė, žinoma, lankyti mokyklą, esančią toje savivaldybėje, kur vaikas yra registruotas, ir lankyti kitoje savivaldybėje esančią mokyklą turbūt būtų įmanoma tik tuo atveju, jeigu toje mokykloje būtų pakankamai vietų?

Taip [...] bet čia yra dar viena problema. Aš nežinau, čia visi mes deklaruojam - ai, čia visos mokyklos geros, visa kita - nu kol kas taip nėra, atvirai kalbant. Ir tada, kada tu turi labai stiprų akademišką vaiką, nu vis dėlto, pavyzdžiui, nu leisiu sau pakomentuoti, aš turiu vaiką, kuris yra spec. poreikių, jis turi trumpąją atmintį, jis po aštuonių klasių nemoka rašyti ir jis nemokės rašyti. Jį priima į gimnaziją, nes ten trūksta mokinių, jiems nesusidaro klasė, o geras vaikas, kuris nu... jie visi geri vaikai, pradėkime nuo to, visi geri, bet akademiškai stiprus vaikas, pasirengimą turintis, jis atsiduria toje terpėje, kur jam augimo reikėtų, jau ten reikia tokios socializacijos kitokios, kad jis galėtų pasilyginti, kad jis galėtų pamatyti, kad jis nėra tobulybė šiuo atveju. Tai čia yra labai daug problemų. Ypatingai, mes daug turim sąnaudų dėl to, kad būtent ką aš jums minėjau, ir aš jums galiu nubrėžti ribas ir panagrinėkit, pavyzdžiui, Kelmės rajonas ir Raseinių rajonas. Tai va daug tokių pakraščių, žemėlapi pasiimsit, pamatysit, kad gimnazijų tinklas, visas tinklas yra dėliojamas tik savivaldos lygmeniu nematant regiono konteksto ir pan. Tai čia yra didžiulis blogis. Aš buvau dabar vienoje mokykloje, nenoriu minėt gal. [...] Žinai, sako, už keturių kilometrų yra kaimas, kur vaikams yra artimiausia mokykla kitam rajone ir jiems tai yra patogiu, nes yra kelias, bet jie yra priverčiami važiuoti 15 kilometrų, nes jų geltonas autobusiukas negali pavežti iš to kaimo, nes tai yra skirtinga savivaldybė ir tas Švietimo įstatymo nuostatos principas man įdomu, kaip jis realizuojamas, va dabar garsiai mąstau: kad yra

pavėžėjama iki artimiausios mokyklos, taigi nėra apibrėžta, kad iki tos savivaldybės artimiausios mokyklos. Tai dabar aš galvoju, jeigu protingas tėvas būtų ir sakytų, tai kaip su Švietimo įstatymu, jūs turit man garantuoti ir pavežti iki artimiausios mokyklos. Bet čia garsiai mažta... šiaip jūs parašykite, pristokit prie manęs, kad aš atsiųsčiau tą savo raštą, siųstą dėl tinklo pertvarkos, visos prieš dešimt metų dar.

Taip, būtinai paprašysiu. Gerai, kadangi jau iš tiesų labai daug visko papasakojote, tai galbūt turiu dar porą tokių klausimų, kuriais turbūt ir užbaigsime šiandienos diskusiją. Na, tai kalbant taip jau sakykime apie tą jungtinę mokyklą, kurioje yra vykdomas tas ugdymo procesas, galbūt išsidėstęs per skirtingus miestelius/kaimelius, kaip ir minėjau, mačiau, kad Šiaulių rajono savivaldybė žada dar vieną jungtinę mokyklą įsteigti ir Švietimo ministerija tai kaip gerąją praktiką tam tikrą įvardijo, mačiau ir viceministras Skaudžius teigiamai atsiliepė apie tokią pertvarką. Tad, jūsų manymu, ar jungtinės mokyklos modelis galėtų būti kaip alternatyva tam požiūriui į kaimiškų mokyklų likvidavimą? Ar tokia praktika turėtų būti taikoma ir kitose Lietuvos savivaldybėse, žinoma, atsižvelgiant į kontekstinius veiksnius?

Aš manau, kad taip, nes vėl tada turėtume turėti atskirą diskusiją apie regioninę politiką, nes nu kada sako apie pasiekimus, vėl kontrargumentą mesiu. Utenos rajonas idealiai susitvarkęs tinklą, tai ar jų pasiekimai pagerėjo? Paimkime Utenos rajoną ir nesutvarkyto rajono tinklo... nes visi akcentuoja kažkodėl pasiekimus, ar ne? Visi pamiršta tam tikrus kontekstinius dalykus, ko mes tuo siekiame, nes čia nu daug tokių atsakymų. Aš suprantu, kad man atsakys - ne mokykla čia apsprendžia kaimo ateitį ir pan. Nu taip, iš dalies ne, bet ji sukuria tam tikrą tapatumo jausmą, kas, mano supratimu, labai svarbu, nes kalbant apie tą kultūrinę, pilietinę kompetenciją, apie regioninę politiką [...] nu ką duoda tapatumas, tapatumas duoda tam tikrą laimės indeksą, pasididžiavimą iš kur tu esi kilęs. Jeigu tavo regione yra tos sėkmingos kažkokios institucijos veikiančios ir visa kita. Galų gale, tai duoda tam tikrą saugumo jausmą. Pavyzdžiui, tėvams, kurie augina mažą vaiką, kad jie gali čia ir šalia, nu gyvenimo gerovę duoda. Tai yra daug veiksnių, nes, pavyzdžiui, jeigu vilniečiai, jūs sugaištat, kiek ten, aš nežinau, kokį valandą keliaudami iš darbo ir namo, ar ne, po pusvalandį mažai čia yra šiaip jau sakykim, nu tai per metus jūs išbraukiat tris šimtus valandų, ar ne? Tai mes, gyvendami provincijoje, tuos tris šimtus nugyvename prasmingai, ten knygą skaitydami, vaikščiodami po mišką ir pan. Tai aš, aišku, šaržuuju. Bet antras dalykas - nepasieksime kokybės, kol mes nestambinsime švietimo įstaigų, kol mes neturėsime mažesnių grupelių, kur žmonės gali pasišnekėti, kol mes neturėsime jų socialinio saugumo, kad jis dirba pilnu etatu, kad jis nelaksto iš įstaigos į įstaigą. Tai... trečias dalykas - nevaldysime švietimo procesų vadybine prasme - švietimo politikos vadybine prasme, jeigu neturėsime stambesnių darinių, nu nes negali tas pats pavaduotojas ir ikimokyklinių kuruoti, ir pradinį, ir pagrindinį, nes jeigu mes suprantam kuravimą kaip veiklų koordinavimą, kaip telkimą, kaip metodinės veiklos sutelkimą, nu tai juokaudamas sakyčiau, kad Vilniaus universiteto rektorius galėtų apimti visas programas, nu ir viskas, tai koks čia skirtumas? Chemija ar politikos ir tarptautinių santykių institutas? Taigi, jis gali koordinuoti visas tas veiklas, nu ne tam yra tam tikrose įstaigose vadovai skiriami, kad jie tik administruotų pastatą, langus nuvalytų, išvalytų grindis. Nu čia yra programų veiklos, nu ne priežiūra, sakykim, įgyvendinimas. Tai tikrai daug prielaidų yra, kodėl reikėtų stambinti švietimą, jį daryti stambesniais gabalais, kad jis sukurtų pridėtinę vertę. Čia sniego gniūžtės principas, ar ne.

Na, dar atsižvelgiant į tą dabartinį kontekstą ir ministrės Šiugždinienės požiūrį į jungtines klases, jeigu bus tie pokyčiai įgyvendinti, tai neišvengiamai tam tikros pertvarkos turės įvykti... Bet gal kiek esate susipažinęs su Šiaulių rajono savivaldybės kontekstu, gal čia galite pakomentuoti ir apskritai savivaldybės poziciją - kiek jina, sakykime, organizuodama tam tikras pertvarkas, jas inicijuodama, kiek konsultuojasi su vietine švietimo bendruomene ir atsižvelgia, sakykime, į jų lūkesčius, nuogaštavimus?

Aš tai tik vieno dalyko nesuprantu, kodėl visi bijo, kad toje mokykloje, mes Kurtuvėnuose taip turėjom, kad turime ketvirtokus ir turime pirmokus, nes taip susidaro ir jeigu [...] Nu čia požiūrio dalykas. Nu jeigu neturime tų penktokų, tai kur čia tragedija, va Kužių gimnazija rajone dabar neturi penktokų, buvusi Kužių gimnazija, bet turi šeštokus, turi pradinukus. Tai vėl mes darykime įvairesnius tuos pjūvius ir kaip tik tas stambinimas leidžia priimti sprendimą - neuždaryt šiuo atveju, ar ne, jeigu lygiagrečiai yra visi, o mažtyti apie tai, kad nu ekonominio efektyvumo tam lokaliame lygmenyje, nu tam mikro ne makro, sakykim, tai jis leidžia priimti tam tikrus sprendimus, kurie mums leidžia efektyviau veikti. Tai tikrai rajono valdžia bando judinti tuos dalykus. Man patinka, kad jie vis dėlto galvoja, kad maksimaliai turėtų būti išlaikomi tam tikri taškai, sakykime, ar ne. Nu tai... vėl aš mėgstu lyginti su prekybos centrais, nu taigi užtektų „Akropolio“ šiaip jau paėmus arba didžiųjų Maximų, palikime tik tris X, bet kažkodėl „Maxima“ palieka vieno X parduotuvėles, nu ir dėl brendo, dėl ženklų, marketingo ir visa kita, ir visi kiti dalykai, ar ne? Nu tai čia irgi švietimas yra nu toksai susisiekiantys indai. Mes labai galime greit nusausinti viską, bet mes galime ir jau visišką pelkę palikti. Tai tiesiog reikia labai subtiliai ir atsargiai žiūrėti, ir jeigu tas principas - kuo mažesnis vaikas, tuo jis turi arčiau. Mažesnis vaikas gali kainuoti brangiau, bet pas mus pagal mūsų visas metodikas,

brangiausiai kainuoja vyresni vaikai. Man atsisakyti devintų dešimtų klasių net neapsimoka. Aš būčiau priverstas atsisakyti ugdyti 5 pirmokus arba antrookus, bet man naudinga ugdyti penkis devintokus arba dešimtookus. Tai kur čia ta logika. Nu tai vėl tas skaičiavimas pagal ugdymo plano valandas, mano supratimu, jis yra nepagrįstas. Ten, sakykime, toliau pagalbos specialistai, pagalbos pinigai keliauja tik spec. poreikiams, tai bet aš vėl sakyčiau - tinklaveika, tai kol vaikui nenustatomi spec. poreikiai, jam neatkeliauja pagalbos specialistai, bet prevencijos pinigai turėtų apačioj, intervencijos pinigai turėtų keliauti viršuj pagalbos. Nu man kas nors mestels „buvai viceministru, tai ko tu viso to nepadarei“ (*juokiasi*), nu bet ten bent bandai judinti... ir aš dabar pozityviai žiūriu į tą šnekėjimą, kad reikia šnekėtis, nes mes [...] kalbant apie kokybę, jeigu jau taip kalbant, tai prevencijos - labai, labai trūksta prevencijos, labai trūksta dermės su socialinių paslaugų, su sveikatos ypatingai apačioje, ir nežinau, kaip tai padaryti tikrai, čia daug diskutuoti reikia. Socialiniai darbuotojai, kurie dirba su... seniūnijose dirba su šeimomis, turinčiomis problemų. Mes turime socialinius darbuotojus, dabar bibliotekininkams padarė atskirą eilutę ministerija, mes turime savo kaimuose bibliotekas, ar ne. Bet jeigu aš neturėsiu bibliotekininkų etatų ir persikelsiu į pagalbos specialistus, tai aš prarasiu bibliotekininkų atlyginimų pinigus. Nu tai dabar mes atsisėdę svarstom, kaip dabar pavadinti tą žmogų, kuris dirba su IT, ar ne. Nu tai vadinam informaciniu centru ir viena iš tų funkcijų yra mokytojų IT koordinavimas / konsultavimas ir iš bibliotekininkų pinigų mokėsime pinigus. Nu, bet kodėl mes esam verčiami nuolat prisigalvoti kažkokių mistinių dalykų? Tada kas nors paims ir sugalvos, kad čia koncepcija yra nu, nei čia koncepcijos, nei čia, leisiu sau grubiai pasakyti, nei čia sistemos, bet viskas gerai. Judame į priekį, dėliojamės, diskutuojame, vat šnekina, ir ministerija šnekina. Sako, kartais neįmanoma. Kartais, matyt, neįmanoma ir yra taip padaryt, bet viskas gerai.

Na taip, tie pokyčiai labai inkrementiški, tai turbūt tikėtis kažkokių didesnių lūžių sudėtinga artimiausiu metu. Dar grįžtant prie to savivaldybės lygmens, galbūt tokio labiau politinio lygmens, įdomu iš tikrųjų yra pasižiūrėti į tas politines kampanijas, kai jos vyksta Lietuvos savivaldybių tarybų rinkimų metu [...] bendrai žvelgiant į savivaldybės kontekstą, koks tas diskursas vyrauja - ar skiriama daug dėmesio švietimo kokybės klausimams, ar kažkokiems kitiems aspektams?

Aš nežinau, kiek jūs žinot, kad aš irgi buvau Šiaulių miesto tarybos narys ir pan., taip, kad politinėje kampanijoje ir aš dalyvavau, ir aš žinau, ką reikia kalbėti tautai ar ne, bet aš žinau, kas yra profesionalai, ar ne šiuo atveju. Ir profesionalų misija yra argumentais įtikinti politikus palaikyti vieną ar kitą poziciją, tai mada yra formuojama. Tai man nepatinka, kai profesionalai nepateikia argumentuotos nuomonės ir neįleidžia... [...] nu aš pats dirbau ministerijoje ir aš puikiai žinau, kad politikas priima sprendimus, bet biurokratas turi pateikti dvi, tris alternatyvas. Visam tam savo matymui aš galėčiau pateikti ir alternatyvą stambinti labai stipriai mokyklas, bet tada aš turėčiau pateikti prie tos alternatyvos, kokie veiksniai amortizuotų tam tikrus neigiamus procesus, kurie atsitiktų ar ne šitoje vietoj. Tai čia aš galvoju, kad gal mūsų rajono atveju, tai mums pavyksta politikus įtikinti, nes politikas išreiškia tautos valią, ar ne šiuo atveju. Tai jeigu tu įtikini politiką, tas politikas laimi rinkimus, jeigu tu pataikai ir paaiškini tai tautai, kas čia yra gerai, kodėl čia yra gerai ir panašiai. Tai šitoje vietoje aš sakyčiau - atvirksčiai, kad profesionalai turi pateikti alternatyvas, politikai tarp jų turi pasirinkti, nes jeigu mes galvotumėm, kad tik vienas yra teisingas receptas, tai labai klystume, tai toks pastebėjimas. O sakykime [...] aš manau, kad mes labai mėgstam sureikšminti vieną ar kitą sritį ir galvoti, kad čia daro perdėtą įtaką rinkimų rezultatas. Tarp mūsų šnekant, švietimas yra jautrus tik tiek, kiek mes prisimename savo kaimą, kur mes mokėmės, kiti kaimai mums visiškai nerūpi. Tai šitoj vietoj politikai elgiasi protingai. Ten veikia vienintelis argumentas - emocija, nes dauguma lietuvių yra iš kaimo kilusių ir emocionaliai prisirišusių prie kaimo, ir bet koks kalbėjimas apie... vat jaunimas jau kitaip žiūri, bet vyresnė karta, o jie - pagrindiniai rinkėjai, tai politikai ir šneka. Bet patys savo vaikų jie neleidžia ten - nei politikai, nei tie, kurie garsiai šaukia, kaip taisyklė. Bet jie kažkodėl labai rūpinasi paprastu žmogumi, nelabai suprantu, kuo jie nepaprasti yra Lietuvos Respublikos piliečiai, nes vis pastoviai girdžiu tą frazę „Kas pasirūpins paprastu žmogumi?“, visi jūs paprasti irgi šitoj vietoj. Čia, žinokit, Utenoje vyko reforma, tie patys socialdemokratai išliko valdžioje. Čia yra, nu toks politikų psichologinė baimė, kad kažkas atsitiks. Nieko neatsitiks. Praeis trys, keturi metai, užmirš visi, kad ten buvo mokykla. Baškienės geriausia patarėja dabar yra Baniėnė, kuri buvo direktorė Gilvyčių mokykloje ir ją uždarė, ir mes prijungėm ją uždarytą prie manęs. Taip, tie patys valstiečiai. Aš galvoju, kad man norėtųsi kilstelėti tą kartelę ir galvoti, kad švietimas, tinklas tai yra įrankis tam tikriems tikslams siekti, bet tikrai ne savitiksliis dalykas, kuris veikia tik dėl to, kad turėtų veikti štai vietoj.

Supratau, tai ačiū Jums už iš tiesų tokią platų ir išsamų požiūrį.

Nėra už ką.

2 INTERVIU

Respondentė: Judita Šertvytienė, Šiaulių rajono savivaldybės Švietimo ir sporto skyriaus vedėja
Interviu data: 2022 m. sausio 5 d.

Galbūt galite pakomentuoti, koks Šiaulių r. sav. požiūris į bendrojo ugdymo mokyklų tinklo optimizaciją, t. y. skatinimą uždaryti ar reorganizuoti mažas mokyklas, dažnu atveju įsikūrusias kaimiškose vietovėse?

Iš tikrųjų savivaldybės yra tokioje nelengvoje misijoje, nelengvame tokiam kelyje, kuomet valstybinę švietimo politiką reikia įgyvendinti regionų lygmenyje, ir neretai valstybės pozicija yra matuojama žymiai didesniais masteliais nei regiono lygmuo, kaip, pavyzdžiui, jeigu didžiuosiuose miestuose arba Lietuvos mokyklų vidurkis mokinių skaičiumi yra kaip, skelbia Švietimo, mokslo, sporto ministerijos duomenys, per 200 šimtus ten gimnazija ar 400 miestuose lūkestis. Tai savivaldybės, kurios yra kaimiškose teritorijose, toliau nuo sostinės, tokie mokinių skaičiai yra kaip maksimalūs mokykloje, o ne kaip vidutiniai ar siekiamybė, kad būtų, nes, įvertinus demografinę situaciją, paprasčiausiai nėra gyventojų tokio skaičiaus, juolab mokinių, kad galėtų savivaldybė turėti apskritai tokio dydžio mokyklą, ir iškyla klausimas, ar įgyvendinti valstybinę politiką ir uždaryti mokyklas, ar vis dėlto vertinti vietinę situaciją demografiniame ir socialiniame kontekste, ir ne visada paklusti akiai, absoliučiai šimtu procentų valstybės politikai, neatsižvelgiant į regiono gyventojų poreikius. Dar toks yra aspektas - politinis, nes savivaldos rinkimai vyksta kas ketveri metai, ir rinkėjai puikiai prisimena nuoskaudas, kai palieti juos asmeniškai. Jeigu vaikas į mokyklą ir reikėjo jam atsikelti prieš valandą į mokyklą, nusiprausti, apsirengti, papusryčiauti ir, spėjus nueiti į pamokas, užtrukdamas vieną valandą, tai reorganizavus mokyklą galbūt prireiks jau dviejų valandų ar net daugiau laiko keltis anksčiau, kad atvykti į mokyklą. Tuomet keičiasi visos šeimos režimas, rutina, atsiranda problemų dėl nuvykimo, ypač pradinukų priežiūros, ir gyventojai tai vertina, prisimena ir, ko pasekoje, balsavimai savivaldos rinkimuose gali ne visada tenkinti valdančiąją koaliciją, žiūrint į perspektyvą. Tai sudėtingas, ir labai daugialypis procesas mokyklų tinklo pertvarkos organizavimas savivaldybėse. Jeigu kalbėti apie Šiaulių rajono savivaldybę, tai vadovų ir savivaldybės tarybos kaip steigėjo pozicija yra kompromisų ieškojimas tarp valstybinės politikos ir tarp gyventojų poreikių. Ką tai reiškia? Tai reiškia, kad įvertinti gyventojų lūkesčius, poreikius, teisėtus lūkesčius, turėti optimalų mokyklų skaičių, įvertinant mokinių kiekį atitinkamoje seniūnijoje, apskritai savivaldybėje, ir derintis pozicijas, kad susibalansuotų ir ekonominiame kontekste, tai yra, kad savivaldybės biudžete nebūtų per didelė našta, per dideli kaštai išlaikant mokyklą - ne tik pastatus, bet ir pedagoginę bendruomenę bei vykdant visos mokyklos priežiūrą. Tai ir to pasekoje ieškoma įvairių būdų, kad mokyklas ne uždaryti, o palikti, bet pakeisti jų juridinį statusą, vykdomas programos, lanksčiai ir kiek įmanoma su mažesniais nuostoliais pritaikyti pavėžėjimą mokinių. Tai vertinti šitai yra nelengva ir, kaip ir bet kurioje situacijoje, taip ir čia, sakyčiau, yra tas dvi medalio pusės. Kai suprantame, kad būtina tvarkyti tinklą, nes labai mažos mokyklos, jų patiria didelius kaštus, nors kartais ir kokybė būna labai gero lygio. Turime mokyklą, kur su nedideliu mokinių skaičiumi, bet nacionaliniai mokinių pasiekimai yra aukštesni nei Lietuvos vidurkis. Ir turime mokyklą, kur vaikų skaičius yra pakankamas. Deja, pasiekimai yra žemiau šalies vidurkio, todėl argumentai dėl kokybės ne visada yra pagrindiniai, jie yra svarbūs, bet ne visada pagrindiniai. Jeigu mokytojai ir mokyklos administracija dirba daug su vaikais, dėl individualios pagalbos su tėvais dirba dėl kokybės, tai kokybė mokyklų tinklo pertvarkoje tokioje mokykloje nėra esminis rodiklis. Taip pat mokyklų tinklo pertvarka reikalinga dėl pasirinkimų vaikams, ypač einant į vyresniąsias klases. Mažoje mokykloje vaikai turi mažai pasirinkimų, nes ugdymo planas yra su mažiau galimybių. Vaikams yra mažiau galimybių rinktis tiek papildomus dalykus kaip, pavyzdžiui, norint studijuoti inžinerines specialybes, gal truks jam braižybos, gal truks kažkokio fizikos papildomo kurso, kai tuo tarpu didesnėse mokyklose, esant daugiau klasių, yra daugiau galimybių pasirinkti. Taip pat tinklą reikia tvarkyti, kad vaikai labiau socializuotųsi. Mažose mokyklose yra maža socialinė grupė, maža terpė. Vaikai vieni kitus gerai pažįsta, pati bendruomenė vieni kitus gerai pažįsta ir ten lyderystė yra šiek tiek apribota. Juolab konkurencijos beveik nėra, nes yra priimami tokie, kokie yra. Didelėje mokykloje yra kitaip, didelėje klasėje prasideda konkurencija, jeigu yra daugiau mokinių, daugiau srautų, tos konkurencijos yra daugiau, ir vaikai labiau grūdinasi, labiau turi parodyti save, prisitaikyti ir, manau, tai socializacijos ir savęs asmenybės brandos prasme yra greitesnis augimas. Taip pat, ką čia dar pasižiūrėjau... Na, gal tokie esminiai dalykai, dėl ko reikia pertvarkyti mokyklas. O dėl ko nereikia pertvarkyti, jau užsiminiau, kad kokybė ne visada, bet dažniausiai tai yra vaikų socializacijos kitoje mokykloje sunkumai ir visos šeimos rutinos pasikeitimas. Dar tokį kaip vieną aspektą kaime išskirčiau, tai yra kultūrinis kontekstas, nes dažnu atveju kultūros įstaiga ir švietimo įstaiga, kaip vienintelės biudžetinės įstaigos, atstovauja tarsi kultūrinį kontekstą ir visuomeniniais pagrindais dažnai vykdo daug gražių akcijų ir renginių - valstybinių švenčių paminėjimas, tradiciniai renginiai, kaip rudenėlio šventės, kalėdinės eglutės, margučių ridenimas, paukščių sutikimo, Žemės dienos

paminėjimai, Vaikų gynimo diena, Laisvės gynėjų dienos... Tai yra tokios šventės, kurios dažniausiai išauga iš mokyklos ribų, ir yra visos gyvenvietės šventės. Tai nelikus švietimo įstaigos arba joje likus tik pradiniam, arba ikimokykliniam ugdymui, ir tas kultūrinis kontekstas, jis šiek tiek susitraukia, nes renginiai, kurie skirti 14-18 metų mokiniams, bus įdomesni suaugusiems nei ikimokyklinio ar pradinių klasių kontekste organizuojami renginiai. Jie bus labiau įdomūs tų vaikų tėveliams. Galbūt ateis dar šiek tiek ir močiucių, senelių, vienas kitas suaugusysis, bet kai renginys yra toks brandesnis ir atvažiuoja atlikėjas, žinomas, regiono mastu, valstybės mastu ir taip sulaukia gyventojų dėmesio labiau. Reikia vertinti ir tą kultūrinį kontekstą. Šiaulių rajono savivaldybė šioje koalicijoje yra susitarusi, kad švietimo įstaiga turi likti kiekvienoje seniūnijoje, kokios programos įgyvendinimas vėl tariamasi su bendruomene vietos, bet lūkestis ir noras, kad tai būtų ikimokyklinis, priešmokyklinis, pradinis, ir lig šiol buvo pagrindinis pirmoji dalis, t. y. pirmos-aštuntos klasės. Kol kas neturime išsamios, didelės diskusijos patvirtintoms naujom tinklo įgyvendinimo taisyklėms, kurios įsigalioja nuo šių metų sausio mėnesio, nes ten jau reglamentuojama, kad nebegali būti penktų-aštuntų klasių jungtinių klasių, o vidurinio ugdymo programoje negali būti mažų antrų gimnazinių klasių, pirmų ir trečių gimnazinių klasių. Tokiu atveju kaip Šiaulių rajono savivaldybė, jeigu jeigu žiūrėti paradižiui, naujas tinklo kūrimo taisyklės, realiai gali nebeturėti nei vienos gimnazijos, kas visiškai visiškai yra nepriimtina kaip regionui, kaip savivaldybės lygmeniu įgyvendinant valstybės švietimo politiką. Todėl čia turėsime daug diskusijų ir manome tas pereinamasis laikotarpis bus sunkus tiek bendruomenėms, tiek pačiai savivaldybei, tiek steigėjui, tiek, manau, ir pačiai ministerijai, kad pertvarkyti visą tinklą naujame kontekste, nes ir daugelio šalies savivaldybių laukia toks likimas, kad bus sunku išlaikyti gimnazijas. Tai va tokie būtų atsakymai pirmuoju klausimu.

Taip, tai tikrai labai išsamiai padengėte iš tikrųjų dalį klausimų. Tai aš gal taip trumpai pasitikslinsiu dėl keleto momentų. Taip, tai užsiminėte, kad švietimo kokybė yra vienas iš svarbių veiksnių, bet tikrai ne vienintelis, kadangi reikia žiūrėti plačiau ir tą bendrą kontekstą ir minėjote įvairius socializacijos veiksnus, tai kaip suprantu, na, būtų galima sakyti, kad švietimo kokybė - taip, yra svarbus veiksnys, tačiau šalia turime ir kitą grupę veiksnių, kurie, na, sakykime, yra lygiai tokie patys reikšmingi. Ar vis tik būtų galima sakyti, kad pirminė mokyklos funkcija - teikti geros kokybės švietimą yra toks kaip ir pagrindinis prioritetas, o tada turime kitus aspektus?

Be abejonės, švietimo kokybė būtų pirmas prioritetas, bet, kaip minėjau, ne visada pertvarkomoje mokykloje ta kokybė yra prasta, kad ji yra mažu mokinių skaičiumi.

Taip, supratau. Gerai, tada taip pat kalbėjote apie įvairius veiksnus, kurie skatina savivaldybes peržvelgti mokyklų tinklą, tai minėjote ir mokyklų išlaikymo išlaidas, kurios tenka iš savivaldybių biudžeto. Tai galbūt čia dar galėtumėte, na, taip jau, sakykime, konkrečiai įvardinti tokius pagrindinius veiksnus, kurie, jūsų manymu, skatina savivaldybes tą mokyklų tinklą peržvelgti?

Tai, ko gero, kad pirmasis veiksnys, kaip ir kalbame, vis dėlto yra kokybė, tada įvertintume, antras būtų, demografinė situacija, atsižvelgiant į mokinių skaičių, kuris lanko tą konkrečią mokyklą, kurią ruošiamasi pertvarkyti. Tada eitų jau ekonominis kontekstas, t. y. kaštai, kurie yra patiriami išlaikant šitą mokyklą ir, ir, ir ketvirtoje vietoje, bet dažnai jis tampa pirmu - santykiškai su bendruomene, ir bendruomenės lūkesčiai dėl švietimo įstaigų veiklos ir vykdomų programų, nes kaip numatyta tvarkoje, bendruomenei nesutikus ir pateikus argumentuotus argumentus, Švietimo ir mokslo ministerija teikia siūlymus.

Taip pat skaičiau, kaip rengiami mokyklų tinklo pertvarkos bendrieji planai ir kad tą į rengimo procesą taip pat turi būti tiek vietos bendruomenės, tiek mokyklos bendruomenės įtrauktos, ir jos gali taip pat teikti savo pozicijas ir pasiūlymus. Tai galbūt apie tai ir norėčiau pasiklausti. Na, mačiau, kad dabar Šiaulių rajono savivaldybėje yra Mokyklos tinklo pertvarkos bendrasis planas, priimtas 21-25 metams. Tai galbūt galėtumėte plačiau pakomentuoti šio plano rengimo procesą. Ar, sakykime, buvo juntama, kad vietos mokyklos bendruomenės yra plačiai įsitraukusios? Ar jų ir savivaldybės išsakomos pozicijos požiūris sutapo, ar buvo kažkokių esminių nesutarimų?

2021-2025 metų mokyklų tinklo pertvarkos planas buvo rengiamas pagal tas pačias taisykles, kurių rengiami ir 2016-2020 metų taisyklės. Sudaryta darbo grupė buvo tinklo rengimui, kuri dengia projektą ir derino su steigėju projektą, parengtas projektas buvo paskelbtas viešai ir steigėjo numatytose mokyklose vykdyti reorganizaciją buvo pateiktas tinklas, tinklo pertvarkos planas ir suderintas laikas, kada galėtų vykdančioji institucija, rengusi techniškai plano pertvarkos projektą, atvykti supažindinti ir atsakyti į bendruomenei rūpimus klausimus. Tas ir buvo atlikta per numatytus terminus, ir numatytu laiku, ir suderinus datas. Administracijos Švietimo ir sporto skyriaus specialistai vyko į mokyklas, į bendruomenes arba nuotoliniu būdu pristatinėjo tinklo pertvarkos planą ir priežastis, kodėl yra numatomos pertvarkyti šitos mokyklos. Pristačius pertvarkos planą mokykloms pagal Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytą bendruomenių dalyvavimo tinklo kūrimo taisyklėse numatytą laikotarpį turėjo galimybę pateikti argumentuotus siūlymus, sutikimus, nesutikimus dėl numatomo mokyklos pertvarkymo. Ir išsiskyrė nuomonės, steigėjo ir mokyklos bendruomenės kai kuriais atvejais dėl laikotarpių. Pati mokyklos

pertvarka, kaip ir neišsiauė kažkokių tai didesnių iššūkių, bet išsiskyrė dėl laikotarpių. Ar turėčiau įvardyti konkrečias mokyklas? Ar galiu pasakyti tik apibendrintai?..

Galite apibendrintai, kadangi tų mokyklų kiek mažiau yra nemažai, kurias planuojama pertvarkyti, bet jeigu jums patogiau, galite ir konkrečiai kalbėti.

Tai vienu atveju, kai prie Gruzdžių gimnazijos norėta prijungti Šakynos mokyklą, tai kilo bendruomenės nepasitenkinimas, nes tai yra, Šakynos mokykla vienintelė mokykla seniūnijoje, nes prieš keletą metų buvo uždaryta kita, esanti seniūnijoje mokykla, ir dabar, norint padaryti Gruzdžių gimnazijos Šakynų skyrių, mokyklos bendruomenė nesutiko, teikė savo siūlymus ir steigėjas kreipėsi į ministeriją dėl nuomonės ir ministerija palaikė steigėjo nuomonę, kad mažas mokinių skaičius ir kai kuriais atvejais ne visada pakankama kokybė, nes ne visų klasių nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai yra valstybės vidurkio ar aukštesni, rekomendavo vykdyti pertvarką. Kitu atveju, steigiant Kairių jungtinę mokyklą, nesutiko Kairių mokykla, Kairių pagrindinė mokykla su Kairių jungtinės mokyklos steigimu. Bendruomenė teikė savo siūlymus ir steigėjas kreipėsi į ministeriją, taip pat gavo pritarimą vykdyti pertvarką sujungiant tris mokyklas, šių mokyklų, dvi mokyklos - Pakapės ir Šilėnų mokyklos - sutiko su jungtinės mokyklos steigimu, o didžiausia mokykla, Kairių pagrindinė nesutiko, bet rezultate turime planą tokį, kokio norėjo steigėjas, tačiau ir Šakynos mokyklos bendruomenė, ir Kairių bendruomenė kreipėsi į ministeriją tiesiogiai dar kartą gavusios atsakymą, kad steigėjas elgiasi teisingai, dar kartą kreipėsi berods į teismą. Tik nežinau, kokio lygmens, nu žemiausios instancijos teismą, norėdama apskųsti tiek procedūras, tiek patį tinklą, tačiau pirmos instancijos teismas nenustatė nei procedūrų nusižengimų, nei kažkokių kitų veiksmų, kuriuos steigėjas atliko neteisėtai ir nenagrinėjo, atsisakė nagrinėti pareiškėjų skundą. Tai matome, kad tas procesas išties nėra lengvas, ir tiek steigėjas, tiek pati mokykla, tiek visi asmenys, dalyvaujantys reorganizacijoje, patiria diskomfortą - tiek emocinį, tiek šiek tiek ekonominį, nes ir sutarties sąlygos yra keičiamos. Nors steigėjas stengėsi su sąlygomis nesutikusiems darbuotojams išmokėti kiek priklausau išėitinių arba siūlyti, jeigu įmanoma, darbą, bet žmonės, išdirbę įstaigoje keletą dešimčių metų, tai sunkiai priima ir išgyvena, tuo pačiu savo emocijas pernešdami į sau artimą aplinką. Tai yra ne tik šeimoje, bet ir mokyklos bendruomenėje. Tuo paskatindama tą reorganizacijos būtinybę sutikti nepalankiai ir labai sudėtinga būna rasti kompromisą tarp bendruomenių ir teisėto lūkesčių steigėjo, įvertinant kokybę, demografinę situaciją ir ekonominius kaštus.

Taip, na, iš tiesų skamba kaip labai kompleksinis procesas, ir minėjote, kad yra sudaromos darbo grupės. Tai, kaip suprantu, tas darbo grupes sudaro savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus specialistai ir ar dar kažkas, na, papildomai, gal čia galite pakomentuoti?

Į darbo grupes yra kviečiami iš skyrių, politikai yra kviečiami, paprastai būna tarybos nariai. Mes neturime veikiančios švietimo tarybos, profesinės sąjungos irgi nėra aktyvios, bet dalyvavo steigiant, dalyvauja švietimo pagalbos tarnybos atstovas. Kreipėmės į daug subjektų, bet ne visi sutinka dalyvauti, nes žino, koks tai yra sudėtingas ir, kaip jūs sakote, kompleksiškas ir didelės atsakomybės reikalaujantis darbas. Tiek asmeninės, tiek atsakomybės, kuri vėliau ilgai yra prisimenama, kad tu dalyvavai, tu taip darei, tu taip siūlei ir turime tokių pavyzdžių, kad pereina į asmeninę, tą tokią plotmę, todėl žmonės labai atsakingai įvertina savo dalyvavimą tokiose grupėse.

Dėl tos asmeninės plotmės galbūt veikia ir tas momentas, kad vis tiek vietos bendruomenėse dažnai žmonės yra susiję įvairiais profesiniais, asmeniniais ryšiais. Ar nėra šito momento, kad tam tikros įtampos gali rasti? Kita vertus, Šiaulių rajono savivaldybė labai didžiulė, tai galbūt nėra to, sakykime, tų įtampų tokių.

Tokios artimos bičiulystės nėra, bet ta bičiulystė, sąsajos bendromis veiklomis, nes į darbo grupes dažniausiai kviečiami aktyvūs žmonės, išsakantys savo poziciją, dalyvaujantys visuomeninėje veikloje, o dažnai tokie žmonės ir turi savo aiškia poziciją vienu ar kitu klausimu. Ir jų tapatumo tas jausmas su institucija, su vietos bendruomene, ir dalyvavimas darbo grupėje, kuri turi rengti planą, kuris griaus tą, ką jie kuria, todėl ir sukelia tuos tokius dvejopus jausmus tam žmogui, kuris yra kviečiamas dalyvauti toje darbo grupėje, kuri turi pertvarkyti.

O dar tiktai noriu pasiteirauti, ar, pavyzdžiui, savivaldybės puslapyje yra prieinami dokumentai, kur būtų nurodyta ir darbo grupės nariai? Ir, pavyzdžiui, vis tiek minėjote, kad buvo vykdomos konsultacijos su vietos bendruomenėms. Ar yra, sakykime, tokių konsultacijų kaip ir kažkokie, na, transkriptai, išrašai, kurie irgi būtų prieinami? Nes, na, man būtų tiesiog įdomu pasižiūrėti.

Aš dabar su jumis dabar bekalbant, atsidariau mūsų tinklalapį. Protokolų, tokių išrašų, ko gero, nebus ir yra mūsų tinklapyje veiklos sritys ir yra atskira rubrika „Švietimas“ ir prie „Švietimo“ yra „Mokyklų tinklas“, tai va, prie „Mokyklų tinklo“ yra sudėti teisės aktai tiktai. Teisės aktai sudėti, o atskirų protokolų, man atrodo, kad nėra, bet juos teikiame tiek ministerijai, tiek, jeigu buvo reikalavimas, bendruomenei ir pristatom... dar persižiūriu, ar aš galiu pasidalinti, jeigu yra suteikta teisė. Galime kartu pažiūrėti, jeigu turite laiko ir noro.

Taip, žinoma, žinoma.

Ar dabar matote?

Taip, matau.

[...] tinklapis, atsidarome, veiklos sritys, veiklos sritys atsiranda... pagal abėcėlę švietimas ir tada švietimo rubrikoje daug čia visokių mes turime temų ir spaudžiame tinklas. Ir va čia yra visi sprendimai, susiję teisės aktai su tinklo pertvarka, sutikimai. Einame, einame, einame. Visgi, projekto nebematau, kad būtų, nebėra. [...] *[toliau ieško]* netgi nebėra projektų jau įdėta, kadangi labai daug dokumentų, tai esam matyt susitarę, kad būtų jau galutiniai dokumentai, nes per tą laiką daug tų buvo pertvarkų visų ir... Protokolo tikrai neskelbėme. Skelbėme tikrai sudėtį, buvo paskelbta ir ir ir ir projektas, ir nauda. Ant projekto va nuoroda, siuntinėdami įstaigoms ir atskirais raštais įstaigoms siuntėme [...] ir patį planą, ir dar su nuoroda, kur gali rasti.

Tai kaip suprantu, kadangi minėjote, projektas ir sudėtis buvo skelbta, tiesiog dabar gal ta informacija yra išimta, nes yra ir daug kitų dokumentų. Tai kaip suprantu, na tokius duomenis aš galėčiau pamatyti, tai nėra kažkaip ribojama?

Mes turime siunčiamus raštus, gautus iš mokyklų, dėl jų argumentų, tai yra oficialūs dokumentai, bus galima. Jūs mačiau siuntėte raštą ir pavaduotojui Raimondui Galkui, tai jis yra tiesiogiai atsakingas už šitą sritį, bet jisai šiuo metu turi nedarbingumą iki šeštos dienos, tai vėliau pakontaktuokite su juo, kitą savaitę galbūt, kol kas neturiu informacijos, ar prasitęs nedarbingumą, ir jis turėtų pateikti jums. Kas yra oficialiai skelbiama ir ką naudojame. Na, sakykime, dar, jeigu jūs nieko prieš, pabandyčiau paieškoti per kitą, per mūsų savivaldybės tinklapį, aš dalinsiu, kad jūs matytumėte, kur galima ieškoti informaciją. Taip, einam į savivaldybės tinklapį, yra tokia rubrika „Teisinė informacija“, lygiagrečiai veiklos sritys, yra „Teisinė informacija“ ir įstaigos teisės aktų paieška. Paspaudus čia... žodžiai pavadinime „Tinklo pertvarkos projektas“ įveskime ir dokumento rūšis „Projektas“ visada turėtų būti savivaldybės tarybos sprendimų projektas, o ten... kaip čia įvesti... tinklo pertvarka, gal taip [...] čia yra daugiau priedų, daugiau paaiškinimų bus [...] aiškinamasis raštas, kodėl, kas, kaip vyko, ir procentai, skaičiavimai. Aiškinamajame rašte yra daug informacijos, susijusios su... O pagrįsti tai pavaduotojas turi dokumentus visus.

Taip, labai gerai, labai ačiū. Pasižymėjau. Tikrai reikės įsigilinti ir pasižiūrėti. Ir na, jeigu ką į jūsų kolegą tada kreipsiūs. Gerai, dar minėjote vieną momentą, kad jeigu, sakykime, bendruomenės turi pretenzijų kažkokių, kreipėsi Švietimo, mokslo, sporto ministeriją, gal galėtumėte patikslinti, į kokių skyrių ar nežinau net asmenis jie kreipėsi?

Rašėme bendruoju paštu, o rašto rengėjas būna būna, reikėtų pasižiūrėti, kas mums atsakinėjo tuos raštus. Praėjo tiek laiko kažkaip nepagalvojau. Jeigu galima su pavaduotoju, nes tada prie visų atsakymų jis. Man atrodo, iš regiono buvo departamento lyg ir, bet galiu ir klysti.

Pasižiūrėsiu, jeigu ką irgi kolegos, tuo pačiu tada užklausi. Gerai, tai labai puiku, nes tikrai čia daug informacijos suteikėte. Gal tada dar taip, bendrai apie tinklą pakalbame. [...] Na, galima matyti, ir iš to plano 21-25 metų, kad yra ten numatyti įvairūs dar pertvarkos procesai. Tai, jūsų manymu, kai tame plane numatyti procesai įsigalios, ar bus galima sakyti, kad, na jau štai, savivaldybėje tas tinklas yra optimalus? Ar dar matote, kad dar reikės kažkokių papildomų veiksmų imtis? Na, ir būtent, sakykime, dėl tos naujos ŠMSM pozicijos dėl jungtinių klasių. [...] *[beveik nesigirdi įrašo kelias sekundes]* čia yra pavyzdys, kaip valstybės politika skiriasi nuo savivaldybės švietimo politikos, nes taisyklės realiai turėjo būti patvirtintos žymiai anksčiau. Nes, jeigu žiūrėti į Vyriausybės nutarimą tų metų, jis parengtas ir buvo įpareigojimas... Jeigu žiūrėt 2011 metų birželio 29 Vyriausybės nutarimas 768, jame yra 2.2 punktą - savivaldybėms nurodymas: savivaldybių bendro ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 16-20 metų bendruosius planus rengtis, bet nieko nekalbama apie 21 ir vėlesnius metus. Jeigu savivaldybės turėjo rengtis planus 21-25 metams, Vyriausybės nutarimas turėjo išeiti 2019 metais, vėliausiai - 2020 metų pradžioje, kad savivaldybės turėtų pakankamai laiko išdiskutuoti su bendruomenėmis ir pasirengti planus. Šiuo atveju taisyklės nebuvo pakeistos, Vyriausybės sprendimas neatnaujintas, bet savivaldybė, matydama reikalingumą keisti dėl demografinių, dėl kokybinių parametų, ėmėsi pati iniciatyvos ir ruošė naują planą. Vadovaudamasi tomis taisyklėmis, kurios galiojo, bet negaliojo, nes Vyriausybės nutarimas neatšauktas, bet nėra įpareigojimo rengti 21-25 metų planą. Tai taip ir gavosi, kad savivaldybė parengė, kaip matė pati, vadovaudamasi šiomis taisyklėmis, Tinklo pertvarkos planą 21-25 metams. Dabar valstybė nustatė naujas žaidimo taisykles, atnaujino tinklo pertvarkos, tinklo optimizavimo, tinklo kūrimo taisykles ir gaunasi, kad mūsų planas nebeatitinka valstybės politikos. Ką reiškia? Vėl viskas iš naujo. Nors taip norėjome sudėlioti artimiausius penkis metus, mūsų švietimo bendruomenei sakėm - viskas susidėkime, susiplanuokime, atsiras aiškumas. Tėvams deklaravome, kad daugiau jokių pertvarkų per artimiausius tuos keturis metus nebus. Dabar vėl bus ramu.

Tai čia, čia turbūt galima sakyti, kad, na, yra tam tikras, sakykime, to politinio ciklo aspektas. Na, nes atėjo nauja valdančioji dauguma ir ji siekia įgyvendinti savo Vyriausybės programoje numatytą politiką. Tai turbūt galima sakyti, kad tai irgi yra svarbus veiksnys, kuris daro įtaką vietos lygmeniu įgyvendinamai politikai?

[...] [*prastas garsas*] noriu papildyti, kad lygiai taip pat daro ir įtaką vietos rinkimai, nes mūsų savivaldybė, 2 metai iki rinkimų pasitvirtino planą keturiems metams, užtikrindama ir aiškia poziciją švietimo srityje šitos valdančiosios koalicijos, ir turėdama aiškia pozicija, ir tai ištransliuodama rinkėjams, rajono gyventojams, koks yra lūkestis ir ką jie atliks per tuos artimiausius keturis metus, kas gautųsi kadencijos pabaiga ir kadencijos pradžia kitos. O dabar gaunasi, kad vėl reikia viską pertvarkyti iš naujo. Valstybės mastu, tai yra naujų rinkimų, naujos koalicijos programa, savivaldybės lygmenyje yra kadencijos pabaiga ir, jeigu žiūrėti į tą politinį aspektą, nežinau, kiek jūs turite galimybių ir kiek apskritai yra etiška nagrinėti šią temą, yra neatitiktas, kuris... atsiprašau, skambino mero pavaduotojas, nes jau buvo žadėjęs. Čia irgi dėl mokyklų. [...] [*atsiliepia, kalbasi telefonu*]

Irgi toksai, kaip sakant, skambutis ne jūsų darbo tema, bet apie politinius sprendimus. Yra mokyklos vadovas, kuris rodo iniciatyvą, nori kažkuriuos tai aptarti niuansus vystymosi įstaigos ir prašo susitikimo politiniame lygmenyje, bet politikai atsisako priimti, nes sako, negali būti vienam įstaigos vadovui suteiktos visos teisės ir galimybės, ką darys kitos [juokiasi].

Tai tas politinis lygmuo, kurį jau buvote užčiuopusi, man iš tiesų įdomus. Galvojant apie tai, kad vis tiek ta vietos politika nėra vakuume tokiam vykdoma ir tikrai veikia politinio ciklo momentai. [...] Minėjote, kad jau yra truputį galbūt tas aspektas jaučiamas, kad vis tiek kadencijos antroji pusė ir jūs iš pat pradžių dar kalbėjote, kad vietos bendruomenės atsimena, kada jų mokyklos yra paliečiamos, ir tai galima atsiliepia ir rinkimuose - galbūt renkasi kitą kandidatą ar, na, apskritai nebalsuoja... Tai galbūt dar čia galėtumėte plačiau papasakoti, kiek apskritai, pavyzdžiui, rinkiminių kampanijų metu yra, sakykime, pabrėžiamas švietimo klausimas? Ar daug kalba apie tai politikai ir ar bando apeliuoti būtent į tą vietinių mokyklų išlaikymą, vietinių bendruomenių, tą kultūrinio gyvenimo išlaikymą ir panašiai?

Dabar mažiau, kiek galiu kaip valstybės tarnautoja, korektiškai komentuoti visa tai. Gal apsiribosiu tuo, kad dirbu Šiaulių rajono savivaldybėje, o gyvenu Šiaulių miesto savivaldybėje ir galima man kontekstas tas politinės agitacijos, yra mažai žinomas Šiaulių rajone.

Supratau, na, bet vis tiek rinkiminės kampanijos atributai įvairūs yra, tai reikės pasižiūrėti ir iš to, kaip tenai yra formuojamas diskursas...

... Debatų, atvirų debatų tokių pastaraisiais metais na, man nebuvo lyg ir plačiai vykdoma. Naudojamasi tomis pačiomis priemonėmis, kaip ir daugelis, tai yra arba ten vietinės televizijos suteikiamas laikas, kažkiek tai pasisakyti visoms politinėms ir visuomeninėms partijoms ar judėjimams, arba tai yra kažkokie tai mažesni susitikimai, kuriuose aš asmeniškai stengiuosi nedalyvauti, kad nebūčiau suprasta, kad dalyvauju politinėje veikloje, kuri gali nulemti kažkokius sprendimus, kuriuos aš rinksiu arba mano priskyrimą vienai kitai pozicijai.

Supratau ir dar tada, trumpai, grįžtant prie to bendrųjų mokyklų planų rengimo, kadangi įsigaliojo tos naujos taisyklės, tai, kaip supranta, savivaldybė bus kaip ir įsprausta į rėmus ir turės parengti iš esmės naują planą, tiesa? Ar, ar bus veikiama tuo principu, kad bus ruošiami kažkokie papildomi priedai projekto ir panašiai, nes *de facto* tas planas yra įgyvendinamas?

Vienareikšmiškai negaliu sakyti, nes dar kol kas su savivaldybės vadovu neturėjome diskusijos. Šiuo metu yra svarstomas savivaldybės biudžetas 2022 metams ir šią savaitę [...] priimti ir kitos savaitės užimtumas didelis. Negaliu pasakyti iš tiesų kaip, bet nemanau, kad dabar būtų geras laikas daryti naują planą. Ko gero, bent jau man būtų siūlymas, sakykime kaip vykdančiosios institucijos, kad daryti kosmetinius pakeitimus, atsižvelgiant į naujas taisykles. Kad nebeaudrinti visos bendruomenės, ir nebeiti iš naujo į tas plačiasias bendruomenes apskritai, nes švietimo planas paliečia visas mokyklas, o iš tikrųjų pertvarkai tik vieną kitą mokyklą, bet visas rajonas, tada visi gyventojai diskutuoja tarpusavyje, tinklai socialiniai, ten tas tas... Vėl, žiūrėk, ten tas, žiūrėk ten taip bus. Manau, kad bus siauresnė, siauresnio masto ir tik pakeitimas, ko gero, to pirmo priedo, kuriam konkretus tinklas. Nors mes jau žiūrėdami perspektyvą nusimatėme tų mažų mokyklų, kas ten naujose taisyklėse yra, prijungimą prie didesnių mokyklų, bet vėl dabar pagal naujas taisykles, tai turėtume nuo šių metų ir vėl koks mažas laikotarpis, o mes esam nusimatę, kad prisijungs nuo 23-ių metų. Bendruomenės jau pasirengė, pripranta, supranta, realiai tų mokyklų kur buvo laikotarpis numatytas 22-23 metai kažkokios tai pertvarkos, jos iškart sutiko, nes jos atsakingai vertina ir žmonės turi galimybę su tuo susitaikyti. Nesutiko tos įstaigos, kurių pertvarka palietė tais pačiais metais, tai yra planas buvo tvirtinamas 21 metais ir pertvarka vyko nuo 21 metų rugsėjo 1-osios.

Na, vadinasi, tas toks pereinamasis laikotarpis, bent dėl tokio prisipratinimo, yra svarbus, kaip rodo praktika. Ir, kaip minėjote, tie, sakykime, Vyriausybės numatomi pakeitimai, jie tarsi jau turėtų nuo šių metų būti įgyvendinami. Tai tie planai, kurie yra numatyti nuo 2023 metų, tarsi turėtų būti paspartinti, tiesa?

Lyg ir taip, bet, bet gali būti, sakykime, kad galbūt mūsų savivaldybė ir nedarys kažkokių pokyčių, nes dabar žiūriu dar kartą nutarimą, yra keliems punktam išimtis, o visam nutarimui nėra jokių atskirų datų, tai reikia suprasti, kad jis įsigalioja nuo pasirašymo datos.

Dar šiaip įdomu būtų sužinoti. Aš, kaip suprantu, kadangi tos konsultacijos, jos, kaip minėjote, yra tikrai plačiai vykdomos su bendruomenėmis, įvairių tikslinių grupių atstovais, tai jos, kaip suprantu, ilgai užtrunka. Gal galėtumėte, na taip, daugiau mažiau pasakyti, kiek laiko jos užtrunka?..

Jeigu projektas pradėdamas rengti po naujų metų, o įgyvendinti jį reikia nuo rugsėjo 1, tai dažnai sausio mėnesį pradėdi [nesigirdi] iki patvirtinimo. Bent jau mūsų savivaldybės atveju iki biudžeto patvirtinimo, kitų strateginių svarbių darbų lygiagrečiai nevyksta, nes vis dėlto yra koncentracija į biudžetą. Tokiu atveju sausio mėnesį mes rengiame projektą, darbo grupė dirba ir vasario pradžioje arba vasario viduryje yra paskelbiamas projektas ir iki kovo 31 jis turi būti patvirtintas. Bendruomenių pritarimams yra skiriama 10 arba 15 dienų, tvarkoje ministerijos. Stengiamasi neištęsti į tokią ilgą poziciją, nes sprendimai daugiau ar mažiau jie susidėlioja greičiau, tada būna daugiau emocijų. Daugiau diskusijų esame ankstesniais metais pradėję nuo metų pradžios diskusijas, neoficialias tokias, tai vystosi, tęsiasi, dėliojasi. O dabar pastaruosius du planus rengiame būtent va tokia suglausta pusę metų strategija.

Supratau. Gerai, tai tada norėčiau pereiti prie kito mane itin dominančio aspekto. Tai tinklaveikos principu veikiančių mokyklų, jungtinių mokyklų. Kaip suprantu, Šiaulių rajono savivaldybė yra pirmoji yra tokį principą įgyvendinusi, sakykime, mokyklų veikimą. Ar tokios praktikos ir anksčiau buvo, dar iki 2020 metų?

Kiek man žinoma, nebuvo tokios praktikos, būdavo dažniau ta hierarchinė mokykla, kai yra vienas skyrius, o... kuris yra pavaldus arba priklausomas nuo kitos mokyklos, kai nėra veikama horizontaliai, o buvo veikama vertikalčiai. Šiuo atveju horizontalus veikimas yra, kai visose mokyklose įgyvendinamos tos pačios programos lygiaverčiai. Iš tikrųjų mokyklų tinklo pertvarkos plane yra numatyta, kad gali būti steigiamos tos jungtinės mokyklos, bet daugiau nė vieno žodžio ir jokio jokio paaiškinimo, išskyrus, kažkuriais metais turėčiau pasižiūrėti... buvo vienas aktualijų leidinys, vienas straipsnis, skirtas būtent tai tinklaveikai. Daugiau niekada švietimo profesinėje literatūroje, moksliniuose darbuose ar, ar juo labiau teisės aktuose nėra kalbama apie tą jungtinę mokyklą ir tinklaveiką plačiąja prasme, arba rekomendacijų ar modelių kažkokių. Tai iš tikrųjų buvo nelengva, bet pradžių pradžia buvo tokia, kad vienas direktorius, sakykime iš pradžių vienas direktorius, ne konkrečiai Bacys, bet vienas direktorius. Vienas direktorius laimėjo konkursą vienoje mokykloje. Mokykla nedidelė, direktorius iniciatyvus ir skelbiamas konkursas kitoje mokykloje, ir jis nori dalyvauti toje kitoje mokykloje, nes ta kita mokykla jam taip pat yra įdomi. Staiga susiduria su problematika - mažos mokyklos, du direktorius išlaikyti, du atskirus etatus - brangu ir kažin ar bus to efekto, o čia yra direktorius, kuris nori būti dviem mokyklom ir su pusantruo etato. Iš pradžių paskiriamas laikinai vadovauti, nes pagal teisės aktus galima ir matome, kad čia viskas gerai sekasi. Skelbiamas konkursas, jis laimi konkursą ir vadovauja dviem mokyklom vienas direktorius, kuris puikiai, kartu tas mokyklas draugauja. Nu, šiuo atveju buvo Aukštelkėje Bacys, Aukštelkė ir Kurtuvėnai. Vidury buvo Bubių mokykla, geografiškai žiūrint, Bubių mokykla. Baigėsi direktoriaus kadencija, išėjo direktorius ir vėl reikia naujo direktoriaus, skelbt konkursą. Kol atsiranda asmeninė lyderystė ir poziciją palaiko steigėjas, kad galbūt laikinai duokime pavaduoti iki konkurso tą trečią mokyklą, sudėlioti darbo krūvį į pusantruo etato arba 60 valandų per savaitę, ir pažiūrėkime, kokia galimybė yra tris mokyklas iš karto turėti. Ir taip vadovas, lyderis, aiškiai išreikšta asmenine atsakomybe, prisiėmė šitą lyderystės našą ir vadovavo trimis mokykloms, ko pasekoje, ir atsirado galimybė įgyvendinti tą jungtinės mokyklos modelį. Tuomet pradėjome derinti su ministerija, kaip tai realizuoti. Ministerija parekomendavo: tegul pasirašo direktoriai tarpusavyje jungtinės veiklos sutartį ir tegu veikia. Tai pateikėme kontrargumentą, kad šiuo atveju yra vienas direktorius, kaip jis gali su savimi trijuose juridiniuose asmenyse pasirašyti sutartį? Tegu įgalioja mokyklos tarybos pirmininką - buvo atsakymas. Ką reiškia mokyklos tarybos pirmininką? Jis yra savivaldos aukščiausias organas, bet ne valdymo, nes visa atsakomybė, kuri yra vis dėlto direktorius. Tokiu atveju, jis net neturi juridinės galios pasirašyti tokio lygio sutartis. Ir vėl nerandame kalbėjimosi, supratimo, bet tuo pačiu ministerija nedaro žygių, kad kažkaip tai išaiškinti, pateikti, padėti. Tada vėl darome tokių... įvyko pokyčių ministrų lygmenyje ir mums pavyko susitikti su ministru Monkevičiumi. Meras, aš važiauvau, Švietimo skyriaus vedėja, ir trijų mokyklų direktorius Vaidas Bacys. Diskusijai buvo skirta mums su ministru pusę valandos ir po to su viceministru buvo, su departamentų vadovais išdiskutuoti, kaip mes suprantame, koks lūkestis ir kokia yra reali galimybė įgyvendinti to Vyriausybės mano minimo sprendimo, 768 tinklo kūrimo taisyklių. Tuoju pasakysiu, kuris tas punktas jungtinės mokyklos... šeštas punktas. Šeštas punktas yra, kuris yra labai labai ilgas. Jeigu galui, pacituosiu: mokinių poreikių tenkinimo tęstinumui užtikrinti skirtingų tipų ir paskirčių mokyklos gali sudaryti

bendradarbiavimo ar jungtinės asociacijos sutartis teisės aktų nustatyta tvarka. Tiek yra. Jungtinės veiklos asociacijos sutartys sudaromos tarp dviejų ar daugiau mokyklų, kai jos įsipareigoja veikti bendrai, tam tikram teisės aktams neprieštaraujančiam tikslui siekti arba tam tikrai veiklai plėtoti. Siekiant efektyvesnio mokymo lėšų panaudojimo, ugdymo kokybės užtikrinimo ir įtraukiojo ugdymo nuostatų įgyvendinimo, skatinamas jungtinių mokyklų kūrimasis. Jungtinė mokykla suprantama kaip mokykla, turinti filialą ar skyrius, esančius kitose gyvenamosiose vietovėse, ir vykdyti atitinkamo lygmens bendrojo ugdymo programas: įsteigta sujungus dvi ar daugiau bendrojo ugdymo mokyklas, vykdančias atitinkamo lygmens bendrojo ugdymo programas ir toliau veikiančių tose pačiose patalpose, bendrojo ugdymo mokykla, turinti specialiojo ugdymo skyrių, vykdančių atitinkamo lygmenio programas arba savivaldybės mokykla, esanti teritorijos pakraštyje, finansuojama kelių savivaldybių ir sudariusios jungtinės veiklos sutartis. Va tik tokį turėjome juridinį kontekstą arba imperatyviai nurodymus, kas tai yra ta jungtinė mokykla. Tai po tos diskusijos ministerijoje iš tikrųjų atsirado pritarimas ir supratimas, kas yra jungtinė mokykla, ir padaryti tie žingsniai, kad Dubysos aukštupio mokykla pirma Lietuvoje su žodžio „Jungtinė“ pavadinimu ir su veiklomis, kurios, mūsų matymu ir ministerijos pritarimu, atitinka jungtinės mokyklos modelį, kuris lig šiol nėra aiškiai ir įteisintas, ir aprašytas.

Tai, kaip suprantu, galima turbūt sakyti, kad jungtinės mokyklos tokia kaip ir idėja ir jos realizacija kilo tiek iš vieno iš švietimo bendruomenės atstovo, lyderio Vaido Bacio, tiek ir iš pačios savivaldybės?

[...] Iš tikrųjų, atsiradus vadovui, lyderiui, savivaldybė rėmė ir pati siekė to.

Ir tada kitas momentas, kurį ir pati minėjote, kad nėra reglamentuota, kaip ta jungtinė mokykla turėtų atrodyti. Vis tik Dubysos aukštupio mokykla jau, sakykime, yra toks kaip precedentas ir taip pat minėjote, kad ir Kairių jungtinė mokykla steigama, nuo 2021 metų, jeigu neklystu, rugsėjo pradėjo veikti, tai dar vienas toks pavyzdys. Tai turbūt galima galvoti, kad Šiaulių rajono savivaldybės būtent šios dvi mokyklos kaip ir kuria precedentą ir, remiantis jų patirtimi, ir bus teisės aktuose reglamentuota tvarka. Ar manote, kad čia dar reikės palūkėti?

Manau, kad reikės palūkėti, nes realiai, jeigu jeigu būtų, aš jau kalbėsiu gal per daug kritiškai, jeigu būtų įdomus šis modelis, jis galėjo atsirasti, jau šiose Tinklo kūrimo taisyklėse, plačiau aprašytas ir išaiškintas. Tai matyt dar valstybės mastu ši idėja nėra aiški ar priimtina, ar suprantama, ar palaikoma... Nežinau, kokie čia būtų... pasirinkimas geresnis, bet, kaip rodo mūsų praktika, kad mokykloms veikiant horizontaliai, t. y. nekonkuruojant mažom mokyklom tarpusavyje, o atėjus administracijai, vadovams, kurie mato visas tris mokyklas kaip autentiškas, ir leidžiant joms veikti savo gyvenvietės, savo teritorijos lygmenyje, derina bendrą interesą tarp visų dviejų ar trijų mokyklų, yra didelė paskata ir galimybė, kad švietimas mažose gyvenvietėse gali būti ir toliau, kad ir su nedideliu mokinių skaičiumi. Juolab, kad pati ministerija taip pat skatina mažas mokyklas padaryti skyriais. Ką reiškia? Tai reiškia, kad tik sumažiname administraciją. Tokiu atveju, jeigu padarome skyriais ir yra hierarchija vertikali, atsiranda kaip sakiau mama ar tėtis, kuris vedasi mažesnę vaiką, ta maža mokykla, ji blogai jaučiasi, vaikai jaučiasi... o čia yra lygiagretus veikimas.

Ir tuo pačiu turbūt galima sakyti, kad ir administraciniai, ir finansiniai kaštai yra sutaupomi? Kadangi daug kalbėjome apie direktoriaus etatą, bet turbūt irgi kiti niuansai čia prisideda, tai turbūt ir tie sutaupymai stebimi?

Taip. Be abejonės, dideli sutaupymai, pradedant administracija ir baigiant aptarnaujančiu, visu kitu personalu. Kadangi nebereikia kiekvienai mokyklai turėti atskirai du ar vieną ten darbininką, yra padaryta brigada mobili, mokykla turi transportą ir, užregistravus kažkokį ten įvykį ar [...] teritoriją, vyksta į vieną ar kitą padalinį ir tvarko. Ir po to susidėliojo laiko perspektyvoje susidėliojo mokytojų krūviai, tiesiog išėjus mokytojui, kuris turėjo, sakykime, kaip muziką pora savaitinių valandų ar ten dorinio ugdymo vieną savaitinę valandą. Išėjus kiti mokytojai, kurie turi atitinkamą kvalifikaciją, galėjo pretenduoti į šitą darbo krūvį ir turėti vienoje viename juridiniame asmenyje didesnę darbo krūvį. Tas taip pat skatino likti įstaigoje ir būti aktyviu jos nariu nei keliauti per dvi tris mokyklas skirtingose rajono teritorijose pas skirtingus darbdavius, kas sunku yra, dažnai suderinti tvarkaraščius ir mokytojo buvimas tokioje įstaigoje yra labai epizodinis - atvažiavo, pradėjo pamokas ir išėjo. Dažnai tokie mokytojai nesiima konsultacijų, nesiima neformalaus švietimo.

Taip, tai pliusų tikrai galima matyti ne vieną ir, kaip ir minėjote, na, sakykime, ta pati idėja jungtinės mokyklos buvo pristatyta švietimo ministrui ankstesniam ir kitiems Švietimo ministerijos atstovams. Tai kaip suprantu, na, jie tą idėją iš pat pradžių vertino palankiai? Ar buvo tam tikrų abejonių, bet jas paneigė, sakykime, jau tas realus pavyzdys, kuris yra kaip ir geroji praktika?

Manau, iki susitikimo buvo abejonių. Iki susitikimo su ministru, ministerijos atstovais buvo abejonių. Galbūt kartais vat trūko bendrų sąlyčio taškų - kaip supranta ministerija, kaip supranta savivaldybė, kaip supranta įstaigos vadovas, ir va tos diskusijos, ta diskusija padėjo išsiaiškinti, kas ta jungtinė mokykla, kaip tai gali veikti. Dar ir dabar yra techninių kažkokių tai dalykų, lėšų paskirstymo, mokinių srautų suvaldymo, tokių neprašytų momentų, bet iš esmės sprendimas buvo padarytas susitikimo metu, išdiskutuota ir išsiaiškinta, kaip gali veikti jungtinė mokykla.

Ir atsižvelgiant į tuos pliusus jungtinės mokyklos, turbūt būtų galima galvoti, kad ir šalies mastu, sakykime, šis modelis, tas veikimas tinklaveikos principu galėtų būti naudojama kaip tam tikra alternatyva? Kaip manote, ar kitos savivaldybės irgi galėtų sekti šia praktika? Ar dabar būtent ir yra tas pagrindinis trūkumas, jog nėra reglamentuota ir tai gali kelti tam tikrų iššūkių?

[pirmos kelios sekundės nesigirdi - labai prasta garso kokybė] ir nemažai pats Vaidas Bacys čia galėtų pasakyti, kiek mokyklų, kiek savivaldybių yra lankęsi jų mokyklose, kad išsiaiškinti, kaip tas modelis veikia, tačiau kad įgyvendinti kitose įstaigose tokį modelį, visų pirma reikia suprasti, kad mokyklos turi būti lygiaverčios. Negali būt - viena mokykla įgyvendina vidurinio ugdymo programą, kita mokykla - tik pradinio ugdymo programą. Jos tada nebus lygiaverčios. Šiuo atveju turi būti lygiaverčiais mokyklos - vienas momentas. Kitas momentas - turi aiškiai būti lyderystė vadovo įstaigos, kuris taip pat suprastų ir mokėtų kūrybiškai veikti, nes Bacio modelis gali visiškai netikti Kairių modeliui, nes vėl yra kitokios aplinkybės, kitokia geografinė situacija, kitokia bendruomenė... Tai ir sakau sutikimas pats jungtinės mokyklos Kairiuose nebuvo toks džiaugsmingas kaip priėmė Dubysos aukštupio mokykla - patys kūrė, dalyvavo tam modelio kūrime... išgyveno, kaip sakant, visą gimdymą, taip jeigu galima vaizdžiai pasakyti, jungtinės mokyklos. O kaip ten jau buvo, na, lyg ir prašoma - būkit geri, darom jungtinę mokyklą, bet mokykla sako „Noo... Mes nenorime tokio modelio“. Tai va, todėl kitai savivaldybei įgyvendinti, reiks rinktis savo kelią. Mes galime būt patarėjai, padėjėjai, konsultantai, bet įgyvendinti, reikia rinktis pačioms, pačioms savivaldybėms.

Supratau, na taip, tas kontekstas iš tiesų labai svarbus. Taip, tai iš tiesų labai daug aspektų aptarėme, dar turiu keletą tokių klausimų, galbūt irgi galėsite atsakyti. Čia, sakykime, apie tas pirmtakes Dubysos aukštupio mokyklos - Bubių mokyklą, Aukštelkės ir Kurtuvėnų mokyklas-daugiafunkcius centrus - tie klausimai. Man būtų įdomu, jūsų žiniomis, ar šiose mokyklose mokinių švietimo rezultatai buvo patenkinami savivaldybės požiūriu? Ar jau matėte, kad galbūt tų pasiekimų vidurkis yra jau žemesnis negu šalies, ir reikia imtis kažkokių papildomų veiksmų? Žinoma, kalbėjome, kad švietimo pasiekimai nėra viską apsprendžiantis veiksnys, tačiau į tai taip pat atsižvelgiama.

Iš tikrųjų, atsakant į tą Jūsų klausimą, aš buvau pasižymėjusi prie 13 klausimo, kad kalbant apie tas mokyklas anksčiau, kaip juos veikė, jeigu į istoriją šiek tiek, Aukštelkė yra 4 kilometrai nuo miesto ribos ir vaikai arba po pradinių klasių, arba po aštuntos išeidavo į miestą mokyti. Ir taip, ir kažkada mokykla buvo virš 200 vaikų, bet paskui sumažėjo beveik iki 100, mažiau 100 vaikų. Nors gyvenvietė plečiasi, sparčiai statosi ir jaunų šeimų, ir mažų vaikų turima pakankamai. Tai va mokykla buvo tarp balanso ir tokie planai buvo kad tą va teritoriją norėtų prisijungti Šiaulių miestas perspektyvoje. Tai va Aukštelkė buvo tokia, kaip sakant, nei čia, nei čia - savo tapatumo kaip ir trūko. Dabar Kurtuvėnų mokykla- daugiafunkcis centras buvo kažkada pagrindinė mokykla, vietos bendruomenei neradus bendros kalbos su nauju vadovu, per vasarą tėvai niekam nieko nežinant vaikus išsivedė į kitas mokyklas ir atėjus rugsėjo 1 į mokyklą 5-10 klasėse beveik nebuvo vaikų. Tada steigėjas buvo priverstas staigiai daryti reorganizaciją ir paliko tik pradinę mokykla, ir ji gyveno tvarkingai pradinę mokykla. Atsiradus galimybei, projektams steigti daugiafunkcius centrus, mes pasinaudojome šita projektine galimybe ir būtent tame miestelyje buvo įsteigtas daugiafunkcis centras su infrastrukt... *[nutrūko garsas]*.

Ar girdite mane? *[pašnekovė atsijungė nuo pokalbio, interneto trukdžiai]*

Ar internetas buvo dingęs?

Aš nesupratau, kas įvyko, tiesiog užstrigo, tai galbūt pas jus internetas šiek tiek...

Dabar paklausiau, sako lyg ir ne. Kurioje vietoje baigiau?

Užstrigo, kai jūs pradėjote kalbėti apie Kurtuvėnų mokyklą. Aš, kaip suprantu, ten sakėte buvo ugdymas iš pat pradžių iki 10 klasės vykdomas, taip? Bet paskui išsivedė...

Tėvai išsivedė, liko tik pradinę mokykla, pasinaudojom galimybe įsteigti daugiafunkcij centrą, su pastato modernizavimu ir, ko pasekoje, iš tikrųjų buvo įkurtas daugiafunkcis centras. Noriu pasakyti, kad antrame aukšte įsikūrė dvi jungtinės klasės pradinių, priešmokyklinio ugdymo klasė ir ikimokyklinio ugdymo klasė, pedagogų kabinetai, logopedo, kitų specialistų kabinetai, o pirmame aukšte - renginių ir sporto salė, valgykla bendruomenei patalpos, kultūrai patalpos, bibliotekai. Taip vat, taip mes įsivaizdavome, kad kaimo teritorijoje tokie daugiafunkciai centrai yra ateitis. Išlaikant visą aktyvą, kuris besirūpina šios vietos žmonių tiek fizine, tiek dvasine gerove, tiek švietimu, viskas sutelkta į vieną vietą. Tai sukūrėm šitą modelį, pradėjo palengva populiarėti toje gyvenvietėje ugdymas, nebevežti vaikų į miestą, nes šalia yra sodai kolektyviniai ir gyventojai pradėjo palikti vietoje vaikus, nes ugdymas vyko iki 18 valandos, dirbo vietos gyventojai. Jeigu reikėdavo, tuos vaikus pažiūrėdavo ilgiau, ir vat, atėjus Baciui, dar labiau sustiprėjo tos mokyklos įvaizdis, ir va ta mokykla įgavo kitą kokybę. O su Bubių mokykla, kuomet buvo siekiama iš devynmečių pereiti iš dešimtmetį, steigėjas siūlė šiai mokyklai auginti vaikus ir augti į vidurinio ugdymo mokyklą, bet bendruomenė nusprendė, kad na, nereikia, mums užteks dešimtmetės mokyklos ir kadangi nuo miesto tėra nutolusi 12 kilometrų dalis vaikų, kaip ir Aukštelkėje po pradinių klasių arba po aštuonių klasių

išvažiuoja į gimnazijas. Mokykla pradėjo taip pat trauktis, nors šalia yra sodai ir patraukli gyvenvietė, statybos vyksta šalia. Ir vėl reikėjo kažkokio įkvėpimo, pokyčio, kad atsigautų, tai vat visos mokyklos turėjo istorijas tokias, kažkokiu istoriniu laikotarpiu pakilias, linksmas ir perspektyvias, įvykus demografiniams pokyčiams ir pasikeitus situacijai su vadovais, jos kažkaip traukėsi, mažėjo, ir ta perspektyva tapo jų ne visai aiški. Atsiradus vadovo lyderystei, palaikant steigėjui, ir buvo sukurtas va tas trijų mokyklų modelis, kuris yra Dubysos jungtinės mokyklos pavadinimu.

O kai Bacys tapo šių mokyklų visų trijų vadovų, tai, kaip suprantu, tose mokyklose ugdymas buvo vykdomas iki pagrindinio ugdymo pirmos dalies, t. y. iki 8 klasės, taip?

Aukštelkėje - taip, o Bubių mokykloje - iki dešimtos klasės buvo. Ir dabar, ir dabar kol kas dar yra jiems paliktas, kol jie išsigrynins savo viziją, nes jie dabar yra dar vystymosi... Bubių skyrius yra vystymosi stadijoje kaip jungtinės mokyklos dalis, nes vėliausiai prisijungė prie visų veiklų ir yra vystymosi stadijoje. Toks steigėjo lūkestis ir, kalbant ir pristatant tinklo pertvarką, buvo minima ir deklaruojama, kad, sakykime, penkmečio ar septynių metų, ar dešimties metų perspektyvoje, galbūt gali užaugti iki vidurinės mokyklos, bet greičiausiai mūsų vizijoms bus nelemta išsipildyti, nes valstybė tokių mokyklų, gimnazijų su nedideliu mokinių skaičiumi matyti ir išlaikyti neketina.

Dar, na, aš irgi pasižiūrėjau šiek tiek ŠVIS duomenis, tai mačiau, kad Kurtuvėnų mokykloje tas mokinių bendrojo ugdymo mokinių skaičius buvo toks santykinai tikrai nedidelis, tai man įdomu, ar kurioje nors iš šių mokyklų buvo vykdomas ugdymas jungtinėse klasėse iki Dubysos aukštupio mokyklos įsteigimo, ar ne?

Taip, Kurtuvėnuose beveik visada buvo jungtinės klasės, pradinės. Aukštelkėj, dabar žiūriu iki jungtinės... man atrodo, buvo dalykai 5-8 klasėse iki... gal sakykime taip, ne iki jungtinės... nu jo, iki jungtinės mokyklos, tikrai buvo 5-8, paskui, kai atėjo Bacys, per keletą metų prisiaugino tų vaikų, kaip sakyti, vietos gyventojai patikėjo mokykla ir nebevedė vaikų į miestą ir neliko. O Bubiuose tai niekada nebuvo jungtinių klasių.

Supratau, o gal dar galėtumėte netgi patikslinti, minėjote Kurtuvėnuose visada buvo tos jungtinės klasės, tai pradinukai buvo, tai čia du komplektai jungtinių klasių, kaip suprantu?

Taip.

Ir dar, kadangi Kurtuvėnuose ugdymas buvo iki aštuntos klasės, ar...

Ne, Kurtuvėnuose tik pradinė, vyko iki pradinės. Vienu metu jie netgi turėjo tik vieną komplektą, sakykime, būdavo 3 ar 4 vaikai vienoj klasėj, 8 - kitoj, kitoj ne... Tai turėdavo jungtinį komplektą, o paskui, kai Bacys atėjo, tuos du tris vaikus atveždavo į Aukštelkę arba Bubių, kad nebūtų maža klasė.

O Aukštelkėj minėjote, kad vienu metu buvo 5-8 klasių jungtinių, tai čia du komplektai, ar... kadangi čia sunku pasakyti?

Aa... Koku laikotarpiu jūs norėtumėte, kad aš jums pasakyčiau?

Na, šiaip tai man būtų įdomu... toks jau bendras laikotarpis, kadangi aš žiūriu į ŠVIS duomenis, ten jie pateikiami nuo 2009-10 metų, tai man iš tiesų būtų ir gerai turėti tą visą laiko eilutę apie mokyklų tiek mokinių skaičiaus situaciją, tai čia susižiūrėjau, tiktais dėl tų jungtinių klasių.

Gera, pasižiūrėsime, nes čia vėl reikėtų eiti, mūsų tarybos, kur rodžiau išorėje, teisinė, teisinė informacija... ir reikėtų ieškoti tarybos sprendimo jau pačio, nebe projekto, o sprendimo, „klasių komplektų skaičius“ įsivedus, ir tada bus visi tarybos sprendimai. Bet juos reikia imti ne kovo mėnesio, o rugsėjo arba rugpjūčio, rugsėjo arba rugpjūčio. Tada bus konkrečioje mokykloje ir mokinių skaičius, ir jungtinės klasės.

Supratau, tai labai gerai. Ačiū, tikrai pasižiūrėsiu tada, nes kyla tokių keblumų šiaip sugaudant tuos duomenis. Dar turėjau vieną klausimą, bet jūs į jį kaip ir atsakėte... Minėjote, kad vietos bendruomenės pačios buvo gana aktyviai įsitraukusios į Dubysos aukštupio mokyklos, sakykime, tą kūrimo procesą, ir tas bendruomenės vaidmuo, tai ir nuomonė, lūkesčiai, kaip suprantu, buvo svarbus dėmuo modeliuojant tą Dubysos aukštupio mokyklą?

Taip, taip, be abejonės, taip. Bendruomenės įsitraukimas, vadovo lyderystė ir... ir to viso kūrimo proceso dalyvavimas ir steigėjo. Žinojimas, kas vyksta, kokie lūkesčiai bendruomenės, kokie mūsų lūkesčiai. Mums buvo svarbu vat ir tas, kad nedidėtų finansinis savivaldybės įsipareigojimas išlaikyti, nes, kaip ir kokybės aspektas mums buvo, nu sakykime, pakankamai aiškus ir bendruomenė susidėliojo, kad tik eina su tuo, kad kažkas būtų geriau, bet mes nenorėjome, kad būtų steigiamą papildomų kažkokių etatų, papildomos struktūros kuriamos, papildomi pinigai išlaikymams, kažkur kažką... kad neapsunkintų steigėjo papildomais kaštais. Ir labai džiaugiamės, kad tas dalyvavimas buvo abipusiai naudingas ir prasmingas, ir tas žinojimas tų žingsnių leido bendradarbiaujant sukurti tai, kas dabar yra ir, ir pasitikėjimas kūrimo proceso dalyviais buvo labai atviras, ir labai toks nuoširdus. Visi žiūrėjo su pozityvu ir optimizmu.

Dar tada nori tikrai papildomai patikslinti, kadangi man neteko lankytis Dubysos aukštupio mokykloje, tai dar sunku kol kas įsivaizduoti, bet planuoju irgi apsilankyti. Pasižiūrėjus į ŠVIS duomenis, matosi, kad apjungus tas

mokyklas, tas naudojamas plotas, tai klasių plotas ir bendras mokyklų plotas, taip žiūrint vien į skaičius, sumažėjo. Tačiau kiek aš kalbėjau, na, kadangi kalbėjau ir su Vaidu Baciū jū, jisai minėjo, kad dalis mokyklų, na, sakykime, patalpų yra naudojama kaip ir bendruomenės reikmėms. Na, pavyzdžiui, turėjome kaip pavyzdį Kurtuvėnų daugiafunkcij-centrą... Tai gal galite čia truputį papasakoti, kaip tie pastatai yra administruojami, nes minėjo, kad yra ir moduliniai įvairūs nameliai įsteigti, nes mokinių skaičius auga ir reikia daugiau tos vietos... Gal čia galite plačiau papasakoti, kaip realiai vyksta visas tas procesas?

Pradėsiu nuo pabaigos. Aukštelkėje, kadangi yra netipinis senas pokarinis pastatas, nepritaikytas visiškai mokyklai, dabartinei mokyklai nepritaikytas. Mokyklai identifikuojant savo viziją, koncentravosi į ikimokyklinį ugdymą, kad užsiauginti vaikus, kurie ateis į mokyklą, nes, nesant ikimokyklinio ugdymo skyriaus, tikėtis, kad vaikai ateis į pirmą klasę yra nerealu. Paprastai, kur vaikai pradeda eiti, toje aplinkoje ieškoma ir pirmos klasės. Tai sutelkėm dėmesį į tą viziją. Savivaldybė kiekvienais metais du metus iš eilės pirko po vieną modulinį pastatą, kad plėsti ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumą vietos gyventojams. Ir iš tikrųjų tas pasiteisino. Tėvai, atvedė vaikus į mokyklą ir juos leidžia eiti toliau į pirmąją klasę. Tai du metus iš eilės buvo nupirkti tokie iki 80 kvadratų du nameliai. Praėjusiais metais ketinome dar du nupirkti, bet įvykusi rinkos krizė ir su migrantais, nepavyko per visus metus, per skelbtus konkursus nupirkti, tai galų gale, gruodžio pabaigoje, vis dėlto pavyko juos įsigyti. Šiuo metu yra derinamos sutarties sąlygos ir bus nupirkti du nameliai, kurie... dvi grupės realiai bus įkurtos, kurie bus šalia mokyklos, ir viso administravimas, visas yra nu kaip mokyklos, sakykim, priestato. Dabar su Kurtuvėnais yra vienintelė, kiek man žinoma, situacija, kad pusė pastato yra išdalinta kitiems, bet visą pastatą administruoja švietimo įstaiga. Nežinau, gal per pastarąjį pusmetį ar metus pasikeitė, bet kadangi buvo idėja tokia, kad neapkrauti kitų biudžetinių įstaigų įvairiomis mokesčių problemomis, tai yra, gautųsi, kad antro aukšto administratorius išrašo sąskaitas trims pirmo aukšto administratoriams, nors antras aukštas ateina ir į biblioteką, ir į salę, ir, jeigu yra poreikis, naudojasi kultūros ir bendruomenės patalpomis. Todėl savivaldybės administracijos direktorius tuometinis ryžosi pasirašyti tokią sutartį, kad visi pastato išlaikymo kaštai priskiriami švietimo įstaigai, ir politikai su tuo sutiko. Nors, mano žiniomis, tai teisiškai nėra gerai, nes turėtų kiekvienas patalpų gavėjas mokėti mokesčius už save, bet tai yra labai nepraktiška, ir, ko gero, šiuo Kurtuvėnų atžvilgiu būtų neteisinga net.

O Bubių mokyklos?

Bubių mokykla, jeigu taip žvelgti istoriškai, buvo senas pokario mokyklos pastatas, aštuonmetės mokyklos, bet plečiantis gyvenvietei, buvo 70-tų man atrodo pradžioj, buvo padarytas didelis priestatas, ko gero, jis yra tris kartus didesnis už pagrindinį mokyklos pastatą ir dabar realiai senasis pastatas yra kaip priestatas mokyklos, tipinė 250 vietų mokykla ir vienu metu buvo sumažėję mokinių, tai tas senasis pastatas buvo labiau atiduotas ikimokykliniam ugdymui, ten ir salė įrengta treniruoklių. Dabar, kai ikimokyklinis ugdymas plečiasi ir senajam pastate yra rengiamas ikimokyklinis ugdymas ir vietos bendruomenei susitarus ir savivaldybės vadovui pritarus, šiomet į mokyklos patalpas yra įkelta ir biblioteka. Kultūros įstaiga, biblioteka, o mokykla atsisako savo bibliotekos, naudosis bendra bibliotekos erdve ir yra padaryta priėjimo, kad vaikams laukti autobuso būtų patogiu, nes mokykla su skaityklos patalpa kartu. Laukti autobuso ar paskaityti, ar internete, ar namų darbus ruošti, patalpa tokia. Va, kad ir šalia budintis yra, kuris priežiūrą vykdo. Tai va yra atiduotos patalpos ir vietos bendruomenės poreikiams vykdant bibliotekos veiklą.

Supratau, kadangi jau labai nemažai dalykų aptarėme, tai paskutinis toks klausimas - ar jūsų žiniomis, dabar Dubysos aukštupio mokykloje yra mokinių, kurie registruoti kitose savivaldybėse, bet lankyti Dubysos aukštupio mokyklą?

Taip, yra iš Kelmės ir iš Šiaulių miesto. Netikrinau mokinių registro duomenų, bet iš bendro veiklos, iš dalyvavimo gyventojų susitikimuose, sprendžiant švietimo klausimus, dėl pavėžėjimo, taip yra. Kadangi Kurtuvėnai yra visiškai šalia Kelmės rajono ribos, o Aukštelkė - visiškai šalia Šiaulių.

Bet tas skaičius turbūt nėra labai ženklus?

Ne, bet galėčiau pažiūrėt. Sakykim, ikimokyklinio tai turiu skaičius... Pažiūrėsiu apskritai, kaip čia yra. Šiaulių miesto Aukštupio, taip Aukštelkėje - keturi, Bubiuose - septyni, Kurtuvėnuose - septyni vaikai ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdyme iš Šiaulių.

Dėl bendrojo ugdymo... neturit dabar po ranka?

Reikėtų papildomai pažiūrėt. Ar... galėtumėt su pavaduotoju pasirašyti šiuo klausimu, jis turi priėjimą prie mokinių registro.

Taip, supratau, tai ačiū jums, tikrai labai pagalbėjote.

Papildomas susiskambinimas su Judita Šertvytiene, 2022 m. balandžio 28 d.

Na, man šiek tiek galbūt iškilo žinių trūkumas, kas, sakykime, slepiasi praktiškai po mokyklos ūkio lėšomis, kadangi matau, jog šios lėšos yra netiesiogiai susiję su švietimo procesu, mokyklos ūkiui valdyti ir naudoti, mokiniams vežioti ir kitoms išlaidoms, tačiau būtų galbūt įdomu sužinoti plačiau realybėje. Kam realiai tenka, sakykime, tos lėšos? Gal čia galėtumėte plačiau pakomentuoti?

Taip, tai visų pirma, yra lėšos pačiam pastatui išlaikyti, jo fizinei būklei gerinti ir apmokėti su tuo susijusių žmonių darbo užmokesčių, tiksliau juos išlaikyti. Vienu žodžiu, visos komunalinės paslaugos - vanduo, šildymas, elektra... remonto darbams, kažkiek atsinaujinimui, reikia spyną pakeisti ir santechniką prižiūrėti ir tvarkyti, ir darbo užmokesčio turim tokius etatus kaip pavaduotojas ūkio reikalams, darbininkas, kiemsargis, kūrėjas, katilinės priežiūra... valgyklos visi darbuotojai, taip pat ir iš savivaldybės biudžeto išlaikomi. Savivaldybės lėšomis yra perkami maisto produktai vaikams maitinti, savivaldybė dotuoja, ir nemokamo maitinimo atvejų valstybė per socialinius [...] įstatymus šiek tiek gražina pinigų, o vaikai, kurie perkasi už pinigus, tai jie užmoka tik už faktinį produktą [...] sakykime, mėsa, daržovės bus įskaičiuotos, bet nebus įskaičiuota, kiek vandens reikėjo, kiek dujų sudeginti reikėjo, kiek darbuotojas laiko praleido, viskas tas yra savivaldybės biudžeto lėšomis. Savivaldybės taryba, beveik visos, manau, savivaldybės tarybos, yra priėmę tokius sprendimus, kurie vadinasi - įstaigų darbuotojų etatai, finansuojami iš savivaldybės biudžeto lėšų. Kitos savivaldybės nusistato tokius normatyvus, kaip pavyzdys, kad vienas kiemsargis yra skiriamas keturiems tūkst. kvadratų teritorijoms prižiūrėti. Mokyklų teritorijos būna labai įvairios - didesnės, mažesnės, kaimo vietovėse gi anksčiau būdavo kolūkių statytos, tai ir labai... iki keturių hektarų būna teritorijos. Mieste visai mažos būna teritorijos. Valytojų, pavyzdžiui, yra nustatyta 700 valomo ploto vienai valytojai. Jeigu mokykla yra tipinis standartinis priestatas, jiniai turi kokias aštuonias-devynias valytojas. Ir tada pagal tuos normatyvus savivaldybė, sudarydama savo biudžetą, kiekvienais metais numato, kad reikia ir darbuotojų darbo užmokesčiui, ir šildymui, ir vandeniui, ir remontui. Yra einamasis remontas, kur, kaip minėjau, tuos nedidelius dalykus atnaujina - spyną pakeičia, tualetu ir pan. Yra einamieji remontai, pas mus yra susitarta - nuo mokinių skaičiaus ir nuo kvadratų skaičiuojama, bet po to dar yra lėšos jau iš kitos programos, kur atliekami remontai per atitinkamą laiką, kai pavyzdžiui, reikia elektros instaliaciją keisti. Tokiu atveju yra turto valdymo programoj priimtas atskiras sprendimas ir atskiru tarybos sprendimu yra skiriamos lėšos mokyklai, tokiam dideliame remontui. Tai va tas yra mokyklos ūkio lėšos.

O dar tada norėjau, nes matau, kad iš Švietimo įstatymo, kad mokymo lėšos - tai čia su mokymo procesu susijusios, kaip suprantu, ir mokytojų atlyginimai, ir specialiųjų pedagogų...

Taip, taip... apie mokymo lėšas yra atskira metodika, mokymo lėšų skaičiavimo ir paskirstymo metodika, patvirtinta LR Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. Nr. 679, tai čia surašytos visos reikmės. Mokymo lėšos yra skiriamos taip grubiai - į dvi dalis iš pradžių. Viena dalis, kuri nuėina tiesiai į mokyklą, ji yra skirta, kaip minėjot, mokytojų darbo užmokesčiui, vadovėliams įsigyti, IT plėtrai, mokinių pažintinei veiklai, profesiniam orientavimui, kam čia dar yra... Nu tai taip. Kita dalis yra lėšų, kuri yra, lieka savivaldybei, ir savivaldybė, žinodama mokyklų poreikius, ir esamą situaciją - mokinių skaičiumi, ji paskirsto pati. Ta dalis yra pagalbos teikimas, tada yra valdymas - direktoriaus, pavaduotojo etatai - brandos egzaminų organizavimas ir tada yra dar užtikrinti tolygumą ugdymo. Čia tada mes esam išsiskyrę, kad dažnai gimnazijose vienuoliktose klasėse vaikai, pasirinkimus kai daro... nu kaip pavyzdys, kokia grupė vaikų, kokie keturi penki vaikai nori mokytis dar vieną užsienio kalbą, pvz., pasirenka prancūzų kalbą. Mokykloj tokia maža grupė nėra finansuojama mokymo lėšomis, šiomis lėšomis realiai yra finansuojama apie dešimt vaikų grupė, tai mes tokiai gimnazijai skiriama papildomų pinigų, kad patenkint vaikų pasirinkimo poreikius.

Supratau, o tas procentas, kiek, sakykime, tenka savivaldybės disponavimui mokymo lėšų, irgi yra nurodytas nutarime?

Taip, taip, ten nutarime nurodyti, yra 2,4 proc. nuo visos savivaldybės dotacijos, 2,4 proc.

Supratau, tai vadinasi, galvojant apie mokyklos reorganizavimo atvejį, kadangi vis tiek su susitaupo, pavaduotojų etatai, kaip suprantu, čia turbūt ir buhalterio... O buhalterio kur patektų?

Taip, mūsų savivaldybėje buhalterinė apskaita yra vykdoma centralizuotai švietimo paslaugų centre, tai mokyklos neturi atskirų buhalterių, tokiu atveju buhalteriai irgi būtų išlaikomi iš savivaldybės biudžeto lėšų ir reorganizacijos atveju, taip, jie būtų apjungti ir, be abejonės, apmažėtų.

Taip, tai, kaip suprantu, dabar jau galvojant tiesiogiai apie Dubysos aukštupio mokyklą, vis tiek galvojant apie tas tris mokyklas, tai žiūrint į tai, kam tenka lėšos, turbūt visai nemažai ir susitaupė?.. nes jūs buvot minėję, kad mobili dabar yra kaip ir darbininkų grupė...

Taip, taip... žinokit, savivaldybė skyrė praeitų metų pabaigoje lėšų ir mokykla nusipirko tokį mini mikroautobusiuką, kur gali keturi žmonės sėdėti, ir galima gale dar kokią žoliapjovę įsidėti ar kažkokius įrankius, ir dabar yra priskirta judėti tarp mokyklų. Ir galima labiau kvalifikuotus darbininkus išlaikyti. Sakykime, kadangi jau yra trys pastatai, jau direktorius žino,

kad turi priėmęs darbininką, kuris turi licenciją dirbti su elektros įrenginiais, tai, pavyzdžiui, jeigu reikia kokią nors papildomą [...] nori ir skaityklą, kažką tai pasitobulint, tai nebereikia samdyti firmos, sertifikuotų darbininkų dėl rozečių perkėlimo kažkur. Jau darbininkas turi licenciją, jis gali tokius darbus atlikti.

Supratau... o dar galbūt galėtumėt pakomentuoti plačiau, kadangi tai yra jungtinė mokykla Dubysos aukštupio, kaip atrodo lėšų skyrimas pačiai mokyklai? Nes vis tiek de facto tai yra kaip trys mokyklos, tai gal čia galit plačiau... kuo tai skiriasi sakykime nuo tos įprastos praktikos?

Taip, dabar mes Dubysos aukštupio mokyklą, jos nuostatose esame įteisinę skyrius - Aukštelkė, Bubiai ir Kurtuvėnai. Tokiu atveju kiekvienas skyrius turi galimybę formuoti atskiras klases. Jeigu mes suformuotume, tik įrašytume į nuostatus, kad tai yra Dubysos aukštupio mokykla ir viskas, sakykime, kaip pavyzdys, Dubysos aukštupio mokykla turi 50 vaikų pirmoje klasėje, kaip pavyzdys, tokiu atveju, kadangi 24 vaikai gali būti vienoje klasėje, tai ji suformuotų 3 klases, tris klases po kokius 17-18 vaikų. Kadangi dabar yra per tris pastatus, įteisinę esam, tai mokyklos direktorius atsižvelgia į teritorijoje esantį vaikų skaičių, sakykime Kurtuvėnuose suformuoja vieną klasę 10 vaikų, Aukštelkėj suformuoja, poreikis yra irgi galbūt 12 vaikų, ir tada žiūri, kad Bubiuose pagal poreikį yra 26 vaikai, suformuoja 2 klases, 2 klases po 12, kaip pavyzdys, ir tada... kai yra teritoriniai vienetai, jis gali dirbti pagal teritorinius vienetus. Ir tokiu atveju, kai yra 12-10 vaikų, jeigu jie būtų viename juridiniame vienete, vienu adresu, mokymo lėšos nebūtų skiriamos tokios didelės. O kai yra atskirose teritorijose, tai skiriamos lėšos tai teritorijai. Direktorius turi galimybę tas lėšas arba naudoti tik toje teritorijoje esančioje mokykloje, arba visai jungtinei mokyklai, priklausomai nuo situacijos, nes kaip juridinis asmuo jis yra vienas, jam yra laisvė didesnė pasirinkti, vat ir šiemet, trečioj klasėj berods Kurtuvėnuose, antra klasė berods Kurtuvėnuose yra maža, kitais metais ten lieka trys ar keturi vaikai ir direktorius susitarė su tėvais, kad juos integruos į Bubių skyrių, ketvirtos klasės neformuos visai. Kas yra privalumas, kad atstumai nėra dideli ir tu gali va susitvarkyti tą tinklą, tuos mokinius, kad jie būtų lyg ir arčiausiai gyvenamosios vietovės, bet tuo pačiu jie būtų ir ne našta tiek finansinė kažkokia tai našta, tiek mokyklai, tiek valstybei. Privalumas yra toks iš tų atskirų skyrių. Ir mes, kai rinkomės tą modelį, [...] modeliavome situaciją, kad nurodyti geriau atskirus vienetus pagal adresą, tada lėšos mokymo eina pagal adresą ir direktorius turi galimybę, kaip sakiau, viską sudėti į krūvą ir jas išskirstyt atskirai.

Supratau, taip, dabar daug aiškiau. Iš mano pusės, aš tokių dabar klausimų kaip ir neturiu, tik dar vieną gal. Jūsų kolegė man buvo persiuntusi...

Mokyklų informaciją.

Taip, visą informaciją. Aš matau, na, tas skirtas lėšas tiek Dubysos aukštupio mokyklai, tiek kitoms mokykloms. Man įdomu, kadangi aš dar analizuoju ir kitą savivaldybę, Kalvarijos savivaldybę, pas juos savivaldybės puslapyje buvau susiradusi šiek tiek kitokią formą tų finansų ir man įdomu, ar ir jūsų savivaldybėje yra tokie exceliai viešai prieinami, tai iš esmės tai būtų kaip ir Šiaulių r. savivaldybės atitinkamų metų biudžetas...

Pati mokykla turėtų skelbti ketvirtines ataskaitas, mokyklos puslapyje turėtų būti ketvirtinės ataskaitos, tuo labiau, kad savivaldybės turėtų būti.

Tai savivaldybės, gal per teisės aktų sistemą pavyktų susirasti?

Aš dabar bandau irgi pati atsidaryti ir žiūrėti... ar nebūtų prie "Administracinės"... gal geriau žiūrėti. "Administracinės", kažkur buvo, biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai matau va yra, spaudžiu ant jos pasižiūrėti [...] savivaldybės rinkiniai... jo, matau, kad yra, 2020 m. biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, pasispaudžiu ir išlaidos pagal funkcijas, pagal planą, pagal įsipareigojimus [...]

Ir ten turbūt yra ne tik 2021 m., taip?

ne, yra visų metų.

Puiku. Gerai, aš tuomet pasižiūrėsiu...

Aš galvočiau, kad finansai labiau atsiskleistų... gal būtų jums naudinga, kad mes dar atsiųstume 2019 m., kai dar mokykla nebuvo dar sujungta, Kurtuvėnų atskirai, Bubių atskirai ir Aukštelkės atskirai... ir tada jūs matytumėt, kaip vat kinta tos lėšos. Nors iš kitos pusės, valstybėje vykstant pokyčiams ir didėjant įvairiems socialiniams baziniams dydžiams, tai sakykime, komunalinių paslaugų kainoms, automatiškai didėja tas biudžetas. Gali pasirodyti, kad sakykime, jos kai buvo atskiros, turėjo mažesnę biudžetą, kai tapo sujungtos, turi didesnę biudžetą, bet taip yra dėl bazinių dydžių didėjimo... nežinau, ar pavyks taip atskleisti aiškiai. Nors etatų yra tikrai sumažėję. Galbūt pavyktų labiau atskleisti, galvoju, per maksimalų pareigybių skaičių, vat ką labiau pavyktų atskleisti. Pareigybės nebus susijusios su tiesioginiais pinigais, o bus su darbuotojais, gal per tai labiau atsiskleistų, paprašysiu, kad atsiųstų visų trijų ankstesnių metų.

O, būtų labai gerai. [...]

3 INTERVIU

Respondentas: Martynas Rusteika, Šiaulių r. savivaldybės tarybos narys
Interviu data: 2022 m. kovo 10 d.

Tai gal pirmiausia galite pakomentuoti, koks yra Šiaulių rajono savivaldybės požiūris deklaruojamas į bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarką?

Pirmiausia pagrindinis mūsų požiūris yra tai, kad mokykla turi būti pasiekama kiekvienam, nepriklausomai nuo, na, sakykime, taip, įstatyminė bazė, kaip ir sako, kad turi būti pasiekama kiekvienam, bet bet kuriuo atveju tos tikrosios mokyklos, sakykime, kalbant apie gerą išsilavinimą, jos bet kuriuo atveju šiai dienai pagal dabartinę, esamą tą politinę liniją yra vis labiau atitolinamos mus nuo moksleivių. Tai ta prasme jau tenka ir vykimo kaštai, ir bet koku atveju pragyvenimo kaštai. Jau kažkiek įpareigoję tėvus labiau pasistengti, ir jau kažkaip tas mokslas tampa toks... nutolsta, ypač nuo kaimo, kadangi mes esam žiedinė savivaldybė, tai mums ypač tai aktualu, tai mes esame ne kažkokie vieno miesto atstovai, tai mūsų žiedinė savivaldybė aplink miestą Šiaulių ir mums nėra (?) pakankamai sudėtinga, sakykime, su tuo mokyklų tinklu, mes turime daug gyvenamųjų gyvenviečių ir kaimo vietovių, tai mūsų pagrindinis toks ir tikslas buvo, kad mokykla turi būti arčiausiai gyvenamos vietos, ypač tai aktualu yra apie mokyklas, kurios yra nedidelės ir ypač vadinamiems tiems pipirams - pagrindinės mokyklos, pradinės mokyklos, jos privalo išlikti. Bent jau pradinės mokyklos privalo išlikti. Tai, ką mes darom ir ką stengiamės, tai iš tikro bandom tiek pat darželio grupes iš tikro kurti tose mokyklose. Tam, kad jos užsiaugintų, prisiaugintų savo vaikų ir taip bent jau pagrindines, pradinės mokyklas, kad mes vis tiek pavyktų mums jas išlaikyti. Tai toks yra pats tas generalinis tikslas ir pagrindinis tikslas, kad norime, norime išsaugoti tą mokyklų tinklą ir taip labiausiai aukojant kitus dalykus. Tai aukojant, sakykime, vadovų etatus, stengiamės nekurti naujų vadovaujančių pareigų ir kad mokyklose nebūtų tiesiog pagal etatų skaičių, etatų skaičius priklauso nuo moksleivių skaičiaus. Tai tiesiog, kad nebūtų... kiekviena mokykla nebeturi tam tikro vadovo ir dar kažką tai... Tiesiog bandėme ieškoti tų sprendinių, tai va prie tų sprendinių ir prieina tai, kad ir jungtinės mokyklos modelis mes pirmieji iš tikrųjų tai patys patys ir sukūrėme, ir bandėme pritaikyti. Mes jau dabar šiai dienai turime dvi tokias mokyklas rajone ir tikrai sulaukiame daug, daug teigiamų komentarų ir iš mokyklų administracijų, taip pat ir iš kitų rajonų, tikrai yra yra, na, daug kas konsultuojasi, klausia, kaip, kaip tą galima įgyvendinti, tai tai mes tikrai irgi ruošiamės beveik du metus, kad galėtumėm šitą poslinkį padaryt, nes bet koku atveju tai kiekvienai bendruomenei, mokyklos bendruomenei, tai yra tam tikras sudėtingumas iš tikro, nes vis tiek tai... vis tiek tam tikri pokyčiai, o mes pokyčių niekas nelabai norime. Visi norime taip jau pakankamai saugioje aplinkoje savo būti ir gyventi... Tai taip ir mes keliaujame ir atkeliavom prie tokio modelio, kad tam tikros mokyklos tampa jungtinėmis mokyklomis. Mes prie šitos mokyklos dabar turime tris pada... na, ji sudaryta iš trijų buvusių mokyklų ir dabar, tikėtina, kad bus dar viena prijungta, tai bus keturios mokyklos, apjungiant konkretų regioną, turintį tam tikrą istorinį pagrindą, kodėl taip turėtų būti ir nenorim naikinti mokyklų, nes mokykla turi savo tam tikrą specifiką, t. y. ir kultūros židinyse regionuose, ir susitikimų vieta, ir bet kuriuo atveju kiekviena mokykla turi savo tam tikrą istorinį paveldą, kurį, galima sakyti, irgi neša, tai va nesinori, kad istorija dingtų iš to regiono, tai stengiamės visa tai išsaugoti. Mūsų tos mokyklos tokios, tuo labiau tampa visa kuo. Mes stengiamasi į jas viską sudėti - ir kultūrą, ir, sakykime, tuos pačius darželius. Na, viskas, ką galima sudėti į vieną mokyklą, kad ji būtų tokia organiška, kaip sakau, mini seniūnija po darbo valandų, po mokyklos laiko, nes vis dėlto sakau, čia ir kaštų taupymas visokeriopas, nes savivaldybė tikrai turi žiūrėti į administracinius dalykus, taip pat turi žiūrėti ir išlaidas visas dengti. Tai šitoje vietoje mes tikrai ir ypač iš šių dienų perspektyvos, ypač tai yra labai aktualu, kad nebūtų tie kaštai tokie išmėtyti visur. Tai va, toks yra pagrindinis, kaip sakant, iš tingėjim... ne iš tingėjimo gal sakysiu, bet sakysiu gal gal iš taupumo, bet ir iš to paties ir racionalumo, nes kai vienoje organizacijoje yra viskas, tai bet kuriuo atveju kažkiek tai susitaupo ir taip pat, kaip ir minėjau, kad administracijos nereikia. Tai vienas direktorius yra 4 buvusiom mokyklom, du pavaduotojai, pavyzdžiui, tai yra labai ekonomiška ir bet kuriuo atveju kiekvienas pasiekia savo savo pagrindinius tikslus ir darome daug visokių vidinių paskui eksperimentų šitose mokyklose. Skirtingose vietose vyksta tam tikros pamokos, pavyzdžiui, kūno kultūra, kai vykdavo septyni-šeši vaikai, dabar vyksta 25 vaikai. Na, ta prasme pilnas komplektas suvažiuoja tam tikru laikotarpiu, visi kartu ir sportuoja, ir tokios mini šventės vyksta, realiai tos pamokos, jos turi visai kitokį atspalvį. Tai ir bet kuriuo atveju mes matome, kad ta konkurencija tarp vaikų vis tiek padeda pasiekti ir geresnių rezultatų. Bet sakau, kiekviena mokykla, pavyzdžiui, vienoje mokykloje vyksta istorijos pamokos arba istorijos diena, tai turim ten, sakykime, mokykloje vos ne istorijos muziejų, to ko neturi ir net ir Mažvydo bibliotekos, Ozolo buvusi gimtinė va, pavyzdžiui, ten va tokių raštų turim, kur net sakau, ten visą

kroniką gali parašyt. Tai va, tiesiog iš to, iš to principo viskas buvo daroma, kad nenaikinti kaimo gyvenimo, o tiesiog bandyti rasti tinkamiausią sprendimą visom pusėm.

Supratau. Na, akcentavote būtent ir tą švietimo prieinamumo svarbą, o kadangi turbūt dažnai švietimo prieinamumas eina kartu su kitu dėmeniu, tai švietimo kokybė. Tai gal galite plačiau pakomentuoti šitą aspektą? Ar pati savivaldybė imasi kokių nors vyks veiksmų, kad tą švietimo kokybę pakankamą užtikrintų mokyklose? Ar tai yra labiau perduodama mokyklų vadovams šita funkcija? Gal čia galite plačiau pakomentuoti?

Tai pirmiausia visą laiką, kaip ir kiekvienais metais, mes vertiname tuos pačius rezultatus, kadangi esam daugelis iš mūsų, turime vienokių kitokių sąsajų su pedagogika, tai arba mokslus esam baigę, didelė dalis komiteto narių yra, sakykime, iš pedagoginio, pedagoginio įstaigų. Tai, žinoma, mums yra... Mes vertiname ir tuos formalius dalykus ta prasme, tai tuos pasiekimus ir rezultatus. Mes darom tam tikras analizes, taip pat ieškome sprendimų, ką gali padaryti savivaldybė, bet niekada nesam tie, kurie pirštu baksnojam ir sakom, kad kažką tais jūs čia privalote daryti. Visą laiką stengiamės viską išskaidyti į... Pirmiausiai nusistatom tas suinteresuotas šalis, kas ką turi padaryti, tai visą laiką taip, iš tos pusės. Pakankamai demokratiškai žiūrim ir tiesiog bandom, bandom suvokti tą visą. O kas, kas yra svarbu. Tai, žinoma, skatinant tą pačią konkurenciją, nes jeigu yra kaimiškose vietovėse arba bet kuriose mokyklose, jeigu ji yra mažesnė ir vaikas neturi su su kuo konkuruoti, tai vienareikšmiškai jo tie rezultatai, na, jis neturi to šoninio, sakykime, veiksnio, kuris galėtų jį paspausti ta prasme, kad dar tarsi vidinė motyvacija atsidarytų. Tai dėl to ir yra kuriamos tam tikros, tik tam tikri tie modeliai, kad vaikai pirmiausia galėtų konkuruoti. Žinoma, tam yra ir švietimo pagalbos tarnyba, kuri kuruoja visus šiuos dalykus, mes irgi skatiname tai, kad tuos pačius geriausius mokytojus, kad jie tikrai atvažiuotų į tas regiono mokyklas, skatiname per tą patį kompensavimą ir atvažiavimo, ir finansinius dalykus jiems padarom. Tam, kad tikrai pirmiausia geri mokytojai, skatiname tą vidinę motyvaciją ir, aišku, užtikriname sąlygas mokytis ta prasme, kad būtų ne vien tikrai geriausiose mokyklose visa geriausia infrastruktūra, bet infrastruktūra būtų ir kaimo vietovėse. Tai keičiamės šitais dalykais ir dėl to ir sakau yra labai specializuotos tam tikros mokyklos. bandom užkurti tas specializacijas, nežinau dar kaip čia gausis, bet yra jau kai kur išsigrynina tas specializacijas, kas į vieną pusę, kas į kitą, kas į technologinę... žiūrim pagal poreikį tai... Daug tokių eksperimentų. Vis dėlto esam, turim ir Kuršėnų miestą, kur, sakykime, vėl kitokia specifika, tai miesto vaikai vėl yra kitaip, kitaip su jais. Tai pirmiausia čia tinklą sutvarkėme, paskui išėjome į regioną. Tai, kad nebūtų taip, kad mes kaimo mokyklas uždarinėjame, mes pirmiausia viską padarėme Kuršėnų miestui, parodėme pavyzdį, kaip tas turėtų atrodyti, nes Kuršėnų mieste mes turime vieną gimnaziją, tada galvoju dvi, jo, dabar keturios, tris progimnazės tai va, ir vieną gimnaziją, nors visos kažkada buvo vidurinės mokyklos. Tai pamatėm, kad šitas modelis suveikė ir ėjome į regionus, o su regionais visi bijo tokių sprendimų, nes jie be proto nepopuliarūs. Tai šitoje vietoj mes matome pagal miesto, miesto tą visą planą. Tai aš manau, kad nemažai ir mokytojų iš miesto dirba tose kaimiškose vietovėse ir gauna tas pačias ugdymo paslaugas ir tą ugdymo kokybę, kalbant iš pedagoginės pusės, o aptarnavimas, sakykime, visa infrastruktūra, tai tikrai yra pakankama. Nežinau, ar čia atsakiau.

Taip, taip atsakėte. Na, aš čia dar pasižymiu, kokių man minčių kyla. Tai minėjote, kad iš tiesų tas turbūt sprendimas mokyklą uždaryti, jis nėra populiarus ir, kaip suprantu, tikrai savivaldybėje nėra skubama uždaryti, verčiau žiūrime, kaip galima būtų įgalinti tuos pastatus. Minėjote, kad bandote ir tą kultūrinę veiklą palaikyti kuo aktyvesnę ir atsižvelgiant į visus kitus aspektus ir ką aptarėte... Na, tai ar, jūsų manymu, žiūrint į dabartinę situaciją Šiaulių rajono savivaldybėje, ar būtų galima sakyti, kad tas tinklas mokyklų jau yra optimalus, ar dar yra reikalinga kažkokius papildomus veiksmus įgyvendinti?

Vienareikšmiškai čia jis niekada nebus optimalus. Viskas priklauso nuo vaikų skaičiaus, nes jeigu vaikų skaičius mažėja, tai faktas, kad tau ir mokyklų visą laiką, jų yra per daug tas priklauso nuo vaikų skaičiaus. Jei vaikų skaičius liktų stabilus ir mums pasakytų, kad mes dešimt metų taip gyvensim, aš galėčiau pasakyti, kad tinklas yra teisingas šiuo atžvilgiu. Bet jeigu tų vaikų skaičius keisis, tai mes visą laiką turim atliepti ir pasižiūrėti, kur kokių pokyčių reikia, nes vis dėlto kažkur buvo gimnazija, dabar bus pagrindinė mokykla, tai klausimas yra - kur tie vaikai nukeliaus? Ar mes esam... turime sutartis, sakykime, tiek su miesto mokyklom, ar esam užtikrinę pavėžėjimą iki, sakykime, savo gimnazijos. Tai vienareikšmiškai čia yra vienas iššūkis. Visą laiką keičiasi, nes tada iš progimnazijos gali tu pakeisti į pagrindinę mokyklą, bet tikslas yra tai, kad bent jau pradinis ugdymas visą laiką būtų kaimiškoje vietovėje, o mokyklos modelis gali jis keistis. Jis gali būti skyrius, jis gali būti padalinys, mums jokio skirtumo, svarbiausia, kad vaikai tikrai ugdytųsi artimiausioje aplinkoje, nes pirmoką-ketvirtoką išvežti kažkur tais, 20-30 kilometrų į kažkokią vietovę, tai yra, na, per daug sudėtinga ir dar didžiulė atsakomybė. Pirmiausia reikia žiūrėti į tą vaiko lūkestį, o paskui, kai klasė visa, penktokai, sakykime, kad ir dešimt ar penkiolika vaikų išvažiuoja kartu vienu autobusu į kažkokią vietovę, tai jau yra visiškai kitoks pokytis. Tai nėra nėra tai, kad, na, jie jau šiek tiek vyresni, jau tos atsakomybės yra daugiau ir tu drąsiau jautiesi, čia ir tėvų lūkestį išpildai ir aišku žiūri ir į vaikų psichologinę būklę. Tai daug čia faktorių sukrenta. Tai tikrai. Šiuo metu mes džiaugiamės. Mes džiaugiamės tuo, kad mes

turime tą modelį ir manau, kad pasiteisino ir jeigu jau kitos savivaldybės tą perima, tai tikėtina, kad tai nebuvo blogas sprendimas.

Taip, taip, tai va, kadangi jau ir pats buvote užsiminęs apie tą jungtinės mokyklos modelį. Na, kaip ir buvau minėjusi, mano fokusas galbūt labiau krypsta į Dubysos aukštupio mokyklą. Kiek žinau, tai, na, sakykime, tos pirmtakės mokyklos, tai yra Kurtuvėnų, Bubių, Aukštelkės, sudarančios dabartinę Dubysos aukštupio mokyklą. Tai galbūt galėtumėte, na, papasakoti apie kiekvieną iš šitų mokyklų atskirai, kokia buvo jų, sakykime, švietimo, galbūt demografinė ir kitokiais aspektais, žiūrint situacija iki įsteigiant jungtinę mokyklą? Ar buvo svarstoma galbūt nežinau kažkuria iš tų mokyklų kažkaip drastiškai reorganizuoti, uždaryti? Na, tiesiog gal galite papasakoti apie jas.

Tai vienareikšmiškai apie kiekvieną mokyklą taip pat buvo galvojama, nes jos yra bet kuriuo atveju priemiestinės, ypač Aukštelkės mokykla, tai yra priemiestinė. Bet kuriuo atveju ji turi seną pastatą, tai nėra kažkoks modernus naujas pastatas. Vaikų skaičius buvo mažėjantis. Žinoma, tas visas kiekis žmonių, vis tiek ir vaikų vykdavo į Šiaulių miestą, bet mes taip pat matydami tą visą situaciją, girdėdami tėvų lūkesčius, nes tėvų lūkestis ir buvo, kad kodėl aš turiu ieškoti kažkur tai prisiregistruoti kitame mieste, kad galėčiau vaiką patalpinti... Konkurencija, nesaugi aplinka, nes vis tiek miesto teritorija. Tai mes tikrai ieškojome šitos vietos ir stengėmės užtikrinti. Tai pirmiausia, aišku, padarėme tam tikrus sprendimus, keitėme vadovus, ieškojome, kas galėtų suvienyti šitą vietovę. Ir pirmiausias žingsnis ir buvo - tai vadovų kaita ir, žinoma, užtikrinti tinkamas sąlygas, tinkamas sąlygas, kad vaikai matytų ir paskui kitas žingsnis buvo tai, kad mes atidarėme ir dabar vis plečiam, dabar jau trečią modulį pastatysime prie šitos mokyklos. Tai, kad jie užsiaugino savo vaikus. Tie vaikai niekur nebepabėga, mes jau auginamės šituos vaikus ir nuo aštuntos klasės mes juos tikrai paleidžiam. Nuo devintos klasės, į tas pirmas gimnazines klases tikrai išleidžiam, tai visą mes infrastruktūrą susikūrėme, kadangi gyvenvietė yra prie miesto, tai ten problemos su vaikų kiekiu niekada nebuvo. Dabar mums yra problema, pas mus yra daugiau norinčių ateiti negu išeiti. Tai mes su kita problema susidūrėme. Kaip reikia, vos nereikia dar faktiškai pastatyti mokyklą toje gyvenvietėje. Tai dabar dėl to ir atsirado tas poreikis, nes netoli, ten, dešimties kilometrų spinduliu, turėjom vieną mokyklą, kuri prarasdavo irgi labai didelį kiekį vaikų ir... tačiau buvo pakankamai dar naujos statybos ten, sakykime, tarp paskutinių sovietų sąjungos to laikotarpio mokyklų. Tai tai mes ją, pirmiausia ką padarėme, kad... stengiamės pakeisti jos aplinką, nes ji tikrai nebuvo, tiesiog buvo neprižiūrėta gal, sakykime, teisingai taip sakyti. Tikrai padarėme ją tokią šviesą mokyklą iš tokių tamsių, žalių spalvų, ji tapo labai šviesi mokykla ir tada pradėjome jungti tas mokyklas, prisijungti ir pastatę tą patį vadovą abiem mokyklom, kad jie galėtų bendradarbiauti. Aišku, susilaukėm labai didelės priešpriešos iš pedagogų kolektyvo, nes visi galvoja, kad čia, jeigu yra reforma, tai jau kažkas neteks darbų. Tai mes stengiamės nei vieno nepajudinti, ką dar skyrėme, jeigu reikėjo kažkam perkvalifikavimo, mes skyrėm iš savivaldybės tiesiogiai finansavimą, kad jie gautų pedagogai, perkvalifikavimo mokymus. Jeigu norėtų keisti specializaciją, tai va šitoj daly, toj vietoj mes nei vieno pedagogo nepraradome, mes tikrai prisirišėm papildomai daugiau pedagogų. Tai va, šitoje mokykloje dabar kaip yra centrinė tokia mokykla ir jeigu vaikai Aukštelkėje, sakykime, nebetelpa, sakykime, toje mokykloje, tai mes suteikiame galimybę nuvežant konkrečiai mūsų transportu, nuvežant iki kitos mokyklos...

O kaip ta kita mokykla? Čia, kur sakėte netoli?

Bubių mokykla.

Ai, Bubių...

Jo, tai ji yra centrinė tokia mokykla, jau dabar apjungianti ir iš kitos pusės, iš priešingos pusės yra Kurtuvėnų mokykla. Ją jau planavo prieš 20 metų uždarinėti, tai ten tie veiksmai vyko labai sudėtingai, kadangi žmonės pamaištaudavo ir viskas pasibaigdavo, tai kažkas parašydavo prašymų įvairiausių, tai niekas tokių radikalių sprendimų, niekas labai nenorėjo. Niekas nenori tokių nepopuliarių sprendimų. Visi nori populiarių. Tai mes kažkaip tai paėmėme, tiesiog padarėme šitą sprendimą. Pirmiausia parodėme jiems naudą, tai sukeldami, kad pastatas neliks kaip vaiduoklis, mes sukėlėme visas institucijas į tą mokyklą ir dabar jie labai puikiai bendradarbiauja. Galima ir pietus valgyti, viską jie ten, viską turi. Toks daugiafunkcis centras. Tai toks ir buvo pradinis tikslas. Ir paskui mes palikom pirmas-ketvirtas klases, tai čia tas modelis, sakau, pradinės klasės niekur nedingo, o dabar jie, tie vaikai nuo penktos klasės, niekas ten nebeišvažiuoja į jokių Šiaulių. Visi lieka, lieka Bubiuose, keliauja į Bubių mokyklą ir dabar analogiškai mes jau jungsime nuo rudens, nuo rugsėjo pirmos, ketvirtą, dabar jau bus ketvirta mokykla, dar ir Bazilijonai iš to regiono, tai mes apjungsime visas keturias mokyklas ir realiai turime pat..., nepasakysiu didžiausią, bet tikriausiai antrą mokyklą rajone pagal moksleivių kiekį, tai labai normali, tipinė mokykla su beveik šešiais šimtais moksleivių.

Dar tiktais noriu pasitikslinti, tai Kurtuvėnuose ugdymas yra vykdomas iki ketvirtos klasės ten, o ten darželinukų, ikimokyklinės yra?..

Taip, taip. Yra, 10 val. grupė.

Ir minėjote, kad Kurtuvėnuose, kaip suprantu, į tą pastatą ir kitos institucijos kaimo yra perkeltos...

Taip, taip... Biblioteka... Biblioteka yra įkelta ir ten bendruomenė renkasi, turi savo patalpas. Ta prasme viskas vyksta, tai dienos bėgyje vyksta pamokos, taip pat užsiėmimai, vakare šitas objektas yra įdarbinamas kitom veiklom. Tai yra tai, kad na, vis tiek mes turime šildymą, mes turime visus kaštus ar taip, ar taip. Jeigu jis bus šildomas, patalpos, kam, kam reikia dviejų patalpų, jeigu tu gali viską daryti vienose patalpose, tiesiog jis įsidarbino jau visą laikotarpį, jis faktiškai visą parą yra gyvas pastatas.

Ir kiek aš esu susipažinusi, tai Kurtuvėnuose ta situacija su vaikų skaičiumi buvo prasčiausia ir ten ir jungtinėse klasėse ugdymas buvo vykdomas, taip?

Taip, taip, mes daugelyje rajono mokyklų turime tą jungtines klases, nes na, tie vaikai, kaip sakant, būna taip, kad trečioje klasėje mes turime 15 ten, sakykime, kad ir dešimt vaikų, o paskui ketvirtoje klasėje turim kokius du. Na, ir kaip tas atsitiko, niekas negali pasakyti nu, tiesiog yra taip, kaip yra. Ir, ir mes tiktai stengiamės. Na, aišku, nesam, nesidžiaugiam tai, kad yra tos jungtinės klasės, bet jeigu mokykla sutinka ir mokytojai sutinka, tai ir vaikams yra gerai. Tai viskas yra tvarkoje, tikrai. Paskui jie penktoji klasė jau eina į normalias tas klases, išsiskiria, tai ta prasme dingsta tas... Pradinėm klasėm mes nematom kažkokios super didelės problemos, kad tai yra jungtinės klasės, nes bet koku atveju tai yra dėmesys konkrečiai vaikui, kad jį atidaryti iki to tinkamo laikotarpio... penktoje klasėje prasideda visas tas įdomumas ir veiksmas, nes ten vaikai atskleidžia jau savo tokius didesnius gabumus, o pradinėse klasėse tai labiau vis tiek vienas mokytojas bet kuriuo atveju imt tas modelis ar vienoje, ar kitoje mokykloje jis nesikeičia. Yra vienas mokytojas, kuris tiesiog dirba su vaikais ir tiek. Čia jau yra toks personalizuotas mokymasis pradinėse klasėse, tai mes tikrai nematome... Aukštesnės klasės, taip, tai jau yra problema iš tikro.

Bet tose kitose mokyklose Bubiuose ir Aukštelkėje, tai buvo pakankamai vaikų, ir ten jungtinėse klasėse ugdymo nebuvo įgyvendinama?

Jose buvo, tai vienas ir iš tikslų ir buvo, kad tas klases apjungti. Kai kur, kai kur mes vienoje mokykloje neformuojame vienos klasės, bet formuojam kitoje mokykloje, jos susijungia, jos tampa pilnos klasės. Mes taip taupom kompleksus, sutaupai komplektą ir tu gali priimti daugiau, sakykime, pirmųjų-antrojų, nes tu turi vieną komplektą sutaupęs.

Ir, kaip suprantu, jeigu žiūrint, sakykime, nuo Šiaulių miesto pusės, tai Aukštelkė yra arčiausiai miesto, tada Bubių centre ir Kurtuvėnai. Tai buvote minėjęs, kad visos, kaip suprantu, visos mokyklos, susidūrė su ta problema anksčiau, kad jeigu tėvai, pavyzdžiui, vyksta į Šiaulius dirbti, tai ir vaikus, tikėtina, veždavo į Šiaulius, nes na, galbūt tos mokyklos atrodė nepakankamai patrauklios savo vaikus ten leisti iki Dubysos aukštupio įkūrimo?

Tai aišku, tai viskas priklauso nuo patogumo. Jeigu tau yra patogiau, tai, aišku, tu gali. Bet visą laiką. Na, tai visą laiką išsikimimas iš situacijos. Žmonės tiesiog sukdavosi iš situacijos, nes jiems reikėdavo įsiregistruoti Šiaulių mieste kažkur tais ir pan., o tai vis tiek yra rajono gyventojai. Tai šitoje vietoje mes tikrai... Pirmiausia, aišku tai reikia užtikrinti, o kad ten Šiauliuose, ar geresnė, ar blogesnė kokybė, niekas negali pasakyti. Viskas suprantama yra, viena kita gimnazija, kuri turi savo profilį ir yra ten reitinguose, o kitos tai yra tipinės, tipinės Lietuvos mokyklos neišsiskiriančios kažkuo tais. Bet tiesiog, jeigu klasėje yra, va kaip ir minim, šeši-septyni vaikai, tai kažkokio pasitikėjimo super didelio nekelia tai. Bet vaikams tai yra gerai. Mes vis tiek žiūrime iš tos perspektyvos, kad tie moksleiviai, kurie mokosi toje vietovėje, jie yra tam tikri ir bendruomenės nariai, nes jeigu tu prarandi bendruomenės narį, tai tikėtina, gali nukentėti ir tavo infrastruktūra, ir daug visokių dalykų. O kai tu esi normalus bendruomenės narys, tu vis tiek savo aplinką kažkaip tai stengiesi ir pasaugoti, ir labiau įsitrauki... ir vaikai įsitraukia, įsitraukia tėvai. Na, tai per įtraukimą labiausiai, nes jeigu mokykla yra užsidariusi ir gyvena tiktai savo gyvenimą, tai čia yra pats didžiausias blogis. Na, mes stengiamės irgi daugiausiai komunikuoti su tais tėvais ir ir vadovybe visą laiką skatiname ir vadovai iš tikrųjų taip daro. Kad jie, na, tikrai komunikuoja su žmonėmis ir bendros talkos, bendrojo gerbūvio kūrimas mokyklai, tai yra tiesiog ta praktika, be kurios visai neįsivaizduojama. Jeigu jie neišitrauks, tai ta mokykla yra tiktais pavadinimas.

Taip, o dar minėjote, kad prie Dubysos aukštupio yra Bazilijonų mokykla jungiama. Ar ji de facto yra prijungta, ar čia nuo ateinančio rudens yra planuojama?

Nuo ateinančio rudens.

Ir ji, kaip suprantu, taps tiesiog dar vienu skyriumi mokyklos, tiesa?

Taip, taip...

Gal galite plačiau papasakoti apie Bazilijonų mokyklą. Ar ten lig šiol buvo pagrindinė mokykla? Ir kokia ten situacija - ar ten vaikų labai drastiškai sumažėjo? Ar planuojama, kad ji liks kaip skyrius? O galbūt yra kažkokių prognozių, kad tėvai savo vaikus veš kažkur kitur ir tos klasės net nesusidarys. Tai gal galite plačiau papasakoti apie šią mokyklą. Tiesiog tiesiogiai yra dėl vaikų skaičiaus, nes šitoje mokykloje tikrai buvo nemažai moksleivių, kurie mokėsi, gyvena, ne mokėsi, gyvena kitame rajone, tai sakykime, netoli Kelmės rajone. Tai nemažai tų vaikų būdavo pavėžėjimo būdu

atvykstantys į šią mokyklą. Tai tikrai mūsų tikslas nėra tai, kad mes aptarnautume keletą regiono rajonų. Mūsų tikslas vis tiek yra aptarnauti savo rajoną ir, kai mes pamatom, jeigu tų vaikų, sakykime, tie vaikai, na, jie turi bet koku atveju dvi pasirinkimo irgi kryptis ir mes esam tokioj pusiaukelėje. Tai tikėtina, kad sakau, jie turi kur eiti ir jeigu jie norės, tikrai galės vykdyti tą tą ugdymą toliau, mokytis toje mokykloje, bet jau mes patys tikrai nesistengsime tų vaikų dėl skaičiaus tiktai prisivežinėti. Pačioje gyvenvietėje aišku tiesiog natūraliai žmonių skaičius mažėja, vaikų skaičius mažėja ir ieškome tam tikrų sprendimų, tai va, tie sprendimai ir bus tai, kad ir kultūra, ir biblioteka, tai viskas bus sukelta į tą pačią mokyklą ir vėl tas pats modelis, kad ryto laikotarpiu vyks ugdymas, o paskui jau visa ta neformali... popamokinė, neformalus ugdymas. Ir aišku suaugusiems, bet, aišku, jungsime prie Bubių mokyklos, kadangi matome, kad šitas modelis veikia ir vaikams bus dvi alternatyvos, arba norės mūsų rajono mokyklą pasirinkti, jeigu kas labai norės, galės ir į Šiaulius pasirinkti. Tai čia jau bus pasirinkimo laisvė, bet mes šitą ugdymą užtikrinsime irgi, pagrindas yra dabar pagrindinis ugdymas, nes dabar buvo daugiafunkcis centras, jis realiai išreikštas, tai dabar bus 8 klasės ir jeigu norės ten Bubiuose galės pabaigti ir 10, o ateity, jeigu viskas gerai, gal dar ir kažkas išaugs į daugiau.

Supratau, tai dar tik pasitikslinu, tai pačiame Bazilijonų skyriuje, kaip suprantu, bus tik pradinis ugdymas?...

Pagrindinis.

Ai, pagrindinis, bet, jeigu, pavyzdžiui, mokiniai ar jų tėvai norės, tai jie galės laisvai migruoti ir lankyti mokyklą ne skyriuje Bazilijonų, o vykti, pavyzdžiui, į Bubių arba į...

Žinoma. Tai jeigu... nes bus tokių klasių, kur mes matome, kad komplektai tiesiog nesusidaro, tai šituos vaikus mes tikrai nesistengsime jungtinėse klasėse mokyti, o užtikrinti, kad jie galėtų ugdytis Bubiuose ir pilnoje klasėje.

Tai būtent, čia irgi tik toks kaip pasitikslinimas. Tai tas jungtinės mokyklos principas turbūt dar ir tuo labai parankus, kad, kaip minėjote, tuos komplektus galima šiek tiek pakoreguoti ir vaikus atsivežti, na, siekiant sudaryti pilnus klasių komplektus, kad būtų išvengiama tų jungtinių klasių, taip?

Pagrindinis tikslas buvo lėšų taupymas, sakykime, tuo administracijos pagrindu, nes šitie dalykai keliauja iš savivaldybės. Administracija dengia šituos dalykus, tai, kad mums nereikėtų, nes, na, visi supranta, kur tu mokykloje turi tūkstantį vaikų ir kur tu turi ten šimtą vaikų, ar ne, tas faktas, krūviai, viskas... O atlygis, sakykime, mokyklos administracijai yra toks pat. Tai tiesiog toks teisingumo irgi principas suveikė, nes kam tada turėti tų administracijų tiek, kai ten nėra, nėra... arba ten, sakykim, turėti 50 vaikų mokyklą, turėti direktorių, pastatus ir viską ir tiesiog nežinoti, ką su jais daryti. Tai ir kur yra kitas ateina su tūkstančiu ir visai kitos jo problemos yra. Jis nemato ten tų tokių problemų kaip dirbant su 50 moksleivių mokykla ir čia, kaip aš sakau, čia ir prasideda, nes kai... Jeigu mokytojas ten mokyklą susivežioja tuos vaikus iš skirtingų regionų, tai ar tau, kur yra vaikai, augantys toje aplinkoje konkrečiai ir tai yra tavo bendruomenės nariai... Mes nenorime išskaldyti, sakau, nei tų bendruomenių, nei nieko. Bet bet, aišku, ir komplektus norisi susidaryti, norisi teisingai, kad būtų, kad užtai... ir pedagogai, niekas nenori važiuoti tenai į nesudarytus komplektus ar ten dirbti 0,2 etato, kai tau reikia ir pavėžėjimą susireguliuoti ir viską, tai čia yra... na, tiesiog ūkiškumo klausimai, tiesiog sprendžiami tam tikro ūkiškumo klausimai ir tuo pačiu liečiant kokybinius parametrus, kad būtų tas balansas, nes visą laiką ta kokybės ir suvokimo tas balansas vis tiek turi būti.

Ir dar kiek žinau, prie Dubysos aukštupio mokyklos Gilvyčių mokykla buvo seniau jungiama/prijungta...

Taip, teisingai...

Bet, kaip supratau, ji tapo skyriumi, bet buvo uždaryta... Gal galite plačiau papasakoti, kaip ten su tais Gilvyčiais susiklostė?

Na, tai mes tiesiog ten aplamai... mes turime realiai 40 ar 30 vaikų, tai nebuvo prasmės iš tikro tos mokyklos saugoti ar laikyti, tuos pedagogus mes pasistengėme perkelti į kitus regionus, kad jie užsitikrintų darbo vietas, va tokiu principu, nes mokykla ir bendruomenė pati sutiko, kad tikrai mokykla su ja... nemato jos tų prošvaisčių, kad ji vystysis, nes gyvenvietė yra labai sudėtingoje geografinėje vietoje ir na, tiesiog bloga situacija. Tiesiog geografinė pozicija buvo sudėtinga. Aplinkinių kaimų nėra. Viena gyvenvietė, o daugiau yra be proto labai dideli atstumai. Niekas neatsikelia, tiesiog ir bendruomenė, ir pati mokykla jau pati, sutarė taip, kad sako: jeigu jūs mūsų vaikus sugebėsite apsaugoti ir patalpinsit į tinkamą aplinką, sako, tai mes tikrai galime ir atsisakyti tos mokyklos, tai va tokiu principu ir tikrai nebuvo jokių konfliktų, visi labai suprato situaciją, o pati vadovė tiesiog irgi pasitraukė iš pareigų ir pasakė, kad sako, aš sako, kiek galėjau, sako, aš tiek padėjau, bet sako, aš jokių konfliktų nematau, tiesiog labai viskas organiškai ir natūraliai buvo. Šitie vaikai dabar, kai kurie ugdosi Kurtuvėnuose, o kai kurie važiuoja iki Bubių, viskas tvarkoje. Bet dabar, kai užklausėt, net aš į šitą klausimą... net pats pamiršęs buvau, kad jau jau čia tas yra įvykę.

Ir čia dar irgi toks pasitikslinimas. Aš, kaip suprantu, Dubysos aukštupio mokykloje mokinių iš kitų rajonų nėra? Ar atvažiuoja kažkas, pavyzdžiui, galbūt yra norinčių tėvų iš Šiaulių atvežti savo vaikus į Aukštelkę?

Yra, visą laiką yra, išskirtinių atvejų visą laiką yra, bet mūsų geografinė pozicija, sakykime, Dubysos aukštupio mokyklos mokyklos, yra tokia, kad mes aptarnaujam konkretų savo regioną ir ten kažkokių, na, kitos gyvenvietės yra pakankamai toli, tolimu atstumu, tad nėra ten labai didelio poreikio. Bet, sakykime, atsiranda, kad ir Šiaulių miesto nori grįžti į šitas mokyklas... nes visko visko yra, kaip ir visur.

Taip, o dar galvojant apie tos jungtinės mokyklos steigimą, vis tiek minėjote, kad tai iš esmės toks pirmas modelis Lietuvoje, dar nebuvo, na, tokios praktinės patirties ir daug ką kūrėte turbūt nuo nulio. Tai gal galite dar šiek tiek apie patį procesą papasakoti, kaip vyko, sakykime, ta komunikacija? Ar ir savivaldybė labai glaudžiai tarpininkavo su bendruomene? Ar čia buvo daugiau, na šiuo atveju Vaidui Baciui patikėtas vaidmuo? Gal galite čia plačiau papasakoti.

Tai mes visuose procesuose kartu dalyvavome, visur. Visuose procesuose dalyvavome kartu. Taip, Vaidas vis tiek turėjo nešti tam tikrą vėliavą, bet tai buvo irgi visiems, visiems... buvom taip ir sutarę, kad jis savo nuomonės niekur nebando įspausti to, sakykim, bet daugiausiai viskas susitarimo būdu ir daug diskusijų, daug modeliavimo, tiesiogine to žodžio prasme, modeliavimas vyko, koks tas modelis būtų tinkamiausias ir bandymas žiūrėti ir pasaulinės praktikos, ir tiesiog kai kur buvo net ir klausama tų pačių ekspertų, skirtingų rūšių. Tai koks galėtų būti tas veikimo principas ir, aišku, viskas ėjo per bendruomenes, kiekviena mokykla buvo lankoma, paskui kviečiamasi ir diskutuojama, braižoma, kaip aš sakau, visokių valgių, pyragų tam, kad galėtumėm įrodyti šito modelio tikslingumą ir reikalingumą, nes visur buvo pagrįstos baimės, nes jeigu kažkoks pokytis, tikėtina, kažkas kažko neteks, bet šitoje vietoj gavosi visiškai kitaip. Sinergija gavosi, nes čia ir išteklių taupymas, nes įsivaizduokit, kai tu atstovauji tokį kiekį, tu jau gali pats, kaip vadovas, jau gali lengviau skirstyti, kur tau resursus reikia persidėti ir persikelti. Tai ir tuo žmonės patikėjo, nes tikrai ir pati savivaldybė skyrė... skyrė ir skiria dabar labai dideles lėšas tam, kad šitas modelis būtų veiksmingas ir naudingas, reikalingas ir tas yra svarbu, nes mes tikrai labai daug infrastruktūrą jiems išgelbėjome ir padarėme. Ir kai buvau tuose Bubiuose, kad su Vaidu, čia dabar galvoju prieš porą metų ar prieš metus, mes vaikščiojom ir sakėm gal šitą gabalą mokyklos reikėtų tiesiog atjungti nuo šildymo ir pabandykime pataupyti, kad šitoje vietoj susitvarkytume. Dabar mes kalbame apie tai, kad na, mes negalime ten nieko taupyti, mums reikia tenai kurti klases, nes mes tuoj turėsime kitą problemą, pas mūsų vaikai netilps. Tai va, tai ir Bubiuose irgi, vaikus irgi prisiaugina, yra ir darželio grupės, tai... ir dabar biblioteka įkelta. Šita mokykla jau tampa visiškai, turi visai kitokį atspalvį ir ją jau žino, kur ji yra. Ji labai gražioj vietoj, bet mieste jos niekad nerasdavo, miestely, nes ji labai tokioj sudėtingoj pozicijoj, o dabar ją randa, atranda, tai va tas yra labai smagu.

Tai minėjote, kad iš mokytojų pusės galbūt buvo šiokių tokių nuogaštavimų dėl darbų, o iš tėvų pusės - ar buvo irgi kažkokių nuogaštavimų, ar tėvai, nežinau, galbūt aktyviai kreipėsi į savivaldybės tarybos narius, išreiškė kažkokius savo lūkesčius?

Na, šitą aišku gal Vaidas gali labiau, jis vis tiek tiesioginį tą kontaktą turėjo ir... Bet aš, aš sakau, aš tikrai nemačiau, kad ten kažkokių super didelių problemų. Ką ji bendruomenė, sakykim, bendruomenės atstovai, sakykim, kas mokyklos tarybose būdavo, tai jie dažniausiai cituodavo mokytojus, sakykime, tas baimes, bet ne vaikų baimes. Taip dažnai ir ne tėvų baimes. Daugiausiai vis tiek jie pasitiki tais mokytojais, o jeigu mokytojai sako, tai tikėtina, tą dažniausiai ir persako. Bet tikrai nebuvo kažkokių kataklizmų, nes tikrai mes matėme, kaip vyksta procesas Aukštelkėj, tai mūsų ir tikslas buvo, kad visa tai perkelti į kitas mokyklas ir jas apjungti. Tai tai mes matėme... viskas ėjo per gerąją patirtį ir faktiškai Aukštelkėj jau buvo visas beveik kolektyvas pakeistas, ta prasme, atnaujintas. Ta prasme tokiu... nauaugimo būdu, galim sakyti, nes tikrai buvo žmonių, kurie pasitraukė iš tam tikrų pareigų, nes jie pamatė visiškai kokybinius pasikeitimus, bet tai, kad būtų kažkokie pykčiai ar dar kažkas, na tiesiog, tas viskas buvo suvaldyta.

Ar buvo dar kažkokių iššūkių? Galbūt buvo dar kažkokie argumentai pasitelkiami kažkokios baimės įvardijamos? Be tų krūvių, sakykime, be mokytojų etatų, gal dar buvo kažkas įvardijama?

Tai vienareikšmiškai vertybiniai pasikeitimai, nes na, Bubiai bandydavo kažkaip vis akcentuoti, nes prieš tai vadovas buvęs labiau toks, na, kaip kaip dabar įvardinti, labiau patriotiškas, tos krypties, na, tiesiog vertybinis pagrindimas, nes žmonės vis tiek jie susicementavę, jie turėdavo savo darbo stilių ir tas pokytis labai sunkiai taip prasibelsdavo. Bet dabar aš manau, kad jiems nėra, nėra blogai. Tiesiog sakau, pati mokykla pasikeitė, jos veidas pasikeitė ir ne tiek, vien tiktais infrastruktūrine prasme, bet pasikeitė ir kolektyvine prasme, nes matosi, kad yra tos saviveiklos daugiau, veiklos daugiau, daugiau yra įtraukimo ir aš manau, kad šitoje vietoj, tai čia daug daug tų apjungiančių dalykų yra. Svarbiausia, kad mes ėjome ne revoliucijų keliu, evoliucijų, tai čia va tas buvo svarbiausia, kad mes tikrai nepadarėme kažkokios bombos ir nepasakėm, kad jūs dabar visi turite išeiti ir mes čia dabar padarysime kažką. Mes tikrai gan... kalbėjom visi viena kalba, buvome sutarę visą tą, kaip sakant, visus žingsnius apsitarę, kad nebūtų taip, kad nebūtų nesusikalbėjimo. Tai stengiamės susikalbėti, va tas yra svarbiausia, kai žmonės kalbasi, tai randa sprendimą, jei nenori susitart, tai ir nerias.

Na, ir dar vienas aspektas, kuris mane domintų, buvote jau ir užsiminęs, kad Šiaulių rajone antra jungtinė mokykla įsteigta yra jau, Kairių jungtinė mokykla. Na, vis tiek mano fokusas yra Dubysos aukštupio mokykla, bet būtų šiek tiek, trumpai bent jau, įdomu palyginti tarpusavyje, būtent, sakykime, tų jungtinių mokyklų steigimo procesą. Tai gal galite palyginti Kairius su Dubysos aukštupio? Ar yra kažkokių skirtumų, kuriuos pastebėjote tarp šitų mokyklų, kurie leistų galbūt daryti tam tikras išvadas? Apie lyderio, mokyklos vadovo svarbą, galbūt vietos bendruomenės. Gal galite čia plačiau pakomentuoti?

Na, tiesiog Bubiuose buvo dėkingos situacijos, kad mes... mums nereikėjo keisti vadovų. Ta prasme, tiesiogine to žodžio prasme, keisti vadovų, vadovai tiesiog buvo, na, baigėsi jų tos kadencijos ar dėl amžiaus cenzo tiesiog paliko užimamas pareigas ir mums šitoj kalbant Dubysos aukštupio pozicijoje, buvo lengviau. Žiūrint iš Kairių mokyklos, Kairių mokykla šiek tiek žiūrėjo iš kitos pusės, jie turi pakankamą moksleivių skaičių, jiems to poreikio prisijungti kažkokias mokyklas jiems patiems nereikėjo. Bet kadangi mes turėjome tą patirtį ir žinodami, kad tas gali veikti... jie norėjo prisijungimo būdu, nelygiavertiškumo, sakykime, principu dirbti. Bet jie norėjo, kad prijungtumėme prie jų mokyklos kitas dvi, tai mes šitoje vietoj, na, tiesiog turėjome iš esmės kitokią nuomonę. Ir čia turėjome kardinalių sprendimų atlikti, ir kadangi su vadovu šitoje vietoje nelabai sutarėme, tai šitoje vietoj teko, kaip sakant, jeigu nėra sutarimo, na, vadovas pats suprato, kad nėra, nėra sutarimo, vizijos nesutampa, tai tiesiog ji sako, gerai, jeigu mano vizija netinka, na, jis tiesiog susitarimo būdu tiesiog paliko tas pozicijas ir davė žalią šviesą mums tiesiog daryti tą modelį, ką mes jau buvome išbandę. Ir dabar darbuojasi nauja mokyklos vadovė ir matom, kad kad ambicijos yra geros. Aišku, visą laiką priklausau nuo vadovo, nuo jo kompetencijos, noro daryti pokyčius ir juose... ir į juos įtraukti bendruomenę ir visa kaip, tai čia nėra... čia nediskutuotina, visur tas lyderis, jis turi būti ir svarbiausia, kad jis turi... bet jis turi būti... Tas lyderiavimas, jis turi būti visiems priimtinas. Negali būti lyderis, ta prasme, turintis tam tikrų savybių, kuris, na, lyderiauja skaldymo koku būdu, vis tiek reikia ir demokratijos, reikia ir to tokio empatijos, ypač dabar, tokiu laikotarpiu, daug tos simpatijos reikia, reikia suvokimo, supratimo, ypač tai, kad palieti mažas mokyklas, sakykime. Tai jeigu tu ateisi kaip povas ir tu nekreipsi į juos dėmesio, tai čia, aišku, čia nieko ir nebus. Bus tiktais... tiktais, kaip sakant, tos mokyklos taps donoriai vienai kažkokiai mokyklai. Tai mes šito principo nenorime. Mes visur deklaruojame tą patį lygiagrečiai, kad būtų ir kur pas mus, mes ne vieną tokį modelį turime, kai kur nesakome, kad tai yra jungtinės mokyklos, bet esam ir pabandę vieną vadovą šiaip uždėti dviem mokyklom pasižiūrėti, kas veikia, kaip tas veikia. Tai matome, kad sakau čia vadovo pati pozicija - ar jis į tą mokyklą žiūri kaip į donorą, ar žiūri kaip kaip į lygiavertį partnerį. Tai šitoje vietoj visko yra, bet sakau, jungtinės tas modelis man labai tinka, nes sakau, jis ir ekonomiškai yra naudingas, ir, ir, sakykime, kokybine prasme jis yra teisingas. Tai manau, kad sakau tikrai, jis yra pasiteisinęs, ir bet, aišku, matome, kad politiniai žingsniai bus dar drastiškesni, kas, kas atkeliauja iš viršaus, tai bus sudėtinga, bet tikiuosi, kad kažkaip tai atstovėsime, vienaip ar kitaip rasime sprendimą.

Supratau tai, na, ačiū, labai tikrai išsamiai aptarėme man rūpimus klausimus. Nebent yra dar kažkokių aspektų, kurie sakytume yra svarbūs, tiktais aš kažko nepaklausiau. Tai nežinau, kaip manote, ar dar yra ką būtų galima?

Aš manau, kad pagrindinis aspektas, kad sakau, kad tavo baigiamasis darbas būtų teisingas ir reikalingas, o daugiau man viskas yra tvarkoje. Tai sakau, tikrai sėkmės, tikrai manau, kad sakau šitas modelis yra teisingas. Ypač žiedinėms savivaldybėms. Gal ten kaimiškom savivaldybėm yra šiek tiek kitaip, bet žiedinėm savivaldybėm tai yra labai teisingas, nes mes, kaip aš sakau, turime skirtingas specifikacijas, sakykim, Aukštupio mokykla, tai bet koku atveju ten daug rekreacijos yra, daug tokio visiškai kitokio požiūrio, nes mes daug kur Šiaulių rajoną agrariniu kraštu tokiu vadiname, bet ten yra rekreacinis. Ten tikrai yra ką plėtoti ir kažkaip va sakau, Bazilijonų mokykla, Ozolo, sakykime, tos visos idėjos ir, sakykime, jo visi raštai tenais. Kažkaip nesinori, kad vaikai išeitų iš to krašto nežinodami savo istorijos, nes matome, kad daug kas šiai dienai nori tą mūsų pasaulio istoriją tiesiog pakeisti ir pasakyti, kad jos nėra tokios arba ją tiesiog padaryti tokią, kad ji būtų... jų interpretacija būtų teisingiausia. Tai vat šitoje vietoj norisi, norisi, sakau šito, kad vaikai būtų bendruomenės nariai, nes, sakau, jie mylėtų savo kraštą ir sakau, už laisvę reikia kovoti ir ji nėra savaime suprantama ir duotybė kažkokia. Tai šitoje vietoje aš manau, kad sakau mūsų tas modelis šitoje vietoj ir atliepia, kad mes stengiamės, stengiamės apsaugoti bendruomenės narius, kad jie būtų čia ir jau dabar.

Tai būtų galima sakyti, na, taip jau apibendrinant, kad tas modelis atliepia tiek bendruomenės interesus turbūt, tiek tą švietimo kokybę gerą padeda užtikrinti, tiek švietimo prieinamumo klausimą taip pat padeda...

Taip, vienareikšmiškai... Aš manau, sakau visus tuos akcentus ar tai į ką, sakykime, dažnai ministerija, fokusuojasi, tai šitas modelis tikrai atliepia. Na, negalime išpildyti visų ten top, sakykime, tų reikalavimų, bet jis yra tikrai kryptingas, šituos dalykus paliečiantis, atliepiantis. Tai manau, kad sakau, tikrai tą, ką padarėme, tai iš dalies ir, jeigu dabar pasakytų, tai sakyčiau, kad tai buvo šimtu procentų, gal net ir daugiau teisingas.

O dabar dar toks klausimas greitas kilo. Na, kadangi vis tiek tai buvo galbūt galima įvardinti ir kaip tam tikrą eksperimentą, nes jokių pavyzdžių Lietuvoje bent jau neturėjome. Tai ar nebuvo iššūkių, bandant įtikinti ministeriją, nes aš, kaip suprantu, vis tiek vyko tas bendradarbiavimas tarp valdžios lygmenų. Tai gal čia dar galite trumpai pakomentuoti?

Su ministerija buvo sudėtinga, nes reikėjo teisės aktus pasiruošti ir reikėjo, reikėjo suderinti, kad tai būtų... ir aišku, kaip ir viską, visą laiką reikėjo tikėjimą įpusti, nes kas yra nauja, tai žinot, ne, ne visiems yra ir priimtina, tai šitoje vietoj. Bet dabar aš manau, kad bent jau kiek aš girdžiu, ir kartais, karts nuo karto gauname irgi ar tai konferenciją kažkokią organizuoja, tai va dažnai būna toks noras, kad a la pasidalinti ta naujove. Tai aš manau, kad pasiteisino, bent jau buvo čia ir viceministras atvažiavęs, tai gyrė šitą visą situaciją ir tą išpildymą, tai aš manau, kad mato tą, kaip sakant, bet viskas kas nauja, vis tiek reikia įrodyti, o klaidų bandymų metodu, aišku, be proto sudėtinga, ir bet sakau... kažkiek tai buvo, buvo ta strategija sudaryta, tikrai švietimo skyrius puikiai dirbo ir dirigavo šitam procesui, kas iš valstybinės pozicijos buvo, aišku Vaidas tą lyderystę turėjo kaip suvokimą tą vėliavą ir aišku, kai yra savivaldybės palaikymas, na, tai faktiškai visi faktoriai buvo vienodai svarbūs ir visi, kaip sakant, turėjo vienodą vizualizaciją kaip tas turėtų atrodyti, o dabar tiesiog pasiimam kartais ordinus už tai ir viskas.

Na, supratau. Tai tikrai labai, labai ačiū už pokalbį.

4 INTERVIU

Respondentas: Algis Mačiulis, Šiaulių r. savivaldybės tarybos narys

Interviu data: 2022 m. kovo 1 d.

Galbūt galėtumėte trumpai tokią kaip įžangą padaryti šiek tiek papasakodamas apie save ir galbūt savo patirtį iš švietimo perspektyvos pakomentuoti.

Tai dvidešimt metų esu vadovavęs gimnazijoje iki 2015 metų, sekėsi labai gerai. Čia galbūt būtų galima atskira, kaip sakyti, tema šnekėti. Esu šiaip dirbęs, kai baigiau Vilniaus valstybinį pedagoginį institutą, visose švietimo grandyse - viduriniame moksle, profesiniame, esu dirbęs dėstytoju dabartinėje Šiaulių kolegijoje, vat. Taip, kad vienoka ar kitokia patirtis pas mane yra.

Taip, tai tikrai turtinga patirtis, ir manau, kad bus labai įdomu išgirsti ir jūsų bendrus pasvarstymus. Tai galbūt pradėdant nuo to pirmojo klausimo, gal galėtumėte pakomentuoti, koks jūsų ir kiek galbūt galite atstovauti ir Šiaulių rajono savivaldybę, tai koks yra tas požiūris į bendrojo ugdymo mokyklų tinklo optimizaciją, kaip ji yra įvardijama?

Na, aš čia nenorėčiau atstovauti savivaldybę, yra žmonių, kurie tam, kaip sakyti, yra pagal pareigas įsipareigoti ir visa kita. Bet savo pastebėjimus tai galiu pateikti jums. Šiaip, jeigu imsime esamuju laiku, tai mūsų rajone optimizavimas, vadinkime, turi ir teigiamą požiūrį ir atitinkami sprendimai priimami visiškai palankiai vadinkime. Neskaitant tų visų politinių dalykų, kurie yra neišvengiami kiekvienoje savivaldoje ir kiekvienoje valstybėje šiaip, kiekvienu klausimu visada atsiranda politikuojančių, kurie kažkiek, kaip sakyti, trukdo reikalo sprendimui. Va, o aš nuo 15 metų dirbu savivaldybės mero pavaduotoju, tai iš tikro, kai atėjau, mūsų rajonas buvo prie labiausiai apleistų to klausimo optimizavimo, bet, kaip sakyti, naujai atėję žmonės, ir meras, ir aš, ir kiti ėmėms veiksmų, kad šitą klausimą išspręsti, o šiaip tai skaičiai rodė mūsų atsilikimą, sakykime, labai labai nepalankiai. Tai šiai dienai tas dalykas yra, kaip sakyti, judėjime ir tie padaryti žingsniai, jūs čia paminėjote, yra pateikiami valstybės mastu kaip nu vadinkim... praeitą savaitę buvo atvykęs švietimo viceministras į savivaldybę, tai šitą optimizavimo klausimą jis pateikinėjo kaip pavyzdinį Lietuvai, tai aš galvoju, kad žingsniai yra padaryti geri. Nors aš, kaip buvęs mokyklos vadovas, tai tą biurokratinę pusę vesčiau kiek kitaip, bet šiuo atveju jų tas pasakymas iš tikrųjų nu vadinkim buvo tikslus.

O minėjote dabar, kad, na, vis tiek turite tos patirties vadovavimo mokykloje ir iš tos biurokratinės pusės pats galbūt būtumėte daręs kažką kitaip. Tai čia galbūt galėtumėte plačiau pakomentuoti, ką turite mintyje?

Nu kaip, biurokratai... Biurokratai, jie... ir tai yra jų duona, jie žiūri, kaip sakyti, į įsakymo eilutę, žiūri į plikus skaičius. Jeigu jiems reikia tuos skaičius pagrįsti, tai jie, kaip sakyti, išima iš visos bendros sistemos tuos skaičius ir pateikinėja. Tai su jais šnekėtis ir diskutuoti nėra taip paprasta, todėl jie paprastai žmonės, kurie [...] žino arba kad ir charakterio, kaip sakyti, savybėmis nepasižymi ginčui, jie būna paprasčiausia apšnekėti, tai... ar suprantat, ką čia sakiau? (*juokiasi*)

Turbūt supratau, bet jeigu norite, galite ir paaiškinti, kad būtų kuo mažiau interpretacijos.

Tai suprantat, dabar šiai dienai, čia kita tema, jūs jos net ne... Va čia dabar skaitosi yra ruošinama, priimtas nutarimas dėl šitų optimizavimo variantų, šiandien kas liečia, pavyzdžiui, gimnazijas. Yra pateikti skaičiai, kurie akivaizdžiai yra pateikti va kaip pasakiau pagal tą situaciją, nes tiek susitikime su viceministru, nu jis čia į Žemaitiją važiuos, nes gaunasi tokie dalykai, tarkim, Šiaulių rajonas ar ne, po kelių metų neturės nė vienos gimnazijos. Tarkim Kuršėnai yra 10 tūkst. gyventojų, nu tai kažkaip yra nesuprantama prie šiuolaikinės technikos, ar ne, mes miške galime naftos įmonę įkurti ir visa kita, tai kalbėti, kad gimnazijos negali būti, tai yra absurdas kažkoks. Arba reikalavimas ten būtinai dvi gimnazinės klasės ir ne trisdešimt, o trisdešimt vienas skaičius, nu tai čia aišku yra, kaip sakyti, pragmatinis, biurokratinis to klausimo įgyvendinimas, tai tokia yra mano nuomonė. Tai dabar skaitos važiuoti mums visiems į Šiaulius, į gimnaziją, tai va klausimas toks yra, kaip sakyti, nežiūrėti iki galo į viską arba atsietai, kaip sakau, pavyzdys, jie argumentuoja, kad ten Suomijoje ar kur ten jie paskaičiavę, pažiūrėję, kad ten iki 30 km galima tuos vaikus nuvežti ir visa kita, tai matote, Suomija yra ne Lietuva, Suomijoje pavyzdžiui keliai išvystyti ir visa kita, pas mus rajonuose, pavyzdžiui, visos Lietuvos nėra visiškai kelių, žvyrkeliai, pavasarį ir t.t. nepravažiuojami, tai tas šnekėjimas, kad ten iki 30 km nuvažiuos per 30 minučių ir visa kita, neatitinka realybės, nes vaikui dar reikia grįžti, dar jam reikia atsikelti ir rengtis, kaip sakyti, tai apie kokį ugdymą šnekam. Jie aiškina, kad ugdymo kokybė bus geresnė, nu, o aš dirbu vadovu ir žinau, skaitosi, jeigu mano mokiniai važiuodavo į Šiaulius, tai ilgai nevažinėdavo, nes arba jie turėdavo nuomotą būstą, arba tėvai pirkdavo butą, nes sugaišdavo daug laiko. Ar supratot, ką čia norėjau pasakyti?

Taip, taip, supratau. Man dar tada įdomu dėl tų taisyklių. Taip, tai teko girdėti. Bet ar nėra planuojama daryti kažkokių kaip ir išimčių? Ir taip akylai į tą įstatymo, sakykime, eilutę nežiūrėti? Ar čia savivaldybės bandys pakeisti galbūt kažkiek tą ŠMSM politiką bendrą?

Nu matot, čia priklausys nuo daugelio faktorių, pavyzdžiui, vienoje savivaldoje, ten, aš nelabai norėčiau minėti pavardėmis, merai yra ryžtingesni, vienoj savivaldoje bendruomenės tėvų yra ryžtingesnės, vienoj savivaldoje mokyklų vadovai yra labiau atsidavę ugdymui kiti ne, čia tie dalykai sukrenta ir nuo to priklausys, kiek valdžia atsitrauks. Kai buvo atvykę į mūsų rajoną, tai aš išdėščiau pakankamai argumentuotai va, bet jie ten nieko tokio nepažadėjo žmonėms, o kaip reaguos kitose savivaldose, nu nežinau, sunku pasakyti, nes šiaip, matau esi jaunas žmogus, gal susidursi, gal susidūrei, ta biurokratinė sistema yra kaip betonas - tiek švietime, tiek medicinoje, tiek kitur - nėra taip paprasta. Aš galvoju, kad kai kurie Seimo nariai Žemaitijoje yra iš tų pačių konservatorių, jie yra irgi su kritikos išsakytais savo argumentais, galbūt kažkiek atsitrauks, nes, mano galva, tai būtų nelogiška neatsitraukti, nes kaip sakyti... tai va.

Supratau, o dar minėjote, kad anksčiau iki, sakykime, to dabartinio mokyklų tinklo, kaip jis atrodo Šiaulių rajono savivaldybėje, minėjote, kad buvo skaičiai, kurie rodė galbūt tam tikra kaip ir atsilikimą šalies kontekste, tai čia galite gal plačiau pakomentuoti, būtent kokie tie veiksniai, turbūt demografiniai veiksniai šauna galvon, bet galbūt yra dar ir papildomų veiksnių, į kuriuos atsižvelgiate ir kurie skatino, sakykime, tą pertvarką daryti?

Ne, tai pertvarką skatina kaip sakyti pagal situaciją. Pas mus tai, aš tai pavyzdžiui, kai dirbau mokyklos vadovu, tai būdavo ar ne mokykla šalia Kuršėnų visiškai, kelias geras ir vaikų nebelieka, bet politikams, taip kaip Seime daugeliu klausimų, yra svarbu visą laiką dalyvauti viešojoje erdvėje. Visą laiką, kaip aš vadinu, yra dalis politikų, kurie keturis metus, žiūrėti kur kandidatuoja, tai jie dalyvauja rinkimuose keturis metus, nors rinkimai nepaskelbti, o kiti, kaip sakyti, dirba kurį laiką, o po to dalyvauja rinkimuose, kada jie yra paskelbti. Tai, kai aš dirbau vadovu, atsime nu visiškai akivaizdu, kad ten jau nieko nebelieka, bet žmonės pareiškia pretenziją vienaip ar kitaip ir politikai vienu žodžiu dar palieka metams, nu tai ką... Taip ir vykdavo. Ir dabar pavyzdžiui, kuriam čia rajone, sakė 11 gimnazijų yra, tai akivaizdu, kad tai aišku yra negerai, nes nu sunkiai aš įsivaizduoju, va. Bet kada rajone nebelieka kaimų, va Šiaulių rajone nė vienos, tai čia vėlgi yra kraštutinumas.

Taip, tai sakytumėte, kad švietimo aspektu, va būtent galvojant apie tas mokyklas, tas politinio ciklo aspektas yra svarbus ir politikai kalkuliuoja, galima taip įvardinti turbūt?

Ne, tai čia suprantant, yra demokratijos ir stiprybė, ir kartu silpnoji pusė. Mes daug iššvaistome lėšų, tai čia ne vien švietimą imkim ir kitas sritis. Aišku, sunku pasakyti, jeigu nebūtų tų demokratiškesnių svirtų, gal būtų priekyje, kaip sakysi, stiprus žmogus, kuris nebūtų iki galo teisingas ar protingas, ar pragmatiškas ir vėlgi, bet tai čia yra norma, žinokit. Jeigu kur nors dalyvausite, pamatysit. Taip, jiems yra svarbu, svarbu pasirodyti žmonėms ir kaip dabar skaitosi tą jau nebeveikiančią įstaigą uždarysi, nes nu rinkimai laukia, tai taip ir buvo tęsiama. Tai čia nieko naujo, taip visoj Lietuvoj.

O galvojant apie Šiaulių rajono savivaldybę, ar būtų galima sakyti, kad tai yra taip, sakykime, pakankamai ryšku? Ar tiems švietimo klausimams daug yra dėmesio skiriama? Jau ypač, kai prasideda politinės kampanijos, ar pirmiau eina kiti klausimai, o švietimo yra kažkur galbūt ne top prioritetuose?

Aš čia jau pasakiau pradžioj, skaitosi, kai prasideda rinkiminė kampanija, tai švietimo klausimai yra svarbūs, nes mes daug pinigų skiriam ir visa kita, tai jeigu imti konkrečiai tą sąvoką optimizavimas, tai visi kalba labai atsargiai rinkimų metu (juokiasi), nes tai yra labai jautri tema ir rinkėjo balsas yra, nors teoriškai atrodytų, kad va politikai skaitosi ten rinkėjų klausio,

bet jeigu jie rinkėjų klauso kai kada, tai kada rinkėjų nepamatuoti... nepamatuotai reikalaujama, vadovaujamosi emocijomis ir panašiais dalykais, tai čia tokia yra trintis savotiška, bet tai natūralu.

O dabar lygtais, jeigu neklystu, Šiaulių rajono savivaldybė jungtinių klasių jau nebėra, gal čia patikslinsite, bet vis tiek turbūt teko turėti laikotarpį ir su tom jungtinėm klasėm, kada buvo daugiau mažesnių mokyklų. Tai man įdomu, ar ne tas jungtinių klasių momentas, ar būdavo šitas klausimas keliamas, ar labiau yra susikoncentruojama į tokius didesnius aspektus kaip štai mokyklos išsaugojimas ir pan.?

Nu tai suprantat, dėl tų jungtinių klasių, tai atsakymo, jeigu taip žiūrėtume moksliskai, turbūt čia niekas ir neturi. Čia politikai kalba, kalba biurokratai ministerijos ar rajono, tai yra naujas dalykas, turbūt aišku, taip žiūrint, yra geriau, kada mokiniai mokosi skirtingose klasėse, tai čia tas atsakymas toks yra mano būtent su pamąstymu, kas liečia tą reikalą. O jūs klausiat, kaip mūsų rajone, dabar tų skaičių, kadangi čia tuos klausimus ką tik gavau, tai tų skaičių negalėčiau pasakyti, bet pas mus irgi nuostata buvo ta, kad tų jungtinių klasių būtų kuo mažiau, pamenu, ir jos dabar mažėja, dabar negalėčiau pasakyti. Mes turim tokį požiūrį, kad vis dėlto, realiai ir mokytojai nėra paruošti, bet čia mano asmeninė nuostata. Mokytojui paruošti, tai čia, aš va kai dirbau vadovu, tai aš, bet čia dabar ne ta tema, gal vėliau pasakysiu (*juokiasi*).

Tai, kas jums atrodo aktualu, tai klausausi.

Ai, klausysit, aš, pavyzdžiui, kai dirbau, tai buvo 2010 m., mes buvom pakraščio mokykla vidurinė ir mums sakė, kad jūs nieko nesugebat, nieko ten negalit, mes norėjom tapti gimnazija, nu ištinine. Tai visi aplinkui, pradedant tuometiniu meru ir visa kita, jūs nieko nesugebat, nieko neišeina, nu tai ką darysi, bet man tas darbas buvo prie širdies, tai aš pasakiau, kad jeigu galit, netrukdykit, taip mandagiai ir viskas. Tai jie nieko nepadėjo, ten, pavyzdžiui, chemijos specialistai, dabar jų nėra, kai kurių specialistų, du metus beveik, kol prisišnekinom mokytoją, tai susirinkom mes, kaip sakt, kas priklauso ir kada buvo akreditacija, ten buvo septynios sritys už paskutinius tris metus, tai norint tapti gimnazija, mokinių pasiekimai turėjo būti minimaliai 14 t. surinkt, o maksimaliai - 21, mes surinkom 20 t. Tai visi buvo nustebę [...] tai va iš mano tų kritinių pastabų biurokratams ir būtų vienas labai rimtas argumentas, nes jie patys tvarko popierius, lenteles pildo, visa kita, paskendę tvarkose visokiose susikurtose ir net nežino kur kas kaip vyksta, ir mes ten reitinguose tuometiniuose būdavom, tada buvo daug tų mokyklų, apie 500 su virš, būdavom kažkur apie šimtuką, o man išeinant, 2014 m., mes buvom 42, tai aplenkėm ten Šiaulių gimnazijas pagrindines, dar ten iš manęs interviu ėmė, klausė, ką jūs čia darot taip, nu aš jiems elementariai pasakau ką darau, jie nelabai suprasedavo. Tie metai buvo palankūs, kadangi ministras ten tokį paskelbė vajú kovai su biurokratija, tai aš pasinaudodamas tuo, mokytojus atlaisvinau nuo visų tų biurokratinių pareigybių ir principas buvo toks, vienu žodžiu, tu mokinį turi paruošti. Ir ten aišku, mokykloj mokeisi, vis tiek žinai, ten vieni mokytojai - tai tas lietuvių nemoka, tai tas tą, sakau - klausyk, lietuvių kiek jis moka, gerai, ir tu ant to vaiku, nu grubiai kalbu, skaitosi, nelipk ant sprando ir visa kita, tai ir kaip sakt, mokytojai yra kūrybingi. Aš čia va kai kalbu apie tas jungtines klases, jeigu mokytojai... jisai šiaip žmogus yra kūrybingas, jeigu jam duodi svertus, jisai padarys labai daug, tai tais laikais atsimeu dar ir tų pinigų taip nebuvo, kai dabar Vyriausybė kad finansuoja, pradėjau taip vienu žodžiu, mokytojams daviau krūvius didelius, kad jie gautų atlyginimą ir nesidairytų aplinkui ir atlaisvinau nuo tų visų kaip sakti biurokratinių dalykų ir jie padarė gerą rezultatą, tai čia manęs niekas negali kitaip įtikint, nes aš tą pats patyriau, tarkim, per pasitarimus aš ten sakydavau, mano funkcija yra jums garantuoti atlyginimą, išsaugoti darbo vietą ir garantuoti galimybę kelti kvalifikaciją. Tai tie dalykai jiems buvo suteikiami, o daugiau žiūrėjom rezultatą ir nebuvo jokių ten nei su mokiniais, nei dar ką nors, kai aš ten dirbau, ir t.t.

O toj mokykloj, kur jūs dirbote kaip direktorius, ar ten buvo jungtinių klasių?..

Ne, nebuvo...

... Nes ten vaikų, kaip suprantu, buvo pakankamai?

Tada ir vaikų buvo daugiau, kaip sakt, dabar ten jau yra kitaip, apmažėjo, bet vėlgi. Dar toks niuansas biurokratinis, va kai čia aną savaitę bendravom su Švietimo ministerijos atstovu, direktorium tuo departamento ir viceministru, tai kaip argumentą jie išmetė vėl atsietą nuo visų mokslų, skaitosi ten ėjo kalba apie gimnaziją, vienu žodžiu, rajone, tai kodėl sako, jeigu kai tapo gimnazija surinko dvi klases, tai kodėl dabar nesurenka, jeigu taip ten viskas gerai. Nu tai suprantat, mielasis, ir dabar Lietuvoj skaito, kodėl Šiaulių miestas arba Panevėžys nesurenka gyventojų, kad išliktų didmiesčiu, čia yra kita problema. Visoj Lietuvoj mažėja žmonių, tai mažės ir ugdymo įstaigose, tai argumentuoti mums, nu tiesiog... tie bendruomenės nariai, tėvai gal taip ir žiūri, kad čia rimtas argumentas, bet čia yra vėjas, mano galva. Kaip tu gali atlaikyti bendrą tendenciją mokykloj, jeigu iš Lietuvos viskas mažėja. Nu aš čia įsijaučiau, atsiprašau (*juokiasi*).

Ne, tai čia svarbus momentas, tas demografinis aspektas, kad mažėja gyventojų - mažėja mokinių. Tai...

Tai va, kur kalbėsi, jei kas ten sakys tai, suprantai, tu kaip jaunas žmogus, jie mėgėjai yra biurokratai. Tai va sako, nesurenka ir viskas, tai pala, tai jūs ten susitarkit Vyriausybėj, aš va ir aną savaitę sakiau, pavyzdžiui, yra paleista, Vyriausybė paleido tą dalyką, kad jaunos šeimos gali regionuose įsigyti būstus, tai tada sutarkit ir su švietimiečiais. Tai dabar, kai aš dirbau

atsimenu vadovu, tai pas mane įleikia į kabinetą jaunas vaikinukas atsimenu, dar nebuvo nei tų programų, tai sako, ar mano vaikai galės čia ugdymo programą visą baigt, taip sakau, jokių problemų, o gerai, mes tada pasiliekam čia. Va tai reikia ir į tai atsižvelgt, o ne, kaip sakyti, tada gaunasi tuščias lėšų švaistymas. Dabar mes, pavyzdžiui, sutvarkėm regionuose miestelius ir visa kita, kad ir tie patys Kuršėnai ar kokie Gruzdžiai, tai va, nu tai dabar vežiosim vaikus į Šiaulius, o po to gal net iki Vilniaus reikės vežti, nes nu... nes tokį argumentą išmetė direktorius ministerijos, kad skaitos Vilniaus vaikai irgi vargsta ten, apie valandą juos į mokyklą veža, nu tai čia ne argumentas, jūs ten Vilniuj susitvarkykite, o ne aiškinkit, kad... Kaip mes dabar rajone skaitos ir taip vaikus anksti vežam, tai jeigu dar reikės vežti iki Šiaulių, tai dar dvigubinsis tas laikas [...]

Man padeda gerai įsivaizduoti visą tą situaciją jūsų pavyzdžiai. Tai sakykim gana detalai aptarėm tą demografinės situacijos aspektą, o galvojant...

Oi, dar įsiterpsiu. Dar argumento nepasakiau, tada grįšiu. Kai dirbau ir aš tą sakiau ir ugdymo skyriaus vedėjai penktadienį švietimo ministerijos, jeigu norim padaryt švietimą ir turėt rezultatus pagal tuos tarptautinius tyrimus, mes turim mokytojams, ir aš rinkiminėj programoj rašiau, turim pakelti atlyginimą iš karto du kartus, plius minus ten. Dabar kaip jie daro skaitosi, jie daro, čia ir Seimo narei Baškienei aš sakiau, kai dirbau vicemeru, tai mes nuosekliai, ką reiškia nuosekliai, tada suprantat nevyksta proveržio, infliacija, kiti dalykai tą dalyką tiesiog sujaukia ir viskas, o aš kai dirbau, pamenu, daviau, kaip minėjau maksimalų krūvį, ten papildomo ugdymo ir kitur, kad žmogus turėtų atlygį ir tada jisai stengsis dirbti, nes jam iš niekur nebereikia prisidurti tų pinigų [...] ir dar toks pavyzdys buvo atsimenu, kada buvo Vagnorius vyriausybės vadovu, čia labai seni laikai, aš kai pradėjau gal dirbti, tuo metu mokytojams buvo labai silpna ir jis ten iš karto pakėlė ryškiai atlyginimą, tada pas mane sugrįžo mokytojai, kurie versle dirbo, suprantat, tada atėjo žmonės, kurie turi visiškai kitą požiūrį, dirbo greitai, nu žinot versle kitaip negu biurokratinėj švietimiečių... tai va tie dalykai tokie, mano galva. Ir dabar mes vėl kalbam, kad nėra atseit pinigų, dėl to, kad yra tie pasirenkamieji dalykai, nėra pinigų. Nu ką reiškia nėra pinigų? Tai jeigu paskaičiuotumėt, yra straipsnių mokslinių ir mūsų Šiaulių universiteto profesoriaus Jonavičiaus ir kitų, kiek yra milijardų dešimčių švietimui išleista, tai kalbėti, kad nėra pinigų eilinį kartą, nu čia yra ne visai iki galo [...]

Tai, pavyzdžiui, galvojant apie tai, kad reikėtų gerinti mokytojams sąlygas, ar būtų galvoti taip, kad tinklo optimizavimas padėtų sutaupyti lėšų, kurias būtų galima skirti mokytojams, jų atlyginimui ir pan. Ar būtų galima grįsti pertvarką tokia logika?

Tai, be abejo, galima. Šiai dienai mokytojams atlyginimus moka Vyriausybė. Kai aš dirbau, buvo ir taip, ir taip, reikėjo ten ir savivaldos, tai buvo kitaip. Tai, be abejo, kad tas turi reikšmės, tai mes sutaupom pinigų, nes yra ūkinė dalis ir visa kita, pastatai ir jų išlaikymas, atitinkamai kainuoja, bet vėlgi tame pastate, jeigu nieko nebelieka, tą pastatą jeigu kas nuperka gerai, jei ne - čia vėl yra nuostolis, nu suprantate, švietimas tokia sritis, kur negali nieko nekainuoti, nes tai yra vaikų ugdymas, tai yra jauni žmonės ir čia nieko nepadarysi. Bet jūs teisingai pastebėjot ir tą mes žinom, optimizavimas, jeigu jis yra tvarkingai daromas, jokių ten priešpriešų neiššaukia tai, be abejo, jisai taupo lėšas ir aplamai požiūrį racionalų į reikalų tvarkymą ugdo.

O galvojant apie ekonominius kaštus, kai savivaldybės skiria mokykloms ūkio lėšas, gal galit plačiau papasakot, kaip yra svarstoma apie savivaldybės biudžeto sudarymą, ypač kai galvojama apie ūkio lėšų paskyrimą savivaldybėms. Ar yra tokia kaip ir raudonoji linija, riba, nuo kada tarybos nariai mato, kad tos mokyklos išlaikymas atsieina pernelyg daug ir reikia imtis kažkokių veiksmų, ar tiesiog svarstoma individualiai?

Nu matot, čia vėl aš nesu techninis darbuotojas... aš nedirbau administracijoje, aš buvau mero pavaduotoju, tai mano biški funkcija kitokia, tai aš ten negalėčiau tų detalių pasakyti, kaip jie paruošia visą projektą, kuris ateina iki taryba. Bet kaip jūs sakėt apie tas raudonas linijas, tai ko gero tokių nėra, tiesiog mes turim vieną - ugdymo įstaigą - ir pas mus yra centralizuota buhalterija, tai irgi galvočiau pliusas, pas mus nebuvo kaip čia prieš trisdešimt metų, kai buvo kitaip daroma. Tai va, yra tos pinigų sumos, kurios garantuoja įstaigai, pastatui ir t.t. funkcionalumą, tai kadangi kyla kainos ir visa kita, tos lėšos yra padidinamos, čia aš taip grubiai kalbu, suprantat, ir mes užtikrinam tą vaikų ugdymą, sakyčiau visai gerai ir nėra tokių dalykų, kad ten kažko baisiai trūktų ir kažkokia bėda būtų, kurioj atsiduria kolektyvas ar dar kažkas.

Tai, pavyzdžiui, jeigu yra įgyvendinama mokyklos reorganizacija, na, kaip ir pats minėjote, paskui yra svarbus pastato įveiklinimas, tai ar yra, pavyzdžiui, siekiama palikti ikimokyklinės-priešmokyklinės grupes, kad kažkaip tą pastatą įveiklinti ar bandoma perkelti vietos bendruomenės?...

Ne, tai... aš dabar esu biški nutolęs, kaip sakyti. Tai taip, yra ten dienos centrai, visi kiti dalykai, tam sudaromos sąlygos, kad tie vaikai galėtų būti ugdymo įstaigoj, įgyti tam tikrus įgūdžius, formuoti savo supratimą ir t.t. Tarkim yra vietų, kur mokyklos susitraukia, tampa skyriumi, tai į mokyklos pastatus įsikelia bendruomenė, jau jinai tada turi normalias patalpas savo veiklai, ir kitos organizacijos, kurios rūpinasi ta visa bendruomeniška veikla, ten miesteliai... O kur jau nieko nebelieka, tai mes parduodam. Tarkim buvo Verbūnų mokykla, mes nelabai tikėjomės, bet skaitosi ten dalį nupirko, gal jau dabar viską nupirko,

senelių namai atsiranda pas mus, kažkaip populiarūs į tas mokyklas... O visą tą kultūrą tarkim Varputėnų, tai mes baigėm sutvarkyti buvusias darželio patalpas ir ten įsikelia kultūra, bendruomenė, biblioteka ir t.t.

Supratau, nes turbūt dažnu atveju tos mokyklos yra pakankamai geros būklės ta prasme, jog jos yra renovuotos, ar ne?

Nu suprantat, mes renovuotų mokyklų dar neuždarėm. Čia buvo toks įvykis, čia aš pasielgiau, kai buvau vadovu, tai pas mane į gimnaziją, vienu žodžiu, po vasaros atostogų vienos renovuotos mokyklos visi mokiniai atėjo, tai čia laikraščiai rašė ir mane kaltino. Sakau, kaip aš galiu tuos vaikus atvaryti, vadinasi kažkas patiko toj mano mokykloj, jeigu jie pas mane atėjo. Mes tokių neturim, kad būtų renovuota ir uždaryta. Kol kas.

O ar jūsų manymu dabartinis mokyklų tinklas Šiaulių r. sav. galėtų būti laikomas optimalus? Nes vis dar vyksta procesai, tiek prie Dubysos aukštupio mokyklos prijungtas skyrius, santykinai neseniai ir antra jungtinė mokykla įsteigta...

Dabar vėl, aš nesu techninis darbuotojas, su tais skaičiais nedirbau. Aš galvočiau, kad dabar yra ženkliai padaryta, jeigu ten dar kažkur kažkas išlįstų, tai turbūt kažkaip panašiai spręstumėm. Dabar negalėčiau atsakyti konkrečiai. Šalia tos Dubysos aukštupio mes padarėm jungtinę Kairių mokyklą ir jinai pasiteisino, nors priešprieša buvo labai nemaža, netgi į teismus buvome paduoti, čia prasideda politika. Suprantat, kaip aš minėjau pradžioj šnekos, vieni dalyvauja keturis metus rinkimuose, kurie nepaskelbti, ten suorganizavo ir tėvus, visa kita, bet tokia ta duona mūsų, mes atlaikėm, teismai jų nepasitenkinimus atmetė ir dabar, kiek aš buvau Kairiuose ir buvau Pakapėj, ir Šilėnuose, viskas ten normaliai, pastatai išlikę, mokytojai darbo tebeturi, jie toj jungtinėj mokykloj - pavažiuoja ten, pavažiuoja ten. Vienu žodžiu, viskas yra normalu.

Tai iš to, kiek esate susipažinęs tiek su Kairių jungtinės mokyklos procesu, tiek Dubysos aukštupio, tai čia turbūt galima identifikuoti tam tikrus skirtumus, nes, kiek teko girdėti, Dubysos aukštupio mokyklos įsteigimas buvo kitaip priimtas ir čia nebuvo jokių pretenzijų. Gal čia galit pakomentuoti?

Jo, ten buvo 2016 m. ar 2017 m., nepamenu dabar, bet ten buvo truputėlį kitaip, todėl, kad politikai... aš nežinau visų priežasčių, bet Kairiuose ten politikai labai kišosi, vienu žodžiu, kada jie įsikiša, tai gero nelauk, o Dubysos aukštupio - buvo kitaip. Ir direktorius ten atėjo su patirtim, dirbęs Šiaulių Didžįdvario gimnazijos direktoriumi, po to švietimo viceministru, turintis naujoves visada šalia savęs, ten buvo kitaip. Pamatė jisai pradžioj, dirbo Aukštelkėj direktoriumi, tai ten iškart viskas pasikeitė akimirksniu ir žmonės matė, kad procesas vyksta ir bėdų jokių negali būti.

Ir kiek žinau, Dubysos aukštupio mokyklos pirmtakės, tai - Aukštelkė, Bubiai, Kurtuvėnai, - Vaidas Bacys buvo ir direktorius visų tų mokyklų, o kaip suprantu, Kairių jungtinės mokyklos atveju ten buvo skirtingi asmenys direktoriai. Tai čia gal galit plačiau pakomentuoti, galbūt ir tai kažkokių sunkumų kėlė?

Nu ten dabar, kaip saktų, aš tų niuansų nežinau. Ten kažkokių, be abejo, buvo, bet buvo konkursas, žmogus laimėjo, vienas žmogus, buvęs Kairių direktorius, pats pasitraukė, tokia situacija. Daugiau nelabai turėčiau ką pasakyti.

Tai viskas tvarkoje. Minėjote, kad Kairiuose ten buvo šiek tiek tokio vietinių politikų kišimosi, tai, kaip suprantu, jie ir padėjo tai vietinei bendruomenei susimobilizuoti, nes pretenziją teikia mokyklos vietinė bendruomenė, ar čia taip?

Tai taip, taip, jie ten, nes suprantate - žmonės, tiek aš, tiek turbūt jūs - naujovę priima atsargiai, tai jeigu ten dar kažkas kažką pakursto, kad čia nebebus mokyklos, nebebus to ano, tai natūraliai žmonės nežinodami pradeda... o tie argumentai, kad skaitosi, to žmogaus, kuris ten viską kaitina, nėra aplamai ką nors nuveikęs, viskas, ką yra daręs, panašiai baigdavosi, tai jų kaip ir neveikia, nes jie nesusidūrę, jie tiesiog netiki ir viskas. Čia visoj Lietuvoj taip vyksta tarkim.

Tai ne kartą pokalbio metu šiandien buvo minima mokyklos bendruomenė ir jos svarba, kiek apskritai bendruomenė kelia klausimus ir dėl švietimo rinkimų metu, ir pan. Tai iš savo patirties, kurią turite, ar galima sakyti, kad yra pakankamai stipri bendruomenės nuomonė ir į jos lūkesčius, nuogastavimus atsižvelgiama, kai yra galvojama apie mokyklos pertvarką ir pan. Ar yra svarbus tas bendruomeninis dėmuo?

Bendruomeninis dėmuo jisai visomis prasmėmis yra svarbus. Jis gali būti kai kada ir gal klaidingas, bet jis vis tiek turi teigiamą poveikį, nes tada vanduo vietoj neužsistovi, tai yra visiškai gerai, bet aišku jos skiriasi - vienu metu vieni būna aktyvesni, kiti ne, bet tas dalykas yra iš principo gerai.

O iš savivaldybės perspektyvos žiūrint, ar yra pakankamas tas betarpiškas bendravimas su bendruomenėmis užtikrinamas, ar tai bandoma daryti per kokius nors atstovus? Gal galit plačiau apie tą procesą papasakoti.

Taip, mes inicijuojam, kad tas bendravimas būtų, bet čia priklauso nuo daug... Tarkim, kai aš dirbau vadovu, aš neįsivaizdavau kaip aš galiu išlaikyti jau tapusią gimnaziją, jeigu aš nedirbsiu su visom grandim - su tėvų bendruomene, su seniūnija, su kultūros centru ir visa kita. Kad mokiniai pasiliktų gimnazijoje, jei turi turėti veiklos daug, tai mes jiems šalia sporto galim ir šokius pramoginius ir visokius kitokius, tai be bendravimo yra neįmanoma. Bet aišku, yra vadovų, kurie dirba formaliai, kurie nežiūri, vengia galbūt papildomo darbo, dirba biurokatiškai ir nuo to daug kas priklauso. Ir ką tu ten tą direktorių labai

pastumdysi, tai čia irgi yra švietimo sistemos trūkumas, aš jums sakiau - jūs turit duoti mokytojams gerą atlyginimą ir reikalauti gero rezultato [...]

Supratau, tai daugiau klausimų nebeturiu, galbūt jūs, turėdamas didelę patirtį, manote, kad būtų svarbu į kažką papildomai atkreipti dėmesį.

Ne, tai kaip ir aš jau čia... Čia daug kam tą, ką jums sakiau, sakau, kas ten mane jau šnekino, tai dabar net nežinau [...]

Tai turbūt būtų tiek, ačiū jums.

5 INTERVIU

Respondentas: Jonas Novogreckis, Šiaulių r. savivaldybės tarybos narys

Interviu data: 2022 m. kovo 9 d.

Tai galbūt galėtumėte, na, visų pirma pakomentuoti, koks yra Šiaulių rajono savivaldybės požiūris į bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarką?

Nu jo, jis yra toksai gal, švelniai tariant, jis yra toksai biški, buvo anksčiau tiksliau, suvėluotas, sakykim. Šiaulių rajone buvo, švelniai tariant, sakykim, kažkaip vis saugomos tos, dengiamos tos mokyklos, savalaikiai neuždarinėjamos, savalaikiai nedaroma ta pertvarka, paskui lygtai įsibėgėjo, sakykim, tokia prasme darymas [...] paskui politikai daugelis suprato, kad nori nenori vis tiek ją reikia uždaryt arba kažką daryt, bet esmė tame tiktais tiek, kad jeigu imant taip, tai savivaldybės daugumos požiūris yra savotiškai truputį taip neturėtų būti, jisai toks komandinis, be pasitarimų, nesusidėliojama... Aišku, aš pats esu dabar opozicijoje, mes stebim tai, kas ne taip daroma. [...] merus (?) jie patys gali pasigirti, bet jie bando girtis, bet, švelniai tariant, tikrai nėra viskas taip sklandžiai, nes jeigu viskas sklandžiai, tai nebūtų ir teismų su bendruomenėmis ir panašiai, buvo paduotas čia anksčiau, tiksliau praėjusiais metais...

Čia dėl Kairių?

Ir dėl Kairių, ir dėl Šakynos buvo paduota į administracinę teisimą. Ten aišku kažkaip sprendimai buvo palankūs savivaldybei, nes [...] buvo procedūros pažeistos, bet taip kažkaip priėmė sprendimą, kad esmės nekeis ir panašiai. Paskui bendruomenė nebeskundė, bet tai, kad vyksta tokie skundai iš bendruomenės pusės, akivaizdžiai rodo, kad, kaip sakoma, valdančioji dauguma, vadovai kažko tai negeba savalaikiai susitarti.

Tai sakytumėt, kad susitarimo problema, tai čia komunikavimo su vietos bendruomenėmis problema?

Jo jo, tai aš tą turiu omeny, kad ir nereikia bijoti, gavos taip, kad jie bijo... aš pats kalbėjau tiek su Šakynos bendruomene, tiek su Kairių bendruomene. Aš narių prašydavau, kad prisijungtų koksai aštuoni ar dešimt žmonių, jie prisijungdavo ir po trisdešimt ir po penkiasdešimt ir panašiai ir tikrai nebijodavo kalbėti ir nebandau pataikauti jiems, bet su jais kalbėtis, paaiškinti. Aišku, sakykim, aš paskui mačiau, kad jie tikrai gali išlikti, jie galėjo puikiai išlikti atskirai, bet gavosi kaip gavosi, sakykim, toj vietoj truputėlį negražiai. O paskui su Drąsučių bendruomene kalbėjau, bet Drąsučių bendruomenė, jie iškart pasakė, kad jie supranta tą situaciją ir viskas tvarkoj, bet va jie kažkaip... toks bijojimas, aš nesuprantu. Jie imituoja gi labai drąsūs ir panašiai, bet kai reikia bendrauti, kalbėtis, girdėt ir susikalbėt, nu kad ir pačią blogiausią naujieną, tu gali pasakyt - nu negalim kitaip, nu ką dabar padaryt, nu yra taip, vaikų nėra ar dar kažkaip... ir gaunasi sukelia tą tokį erzelį žmonių.

O dar minėjote, kad dabar vis tiek jau matomi tam tikri veiksmai dėl to tinklo, mokyklos reorganizuojamos ir pan. Minėjote, kad seniau buvo tokia kaip stagnacija gal labiau... Tai kada tas lūžis įvyko? Kada čia pradėta tą tinklą labiau tvarkyti, optimizuoti?

Nu tada, kai sakykim įstatymiškai pradėjo sakykim žiūrėti, kad savivaldybė, jeigu norit palikti klases jungtines... Aš pats, pavyzdžiui, dirbau Joniškyje švietimo, kultūros ir sporto vedėju virš dviejų metų, tai pas mane jau būdavo katastrofa, jeigu jau yra, gresia vieną ar dvi klases padaryt jungtines kažkur mokykloj, ten jau tą tinklą buvau susitvarkęs seniausiai. Bet esmė tame... o čia tai klasių nežinau, 10, 15 ar dvidešimt tų jungtinių klasių, ir viskas normaliai ir pan. visai kitas lygis. Bet esmė tame, jeigu darai jungtinę klasę, tai ir mokyklėlė bus ir tada tas lūžis, aš nežinau, pagrindinis lūžis buvo toks priverstinis, tai manyčiau jis buvo kažkur gal 2019, jeigu dabar gerai pamenu. Bet esmė tame, bet imituoja, aš nežinau, ar jūs kalbėjot su švietimo, kultūros ir sporto komiteto pirmininku Martynu Rusteika, ar kalbėjot su kitais, jie ten tą lygtai kažką gražiai kalba ir gražiai pateikinėja, bet viskas nėra taip gražiai kaip bandoma pateikti [...] Jeigu mes čia kažkokį bandom pavyzdį ar tenai Dubysos mokyklą, Bubiai, Kurtuvėnai ir Aukštelkė, kur sujungta, tai čia yra išskirtiniai atvejai, bet tai yra, sakykim, ir vadovas kalba ir pirmiausia susikalba su žmonėmis ir viską junginėja, tai čia visai kiti dalykai, turi kalbėti, jei nesusikalbėjai, dar kalbėtis

ir kalbėtis, kaip jūs sakot, ta komunikacija, kad ji būtų tiesiog abipusė. Vieną kartą nesusikalbėjai, jau kitą kartą kalbėsies, jau tai ką pykaisi, jau tu nebesipyksi, ieškot kompromisų, nes kitu atveju – blogai.

Tai Dubysos aukštupio atveju sakytumėte, kad tų tokių problemų nekilo, nes yra toks ir kaip lyderis, Vaidas Bacys tarpininkauja?

Jo, nu gal todėl, kad ten jau anksčiau buvo tai... tos mokyklos, kaip sakoma, reorganizuotos ir perorganizuotos, Kurtuvėnai, tai ten išvis, taigi ten keli vaikai, dar tie patys Bubiai, jiems irgi jau ten grėsė visiškai, visiškas uždarymas galimai. Bet tai yra labai įdomus atvejis, patys kurtuvėniškiai ar kiti, sakykim, panašiai jie kalba apie, kad nenori, kad būtų uždaryta mokykla, bet savo vaikus veža į Šiaulių miestą, veždavo į Bazilijonus ir panašiai. Kad mokyklą uždarytų jie nenori, bet savo vaiką veža į kitą mokyklą, tai va čia labai įdomus ir tėvų požiūris ir keistokas.

Taip, tai gal galėtumėte plačiau papasakoti apie tų trijų mokyklų - Kurtuvėnų, Bubių ir Aukštelkės - kokia ten buvo ta situacija - tiek švietimo, tiek demografinė (vaikų skaičiaus prasme) - iki tos jungtinės mokyklos įkūrimo ir iki Vaido Bacio galbūt atėjimo į tas mokyklas?

Jo, dabar aš taip ten tiksliai nesusakysiu, kuriais kaip ten kas vyko, dabar taip ekspromtu...

Na, tai kiek atsimate...

Jo, bet realiai realybė yra tokia, kad Kurtuvėnai, sakykim, irgi buvo kažkada pagrindinė mokykla, bet jinai taip nyko nyko... Bet suprantat, kada pradėdi kalbėti apie mokyklos reorganizaciją, patys tėvai pradeda logiškai galvot, sakykim, kad jeigu vaikas baigia tarkim keturias klases, pradinę mokyklą, tas klases baigia, tai jie jau tą penktą-dešimtą ir iki dvyliktos stengiasi vežti į tokią vietą, kur jis pabaigtų vienoj vietoj. Jo, ir tas gaunasi tokia situacija, reiškiasi, tėvai patys sudaro tą tokį pretekstą, jie užsiregistruoja vienur ar kitur, tai tvarkoj, tas pats galbūt ir Bubiai, ypatingai Kurtuvėnai, nu bet nieko nepadarysi, nu nėra vaikų, nu nėra vaikų. Kaip sakoma, moterys negimdo, vyrai nesistengia niekuo padėti, taip ir gaunasi.

O ta švietimo situacija... galbūt prestižas, gal ir per skambus žodis, bet kaip suprantu, patys tėvai nelabai norėjo vesti savo vaikus, pavyzdžiui, į Bubių mokyklą, kol dar tos jungtinės mokyklos nebuvo? Gal galit plačiau papasakot? Nes kaip suprantu, Bubiai, ypač Aukštelkė, yra arti Šiaulių ir tėvai dažnu atveju į Šiaulius veždavo, taip?

Jo, taip, vis tiek važiuoja žmonės į darbus, tai jie veža į mokyklą, nu tai tuo pačiu parvažiuodami iš darbo parsiveža ir tuos vaikus, nu lygtais ir logiška, bet jeigu tu esi, sakykim, savo krašte ir jeigu tu nori, kad kažkaip, nu bet vis tiek... [...] galbūt galvoja, sakykim, ieško ten toli tą kompetenciją, galbūt tų mokytojų ar kažką, nu bet tai tų mokytojų kompetencija, visi turi mokyti labai gerai ar gerai bent jau ir atrodo lyg visi mokytojai stengiasi, ir visi lygtai kompetentingi, bet tokia situacija, lygtai tėvai galbūt geriau žino, sakykim, kas juos geriau mokina, bet tą situaciją tokią ir padaro sakykim, kad... ir patys mokytojai savo kalbėjimu, jie pradeda kalbėti, kad ai, bet čia mokyklą uždarys ar kažką, tėvai tuoj pat reaguoja ir jie, sakykim, ieško kur būtų stabiliau. Jo, dabar sakykim [...] kada Dubysos aukštupio mokykla apsiungė, automatiškai gaunasi, kad tie mokytojai visi, nesvarbu kur jie dirba - ar Aukštelkėj, Kurtuvėnuose, Bubiuose - jie šiandien gali būti Kurtuvėnuose ir dar tuoj atvažiuos į Aukštelkę ir jam darbdavys tas pats, jam nieko nereikia keisti, jis pamokas turi galbūt ir čia, ir čia. Tai va, čia tokie niuansai sakykim yra, žiūrėsim, kiek jinai pasiteisins, bet šiai dienai sakyčiau, kad tai yra tikrai neblogas variantas.

O kaip ta idėja kilo? Ar čia buvo, na, iš savivaldybės idėja tą jungtinę mokyklą kurti, ar čia Vaido Bacio vis tik labiau indėlis yra?

Negalėčiau, Karolina, tiksliai atsakyti. Galvočiau, kad čia turbūt Vaido yra ta idėja, bet aišku galbūt ir švietimo ir sporto skyrius palaikė, ir politikams tas pritiko, sakykim, tai ir pasidarė, sakykim. Ta komplektacija gaunasi, mokykloj vaikų skaičius gaunasi didesnis, kad ir toj jungtinėj, ir panašiai. Ir, kaip sakoma, vienas administratorius, ir pavaduotojų mažiau automatiškai gaunasi vienas, ir, galų gale, tas pats, ar ūkio lėšos ir tas vadinamas aplinkos išlaikymas vis tiek gaunasi ta pati komanda, sakykim, o ne tai, kad kiekvienoj įstaigoj vis po komandą ir tos, sakykim, savivaldybės išlaikymo, aplinkos lėšos vadinamos, irgi faktiškai sumažėjo. Čia skirtingai negu kai darė Kairių, Šilėnų ir Pakapės, ten tarkim kažkaip nepasakyčiau, kad sėkmingai sujungė.

Galvojant apie tą antrą jungtinę mokyklą, Kairių, kur ką tik minėjot, sakot, kad ten kažkokio skirtumo sutaupymų nėra, o kodėl čia taip?

Ne, dėl sutaupymų negalėčiau pasakyt, ar yra, ar nėra, sakykim. Kaip sakoma, reikia pasižiūrėti mokslų metų pabaigoj, kokia tai yra situacija ir kaip ten administruojantis vadovas kaip ten ką susitvarkė, ir kas ten yra padaryta, tada tikrai galima kalbėt. Gal didžiausia problema yra ta, kad, švelniai tariant, [...] iš švietimo ir sporto skyriaus, ir savivaldybės vadovai, politikai tenai, ir meras... jie lyg bijojo ten važiuot kalbėtis, paskui tik važiuo [...] bet administracijos atsakingi darbuotojai - ten ar pavaduotojas skyriaus, ar kažkas - jie ten šiek tiek truputėlį su jais galbūt, ypatingai su Kairiais, šiek tiek tėvais ir mokytojais gal nelabai skaitėsi, ten pasakė, aš čia gal grubiai pasakysiu, bet čia yra ne fermos, sakykim, kad vadovauja ten dviems šimtams karvių ir pan., čia yra kiti niuansai, galėjo, kaip pavyzdys, jungti Kairių mokyklą su Kairių darželiu ir būtų buvę gerokai, ten

plius minus apie du šimtus vaikų, tikrai daugiau tada negu kad, atitinkami normatyvai, kad ten 125 ne mažiau, kad būtų mokykloj, ir viskas, būtų buvus grynai Kairių mokykla, bet tada nebūtų buvę darželio, o būtų buvęs apjungtas darželis su mokykla, nu aišku čia, palieka, pakimba tada Šilėnai ir Pakapė, galėjo šitie prisijungti prie Kairių, nes ta pati seniūnija, bet vat yra tų niuansų, sakykim, tokių negražių atsitiktinumų, kad yra iš tam tikrų pareigūnų žmonos dirba Pakapėj, tai va ir gaunasi tada, kada pritempinėjama pagal pavardes ir čia užtat gi gaunasi tokie nesusikalbėjimai ir komunikacijos trūkumai arba baimė komunikuoti, nes nėra ką pasakyt.

Na taip, supratau, kad čia turbūt yra ir kažkokie, na, šeimyniniai ryšiai ar kažkas tokio. Bet turbūt dar veikia ir tas argumentas, kad viena štai mes turime Dubysos aukštupio mokyklą, jungtinę mokyklą, kuri yra, na, turbūt laikoma geru pavyzdžiu rajone, ir ji turbūt tapo tokių kaip atspirties tašku bandyti steigti ir tą antrą jungtinę mokyklą?..

Taip taip, tai tvarkoj, steigti galima, bet tai lygiai taip pat kaip Šakyna, kad daryt jungtinę, jie sakė mes nieko prieš, jungiamės, sakykim, prie [...] sako mes nieko prieš, jungiamės su Meškuičiais, viskas valio, Meškuičių gimnazija, mes irgi jungiamės Meškuičių, Naisių ir Šakynos, tada pavadinkim kokia norim [...]

O na, vis tiek, kadangi mano fokusas yra Dubysos aukštupio mokykla...

Aaa, supratau.

Tai grįžtant prie jos, dabar, kiek žinau, Bazilijonų skyrius atsiras. O gal galite čia plačiau pakomentuoti? Ar su Bazilijonų mokykla, ar su ta bendruomene savivaldybė irgi kontaktavo, bendravo - kaip šita situacija atrodo?

Negalėčiau pasakyti, kiek jie ten komunikuoja, kiek kontaktuoja, žinau, kad čia ir pernai buvo apie tai šiek tiek užsiminta, o dabar kokia ta situacija bus ir kaip ten sukomunikuos, nežinau, bet mes čia jau turėtume taip pat turbūt kovo pabaigoje svarstyti tą sakykim, bet šiai dienai negalėčiau pasakyt, neturiu informacijos, ar jie kalbasi [...] aišku, mes buvom kalbėję komiteto posėdyje, bet viskas irgi buvo tiktais preliminariai, toksai tas pasikalbėjimas preliminarus, kaip sakoma, pateikta informacija, bet iš vienos pusės, tai yra iš savivaldybės vadovų, iš politikų, mero ir švietimo ir sporto skyriaus toksai tas požiūris. O kas toliau, sakykim, su tėvais, su mokytojais, su vaikais ta komunikacija, tai man dabar sunku pasakyt, bet jinai privalo teikti. Manau, kaip sakėt, Dubysos aukštupio, tai tikrai sakykim, pats pavyzdys, manau, kol kas jis yra vykęs ir labai vykęs. Kaip sakoma, ta idėja, jinai lygtai sektinas pavyzdys, bet ji ne visur tinka.

O kaip manot, ko va būtent... na, kas užtikrina, kad tas Dubysos aukštupio pavyzdys yra gerasis ir ko reikėtų, kad jis būtų tinkamas?

Čia jau manyčiau, visų pirma, be abejo, yra vadybiniai dalykai, tai ir atsidavimas, jeigu vadovas stovi, eina, geba, teikia, siūlo, sakykim, jungia, atiduoda, tą savo, kaip sakoma, dalinasi ta vadinama pasidalinta lyderyste ir atsakomybe, ir visa kitu... ir susitelkimu, tai automatiškai bendruomenę telkia, kurias aplinkui, ir viskas, ir tada, kaip sakoma, vadovas gali ramiai snūduriuoti ir žiūrėti, kad viskas vyktų [...] ir išlaikyt, ir pritraukt vaikus, ir tuo labiau tėvus, kad tie tėvai norėtų ten tuos vaikus vest, o ne kaip lig šiol buvo. Ten tos sąlygos, palyginus su kitom mokyklom, yra tikrai blogesnės, turiu omeny kaip sakoma, plotais galbūt ar dar kažką, mažiau patrauklesnės galbūt negu kad mieste, bet žiūrim vis tiek, viskas išsilaiko, bet yra sakykim garantuotas lyderio palaikymas, idėjos palaikymas ir jos išlaikymas. Ir gebėjimas ją visą laiką parodyti, demonstruoti, įtikinti, atstovėti, ne šiaip kad ten... nesnausti.

O dar tada grįžtant truputėlį prie tos jungtinės mokyklos steigimo proceso, ar jūsų žiniomis, ar vietos tų visų kaimų bendruomenės buvo aktyviai įtraukiamos - ar pati savivaldybė vyko bendrauti, ar čia direktorius atliko tą tarpininko vaidmenį?

Hm, negalėčiau pasakyt realiai. Bet manyčiau, kad švietimo ir sporto skyrius tikrai aktyviai jungėsi ir dalyvavo, bet daryčiau tokią prielaidą, kad vis tiek turbūt čia didesnis vaidmuo buvo mokyklos vadovo, tai yra direktoriaus šiuo atveju, sakykim. Matot, jis buvo paskirtas ten dar laikinai vadovauti, kai nebuvo vadovo dar ten kažkur, ar Bubiuose, ar dabar galvoju. Automatiškai visi pamatė, kad nėra blogiau, nėra jos naikinamos, nėra kaip skyrius padarytas, yra padaryta kaip jungtinė mokykla ir visi suprato, kad čia yra ne [...] padarytas, o normaliai, kaip sakoma, [...] kiekvienai įstaigai, visoms lygiomis sąlygomis.

Tai su kažkokiais vietos bendruomenės ar mokytojų nuogastavimais, kažkokiais paklausimais dėl tos jungtinės mokyklos neteko susidurti?

Bent jau man, tai tikrai ne. Ir tikrai jokių ten nusiskundimų ar pergyvenimo, ar išsigandimo, sakykim. Gal pats Vaidas Bacys turi daugiau informacijos, galbūt jie dar ir nepilnai pasitikėjo, aišku, kas važiavo turbūt į Šiaulius mokyti, tas ir važiuoja. Vis tiek yra kažkaip susikomplektavę, susigrupavę klasėse, tai turbūt taip važiuoja...

Supratau, tai mokyklą jau tikrai aptarėme, tada dar paskutinis toks klausimas. Na, vis tiek jūs esat aktyviai įsitraukę į vietos politiką, minėjot, kad dabar opozicijoje esate, galbūt kažkokia kitokia perspektyva bus pateikta. Tai, Jūsų

manymu, remiantis jūsų patirtimi politinė, ar pakankamai dėmesio, sakykime, konkretiems švietimo klausimams pačioje savivaldybėje tarybų rinkimų metu yra skiriama? Ar tas švietimo klausimas plačiai aptarinėjamas politikų?

Pirmiausia, manyčiau, norint aptarinėti, reikia suprasti, ką tu aptarinėji, tai didžioji dalis politikų ir ypatingai kandidatuojuojant, tai jie, sakykime, kandidatuoja pagal kažkokį vieną lyderį ar kažką... ir tada jie patys, nenoriu taip sakyti, nenoriu nieko įžeisti iš kolegų, bet turbūt nemaža dalis ir dabar, jūs pasiklausykite savivaldybės posėdžių, nemaža dalis ir dabar nelabai žino ką ten veikia, nelabai žino, sakykim, neskaitę to vietos savivaldos įstatymo, aš jau nebekalbu apie švietimo įstatymą, nebekalbu apie pertvarkos planus ar ten sakykim komplektavimo tvarką ar dar kažką, tai nekalbu. Tai va čia tie niuansai, jau nekalbu apie tai, kad žmonės sprendimų projektų neskaitę ateina balsuoti. Vienas dalykas yra, kai tie, kurie turi kažkokios patirties, kurie ateina neskaitę, jie maždaug žino ir jaučia pagal pavadinimą arba, kaip sakoma, laikas nuo laiko yra patvirtinami tam tikri pertvarkos planai, bet juos sakykim pastudijuoji, paskaitai... ir tikrai kaip sudėtinga yra aptarinėti per rinkimus, tuo labiau, kad sakykim, per rinkimus man labai nepatinka, kada žmonės visumoj pasako, pasako ypatingai kandidatai tai, ką nori girdėti bendruomenė, žada viską, kaip neleisim, dar ką nors, kiti "apkabinsim mokyklą rankom", čia žinai gulsim kryžium, kad tiktais juos nesujungtų arba kad neuždarytų, o paskui už pusę metų jis jau vis tiek balsuoja, balsuoja, kad uždaryt arba reorganizuot, ir sugeba pasakyti, kad pamirškite, kas buvo per rinkimus žadėta, tai va tas yra labiausiai... Patys politikai, sakykim, tie tokie ale kietuoliai, kurie sakykim gražiai kalbantys arba ateinantys su koku judėjimu ir be jokios atsakomybės viską žada, nes jie nežino, kokia yra situacija, nesucidūrę, neskaitę, neįsigilinę, bet pataikauja bendruomenei, kuri pasitiki, o paskui ateina, srebia tą košę, taip kaip yra, gaunasi kaip gaunasi.

Tai iš esmės pataikauja siekdami perrinkimo kai kurie?

Nu, nu tai taip, be abejo...

Ar čia naujokų labiau yra dalykas?

Ne, manyčiau, galbūt irgi sakykim, daugiau galbūt naujokų, bet ir ypatingai tie, kur ir perrinkimo, nes su perrinkimu labai sudėtinga kitą kartą [...] klausia, tai pala kodėl tada nepadarei keturis metus, o dabar jau žadi padaryt [...] situacija yra tokia, švelniai tariant, kvailoka, dėl to žmonės yra pikti, ypatingai vat regionuose, todėl kad jie nežino, o kodėl nežino, todėl, kad nesidomi...

Ir norėjau klausti - ar vietos žmonės, kiek jie aktyviai patys domisi ir kreipiasi?

Jo, čia vėl sakykim, labai įdomiai kartais, aš esu sakęs ir ne vienam Seimo nariui ir šiaip nesvarbu, kas valdžioj. Oi, kaip giriasi Seimo nariai, oi aš čia pramušau pinigų stogui mokyklos, sudėjau langus, čia padarėm kultūros namus, pramušom pinigų, čia sudėjau, čia gatvę suasfaltavau, tai gerai. Bet esu pasakęs per interviu ir žurnalistam, tai kur problema, STT nieko nereikia daryt, tik pasiklausyt, nieko nereikia analizuoti, pasiskaityk laikraščius, patys susimoka už reklamas Seimo nariai, kaip jie ten ką vykde [...] korupcija. Seimo narys neturi dengti stogo, neturi dėti langų, neturi asfaltuoti kelio, tą daro savivaldybė, tai gali dėt antrankius ir sodinti už grotų, tai akivaizdi korupcija. Tai mes taip ir gyvenam, o kada ateina eilė į savivaldybės rinkimus, tada klausia - oi, čia jūsų valdžia kokioj tenai Vilniuj, to arba ano nedaro, tai šneka apie Vilnių, o kada eina į Seimą, tada klausia, ar gatves išasfaltuoti, ar stogą sudėti, ar mokykloj langus pakeisi... nu čia visiškai ne kompetencija, ypatingai tų pačių rinkėjų, ne tik politikų, todėl, kad nesidomi, kur eina ir kas už ką atsakingi.

Na tai ačiū jums, kad tikrai išsamiai atsakėte į klausimus.

6 INTERVIU

Respondentas: Vilma Kardašienė, pradinių klasių mokytoja, Dubysos aukštupio mokykla (Aukštelkės skyrius)

Interviu data: 2022 m. kovo 8 d.

Galbūt galime pradėti nuo to pirmojo klausimo. Tai gal galite trumpai papasakoti apie savo santykį su aptariama mokykla: kiek laiko joje dirbate, kokio dalyko mokytoja, ar turite savo auklėtinius, ar esate vietinė ir pan.? Kas jums atrodytų svarbu.

Na, tai mano patirtis ir bendravimas su šita mokykla prasidėjo, na, tiksliai gal ir nepasakysiu, manau, dešimt metų atgal, nes aš patekau į šią mokyklą, kai buvo uždaryta mano mokykla, kur prieš tai dirbau. Na, irgi buvo tokia reorganizacija, buvo prijungti, po to visiškai uždarytas buvom skyrius. Taip patekau, dirbau priešmokyklinėje grupėje. Dabar dirbu su pradinukais ir pradžioje mes, na, tikrai trūko labai vaikų. Buvo tokia situacija, kad visiškai neturėjom iš kur paimt vaikų, tai tikrai daug dirbome ta linkme ir porą metų neturėjome tikro tokio vadovo. Buvo pavaduojanti vadovė ir po to jau atėjo naujas direktorius ir su juo, aišku, nauji vėjai atėjo į mūsų mokyklą. Tai jau dabar galbūt aš tiksliai negaliu įvardinti, aišku, čia galėčiau

pasitikslinti tai būtų apie kokius aštuonerius metus turbūt jau jis... ar aštuoni ar septyni metai turbūt jau su naujo direktoriaus atėjimu dirbu. Tai, ką norėčiau paminėti dar, pridurti, kad iš pradžių tai aišku, buvome skyrius, Aukštelkės skyrius, ne skyrus buvome, Aukštelkės mokykla ir ir po to, po kiek ten tų metų, aš dabar jau irgi galvoju, gal kokie penki metai gal buvome atskira mokykla ir po to ta reorganizacija, kuriais metais irgi net nesidomėjau, nes jau tikrai keli metai bendradarbiaujam su Bubių skyriumi ir su Kurtuvėnų. Na, ir tiek dabar turiu ketvirtokus.

Tai kadangi dirbate Aukštelkės skyriuje, ir dar prieš tai, kai dar buvo atskira mokykla, dirbote ilgą laiką, tai vis tiek matėte visą, sakykime, tą jungtinės mokyklos įsteigimo, juridinio statuso pasikeitimo procesą iš arti. Gal galite papasakoti apie tai? Na, nežinau, kiek jūs buvote į tai įsitraukusi. Bet, kiek atsimenate. Ir, kaip manote, gal dar pakomentuokite, kokie veiksniai galbūt lėmė, kad buvo ta jungtinė mokykla įkurta.

Na, tai manyčiau, kad vienas iš tų veiksnių, tai turbūt buvo, kad taupyti tas administracines lėšas ir, kaip pasakyti, eiti kartu visiems viena kryptim ir dėl mokytojų krūvio, aš taip supratau, kad... Na, mano nuomone, bet galbūt dar kažkokios buvo priežastys. Tai, ką mums aiškino, tai mes mes supratome, kad dėl mokytojų krūvio, nes iš tikro, sakykime, mokytojas ten vyresnių klasių tikrai negalėjo turėti pilno krūvio, jeigu jis dirbtų vienoje mokykloje ir turėtų ten vieną klasę. Pavyzdžiui, ten istorijos mokytoju, tai turbūt ten išvis kokią pusę krūvio susidarytų. Tai vien dėl to, kad mokytojams padidinti tą krūvį, kad jie galėtų įsitraukti, ta linkme dirbti visi kartu. Tai taip buvo mums pateikta. Ir aišku administracinės išlaidos, kad taupyti, kad mačiau pavaduotojų mažiau, personalo ir taip taupymas, kad būtų.

O kalbant apie tą, na, sakykime, kaip minėjau, jungtinės mokyklos įkūrimo procesą, gal galite plačiau papasakoti, kiek buvo įtraukiama pati mokytojų, galbūt tėvų bendruomenė kiek buvo komunikuojama apie tai?

Na taip, negalėčiau labai įvardinti, nes aš... kažkaip buvo natūraliai viskas labai pateikta, kad nei mes labai diskutavome, nei mes labai... Bent jau aš neprisimenu ir nė iš tėvų... buvo pateikta taip, kad vis tik... teigiamai visi vertinom šitą dalyką. Tikrai nebuvo jokio pasipriešinimo ir ten niekas labai daug ir nekėlė gal tų klausimų, bent man taip atrodė ir gal nežinau, subjektyvi ta mano nuomonė, bet kažkaip natūraliai viskas atrodė ir mums atrodė, kad kad taip ir turi būti.

Tai kažkokių, na, sakykime, kitokių reakcijų, apart to tokio pakankamai teigiamo požiūrio, kaip ir nebuvo? Kažkokių nuogaštavimų...

Na, aš tikrai neprisimenu taip... Gal abejonių kažkokių ten, buvo pasvarstymų, ar čia gerai bus, ar čia mes konkuruosime, ar bendradarbiausime... Galbūt apie tai kažkiek galvojome, bet sakau kažkaip... Bent jau man tai niekas labai nekliuvo, nes iš tikro man niekas labai ir nesikeitė asmeniškai, kaip iš savo pozicijos žiūrint, nes kaip aš dirbau su klase, taip ir toliau dirbu. Ir tas krūvis kažkaip panašus buvo. Vis tiek pirmiausia žiūrime į tai, kaip per asmeninę tą prizmę...

Taip, supratau. Ir kadangi jūs ir prieš tai dirbote Aukštelkės mokykloje, tai vis tiek, na, galbūt galite palyginti, sakykime, tą skirtumą, iki kol buvo atskira mokykla, ir po to, kai štai turime jungtinę mokyklą? Tai, pavyzdžiui, galvojant apie, na, galbūt švietimo būklės situaciją, ar pastebite kažkokių skirtumų po to, kai jau buvo įkurta jungtinė mokykla, ar ne?

Na, galbūt aš kiek pastebėčiau, kad, na, šiek tiek gal mažiau dėmesio iš administracijos teko po sujungimo, kažkiek mažiau. Vis tiek buvo vietoj, buvo direktorius, pavaduotoja, kažkiek galbūt daugiau, arčiau buvo mūsų. O dabar jau vis tiek mes turime skambintis, turime ieškotis arba jie kažkiek aš manau, praretėjo tas toksai administravimo buvimas šalia mūsų. Tai na, neįvardyčiau kaip didelį pliusą šitoj vietoj. O šiaip, man kaip mokytojai, tai manau, kad nu vis tiek turi savo klasę, tu dirbi savo darbą, pats žinai, tą atsakomybę turi. Tai na, ar yra tas vadovas šalia, ar toli, tu vis tiek natūraliai dirbi ir žinai, ką daryti. Na, jeigu kyla kažkokios problemos, na, tik tiek, kad bendradarbiaujame ir su kolegėm galima apsitarti, pasidalinti, nes turime to paties amžiaus vaikus ir viena trečia klasė, ir kita. Ar, sakykime, paralelinių tų klasių turim, tai galime daugiau bendrų tokių veiklų. Bet, aišku, čia tie paskutiniai metai, tokio bendro buvimo pamažino visiems. Tai na, tiek jau... prieš tai aišku ir tie žygiai bendri, ir veiklos tokios, kas vaikams tikrai tokio žavesio pridėjo negu kad vieną klasę turi, tokių draugų iš panašaus amžiaus nieko nelabai gali turėti. Gali, aišku, su mažesniais, vyresniais gali bendradarbiauti. Tai va buvo žavesys, kai turėjome galimybę dėl to šiek tiek.

Supratau, o dar, tarkime, grįžtant į tą, na, sakykime, ankstesnį laikotarpį, kada visos šios trys mokyklos veikė kaip atskiros mokyklos. Na, dirbate jau iš tiesų nemažai šioje mokykloje ir galbūt vietinė esate ar kažkur netoliese gyvenate, ir turbūt tą situaciją švietimo rajone daugiau mažiau žinote. Tai galbūt galėtumėte dar plačiau papasakoti, na, galvojant apie visus tris skyrius - Kurtuvėnų, Bubių ir Aukštelkės, ar Aukštelkė kažkuo išsiskyrė iš jų lyginant juos tarpusavyje?

Mes tokie gal tikrai buvom žinomesni, ryškesni, jau tikrai visur labai aktyviai dalyvavome, turėjome savo tą tokią kryptį ryškesnę gal. Na, ir manau, kad kai susijungė tos mokyklos, vis tiek Aukštelkė, aš taip galvoju, kad mes tokie buvome tie

mokytojai kolegoms, gal tokia irgi subjektyvi čia nuomonė, prisiskiriu čia taip mūsų tai Aukštelkei tuos laurus, bet tą kryptį mes jau rodėm iš tikrųjų, ir to bendradarbiavimo, ir integruoto mokymo, ir tai...

O kažkokio, na, sakykime, kaip ir pasipriešinimo ar nenoro galbūt būti apjungtiems iš kitų skyrių nebuvo, ar pasitaikė tokių situacijų pavienių?

Su kuo man teko bendrauti, tai tikrai ne. Kažkaip visi labai stengiasi, labai noriai įsitraukia ir tikrai labai labai visi nori kuo geriau viską padaryti, tikrai tokie atsakingi mokytojai ir labai jie nori, kad ir jiems viskas pavyktų.

Supratau, supratau. Na, kadangi jau, sakykime, apie mokyklą pačią pakalbėjome taip glaustai...

Pastrigot gal?...

Taip taip, truputėlį strikinėja ryšys, bet dabar viskas lygtais gerai. Dar matėte turbūt kad, na, galbūt su tokiu politiniu lygmeniu labiau susijusius porą klausimų norėčiau užduoti vėlgi iš jūsų, sakykime, asmeninės perspektyvos, kaip jūs pati matote. Tai, pavyzdžiui, galvojant apie, sakykime, Lietuvos savivaldybių tarybų rinkimus, na, pavyzdžiui, apie paskutinius, kiek atsimentate, kiek aktyviai yra keliami būtent su švietimu susiję klausimai? Ar vietos politikai įtraukia švietimo klausimus, pavyzdžiui, mokyklų pertvarką, į savo, sakykime, politines kampanijas?

Tai pojūtis toks turbūt, kad na prieš rinkimus turbūt niekas nenori uždarinėti mokyklų ir ten reorganizuoti, nes galvoja, kad vis tiek nepopuliaru būtų, ir ir... tiek ir tegaliu paminėti, gal daugiau nelabai prisimenu, paskutinių čia tų rinkimų, bet švietimą visada įtraukia aišku, kiekvienas turbūt nori apie tą švietimą ir kalbėti, ir kažkaip jį įtakoti.

O, pavyzdžiui, pati savivaldybė, nes, kiek mačiau, tai čia prie Dubysos aukštupio mokyklos Bazilijonų mokykla yra jungiama, truputėlį vėl pastrigo...

Aha.

Bazilijonų mokykla yra jungiama kaip skyrius, dar esu girdėjusi ir apie Gilvyčių, jeigu neklystu, mokyklą, kuri vis buvo uždaryta, kaip supratau. Tai, kai, pavyzdžiui, atsiranda tokie sprendimai, žinoma, savivaldybė pasižiūri į tinklą, kaip čia geriau ką padaryti. Bet ar tai yra komunikuojama labiau tik su direktoriumi, ar su mokyklos darbuotojais, mokytojais? Ar čia direktorius yra tas tarpininkas, kuris perduoda tą žinutę?

Kai reorganizacija įvyko, tai daugiau vis tik direktorius buvo, bet kai uždarinėjamos mokyklos buvo jau visiškai ten, Gilvyčiai, tai aš manau, kad su bendruomene tikrai buvo kalbama, bent jau aš žinau, kaip man teko irgi seniau dalyvauti čia, tai tikrai buvo su bendruomene labai daug kartų bendraujama, labai daug kartų aptariama. Na, galbūt sakau, kai jungimas buvo, tai nebuvo to pasipriešinimo visiškai jokio, nes nu nei viena mokykla nedingsta, kaip tik pakyla kai kurios, netgi sakyčiau, ir vaikų skaičiumi, ir tas toks judėjimas tik į aukštį, o ne nykimo link, ne taip, kad suvalgo vieną mokyklą kitą, čia to nėra, čia lygiaverčiai viskas yra.

Tai supratau, tai turbūt būtų tiek, ačiū jums.

7 INTERVIU

Respondentas: Ausma Šereivienė, užsienio k. (anglų k.) mokytoja, Dubysos aukštupio mokykla (Bubių skyrius)

Interviu data: 2022 m. kovo 9 d.

Gal galite trumpai papasakoti apie savo santykį su aptariama mokykla: kiek laiko joje dirbate, ar turite auklėtinių, ar esate vietinė ir kuriame skyriuje dirbate?

Taip, tai visų pirma Dubysos aukštupis atsirado 2020 metais, tai faktas, kad mokykla yra nauja, o šiaip tame skyriuje, kuriame dirbu, dirbu Bubių skyriuje, buvusioje Bubių mokykloje, tai dirbu jau dvidešimt antri metai. Dvidešimt antrus pradėjau, na, keitė mokykla pavadinimus, bet iš esmės buvo Bubių ir sujungus tapo Dubysos aukštupio. Auklėtinių šiuo metu neturiu, bet turėjau iki tol, kol tapo Dubysos aukštupio. Dabar auklėtinių neturim niekas, dalykininkai neturi, yra kuratoriai, kurie tuo tiktais ir užsiima...

Supratau, na taip, tęskite.

Pati mokiausi Bubių mokykloje, iki penktos klasės. Žodžiu, ryšys tamprus. Mama buvo pavaduotoja, seniai seniai, dar man nedirbant, tai...

Ir kadangi iš tiesų, kaip minėjote, tas ryšys tamprus su mokykla ir ir matėte, sakykime, ir tą jungtinės mokyklos tokį kaip ir įkūrimo procesą, tai galbūt ir apie jį galėtumėte iš savo perspektyvos papasakoti - kaip tai atrodė, ar buvo rengiamas susitikimas kažkoks bendras... Galbūt galite apie patį procesą papasakoti?

Na, žinokit, taip kažkaip sujungimas vyko labai... galėčiau pasakyti neskausmingai, be didelių kažkokių gąsdinimų ar kažkokių, na, mūsų vadovas, kuris atėjo šiek tiek anksčiau prieš sujungiant mokyklas, jisai tiesiog tapo Aukštelkės mokyklos direktoriumi, tada Bubių mokyklos direktoriumi ir tik tada sujungė, tai nežinau, kažkokiu būdu sugebėjo taip viską pateikti, kad mes iš tikrųjų streso nejautėm jokio - nei mes, nei tėvai - niekas nestresavo, nepanikavo. Iš tikrųjų matėme gal netgi tikrai teigiamus dalykus. Ypač tie dalykininkai, kurie turėjau mažiau valandų, tai, sakykime, jiems iš karto atsirado perspektyva dirbti keliose mokyklose ir, na, vienoje įstaigoje, ir per kelis skyrius ir tokiu būdu susirinkti, sakykim, tą pilną etatą. Mūsų, kurie turi pilną krūvį, niekas negąsdino, kad ten mums reikės lakstyti, mes kaip dirbom Bubiuose, taip ir dirbame. Niekas nepasikeitė. Žodžiu, tėvai irgi. Na, direktoriaus asmenybė labai tokia charizmatiška ir jis iš tikrųjų daro įspūdį, labai daro įspūdį tėvams. Mes jau jį pažįstam, tėvams, kas jo nežino, sakykime, dar didesnis įspūdis, visi buvo iš esmės laimingi ir patenkinti.

Supratau... Gal tada truputėlį grįžtant, sakykime, į tą praeitį labiau, kada buvo Bubių mokykla kaip ir atskira, gal galite papasakoti apie tą situaciją iki jungtinės mokyklos įsteigimo ar galbūt netgi iki Vaido Bacio atėjimo direktoriauti, kokia buvo situacija? Ar vaikų mažėjo? Galbūt kažkokių kitokių iššūkių kilo? Gal čia galėtumėte plačiau papasakoti.

Iš tikrųjų, kaip mes, kaip čia pasakyti vaizdingai, galbūt galėčiau palyginti su tokia pelke, kur, sakykim, nieks nevyksta - nu, mes dirbam taip, kaip dirbam, tiek kiek jau mūsų įdirbis iš anksčiau. Taip, vaikų mažėjo, nieks jų kažkodėl... na, neturėjome nei bazės, nei kažkokio tai labai ryškaus lyderio, tai iš tikrųjų niekas čia per daug ir netraukė jų, išskyrus tai, kad iš tikrųjų mes gyvenome labai ramiai, be streso didelio, be kažkokių įtampų, vaikai atsipalaidavę, mokytojai atsipalaidavę, tai va tikrai tiek. Na ir aišku, kadangi specialistai dirbo ir, sakykime, tie vaikai, kurie mokėsi, didžiulis dėmesys jiems, nes jų buvo nedaug, tai akademiniai pasiekimai automatiškai buvo aukštesni, sakysime... tiek, kiek mes tų vaikų turėjome. Aišku, didžioji problema mūsų tai, kad miestas šalia ir po aštuonių klasių daugelis išvyksta į gimnazijas, tai faktas, tad didžiausia problema ir buvo vaikų skaičiaus mažėjimas ir aišku bazės nebuvimas, jokios, absoliučiai, ten vienas kompiuteris klasėje, nu ir kompiuterių klasė tokia vargana, sakykime, ir tiek žinių. Tai faktas, kad taip ilgai tęstis negalėjo.

Tai atsižvelgiant būtent į tai, ką dabar minėjote, tokius iššūkius įvardinčiau. Ar nebuvo kažkokių, na, sakykime, kalbų dėl reorganizacijos iš anksčiau ar net, sakykime, svarstymų uždaryti mokyklą? Ar nieko tokio nebuvo?

Ne, niekada. Bubių mokyklos net nesu girdėjusi, kad būtų svarstoma uždaryti. Kaip tik buvo svarstoma, kad būtent Bubių mokyklą, sakykime, paversti net gimnazija, net ne vieną sykį buvo, sakykime, reorganizuojant ir perkeltant tą visą tinklą ir ir padarant būtent Bubiuose gimnaziją. Bet apie uždarymą tikrai niekada nebuvo kalbos. Aišku, klasių jungimu gąsdino, ten jau kai pradėjo mažėti tų vaikų, čia ypatingai vieni metai tokie tušti, va dabartiniai dešimtukai, tai čia tokia buvo skylė duobė ir buvo tokių pagąsdinimų, bet nebuvom iki kito prisigyvenę.

Ir minėjote, kad, sakykime, tos infrastruktūros, tos bazės nelabai buvo. Tai dabar jau atsiradus jungtinei mokyklai, gal galite plačiau papasakoti, kaip keitėsi, sakykime, švietimo kokybei visos sudaromos sąlygos?

Taip, visų pirma, aišku, atsiradus ir besikuriant (?) naujai mokyklai, ir jau tada... iš anksčiau Aukštelkė visą laiką garsėjo tuo savo unikalumu, sakykime, darbo pobūdžiu, tai, kad jie ir ugdymo procesą integruoja, ir tarptautinio bakalaureato programa, ir jie dirbo taip išskirtinai, tai dabar mes dirbam visi taip, visi mūsų skyriai, tik keitėsi pats ugdymo procesas. Kiek jisai yra, sakykime, efektyvus mūsų mokyklose, tai čia drįsčiau abejoti, sakykime, man kaip dalykininkui tai iš tikrųjų yra, kaip čia pasakyti, nu tokie dar bandymai ir daugybė, daug laiko skiriama ne tam, kam galėtumėm skirti, tai man labai gaila dėl to, bet dirbasi ir dirbam, o tie akademiniai pasiekimai - jie ten bus aukštesni, žemesni - dar pasakyti negaliu, bet žinau daug pamokų dingsta ir nuklysta ne ten, kur reikia. O sakykime, dėl pačios bazės - taip, per porą metų mes turime tris spintas nešiojamų kompiuterių, mes turime interaktyvias lentas, mes turime naujų klasių, puikų mokytojų kambarį su visom virtuvėm ir tokiom, sakykime, mobiliom darbo vietom, kur tu gali absoliučiai vienas pats atsiskyres nuo visų sėdėti, ir poilsio zona... nu, žodžiu, viskas keičiasi, keičiasi į gera, ypač mokyklos aplinka. Bazė technologinė - ko reikia, tą gaunam. Aišku yra dar tie kabinetai iš seniau likę, kurie dar laukia savo eilės. Iš tikrųjų, viskas keičiasi, bet į gera.

O dėl tų pamokų... minėjote, kad galbūt dingsta pamokų, nors būtų galima daryti kažką kitaip. Tai čia aš, kaip suprantu, vis dar yra ieškoma kažkokių vadybinių principų kaip geriau galbūt kažką organizuoti? Gal čia galite truputėlį plačiau pakomentuoti?

Na sakykime, mūsų ta integracija tų bakalaureato dalykų programos, tai yra integruotas temos, kur tu, sakykime, savo dalyko programą, tu susieji su ta tema, sakykime, va dabar profesijos ar ne, ir nepaisant nieko, aš turiu imtis tų temų ir jas nagrinėti per savo dalyką. Sakykime, būna ir taip, kad aš turiu kažką nustumti ir dirbti. Būna ir integruotos dienos, kurių metu pamokos absoliučiai nevyksta, sakykime, apie tuos dalykus, tai vat vaikams, aišku, be jokios abejonės, tai yra smagu, faina. Viskas eina per gyvenimą ir per mūsų aplinką. Tai vat, sakykime, gal čia, šitoje vietoj, kažkaip sakyčiau, tos akademinės žinios, bet šioje

vietoje atsiranda daugiau gyvenimiškos patirties pas vaikus. Paprasti dalykai, sakykime, jums kaip pavyzdys, dabar tema, kaip ir minėjau, susijusi su profesija, tai aš dabar mokau vaikus kaip pildyti Europass, kas gal būtų kitam net suaugusiam, kas tai yra ir su kuo jis valgomas, o kad tai yra iš tikrųjų tavo gyvenimo CV ir tu galėsi bet kada atsidaręs pasipildyti, baigsi mokyklą, užpildysi vieną eilutę ir tau jis visada bus. Nu, tai va tokių dalykų, kaip susiplanuoti kelionę naudojant Google maps, tau reikia kažkur išvykti, tu susiplanuoji kelionę, apsirašai. Nu vat tokių dalykų mokom, ko galbūt kiti nemoko.

Na, skamba iš tiesų įdomiai. O dar grįžtant prie jungtinės mokyklos, minėjote, kad ypač dalykininkai mokytojai, jie kažkokių nuogastavimų neturėjo, kadangi turėjo ir tikrai pakankamą krūvį, ir pan. Bet, na žiūrint, sakykime, bendrai į mokytojus, tai irgi kažkokių nuogastavimų daugiau nebuvo, nes direktorius buvo įvedęs į tą procesą, sakykim?

Taip, nes, na, suprantate, tame esmė, kad jisai buvo atėjęs anksčiau ir mes žinojome, kad realiai keičiasi tik administracija, kad jiems ten daugiau pokyčių negu, kad mums pokyčių, nes pas mus perteklius mokytojų tikrai nebuvo. Sakykim, jeigu aš anglų, tai aš dėstau viena, jeigu ten matematika, tai yra viena mokytoja vienoje mokykloje ir tų baimių, kad kažkas iš kažko kažkam reikės pasitraukti, tokių nebuvo, nes nebuvo uždaromų mokyklų, buvo tiesiog apjungiami į vieną ir sakau - apsijungė tai tiktai administracija. Realiai viskas.

Tai iš esmės tai, kad dar du skyriai atsirado, tai jums kažkaip asmeniškai, turbūt net ir minimali jaučiasi?

Man asmeniškai tai palengvėjo gyvenimas dėl to, kad, sakykime, kad ir tų auklėjamųjų klasių neturėjimas, man krūvis nesumažėjo absoliučiai, aš turiu tą patį ir dar daugiau. Tai... bet aš neturiu klasės. Aš turėjau galimybę atsisakyti pradinį klasių mokymo anglų kalbos ir ne todėl, kad kažkam reikėjo dėl to, kad mums taip pasiūlė, ir aš tai galėjau sau leisti, nenukentėdama finansiškai.

Supratau. Atsižvelgiant į laiko stoką, ir mes jau čia iš tiesų ir apžvelgėme pagrindinius aspektus. Aš gal tiktai norėčiau dar pasižiūrėti per politinę prizmę iš jūsų asmeninės patirties ir perspektyvos. Jūsų manymu, pavyzdžiui, kai vyksta, sakykime, rinkiminės kampanijos savivaldybių tarybų rinkimų metu, ar apie švietimo kažkokius klausimus yra kalbama pakankamai plačiai? Kiek tas klausimas švietimo, ypač susiejant su bendruoju ugdymu, yra toje Šiaulių rajono savivaldybėje iškeliamas?

Na, kaip čia pasakyti, manau, kad ir labai plačiai... plačiau yra pasakoma tada, kai jau, kaip sakau, yra viskas nuspręsta. Sakykime, apie tokią Dubysos aukštupio mokyklą mes išgirdome iš savo direktoriaus, kai jis dar, bijau pasakyti, gal dar net nebuvo direktoriumi, o gal jau buvo tik tik pradėjęs dirbti. Žodžiu, apie tai, kad būsime sujungti mes realiai užuominas girdėjome iš Vaido Bacio, bet tai buvo... Dubysa, kas per aukštupis - kodėl, kam ir kodėl? Ir paskui, kai jau pastatė prieš faktą, kad va viskas nuo rugsėjo 1-osios, jau viskas, nu OK, bet kad būtų atvažiavę, būtų kalbėjęsi, tai šitų dalykų aš nepamenu ir rinkiminiuose visokiuose lozinguose, tai mokyklų nėra. Vat ir sakykime, kad ir dabar, dabar prie mūsų jungia Bazilijonų mokyklą, jinai taps Bazilijonų skyriumi, mokytojai yra absoliučiai nežinioje, visiškoje nežinioje. Tai mes turėjome direktorių, kuris žinojom, kad jis ir bus tas pats, tai mes jau galėjom su juo aptarinėti, jau paskui, kai viskas aišku, jis mums pasakė. Bet šitie mokytojai jie absoliučiai nieko nežino. Jie net nežino, kas su jais bus, o faktas, kad jie bus atleisti, vienas kitas tiktai bus paliktas, nes naikinama mokykla yra ir paliekama tiktai pradinė mokykla, tai tie dalykininkai, kurie bus nereikalingi Dubysos aukštupiui prie progos jie bus atleisti.

Tai jūsų, na, šitas pavyzdys rodo, kad pati savivaldybė, na, turbūt... ar pakankamai mažai, ar net nelabai bendrauja, sakykime, su mokytojais viskas labiau vyksta...

Taip, taip...

Na, Vaidas Bacys, šiuo atveju kaip tarpininkas toksai?..

Nu, jisai yra tas žmogus, kuris, sakykime, turi tą, kaip čia pasakyti, poziciją. Ten įtakingas žmogus ir gerbiamas ir gal dėl to viskas yra su juo derinama. O, sakykime, tie mokytojai, kurie neturi to tokio ryšio su juo, tai vat, sakau aš, aš tiksliai žinau, nes bendrauju su kolegomis iš... ir pas mus dirba vienas mokytojas Bazilijonų, tai jie nežinioj, visiškoje nežinioje, nes jie nežino kaip bus.

Bet ir su jumis pačiais, kai, minėjote, kai ta jungtinė mokykla buvo steigama, tai jūs iš Vaido Bacio šitą visą informaciją gavote...

Taip, taip...

..o ne iš savivaldybės atstovų?

Ne, ne... tiktai, kai pristatė, sakykime, savivaldybės Švietimo ir sporto skyriaus vedėja, na, tai, kai atvedė (aptarė?) naują mūsų direktorių dabartinį, tai va vienintelį kartą, kada mes ją matėm, kai atvažiavo pristatyt direktorių. Tai... bendravimo tikrai nėra nei iš savivaldybės...

O, pavyzdžiui, šita situacija, kad Bazilijonų mokykla jungiama prie jūsiškės ar tai mokytojų, sakykime, bendruomenės viduje, nekelia kažkokio nepasitenkinimo, kad apie tai informuojama ar kadangi jums kažkokių pokyčių nebus dėl krūvių ir pan., tai nelabai turbūt ir kišasi į visą šitą reikalą?

Iš tikrųjų, tai mes nelabai ir klausinėjam, tiek kiek mums sako. Pas pačius mokytojus Bazilijonų nežinau, gal ten ir buvo kažkoks susirinkimas, kas ten kur, bet iš tikrųjų jie yra nu, sakykime, ta tokia bendra būseną yra nežinia visiška. Na, tiktai žino, kad jie bus atleisti ir taškas. O kam jų reikės... O mums, sakykime, na, kol kas sėdime ramiai, nes niekas, aš manau, kad niekas mūsų nei atleidinės, nei čia per daug kažką priiminės, nes tam, kad priimti, tu turi žmogui kažką pasiūlyti. Nežinau, matysim.

Supratau, tai ačiū jums.

8 INTERVIU

Respondentas: Rasa Bukelskienė, lietuvių k. ir literatūros mokytoja, Dubysos aukšturpio mokykla (Bubių skyrius)

Interviu data: 2022 m. kovo 9 d.

Tai gal pirmiausia galėtumėte papasakoti apie savo santykį su aptariama mokykla: kiek laiko joje dirbate? Ar turite savo auklėtinius? Ar esate vietinė? Dar priminkite, kuriame skyriuje dirbate?

Taip, aš esu Rasa Bukelskienė, dirbu Dubysos aukšturpio mokyklos Bubių skyriuje Lietuvos ir literatūros mokytoja. Bubių skyriuje, jeigu dabartiniais terminais kalbant, pradėjau dirbti tikrai labai seniai. Tai buvo 1993-ieji jeigu nenustiks taip kad esu senbuvė ir šiaip pati esu šiaulietė, ir pradėjau... Šitiek metų va važinėju į tą mokyklą, nors tikrai buvo progų ir mieste įsidarbinti ir vos ne kieme mokykla, bet aš kažkaip labai greitai ir pati pritačiau tos mokyklos kolektyve, tada ten dar buvo, pamenu, Bubių devynmetė mokykla, tai sakau, tikrai labai labai seni laikai ir va nesirinkau miesto. Nors pradžioje šeima buvo prieš, ką tu čia sugalvojai, kur tu čia važinėji, nors čia tėra tik dvylika kilometrų, ir dabar, kai esam, važiuodavome autobusu ir per pūgas, ir per lietų. Pavasarį džiaugdavomės po pamokų grįždami namo, nes maždaug kilometrą iki stotelės reikdavo eiti, nes šiaip ir pats Bubių miestelis yra labai gražus ir aplinkui labai graži gamta ir mokykla daugiau kaip prieš šimtą dvidešimt metų įkurta grafo Zubovo, tai turime toki ir istorinį palikimą ir tebėra ta senoji mokykla, kurioje mokė vaikus grafo Zubovo dukros ir tebėra medžiai prie mūsų mokyklos, visa alėja, kuri pasodinta dar grafo Zubovo laikais. Tai tikrai ta mūsų mokyklos istorija. Na, o šiaip kaip aš sakau, labai labai man iš karto patiko ir tuometinis direktorius. Na, dabar jau aš dirbu prie trečio direktoriaus. Ir visada mokykla pasižymėjo labai tokiu darniu susiklausiusiu viens kitam norinčiu padėti kolektyvu. Ir man buvo tikrai tokių ir asmeninių, netgi, sakyčiau, bėdų, netgi tragedijų galiu taip įvardinti, ir visada tiek mokyklos administracija, tiek, kiek, kolegės padėdavo, už tave atidirbdavo, jeigu tu negali vesti pamokų, tai... ir iki pat šios dienos, kada jau dabar tapome jungtine mokykla. Aišku, pradžioje pamenu, tie pirmieji susirinkimai, nors daugeliui kolegų tiesiog iš anksčiau žinojom, tos, kurios ir anksčiau Aukštelkės skyriuje dirba. Būdavo, kad kartu ir vykdavome į darbą, jos pirmiau išlipdavo iš autobuso, mes truputėlį vėliau, na, Kurtuvėnų skyriaus truputį šiek tiek mažiau buvo pažįstamos kolegės. Taigi tie pirmieji tokie susirinkimai, na, toks būdavo, kad tikrai, jeigu kavos pertraukėlė, tai taip ir būrelyje kaip tų mokyklų. Bet greitai mes kažkaip susigyvenome. Na, o kai pasidarė jungtinė mokykla, tai daugelis kolegų dirba arba dviejuose, arba netgi trijuose skyriuose ir mes dabar, vat ir šiandien, aišku, tas dabartinis kontekstas labai visus liūdina, bet vis tiek kažkaip per pietų pertrauką prie kavos tiesiog ir pasikalbėjome, ir pasijuokėme, šiaip yra labai daug... daugiausiai labai nuoširdžių žmonių. Tai va, tai, jeigu kalbėti apie kolegas. Dar nuo pat pradžių mane labai sužavėjo, kai aš tik pradėjau dirbti smagu, Bubių miestelio mokinių tėvai, aišku, dabar tėvai yra truputėlį pasikeitę. Na, bet mes vis tiek ieškome kompromisų, bet kai aš pradėjau dirbti, tai tikrai dar pakankamai jauna ir ateidavo ir garbingesnio amžiaus tėvai, bet mes su jais labai rasdavome bendrą kalbą, tikrai tėvai buvo pagarbūs. Na, dabar mano jau pirmoji auklėtinių laida, atsimenu, jie buvo aštuntokai, kai aš atėjau dirbti ir aš juos išleidau po vienerių metų. Tai va, dabar aš mokau jau jų vaikus, tai taigi daugelį šeimų pažįstu, va jau ir vaikai ateina mokytis. Tai tėvai, vaikai ir sakau, jie tokie tikrai, na, pasidarė savi kaip ir Bubių miestelis. Man netgi sūnus yra sakęs - tu jau sakai mano, mano Bubiuose, nes tikrai tą toki tapatumo jausmą labai turiu. Ir šita mokyklą, galiu pasakyti, na, gal per skambiai, bet iš tiesų tai myliu. Labai jaukiai joje jaučiuosi ir kai atėjo vat, direktorius Vaidas Bacys, jis aišku atnešė labai daug permainų ir teigiamų permainų. Labai daug iššūkių buvo kurie pradžioje, kaip pasakyti, jau ir mano amžius jau nebe jaunystė, ir, sakykime, visos tos informacinės technologijos, darbas platformoje office365, kai prasidėjo nuotolinis ir kai per savaitę turėjome viską išmokti, bet tai yra labai gerai, tie iššūkiai tave verčia eiti į priekį, domėtis, gilintis ir tikrai labai džiaugiuosi, kad iki pat šiol dirbu šitoj dabar jau jungtinėje mokykloje. Na, buvo toks laikas, kad Bubių mokykla, Bubių pagrindinė

mokykla galėjo tiesiog būti ir uždaryta, kai čia prasidėjo, sakykime, švietimo tinklo optimizavimo visi dalykai, tai tikrai labai trūko mokinių. O dabar mes jų turime pakankamai ir džiaugiamės nuo pat mažiukų iki vyresnių. Tai, sakau šitoj mokykloj mane atrodo ir tos sienos šildo. Aišku, jau dabar mes dar su keliom kolegėm esam kaip ir pačios vyriausios šitoje mokykloje, bet labai džiugu, kad ir atėjusias jaunas mokytojas, jauni mokytojai, kurie pagal amžių galėtų ir mano vaikai būti, nes mano vaikai jau irgi, va dukrai tuoj keturiasdešimt, bet mes kažkaip labai kolegialiai, randam bendrą kalbą. Ir va, istorijos mokytoja, net trisdešimties neturinti, Agnė, puikiai mes su ja sutariame, pabendraujame ir pamokas integruotas vedame. Taip kad, na, iš tiesų aš šitoje mokykloje tikrai jaučiuosi važiuojanti savo vežime.

Supratau. Minėjote, kad vienu metu buvot kilęs, sakykime, toksai kaip ir iššūkis, kad mokykla galėjo būti uždaryta. Kiek suprantu, čia daugiausiai dėl tos demografinės situacijos, nes minėjote, kad mažai vaikų buvo mokykloje, taip?

Žinote, buvo ir demografinė situacija, ir dar taip kad, na, toks truputėlį vienu metu Bubiuose buvo kaip atsiradęs toks, na, tarp tėvų, kaip ir mados reikalas, tokio, jeigu galime pavadinti, pseudo-prestižo reikalas, aš taip įvardinu, kad jau kuo greičiau vaiką paimti ir leisti į Šiaulių kažkurią mokyklą. Ir taip pat ir tėvai - ar tavo dar tebesimoko va čia Bubiuose abudu... buvo netgi tokių, kurie net nuo penktos klasės vaikus pradėdavo vežioti. Nu patys dirba Šiauliuose, bet, šiaip tai... tai čia aš dabar tų metų nepasakysiu, bet nemažai metų aš, tiktai va dabar treči metai kaip neturiu auklėtinių, nes na etatinis apmokėjimas ir, na, tiesiog aš pasirinkau turėti kaip dalykininkė daugiau pamokų, o dabar pas mus ir kuratoriai atsirado, jau irgi treči metai, taip kad, o taip būdavo anksčiau, ir man kažkaip kolegė sakėdavo: nu tau Dievulis tokias šaunias klases ir vaikai baigdavo 10 klasių Bubiuose ir po to puikiai studijuodavo gimnazijose, ir šimtukus gaudavo iš egzaminų, ir užsienyje studijas tęsė... Bet va vienais kažkuriais metais toks įvyko lūžis, kad tiesiog, na, viena klasė ten, vos sukonfliktavusi, kiek žinau, su klasės auklėtoja lygtai, ten su tėvais kažkokie nesutarimai... Tai va ir... Na, ir, aišku, buvęs direktorius, jis pakankamai ilgai dirbo dar ir pensijoje, žmogus pavargo ir irgi jau nebedėjo tokių pastangų, kad kad kažką keisti, ne taip pat, kaip Vaidas Bacys atėjęs, jis visom kryptim, visais frontais, kad mokiniams mokykloj būtų būtų gera ir, sakykime, pradedant ir klasių atnaujinimu, bet ir baigiant, kad ir poilsio įvairiomis zonomis. Arba mes ir dabar turime tikrai tokį labai komfortišką mokytojų kambarį ir su virtuvėle, ir turime savo asmenines spinteles, ir tikrai didelė patalpa. Mes, sakau, susėdame ir vakar, tokia šventinė diena susėdome va, prie kavos prie... vyrai pasveikino šauniai. Tiesiog tikrai dabartiniam direktoriui, jis yra be galo šiuolaikiškas. Aš kaip jį kartais pavadinu tiesiog idėjų malūnas - viena idėja seka kitą, ir ir ir... nu tai yra iš tiesų labai džiugu ir tos sujungtos mokyklos, va visos trys į vieną, turim mes bendrą administraciją, aš manau čia ir finansiniai įvairūs dalykai. Bet iš tiesų tai tikrai... Ir ką dar noriu paminėti, kad mes labai daug mokomės. Na, ta prasme, šiuolaikinis žmogus esi tu visą laik besimokantis žmogus, bet va mūsų direktorius irgi geba, kad ir va online mes daug valandų turėjome apie integruotą ugdymą, nes mes dirbame pagal tokias šešias integruotas temas. Va dabar baigėsi tema, potėmė buvo apie profesijas, profesijų pasaulis, prieš tai buvo, kaip mes išreiškiame save, hobbis ir taip toliau... ir per pamokas tas integruotas temas įvedame. Va kaip tik pirmadienį turėjome integruotą dieną ir turime integruotą temos svečią, tai jau kiek mūsų mokiniai ir mes, mokytojos, turėjome galimybes ir, sakykime, va taip tiesiogiai arba nuotoliniu susitikti su tikrai iškilomis asmenybėmis, be galo įdomiais žmonėmis ir mus kaip pedagogus irgi... mums nereikia važiuoti į Vilnių, į Kauną. Direktorius prikviečia ir profesorius į Bubių arba čia Kurtuvėnuose yra Kurtuvėnų regioninis parkas, jis turi atstatęs tokį istorinį taip vadinamą svirną ratinę, ten labai yra puikios edukacinės erdvės ir su mokiniais vykstam. Taip, kad tikrai esame rajono mokykla, bet dirbame ir šiuolaikiškai visom, visom prasmėm. Tik va kartais, kaip aš pati sakau, jau šešiasdešimt dveji metai ant nosies, tai tiesiog galbūt kartais, na, pajunti, kad pavargsti, kartais toks apima, galbūt ir toks jausmas, va neišmoksiu. Nu bet ką, yra, kaip sakiau, jaunų, puikių kolegių, kurios padeda ir išmoksti, ir viską įvaldai, ir tas pamokas stengiasi įdomesnes vesti. Tai va, tai taip.

O dar tik pasitikslinsiu - administracija, kaip suprantu, jungtinės mokyklos Aukštelkės skyriuje yra įsikūrusi, ar ne?

Žinokite, dabar yra taip, šiaip direktorius gana dažnai būna mūsų skyriuj, bet jisai, sakau, čia pamatei, direktorių sutikai, atvažiuoja kolegės, ilga pietų pertrauka, beveik valanda, kolegės iš Aukštelkės - tai va jau sako va direktorius jau... sakau kaip, ką tik buvo čia, nu jis sugeba visur, visus tris skyrius. Pavaduotoja pagrindiniam ugdymui ir pavaduotoja švietimo pagalbos, tai jos... švietimo pagalbos pavaduotoja praktiškai daugiausiai būna Bubiuose, ji turi savo kabinetą kaip ir pagrindiniam ugdymui, o pavaduotoja pradiniam ugdymui - ikimokykliniam, va darželiui taip paprastai pasakius, ji daugiausia būna būtent Aukštelkės skyriuje. Tai va, ir ir ir... Bet ta administracija vat yra visoms mokykloms, tos pačios pavaduotojos ir ūkio reikalams, ir visi reikalai yra sprendžiami drauge tik tiek, kad mes, na, turime tokį prioritetą Bubių skyrius, kad mes turime pakankamai dideles patalpas ir galime, va ir mokytojai, Aukštelkėj, jiems truputėlį yra ankštoka, bet vis tiek va čia per tas vadinamas žiemos atostogas direktorius vedė mokymus apie mokymąsi bendradarbiaujant. Tai va, kai jis veda tuos mokymus, tai aš ir mes su kolegėm šnekame - iš kur jis tiek, kaip jis tiek žino ir be jokio popierėlio, tikrai labai išmano. Tai, ko jis iš mūsų reikalauja, va, kas mane džiugina. Būna taip, aš esu dirbusi su vadovu, kuris tiesiog iš kažkur paskaitęs iš tavęs

reikalauja, bet jis pats neišmano, o mūsiškis jis reikalauja to, ką jis pats labai labai gerai išmano, supranta, gali tave pamokyti. Va ir čia ir mano pamokose lankėsi prieš Naujus metus, tai tikrai jis man davė tokių įžvalgų, pateikė labai gerų. Tai va.

O dar priminkite Bubiuose iki devintos ar iki dešimtos klasės? Gal galite priminti tą struktūrą skyriuose, kokios klasės tenais yra, be ikimokyklinio ir priešmokyklinio?

Taip Aukštelkėje yra iki aštuntos klasės, aš, kaip ir sakome, aštuonmetė. Mūsų skyriuje, mes dar ir šiomet dešimtokus turime, ir kitamet, bet kadangi dar... yra jau suplanuota prijungti Bazilijonų mokyklą prie mūsų Dubysos aukštupio mokyklos, tai gali būti taip, kad gali atsirasti... Dabar mes visų klasių, pavyzdžiui, Bubių skyriuje nuo penktos iki dešimtos turime po vieną klasę, bet va direktorius jau jisai strateguoja, kad mes ir po antrą klasę galime ir penktokų gal jau net nuo rugsėjo pirmosios šių metų, tai gal ir irgi po truputėlį tapsime mokykla, kur tik aštuonios klasės, nors, kiek girdėjau mūsų Šiaulių rajono savivaldybę, tai jie mato na Dubysos aukštupio mokyklą kaip kaimišką gimnaziją. Tai va, nežinau, kaip čia toliau bus, bet dabar... Kurtuvėnuose tai yra ikimokyklinė-priešmokyklinė grupės ir pradinė mokykla.

Tai minėjote, kad yra tokia kaip ir vizija, kad Dubysos aukštupio mokykla kaip kaimiška gimnazija, tai aš, kaip suprantu, vaikų tikrai netrūksta. Čia turbūt pagrindinis iššūkis yra patalpos, taip? Nes minėjote, kad Aukštelkėje truputėlį mažiau patalpų, lyginant su Bubiais ir pan...

Taip, ten mokykla, mokykla yra maža ir ten jau direktorius, irgi visokius darė žygius. Ten yra darželio grupės. Kaip čia dabar teisingai įvardinti, prie mokyklos tokie pastatyti, net nebežinau..

Moduliniai nameliai turbūt?

Va taip, taip, mobilieji tie nameliai. Tai va, ir, na, nežinau, aišku, jeigu tą viziją įgyvendinant, kaip čia, kaip čia būtų. Bet dabar kol kas mes lygtai ir turime tų patalpų, na, kol neprasidėjo tas kovidai, tai mes mokytojos turėjome... aš pavyzdžiui turėjau savo lietuvių kalbos literatūros kabinetą, mokiniai ateidavo... mokiniai vaikščiojo į kabinetus. Na, dabar jau antri metai mes vaikštome į klases ir, na, kartais truputėlį tas... ne tai, kad vargina, bet kai šitiek metų dirbi, kai aš turiu ir tokią mini biblioteką savo, kaip aš vis tiek vadinu, savo klasėj, tai žiūrėk, kol vaikai kažkokią užduotį atlieka, šiaip aš tokia esu mėgėja paimprovizuoti ir ekspromptu kažką. Aha, kilo va mintis, tuoj atsidarai savo spintą, randi vieną ar kitą knygą, dar kažką... Ai, bet čia tai yra smulkmena, čia viskas tvarkoje. Tuo labiau, kad mes turime dabar tikrai mokytojų kambarį, kuriame ir laisvų pamokų metu mes galime būti, ir hibridiniu būdu dirbame, nes yra vaikų, va viena mergaitė koją susilaužiusi, kiti vaikai, ten irgi devintokų labai daug susirgo. Tai va, dabar jau antrą savaitę dirbam nuotoliniu su jais.

O dar minėjote Bazilijonus, tai aš, kaip suprantu, ta mokykla bus kaip dar vienas skyrius, taip?

Taip...

...O ar ji yra labai nutolusi, gal galite čia plačiau papasakoti? Ir kiek ten yra vaikų?

Bazilijonų miestelis... Žinokit, aš tiksliai nepasakysiu, kiek kilometrų. Iki Kurtuvėnų yra aštuoni kilometrai, Bazilijonai truputėlį yra kita pusė... Tai vat pro Kurtuvėnus važiuoji, paskui gali važiuoti iki pajūrio senuoju Žemaičių plentu va, o Bazilijonai yra truputėlį į kitą pusę. Kiek dabar tų kilometrų?..

Tai aš galiu pasižiūrėti... O tenai...

Direktorius kaip sakė mums, na, ten tiesiog aš, kaip manau, kad dalis mokinių ateis į mūsų mokyklą, bet ten nelabai toli yra ir Kelmės rajono savivaldybėje yra Šaukėnų gimnazija. Tai nežinau, kaip ten viskas, kaip ten viskas bus toliau. Jau dabar vienas mokytojas, mano kolega, lietuvių kalbos mokytojas, na, tiesa, jis tikrai vieną klasę turi, atvažiuoja iš Bazilijonų, o, na, aš nuo rugsėjo atiduosiu būsimus penktokus, nes jau, na, lituanistui penkios klasės tikrai yra daug... Na, tai va, taip, kaip čia toliau mes gyvensime, bet dabar tai sakau viskas.

O ten klasių, kiek? Ten iki aštuntos klasės?

Ten iki aštuntos.

Bet ką girdžiu iš jūsų, tai truputėlį persigrupuoja vaikai, tiesa? Turbūt kažkas galbūt ir į Kelmę pradės eiti, tai ten nėra aiškios perspektyvos dėl to skyriaus?

Aš nežinau, aš nežinau tiksliai, bet esu girdėjusi taip, kad ten pabaigia Bazilijonuose, na, savo laiku buvo ir 10 klasių. Ne, tai palaukit, buvo laikas, kai jų buvo kaip ir Bazilijonų vidurinė mokykla, tai čia nemažai metų atgal. Na, o paskui taip po truputėlį tos klasės ir tas vadinamas, sakykime, 12-11, jos nunyko. Paskui ir devinta, dešimta, devinta. Tai va, esu girdėjęs, kad arba, aišku, važiuoja į Šiaulius, bet man regis, kad va būtent Kelmės rajone Šaukėnų gimnazija tiesiog dėl atstumo yra arčiau.

Buvote minėjusi, kad Vaidas Bacys, kai atėjo į Bubių mokyklą ir tapo direktoriumi, nes, kiek žinau, jisai tapo direktoriumi dar berods iki įkuriant tą jungtinę mokyklą, tiesa? Ten turbūt reikėtų pasižiūrėti tiksliau tuos metus...

Ai, metų nežinau, bet jis pirmiausiai, kai grįžo į Šiaulius po savo kadencijos vicemero Švietimo ministerijoje, tai o dabar aš nebežinau, ar jis Didždvarį... nes jis iš Didždvario gimnazijos išėjo į viceministrus ar, ar... jis iš karto tapo Aukštelkės mokyklos direktorium, kažkiek ten metų, aš tų metų, tai tikrai atsiprašau, bet nežinau.

Tai čia lengva patikrinti, pasižiūrėti dokumentus...

Taip, o paskui, paskui va ir sakau, mūsų buvęs direktorius iki 68 metų dirbo, tai tėvai ir paskui, jau, kadangi ir rajono savivaldybė, jie buvo už tai, kad, na, aišku savivaldybė, kaip aš galvoju, ir lėšos, kad ir administracijos išlaikymui, ir čia dabar tai, mano galva, laimėjo ir Šiaulių rajono administracija savivaldybė finansiškai, todėl, kad na, iš tiesų, trims skyriams, o tai bus ir ketvirtas ar jį... Nežinau, ar jis ten liks, ar mokiniai visi bus per tuos kitus kelis skyrius... To tikrai nežinau, bet tai va, vis tiek yra visom mokyklom viena administracija, tai va jie labai už tai. Na va, o dabar direktorius tai dar mina kelius takelius, kad taptumėme viena iš tūkstantmečio mokyklų.

Tai na, Vaido Bacio, sakykime, atėjimas į mokyklą tam tikra prasme padėjo jai vėl iškilti?

Taip, taip...

... nes aš, kaip suprantu, jeigu ne jis būtų atėjęs, tai, jeigu dar būtų sumažėję vaikų, tai turbūt savivaldybė netgi būtų galbūt svarsčiusi ir apie uždarymą? Ar nebuvo tokių kalbų?

Taip, aš taip manau, nes tikrai buvo tokia duobė, kai, pavyzdžiui, vienoj klasėj tik 6 vaikai buvo ir mes jau tikrai... Na, pedagogai, labai buvome sunerimę, kaip čia kur rasime darbą ir ypatingai vat tuo metu atsimenu, kelios kolegės, kurioms jau pensinis amžius buvo visiškai čia pat, tikrai, na, gerus metus, jeigu ne daugiau, gyvenome tokioje įtampoje ir vis bijodavome rugsėjo pirmos, kad grįšime po atostogų ir... ir pamenu, sekretorė sako: va žinokit, iš tos klasės va jau tiek išėjo. Vaje, net penki, va iš tos tiek... Taip, anam direktoriui trūko, na, kaip aš sakau, gal nereikia per ilgai turbūt dirbti, nes nu tai yra natūralu, žmogus vis tiek pavargsta, pasensta, atsibosta ar kaip čia pasakyti... ir mes, jau mokytojai bandėme visai direktoriui, kad ir sakykime, ir dėl tų naujų erdvių kūrimo, dar dėl kažko, bet būdavo atsakymas - nėra pinigų. Kodėl jų nėra, mes nežinojome. O dabar tai kažkaip tikrai grįžti, kad ir po savaitgalio. Aha, jau čia taip. Čia va grįžome po tų vadinamų žiemos atostogų, jau penkta klasė puikiai įrengta. Ne, sakau, mūsų direktorius tai jis tikrai, jis labai daug, labai daug turi idėjų, bet yra žmonių, kurie turi daug idėjų, bet jas paskleidžia, bet jos taip kažkur pakimba ore, o čia... na, būna taip, kad jis ir pasako va, dar dar negaliu tos idėjos įgyvendinti, dar ten, ar finansų trūksta, ar dar... bet, bet pamatysite, viskas bus tvarkoj. Aš vėl apie tą mokytojų kambarį, kokias mes turime geras darbo vietas, kada reikia dirbti kompiuteriu, tokias kaip ir kaip ir mini tokias privačias erdves. Direktorius. Nežinau, iš kur ir kaip. Vieną dieną žiūrime. Atvažiuoja mašina, pilna baldų. Tai taigi tikrai, ir tėvai džiaugiasi, ir buvę mokiniai, kurie ateina ir pamato, kad ir įėjus į holą, jis yra labai įdomiai papuoštas, ten buvo mokinių idėjos ir vėlgi direktoriaus pažįstamų dizainerių, dailininkų tos mokinių idėjos buvo įgyvendintos ir ir... Na, sakau tikrai, kai kam atrodytų, va kaip kiti sako - kaimo mokykla - nu tebūnie, aš tai sakau miestelis yra Bubiai, bet rajono mokykla, bet ji tikrai, kad ir Aukštelkė, ten vietos yra mažoka, bet irgi šiuolaikiškai. Na, Kurtuvėnų labai graži mokyklėlė, va tokia pradinė, labai jauki, taip kad... sakau, tikrai yra labai daug, labai daug padaryta. Ir dar yra daugybė įvairiausių planų. Tai va taip, kad tikrai...

O kitose mokyklose, nepaisant, sakykime, tų patalpų skirtumo, jų dydžio ir pan., kaip suprantu, ten tos lygios galimybės turėti tokias pat pačias geras darbo vietas irgi yra užtikrintos, taip?

Na, kaip aš, vėl pasikartosiu, Aukštelkėj truputėlį yra ankštoka ir kada kolegės, na, kurios dirba ir mūsų skyriuje, jos atvažiuoja tai va, arba ten, sakykime, kitos mokytojos, kurios dirba tik Aukštelkės ten skyriuje, o būna pas mus kažkokie, sakykime, per mokinių atostogas, kažkokie susirinkimai, pasitarimai arba mokymai. Tai, žinoma, jos sako nu, mes jums pavydime, nes iš tiesų mes tų erdvių turime daugiau. Na, bet tai taip susiklostė kaip ir pasakyti, tos sąlygos, kad buvo tas prie senojo mokyklos pastato, jau irgi nemažai metų atgal, buvo pastatytas tas dabar pagrindinis, bet yra išnaudojamos ir senojo pastato patalpos. Na, ir... taip, kad už tai mes... Na, tiesiog taip susiklostė viskas, kad mes tos vietos turime daugiau, bet šiaip tai, tikrai visiems, kiek įmanoma, ir tos, ir tos darbo sąlygos yra užtikrintos, ir mokinių pirmoju, pavyzdžiui, mes šiemet, seniai taip bebuvo, turime virš 20, na tai, kaip mūsų mokyklai, tai yra daug ir žinau ir Aukštelkės skyriuj. Ir dabar jau prašymai tėvų, netgi iš Šiaulių, nu aišku Aukštelkė, tai ten visai netoli, jeigu mes čia iki Bubių 12 km, gal ten, ai 5, iki Aukštelkės. Tai tiesiog iš Šiaulių tėvai nori, išgirde, prisiklausę apie direktoriaus visas iniciatyvas, jo vadovavimo stilių, taip, kaip mokytojai mes dirbame, tai jis tiesiog netgi Šiaulių atsiveža vaikus ir jau direktorius sakė, jau pirma klasė yra pilnai, pilnai sukomplektuota. Tikrai neturim dabar jokių problemų su mokinių skaičium.

O dar truputėlį sugrįžtant prie, sakykime, praeities, minėjote, kaip Bubiuose labai, na, ženkliai sumažėję buvo vaikų ir buvot užsiminusi, kad vienoje klasėje buvo berods net šeši vaikai tiktai likę...

Taip, taip...

Tai ar ten buvo jungtinėse klasėse kažkiek tas ugdymas vykdomas ar pavyko kažkaip

kažkaip apsieiti ir be tų jungtinių klasių?

Man, kadangi aš jau toki, kaip sakoma, rimtą dalyką dėstau, nors joku būdu aš ir kitų disciplinų nenuvertinu, bet jungtinės klasės buvo keletą metų dailės pamokose, muzikos technologijų, kaip anksčiau darbais vadindavo, kūno kultūros pamokose.

Taip irgi buvo jungtinių klasių. Ten, pavyzdžiui, devintos-dešimtos klasės mergaitės mokytoja vedavo pamokas ir tų pačių mano minėtų klasių berniukai, bet tiems pagrindiniams dalykams, na kad ir anas direktorius, aš jau truputėlį jį pakritikavau, bet jisai iš tiesų, nes buvo anas direktorius, tai jis jau sakė, kad versis per galvą, bet kad tokie dalykai svarbūs, kurių yra ir patikrinimas, pavyzdžiui, tas pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimas, lietuvių kalbos, matematikos ir anglų kalbos lygio nustatymo. Na, paskui gi prasidėjo ir tie, kaip anksčiau standartizuoti testai, dabar nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai, tai tikrai va tų pagrindinių dalykų, nors jau mes buvome tikrai ant tokios ribos tais vienais metais, kad jau jau po truputėlį direktorius pradėjo kalbėti, kad gali tekti net ir jungti klases, kad ir per lietuvių kalbos pamoką, bet mes tada buvome labai įsibaiminę, tada sakėme, tada tėvai dar labiau vaikus veš į Šiaulius ir net nuo kokios penktos klasės. Nes, kaip ten bebūtų, darbas toje jungtinėje klasėje, nu, tikrai nepalyginsi kaip tu dirbi vien su penktokais ar šeštokais. Na, būdavo, kad anksčiau va, kai buvo anas direktorius, mes susijungdavom pamokas ir tų vaikų, kai nelabai daug, ten mano klasėj, ten dvi eilės, sakykime, kokių septintokų, o vienoj eilėj šeštokai susėda. Bet dabartinis direktorius jis... kad jungti va tas klases, kad ir čia tikrai ir mes sirgome to kovidu, tai truputėlį ten kitaip yra daroma, vaduojame savo dalyko daugiau vedam pamokų, kada mes turime tuos vadinamus langus, ir tikrai mums yra apmokama už vadavimą, apmokama už darbą hibridiniu būdu, va šiandien jau gavau lapelį algos, na, 50 eurų, prisidėjo už aną mėnesį, tai irgi yra labai smagu, kada, na, aišku, dirbtum, vaduotum, nes yra kaip yra, bet vis tiek tas finansinis stimulus, irgi yra svarbus. Kaip bebūtų ir taip yra įvertinamas tavo darbas, kad tu čia... į tai yra atsižvelgiama ir direktorius tą tikrai akcentuoja, ir vat daro viską, kad kad mes už tai, už ką dirbame arba papildomai va vedame pamokas, na, mokykla dalyvauja labai daug įvairiausių projektų. Tai va, šį savaitgalį vėl trys kolegos išskrenda į Turkiją. Tai va, mes vaduojam tada jų pamokas, o paskui jie atidirba, bet tik tiek, kad sakau už tai yra apmokama ir, pavyzdžiui, aš dėl to irgi esu labai patenkinta. Jo požiūriu į mokytoją.

Taip, tai tos sąlygos, na, kiek girdžiu, tikrai siekiama sukurti kuo geresnes sąlygas tiek mokytojams, tiek vaikams. Žodžiu, kiekvienai, na, tai bendruomenės daliai ir nariui. O dar tada galvojant šiek tiek, na, sakykime, jau apie tą jungtinės mokyklos įkūrimo procesą. Nors aš suprantu, kad, na, turbūt mokytojams galbūt ne itin daug kas pasikeitė, nes keitėsi mokyklos kaip ir juridinis statusas, galbūt atsirado kažkokių, na, kaip ir minėjote, horizontaliu principu administraciniai dalykai yra įgyvendinami, bet vis tiek jūs jau daug metų dirbate šitoje mokykloje, šitame skyriuje ir matėte, kaip visa ta situacija atrodė iki jungtinės mokyklos įkūrimo. Gal galite papasakoti na taip glaustai būtent apie tą jungtinės mokyklos įkūrimo procesą? Ir kaip manote, kokie čia veiksniai galbūt lėmė, kad būtent tada tokia jungtinė mokykla atsirado ir tie pokyčiai, kokie atsirado?

Galbūt pradėsiu, na, kaip pasakyti, nuo savęs. Aš ten sakykime tų visų priežasčių, kad ta mokykla būtų įkurta jungtinė, aišku, čia buvo ir mūsų direktoriaus iniciatyva, bet jį labai palaikė rajono savivaldybė, Švietimo ir sporto skyrius. Tai vat aš taip manau, ir manau, kad ir švietimo ministerija, tai, kaip ir pirmoji jungtinė mokykla, toks kaip ir eksperimentas, bet aš manau, kad jis visiškai yra vykęs ir mes nepasijutome tie, pasakysiu taip, kaip bandomieji triušiai, kaip kartais yra buvę, kada Nacionalinis egzaminų centras, dabar Nacionalinė švietimo agentūra, jie kartais padaro, yra buvę prieš dešimtokų egzaminus, tiesiog va tave įmeta kaip tą kačiuką į tą statinę - tiek mokytojus, tiek mokinius. Tai va, dabar dabar tikrai to dalyko nebuvo ir, aišku, lygtai tokia truputėlį buvo baimė, nes buvo pasakyta, kad visi mes gausime atleidimo lapelius kaip iš tų skyrių, bet direktorius visą laiką akcentavo, kad tikrai tikrai neliksime be darbo, čia yra tokia procedūra ir, iš tiesų, aš manau, kad labai gerai yra tai, kad, na, sakykime, istorijos mokytoja dirba ir mūsų skyriuje ir Aukštelkės skyriuje, ir turi tą vadinamą pilną etatą, ir žmogui nereikia dar kažkur labai lakstyti. Mes žinome situaciją rajonuose, kad tikrai mokytojas, norėdamas bent kiek tų pamokų turėti daugiau, tai jis ir teisių, ir tuo labiau mes tikrai tie atstumai yra netolimi. O aš, kiek esu girdėjusi, ir mano viena buvusi kurso draugė Panevėžio rajone, tai į vieną mokyklą važiuoja 20 kilometrų, į kitą vėl ten ar dešimt, ar penkiolika. Tai čia va tikrai buvo optimaliai viskas nuspręsta, kad, pavyzdžiui, dailės mokytojai dirba visuose trijuose, ten sakykime, na, dviejuose skyriuose arba ten muzikos mokytoja, vienu žodžiu, tikrai tokia truputį nerimo pradžioje buvo, bet man tai netgi direktorius ir visas šešias klases siūlė nuo penktos iki dešimtos, bet aš, na, žinau, kiek, kiek reikia sėdėti, taisyt darbus ir t. t.. Tai va tai važinėjo porą metų mano kolegė iš Aukštelkės, nu o paskui dabar va, kolega iš Bazilijonų ir sakau - jis jau ateis ir aš jam dar vieną klasę atiduosiu, tai va ir... Kažkaip mus direktorius prijaukino prie tos minties, kad čia va mes būsime visi kartu, bet nieko nenuskriaudžiant. Tikrai niekas nebuvo atleistas ir pasakyta, kad tu nereikalinga arba nereikalingas esi. Tai va, mes taip ir likome savo skyriuose kaip dirbome, taip ir tebedirbame, tik va, sakau, pasikeitė, kad yra mokytojų, kurie kurios važinėja arba į abu skyrius, arba ir į visus tris skyrius, tik va, kad mums visiems yra ta pati viena administracija kaip, pasikartosiu, kad rajono savivaldybei, tai manau yra didžiulis plusas, nes taupomos lėšos, kurių visada švietimui ir labai reikia, ir trūksta, taip kad sakau, tas procesas. Na, tokį truputėlį buvo, kaip sakyti, lygčių su tais nežinomaisiais, bet labai greitai mes viską išsiaiškinom. Ai, tiesa, gi prieš porą metų Gilvyčių mokyklėlė užsidarė, ten netoli Aukštelkės, tai vaikai buvo jau atvežami į mūsų mokyklą. Dabar irgi iš ten yra vaikų. Va pernai dešimtokų praktiškai visa klasė buvo iš tų Gilvyčių

mokyklos, taip kad, na, sakau, tokio kažkokio ypatingo, ypatingo nerimo, streso mes tikrai nepajutome. Tik tiek, kad taip, kaip atėjo direktorius mes gi jau jį žinojome ir Aukštelkės kolegijų pasakojimų ir, aišku, pradžioje taip būdavo, dabar tai juokas ima, bet, pavyzdžiui, pasakymas: kiekvieną mėnesį reikės rašyti refleksiją. Viešpatie, su kuo tai valgoma, kaip mums buvo, kaip čia, kas čia arba tos integruotos temos... Aš ir su dukra labai daug kalbuosi apie savo darbą, sakau, žinai, Rūta, nu juokas ima dabar, nu kaip aš, nu ko ten neparašyti, nu kaip tų temų neintegruoti, bet, aišku, pradžioje tikrai mes jautėmės labai išsigandusios, išsigandę ar pavešim, ar sugebėsime, nes buvo visiškai viskas nauja. Na ir dabar mano kolega, va iš Bazilionų jis irgi, jis man sako: Rasa, tu man turėsi paaiškinti tą ir tą, sakau - nebijok, viską perprasi ir viskas bus gerai. Ir dar sakau pasikartosiu, va tikrai, kad mes neišvykdami į Vilnių, į Kauną, tai irgi yra išlaidos materialinės, mes turime galimybę ar tiesiogiai arba per *online* tokių mokymų, tokių puikių turėjome paskaitų, mokymų ciklą ir po 40 valandų, aišku, ir namų darbus atlikdavome, gal tuo metu kartais ir truputėlį supykdavai, va, kad sėkmadienį dar reikia tam tikrai grupei susijungti ir atlikti namų darbus. Bet kai viskas praėjo, tikrai žinių, bent mano ir aš ir kitų kolegijų žinių bagažas ir supratimas kaip vis tik reikia dirbti šiuolaikiškai... tikrai, mes turim, turim daug tų žinių ir jas vis tobulinam ir galime bet kada nueiti ir pas direktorių, ir, pavyzdžiui, tiesiog pasitarti dėl tokių labai labai paprastų dalykų. Jeigu tau kažkas su pamokos uždavinių formuluote, tai irgi yra labai svarbu, tai ramiai gali nueiti pas direktorių, nes sakau, jis labai daug žino - ir teorijos, ir tą moka praktiškai perteikti, ir reikalauja iš tavęs to, ką jis pats labai labai puikiai išmano. Va tas yra...

Dar minėjote... Atsirašau, kad pertraukiau.

Nieko.

Dar tik minėjote refleksijas, tai man visai įdomu, čia, kaip suprantu, kiekvienas mokytojas mėnesio refleksijas rašo?

Gal čia galit plačiau papasakoti apie tas refleksijas.

Taip, refleksiją mes va rytoj jau dešimta diena, bet vienuoliktą bus šventės, tai aš jau... šiandien dar turiu labai daug darbų, baigiasi rytoj kaip tik trimestras, tai dar ir testą dešimtokams paruošti ir t. t.. Tai aš manau, kad aš rašysiu savaitgalį. Refleksija susideda iš trijų dalių, taip galime pasakyti. Pirmoji dalis, tai yra kaip sekasi vykdyti metinius uždavinius, mes metų gale, kalendorinių metų gale, visada turime vadinamą metinį pokalbį arba su direktoriumi, arba su pavaduotoja ugdymui, pagrindinio ugdymo, va mūsų yra pavaduotoja Vida, irgi irgi be galo išmananti, baigusi vadybos magistrą studijas, anglų kalbos mokytoja ir labai išmananti, ir tikrai galinti duoti labai daug patarimų. Tai va, šiemet aš su ja turėjau pokalbį ir tiesiog aptarėme, kas mums pavyko, kas nepavyko, kodėl, nusimatome kitų metų uždavinius. Tai va kiekvieną mėnesį ta pirmoji refleksijos dalis ir yra - kaip sekėsi įvykdyti tuos metinius uždavinius. Aišku, ten būna taip, kad kitą mėnesį gal ir nelabai kažkas, gal tu ten teorinės medžiagos kažkokios va radai, susipažinai. Ir toliau dar yra - ką dariau, kas už to, ką darysiu. Tai va, ta viena dalis. Antroji dalis yra dabar tiksliai nepasakysiu, bet esmė tokia kaip mano veikla... ai, kaip mano veikla padeda mokiniams. Tai vėlgi pareflektojuame, kaip sekėsi tos integruotos pamokos, galbūt kažkokios atviros, kokias tu įdomesnes pamokas vedei ir galbūt ir kažkokį nerimą išsakome, dar kažkokius lūkesčius savo dėl vienos ar dėl kitos klasės. Na, o po to yra kokios reiktų, kokios reiktų pagalbos. Tai va ir šiaip direktorius, jis mėgsta, kad mūsų tas toks, ir žinau, kad vieną sykį ir pagyrimą gavau, kad va toks stilius truputėlį su saviironija šiek tiek, tai va, ir kiekvieną mėnesį mes rašome, tai va paskui metų pabaigoje, kada yra metiniai pokalbiai viskas yra note platformoj toj ir tu grįžti... tiek, kad jos nėra užslaptintos, ne tik administracija mato, bet ir kolegos, bet aš jau dabar visiškai... Man taip truputėlį pradžioje buvo, galvojau, nu kodėl dabar kažkas turi skaityti apie mano sėkmes ir nesėkmes, bet dabar įpratom, nieko čia tokio. Tai va, tai ta refleksija ir administracija tai kreipia tikrai dėmesį. Ir dar būna refleksija tokia bendra, kaip sekėsi, na, per visą mėnesį, pavyzdžiui, ką mes nuveikėme, va mokykla, mokytojai, tai va, čia paskutinė buvo irgi pavaduotoja *online* šiaip jau jungiamės dažniausiai po pamokų, tai *online*, tai va irgi, bet tiek direktorius, tiek pavaduotojos, jos ne tik kad kažkaip tai... kaip čia pasakyti, labai taip sausai ten ta refleksija kartais ir būna kažkokių užduočių, kartais ir gana linksmų užduočių, tokių emocijų visokių ir į kambarius va čia suskirsto pavaduotoja Vida, mes ten turėjom irgi tokias užduotėles atlikti ir... tai va, sakau tas pradžioje tai man irgi varė siaubą ir aš galvojau: Viešpatie, kur aš pakliuvau, kaip čia kas dabar bus? Ir dukrai skambindavau, ir žentui, ir verkdavau, ir, ir bet dabar tai juokas ima ir kiek įmanoma dabar dar turėsime mokymus. Turėjome jau, tokios yra platformos LEARNlab, tai iš Suomijos mokytojas vedė mūsų vertėjui. Ten mūsų kelios mokytojos mokės plačiau, tai va, jos dabar skleis tą patirtį, nu ir stengiamės ir kuo daugiau ir tų naujovių įdiegti. Taigi, tai va.

Supratau, tai iš tiesų labai įdomu klausytis, nes ir vadybos principai tam tikri yra taikomi, ir toks nuolatinis mokymasis. Dar gal truputėlį, na, kadangi tikrai labai daug papasakojote, dar tik prie vieno aspekto noriu sustoti, kadangi pradžioje pokalbio minėjote, kad na mokykla, jinai iš tiesų turi savo istoriją ir ta bendruomenė tiek, kaip suprantu, mokyklos, tiek miestelio, jinai yra pakankamai tampri, turbūt pažįsta žmonės vieni kitus. Papasakojote iš savo perspektyvos, kad buvo galbūt tam tikrų nuogaštavimų, iš pat pradžių, kaip čia atrodys tas jungtinės mokyklos modelis, o kadangi minėjote, kad ir su šeimomis tikrai gerai sutariate. Tai ar iš tėvų, sakykime, pusės, buvo kažkokių

irgi nuogaštavimų, kai čia pasklido žinia, kad štai bus steigiama jungtinė mokykla, ar sulaukėte kažkokių tokių nuogaštavimų, ar paklausimų?

Nuogaštavimų, tai aš manyčiau, kaip ir nebuvo. Gal gal kažkur, gal aš nežinau, bet šiaip tai tėvai labai džiaugiasi. Nes aš sakau, Bubiai, Aukštelkė, tai yra labai netoli ir žmonės bendrauja, ir pasikalba, taip kad tikrai tėvai ploja, na, galbūt ta perkeltine prasme, bet tikrai ploja, džiaugiasi, kad ateina toks toks vadovas, kuris tikrai ateina su mokyklos vizija, su perspektyvom, kad taip, pasikartosiu, su iššūkiais, bet tikrai tėvai džiaugiasi, ir buvo tėvų, kurie buvo, pavyzdžiui, sugalvoję, kad ir nuo penktos klasės vežti vaiką į miestą mokytis., bet kai sužinojo, kad ateina man direktorius nuo rugsėjo 1, sakykime, tai tikrai atsirado ir daug pareiškimų, ir praktiškai nebuvo prašymų, kad keliautų į kitą mokyklą. Na, mes turime tokį dėkingą dalyką, aplink mūsų miestelį yra daug tų vadinamų senoviškai kolektyvinių sodų, ir labai daug šiauliečių yra persikėlę ten gyventi, nusipirkę namus ir mūsų mokyklinius autobusėlis, ir vieną, ir kitą pusę važiuoja ir tuos vaikus ryte ir po pamokų, ryte į mokyklą, po pamokų į namus veža. Taip kad tėvai tikrai labai džiaugiasi. Na, dar vienas toks va dalykas, jeigu kalbėti apie šeimas, su šeimom ir šventes, tai vat direktorius irgi tokių naujovių įnešė, vėlgi man buvo iššūkis, nes aš labai daug metų buvau atsakinga už švenčių organizavimą, na, žinot, kaip lietuvių kalbos mokytoja, tai ir tautinės šventės, ir mano iniciatyva tikrai nemažai metų atgal atsirado šeimų šventė „Rankos, kurios mane augina“, kaip aš sakiau, mama sveikinama, kur tėčiai, seneliai, močiutės, tai va, ir kai atėjo direktorius naujasis, aš taip su savo visom įžvalgom ėjau, žinau, kad audiencijos ir sakiau: direktoriau, kaip jums atrodo čia va tas mano scenarijus, tos šeimų šventės. Ir, tarp kitko, mes tada turėjom iš septynių šalių prieš trejus metus svečių pagal Erasmus projektą, tai va ir įtraukėm, na, direktorius sakė: daryk taip, kaip tau atrodo. Paskui dar žinau, vieną Vasario 16-osios šventę, bet paskui, sakau, kai atsirado etatinis, tai ir auklėtinių nebeturiu ir jau tas šventes nebent savo iniciatyva kažką organizuoju. Tai tėvams irgi labai patiko, ta bendrystė, kada vat ir mano paskutiniai auklėtiniai, prieš jau dabar bus treji metai, labai buvo šaunūs vaikai, ir mes padarėme netgi sakytume tokias kaip išleistuves. Buvo lauke, buvo piknikas, taip ir tos šventės įgavo kitą atspalvį. Rugsėjo 1-oji, tai direktorius, kaip sako, kad kuo mažiau čia būtų... svečių tegul būna, bet kuo mažiau kalbančių ir mes ten... prie mokyklos, mes turime labai gražią aplinką. Daug medžių, vejų, pievelės tikrai labai labai... tiesiog kaip kokia privati mokykla kažkas yra sakę, kad jūs tokioj gamtos apsuptyje. Tai va, ir mes ten, vaikai gali, atsineša pagalvėles, susėda. Na, tokia tokia labai atmosfera puiki ir dabar va vieną kuratorių turim, Dainių, kuris yra ir muzikantas, ir va paskutinė rugsėjo 1-oji, kaip puikiai groja, trimitu. Kokia nuotaika, dainos po to, tai va, sakau, ir šeimom jos irgi, na, ir pamatė, kad ir tos šventės gali... netgi paskutinis mokyklos jubiliejus, 120 metų, jis buvo truputėlį kitaip švenčiamas. Svarbiausia, kad vėlgi direktoriaus dėka, jis prisikvietė Roką Zubovą, Zubovo proanūkį ir jis dalyvavo mūsų šventėje ir koncertas buvo nuostabus. Aš sakau, aš nežinau, kiek tas mūsų direktorius, kiek jis ten turi tūkstančių pažįstamų ir svarbiausia, kad va tikrai jisai stengiasi ir mokiniai gali susitikti su tokiais žmonėmis, kur tu neprisikviesi turbūt... Taip kad ir šeimos sakau, jos dabar pamatė, kad ir šventės gali būti kitokios ir mes tėvus, kai būna tos integruotos temos dienos, aš čia praicitą mėnesį irgi kviečiausi, ir tėvus kviečiamės, kad jie dalyvautų, ir sakau, tikrai nebeliko norinčių lėkti kuo greičiau iš Bubių mokyklos, nes permainas mato.

Taip, na taip, čia jau tikrai akivaizdžiai matomos permainos ir geras žodis turbūt sklinda iš lūpų į lūpas, o dar truputėlį sugrįžtant prie, sakykime, to viso proceso, kada buvo jau nuspręsta tą jungtinę mokyklą kaip tokį juridinį vienetą steigti. Galbūt žinote, kiek direktoriui pačiam teko įdėti pastangų, ar buvo daromi kažkokie bendri, sakykime, susitikimai su mokytojais, tėvais, ar buvo kažkaip atskirai komunikuojama? Galbūt direktorius, nežinau, atskirai per tėvus ėjo ir komunikavo? Galbūt žinote kažką ir galėtumėte papasakoti daugiau?

Aš dabar galvoju, kad man suprantate, Karolina, man taip atrodo, viskas taip buvo nežinau taip... atrodo, viskas kaip ir buvo suplanuota, ir viskas... toks natūralus procesas. Nebuvo jokių, kaip aš minėjau, nei mokytojams, kad... taip, kaip direktorius sako, gausite visi atleidimo lapelius, bet tai nereiškia, kad jūs liksite be darbo, tai yra tiesiog toks biurokratinis procesas ir t. t.. Na, su tėvais, aišku, buvo kalbama, per tėvų susirinkimą, bet aš vėlgi sakau, tėvams čia irgi kažko tokio nebuvo, nes viskas buvo išaiškinta, kad jūsų vaikai lieka, sakykime, konkrečiai Bubių skyriuje, jie niekur nebus vežami, jie niekur nekeliaus ir, sakykime, mokymo kokybė irgi nenukentės, nes lieka arba tie patys specialistai, nes mūsų tikrai mokytojai, sakau, išėjo, po to vaikai ateina, džiaugiasi ir dar su dovanom, kad gavome daug žinių, ir esam gavę ne vieną padėką iš Šiaulių ne vienos gimnazijos, kad va atėjo vaikai parengti ir turintys žinių, ir įgūdžių, ir tokie, sakykime, ir visuomeniški, ir aktyvūs, taip kad sakau, nežinau... Man tai tokių kažkokių ypatingų va iš to proceso, man taip atrodo, na taip viskas ir susidėliojo natūraliai ir tikrai nebuvo tokių kažkokių, sakau, viduj mes truputėlį pašnekėdavome, kaip čia dabar bus, ar kaip... Na, kartais direktorius, jis taip mėgsta pajuokauti taip, kad truputį supurto tave, kaip aš sakau, va čia gausite visi lapelius, bet bet paskui sako, ai čia tiktai taip... tikrai nežinau, nebuvo ir tikrai nebuvo kas būtų prieš, nes tame matėm... Nežinau ir dabar va pasikartosiu, ką sakiau, labai sutariame tarpusavyje visų trijų skyrių kolegės ir džiaugiamės susitikusios, va ir šiaip toks mikroklimatas, kad daug mūsų yra, vat, kai susirenkame į mūsų mokyklą, į salę, tai tikrai visos visos yra būrys ir nežinau, aš tai sakau pabaigai,

tai sakau, aš labai džiaugiuosi, kad vis tiek savo karjerą užbaigsiu šioje mokykloje ir nors kartais tikrai būna sunku, ir ir bet... jeigu nori dirbti, kaip mano ten kokios irgi buvusios kolegės, nu tai kaip ten, va čia girdėjome, kad va Bacys ten spaudžia, nu sakau, nu ką jisai. Jis atėjo su savo tokia kaip direktoriaus vizija, strategija, politika, ir jeigu tu nori, nu tai ką, jeigu reikia, tai ir per galvą verskis, tai yra viskas visiškai natūralu čia, manai, bet kurioje kitoje profesijoje taip yra. O jeigu nenori, tai nebūnok, o rašyk pareiškimą ir išsik kitur, kur lengviau, aš taip manau.

Ir dar tada vieną klausimą, gal trumpai galime jį aptarti, nes aš esu dar ir dėl kito interviu susitarusi, tai truputėlį jau laikas, atrodo, spaudžia. Tikrai apie mokyklą labai daug papasakojote. Na, iš tiesų esu labai dėkinga, išsamiai viską papasakojote. Labai man pravers. O dabar, pereinant prie tokio politinio, truputėlį gal lygmens. Aš ten buvau porą klausimų tokių irgi surašiusi. Tai gal apibendrinant, vieną būtų galima klausimą užduoti. Minėjote, kad jūs šiaip Šiauliuose gyvenate, bet vis tiek jau tiek metų važiuojate į šią mokyklą dirbti, tai manau, kad puikiai ir Šiaulių rajono savivaldybės niuansus, tokius matote, ir gal remiantis, sakykime, jūsų asmenine patirtimi, galvojant apie savivaldybių tarybų rinkimus, na, kai vyksta tos politinės kampanijos ar, sakykime, tas švietimo klausimas, ypač susijęs su bendruoju ugdymu, ar jie yra, na, sakykime, akcentuojami politikų rinkiminėse kampanijose, koks Jums įspūdis susidaro? Ar pakankamai kalbama apie tai, ar ne visai?

Žinot, aš taip dabar pasakysiu: taip, aš jau daugybę metų važinėju į Bubių, bet aš esu pati šiaulietė ir ten, sakykime, va, kai būna tie priešrinkiminiai, įvairūs debatai, nežinau, gal kada Bubiuose ir esu buvus. Ai, ten, ta kur yra Seimo narė Rima Baškienė. Tai va, ir jinai dabar Darbo partijoje, man atrodo, tai vat yra gal tekę dalyvauti. Bet taip, tai, na, yra tekę gyvai bendrauti ir su dabartiniu Šiaulių rajono meru, tai atvykdavo ir į mūsų organizuojamas va tokias sporto šventes, ten Olimpinius ruduo toks yra, tai jie tikrai yra labai geranoriški. Ir dabartinis mūsų direktorius Vaidas Bacys, jis tikrai turi autoritetą ne tik švietimo ir sporto skyriuje, bet apskritai visoje savivaldybėje ir aš manau, kad jis turite tokį palaikymą ir tai, kad jis va irgi žinau, kada jis čia prieš porą savaitių... atsiskaitinėjo merui ir būtent dabar, dabar labai daug direktorius daro dėl to, kad taptumėme viena iš tūkstantmečio mokyklų. Tai, na, aišku, kaip ir visuose rajonuose, taip ir čia, yra ir uždarnos mokyklos, ir arba kaip skyriai padaromi ten, prie gimnazijos kažkokios, mažesnė mokykla tampa, ten va mes turime Gruzdziuose gimnaziją, yra Gruzdžių, žinau, kad prie Gruzdžių gimnazijos kaip skyriai yra prijungtos kelios mokyklos, bet aš dabar taip tiksliai negalėčiau pasakyti. Tai va, taip ta reorganizacija vyksta, nes tikrai yra, pavyzdžiui, Bubiai, Aukštelkė, na, tai jie yra labai geroje strategiškai vietoj - yra netoli Šiaulių ir tai va tas lemia, kaip aš sakiau, va ypač Bubiams, tai daug ir mūsų mokyklai ateina vaikų iš tų, kaip mes sakome paprastai, sodų, nes daugelis keliasi ten, o yra tokių mokyklų, kur tokių gyvenviečių, kur tikrai mažėja jaunų žmonių ir kad ir Bazilionai, va irgi taip gaunasi, kad jau jie mažėja, ten mažėja jaunų žmonių, jaunų šeimų, nes toliau nuo Šiaulių, va ir po truputėlį... O mes, tai sakau, dabar ir darželyje nežinau, kiek turime vaikų ir tikrai gyvename, gyvuojame, dabar ir turime iš Turkijos dvi savanores mažiukų grupėse, taip kad tikrai gyvename šiuolaikiškai, įdomiai. Aš labai esu patenkinta, kad dirbu šioje mokykloje.

Taip, tai tikrai džiaugiuosi... Tai labai džiugu girdėti ir aš daugiau klausimų neturiu. Tai labai noriu padėkoti.

9 INTERVIU

Respondentas: Aušra Lakačauskienė, matematikos mokytoja, Dubysos aukšturpio mokykla (Aukštelkės skyrius)

Interviu data: 2022 m. kovo 10 d.

Gal pirmiausia galėtumėte papasakoti apie savo santykį su aptariama mokykla: kiek laiko joje dirbate? Ar turite savo auklėtinius? Ar esate vietinė? Dar priminkite, kuriame skyriuje dirbate?

Tai esu Aukštelkės mokykloje matematikos ir informacinių technologijų mokytoja ir dirbu čia septintus metus. Esu tik dalyko mokytoja, tai reiškia, kad auklėtinių... šiaip pas mus auklėtinius turi tik kuratoriai, tai truputėlį kitokia sistema pas mus yra, tai auklėtinių neturiu.

Supratau. Minėjote, kad Aukštelkės skyriuje dirbate, tai, kaip suprantu, tuos visus septynerius metus šiame skyriuje, na, prieš tai, žinoma, buvo atskira savarankiška mokykla, ir bet dabar jūs irgi darbuojatės tik Aukštelkės skyriuje, tarp kitų skyrių nevažinėjate, pavyzdžiui, dėl pamokų?

Ne, ne, aš tik Aukštelkėj.

Na, ir kadangi jūs jau dirbate, Aukštelkėje, nuo to laiko, kada ji veikė kaip atskira savarankiška mokykla, gal galite papasakoti, kokia buvo, sakykime, Aukštelkės mokyklos situacija iki tos jungtinės mokyklos įkūrimo? Na, situacija, tai turint omenyje, sakykime, vaikų skaičių, galbūt švietimo kokybės aspektus, kaip atrodė ta situacija mokykloje?

Pačioje pradžioje iš tikrųjų tai buvo sudėtinga su vaikų skaičium, klasės buvo mažos ir, iš tikrųjų, tai buvo iš dalies mūsų mokyklos toks žavesys ir išskirtinis bruožas, nes tai buvo valstybinė mokykla su privačios mokyklos galimybėm. Tai yra, kad, na, mažos klasės, vadinasi, didesnis dėmesys mokiniui, bet administraciniu požiūriu, mokytojo požiūriu, tai visą laiką buvo ir ta baimė, kad ta mokykla visą laiką kabojų - tai bus kitais metais klasė ar nebus? Tai vat, bet ilgainiui, vėl labai padėjo pasirinkta galbūt kryptis ugdymo ir vėl pradėjo plėstis aplink esantis nuosavų namų kvartalas. Tai dabar turim vaikų perteklių ir nežinau. Šiaip, iš tikrųjų, jeigu asmeniškai, tai negalėčiau pasakyti, kad tai būtent susiję su su sujungimu, tai daugiau su tuo tokiu įdirbiu ir pakeista galbūt ugdymo kryptimi. Tai ne tiek ugdymo, kiek filosofijos mokyklos.

O aš, kaip suprantu, Aukštelkės skyrius yra tokia, sakykime, priemiesčio mokykla, kad, žiūrint į kitus skyrius, ji yra arčiausiai Šiaulių, taip?

Taip.

Tai galbūt tas vaikų skaičiaus toksai svyravimas / mažėjimas buvo susijęs su tuo, kad tėvai rinkdavosi vežti vaikus į Šiaulių miestą? Ar ta mokykla, sakykime, nebuvo gal pakankamai populiari? Gal galit, na, truputėlį tas priežastis pakomentuoti.

Čia abu jaučiu dalykai. Mokykla nebuvo pakankamai populiari, tad tėvams buvo palankiau, patogų pakankamai vežti į miestą, nes susisiekimas su Aukštelke irgi yra visai neblogas, ir tada toksai tas kontingentas automatiškai iš tolimesnių kaimų vaikai yra ir ne visada tie, kurių mes norėtumėme savo vaiko klasėj. Bet tuo pačiu, kai pradėjo plėstis kvartalas, atsirado kitokių vaikų ir ir kitoks požiūris į pačią arčiau esančią mokyklą, tai va toks... čia keli faktoriai kartu, manau, susidėjo ir tų nuosavų namų, tokių naujų šeimų kūrimasis. Ir sakau vėlgi tas mokyklos populiarėjimas. Tai pačioje pradžioje iš tikrųjų mokykla tokia - arti miesto, nelabai ką išskirtinio galim pasiūlyti, senos... Ta pati ugdymo metodika, tas pats požiūris kaip ir visur. Tai aišku tada patogiau buvo vežtis prie darbo, o dabar kažkaip kažką pakeitėm, matyt, gero padarėm.

O ta metodika, na, ta vizija - ar tas pokytis sutapo su tuo faktu, kad Vaidas Bacys atėjo, kadangi, kiek žinau, jisai Aukštelkės direktoriumi tapo dar gerokai prieš tos jungtinės mokyklos atsiradimą. Tai ar čia buvo naujo vadovo lemiamas pokytis, ar ir nežinau mokyklos bendruomenės viduje kažkas keitėsi?

Jaučiu irgi vėl... daug kas, daug kas atėjo savo laiku: ir naujas valdovas atnešė savo naują požiūrį į mokyklą, jis atėjo su idėjom, su pažintim ir su galimybe padaryti kažką kitaip. Bet tuo pačiu visas kolektyvas buvo jau pasirengęs pokyčiams, nes kai aš atėjau, direktorius Vaidas Bacys, jisai buvo metus direktoriumi. Tai aš buvau ta tokia, truputėlį personalo kaita, tai va... Bet, kai atėjau, tai visas kolektyvas jau degė ta idėja, kad darom kažką kitaip ir visi, iš tikrųjų, degė tuo noru išsaugoti mokyklą, kad nu, ji vis tiek turi savo aurą, savo vietą, ir ta bendruomenė aplink esanti, irgi yra nemaža, tai nori... visi kažkaip buvo pasiruošę pokyčiams ir direktorius, kai tuos pokyčius siūlė, nebuvo tos atmetimo reakcijos.

Na, tada, pereinant prie tų 20-tų metų, o kada jau buvo pradėta kalbėti apie jungtinės mokyklos steigimą, galvojant apie patį procesą. Kaip žvelgiant iš jūsų, kaip mokytojos perspektyvos, kaip jisai atrodė, ar mokytojai, kiti mokyklos darbuotojai, ar jie buvo įtraukiami į tą procesą? O gal galite čia plačiau papasakoti?

Aš net nežinau, viskas pakankamai natūraliai vyko, tiesiog... buvo kažkaip... buvo jau apie tai greičiausiai kalbėta, apie tą viziją, kad kažką daryti reikia, nes Bubių mokykloje padėtis irgi labai panaši buvo kaip ir Aukštelkėj su tuo vaikų skaičiumi, toks yra nėra, toks aplinkui, o direktoriaus požiūris, jis jau buvo anksčiau išsakęs, kad tą jungtinę mokyklą būtų kaip ir naudinga daryti, nes administraciniai, administracinės išlaidos tada sumažės. Nežinau, kažkaip buvome pripratinti prie tos minties ir viskas buvo labai kažkaip natūraliai. Nei ten mes labai diskutavome, nei mes labai norėjome, nei mes tam priešinomės, toksai... tiesiog. Bent jau iš mano, kiek aš susidūriau, tai va taip.

O kažkokių nuogastavimų iš mokytojų pusės buvo ar ne?

Ko gero, kiekvienas pokytis atneša savotiškų nuogastavimų, bet ne, manau, kad tokių... nes iškart buvo labai aiškiai pasakyta, kad mes sueinam visi lygiom teisėm ir iš esmės, išskyrus administraciją, pokyčius tenai, nelabai mums kas keisis, tik tiek, kad atsirado va, tarkim... dėl kaitos darbuotojų, tai atsirado tokių dalykų kaip darbas per abu skyrius, tarkim, kai kurios mokytojos... kai kur mokytojoms net į naudą išėjo, nes joms tada labai labai padidėjo krūvis, tada gavo pamokų abiejuose skyriuose. Tai vat toks, kaip ir visur greičiausiai, visi matėme ir savo plusų, ir savo minusų, tai čia toks.

O, kaip suprantu, tos pagrindinės idėjos nešėjas buvo Vaidas Bacys, bet man dar įdomu, ar pati savivaldybė irgi buvo aktyviai įsitraukusi į tą procesą?

Šiaip, realiai mes, nu aš negaliu į šitą klausimą atsakyti, nes visą informaciją, kas su tuo susiję, mes gavome tik iš direktoriaus ir... jeigu kažką diskutuodavome, tai tik su juo. Kaip visa kita virė, negaliu pasakyt.

Dar tada būtų įdomu pažiūrėti į tėvų pusę ir poziciją. Tai ar buvo iš tėvų pusės, irgi kažkokių nuogastavimų, galbūt lūkesčių, gal čia galite dar papasakoti, kaip buvo reaguojama?

Vėl, kadangi aš tik dalyko mokytoja, tai aš labai mažai su tėvais turiu kontakto, tiktais tiek, kiek liečia dalyką, tai irgi toks... sunku man kažką pasakyti, burti iš kavos tirščių toks gaunasi, nes nežinau...

Taip, taip, žinoma...

... iš tikrųjų iš tėvų toks... na, kad mane pasiektų, tokio nebuvo nei pasipriešinimo, nei džiaugsmo. Kita vertus, dabar turime aštuntokus, kurie jau svarsto eiti į dešimtą klasę Bubiuose, tai, matyt, tėvai irgi pamatė tam tikrų pliusų tame, bet tik tiek.

Jau du metai, kai jungtinė mokykla buvo įsteigta. Tai ar galima matyti kažkokius pokyčius mokyklos gyvenime, švietimo būklės situacijoje? Gal galite čia dar pakomentuoti?

Dar kol kas sunku kažką komentuoti apie pokyčius, nes, visų pirma, yra įvairūs vidiniai dalykai. Iš tikrųjų mokyklos labai skirtingos suėjo, skirtingos savo bendravimo kultūra, savo ugdymo proceso organizavimu, tai iš tikrųjų kol kas mes turime tokį... net nežinau tokį dar bandymą atrasti tinkamą kryptį. Nežinau, bent jau iš mano perspektyvos žiūrint, tai aš tokia, kai aš išvis tik vienam skyriui tebūnu tai toks... Negaliu pasakyti, kad mes kažką... Aukštelkėj labai jautėsi pokytis, kai mes pradėjome, kad ir tą patį demokratinį ugdymą, integruoto ugdymą, tai kažkaip jautėsi, o dabar toks kol kas... tik tiek, kad mokytojai blaškomės dabar tarp dviejų skyrių, tarp dviejų pastatų ir kažkaip, ir bandom, bandom rasti tą viduriuką tarp savų ir kitų įpročių.

Gerą aspektą palietėte, kad trys mokyklos ir turbūt skirtingos vidinės kultūros - tai kažkokių iššūkių, na, bandant apsišlifuoti, jeigu galima taip vaizdžiai pasakyti, ar kyla?

Kyla, jų tikrai yra daug, visiems tų iššūkių yra daug - ir administracijai, ir mokytojams, ir mokiniams - tai jų tikrai yra daug. Kaip, kaip juos pavyksta spręsti, tai čia jau kitas klausimas, bet kad jų iškyla ir visiems taip, manau, kad čia toks natūralus procesas. Jis turi būti, jeigu mes bandom susiliesti, bandom kažką daryt bendrai. Tai tų iššūkių yra.

Na, minėjote, kad jūs dirbate viename šitame skyriuje, į kitus skyrius nereikia vykti. Man šiaip įdomu, kaip atrodo tas jungtinės mokyklos modelis. Tai ar mokytojai, pavyzdžiui, kaip jūs, kurie dirba viename skyriuje, ar yra vykdomi kaip kažkokie bendri, na, kad ir virtualūs susirinkimai, bandant tarpusavyje kuo geriau susipažinti? Gal galit dar truputį papasakoti, kaip viduj vyksta tas susipažinimo procesas?

Jo, šiaip susirinkimai visi yra bendri, yra bendrai visos, nes kaip ir vis tiek bandom, bandom taikyti vieningą požiūrį į visus, į visus procesus, vykstančius mokykloje. Tai yra pasitarimai, yra didesni kažkokie tai mokymai, tai viskas vyksta kartu. Ir kolektyvo kažkokie tai neformalūs susiejimai irgi stengiamasi organizuoti, kad jie būtų kartu. Kiek to labai kartu reikia, tai čia vėl kiekvieno asmeninis toks interpretavimas. Tie kolektyvai, nu aš nevažiuoju, bet, pavyzdžiui, tie, kas važiuoja į Bubius, tai jie pusę dienos pabūna vienoj mokykloj, kitą pusę dienos būna kitoje. Visi lyg ir vieni kitus pažįstame, bet to tokio... ir tuos bendrus susitikimus turime, ką žinau toks... sunku nupasakoti tą virtuvę, ypač... kaip pasakyti, kai visas tas mūsų procesas toks. Dabar per karantiną visur pasidarė, kad mokiniai yra savo klasėse, mokytojai eina pas mokinius. Tai va, šituo punktu mes supanašėjom labai, nes anksčiau buvo, kad Bubių skyriuje, tarkim, buvo... mokytojai turėjo savo kabinetus, Aukštelkėj - ne, tai toks buvo darbo skirtumas, požiūrių skirtumas. Dabar visa tai vienodėja - susirinkimai bendri, informaciją gauname tą pačią. Tai kažkaip kažkaip bandom pažinti vieni kitus.

Taip turbūt būtų galima sakyti, kad mokyklos vizijos dalis yra ir ta viena glaudi bendruomenė?

Jo, siekis yra toks greičiausiai, bent jau mums... aš taip galvoju tas yra ištransliuojama, kas yra siekis, kad būtumėme vienas didelis kolektyvas, nepaisant to, kokiam pastate dirbam. Tai va, toks siekis.

O dar kilo klausimas, jūsų manymu, ar, sakykime, tos jungtinės mokyklos įsteigimas atliepia vietos bendruomenės interesus?

Ko gero, taip. Ko gero, atliepia bendruomenės... vėl žiūrint, kurios bendruomenės, apie kurią vietos bendruomenė kalbėtume...

Jeigu apie Aukštelkės kalbėtumėme, ką jūs geriausiai, na, turbūt ir pažįstate vis tiek.

Aukštelkėj iš esmės pačioje mokykloje niekas realiai nepasikeitė. Realiai mes turime tuos pačius mokinius, tuos pačius mokytojus ir gal tų mokytojų tiktais... Anksčiau kažkaip būdavo per dieną skyrių mokytojai, tai, tarkim, per laisvas pamokas mes trindavomės kartu su vaikais, tai galbūt būdavo toks glaudesnis bendravimas. Dabar tvarkaraščiai sudėlioti taip, kad tu laisvo laiko pabūti su... tarkim, turėti laisvą pamoką ir pabūti su mokiniais, kurie šiaip, na, ar laisvesni tuo momentu, ar šiaip įsitraukia labiau į mokyklos gyvenimą, kaip ir mažiau laiko belieka, nes tada turi galvoti, kad mokykloje susidėliojau savo laiką ir tada lekiu į kitą mokyklą, vėl tada persidėliot, o ne išskyrus šitą dalyką... Vaikai tą pastebėjo: sako, kad toks jausmas, kad mokytojų mažiau liko mokykloje. Jų tiek pat, jie tiktai trumpiau pabūna. Tai va, o daugiau nelabai kas keitėsi kitiems, aš taip manyčiau. Tėvams, kaip buvo darželis, darželio grupių taip ir liko, kas turi mažus vaikus, pradinės klasės liko, vyresniųjų klasės kaip buvo iki aštuntos klasės, taip liko. Atsirado tiktais papildoma funkcija, kam patogu, tai va, kad devintą-dešimtą klasę dar gali baigti Bubiuose. Tai tai va toks. Manau, kad kažkokio, sakau, didelio, didelio pokyčio bendruomenė nelabai ir pajuto. Aišku, tai, kad prisijungė papildomai papildoma mokykla, lyg ir savotiškai bandom dabar persikelti visi į Bubius, nes

kaip ir ten didžiausios patalpos, tai lyg ir natūraliai ten viskas ir vyksta, kas susiję, tarkim, su mokytojų švietimu, su kažkokiais didesniais renginiais, tai kaip ir ten galbūt yra nukreipiama, bet ir tai... Vėlgi, dėl labai didelę įtaką ir karantinas padarė tradicijų ir įpročių keitimui. Tai čia irgi vėl labai sunku atskirti kas, kas labiau ką įtakoja.

O tas faktas, kad, sakykime, Bubių skyrius tarsi yra padaromas kaip centras vien dėl to, kad yra daugiau patalpų, daugiau erdvės. Ar tai iš pat pradžių nekėlė kažkokio tokio gal ir nepasitenkinimo? Nežinau, kaip čia įvardinti geriau. Ne, galbūt vienintelis, kur nepasitenkinimas šioks toks kyla, kai bandoma yra viską dirbtinai susieti, vis tiek tai nėra natūralus susijungimas, ar ne, tai mes ir per toli, kad natūraliai susilietumėme vieni nuo kitų. Tai yra gal tas toksai savitumo išlaikymas, savo kultūros truputėlį puoselėjimas. Bet ar tai įmanoma daryti? Čia irgi kitas klausimas, nes vis iškyla problema, jeigu, tarkim, Aukštelkėj... na, apie mokytojų bendruomenę kalbu, ar ne? Jeigu Aukštelkėj mes norime, tarkim, švęsti Kalėdas, tik Aukštelkė, bet kaip tada įvardinti, kurie mokytojai gali prisijungti, kurie ne, kurie tai tradicijai priklauso, kurie jau nebe, nes didžioji dalis vis tik dirba per abu skyrius. Ir tik vienetai yra tokie, nežinau, gal laimingi, kurie turi džiaugsmą būti tik vienam skyriui ir nesiblaškyti. Tai vėlgi šitoje vietoj, aš manyčiau, yra labai dar daug ieškojimų ir tų naujų tradicijų kūrimui. Šitam procesui vis tiek, mano nuomone, reikia laiko, kad mums po truputėlį, vėl kiekvienas skyrius atrastume bendrus sąryšius ir tuo pačiu savas tradicijas, kurias mes išlaikom ir kurių vis dėlto atsisakome.

Supratau tai su mokyklos gyvenimu susijusius aspektus tikrai aptarėme. Gal dar turiu tiktai vieną klausimą, kuris čia jau, na, turbūt reikalaus jūsų tokio asmeninio pasvarstymo, daugiau. Šiaulių rajono savivaldybėje, remiantis jūsų patirtimi, kiek aktyviai tie vietos politikai, ypač rinkimų metu, pavyzdžiui, kai vyksta savivaldybių tarybų rinkimai, kiek aktyviai kelia įvairius švietimo klausimus? Kiek tas švietimas yra, sakykime, savivaldybėje taip aptarinėjamas? Čia nepasakysiu, aš mažai domiuosi politika. Iš patirties žinau tik tiek, kad paprastai būna, jeigu turi kokį nors skaudų klausimą, kurį reikia, kad išspręstų, tai labai geras laikas yra rinkimai, bet... nes tada labai daug pažadama ir kurį laiką tai yra daroma, bet čia toks asmeninis pastebėjimas. Su mokykla, nežinau, kiek su mūsiške susiję tai yra, nes vėlgi mūsų mokykla turi tą išskirtinumą... nu vėlgi, kas yra direktorius mokyklos, vis tiek aš manau, kad tai turi labai didelės reikšmės, nes vėlgi mūsų direktorius ir charizmatiška asmenybė, ir jo pažintys, ir jo atkaklumas, vėlgi jis daro kitokią šiek tiek įtaką. Ir iš to labai... aš manau, kad tai pakankamai išskirtinis atvejis, lyginant su kitom mokyklom.

Tai sakytumėt, kad politinis bagažas irgi yra svarbus?

Aš manau, kad jis yra čia vienas iš tų, kuris daro didžiausią įtaką. Manau, kad tai yra. Na, nes tas politinis bagažas – jis atneša pažintis, atneša galimybes, jis atneša platesnį akiratį, jis leidžia plačiau matyti ir vis tiek leidžia plačiau išnaudoti visas galimybes apie kurias kiti galbūt nė nežino. Tai manau, kad jo padėtis ir jo patirtis, kaip ir sakiau, kad na, turim neeilinę asmenybę ir už tai neeilinius tuos sprendimus, kitokį požiūrį.

Supratau. Tai ačiū jums, tikrai buvo pasikalbėti.

10 INTERVIU

Respondentas: Eglė Jurkutė, mokinės ir ugdytinės mama, Dubysos aukštupio mokykla (Aukštelkės skyrius)

Interviu data: 2022 m. kovo 7 d.

Tai gal galite visų pirma plačiau papasakoti apie savo santykį su aptariama mokykla. Tai kiek jūsų vaikų lanko Dubysos aukštupio mokyklą, kurioje jie klasėje, kurį mokyklos skyrių konkrečiai lanko?

Tai mano vaikai lanko Aukštelkės skyrių abu. Viena mergina yra dešimties metų ir jau yra ketvirtoje klasėje, tą mokyklą pradėjom lankyti nuo 5 metų, tai ne priešmokyklinę grupę, dar anksčiau. Ne nuo pradžių pradėjome eiti, o mažoji dukra, kuriai yra du su puse dabar metų, tai jau lopšelių lanko pirmi metai ir eina jau nuo pradžių, ir, tikiuosi, iki pat galo lankysim. Va, o kas, kas paskatino, tai mūsų gyvenime buvo toks įvykis, kad lankėme miesto darželį, čia kalbame apie vyresniąją, lankėm miesto darželį ir miesto darželyje tiesiog nepritaupo. Įvyko taip, kad dukra pradėjo skųstis, kad iš auklėtojų patiria smurtą. Smurtas yra ir su žurnalu per galvą daužymas ir, sakykime, kitų vaikų prašymas primušti ją. Ji tiesiog... aš negalėdavau išvis patikėti, kad taip gali elgtis mano vaikas darželyje. Kai papasakodavo, kad galėdavo, pavyzdžiui, penkiametis, išbėgti į koridorių savo noru nubėgti iki direktorės kabineto ir su koja dar padaužyti duris arba įlėkti... Tai man tai buvo kažkas tokio... Ir aišku aš pradėjau suprasti, kad kad kažkas po tuo slepiasi, nes pati buvau spec. pedagogė, dar vadovavau vaikų namų Vaiko gerovės komisijai. Tai aišku, kad man tai buvo ženklai, bet turbūt toks patvirtinimas buvo, kai nuėjau pas šeimos gydytoją, kuri buvo pediatrė tokia labai labai jau garbingo amžiaus, turbūt netoli 80 metų ir iš pirmųjų simptomų sako: tu, žiūrėk darželį, nes vaikas atsigulęs pradeda kosčioti, toks toks nervinio nervinio tipo kosčiojimas, aš sakau, gal čia rūgštis, gal čia kažkas...

Jinai iškart sako čia yra nervinio pobūdžio, nieiškok ligų, ieškok darželyje bėdų. Ir vieną dieną, kai vaikas jau pradėjo verkti, kad aš jūsų nekenčiu ir neveskit manęs į tą darželį ir pradėjo pasakoti apie pastovų tą smurtą ir ypač ir kitų vaikų. Tas yra, kad sakytum mano vaikas gal, bet tokių, kur tikrai pažinome, lėti vaikai tokie, kurie galbūt ne iš piktos valios, bet tiesiog nesusėdęs suprasti kaip sako, greit sėdat ant kilimo ir nesėda, tai auklėtoja stumia, tai ta mano dukra pasakoja kaip stumia ir kaip tas vaikas paskui verkia, nes atsitrenkia užpakalį ir, ir tiems lėtiems dar... nes tie turbūt protestuotojai, tai jie ginasi, o tiems belieka tik raudoti. Tai aš tada greit susiskambinau su kitais tėvais, aišku, visi verkėme, informavau ir PPT tarnybą ir pradėjom ieškoti tų sprendimų. Tuo metu va paskambino Vaidas, tiesiog darbinis santykiu, aš buvau kuratore čia Šiaulių regiono neįgaliųjų dalies, ir jam papasakojau apie tą situaciją, tiesiog verdama, sakau, Vaidai, ką man daryti, nes aš tada irgi buvau kaip ir vaikų teisių atstovė, neoficiali, aš tiesiog projektą vykdžiau ir sakau dabar, kaip kaip elgtis, nes jeigu pradėsi čia nešti ir ką daryti, tiesiog buvo toks, toks didžiulis pasimetimas, tai Vaidas va sako, žinai, aš turiu vietą, kaip tik jis buvo ne taip seniai pradėjęs dirbti ir dar ta mokykla nebuvo tokia populiari, tai buvo tikrai kaimo mokyklėlė tokia. Tai sako, jeigu nebijai lauko tualete, tai tu pabandyk ateiti, mes turim... gal aštuoni, gal devyni vaikai toj grupėj buvo, sako, ateik ir žiūrėkime, ar čia tikrai yra problema. Nu ir tas toks, sakykime, jo palaikymas, tai mes... Nes aš galvoju apie privačią, bet aš nuėjau į privatų darželį dar pasiklausti ir sako, jeigu su vaiku bus problema, tai galėsite eiti iš kur atėję, niekas čia... Nes galvoju tas vaikas dabar vis tiek, jau kaip ir traumotas to santykio, to matymo kaip... Taip ir atėjo Vaidas, pasiūlė, kur tikrai pakliuome į tokį kolektyvą, kur čia turbūt... gal ir per kitus klausimus, kur pirmiausiai mums, tėvams, buvo nu, kažkas nerealaus ir nesuvokiamo, kad šiais laikais gali būti tokia mokymo sistema, kur, sakykime, kur gali ateiti, klausti, kalbėtis, diskutuoti tų problemų, aišku jų ir buvo, aišku, ne tokių. Buvo gal ten tokių adaptacinių problemų, kai norėjome lyderiauti, bet bet mokykla labai daug ant savęs prisiima. Sakykime, ir tų tėvų, kaip ir nevargina, kaip ana auklėtoja - darykit, ką norit -, o ką man parėjus daryti, tai pasiimti kaip senovėje žabą... o ką daugiau daryti, jeigu aš nežinau kas ten viduj pas mane namuose kaip ir ne taip... o čia ta diskusija, ir sakau, tas pats mokyklos sprendimų būdas, kad jie patys, tai yra jų problema ir jeigu tik jau mato, kad reikia tėvų įsijungimo, jie jungia tėvus, tai buvo kardinalūs pokyčiai šeimoje, nes iš tikrųjų tas ugdymo procesas, sakykime, tie sunkumai, jie labai ir šeimoje įneša labai didelę sumaištį, be galo didelę ir santykiai krinka ir tu nebežinai, gal tikrai tą vaiką ir perspaudi ir tu bandai jau tikrai kažką daryti, ir tu jau ir grasini, kad nu dar syki, nu tu žinok tas, nu tu pažiūrėk, mes visi išeisim iš proto, ir seneliai, visi einame, nežinome iš tikrųjų dėl ko einame. Tokia situacija, kur nei išeities, nei padėties, bet man tai tik buvo toks įdomiausia, kad PPT tarnyba organizavo posėdį aišku, jau svarstom ten tas auklėtojas, ir mes, kai pamatėme, su kuo tenka čia svarstyti, tai ir ta PPT susiėmusi galvą išėjo, aš tai išvis, man tai kaip sakyti, man tik atvipo žandikaulis, nes ten apie raidą kažkokią, vedėjos, kad ji suprastų ten kažkokią vaiko psichologiją, tai yra visiškai ta prasme... Jos atėjote iš kažkur, atsisėdo ir sėdi. Tik kas va irgi buvo, kad auklėtojai, tai nebuvo pareikšta niekas, nes, pasirodo, tai buvo žymaus verslininko uošvienė, susijusi įvairiais santykiais su tuo darželiu. Ten ir iš jų baldai buvo pirkti, jokių sankcijų ta pati tarnyba nesugebėjo įvykdyti. Ta prasme, ji dirbai dirba šiandien dienai, nors ir sakykime ir žinau, kad ir Šiaulių valdininkų vaikai buvo ir tualete uždaryti ant šaltų plytelių, ir visi žino, bet tas smurtas ir tęsiasi. Tai va toks, toks mūsų skaudus tas atėjimas, bet, sakau, tai mums buvo kaip diena, ir naktis - tik staigiai pasikeitė. Ir tasai, ta bendruomenė, kai tave įtraukia, ir visi tėvai žino, kad gal tikrai tavo vaikas kels problemų, bet jie irgi palaiko, tuos vaikus nuteikia, nu kažkas nerealaus, aš netikėjau, kad tai egzistuoja.

Taip, kaip suprantu, tikrai stipri ta bendruomenė mokyklos - ir tėvai susimobilizavę, ir direktorius - jungia visus. Jūs minėjote, kad jūsų viena iš dukterų ketvirtoje klasėje dabar, taip?

Tai va su šita ir buvo bėdos.

Na, tai metai čia keturi metai atgal, tai jūs tada dar pradėjote lankyti, dar buvo ne Dubysos aukštupio mokykla, buvo Aukštelkės, kur Vaidas Bacys vadovavo. Tai, man tada būtų visai įdomu pasižiūrėti, būtent iš tokio reorganizacinio aspekto. Žinoma, kadangi tas vadovas nesikeitė ir Vaidas Bacys vadovavo Aukštelkės mokyklai iki dar tos jungtinės mokyklos įsteigimo. Bet ar, sakykime, pasikeitus mokyklos statusui, atsiradus dar dviems skyriams, ar pastebėjote kažkokių skirtumų/pokyčių? Ugdymo, švietimo srityje ar kasdieniame mokyklos gyvenime veiklų prasme. Gal čia galite plačiau papasakoti.

Aišku, mes buvome labai pratę matyti direktorių kiekvieną dieną, tai to turbūt labai labai trūko, tas jo pasilabinimas, paklausimas. Bet, kai buvo pradžia, prasidėjo kalba apie tą reorganizaciją, prijungimą, mes kažkaip džiaugiamės taip pat, nes jis aišku pristatė susirinkimo metu visiems tėvams, kaip gal egoistiškai ir labai nesidžiaugėm, bet vėlgi nežinojome, tai mokyklėlė maža Aukštelkės, gal tikrai tų vaikų turime visi aplink ir gal mums būtų tekę lankyti ir kitą mokyklą, tai iš vienos pusės džiugino, iš kitos pusės, tai tikrai gąsdino, bet taip pat žinojome, kad yra pavaduotoja Aukštelkės, kuri yra tikrai Bacio dešinioji ranka, tai Aušra Garškienė, dešinioji ranka, tai kai jo nėra, tai yra antras mūsų Vaidas, iš tikrųjų labai labai puiki pedagogė, vadovė. Tai tas paruoštas žmogus mūsų visiškai negąsdino, kad neteksim, aišku dabar perspektyvoje gal pamačius,

kad vis tik tikrai mums tas direktorius, buvom tiek įpratę kiekvienam žingsnyje ir pasikalbėti, ir pasvarstyti einamuosius klausimus kažkokius, tai gal gal ir trūksta, bet vėlgi, mes žinome, dėl ko tai yra daroma ir kad tikrai tom mokyklom labai reikėjo pagalbos. Tai buvo tikrai nuskurdusios, apskurdusios mokyklos, kurioms tikrai grėsė uždarymas, ir dabar, kiek žinau, dar viena mokykla yra eilėje stovinti, ir tai irgi yra išgyvenimo klausimas. Ir jeigu dabar Vaidas išgelbėtų tą mokyklą, tai aš jau galvočiau, kad tikrai neįmanomų dalykų nebėra, nes kaip sakyti... tai yra tikrai skylė. Visos jos buvo skylės, jeigu taip, iš tikrųjų. Turbūt tikrai tik pinigais galėjai nupirkti, kad kas nors vaikus vestų tiek turinio, ugdymo turinio, tiek pastatų požiūriu, kad ir Bubių mokykla tai išvis yra, kai nuėjau pirmąsyk, tai pečius senovinis dar koridoriuj, pečius toks [...], tai yra kažkas, kažkas tokio. Ir kai tu matai, ką gali, tai turbūt mes mokomės irgi visi, vat turbūt tas pavyzdys, kai gali mokytis ir asmeniškai, vat nepasiduoti, nes turbūt visada statai, ką darytum, jeigu tau taip, ir galvoju, nu tai tada jau nežinau, turbūt uždaryti ir atiduoti, perduoti Turto fondui, dar kažką, neverta. Tu matai, kad tas neverta tampa verta. Tai turbūt yra pamoka, pamoka daugeliui žmonių, kurie prisiliečia ir prie Vaido, ir prie tų mokyklų, nes tai yra stebuklai. Mano akimis, tai yra stebuklai. Ir ta komanda mokytojų suburta, nes vis tiek matėme tikrai, tą mokytojų ir kaita didelę, nereikia turbūt slėpt, nes vis tik kartelė buvo aukštai iškelta mokytojams. Ir kas mane va tik pradėjus lankyti tą mokyklą, kai dukra, buvo toks mums eksperimentas, kad tėvams leido atsirinkti darželio auklėtoją ir aš buvau toj komisijoj, ir sako... buvo ir jų atstovai, bet sako kokia tėvų nuomonė, tai mane tas irgi labai labai... ir jis kaip sako, aš pirmiausia nerodysiu baigimo dokumentų, baigimo dokumentai, tai yra antraeilis dalykas, va rinkite žmogų, kuris klausinėkit, ką norite ir, aišku, atėjęs žmogus, buvęs seniai baigęs pedagoginį ir visiškai nutrūkę jau ryšiai, bet ant tiek irgi norintis, žingeidus, toks atviras, kad visi tėvai pasirinko jau šitą žmogų, paskui jau kitą. Tai irgi tas tėvų įtraukimas, kad ir į tokius procesus, jis labai pastiprina, sujungia ir, sakykime, ir mes esam kontekste visos mokyklos, vat ir tie sakykim, jo nuotoliniai susirinkimai, turbūt ir nebūtina jų rengti gyvų, nes jie konstruktyvūs, aiškūs, nevarginantys, įdomus, turbūt todėl yra ten... visi turbūt susijungia, nes didžiulė paklausa juose... prisiminkim, kaip mūsų tėvai eidavo į susirinkimus, vos vilkdami koją už kojos. Tai va, tas turbūt ir labai džiugina. Tai va, mums gaila, atidavėme, gaila, tikrai mažiau matome, bet žinome dėl ko.

Taip, bet galvojant turbūt tai Aukštelkės stovis tiek pastato, tiek tos kokybės ugdymo iki tol buvo geriausias turbūt lyginant su tom kitom mokyklom, Bubių ir Kurtuvėnų, ar ne?

Pasak direktoriaus, tai irgi nebuvo... kad irgi suprantu, kad klebančiais langais gavo ir lauko tualetu, kur buvo tikras lauko tualetas toks, tai jis įdėjo labai daug į tą mokyklą renovuot, nes viską praktiškai keitė. Čia jo pasak... Aš nebemačiau to, aš jau atėjau tikrai, remontavosi dar po to, bet jau tikrai estetinis vaizdas buvo neblogas. Nors, aišku, nebuvo žaidimo aikštelių, nebuvo tikrai... Ilgainiui tai atsirado, bet tai vėlgi buvo mokytojų ugdymo tiesiog supratimo reikalas, nepritruko vaikams nei užimtumo, nieko.

Taip, ir minėjote dėl pasirinkimo specialistų, tai čia rinkotės, ikimokyklinio-priešmokyklinio tėvai turėjo galimybę?
Mhm.

O dėl mokytojų kaitos - tai minėjote, kad ir mokytojų kaita vyko, nes vis tiek keitėsi mokyklos struktūra ir reikėjo natūraliai daugiau mokytojų. Tai čia kažkokių nežinau, kokybinių šuolių švietimo pastebėjote? Ar ta kokybė švietimo ir iki tol tenkino?

Ta ugdymo kokybė iš tikrųjų, ji yra inovatyvi, ir galbūt mums to neparagavusiems tiesiogiai, jau tos sistemos mums yra sunku suprasti, mes vis tiek buvo ugdomi kaip rezultatui siekti. O čia, kai yra, kad svarbu, kad tu norėtum ateiti, svarbu, kad tau būtų gera, svarbu, kad tu pats norėtum siekti žinių. Tai dar mums sakykim... jau turbūt ne ta karta, yra, kad mes, mes mes vis tik dar kimbam - o kodėl tu neišmokai? O kodėl? Ir į tą sakykime, gerbūvį vaiko, dar ne visada išmokstame žiūrėti, tai čia turbūt mums irgi reikia labai labai keistis, bet turbūt tikrai geriausias atsakymas, kad vaikas būtų turbūt būtų laimingas ir, aišku, tas pažymių nerašymas turbūt iki iki penktos klasės. Tai jis irgi neduoda apčiuopiamo rezultato, sunku suprasti vaiko, sakykime, lygį kitos klasės ar savo klasės aspektu. Tai sunku pasakyti. Aš manau, kai prasidės pažymių skalės, tai jau tada mes matysime, ar tas ugdymas vis tik pasiteisina, nes dabar tai yra tikrai jis toks nu, vaikui labai lengva, sakau retai kada vaikas ten nenori eiti į mokyklą, bet ir tai, sakykim, gal dėl kokių priežasčių, kad patinęjau, nepadariau ar dar kažkas, bet nėra jokios baimės, nėra. Gėda turbūt, nepadariau, man yra gėda dėl to nueiti į mokyklą, ne tai, kad kaip mes dar save prisimename, mes bijodavome nueiti, nes tai būsi ir išjuoktas, ir tas pažymys, ir tėvams dar paskambinta, ir niekas neklauso kodėl tau taip... Turbūt vertinti tą kokybę aš galėčiau galėčiau, pačią kokybę, sakykime, tiktai gavus tuos pažymius, nes kol kas tai yra taip... pasisprenžiam, pasižiūrim, bet jie, sakau, kol kas ir su mokytoja kalbam, kad gal paspauskim, tai vis mus stabdo, suprantu, kad mes ne vieni tėvai, kurie vis paspauskim ir sako, palaukit dabar tas amžius toks, kai paspausim, perspausim, ir kas iš to perdeginsim, ramiai eikime į visą tai, bus matyt.

Tai dabar... kadangi vis tiek neturiu sąsajų su pradinėm mokyklom, tai, kaip suprantu, jūsų mokykloje dabar nėra vaikams rašomi pažymiai, kol pradinukai?

Visoje Lietuvoje suprantu, pradinis ugdymas yra be įvertinimų...

Ai, supratau.

Procentais tik testai yra suskaičiuojami.

Supratau, o dar tada grįžtant prie, sakykime, to jungtinės mokyklos įkūrimo proceso. Jūs minėjote, kad, na, kada jau buvo nuspręsta šito dalyko imtis, Vaidas Bacys, kaip suprantu, susirinkimą surengė su visais tėvais, pristatė pačią idėją. Tai gal galite plačiau dar pakomentuoti? Kiek plačiai tėvų bendruomenė apskritai buvo įtraukiama?

Kadangi Aukštelkės mokykla yra labai nedidelė, aš galvoju, kiek ten tiek, kiek išvis... 120 turbūt vaikų bent jau pradžioje buvo. Ir tai įsivaizduokime, kad dažniausiai yra vienas, du, trys tų pačių tėvų, tai tos pačios tėvų bendruomenės nėra tiek jau labai daug ir turbūt ta pati bendruomenė... Mes kažkaip, mes turbūt to labai ir nesureikšminome. Bent jau nebuvo to tokio, kad didelių diskusijų, ar čia reikia, ar nereikia, tiesiog mums Vaidas yra lyderis ir, jeigu jis priėmė tokį sprendimą, mes tikrai gerbiame, palaikome ir ateinam į pagalbą, jeigu ko reikia, o su kitais skyriais neturėjome jokio kontakto. Bet turbūt kad ir patys labai nesigilinom, nes mums tai atrodė natūralu. Tai dar viena naujovė, mes jau tiek pripratinti prie Vaido naujovių, kad tai dar eilinė naujovė, tai mums nebuvo kažkas stebuklingo, viskas ėjo po truputį, viena mokykla, paskui kita, kita mokykla, nebuvo taip taip iš karto... Tai kad mes buvome be didelės reakcijos, gal reikėjo tikrai daugiau ir direktorių palaikyti. Tiesiog atėjo laikas tam, tai tvarkoje.

Tai ir minėjote, kad šiek tiek galbūt gąsdino iš pat pradžių ta idėja, nes nebuvo neišku, kiek direktorius galės būti įsitraukęs į Aukštelkės mokyklos gyvenimą, bet kažkokių kitokių nuogąstavimų nekilo?

Ne, direktorius darė labai gal ir gerą tokį ėjimą, kad jis sakykime, ką sutikdavo, nu sakykim atėjus pasiimti vaikų, tikrai direktorius labai dažnai būna lauke, ir jis vat su kiekvienu tėvu pasilabina tokia trumpa ir, sakykime, ir man susitikus, kad aš jau padariau čia, ką reikėjo, dabar aš sukūriau stiprią komandą, kuri tikrai gali dirbti be manęs ir gyvuoti be manęs, aš dabar galiu savo jėgas skirti kitai mokyklai, kitiems darbams, dideliems užsibrėžtiems darbams. Toks, sakykime, tas individualus, toks trumpas, nevarginantis, tiesiog informavimas. Aišku vis paklausia to atsakymo. Bet sakau mes, kadangi tai yra mūsų lyderis, tai mes net turbūt ir nedrįstumėm nei diskutuoti, nei stabdyti, nei kažkaip kitaip įrodinėti, nes vis tik mes pilnai juo pasitikime ir tik galime padėti, ateiti į pagalbą, prisidėti kažkuo.

O tą idėją visą jungtinės mokyklos iškomunikavo tik Vaidas Bacys ar buvo ir savivaldybės, sakykime, atstovai, kažkokie atvykę ir irgi bandė pagrįsti poreikį tokios mokyklos ir pan.?

Nepamenu, iš tikrųjų, ar buvo atvykę. Gal ir aš kažką galėjau praleisti, nes, man atrodo, aš kaip tik tada jau laukiausi, kai čia jungėsi, gal ir vyras... Bet mes daug labai sužinodavome iš spaudos, iš savivaldybės feisbuko, tikrai ta informacija buvo, bet mums tiesiog buvo tokia... eilinis projektas. Kadangi, sakau, jau visokių projektų turėjom - ir su kaliniais, ir su užsieniečiais... Tai čia dar vienas vat įdomus... ir mums patiems gal ir įdomu stebėti tą visą jo eigą.

O jūs, patikslinkite, jūs esate iš Šiaulių rajono savivaldybės ar iš Šiaulių miesto?

Kai vaikas pradėjo lankyti mokyklą, mes buvome miestiečiai, paskui persikėlėme į kaimą. Mes ar taip, ar taip į tą kaimą rengiamės, bet iš tikrųjų mes vežiojam vaiką į mokyklą kasdieną pirmyn atgal. Tai gaunasi apie 60 kilometrų. Tai mums sakykime, tas atstumas... jis yra menkavertis ir jis yra tikrai pat[...] tie atstumai be galo dideli, bet niekada net neabejojom, kad reiktų, reiktų arčiau, nes gal Bubiai ir arčiau, bet tiesiog įpratom.

Supratau, na, dar klausiu ir dėl to, kad tas mano kitas klausimas susijęs labiau su tokiu, sakykime, gal vietos politikos lygmeniu, ir man tiesiog įdomu, kiek jūs esate įsitraukusi. Ar tai Šiaulių miesto, tą, sakykime, vietos politinį lygmenį, tai yra balsuojate savivaldybių tarybų rinkimuose būtent Šiaulių mieste, ar Šiaulių rajono savivaldybėje...

Šiaulių rajono.

Taip, tai man buvo įdomu iš tikrųjų, na suprantu, kad jau keletas metų praėjo nuo paskutinių rinkimų, bet vis tiek matosi, kad aktyviai domitės šiais klausimais švietimo. Tai galbūt pamenate, remiantis jūsų patirtimi, kiek aktyviai yra keliami apskritai su švietimu susiję klausimai rinkimų metu? Ar, pavyzdžiui, galvojant apie tai, iškyla galvoje koks nors politikas, kuris iš esmės ir užsiima pagrinde švietimo klausimais, ar ne?

Šiaip daugiausia, žinoma, per žinias, va Šiaulių vietinės televizijos, tai vis tik matom merą, pasisakančią švietimo klausimais, bet taip pat žinau, kad yra tikrai stipri administracijos direktoriaus pavaduotoja Regina Rupšienė. Tai ji, sakykime, berods pati yra pedagogė. Tai tai ir irgi atstovauja. Atstovauja, kai reikia švietimą ir taip pat ir socialines sritis. Tai sakau, tos informacijos, kaip ir tie politikai tikrai yra matomi, ypač daugiau matome gal ne dėl pačios Aukštelkės, bet va tų kitų skyrių, kai teko prijungti, va dabar ypač Bazilijonų, jie dažnai lankosi skyrių ir kalbasi su tėvais ir ten irgi matome, kad yra tėvų toks pasipriešinimas, nes suprantu, kad ne tik dėl sujungimo, kiek dėl klausimo, kad gali tos mokyklos išvis nelikti arba mažinti pavėžėjimus... Tai sakau ta informacija, kas domisi, tikrai yra tikrai pasiekiami, sakau, plius ir puslapiuose, ir feisbuko, ir savivaldybės puslapiuose. Ir mes gal dėl to esam tokie ramūs, kad nu Bacys ateina ir mums adaptuoja tą informaciją. Mums

neriekia klausytis politikų. Jis dviem trim sakiniais ką pasakė ir kokia išvada ir viskas. Mes vėl tokie... kaip tie vaikai, kuriems viskas atnešta, padėta, paaiškinta, ir nėra net reikalo kažko daugiau ieškotis, nes lyderis taip pasakė. Nu sakau, jei kultų nors kokia abejonė, tai galbūt pats pradėtum ieškoti. Bet, sakau, tai būna aiškiai, konkrečiai, labai tiksliai ir konstruktyviai sudėliota informacija, kad nebekyla nei noro ieškotis.

Supratau, na, ir tada toks paskutinis klausimas. Mane domintų jūsų nuomonė, ar, jūsų manymu, tas mokyklų pertvarkymas ar uždarymas kai kuriais atvejais galėtų būti laikomas, sakykime, tokių politiškai jautrių klausimų savivaldybėje?

Turbūt dažnai jis yra neišvengiamas, sakykime, nes turbūt vėl imt... jeigu taip žiūrėt per Vaido Bacio prizmę, tai jis vieną mokyklą vis tik uždarė, tą Gilvyčių, kur yra tikrai atitolusi, ir turbūt laikyti mokyklą šiuo metu, kai yra pavėžėjimo prieinamumas. Tai turbūt vėlgi nėra didelės logikos. Žiūrint perspektyvoje, jeigu matytume, kad kaimas auga, plečiasi, tie galbūt keletą metų... išlaikyti, padėti gal ir būtų tikslinga, bet kai matom, kad tikrai tas kaimas tikrai, jis yra išeinantis, jis yra mirštantis, tampa senolių gyvenvietė ir planuojamas senjorų socialinės globos įstaiga, privati. Tai turbūt, žinoma, kad netikslinga ir manau, kad suprantat ir bendruomenės. Bet vėlgi, Aukštelkė buvo ta pati išeinanti mokykla iki Vaido Bacio atėjimo. Žinoma, kad penki kilometrai iki Šiaulių, tėvams, kurie kasdieną dirba, tai logiška, kad vežioti, plius tai yra aštuonmetė mokykla, ir turbūt tas ir įrodė, kad vis tik egzistuoja stebuklai, kad tėvai vis tik nusprendė, kad tuos vaikus palikti Aukštelkėje. Ir dabar jau miestiečiai važiuoja, jau apsikeitė kampas tos mokyklos, kad ji nebe rajono tampa mokykla, o miesto daugiau ir tos eilės. Ir tikrai, kai reikėjo gauti ir mažajam grupę, tai kad ir plečiasi, jau buvome taip ant ribos, taip ant ribos balansavome, ir atrodo seniai užsirašėm, pirmą dieną po gimimo jau puolėme užsirašyti, bet vis tik gavom. Tai vat, aš manau, kad jeigu tai yra reikalinga, tai yra jautru, bet vis tik aš suprantu, kad logika turėtų nugalėti ir tas... ugdymo kokybė. Nu, kiek matau, Bazilijonų mokyklą, nes man ji būtų čia išvis arčiausiai. Ta ugdymo kokybė jau ji nebepritraukia naujų narių, tiek ir darželyje, nes va pažįstami vis skambina čia aplinkiniai ūkininkai, kurie jauni, ir klausia, ar verta kažki mums į tą Bazilijoną, darželį, ten va girdėjome, kad nieko gero... Tai vat, jis tiesiog savaime tos mokyklos tiesiog išeitų, jeigu, sakykime, neduoti tvirto palaikymo, nebeužauginti jos naujai, nes prarasti pasitikėjimai visiškai yra. Kad ir, sakykime, kai buvo Bubių mokykla, taigi tiesiog laikėsi, merdėjo, va sulaukė ryto ir vakaro, tai jau yra gera diena, nes ten nevyko nieko, tik garsūs lozungai. Jau jie būtų patys išvažinėję, tai tik buvo laiko klausimas.

Tai panašu, kad ta žinia, sakykime, apie mokyklos ar darželio kokybę tarp tėvų tikrai greitai sklinda?

Plius, kad ir pavėžėjimas yra. Kaip sakau, suvažinėti 60 kilometrų... nes ir tie ūkininkai paskui vis tik išėjo į Kelmės pusę ir vėl turbūt jiems gaunasi tas pats, tas pats kilometražas, ką rinktis.

Supratau, na, tai ačiū jums už pokalbį. Tikrai buvo labai įdomu.

11 INTERVIU

Respondentas: Marius Boreiša, 2 mokinių tėvas, Dubysos aukšturio mokykla (Kurtuvėnų skyrius)

Interviu data: 2022 m. kovo 10 d.

Gal galite, visų pirma, papasakoti plačiau apie savo santykį su aptariama mokykla. Tai galbūt pradėdant nuo to, kiek turite vaikų, ir kokias jie klausėsi, kurį skyrių lanko?

Tai eina į Kurtuvėnų skyrių, yra pirmokas ir ketvirtokas. Du vaikai ir puikiai leidžia laiką, vadinkim, taip.

Supratau, na, tai ketvirtokas, tai, vadinasi, ir Kurtuvėnų mokykloje pradėjo lankyti dar tuo metu, kai ji buvo kaip atskira mokykla, nebuvo tos jungtinės mokyklos vienas iš skyrių. Tai gal čia galite plačiau pakomentuoti, kokios priežastys skatino būtent Kurtuvėnų mokykla pasirinkti.

Tai pirmiausia, nes arti, mes gyvename šalia, Linartuose ir grubiai yra apie vieną kilometrą, vieną, pusantro kilometro iki tos vietos, arčiausia. Tai čia pagrindinė priežastis ir jo tai ar, kaip sakant, tas veiksmas, kad jie transformavosi į jį skyrius, į tą kitą mokyklą, mes tai čia nepajutom nieko dėl to, tai... jie jau ir taip, tos mokyklos tarpusavyje bendravo, jau buvo važinėjama. Tie vaikai buvo supažindinami su vienais mokiniais, su kitais, jie tarpusavyje daro bendrus renginius, sporto visokias kažkokias šventes. Tai tai mes dėl to nieko nepajutom. O tas, kad dėl ko mes važiuojame, tai taip, dėl to, kad arti.

Kiek žinau, Kurtuvėnuose buvo gana mažai vaikų anksčiau ir tas ugdymas vyko jungtinėse klasėse. Tai, kaip suprantu, vienas iš jūsų vaikų, ketvirtokas dabartinis, jis ta prasme mokyklą lankė, kai dar ugdymas buvo vykdomas jungtinėse klasėse, ar tiesa?

Ne, nebuvo apjungtos jos. Pas mūsų klasės, tai nebuvo nė karto apjungtos. Gal kai kažkurios va tiksliai negaliu pasakyti, bet mūsų ne, ir tiesą sakant, jeigu būtų jungtos, tai atitinkamai būtų reaguoję, tai tikrai nepageidaujame tiesiog. Kad ir kaip bandytų čia kažkas pasakot, kad tai gerai, nelabai tikime, kad gerai. Geriau aišku negu nieko, bet nu čia ne karo metas, kaip čia baisiai pasakysiu.

Supratau tai, vadinasi, tai gal buvo vaikų pakankamai toje klasėje. O tada gal galite dar šiek tiek papasakoti, kaip ta Kurtuvėnų mokykla laikėsi. Jūs sakote, kad nelabai kažkokių pokyčių pajutote, na, kaip tėvai, bet gal pastebite akimi matomus pokyčius? Nežinau infrastruktūros prasme, gal čia galite truputėlį papasakoti plačiau - kaip buvo prieš ir dabar.

Jo, gal infrastruktūros, nežinau, iš tikrųjų... Ai, nors jo, pasikeitė vat kiemo aikštelė, kadangi darželis yra, tai mūsų vaikai ėjo ir į tą patį darželį, čia nuo pat mažens, tai mačiau sukūrė šitą gi naują žaidimo aikštelę, bet tai irgi buvo ant tos transformacijos. Irgi nežinau, kiek tai įtakoję, neįtakoję, bet tas labai gerai, tas pasijuto. Jo, tai gal jie daugiau, dar daugiau taip ir bendraudavo, bet dabar turbūt dar dažniau jie yra vežami, kažkokios bendras edukacijos yra. Aišku, ne tai, kad pamokos ten matematika, lietuvių ir pan., ten daugiau su kūno kultūra, gamtos pažinimu, tai gal daugiau kad tų tokių bendradarbiavimo tarpusavio... Tiesą sakant, [...] ir kitų skyrių tėvelius, ką jie kalba, vat anksčiau tai buvome čia tokiam uždaram, savam burbulė, mažyčiam ar ne, nu ir čia jaučiam tą susirinkimą, tokį nu jau didesnį. Ar tai blogiau? Tai ne, ne blogiau, ten nieko ypatingo. Jeigu kas nenori kalbėti, tas nekalbėjo, kai ir buvo penki mokiniai, o kas nori... tai yra penki tėvai susirinkime. O kas nori kalbėti, tai ir prie 50 tėvų pakalba, nors tiek ir nesusirenka į tuos tėvų susirinkimus. Kas yra aktualu, tai dažniausiai sprendžiama čia ir dabar, ta prasme... matau, vaiką biškį... Kas yra svarbu čia gal gerai negerai, bet daug su mokytojais yra bendraujama per „Messenger“. Ta prasme, visos nuotraukos, visos nu problemos gal nelabai, bet yra komunikacijos per „Messenger“, mes gauname tą ryšį, mes gauname žinias. Tai kartais pagalvoji, gal biškį gal negerai, nes tie mokytojai matosi po pamokų rašinėja, jau tikrai nebedirba to darbo, būna ir vakare rašo... Aišku, šiaip žiūrint, tai nieko blogo, mums tai gerai, mes po darbo perskaitom, nes darbo metu, kad ir parašytų, dažnai net neturi kada perskaityti, tai tiesiog gaila atrodo jų laiko, bet mums tai atperka daug kas, nes mes ką... reikia mums išsispřęsti, mums nereikia kažkokių ten susirinkimų laukti, gudrių, didelių ir pan. ir ten kelt klausimus. Mes darome tai su mokytojais čia ir dabar ir, jeigu kažkas tai įvyksta, tai čia ir dabar bendraujame. Kartais turime susitikimų, va čia turėjome porą susitikimų, tiesioginių, kai buvome susitikę su mokytojais, jau tiesiogiai apie vaiką pakalbėjome, tai tas irgi gerai. Tai iš tikrųjų tie mokytojai, taip vadinkime, pusiau viena koja vaikus auklėja, kita koja tėvus, kaip sakyti, aprūpina reikiama informacija, ir tėvai duoda grįžtamą ryšį. Tai čia turbūt tas didelis yra privalumas, vadinkime, nes tu su direktorium gali kalbėti nekalbėjęs, ką nori, bet galų gale sėdi klasėje, tai mokytojas su vaiku, ne direktorius, tai... Tai va, tai tas yra, nu, sakau, gaila mokytojų laiko, atrodo, bet iš tikrųjų aš nejaučiu, kad jiems čia labai kažkas nepatiktų to daryti. Jos drąsiai ten kelia viską, šneka, reikia rašo šeštą ryto, reikia rašo dešimtą vakare. Tai aš pats dirbu, atrodo, žinau, kad nenorėčiau atrodo rašinėti ten kažko tai, nes atrodo savo šeimai skirti laiką. Bet ką gali suprasti nuo to, kad žmonėms, va mokytojams patinka darbas, nes tu ekstra žingsnius gyvenime turbūt darbe darai tik tuomet, jeigu tau patinka. Nes jeigu nepatinka, tau netiks ne darbo laiku kažką padaryti ekstra, o čia man nepriklauso, netinka ir taip toliau.

O dar tik noriu pasitikslinti, o tas sakykime tokia aktyvesnė komunikacija iš mokytojų pusės. Ar čia, na, galima tai sieti kartu su tos jungtinės mokyklos įkūrimu ir tuo pačiu, kad Vaidas Bacys pradėjo vadovauti Kurtuvėnų mokyklai? Ar šitas dalykas ir seniau veikė, kai Kurtuvėnai buvo atskira mokykla?

Iš tikrųjų, veikė, jo. Ir aš net negalėčiau išskirti... jo, atsime nu, kada buvo prieš Vaidą tas momentas, bet mes jau tada bendravome, jau taip... Tiesą sakant, vienos netgi dar darželio grupės pats įkūrėjas buvo feisbuke, pats sukūriau. Jo, tai tuo metu dar buvo naujiena, kad čia grupes sudarinėti, nes anksčiau... Dabar jau masiškai viską, bet visi greitai prisijungė. Visiems viskas aišku buvo ir prigijo, o po to jau patys mokytojai labai... Jo, gal galėtumėte sakyti, kad prie Bacio, bet labai gal taip net neteisinga, jeigu išskirčiau. Dar norėčiau vieną išskirti labai svarbų dalyką. Sakiau, pasakysiu, dėl ko mes rinkomės šitą... Reikia vieną dalyką labai svarbų pabrėžti, mes gi Šiauliuose dirbam, ar ne, arba nuotoliniu. Taigi mums nėra problemų vežti vaiką į Šiaulius, ar ne, bet yra... įsijungsiu pakrovėją...

Taip, viskas gerai.

Bet yra vienas svarbus dalykas ir čia... Pirma, tai vaikai yra užimti iki šeštos valandos, net jeigu jie yra pirmokas, antrokas... darželinukai ir taip yra aišku užimti, tokia programa. Bet čia viskas daroma, kad jie būtų užimti. Jie turėtų kur pabūti iki šešių. Tai čia yra labai svarbu, nes gali sakyti, kad jie grįš namo, bet tada jo... kaip vaikai grįžta tada klausimas, kaip jie vieni atsirakina duris, ką jie veikia namuose. Mes gyvename visi namuose, o ne daugiabučiuose, čia ir šildymai yra, vis tiek kitaip veikia ir pan., ir pan.. Tai va, tas užimtumas 50 proc., kitas - 50 proc., jeigu niekas nežiūri iš tėvų, reikia neslėpti, kad jeigu 25 mokiniai klasėj, tai čia yra didžiulis minusas. Ta prasme, čia... aš pats mokiausi didžiulėje mokykloje, kur buvo man atrodo ar 27 mokiniai. Ir ir pats žinau, kad tai yra didžiulis minusas, jokio čia pluso nėra, ta prasme, yra pliusų tikrai, per pertrauką

smagiau turėti draugų, bet galų gale tu turi pamokas, kur tau reikia individualaus dėmesio. Ir tu nesi kažkoks studentas, kur tu sėdi universitete su kitais dviem šimtais studentų ir tu tenai jau didelis esi, nebe mažas vaikas, sugaudai visą informaciją. Čia ne tas. Čia yra dar vaikai ir su jais kaip su vaikais reikia ir elgtis. Jie nėra dideli ir jų nereikia skatinti kažkur augti labai stipriai. Jiems reikia leisti būti vaikais ir jiems reikia dėmesio, ir reikia su jais pabūti, reikia ir galvą paglostyti, ir pan. Ir reikia nebūti max... įsivaizduoju max, kas gali būti klasėj, tai 15 vaikų, tada galbūt jo, protarpiais neperdėtas dėmesys visai gerai. Pas mumis čia yra iki 10, 9, man atrodo dabar, tai aš žinau, kad vaikas gali, turi kada paklausti, kad jis bus pastebėtas, jeigu kažką daro ne taip. Mokytoja gali daugiau jam skirti dėmesio ir čia yra šventa teisybė, didžiulis plusas prieš miesto mokyklas. Net jeigu kaimo mokykla yra su krosnim ir... nors čia nėra to, čia yra puiki mokykla su visa infrastruktūra ir t. t.. Su lauko aikštele įrengta ar ne, vaikams ir stadionas šalia. Bet jo, čia didžiulis, didžiulis yra privalumas dėl to, kad yra ne per daug mokinių ir nežinau, kaip ateity darys iš tikrųjų miesto mokyklos, aš suprantu, kad trūksta mokytojų ir visa kita, bet čia yra ne vaiko problema, čia yra mokyklos problema, kaip jie ten organizuos. Tai miesto mokyklas, jeigu tikrai nori būti patrauklios, tai jos turi mažinti mokinių skaičių, kad ir kaip tai baisiai skambėtų, nes tai eina prieš visas švietimo programas, kiek žinau, nes visas švietimas, tai nori centralizuoti ir efektyvinti, kad būtų daugiau pinigų... Jo, aš suprantu. Patogesnę krėslą galima nupirkti ten, kur daugiau mokinių, nes jų tiesiog daugiau, didesnis krepšelis ir pan. Bet jeigu... bandysis per prievartą kažką daryti su tėvų mąstymu, tai niekada nieko nepasieksi, tėvai vis tiek suras būdų, kaip padaryti tai... tai va tai, kaip sakau, vaikų kiekis labai svarbu ir tas, kad gali iki šešių palikti vaiką, kai tau reikia. Nereiškia, kad visada pasitaiko, bet kartas nuo karto tu gali būti ramus, kad bus užimtas ir nebus problemų.

O dar priminkit Kurtuvėnuose iki kelintos klasės galima mokytis iki penktos?

Iki ketvirtos.

Tai penktą, žodžiu, jau kitoje mokykloje. Tai jūs planuojate tiesiog į Bubių skyrių pereiti...

Jo.

Mhm, ir ten iki dešimtos klasės...

Man atrodo, jo, kad iki dešimtos, bet čia jau, kaip pasakyti, jo, aš nesakau, penkta-dešimta klasė irgi labai svarbus vaiko gyvenime laikotarpis. Juolab, kad paauglystė ateina, bet čia jau mes matytume tokią vis tiek laisvę, kad galėtume galvoti ir apie miesto mokyklą ir visa kita. Bet iki ketvirtos yra... nu pamatą statai savo vaikui. Jeigu tu ten pamato nesudėsi su mokslu, tai ir viskas eis... Ne, į tą pusę. Tiesiog, save aš bandau prisiminti, jo man ten, sakykime, 5 - 9 klasėj, ne penktoje dar nieko, bet šeštoje-devintoje nelabai sekėsi. Bet, matyt, dėl paauglystės, kaip galvoju, bet pirmoje-ketvirtoje labai gerai sekėsi, buvau, tiesą sakant, netgi vienas ten geriausių ir bla bla... aišku, niekam ten nebuvo turbūt labai sunku būt geriausiu tose klasėse, bet aš žinojau, kas yra mokslas, ir man suformavo... ir aš po to dešimtoje klasėje restartavausi ir vėl pradėjau labai puikiai mokytis ir laikiau valstybinius egzaminus, vėl labai patiko, bet čia tuo metu, tai buvo tokia kažkokia tai krizė, bet aš iš tos krizės išėjau, manau, tik dėl to, kad aš pirmoj-ketvirtoje pagavau pamatą kaip turėtų elgtis realiai žmogus su mokslu.

Tai, vadinasi, dar turite pasvarstymų, galbūt ir į Šiaulių miestą leisite vaiką tęsti mokslų, nes paskui turbūt vis tiek vienuolikta-dvylikta klasė, čia mąstant į tolesnę perspektyvą gal ir patogiau iš karto?

Dabar iš tikro jau nusprendėme į Bubius, jau nusprendėm, viskas. Penktą klasę eisime tikrai į Bubius, tik tiek, kad sakau, nebebus taip sudėtinga pagalvot, kad einam, žinai į miestą dabar. Nu jau eisim į miestą, dabar tas keitimas nebebus toks skausmingas į tą didesnę klasę, sakyčiau, taip. O jau vat tam mažam amžiui, tai labai svarbu.

O dar minėjote tą aspektą, kad vaikai gali popamokinėm veiklom užsiimti ir pabūti mokykloje iki šeštos vakaro, jeigu reikia, tai ar man įdomu, ar šita galimybė visą laiką buvo Kurtuvėnuose, ar čia vėlgi atsirado kartu būtent su ta jungtine mokykla?

Visada buvo, jo. Šiaip aišku, galiu tiksliai nežinot. Kol mano vaikai mokės, tai visada buvo.

Tai vienas iš jūsų vaikų pradėjo dar mokytis dar toje atskiroje mokykloje, tai turbūt galima suprasti...

Taip, taip.

Na, kaip manote...

Aišku, ten buvo visada diskusijų, ką jie turėtų veikti, nu po pamokų ir ten, ar tą, ar vieną, ar trečią, ar nieko tiesiog... bet kad visada jie galėjo tai daryti, tai taip, galėjo.

O tuo metu, kai pradėjote leisti savo sūnų vyresnįjį į Kurtuvėnus, kada buvo dar atskira mokykla, tai aš, kaip suprantu, na, ta pati situacija, sakykime, Kurtuvėnuose ir aplinkiniuose kaimuose, ir miesteliuose buvo įvairi, kad ta mokykla nebuvo labai populiari, na, tarp pasirinkimų?.. Gal galite man padėti geriau suprasti tą kontekstą, nes turbūt nemažai tėvų, kurie dirba Šiauliuose, veždavo vaikus į Šiaulius ar kaip ta situacija klostėsi? Jo, aš pastebėjau, kad atėjus Vaidui, pradėjo daugėti mokinių. Jis, kaip supratau, daugiau pradėjo kalbėtis su žmonėmis kaip

ten kas vyksta, tikrai ir realiai jautėsi ir ką pastebėjau, kad netgi kitataučiai... prasidėjo nu daugiau tų kitataučių. Na, kaip čia pasakyti... ne tai, kad kažkokie vaikai ten kvailiesni ar dar kažkas, bet matosi su kitokiu biškį tokiu mūsų... visai kitokiu požiūriu nei mūsų vaikai ir tai nėra blogai. Tai va, tokių va kitokesnių vaikų atsirado, kitokios tautybės, įvairesnių. Žiauriai fainai, ta prasme, kai čia ateinam, žiūrim, jo čia mergaitė grįžo iš Anglijos ir jinai dabar yra jūsų klasiokė. Nu jo, aš matau, kad jie ten skiriasi, viską okay, bet man tai... aš pats gyvenau Olandijoje nemažą laiko tarpą, tai man tai tik didžiulis plusas. Matau, kad ten skiriasi tarp jų mokymosi lygis ir pan., bet jie atsiveža pliusų, ne tik kad tą lygį... mūsų lygis, taip, nu tikrai matosi, kad aukštesnis, daugiau žino ir pan., bet tie užsieniniai vaikai, jie bendravime yra žymiai atviresni, malonesni, jie gali parodyti tos kitos kalbos. Jie jau anglų ten moka, visai paprastai, yra, man atrodo, ne mano klasėj kitoje ir ukrainiečiai vaikai, ir rusai, man atrodo, irgi yra, tai mano vaikas, va mažesnis berniukas parsineša rusiškų žodžių. Ir tu supranti, nu tai labai gerai... tokia vat tokia maža mokykla, ir jeigu jinai dar multikultūrinė, tai čia kosmosas, ta prasme. Kai mes būnam... kai aš augau, tai jo, nebuvo jokių ten kitataučių ir t. t.. Kaip mes kaip avinėliai, visi vienodi ir neva tai čia vat yra tie rėmai, tai yra baisu, taip neturi būti ir kuo daugiau miksuot juos. Netgi tie blogiečiai, jie turi būti miksuoti ir su jais irgi būti, nes tada irgi matai, kaip neturi būti. Nebūtina ten išmest tą, eliminuoti blogą, kad visi žinotų kaip gerai... tai jis tegu kaip tik būna ir visi mato kaip neturi, gal jis pasikeis, gerai dirbant turbūt ir pasikeistų.

Taip, na iš to, ką ir kalbėjote prieš tai ir dabar girdžiu, tai susidaro man įspūdis, kad gana glaudi tokia bendruomenė, tiek tėvų, tiek mokytojų, tiek apskritai mokyklos, na, kaip Kurtuvėnų skyriaus. Tai gal galite man dar papasakoti, kokia buvo iš tėvų kokia nors reakcija? Galbūt jautėsi ir iš mokytojų pusės kokia nors reakcija, kai čia būtent keitėsi, sakykime, tos mokyklos juridinis statusas, kai jinai tapo jungtine? Ar buvo kažkokių tokių nuogąstavimų, ar lūkesčių kažkokių papildomų?

Ne, nes tikrai ne. Ir dar atsimenu, kad kažkur netgi dalyvavau, man atrodo, dėl to skaitymo, kad čia pirmi Lietuvoje, man atrodo...

Taip, taip, pirma jungtinė

...tokia nėra. Aš supratau, ta prasme pirmi Lietuvoje, pirmi tai Lietuvoje, bet realiai, ta prasme, čia yra pirmąkart Lietuvoje, tai biurokratams, ta prasme, biurokratams, tai taip, kurie tenais tvarko dokumentus, įsakymus dėlioja, jiems tai tikrai yra nu... nes jiems nebeatitinka pagal raidę ir grūna visa teisinė ta veikla. Visi teisiniai dokumentai sugriuvo kaip puzzle, o mums tai niekas net... Jo, nes iš pradžių labai įdomu buvo, tai kas čia tokio naujo, kas čia pirmąkart Lietuvoje, tai supratau, kad dokumentaliai yra labai sunku tokį dalyką įgyvendinti, nes visa ta teisinė sistema mokyklų pastatyta ant vieno tokio: viena mokykla, vienas direktorius ir ne kitaip, ir čia visas matai biški pagriuvo. Aš įsivaizduoju, kaip Vaidui Baciui reikėjo pračiti keliu, kad tuos biurokratus įtikint, neįsivaizduoju, kaip juos iš viso įtikino. Bet, matyt, kažkur dar yra ausys protingos.

Ir tada dar man įdomu tas komunikacijos aspektas. Na, kaip suprantu, tikrai buvo komunikuojama tiek su tėvais, tai čia ir pats Vaidas Bacys tą visą žinutę, idėją skleidė ar nežinau, buvo įsitraukusi ir savivaldybė, savivaldybės atstovai? Kaip atsimenate?

Jo, man atrodo, buvo, buvo, buvo... Jo, aš dar buvau, kai Vaidą Bacį, man atrodo, atrinkinėjo kažkokia komisija ir man teko būti komisijoje irgi, ten buvo, pakvietė mane. Tai jo ir aš girdėjau irgi kaip kalbėjo švietimo atstovai, apie tą dar planuojamą Vaido Bacio pokytį. Su švietimu tai žinau, kad derina, pats Vaidas yra minėjęs, kad su švietimu visą šitą derino ir po to, tiesą sakant, labai įdomiai, kad mums buvo nieko naujo, viskas buvo gerai, bet mačiau ir žiniasklaidoje, kad tai yra didelė naujiena ir pan. Jo, bet viskas gerai. Tai iš tos pusės, taip, aš žinau, kad buvo kalbama su jais, kiek mums pabendraujama, dar kažko kažkas man atrodo yra iš šalies klausęs, kaip tenais, bet sakau, mūsų direktorius yra mokytoja, jeigu taip paprastai žiūrint. Tai stiprus mokytojas ir atstoja direktorių. Tai va, tas ir Vaidas, tiesą sakant, visada, jis tą ir pabrėžė jeigu... jis kaip juokauja, sako, jeigu reikia direktoriaus prie mokytojo kiekvieno, tai gal tada mokytojo nereikia ir pan. Tai va, ta lyderystė, kai tu gali būti vadovu kažkokioje įmonėje ir prie kiekvieno tupėti, ir jam aiškinti, ir daryti, kad čia vyktų kažkaip darbai ir pan. arba tu turėsi tokių darbuotojų, kurie patys rodys tą lyderystę ir pas tave atneš ir parodys. Tai jis turi stiprius mokytojus, va čia yra labai svarbus dalykas. Realiai, mokytojai daug daug padaro. Taip yra ne jų klausimų, kartais tikrai matosi, kreipiasi į administraciją ir administracijos atstovė, pamiršau pavardę, Garškienė, man atrodo, jo, administracijos... kai buvo tos koronos, reikėjo bendro požiūrio iš administracijos, o ne atskirai mokytojų, mokytojai nenorėjo suklysti. Tai taip, bet sakau. Kas liečia tą tokį vat bendradarbiavimą, tai va, čia yra pliusas. Aš nežinau, kaip Bubiuose ten su mokytojais, nes neturiu ten vaikų, net nu tikiu, kad irgi panašiai. Tai va, tas stiprus mokytojų stuburas, supratimas, kaip reikia bendrauti su tėvais, nu va čia žvaigždė Vaido Bacio, čia svarbu.

O ar vyko kažkokia mokytojų kaita, kai ta jungtinė mokykla buvo steigiamą? Naujų mokytojų galbūt buvo priimta?

Jo, naujų atsikrato. Atsirado nauji, buvo jo, ir, man atrodo, tuoj galvoju, galvoju, ar pasikeitė. Gal ir pasiekė, bet ten viena buvo tokia, išėjo į motinystę, va tokia priežastis, ir kita, manau, kažkas buvo į motinystę... bet daugiau naujų atsirado, nes aš

nežinau, kiek tų klasių, aš nesusigaudau anksčiau, bet žiūriu tik pirma klasė ir ta klasė gauna naują mokytoją. Mūsų jau buvo sena mokytoja, bet, pavyzdžiui, mano jaunesniam vaikui tai yra nauja pirmokė šiomet, jos nebūdavo anksčiau. Žinau, kad antrokams irgi yra nauja. Bet ar čia, kad padaugėjo vaikų? Turbūt dėl to, tai vat šito nesusikaičiaavęs tiksliai, bet kai nauja pirmaklasė, tai taip, matau nauja. Kaip tenais pokyčiai tarp mokytojų, tai negaliu objektyviai pasakyti, nes nelabai gaudausi.

O dar man...

Žinau, kad mano, mano vaikų mokytojai nepasikeitė, va ketvirtos klasės vaikas, ar ne, tai jis, kai pirmoj buvo su Ausma, taip ir dabar yra su Ausma. Dabar yra Raimonda pirmai klasei, tai tikiuosi bus iki ketvirtos. Nu pasikeis, tai pasikeis.

O dar... man tiesiog geresniam įsivaizdavimui. Gal galite irgi pakomentuoti, minėję lygtais, kad vieno sūnaus klasėje yra iki 10 mokinių, taip? Kad nėra didelė klasė. O kito kiek? Na, man tiesiog įdomu įsivaizduoti, kokio dydžio tos klasės, kiek ten tų vaikų?

Jo, tai abiejuose, vat ir pirmokų yra devyni ir ketvirtokų yra devyni. Abiejose po devynis. Tuoj dar paklausiu: Gustai, pas tave kiek yra klasiokų su tavimi? Taip, be mokytojos. Devyni.

Supratau, dar man įdomu visai, kadangi vis tiek... aš suprantu, kad turbūt praktiniu, asmeniniu lygmeniu nelabai jaučiasi, kaip ir minėjote, kad čia kažkokia jungtinė mokykla, kad dar yra kiti skyriai, kadangi vis tiek svarbiausia vaiko ir mokytojo turbūt tas santykis. Na, bet vis tiek tie pokyčiai, tokie struktūriniai, sakykime, vyksta, na, galbūt jau ir žinote, kad nuo ateinančio rudens prie Dubysos aukštupio mokyklos dar vienas skyrius bus prijungtas, Bazilijonų tokia mokykla. Tai man įdomu, kiek yra komunikuojama ir apie tokius struktūrinius pokyčius? Čia turbūt direktorius arba administracija irgi su visais tėvais su šita žinutę aptarė, gal čia dar truputį papasakoti?

Jo, būna susitikimai, man atrodo, šiomet buvo du tokie, t. y. per mokslo metus nuo rugsėjo du ir ten pasako tuos tokius esminius punktus, ir aš, tiesą sakant, net nežinau, iš kur girdėjau, bet žinau, kad Bazilijonai, tai matyt... ar per tą susirinkimą gal ir sakė, jau nebeprisimenu, bet taip, tuos esminius pasako, kad taip darome, taip darome, antraip darome tai... Nu, matosi, prie tų Bazilijonų, prie tos temos, matosi, kad direktorius pilnas minčių, daug nori daryti, aišku, kaip ir visur, ar ne, nepavyksta galbūt ten idealiai, bet nu tikrai matosi, viziją turi ir žino, kaip susidėti. Tai Bazilijonus, taip, žinome, kad nori jungti ir, tiesą sakant, nežinau, ar čia blogai, gerai, aš tai vėl eičiau per tai, kur mūsų vaikas eis, kiek ten bus... vis tiek bus kriterijai, į kokią mokyklą reiks eiti. Ar į tuos Bazilijonus, ar į Bubių, bet mes žinome, kad į Bubių ir kiek bus vaikų, va skaičius ir, aišku, kas mokytoja. Nu va, kaip bendrausi, bet penktoje klasėje, tai tenais gi bus jau daug skirtingų mokytojų, tai nebus tokio, kad, o čia puiki pokštai, ir šiaip mokytojos darbas turbūt nėra įtikti ir patikti visiems.

O tai man dar įdomu, vat kaip būna tokio bendro pobūdžio galbūt informacija komunikuojama, tai aš, kaip suprantu, vyksta susitikimai, na, turbūt virtualūs, su visais tėvais, visų skyrių. Ar vis tiek atskirai skyriuose yra ta informacija pristatoma? Ar jūs turite bendrų?

Bendrų, jo būna va taip, būna bendras visų skyrių ir po viso skyriaus prašo pasilikti... Visų skyrių bendras ir būna tada atskirai, va Kurtuvėnų, Bubių, jau prašo patys mokytojai pasilikti, tai va ten yra vidinėse grupėse, atskirai, jau tarp mokytojų, jau ten direktoriaus nebebūna, jeigu mums reikia, mes Mes galime išsikviesti, bet pakalbam bendrai, ir viskas.

Supratau, ir man dar visai įdomu, na, iš jūsų perspektyvos irgi toks pasvarstymas. Sakykime, dabar, kai yra jungtinė mokykla, tai galbūt vis tiek lengviau sakykime ir Bubiuose tą vietą gauti penktai ar vyresnėms klasėms ir pan. Tai kaip manote, ar jungtinės mokyklos atsiradimas per per tris, sakykime, miestelius, kaimus, ar tai kažkaip iš esmės bando atliepti ir vietinės bendruomenės interesus? Čia turbūt galima žiūrėti ir per kultūrinį aktyvumą bendruomenių, galite gal plačiau pasamprotauti šiuo aspektu?

Kaip įtakoja vietines bendruomenes? Teisingai?

Taip.

Joo, aišku... Pavyzdžiui, kaip pasakyti, turime giminaičius Bubiuose, kurie eina į mokyklą, ir mes daugiau sužinome dabar vienas su apie kitą, kaip mūsų vaikams sekasi, nes jie daugiau tiesiog bendrauja su vietinėm bendruomenėm. Jo dėl vietinės bendruomenės, tai galbūt... žinau, kad, pavyzdžiui, Kurtuvėnuose yra bendruomenė įsteigta, mes ten nesam, bet žinau, kad toje pačioje mokykloje bendruomenės renginiai yra rengiami. Vaikus, kiek žinau, bet jie tikrai traukia tos pačios bendruomenės ir vaikus. Jeigu mes norėtumėme vat paprašyčiau, turėčiau laiką. Tikrai galėčiau ten irgi eit megzti ir ką nori tą daryti. Bet tiesiog laiko nėra. O vaikus jo, pabūna ir su tom bendruomenėm tie vaikai. Tiesą sakant, taip turėtų būti su mokytoju, su juo ir būna, bet būna, kad ten įsipina kartu į veiklas, ir kartu jie leidžia. Ar dabar mes kažkiek tai sužinome daugiau apie bendruomenes Bubiuose? Ne. Kažką daugiau, bet man atrodo, kad čia gal daugiau... Čia aš pats gal turėčiau domėtis, žinai ten nu, pasiklausti, kaip ten yra su tom bendruomenėm, kaip ten vyksta, bet kad kažko pajusti kaip tenais daugiau vyksta kažkokios komunikacijos tarp bendruomenių kitam skyriui... nors jo, buvo renginiai, mačiau, ėjo kartu vaikai trijų mokyklų - Aukštelkė, Bubiai ir Kurtuvėnai, buvo ten suaugusių žmonių. Aš pats nebuvau. Jie ten kartu darė visokias

rungtis. Tai tiesiog nu va per tai matosi. Sakau, gal aš visko ir nežinau. Bet kad matosi, kad kartu jie daro renginius, tai taip. Dabar, ką tiksliai žinau, kad buvo sporto renginys kažkada tenai kartu. Bet kad labai, sakykime, matytusi, kad tos vietinės bendruomenės... nes kas yra vietinė bendruomenė, tai atskiras vienetas įsteigtas, ar ne? Net ne mokykla, tai yra atskiras vienetas ir kad tos grupės ten pilnai komunikotų su ta mokykla, aš to nelabai žinau.

Supratau, na, šiaip apie mokyklą jau tikrai išsamiai pakalbėjome. Gal dar turiu tikrai tokį klausimą. Kaip suprantu, važiuojate į Šiaulius dirbti, bet Šiaulių rajone gyvenate, ir tas visas, sakykime, vietines aktualijas turbūt sekate ir žinote, ir man įdomi yra truputėlį politinių aktualijų perspektyva. Galvojant, sakykime, apie tą gyvenimą Šiaulių rajono savivaldybėje, ypač kai vyksta rinkimai, pavyzdžiui, savivaldybių tarybų rinkimai... Kiek plačiau yra kalbama būtent švietimo klausimais? Ar jums yra užstrigę kas nors, kad vietiniai politikai keltų kažkokias švietimo problemas ir tai politinėse savo kampanijose įvardintų?

Jo, ką žinau, kad per rugsėjo pirmą pasirodo politikas, vienas kitas, taip šventėse ateina vienas kitas, dovanėlių atsineša žinau, ateina politikai, nori, kad matytų juos. Čia nieko blogo. Politika yra politika. Viskas gerai, jo, tiktais toks... Žinau, kad... ant ko jie tikrai turi arkliuką, tai jie žinau labai stengiasi, kad jokiais būdais nebūtų uždaryta mokykla. Reik pripažinti, čia visi kiša nagus, kas tik netingi ir norėtų uždaryti, bet tas nėra labai paprasta, stipri bendruomenė, įdėti didžiuliai pinigai į pačią mokyklą... Ir čia žiūrint iš to mokinių kiekio, aš įsivaizduoju, nežinau, bandau spekuliuoti, nes labai dažnai atėjus pabrėžiama, kad mes viską darome, kad ta mokykla tikrai būtų, gyvuotų ir nebūtų uždaryta. Taip atvirai yra pasakoma ir aš suprantu, nes net neabejoju, kad tuose ekseliniuose skaičiuokuose Kurtuvėnai atrodo, kodėl čia dar neuždaryta, kaip čia dar nevyksta. Bet čia yra excelis, o excelis yra viena, o gyvenimas yra kita. Tai aš tikiu, kad jie gina tą gyvenimišką pusę, tiktais ką esu pastebėjęs, vieną dalyką. Kažkada perėja yra neuždėti gulintys policininkai, buvo jie tenai, sulūžo, nuėmė, nutrūko ir kažkada su tuo politiku bendravau. Tai, sakau, žiūrėk, tu gyveni netoli, tos perėjos nėra. Ar čia tau, pavyzdžiui, neįdomu? Nu suprantu, kad labai faina, kad tu kalbi už mokyklą, kad čia jinai nebūtų dingusi ir visa kita. Bet gal gali pakalbėti ir kad ta perėja atsirastų, tai... ką sako - čia ne mūsų kelias, čia kelių direkcijos. Nu, sakau, ir ne mano kelias, bet tu tiesiog pasidomėk ir toliau nueik ir pagalvok biškutį, penkiais žingsniais į priekį, kaip suorganizuoti tą perėją, nes jeigu visi vaikščiosime ratais, sakysime, čia ne mano šiukšlė, tai kas galų gale priims ir lauksime, kada kažkas nusileis iš dangaus, tai va. Tai biški to tokio gal rūpesčio, realaus rūpesčio, nes ne tik dovanėlė rugsėjo pirmą, bet kai mes pasakom politikui kažką, kad va reikia perėjos, nes pro Kurtuvėnus pravažiuosit, matysit, ten yra ženklai, bet nėra gulinčių policininkų, o vaikai vaikšto ir nėra iš viso zebra pažymėtas, nes nublukęs jau ir pan. Ir yra motyvuojama pasakymu, kad čia ne mūsų kelias, mes nežinome, ką daryti...

Čia visai irgi svarbų momentą užkabinote, minėjote, kad Kurtuvėnų mokykla, aišku, dabar ji, kai yra skyrius, tai čia jau turbūt apie kažkokius uždarymus tikrai negalvojama, bet prieš tai, kai ji veikė kaip atskira savarankiška mokykla, aš, kaip suprantu, tokių kalbų, kad ją galbūt reikėtų uždaryti buvo, taip?

Jo, jo, mes girdėdavom.

O gal dar bent jau pasakyti, aš tada ir vietinę spaudą gal pasižiūrėsiu, kokie politikai grynė, sakykime, tą idėją, kad ta mokykla turėtų būti išsaugoma, išlaikoma ir pan.

Politikai, kokie politikai, ane. Žinau, kad man atrodo, Darius Ramančionis ir, man atrodo, esu girdėjęs, man atrodo, ir pats savivaldybės meras.

Labai striginėja ryšys <...> Pokalbį netrukus užbaigėme.

12 INTERVIU

Respondentas: Birutė Grybienė, 4 mokinių mama, Dubysos aukštupio mokykla (Bubių skyrius)

Interviu data: 2022 m. kovo 10 d.

Galbūt galėtumėte pakomentuoti apie savo santykį su aptariama mokykla: tai kiek jūsų vaikų lanko Dubysos aukštupio mokyklą, kurioje jie klasėje, kurį konkrečiai mokyklos skyrių lanko?

Taip, aš turiu keturis vaikus. Dvi mano mergaitės yra lankiusios Bubių mokyklą, mažieji pradėjo lankyti Bubių mokyklą, dabar Dubysos aukštupio... sakykime, pradėjo dėl to, kad darželyje buvo skyriai irgi priskirti prie mokyklos. Šiuo metu esam labai patenkinti, visada nesiskundėm mokykla, kadangi tai yra kaimo mokykla, ne tiek daugiau vaikų, bent pirmosios mergaitės, kada lankė, nebuvo didelės labai klasės, labai atkreipiamas dėmesys, pagalba kiekvienam mokiniui suteikiama tokia individualesnė, kaip kažkada girdėjau iš užsieniečių - nu tai jūs turite tiesiog privačią mokyklą, už kurią nereikia mokėti savo vaikams, tai tiesiog taip gal pakomentuočiau.

O dar lygtais nepamirėjote, kurį konkrečiai skyrių, ar Bubių?

Bubių.

Supratau, gal tada dar galėtumėte plačiau pakomentuoti, dėl kokių priežasčių būtent šią mokyklą rinkotės?

Rinkomės pirmiausia, kad čia buvo galima pradėti lankyti darželį, esam dirbantys, tai buvo labai svarbu. Arčiau būtų kaip ir Kurtuvėnų skyrius mums, bet tuo metu nebuvo ten ir darželio jokios galimybės, ir paskui buvo ten sujungtos klasės praecityje, Kurtuvėnų skyrių tik pradinė ir jos buvo sujungtos, tai esu pati mokiusis tokioje klasėje, tai tikrai nenorėjau vaikams, norėjau, kad grynai būtų individuali. Kiekvienas turėtų savo klasę, ne mišrios būtų.

Supratau, tai jau šiek tiek palietėte tą situaciją, kuri buvo mokyklose iki jungtinės mokyklos įsteigimo Kurtuvėnuose. Gal dar galėtumėte šiek tiek apie Bubių plačiau papasakoti, kokia ten situacija buvo - ar vaikų buvo pakankamai, ar kažkokių iššūkių irgi nebuvo kilę?

Ne, nebuvo, bent mano vaikai, kuriuos lankė, tai nebuvo, nes ten buvo klasėje apie dešimt mokinių, tai tikrai nebuvo nuostatos, kad reikėtų juos jungti tas klases, jokių problemų tuo neturėjome, bet kuo klasė mažesnė, tuo aišku mokiniams paprasčiau ir mokytojai didesnę dėmesį gali atkreipti. Sūnus lanko, pas jį jau 20 klasėjų vaikų, antroji B, tai nu jau tiesiog matosi, biškį daugiau reikia pastangų įdėti patiems.

Kaip buvo įkurta jungtinė mokykla, ar kažkokius pokyčius pajutote? Ar nebuvo kažkokių ryškiai jaučiamų pokyčių? Švietimo, pavyzdžiui, kokybės atžvilgiu, galbūt infrastruktūros atžvilgiu.

Aš manau, kad labai pasikeitė pasikeitus dar pradžiai, nebuvo apjungta į vieną, bet pasikeitus direktoriui, pradėkime gal nuo šito ir tikrai daug atsirado ir švietimo, ir dabar tos tokios neformalios veiklos, kiekvieną temą analizuoja ir mėnesio pabaigoje būna toksai bendras aptarimas. Vakar grįžo laimingi, buvo su robotais, sulaukia svečių įvairiausių - rašytojų, sportininkų, nu kitoks praplėtimas... tos veiklos gali įvykdyti... tyrimais papildyti, sakykime, kiekvieną tą pamoką kažkokią, labai pasikeitė tas mokslas tiesiog ir turime galimybę keltis į kitą vietą, bet mokyklos atžvilgiu buvom tikrai susimąstę, kad keisim, bet šiuo metu tai apsisprendę esam, kad tikrai nekeisim mokyklos.

Tai tuos pokyčius sietumėte netgi ne su jungtinės mokyklos įkūrimu, o būtent su Vaido Bacio atėjimu vadovauti mokyklai?

Taip, taip, aišku nuo direktoriaus... Aš manau, visas pagrindas yra nuo direktoriaus ir ar tai būtų jungtinė mokykla, ar... Aišku, kai tai jungtinė mokykla daugiau lėšų galima pritraukti, vaikus pavėžėti ir į bendras tas veiklas, tiesiog didesnis tas finansavimas gal yra, kada tu prašai 30 vaikų, o ne dešimt, nu paprasčiau gal yra... Aišku, tėvams buvo gal susirūpinimas, iš pradžių visiems. Kaip čia taip bus, kaip čia vienas direktorius ant trijų mokyklų, nebus jo kiekvieną dieną, toks kažkoks pasimetimas, bet tikrai nejauciam ir kiekvieną dieną gali ir paskambinti ir parašyti, jeigu kažkokios problemos iškyla, visada sprendžiamos jos laiku.

Dar truputėlį grįžtant prie to steigimo proceso jungtinės mokyklos, tai ar direktorius pats tėvus, mokytojus ir kitus mokyklos bendruomenės narius, supažindino su ta idėja ar čia dalyvavo ir savivaldybės atstovai? Galbūt atsimentate. Kad supažindinti buvome tikrai, manau, kad direktorius. Gal buvo kažkokį jį ten projektą kaip prašė iš savivaldybės, bet pagrindė pristatė tai direktorius.

Remiantis jūsų patirtimi, kiek plačiai į tą jungtinės mokyklos steigimo procesą buvo įtraukiami tėvai? Buvo tiesiog, man atrodo, ir tėvų susirinkime keletą kartų pristatyta ir paskui turėjome apklausas, galėjome balsuoti, ar čia mes sutinkame, ar nesutinkame, išreikšti savo nuomonę kiekvienas, ko mums reikia, tai buvo viskas išsamiai paaiškinta, tai nekilo ir tų problemų didelių.

Supratau ir minėjote, kad tam tikrų nuogaštavimų buvo kilę dėl to, kad direktorius dirbs per kelias mokyklas iš tėvų pusės... ar buvo dar kažkokių kitokių minčių?

Ne, nu gal nebebuvo tų labai didelių, kada atėjus naujam direktoriui ir pradėjus iš karto matytis, kaip keičiasi mokykla, jos, sakykime, ne tiek gal išore kol kas, bet pats vidus visas pritaikomas vaikams, man atrodo antrą dieną vos ne, direktoriui atėjus, kitose klasėse atsirado nauji suolai, kurie po kažkiek ten metų tarnavę, tai buvo sugebėta gauti ir tos technologijos, ir kompiuterį kiekvienas... Tuo karantino metu, kurie nu tėvai, kaip mums aišku keturis kompiuterius namie turėti, nu, nelabai pavyko, iš mokyklos visada buvo pagalba ir suteikta, parūpinta visiems, be jokių problemų, ir dabar, jeigu susergama, vėl pamokos TEAMS platformoje, vaikas neizoliuotas, neatsilieka, tai viskas labai gerai.

Ar keitėsi mokytojai, kaip buvo ta jungtinė mokykla?

Mokytojų pasikeitė nemažai sakyčiau gal, bet nu gal atrodė, kad kai kuriems seniesiems bus labai sunku prisitaikyti, bet šiai dienai aš matau, kurie tikrai yra likę, jie prisitaikė ir puikiai visas tas naujoves įvaldę. Jeigu kažkur trūksta, gal ir vaikai jau sugeba mokytojui padėti, bet jie tikrai turi daug tų programų, kuriomis naudojasi, tai nėra tos problemos.

Supratau, tai su mokykla susijusius klausimus jau kaip ir aptarėme. Remiantis jūsų patirtimi, kai vyksta rinkimai, ir šiuo atveju, pavyzdžiui, kai vyksta savivaldybių tarybų rinkimai, kiek viešojoje erdvėje galima pastebėti, girdėti politikus, kalbančius apie švietimo klausimus?

Kadangi esu... balsuoju ne tam rajonui kažkaip, tai labai sunku, per daug į Šiaulių r. nesigilinu tuos politikus. Bet, aišku, kažkiek tai yra atkreipiamas jų dėmesys tam ugdymui. Aš manau, kad kažkiek. Šiaip ir savivaldybė, kada rinko ir direktorių, aš ir pati dalyvavau, iš tėvų komiteto atstovas buvo pakviestas ir išreiškėme nuomonę, tai tikrai... ir vaikų tada atstovas buvo iš mokyklos tarybos.

Čia galite gal plačiau papasakoti? Čia, kai buvo renkamas direktorius dar Bubių mokyklai kaip atskirai?

Taip, taip, kada buvo Bacys renkamas. Paskui aš jau nebebuvau ta tėvų komiteto pirmininkė, tai gal kažkas ir kitas dalyvavo iš mamų, bet tada buvome į savivaldybę pakviesti - ir mokinių, ir tėvų atstovai, dalyvavom rinkimuose...

Aš nesu, deja, susipažinusi. Ar čia tokia įprasta procedūra, kad kviešti - tėvus, vaikus?

Žinokit, nežinau ar seniau taip buvo, bet dabar kažkaip lygtai, nes tuo metu rinko du direktorius, tai buvo ir kito mačiau. Tai gal čia šiek tiek pasikeitė.

Supratau, tai galbūt dar yra kažkokių dalykų, kurie, jūsų manymu, šiame kontekste būtų svarbūs?

Nu, gal nelabai, žinoma... Nu kaip kalbėjome apie tą savivaldybę, tai jina skiria tas lėšas gal kaip ir visai bendrai tai mokyklai dabar, tikrai jau pačios mokyklos apsisprendimas į kurią vietą daugiau mato, reikia paskirstyti tas lėšas... Tai su laiku šiek tiek viskas tvarkysis, nes mokinių daugėja.

Tai ačiū jums tada už tai, kad atradote laiko.

13 INTERVIU

Respondentas: Vilija Rentelienė, pavaduotoja ugdymui laikinai einanti direktoriaus pareigas, Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla

Interviu data: 2021 m. gruodžio 15 d. (prasta įrašo kokybė)

Galbūt visų pirma galėtumėte patikslinti, kiek mokinių yra Jūsų atstovaujamoje Liubavo Juozo Montvilos pagrindinėje mokykloje, kadangi skirtinguose šaltiniuose duomenys šiek tiek skiriasi?

Mes turime 54 mokinukus, bet iš tikrųjų mes įtraukę ikimokyklinukus, nes jų ten 17. Yra pas mus jungtinė grupė. Tai ikimokyklinukai ir priešmokyklinukai toje grupėje - ikimokyklinukai nuo trejų metų, o pradinėse klasėse - pirmose, ketvirtose klasėse turim 17 mokinukų. Tai jungtinės klasės pas mus pirma, trečia ir antra, ketvirta jungtiniai. Na, ir 5, 9, 10 klasės šiais mokslo metais neturime. Praeitais mokslo metais neturėjome devintos klasės, nes buvo trys aštuntokai, o šiais mokslo metais neturime, neturime dešimos klasės. Tik devintokus, tai penktose, devintose klasėse turime 20 mokinukų. [...] Tai yra pradinukus ir devintas klases, tai 37 mokinukai. Sumažėjo...

Supratau. O sakėte, kad buvo vienais metais 3 mokiniai ir nesusidarė 9 klasė, jeigu neklystu, tai čia praeitais metais...

[...] Toje klasėje turi būti aštuoni mokinukai [...] jungtinėse klasėse turi būti aštuoni. Šiais mokslo metais išimties tvarka, čia su buvusios direktorės pagalba, tiesiog išliko, išliko devinta klasė su penkiais mokinukais.

Taip, nes kaip tik ir norėjau pasiklausti dėl tų mokinių... Bet, kaip jūs sakote, bet išimtis buvo padaryta kažkokia, buvusios direktorės iniciatyva leido vykdyti ugdymą [...]

Taip, leido ugdymą vykdyti devintoje klasėje, kurioje tik penki mokinukai.

O galbūt žinote, kokiais argumentais buvo remiamasi? Ar būtent tuo argumentu, kad galbūt kita mokykla yra labai toli ir mokiniams labai daug laiko reikėtų skirti vykstant į mokyklą? Ar buvo kažkokie kitokie argumentai naudojami?

Nu, vaikai iš tikrųjų pripratę šitoj mokyklėlėj vis tiek tiek metų prasimokinę ir nenorėjo... kas norėjo, tie išėjo. Ir šiaip dar nors tą mokyklėlę truputį išlaikyti, kad kad ir mokytojams... ir mokytojai darbo turėtų, ir ir vaikai norėjo į mūsų mokyklą.

Supratau. Šiek tiek analizavausi bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos bendrąjį planą ir, kaip suprantu, jame tokios ganėtinai pozityvios prognozės numatomos [...] dėl vaikų skaičiaus. Kaip manote, ar pavyks planuose numatoma situaciją pasiekti?

Na, manau, kad mes jo tikrai nepasieksime, nes tikrai mokinių mažėja ir, žinant švietimo ministrės nurodymus dėl jungtinių klasių ir pan., tai manau, kad Liubavo pagrindinėje mokykloje liks tik pradinukai. Bent jau yra planuojama, kad jungti gal prie kažkoko... ar prie gimnazijos, ar prie kitos mokyklos, jungti su kita mokykla. Tai mes jau taip, kiek kalbėję esam, tai jau liks tik pradinukai.

Ir ikimokyklinis skyrius?

Taip. Ikimokyklinis ugdymas bus vykdomas, priešmokyklinis ir pradinis.

Ir, kaip minėjote, greičiausiai mokykla taptų kitos mokyklos skyriumi, tiesiog paprasčiausiai reorganizacijos principu?

Taip, manau, kad savivaldybėje yra yra tokių planų, minčių, nes iš tikrųjų vaikų labai nedaug. Tuo labiau kad mes, pavyzdžiui, iš Kalvarijos atsivežame. Dabar devintoje klasėje turime keturis mokinius, kurie [...] gyvena Kalvarijoje. O Kalvarijos savivaldybėje yra Kalvarijos gimnazija.

O šiaip įdomus kontekstas, kodėl būtent tie mokiniai ir vyksta į jūsų mokyklą? Ar čia buvo taip, kad jie seniau gyveno ne Kalvarijoje ir yra mokęsi jūsų mokykloje ir dėl to norėjo tęsti ugdymą būtent šioje mokykloje? Ar čia kažkokie kitokie veiksniai lemia, kad jie vis tiek važinėja į kitą miestelį iš Kalvarijos, kurioje taip pat yra mokykla?

Teko, teko kalbėtis su viena mama, kuri iš Kalvarijos leido savo vaikučius [...] Tai vaikai... na, mažesnė mokyklėlė, vaikai beveik visi sužiūrėti. Gal dėl to. Kiti nenori didelėje mokykloje, galbūt prastai jaučiasi emociškai. Tai va, kai eina vyresni broliai, paskui prisijungia ir jaunesni, ir taip... Dar galbūt ir daugiau būtų buvę iš Kalvarijos pas mus, bet kadangi pradėjo kalbėti, kad bus mokyklėlė uždaroma, reorganizuojama. Na, tai tiesiog tėveliai pasiėmė vaikučius kur arčiau ir, kiek žinau, yra, kad Kalvarijoje jie gyvena, bet iš tikrųjų leidžia vaikus į Jungėnų pagrindinę mokyklą, ne pačioj Kalvarijoje. Na dabar tėveliai renkasi.

Supratau. Na, kaip ir jūs minėjote, mokytojų bendruomenė jau kalbasi apie tuos galimus pokyčius ateityje, kad galbūt Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla bus reorganizuojama, tai man įdomu, ar, sakykime, šias mintis paskatino būtent ministrės J. Šiugždinienės požiūris į jungtines klases ir kad bus imamas pokyčių ugdymo organizavimo jungtinėse klasėse atžvilgiu? Ar čia jau ir anksčiau buvo kalbama, nebūtinai atsižvelgiant į ši jungtinių klasių organizavimo aspektą?

Na, manau, kad kalba ir anksčiau buvo. Iš tikrųjų, jeigu jau jungtinė klasė nesusidaro keturi mokiniai, tai automatiškai... tuo labiau kad ir gimnazijoje mažėja vaikučių. Pavyzdžiui, iš Kalvarijos gal jie vyksta į Marijampolę ar kažkur, į kitas savivaldybes. Tai taip jau...Jau jautėme visi, kad kad čia vaikų mažėja ir gali vykti reorganizacija.

Supratau. Tada dar norėčiau pasiteirauti, kadangi jūsų mokykla yra visai netoli pasienio ir ten daugiau tokių aplinkui kaimiškų vietovių galima matyti. Tai mano klausimas būtų - ar jūsų atstovaujama mokyklą lanko ir kiti mokiniai, registruoti ne Kalvarijos savivaldybėje, o kitoje savivaldybėje?

Ne, mūsų mokykloje mokosi tiktai Kalvarijos savivaldybės vaikai.

Pasižiūrėjau dar, kad ugdymo procesą šiek tiek vėliau pradate, pusę devynių ryto, tai, kaip suprantu, būtent dėl pavėžėjimo?

Taip, iš aplinkinių kaimų daugiausiai turime vaikučių ir [...]

Supratau, pereinant prie kito klausimo. Ar tos neigiamos demografinės tendencijos sąlygoja papildomus mokyklos išlaikymo kaštus? Na, pavyzdžiui, finansinius, administracinius ar kitokio pobūdžio?

Nu šiaip kas liečia... Nuo vaikų skaičiaus iš tikrųjų priklauso ir mokytojų atlyginimai. Mažėja vaikų, mažėja, mažėja finansavimas, bet dar kažkaip nesiskundžiame, žinokit. Turime lėšų ir dabar planuojame daug įsigyti, dar papildomai mokymo priemonių ir sporto inventoriaus, ypač pradinių klasių vaikams, už tai, kad tikimės, kad jie dar liks kitais metais... Tai nežinau, tai truputį atlyginimai sumažėjo mokytojams, bet iš tikrųjų, jeigu jau žiūriu į kitą medalio pusę ir vaikučių mažiau.

Tada dar atitinkamai noriu pasiklausti [...] Pasižiūrėjau taip pat ŠVIS duomenis, kur yra nurodytas mokyklos bendras plotas ir klasių bendras plotas ir to ploto dalis, tenkanti, vienam mokiniui. Ir pasižiūrėjau tokią tendenciją, kad pavyzdžiui, nuo 2013-14 mokslo metų iki 21-22 mokslo metų bendro ploto mokiniui tenkanti dalis kvadratiniais metrais iš esmės padidėjo beveik dviem kartais. Tai galvojant apie šiuos duomenis, ar būtų galima sakyti, kad tam tikros ūkinės mokyklos patalpų išlaikymo išlaidos, atitinkamai didėja būtent dėl to mažėjančio mokinių skaičiaus?

Iš tikrųjų mes tokių atliekamų patalpų ir neturime, o gal tas plotas vienam vaikui didėjo todėl, kad mažėjo vaikų... Automatiškai, sumažėja vaikų, padidėja likusiems plotas. O šiaip išlaikom.

Taip, o galvojant apie Lietuvos finansavimą, švietimo modelį, kad mokinys turi savo krepšelį lėšų ir kadangi, sakykime, mažėja mokinių skaičius, didėja tas mokyklos plotas, tai turbūt būtų galima galvoti, kad iš to krepšelio mokinio daugiau reikia atseikėti pinigų atitinkamai ir mokyklos išlaikymo išlaidoms. Ar čia ne visai taip būtų?

Gal ko gero nelabai šituo klausimu, už tai, kad aš tik nuo rugsėjo pradėjus dirbti, tai faktiškai šitose pareigose, žinok, laikinai atlieku direktoriaus funkcijas. Tai kažkaip ir anksčiau nebuvau, susijus su tuo ir nežinojau tos visos situacijos. O dabar atrodo, kad viskas... Iš tikrųjų, negalėčiau pakomentuoti šito klausimo.

Supratau. Turiu dar vieną klausimą, dėl kurio labiau iš konteksto galbūt žinosite, remiantis tuo, kad šioje srityje jau dirbate tikrai ne vienerius metus [...] tai mano dar vienas klausimas buvo irgi dėl to finansavimo. Čia iš to bendrojo plano pasižiūrėjau informaciją. Tenai nurodomos mokykloms skirtos lėšos, ir jos yra, sakykime, padalinamos į dvi dalis - mokymo lėšos ir savivaldybės biudžeto lėšos. Tai aš tikrai noriu pasitikslinti, ar tos mokymo lėšos - tai čia reikėtų suprasti, kad jos yra iš centrinės valdžios, t. y. Švietimo ministerijos gaunami asignavimai [...]?

Turiu atsiprašyti, skambina, turiu pakalbėti telefonu. *[kalbasi telefonu]* Atsiprašau.

Viskas gerai.

Šito gal irgi nelabai galiu, bet kiek aš žinau, kiek čia per porą mėnesių susidūriau, tai ministerija - tai mokymo lėšos. Iš jų eina ir atlyginimai mokytojams, o savivaldybės lėšos, tai man atrodo aplinkai, čia mūsų techniniams darbuotojams.

Supratau, kaip tik to ir norėjau paklausti. Tai tos savivaldybės lėšos, galima suprasti, tokioms kaip ir ūkinėms reikmėms daugiausiai skiriamos, bet iš savivaldybės lėšų, kaip suprantu, nei kiek nėra skiriama ugdymo procesui ar ten kažkokių priemonių pirkimui? Ar gali būti ir tokių momentų?

Bijau žinokit pameluot. Jeigu jūs norėtumėt pasitikslinti, tai būtų labai gerai, kad jūs tiesiog parašytumėt ir aš pateikčiau savo buhalterei ir ji atsakytų į šiuos klausimus, bijau suklaidinti.

Taip, norėjau ir dėl mokytojų darbo krūvio pakalbėti, tai jau kaip ir atsakėte. Tai tada dar noriu tik pasiklausti, ar tie mokytojai, kurie dirba Jūsų atstovaujamoje mokykloje, jeigu pilnas krūvis nesusidaro, ar jie vyksta ir į kitas mokyklas, kažkokias aplinkines mokyklas dėstyti dalykus?

Na, ko gero dauguma tik čia. Iš tikrųjų, turime dorinio ugdymo mokytoją, tikybos, kur dirba dar vienoj mokykloje, turim matematikos mokytoja, kuri dirba. Vis tiek dorinio ugdymo viena savaitinė pamoka, tai yra mažas krūvis. Na, mūsų matematikos mokytojai tikrai turi krūvį, bet ji dar dirba kitoje mokyklėlėj. Na, o šiaip, pavyzdžiui, lietuvių kalbos mokytoja yra vyresnio amžiaus, ir ji dėsto tikrai mūsų mokykloje. Muzikos mokytoją metodininkę turim, tai jina dirba dar ir kitoje mokykloje, dar ir NVŠ turi būrelį... Bet dauguma mes čia [...] Pavyzdžiui, užsienio kalbos mokytoja, čia, galima sakyti, porą kilometrų, trys kilometrai iki mokyklos, čia arti gretimam kaime, gyvena. Aš pati esu irgi vietinė. Tai viskas vietoj, labai smagu turėti, gyventi čia ir turėti vietoj darbą.

Na taip, žinoma, suprantama. Tiktais aš gerai neišgirdau, gal galite pakartoti, kokia dar mokytoja sakėte, dirba čia, gyvena du-trys kilometrai nuo mokyklos?

Užsienio kalbos, dėsto anglų ir rusų kalbą, vietinė. Šiaip mokytojai siūlė padirbėti ir kitoj mokykloj, bet žinot kartais... kai dar truputį gali iš ūkio prisidurti kažką ir... arba kitam ir užtenka iš tikrųjų, nes dabar darbas mokykloj, tai tikrai su kiekvienais metais sunkėja. Vaikučiai keičiasi, jų motyvacija, norai irgi keičiasi...

O galvojant būtent tuos pokyčius bendrąja prasme, buvome šiek tiek užčiuopę tą pandemiją kontekstą ir kad ir tas mokymas nuotoliniu būdu buvo vykdomas bent dalį laiko. Tai man įdomu, kaip su šia nūdienos aktualija pavyko dorotis ir ar mokytojai jau priprato? Ar kažkokių kilo sunkumų, iššūkių?

Na, iš tikrųjų pripratome, matote, išmokome ir ZOOM naudotis. Iš tikrųjų jaunesni, tai jie gabesni, na, o mums vyresnio amžiaus... Buvo tų iššūkių, bet kažkaip tai ir mūsų mokiniai. Dauguma, žinokit, bendravo, per „Messenger“. Tiesiog susikūrė grupės feisbuke ir dauguma... kiti mokytojai, nors nors nedaug, mes bandėme į Classroom, per kitas tas platformas, bet nelabai pasiteisino. Paskui, kai pasibaigė tas nuotolinis, tai visi džiaugiamės, kad sugrįžome į klases ir galime kontaktui, nes kažkaip tai nelabai.

Taip, žinoma, kontaktinis ugdymas. Turbūt sunku konkuruoti su tuo nuotoliniu ugdymu. Tai, kaip suprantu, per „Messenger“ ir pamokos [...] vyko susiskambinant tai sukurtai grupei?

Taip, taip. Ir iš tikrųjų, kai buvo nuotolinis, tai va taip pagalvos, kai pas mus yra jungtinės klasės, tai mes net kalbėjome, pavyzdžiui, jeigu turime penktą-šeštą, jungtinę, tai ten buvo galimybė mokytojams jungtis, pavyzdžiui, tik su penktokais. Kažkurį laiką skirti [...] na, aišku, mes buvom pasidarę grafiką pagal tai dirbom. Jungėsi tik šeštokai. Tai vis tik tas laukimas truputį buvo...

Supratau, tai vadinasi, bandėte atskirti kažkiek. [...] Na, kadangi bandėte ir tokius būdus, kad galbūt atskiros penktokams ar šeštokams pamokos buvo vedamos, ar pastebėjote kažkokius švietimo kokybės ugdymo pokyčius pasiekimų prasme, ar sudėtinga vertinti tuos pasiekimus? Nes, na, vis tiek nuotolinis ugdymas jau pats savaime tuos pasiekimus koregavo.

Šiaip, žinokit, labai mažai daliai mokinių tai buvo geriau nuotolinis, jie ir atlikdavo užduoteles, ir atsakinėdavo, o didesnei daliai, tai tikrai reikėdavo... būdavo, kad skambina mokytojos tėveliams, prikelia, kad prikeltų, kad keltųsi ir jungtųsi prie pamokėlių. Visko būna. Mokslas tai šiek tiek nukentėjo. Iš tikrųjų, ten buvo pas jus klausimas - vienas iš klausimų apie pasiekimus, apie dalyvavimą olimpiadose. Tai, na jau dabar, kas liečia gabius mokinius, tai, sakyčiau, porą metų mes jų jau

nebeturime... Nėra norinčių labai... Nėra motyvuotų iš tikrųjų vaikų, kad labai stengtųsi... Nors, pavyzdžiui, šiais mokslo metais Lietuvos etnokultūros olimpiadoje dalyvavo mūsų viena septintokė, bet pačioj savivaldybėj labai nustebom, kad buvo nedaug mokinių, nors turime irgi porą gimnazijų. Tai šiaip vaikų noras, ir kas liečia mokymąsi, ir kas liečia neformalųjį ugdymą, neformalųjį švietimą, tie visi būreliai - tai mažėja norinčių ir nežinau... Atrodo, bandom ir skatiname mokinius... bet labai sunku. Galbūt pas mus va, kaimo mokyklėlėj gal sunkiau, bet kai paklausai, žinok, yra kur mokytojai dirba ir gimnazijose, ir didesniuose miestuose, kad situacija panaši.

Taip, prie šio klausimo norėjau pereiti. [...] Dar tiktai norėčiau sugrįžti prie, na, minėtų, pavyzdžiui, nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo, PUPP, kaip suprantu, ar dabar tiktai priminkite, PUPP, turbūt irgi buvo aktualus, nes turėjote dešimtokų?

Taip, taip, pernai turėjome... [...] Ketvirtokai - šeštokai - aštuntokai pas mus. Irgi tikrinamės tas žinias.

Ir, atsižvelgiant, į tuos rezultatus, kaip bendrai vertintumėte mokinių pasiekimus? Ar irgi matote, kad galbūt trūksta kažkokios motyvacijos, ar dar kažkokie kitokie veiksniai yra svarbūs?

Iš tikrųjų trūksta motyvacijos, ir vaikams nesvarbu, kaip jie bus įvertinti, ir tikrai kažkaip taip sunku pasakyti. Net klausiu, kodėl, o jiems ai, nenori... Iš tikrųjų sakiau, kad motyvacijos neturi, bet čia daugiau vyresnių klasių mokiniai. Dar nori dalyvauti mūsų pradinukai tikrai, nori visur dalyvauti, ir jie labai aktyvūs. Bet vyresnių klasių tai tikrai...

Tik aš dar pasižiūrėsiu. Tačiau galbūt, kadangi stebite tendenciją savo mokinių pasiekimų ir, kaip suprantu, mokykla disponuoja ir turi duomenis apie tiek apie NMPP ir PUPP patikrinimo rezultatus? Na, bent kažkokius vidurkius.

Turime, bet tai čia prieš porą metų, nes, kai buvo pandemija, tai nevyko tie patikrinimai. O šiaip tai mes su mokytojais aptardavom, mokytojai matydavo, kur didesnės spragos, tiesiog su vaikais papildomai padirbėdavo...

Galbūt iš tikrųjų galėtumėte pasidalinti tais duomenimis [...]

Tai čia jums gal reikėtų nuskanuoti tiesiog... Kai būna suvestinės klasių. Pavyzdžiui, prasidėjo šitie patikrinimai ir antroje klasėje. Ir dabar mes gavę užklaimą ir tiesiog turime spręsti, ar mes dalyvausime Nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinime, tai galvojam.

Tai, supratau tai tada, pasiderinsime [...] Galvojant, apie mokinių pasiekimus, ir akademinėje literatūroje yra pastebimas tas ryšys tarp, socio-ekonominės mokinio aplinkos ir jo pasiekimų ar motyvacijos mokytis ir pan. Tai aš norėčiau dar ir iš tos prizmės pasiteirauti. Pavyzdžiui, dabar pandemijos laikotarpis tam tikras problemas labai kaip ir parodė, kad dalis mokinių neturėjo, sakykime, namuose internetinės prieigos ar kažkokių priemonių - nešiojamo kompiuterio, planšėčių. Švietimo ministerija ėmėsi veiksmų, kad ta situacija būtų koreguojama. Tai galbūt galėtumėte pakomentuoti jūsų mokyklos kontekste ar buvo sakykime, tokių mokinių, kuriems reikėjo tokios pagalbos priemonių prasme?

Reikėjo, reikėjo ir mes, kai turėjome planšetinius kompiuterius, išdalinome. Bet mes turėjome ir kelis mokinius, kurie, kurie mokėsi iš mokyklos. Tai aš pati ir mūsų socialinė pedagogė, mes tiesiog juos prižiūrėjome, jie jungėsi ir bendravo, dalyvavo pamokose čia, pas mus, iš mokyklos, nes neturėjo namuose... Na, tiesiog vieni motyvacijos neturėjo, tai čia vaikų gerovės komisijos sprendimu buvo sugrąžinti į mokyklą. Aišku, jie padirbėdavo. Jeigu matydavom, kad jau jungiasi, dirba aktyviai, tai po to vėl sugrįždavo į namus nuotoliu. [...] Buvo vienetai iš tikrųjų, vieni tai buvo, kurie neturėjo internetinio ryšio, jie mokėsi iš mokyklos.

Supratau... Kadangi jau perėjome prie tos, sakykime, švietimo kokybės veiksnių dalies, sutinkama, kad mokinių ugdymui yra svarbios tinkamos sąlygos būtent tam procesui organizuoti, tiek pakankama ir gera pastato būklė, tiek kitos infrastruktūros, plačiąja prasme. Tai galbūt galėtumėte plačiau pakomentuoti savo dabartinę mokyklos pastato ir kitos infrastruktūros būklę - ar ji yra patenkinama, Jūsų manymu? Minėjote, kad ugdymo procese yra pilnai visos erdvės išnaudojamos, taip?

Taip, erdvės išnaudojamos. Pastatas iš tikrųjų yra geros būklės. Na, gal mes truputį... turime aikštiną. Tik norėtume įsigyti treniruoklių, tokių didesnių, stambesnių priemonių. O šiaip tai, manyčiau... yra biblioteka pas mus bet, bet kažkaip tai vaikučiai nelabai noriai ten lankosi. Ten irgi organizuoja renginius. [...] Nežinau, galbūt kaip kitos mokyklos turi laboratorijas, tai mes, mes tokių neturime. Ir iš tikrųjų, atsižvelgiant dabar į tai, kad bus mokykla renovuojama, tai neverta jų ir įsigyti. Šiaip tai mokytojos va paskutinė išvyka buvo, mokytojos vežėsi penktų-devintų klasių mokinius į Marijampolę, į STEAM, tą atviros prieigos centrą. Patiko mokiniams, pasižiūrėjo...

Taip, kaip tik norėjau šitai paminėti, nes mačiau jūsų puslapyje mokyklos... Ar yra planuojama reguliariai, sakykime, vykti į STEAM centrą, būtent tą ugdymo procesą praturtinant tokiu būdu?

Manau, kad taip, nes iš tikrųjų... dabar, kai šalta, žiemą ne, bet pavasarį, kai bus šilčiau, ir tuo, kad mes turim iš... pažintinei veiklai skiriamos lėšos yra, ir stengiamės mes jas išnaudoti, kad vaikams būtų įdomu ir naudinga. O šiaip, kai mes taip

pakalbėję su mokytojų kolektyvu, galvojame, kad kažkokių labai gabių mokinių pas mus nėra ir mes kažkokių pasiekimų akademinį, nepasieksim didelių, aukštų. Tai mes bent kalbame, kad orientuojamės į emocinių kompetencijų, apie vaikų socialinių įgūdžių ugdymą, daugiau į šitų kompetencijų ugdymą.

Ir čia tada pasiklausiu [...] žiūrint į tą bendrą šalies kontekstą, ar jūsų mokykloje yra tokių mokinių, kur galbūt iš šiek tiek sudėtingesnio socialinio- šeiminio konteksto?

Daug nėra, bet bet turime porą šeimų, gal sakyčiau.

Supratau, dar šiek tiek prie techninės būklės norėčiau sugrįžti. Kadangi matau, jog paskutinis toks kapitalinis remontas 2010-ais metais buvo atliktas, kaip ir minėjote, kažkokie kosmetiniai darbai jau yra planuojami [...] Galbūt galėtumėte dar detalizuoti, kada konkrečiai jie planuojami atlikti? Ar čia savivaldybės lėšos bus skiriamos?

Ne, mes naudosime turimas lėšas. Turime sutaupę lėšų truputį. Tai planuojam iš tų lėšų kompiuterių klasę atsinaujinti, turim lauko aikštiną. Svajojame pasitvarkyti irgi, įsigyti vieną kitą treniruoklį. Ir iš tikrųjų paskutinis remontas ir kosmetinis remontas, tai vyko veterinarinės tarnybos dėka, kuri mus aplankė, ir mes buvome priversti pasitvarkyti valgyklą. Aišku, ten ir anksčiau reikėjo. Nežinau, bet lėšų buvo neskirta. O dabar mes minimaliai iš tikrųjų atsinaujinome valgyklos patalpą, maisto gamavimo patalpą, buvo taip pat ir maisto, kur vaikučiai valgo, nes tas pastatas, valgykla mūsų yra maždaug du šimtai metrų nuo mokyklos. Vaikučiai eina valgyti į kitą pastatą. Ten buvęs darželis. Ten dar kažkada anksčiau buvo ir ikimokyklinė grupė. Mokėsi vaikučiai, ten mokyklos biblioteka yra, tai ten mes pasiremontavome.

Supratau, o gal dar galite konkrečiau pasakyti, kada buvo atliekamas, kada čia vyko, sakykime, tas veterinarinės tarnybos vizitas, ir atitinkamai, tie darbai buvo atliekami?

Darbai vyko neseniai, bet aš kažkaip primiršau [...]

Galite metais daugumą nurodyti, mėnesį...

Žinokit, viskas šiais mokslo metais čia vyko. Spalio mėnesį, spalio 14 d., tai darbai faktiškai prasidėjo nuo spalio 19, tai va spalio mėn. vyko.

Bet jie, kaip suprantu, tie darbai - jau pabaigti?

Jie pabaigti, kas liečia valgyklą, taip jie pabaigti tie darbeliai, yra nuotraukos sukeltos mūsų feisbuko, nes yra mokykla susibūrus feisbuką.

O biblioteką, ar irgi tvarkėte kažką?

Netvarkėm, dar ne, tos patalpos taip ir likę.

Supratau. Dar norėčiau šiek tiek stabtelėti prie tų jungtinių klasių. Tai jau kaip ir kalbėjome ugdymas yra organizuojamas jungtinėse klasėse. Kaip manote, ar tai skatina, ar tai turi kažkokių, sakykime, efektų kokybiškam ugdymui?

Manau, kad kokybė nukenčia, nes iš tikrųjų darbas... ir mokytojui sunku, ir vaikai kartais būna išsiblaškę. Na, tiesiog dėmesio nesukaupia. Manau, kad kažkiek nukenčia.

Ar bendraujant su savivaldybės atstovais, ar yra irgi kalbama apie jungtines klases, kad, kaip jūs dabar ir minėjote, Jūsų manymu, bent dalinai ta kokybė šiek tiek nukenčia? Tai ar yra šie argumentai išsakomi, ar savivaldybė kaip tik yra linkusi galbūt, sakykime, žiūrėti į tą išlaikymą mažesnių mokyklų dėl bendruomenės palaikymo ir pan.?

Buvo dabar, praeitų mokslo metų pabaigoje. Tai faktiškai šitų metų pradžioje, buvo apklausa dėl darbo jungtinėse klasėse, tai iš tikrųjų mes su direktore rašėm savo nuomonę... buvo klausta.

Tai, kaip suprantu, savivaldybė organizavo apklausą?..

Bijau pameluoti, žinokit, iš kur ta apklausa buvo, ar čia iš Švietimo ministerijos, ar čia iš savivaldybės... Bet manau, kad situaciją žino savivaldybė. Ko gero, dabar, ypač po ministrės, pareiškimų.

Taip, nes buvo pasakyta, kad Kalvarijos savivaldybė yra viena iš tų lyderių, sakykime, jungtinių klasių prasme šalies kontekste. Tai turbūt savivaldybė tą ministrės argumentą tikrai išgirdo. Gerai, kadangi tikrai labai detalai aptarėme tą švietimo kokybę, tai jau pereisiu prie jau tos paskutinės dalies. Kadangi jau ir taip užsitęsė mūsų pokalbis, bet man asmeniškai labai įdomu tai tikiuosi, kad ir jums, na, įdomu pasakoti ir dalyvauti...

Man įdomu jūsų klausyt, nes su kai kuriais klausimais, jūs daugiau žinot galbūt negu aš, nes, pavyzdžiui, dar` ta pertvarka, kaip reikiant, nesusipažinau. Kadangi nuo rugsėjo pradėjau dirbti, tai kitokie, kitokie reikalai. Daug visokių ir su mokytojais, ir su mokiniais... tai žinot, ne su viskuo susipažįsti, ir ne viską gali sužūrėti ir atsakyti...

Taip, suprantama, čia laiko faktorius svarbus [...] Grįžtant prie paskutiniųjų klausimų, konkrečiai referuosiu į pertvarkos plano rengimo procesą. Planas buvo patvirtintas 2021-25 metams, vadinasi, jo rengimo procesas turėjo 20-ais metais, galbūt 21 metų pradžioje vykti... Remiantis jūsų patirtimi, ar rengiant planą, buvo rengiamos plačios

konsultacijos su švietimo bendruomene - su mokytojais, galbūt yra įtraukiami ir kažkokie atstovai iš Švietimo ministerijos? Galbūt čia galėtumėte papasakoti?

Aš nežinau, žinokit, rengiant planą, tai gal vadovavosi mūsų informacija apie mokinių skaičių. Aš bent taip sakyčiau.

Kad, sakykime, kažkas iš mokyklos konkrečiai būtų kaip ir deleguotas kažkokiai bendrai diskusijai?..

Iš mūsų mokyklos nebuvo, galbūt iš kitų mokyklų. Nežinau, nežinau, žinokit, čia dėl šito negaliu pasakyti.

Supratau, reikės pasidomėti. Dar papildomai iš tiesų norėčiau pasiklausti... minėjote esate vietinė ir šioje savivaldybėje [...] matote tuos ir politinius, ir kultūrinius, ir visokius kitokius procesus, kurie vyksta, tai man įdomu, ar kai vyksta Lietuvos savivaldybių tarybos rinkimai, tose rinkiminėse kampanijose, kur vis tiek būsimi Tarybos nariai bando savo nuostatas pristatyti bendruomenei. Ar švietimo klausimui buvo daug dėmesio skiriama? Galbūt atsimenate, ar buvo kalbama daug apie švietimą? Ir jeigu taip, į kokius aspektus buvo koncentruojamasi daugiausiai?

Na, manau, kad kiekvienuose rinkimuose atkreipiamas dėmesys į švietimo problemas ir pan. Bet kai vyko tie rinkimai, tai iš tikrųjų ir mokyklose buvo daugiau mokinių, ir bent jau buvo kalbama, kad šituose mažuose kaimeliuose, ir ypač tokiam atokiam kaip mūsų, mes skaitomės pas pasienio, faktiškai arčiausia mokyklėlė prie pasienio. Tai, na, mums garantuodavo tokį išlikimą, kad iš tikrųjų šitos mokyklos neuždarys, kad dar mes čia gyvuosime. Bet tada ir vaikučių daugiau buvo, o paskui kažkaip labai staigiai pradėjo mažėti tų vaikų mokyklose ir automatiškai dabar, žiūrėkit, yra kaip yra. Mes kažkaip jau susitaike su tuo, kad čia nieko nepakeisi, ieškosim darbo kitur.

Tai kaip suprantu, kaip ir jūs minėjote, tas mokyklos lokacijos aspektas buvo minimas. O ten, sakykime, apie kokią švietimo kokybę, jungtines klases ar apie mokyklą kaip bendruomenės židinį?

Apie mokyklą kaip apie bendruomenės židinį... iš tikro sakydavo, kad jeigu uždarys mokyklą, tai nieko neliks. Faktiškai kaimuko ir nebėra, nes iš tikrųjų mokykla pagrindas, mokyklos mokiniai įvairiuose renginiuose visą laiką dalyvauja, mes turime čia laisvalaikio salę Liubave, tai iš tikrųjų ir visur dalyvaujame su vaikais. Įvairūs renginiai - vasario 16, kovo 11, Užgavėnės, ir šiaip visokios šventės... Iš tikrųjų be mūsų mokyklos mokinių neapsieina.

Ta salė, kur minėjote, tai čia, kaip suprantu, jūsų mokykloje ta salė yra? Ar dar Liubave?..

[...] Liubavo seniūnijoje yra laisvalaikio salė, ir mes nuomojamės, mes kaip mokykla savo sporto salės neturime ir einame, nuomojame tenai, tą salę. Mūsų mokiniai sportuoja.

Dar dėl tų patalpų, minėjote, kad per kelis pastatus visas minėjote yra išdėstyta, per du pastatus, kaip suprantu. Ir tada dar ta salė sporto naudojama seniūnijos [...]

Salė, taip. Ir dar turime vieną... seniau buvo dirbtuvės, mokyklos dirbtuvės, tai dar viena. Aišku jįsai savivaldybei priklauso kaip kaip ir visi kiti, bet mes naudojome tomis patalpomis.

Supratau, o dar grįžtant prie to argumento, kad mokykla yra kaip bendruomenės centras [...] Ar šis argumentas, sakykime, skambėjo paskutinių rinkimų metu?

Ko gero, buvo kalba apie tai...

Ir tada dar kitas momentas. Mačiau, kad dabar savivaldybės meras yra Vincas Plikaitis, partijos Tvarka ir teisingumas narys, o prieš tai buvo Valdas Aleknavičius, TS-LKD. Na, kadangi tai yra kaip ir skirtingos politinės jėgos, ar galima sakyti, kad matosi skirtingas požiūris į švietimą, mokyklas? Ar kažkokių skirtumų nejaučiate?

Aš manau, kad ne, žinokit. Iš tikrųjų, buvo palaikymas iš vieno mero ir iš kito. Ir va, pavyzdžiui, dabartinis meras iš tikrųjų palaikė mus, kad liktų tik devinta klasė [...] Šiaip tai dabartinis meras... nepasakysiu tiksliai prieš kiek metų, bet jis mokytojavo pas mus, buvo kūno kultūros mokytojas. Ne ilgai dirbo, bet kažkiek kažkiek dirbo.

Supratau. Kaip manote, ar tas aspektas, kad mokykla yra įsikūrusi pasienyje, prisideda prie to, kad bandoma išlaikyti mokyklą, ar kita mokykla yra labai dideliu atstumu? Jeigu, sakykime, šita mokykla būtų uždaroma, ar tai sukeltų labai daug nepatogumų vietos bendruomenei... Gal čia galite plačiau pakomentuoti?

Na, dabar, jeigu tiksliau, tai, pavyzdžiui, Kalvarijos gimnazija, nuo mūsų yra 20 kilometrų, bet yra, yra truputį arčiau Sangrūdodos gimnazija. Jinai irgi čia, sakyčiau kaip pasienio mokykla, tai nuo mūsų mokyklos 15. Kažkur apie apie 15 kilometrų. Arčiau yra Akmenynų pagrindinė mokykla. Mūsų mokykla ir Akmenynų pagrindinė mokykla, mes pagrindinės mokyklos, tačiau Akmenynų mokyklėlėje yra daugiau mokinių. Na, mes tokia atkampesnė mokyklėlė, sakyčiau, kadangi tikrai toliau būtų centro. Tai arčiausia būtų Akmenynai. Nežinau, ką mūsų savivaldybė suplanuos, prie kur mus jungs, bet manau, kad iš tikrųjų su nedideliu kiekiu vaikų, nežinau, ar apsimoka. Žinot, tos lėšos, visa kita. Galų gale, ir kūrenimas, ir... nu ir transporto išlaidos, čia kaip nuspręs, kaip taupiau.

Na, jūsų manymu, žiūrint į tas išlaidas, kurios tenka mokyklos išlaikymui, tiek aplinkos ir pan. Turbūt būtų, kaip suprantu, efektyviau mokyklą apskritai uždaryti, ar ne? Jeigu pavėžėjimas yra gerai užtikrinamas...

Šiaip norėčiau, kad, pavyzdžiui, pradinukai [...] kažkaip mes visi nusiteikę, kad tų vyresnių klasių nebus vaikučių, nes iš tikrųjų ir iš mūsų dabar į pavyzdžiui, kas Liubave mokosi, iš Liubavo kaimo, jie irgi gimnazijoje. Toj mūsų mokyklėlė gal būtų ir buvę daugiau vaikų, bet jau jie, pavyzdžiui, į penktą klasę išėina į gimnaziją Kalvarijos, kiti šeštos ar septintos klasės iš iškeliama į gimnaziją. Tai norėtusi, kad čia išliktų mažiukai, kuriems kuriems ta mokyklėlė... Mes čia daug ir vietinių turime ir iš aplinkinių kaimų mažiukų galime atsivežti, į pradines klases [...] nes tėveliai labai suinteresuoti, kad kad... žinot mažiuką išleisti, kad ir ten 15-20 kilometrų, bet vis tiek tas pavėžėjimas. Aš nežinau. Mano pačios vaikai užauginti, ir jie jie augo, jie mokėsi čia, tai vis tik kiti, kurie, kurie važinėjo į kitą mokyklą, pavyzdžiui, Kalvariją, kurie važiavo mokytis, tai mano vaikai dar miega, o jau jie atsikėlė, jau laukia autobuso. Tai va, šitas ankstus kėlimasis, vežimas.

Taip, na ir dėl būrelių visokių, neformalios veiklos taip pat kyla iššūkių. Paskui kaip vaikams grįžti, nes vis tiek pavėžėjimas yra orientuojamas labiau į pamokų laiką, kaip suprantu?

Taip, ir mes stengiamės savo pamokų tvarkaraštį, pavyzdžiui, vaikams būrelius įdėti ir ir lanko tie, kurie... na žinot, kur laisvas, pagrinde penktokai, šeštokai, kur mažiau pamokėlių turi. Pavyzdžiui, devintokai, kai visą laiką po septynias pamokas, tai jiems... nors jie faktiškai dabar... tas tas pastebėjimas, kad jie iš tikrųjų ir nenori. Dar iš pradinių klasių, penktose klasėse, dar pasirenka kelis net būrelius, dar mes sakom, ar tu suspėsi, na, bet žinot, svarbu noras yra. [...] bet jiems jau tas neaktualu. Ir šiandien mūsų devintokai jau, penkių pamokų norim jau čia, sunku jiems sėdėti, mokytis...

Taip, supratau. Tas argumentas, kurį minėjote, kad bent jau pradinis ugdymas būtų, sakykime, arčiau namų, jis yra tikrai dažnai minimas ir suprantamas, būtent per tuos praktinius aspektus.

Aš nežinau dėl [...] finansų iš tikrųjų... Man nereikėjo, aš nesusidūriau su tuo. Čia skaičiuoja savivaldybė, ko gero. Užtai užtai jie taip paskaičiavę. Mes žiūrime kaip mamos, kaip močiutės, kaip tie vaikai čia vietoj, kad jiems būtų smagu ir saugu, iš tikrųjų.

Taip, buvote užsiminusi apie tėvus, kad ir tėvai yra suinteresuoti. Tai, kaip suprantu, vis tiek turbūt yra ir tėvų branduolys, kurie rūpinasi [...] tuo, kas vyksta mokykloje?

Taip, nes mes turime mokyklos taryboj. Į mokyklos tarybą pas mus įeina trys mokiniai, trys tėveliai ir trys mokytojai. Išsirinkę ir pernai, ir šiais metais, turime tris mamytės, sakyčiau, gana aktyvias, kurios turi mažus vaikus... Vienos mamos vaikas mokosi ketvirtoje klasėje, kitos mamos - trečioje, tai dar mažiukai, tai jos irgi kažkaip suinteresuotos.

Supratau, o dar jeigu, sakykime, liktų tiktais pradinis ugdymas, ir ikimokyklinis, priešmokyklinis, tai automatiškai tos vietos kaip ir daugiau atsiranda. [...] Na, kaip manote, ar išnaudotumėte visas patalpas, ar jau kažkurios patalpos nebūtų pilnai išnaudojamos?

Aš manau, kad jeigu taip būtų, nežinau, kaip čia spręst, kaip valdžia spręst. Bet mes čia kaip pasikalbam, tai būtų galima valgyklėlę į mokyklą, į mokyklos patalpas, kad čia vaikai būtų maitinami mokyklos patalpoje. Galbūt būtų galima dvi klases sujungti ir pasidaryti sporto salę. Viską vietoj, vienoje patalpoje, kad vaikams būtų galimybė.

Taip, supratau, tai vadinasi kažkokių svarstymų mokyklos bendruomenės viduje tikrai yra...

Mes čia pakalbam viduj, taip, o kaip nuspręst savivaldybė bus matyt.

Na, ir gerai jau toks paskutinis klausimas [...] jūs minėjote, kad jūs laikinai einate šias pareigas. Ar jūs jau tapote kaip ir mokyklos direktorė ir šitas konkursas jau baigtas?

Netapau aš, iš tikrųjų direktorę išleido ir aš tik laikinai einu tas pareigas. Bent jau pasirašiau, kol bus paskirtas kitas direktorius. Bet kaip supratau, ko gero, gal ir nebus.

Na taip, na, atsižvelgiant į kontekstą dabartinį. O galbūt galite pasidalinti dėl kokių priežasčių ankstesnė vadovė kaip ir baigė darbą – ar ji buvo vyresnio amžiaus, ar perėjo kažkur kitur dirbti?

Ji buvo jaunesnė už mane metais ir baigėsi kadencija, ir faktiškai gruodžio mėnesį buvo skelbtas konkursas, neįvyko, nebuvo norinčių. Paskui dar direktorė dirbo, dar iki rugpjūčio pabaigos [...] Ji keitė specialybę, baigė specialią pedagogę ir išėjo dirbti kitur.

Ji, kaip minėjote, yra specialioji pedagogė dabar, tai dirba kitoje mokykloje, taip?

Dirba kitoj savivaldybėj, kitoj mokykloj.

Supratau. Galbūt dar yra kažkokių aspektų, kurie būtų svarbūs, būtent galvojant apie dabartinį kontekstą ir, jūsų manymu, juos reikėtų paminėti?

Net nežinau žinokit. Jūs dar buvot minėję, kad pakalbinsit iš savivaldybės kažką... gali jie geriau žinos apie tas mūsų mokyklas...

Taip, tai ačiū už pokalbį.

14 INTERVIU

Respondentas: Marija Kabelkienė, Kalvarijos savivaldybės Švietimo ir ugdymo skyriaus specialistė
Interviu data: 2022 m. vasario 15 d.

Galbūt galėtumėte pakomentuoti, koks Kalvarijos rajono savivaldybės požiūris yra apskritai bendrojo ugdymo mokyklų tinklo optimizaciją?

Na, kadangi dalyvauju Kalvarijos savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus esu vyriausioji specialistė tai, be abejonės, mūsų skyriaus tikslas ir yra kaip ir užtikrinti švietimo politikos... valstybinės švietimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje. Tai, be abejo, mokyklų tinklų optimizavimas, išvis mokyklų tinklas savivaldybėje, jis yra kuriamas arba, sakysime, optimizuojamas, vadovaujantis būtent teisės aktais, tai yra šiuo atveju Vyriausybės nutarimas ir, be abejonės, pagal jį mes ir gyvename. Bet visų pirma tai dar irgi apsprendžia aišku, teisės aktai, bet apsprendžia ir mokinių skaičius mokykloje. O dabar, kadangi tokia tikrai situacija, ne tik pas mus, bet ir visoje Lietuvoje, mokinių skaičius, šeimų mažėja, gimstamumas mažėja, vadinasi, ir vaikų skaičius mažėja. Tai, savaime aišku, čia tikrai nėra kažkokio tai prieš, na, priešingo požiūrio, neoptimizuoti, netvarkyti tinklą, pas mus tikrai tokių nėra. Tiesiog žiūrime į mokinių skaičių. Jeigu mokyklose yra pakankamas mokinių skaičius, kurį finansuoja, gali finansuoti valstybė, mes tokią mokyklą tikrai išlaikysime, ir išlaikome, o jeigu aišku nėra, vadinasi, dirbame, gyvename pagal teisės aktus.

Jūsų požiūriu, kokie pagrindiniai veiksniai skatina savivaldybės peržvelgti mokyklų tinklą? Iš jūsų atsakymo, kaip ir girdžiu tokius preliminarinius atsakymus, tai teisės aktų numatyta tvarka, demografinė situacija. Ar dar kažkokių papildomų veiksnių matytumėte?

Matote, mes savo laiku, kadangi savivaldybė mūsų įsikūrusi 2000-aisiais metais, tai mūsų reorganizavimas mokyklų vyko labai daug anksčiau. Pas mus iš tikrųjų nuo 2000-ųjų metų, nedidelėje šitoje kaimiškoje savivaldybėje buvo tikrai ir pradinių mokyklų, ir pagrindinių mokyklų turėjome didelį tinklą ir, savaime aišku, kad vyko jau tuo metu, vos tik prasidėjo reorganizavimai mokyklų, pertvarkos tiksliau, ir mes šiuo metu neturime visiškai pradinių mokyklų, turime būtent tas penkias pagrindines mokyklas ir dvi gimnazijas. Tai iš tikrųjų tie patys yra, kaip jūs minėjote, ką aš minėjau, kad įpareigoja arba nauji teisės aktai, arba paprasčiausiai mokinių sumažėjimas mokykloje, dėl kurių, sakysime, sumažėjimo tiesiog valstybė nefinansuoja. Be abejo, ir todėl tiesiog, žinot ir sakyčiau, patys gyventojai, šiuolaikiniai tėvai jau irgi supranta, kad vaikas negali mokytis kartu su kitos klasės mokiniu ir nesvarbu, kad tai yra kaimas, bet sakau, jauni tėvai, jie kitaip jau žiūri, požiūris irgi yra kitas.

Dar vienas aspektas, kuris mane domina, galbūt kažką papildomai dar galėsite pakomentuoti, tai švietimo kokybė. Tai, pavyzdžiui, kaime jungtinėse klasėse organizuojamas ugdymas, galbūt ir mokinių pasiekimai... Tai ar savivaldybė, spręsdama dėl mokyklos veikimo, lygiai taip pat į švietimo kokybę atsižvelgia? Galbūt dar kažkokie reikšmingi veiksniai?

Taip. Be abejo, tikrai labai svarbu ir mums švietimo kokybė, tikrai taip, ir mes puikiai suprantame, kad toje pačioje jungtinėje klasėje, kai mokosi kelių klasių mokiniai, pasiekti tikrai... ir yra nedaug mokinių, sakykime, aštuoni, kas yra dabar va būtent tas mažiausias mokinių skaičius finansavimo, būtent skaičiai tokie. Kažkokios dvi kokybės tikrai tikrai negali būti, ir tas yra tikrai labai svarbu. Tačiau vis tiktai mes esame kaimiška vietovė, ir dabar pas mus yra išsidėstę visos, sakysime, mokyklos labai gražiai seniūnijose. Na, jūs turbūt ir pati suprantate, kad kaimo vietovėje esanti mokykla tai visų pirma yra, kaip mes sakome, kultūros židinys - apie mokyklą viskas toje seniūnijose iš tikrųjų ir sukasi, visas ir kultūrinis gyvenimas, ir šiaip bendruomeniškumas tas, viskas tikrai taip. Tačiau tikrai neatmetame švietimo kokybės tikrai. Ir nuolatiniai tikrai tokie siekiai yra, tikrai ir šitos, pavyzdžiui, dabar minimos mokyklos, Liubavo pagrindinės mokyklos yra siekis aišku, ir jų veiklos plane. Tai būtent kokybės, švietimo kokybės gerinimas, tai tas tai tikrai. Na, bet žinot, kada mokinių yra nedaug, ir tai kaimiška vis tiktai teritorija ir irgi kontekstas, kuriame gyvenam, ir šeimos žinot, yra tikrai labai daug... Turime socialinės rizikos šeimų. Šitie vaikai lanko šitas mokyklas, jau nelabai jie sakysime važiuoja į tą tolimesnę mokyklą, gimnaziją. Savaime aišku, kad labai gerai ir gerai besimokančių mokinių tokioje nedidelėje mokykloje jų iš tikrųjų yra vienetai, ir, žinokit, tas irgi tikrai didelių rezultatų tokiose mokyklose tikrai nėra, bet ne tik pas mus, čia taip yra visoje Lietuvoje. Aišku, iš kitos pusės, ten yra daugiau, sakysime, vaikų, turinčių specialiuosius ugdymo poreikius, tai jiems aišku, žinokit, didesnė ta visa sauga, globa tikrai tokioj mažoj mokykloj irgi turi plusų. Tikrai tie vaikai yra daugiau ir pastebimi, ir matomi visapusiškai, ir kas liečia sakysim ugdymą netgi, to mokytojo dėmesio jie pamokoj tikrai gauna daugiau negu, sakysime, toj didelėje klasėje. Tai čia, žinokit,

irgi kaip pažiūrėsime, iš kokio kampo pažiūrėsime ir kaip pažiūrėsime. Bet sakau tai nėra tikrai mums, kad jeigu sakysime, tikrai ta kokybė yra nu prastesnė, uždaryti dėl to mokyklą - tikrai nedarome šitaip [...]

Supratau, tai iš tiesų įvardijote labai daug veiksmų. Šalia to gal galėtumėt plačiau pakomentuoti, ar mokyklų tinklas Kalvarijos savivaldybėje, Jūsų nuomone, yra optimalus? Vienoje diskusijoje buvo galima matyti viceministro Ramūno Skaudžiaus pasisakymą, kad optimali mokykla rajonuose būtų su 200 mokinių, nors atsižvelgiant į demografinį kontekstą, kai kuriais atvejais sudėtinga tai užtikrinti. Tai galbūt galėtumėte dar plačiau pakomentuoti?

Na, mūsų savivaldybėje tikrai nėra tinklas optimalus, tikrai ne, ir savaime aišku, kad pagal dabartinį Vyriausybės nutarimą tikrai teks jį optimizuoti, ir mes jau manome, kad nuo... nemanome, bet tokie planai jau yra. Teiksime savivaldybės tarybai tvirtinti būtent sprendimą dėl mokyklų tinklo, būtent optimizavimo. Ir nuo rugsėjo 1-os tikrai ketiname reorganizuoti Liubavo pagrindinę mokyklą, kadangi joje yra jungtinių klasių ir pagrindiniame ugdyme, ir pradiniam ugdyme ir savaime aišku yra ten mažiau negu 60 mokinių. Tai kaip ir čia, žinokite, tikrai ir su mokyklos bendruomene... žino jie šį atvejį, tikrai ateitis tokia. Dabar dėl kitos mokyklos Akmenynų pagrindinės mokyklos, čia jau kita seniūnija yra, ten taip pat yra virš 100 mokinių, bet jeigu taip pat ir ten yra viena pagrindiniame ugdyme jungtinė klasė, tai jeigu, žinokit, irgi taip nesusidarytų ten dvi atskiros klasės, o išliktų šitas jungtinis, taip pat jinais būtų irgi mokykla reorganizuota. Tai šiaip jau nuo rugsėjo pirmos tai tikrai tas palies Liubavo pagrindinę mokyklą. Tačiau mes ją norime reorganizuoti į būtent, palikti vis tikrai pradinį skyrių su jungtine ikimokyklinio priešmokyklinio ugdymo grupe, ir prijungti prie Sangrūdės gimnazijos. Kadangi kodėl taip norime? Todėl, kad pradinukų ten dar yra tikrai... ir Vyriausybės nutarimas leidžia, kad gali būti jungtinėje klasėje. Tai pas mus taip ir bus, jei aišku tėvai tikrai nepasiims, nes, matote, yra tokia, jeigu mokykla palieti, ir mokykla reorganizuojama, ir nebelieka vyresniųjų, bent pagrindinio ugdymo, žinokit, kadangi mažiukai tų pačių šeimų mokosi, tai jie pasiima ne tik vyresnius, bet dažnai pasiima ir mažiukus, tai gali ir to pradinio skyriaus ir nebeliekti. Tačiau kadangi esam būtent ta savivaldybė, maža nedidelė savivaldybė, mes turime tik vieną ikimokyklinio ugdymo įstaigą, vieną vienintelį darželį, o mūsų šitose pagrindinėse mokyklose ir Sangrūdės gimnazijoje yra būtent jungtinė ikimokyklinio-priešmokyklinio ugdymo grupė, ir ten būtent tėvai kaime gali 4 valandom atvesti vaikučius, ugdytis. Tai va mes šitą būtent ikimokyklinio ugdymo plėtrą tikrai vykdome ir žiūrime, kaip čia išlaikius ją ir ir kuo daugiau, kad tėvai galėtų leisti vaikus į būtent į institucinį ugdymą. Tai mums tas irgi labai svarbu. Na, o žinot, viceministro Ramūno Skaudžiaus teiginys, kad būtų nemažiau 200 mokinių. Aš sakau, mes ne tokia savivaldybė kaip Vilnius, Kaunas ir dar kitos savivaldybės, tai savaime aišku mūsų pagrindinė bazinė tokia, kaip mes sakom, Kalvarijos gimnazijoje yra virš 700 mokinių. Tai nesuvešim mes visų savo savivaldybės mokinių į vieną šitą gimnaziją. Ir dar, žinokit, mums truputėlį irgi tie mastai tokie, su 200 mokinių, tai čia žinot irgi, na, čia tokia irgi pamąstymai. Juolab kad ir Sangrūdės gimnazija, irgi žinot sakau būtent, kad šeimos senėja, vaikų gimstamumas mažėja, tai galbūt irgi ne už kalnų, gal apie 25-uosius metus net ir Sangrūdės gimnazija gali patapti pagrindine mokykla. Prasčiausiai nesurinksime vėl mokinių 11-12 klasėje... Tai turėtume mokinių, tai tikrai nieko prieš ir tie 200 mokinių, bet, sakau tiesiog matot pas mus yra atstumai, yra irgi mokinių vežiojimas, nes kartais vaikai, jeigu sakysime, taip atrodo, vaiką paima irgi kartais ir septintą valandą, ir po septynių penkiolika, aštuntą valandą pamokos. Žinot, vežioti tuos atstumus. Tai vaikui irgi yra nuovargis. Tai taip irgi... Na, daug aplinkybių, sakau, susideda ir susidaro.

Kaip suprantu, dėl šių naujų teisinių reguliavimų jums dabar kaip ir reikės, ir tą patvirtintą bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos planą koreguoti?

Mūsų jau jis yra patvirtintas. Matote, mes tik nepasitvirtinę būtent tokios... Ten priedas toks eina, kad iki 2025 metų turime išdėstyti mokyklas, koks jų būtent... kuo jos taps arba vyks reorganizavimas ar likvidavimas, ar paprasčiausiai niekas su jomis nesidarys, tai va būtent dabar vasario mėnesį teiksime būtent sprendimą dėl to. Na, ir ten bus numatymai jau - iki 25 metų kaip kokia mokykla kuo žinot jinais taps arba liks. O tie du šimtai tikrai Vyriausybės nutarime nėra įteisinti, čia gal žinot, tūkstantmečio mokykloje yra šitas yra, kad du šimtai mokinių, o šiaip yra 60. Būtent, jeigu mažiau negu šešiasdešimt, tada mokykla jau turėtų likviduotis arba būti reorganizuojama, va čia yra Vyriausybės nutarime. Tai pas mus kol kas ta vienintelė Liubavo pagrindinė mokykla, kuri neatitinka skaičių ir joje yra jungtinės klasės.

Supratau, tai labai puiku, kad pasakėte, jog priedas bus naujas patvirtinamas. Galvojant apie Kalvarijos savivaldybę, man įdomu kiek, sakykime, vietos mokyklos bendruomenės plačiai įsitraukia į tokį procesą? Ar kyla kažkokių nesutarimų? Ar išsiskiria savivaldybės ir gyventojų pozicija, ar ne? Galbūt galite plačiau papasakoti ir apie Liubavo mokyklą, kadangi minėjote, kad bendruomenė jau žino visą situaciją, tai kaip jie reaguoja?

Tai, be abejo, tai yra labai skaudus dalykas mokyklai, mokyklos reorganizacija, tikrai. Ir aišku pirmiausia ir mokytojų kolektyvui, tiek tėvams, kurie gyvena šalia mokyklos, aišku mokiniams tai nėra tikrai lengvi dalykai. Tai yra skaudūs labai dalykai, kadangi tikrai vaikui keisti mokyklą, žinot, kad sakysime tai pabaigę vėl, o kai tau reikia sakysime, keisti mokyklą, dar ir jos nepabaigus, tai tikrai nėra labai smagu ir gerai. Juolab kad žinot, jeigu iki mokyklos keli žingsniai vaikui, tai vėl

prasideda važinėjimas, pradinių klasių ypatingai mokiniams, tas pavėžėjimas tikrai, kadangi pas mus sakau yra tikrai atstumai, kad ir nedidelė savivaldybė, bet tikrai, jeigu taip iš to paties Liubavo į gimnaziją važiuojant, tai virš 20 km žinokit, o dar kaimai, atskirai vienkiemiai yra, pasiekti tą pagrindinį kelią. Tai tėvai turėtų kažkur iki sustojimo juos atvežti, tai tikrai daug problemų tokių prisideda. Dabar kas liečia, sakysime, mokyklų bendruomenes, ar ne, kaip jos įsitraukia. Tai, sakau, tai yra skaudu, tikrai skaudu, bet nu kažkaip žinokit, negaliu pasakyti ypatingai, va pavyzdžiui, dabar ir su Liubavo pagrindine mokykla. Mūsų vedėja, meras, vicemerai buvo nuvykę jau į mokyklą, kalbėjosi su bendruomene mokyklos ir su mokytojais, ir su tėvais. Dalis atėjo, aišku, dalis neatėjo. Tai tikrai kažkokio žinokit pasipriešinimo tikrai nėra. Visi puikiai supranta ir visi žino, kad savivaldybė, na, neturi tiek lėšų, kad ji galėtų išlaikyti mokyklas su keliais mokiniais, suprantat. Ir žiūrintį į tą, būtent irgi jų ugdymo kokybę, tai, savaime aišku tie mokytojai supranta viską, ir jie yra žinokit tikrai susitakę su tuo ir ir ir žmonės kažkaip tikrai kažkokios priešpriešos tikrai nėra, ir nemanau, kad kils kažkokių problemų. Na, nieko čia tikrai nepadarysi. Gyvenimas taip viską kartais sudėlioja, kad žinot. Bėlika tiktai gyventi taip, kaip jau yra.

O tais atvejais vis tiek minėjote, kad ten pradinis ugdymas ir priešmokyklinis yra, planuojama palikti, bet šiuo metu ir su pagrindinio ugdymo dalykais yra susijusių mokytojų, tai man įdomu, ar reorganizacijos metu sumažės tas etatų skaičius. Jeigu taip, galbūt yra mokytojams galimybė sudaroma važiuoti į kitas mokyklas aplinkines?

Taip, be abejojimo, numatome, kas bus su mokytojais. Pirmiausia mokytojams aišku siūloma, bus siūloma laisvos vietos kitose mokyklose, kiek žinau ir gimnazijoje atsiradus laisvų vietų, tai tikrai bus pasiūlyta. Bet dar vienas dalykas, kad Liubavo pagrindinė mokykla yra tikrai pasienyje jau galima sakyti, mūsų mokykla. Jie atvažiuoja, žinokit, jau ne pagrindinę darbovietę turintys mokytojai, bet antrapareigiai, kaip mes sakome, ir jie darbą praktiškai turi. Ir čia būna tik toksai prisidūrimas gal. Tai tokių mokytojų tikrai nemaža dalis šitoje mokykloje, yra iš Marijampolės atvažiuojančių, vietinių tarp kitko labai nedaug. Tik pavaduotoja dabar atliekanti funkcijas, tikrai dar gal keletas, o šiaip sakau atvažiuojantys visi. Na, ir mokytojams iš tikrųjų pirmiausia bus, jau dabar netgi pamažu, va, pavyzdžiui, ir socialinė pedagogė jau ji nuėjo į kitą mokyklą. Jau ten pasiūlė vietą, jinai dirba dabar per dvi mokyklas. Taip kad mokytojas iš tikrųjų pirmiausia visada, visada būtent mokyklų optimizavimo metu pirmiausia siūlome būtent tos mokyklos optimizuojamos į kitas mūsų savivaldybės mokyklas, jei sutinka, prašau eina dirbti.

Tas faktas, kad mokykla yra pasienyje, na, iš tiesų įdomus, ir galbūt galite plačiau pakomentuoti, ar galima sakyti, jog tas faktas, jog mokykla yra gana nutolusi nuo kitų miestelių ir kad ji yra pasienyje padėjo ilgiau, sakykime, jai išsilaikyti būtent kaip pagrindinei mokyklai, net nesvarstant apie kažkokį reorganizavimą. Ar čia nebuvo atsižvelgiama į tą aspektą, kad mokykla yra pasienyje?

Žinokit, nelabai. Mes ne tik ją turime, ir Sangrūdos mūsų gimnazija taip pat yra pasienio gimnazija, tačiau kol kas, žinokit, mokinių skaičius pakankamas, kad gautume finansavimą, šitoj mokykloj taip pat buvo gana pakankamas ir į tai tikrai nebuvo atsižvelgiama, tikrai ne. Kadangi iš to paties žinokit, tos teritorijos Liubavo yra mokinių, kurie, sakysime, net į pagrindinį ugdymą važiuoja ir į Kalvarijos gimnaziją, dalis net ir į Sangrūdą važiuoja. Taip, kad žinokit tas iš tikrųjų tikrai nėra pagrindinis dalykas.

O man dar įdomu, ar, jūsų žiniomis, ar Liubavo mokyklą lanko mokiniai registruoti, pavyzdžiui, kitose savivaldybėse? Iš karto pasakau, tikrai ne, neturime mes tokių, tikrai ne. Tai yra mūsų savivaldybės mokiniai, gyvenantys mokyklai priskirtose teritorijose, tai aplinkiniai kaimai, pats Liubavas va štai ir kiti aplinkiniai kaimai.

Supratau. Buvote taip pat užsiminusi apie mokyklos išlaikymo situaciją. Na, pasižiūrėjau skirtingas biudžeto ataskaitas ir galima matyti, kad mokyklai skiriamos ūkio lėšos vadinamosios šiek tiek augo kiekvienais metais. Tai galbūt galite plačiau pakomentuoti ir tą mokyklos išlaikymo situaciją? Ar buvo, pavyzdžiui, dar iki kol nebuvo, sakykime, priimti šitie teisiniai aktai, kurie galbūt ir paskatino tą mokyklą reorganizuoti, ar buvo svarstoma apie kažkokias alternatyvas, kad šiek tiek tuos mokyklos išlaikymo kaštus optimizuoti?

Na, taip karštai didėja, kaštai aišku auga dėl tam tikrų irgi kitų žinot įvairių priežasčių. Sakysime, brangsta elektra, kuras ir t. t.. Dabar didėja darbo užmokestis žmonėms, minimalus ar ne? Minimali alga padidėjo. Savaime aišku žmonės, dirbantys ūkio, sakysime, kur mes mokame iš savivaldybės jiems atlyginimus. Savaime aišku, ir jiems reikia didinti atlyginimus. Tai va, čia tas būtent tas, per šitą turime. Bet šiaip jeigu paimsime... kadangi žinot mokykloje yra tikrai nedidelis skaičius mokinių, tai savaime aišku, kad šitoje mokykloje mokynys iš mūsų visų savivaldybės mokyklų yra pats brangiausias, tai vat tas irgi, mes visą laiką savo stebėsenos rodikliuose šitą fiksuojame. Sakysime, kiek gimnazijoje vieno mokinio kaina ir kiek Liubavo pagrindinė mokykloj. Tai, aišku, čia yra tikrai taip, bet jau dedant ir tas pačias ūkio lėšas tikrai taip, išlaidos tikrai yra. Bet čia sakau susietos būtent su pačiu didėjimu. Žinot, vienas kitas etatukas kažkur dar gali būti prisidėti.

O dabar vis tiek, kadangi jau ta reorganizacija yra numatoma, tai aptarėme, kad, tikėtina, mažės mokytojų etatų poreikis, kadangi vis tiek bus mažiau klasių. Galbūt dar galite pakomentuoti su mokyklos išlaikymu susijusią situaciją,

ar čia irgi yra planuojama mažinti etatus? Be to, kiek žinau ten du pastatai yra, tai ar jie bus įveiklinami pilnai, ar bus dalis pastato nenaudojama ir pan.?

Be abejo, tikrai pastatas... jis yra renovuotas ir iš išorės ypatingai, klasės taip pat yra renovuotos, irgi padaryti tam tikri, žinot, tokie kapitaliniai irgi remontai, tikrai taip, kiek žinau, ir šilumos mazgas yra sutvarkytas. Dabar pati labai graži mokykla, gražioje vietoje ant kalnelio, labai graži teritorija. Iš tikrųjų tai atvažiuojant iki tos mokyklos, jau jinai šviečia iš karto. Tačiau palikus pradinį ugdymą, pradinio ugdymo būtent programą ir jungtinę ikimokyklinio-priešmokyklinio ugdymo grupę, savaime aišku mums tiek patalpų tikrai nebereikės. Mums užteks pirmam aukšte keletu klasių. Tai savaime aišku čia... bet aš šitą irgi negaliu pasakyti, kadangi tai yra savivaldybės pastatai ir ką darys, žinot, savivaldybės taryba, kaip jie nuspręs, ką toliau daryti, tai čia jau žinot jie galėtų pasakyti. Aš tikrai negaliu pasakyti. Tačiau tikrai mes viso pastato... nu mums jo nebereikės. Dabar kas liečia etatus, aišku savaime, kad ūkio, be abejo, ten liks tikrai ir iš mokytojų kas tai jungtinėje grupėje dirba vienas pedagogas, pradiniam ugdyme du pedagogai dirbs. Tai va, prašau. Na ir dar turbūt gali, dar kažkoks pedagogas atvažiuoti, viena pradiniam ugdyme anglų kalbą, kažkas užsienio kalbos žinot, gal dar, ir šitos tikybos mokytojai. Bet dabar iš ūkio dalies savaime aišku etatų irgi sumažės, tikrai sumažės, kadangi tiek tikrai nereikės. Tai savaime ir valytojos etatas mažės, savaime pradings buhalterės... aišku, kūrikai, kažkas ten vėlgi liks, bet žinot tada, kada jungiasi prie kitos mokyklos, tai tada jau irgi daromi tam tikri dalykai, kad galbūt iš anos mokyklos atvažiuos aptarnauti mokyklą, čia jau kaip anos mokyklos nuspręs. Tai va, o taip, tai tikrai mažės.

O dar tada man įdomu geriau suprasti patį procesą. Tai, sakykime, tos lėšos, kurios bus sutaupytos dėl etatų sumažėjimo ir pan., tai, kaip suprantu, savivaldybė jas perskirstys per kitas mokyklas ar jos bus orientuotos į tą mokyklą, prie kurios Liubavo mokykla bus prijungta?

Na, tai dabar žinot iki Naujų metų, kadangi... mokykla bus reorganizuota nuo rugsėjo pirmos dienos, ar ne, jau kiti mokslo metai prasidės, o vis tiek finansai yra skiriami visiems kalendoriniams metams. Taigi tos kito pusmečio lėšos savaime aišku pereina naujai mokyklai, ir jau ji ten kažkiek tai gal ir turės kitų, papildomų lėšų. Bet nuo kitų kalendorinių metų jau bus tiesiog tai naujai mokyklai, su jos skyriumi, be abejo, bus duodama lėšų tiek, kiek reikia, pagal etatų skaičių.

Supratau. Dar tada noriu trumpam sugrįžti prie to pastato įveiklinimo ir išlaikymo. Minėjote, kad čia savivaldybės tarybos nariai turės priimti sprendimą, kaip galbūt tą pastatą įveiklinti. Gal čia galite plačiau pakomentuoti kada? Ar čia, pavyzdžiui, pavasarį, ar turės priimti tokį sprendimą prieš naujus mokslo metus ir pan., kaip laike išsidėsto ši situacija?

Tai nėra skubu, kadangi mokyklos reorganizacija pagal Švietimo įstatymą, jinai iš tikrųjų, turėtų pasibaigti iki šių metų rugpjūčio 31 dienos. Viskas, mokykla jau turi būti galutinai reorganizuota. Tai toliau vyksta tokie žinot irgi mokyklos pastatų perdavimas atgal, grąžinimas savivaldybei, nes jie dabar, nu irgi jie savivaldybės, bet šiaip juos vis tiek yra mokyklos tie pastatai, bet juos paskui grąžina į mūsų savivaldybės turtą, ir tada jau ten vyksta sprendimai. Dabar žinot irgi kadangi... gali būti panaudoti tie pastatai - bendruomenės veikloms kažkokioms suprantat. Čia sakau aš negaliu už politikus pasakyti, ką jie sugalvos ir t. t.. Bet, aišku, artimiausioje po rugsėjo pirmos tikrai taryba galvos, ką su jais daryti. Nebūna taip, kad žinot jie užkonservuojami ir paliekami likimo valiai. Tikrai ne.

Na, nes, kaip suprantu, jei ten antras aukštas nebus naudojamas, bet pastatas vis tiek bus visas šildomas ir pan.?

Manyčiau, kad ne, žinokit. Jeigu... gali būti taip, kad jeigu niekas ten neišsikurs sakysim arba kažkas kažkam tai bendruomenei gal bus paskirta, negaliu pasakyti dabar. Tai, be abejo, žinokit turbūt bus galvojama, kaip tą šildymą... sumažinti tas išlaidas. Galbūt bus galima kažką antram aukšte. Antrą aukštą nekūrenti. Na, manau, kad taip, žinokit, nes turime mokyklas kur tikrai sumažėja, tai po to aišku kūrenama tik tai dalis kur vyksta ugdymas.

Supratau. Perėjome šiek tiek ir prie to galbūt politinio ciklo aspekto. Na, vis tiek savivaldybėse tarybos nariai yra kaip vietos politikai. Tai man iš tiesų įdomu, šį aspektą truputėlį ir aptarti, kadangi neišvengiamai šis klausimas yra susijęs su tuo politiniu gyvenimu, tiek konkrečioje savivaldybėje, miestelyje ir pan., ir, Jūsų matymu, kaip tarnautoja savivaldybės, bet vis tiek stebite situaciją. Tai galbūt galite pakomentuoti, kiek apskritai dėmesio yra skiriama švietimo klausimui savivaldybių tarybų rinkimo metu? Ar Kalvarijos savivaldybėje plačiai aptarinėjamas šis klausimas: ar yra kažkokie akcentai dedami, ar negalėtumėte pasakyti čia?

Savivaldybių tarybų rinkimų metu savaime aišku, kad tai priklauso nuo būsimo tarybos nario, t. y. nuo to kandidato, kiek jisai pats turbūt kaip žmogus, susijęs su švietimu, ir nuo jo tiesiog rinkimų programos, aš taip sakyčiau. Todėl, žinokit, gal atskiri, netgi, sakyčiau, tie tarybos nariai, vieni tikrai paliečia švietimo klausimus, nes kartais būna, kad ir mokytojai suprantat, tada vėlgi... jie tada aštriau paliečia tuos švietimo klausimus... be abejo, sakysime, jeigu eina kas nors iš kitos srities, tai švietimas, sakysime, jiems galbūt irgi nelabai rūpi, tai jie tų klausimų irgi neliečia savo būtent tose programose. Bet, sakysime, jeigu paliečia švietimo klausimus, savaime aišku, turime tokių tarybos būsimų, jau dabartinių jie yra, kad jie tikrai ateina pas mus

į švietimo skyrių, kalbasi su mumis, kokios tos problemos yra ir tada jas savo tose programose jau numato tam tikrus žingsnius, tiesiog ir prašo mūsų, ką jūs, ko norite, kaip ką matote, mes irgi pasufleravome, savaime aišku. Na, yra ir sakysime buvo per anuos rinkimus, aš ką galiu, atsimenu, kad būtent buvo dėl ikimokyklinio ugdymo plėtos, kadangi tikrai darželį turime, tai sakiau savivaldybės nariams, kad reikia tikrai pagalvoti apie plėtrą, neuždarinėti būtent. Jeigu ir uždaram, reorganizuojam mokyklą, tai bent palikti būtent ugdymo grupę, kad galėtų vietos gyventojai vaikus ugdyti. Tai ir tiesiog kalbėjau dar ir apie ne tik keturių valandų ugdymą, galbūt šešių, bet tada reikėtų pridėti savivaldybei lėšų, suprantat. Kiti, žinokit, labai adekvačiai reaguoja ir jie savo programose kelia tai ir turime tikrai dabar, kad tikrai neuždaro niekur, ikimokyklinio ugdymo plėtra galima sakyti toksai kaip prioritetas pasidaręs, nes pagal Švietimo įstatymą, žinot tikriausiai, kad dvidešimt ketvirtais metais bet koks tėvas, norėdamas vaiką ugdyti instituciniame ugdyme, tai mes, kaip savivaldybė, turėsime jam suteikti tokį dalyką. Todėl apie mažinimus nėra ką kalbėti, tiktai apie plėtrą, taip pat apie sakysime specialių mokinių, vaikų ugdymą. Vėlgi, tai yra mūsų irgi pareiga įgyvendinti.

Taip tai minėjote, na, tą ikimokyklinio ugdymo aktualiją jūsų savivaldybėje, o, pavyzdžiui, galvojant apie bendrąjį ugdymą, ar yra, tarkim, keliamas klausimas dėl mokyklų išlaikymo?

Na, jau 20 metų dirbu savivaldybėje, nuo pat pradžios įkūrimo, tai tikrai nėra tokios pas mus, tokio ažiotažo, kad būsimi tarybos nariai labai skelbia, kad mes neuždarysime mokyklų. [...] nėra tikrai tokio dalyko, tiesiog žmonės turbūt supranta, kad yra tam tikri teisės aktai, kad nori nenori, mes vis tiek esam savivaldybė ir turime irgi jais vadovautis. Tai tikrai tokio nėra. Galbūt, sakyčiau, toksai irgi vat geras tarybos narių sakyčiau, požiūris žinot į suaugusių mokymą. Pas mus buvo irgi suaugusiųjų mokykla būtent, irgi vidurinė dar mokykla, tai būtent ne tik kad galėjo nuo įvairaus amžiaus, nuo 16, kurie nepritampa mokykloje, sakysime, paprastoje mokykloje, tai jie čia, be abejo, nėsčiosios pas mus paskui merginos galėjo toliau tęsti mokymą, ateidavo net ir 54 metų moteris, žinau, mokėsi toliau, įgijo vidurinę išsilavinimą ir tikrai... politikų dėka yra, pavyzdžiui, įkurtas universitetas... būtent... kaip jisai čia...

Trečiojo amžiaus, turbūt?

Taip, trečiojo amžiaus, tai irgi tuo labai džiaugiamės, žinokit. Pasižiūrint, kaip į įvairius amžiaus žmones, ypatingai jau senoji karta, jie ir buvę mokytojai, ir šiaip ateina [...] ir paskaitų paklausti, ir vežiojami į keliones, ir tikrai tokios edukacijos yra naudingos. Tai tas užimtumas ir kartu aišku žinių įgijimas, tai bendravimas galų gale tarpusavyje tai žinok, tikrai prisideda ir čia būtent politikų dėka, sakyčiau.

Supratau, o galvojant, pavyzdžiui, apie pačius rinkėjus, kiek jums teko matyti, ar patys rinkėjai, sakykime, yra aktyvūs? Ar yra jaučiamas irgi toks stimulus švietimo klausimus kelti? Pavyzdžiui, ką jūs minėjote, dėl suaugusiųjų mokymosi, tiek dėl ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo ir pan.

Na, negaliu pasakyti, žinot, negaliu atsakyti už rengėjus šiaip, jų nuomonės... Gal kaip vietinė irgi, ir kartu čia gyvenu kadangi, tai yra tikrai žmonių dalis, susiduria, ir pas mus ateina tėvai tie patys, irgi yra rinkėjai galų gale. Tai savaime aišku jie ieško ir kokybiško ugdymo, ir kad mokins būtų saugus, ir kad mokykloje kuo mažiau būtų patyčių, smurto ir t. t. Tai tokius dalykus irgi aišku kelia ir savaime aišku, kad jiems tai irgi yra svarbu. Dabar kaip, už ką jie ten balsuoja rinkimų metu tikrai negaliu pasakyti.

Taip, taip, žinoma.

Bet žinot, bet iš tikrųjų sakau jaunesni tėvai, tikrai jiems svarbu vaikų savo ateitis ir rūpinasi, ir manau, kad mąsto daugiau žinokit apie tą kandidatą būsimą, tarybos narį, kaip jis žiūri į tą švietimą, manau, tikrai taip.

Supratau, supratau, tai ačiū jums.

Papildomas susiskambinimas su Marija Kabelkiene, 2022 m. balandžio 28 d.

Galbūt galėtumėte iš tos praktinės perspektyvos padetalizuoti, kas, sakykime, po tomis mokyklos ūkio lėšomis patenka?

Ai, taip... tai patenka... Sakykime taip, visas išlaikymas mokyklos - tai ir vanduo, ir elektra, ir šildymas, taip pat aišku tam tikri etatai, tai yra buhalterės mokyklos, vairuotojai mokyklos autobusų, mokykla turi kūriką savaime aišku, pagalbiniai visokie darbininkai suprantat... visa tokia ta techninė aptarnaujanti dalis tai būtent yra iš ūkio dalies savivaldybės išlaikomi etatai.

O mokymo lėšos, tai kiek esu susipažinusi, dalis mokymų lėšų, sakykime, nueina tiesiogiai - mokytojų atlyginimams, specialiųjų pedagogų, kvalifikacijos kėlimui ir pan., o kita dalimi, sakykime, disponuoja savivaldybė ir moka, kaip suprantu, direktoriams, pavaduotojams atlyginimus. Gal čia galite plačiau pakomentuoti?

Čia irgi... čia viskas eina iš mokymo lėšų, vadovų mokyklų ar pavaduotojų sakykime atlyginimai, jiems taip pat yra mokymo lėšose skirti... [...] pirmiausia, koks mokykloj yra mokinių skaičius, yra nustatyta, žinot, yra tvarka... ir tada žiūri į darbo stažą vadovo, ir jam yra tiesiog pagal patvirtintą tvarkos aprašą ten dėl pedagoginių darbuotojų, tokia apmokėjimo tvarkos aprašas... ir pagal tai tiesiog, pagal tą koeficientą jam yra mokama, bet čia yra iš mokymo lėšų.

15 INTERVIU

Respondentas: Kęstutis Krasnickas, Kalvarijos savivaldybės tarybos narys

Interviu data: 2022 m. kovo 2 d.

Gal galite trumpai prisistatyti ir papasakoti apie savo patirtį, profesinę, kuri galbūt yra aktuali šitame švietimo kontekste. Tai galbūt nuo to pradėkime.

Esu Kęstutis Krasnickas, Kalvarijos teatro „Titnagas“ režisierius, su šioms pareigomis dabar esu Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų komiteto pirmininkas, bet labai glaudžiai susijęs nesu, nes daugiau esu buvęs kultūros žmogus.

Tai turėsiu tai mintyje. O pirmininku, kaip suprantu, turbūt neseniai tapote, nes...

Visai neseniai.

Tai aš, kaip suprantu, komitete tiesiog yra, na, balsavimo būdu turbūt išsirenkama išrenkamas pirmininkas?

Mero teikimu.

Supratau, gerai, tai pakomentuokite tiek, kiek galėsite tada. Visų pirma, galbūt galėtumėte pakomentuoti, koks yra gana demonstruojamas tas požiūris būtent Kalvarijos savivaldybėje, į mokyklų tinklo pertvarką?

Mūsų visada tikslas buvo, kad kuo daugiau tų mokyklėlių išlaikyti iki paskutinio laiko, kiek tiktai įmanoma. Dabar yra Vyriausybės tiesiog reikalavimai ir su Liubavo mokykla mes tiesiog kitaip negalime pasielgti kaip tiktai ją reorganizuojant.

Bet jeigu, sakykime, nebūtų įsigaliojęs toks Vyriausybės nutarimas, tai turbūt ta mokykla tokia pačia forma kaip ji dabar egzistuoja kaip atskira mokykla ir toliau veiktų?

Aš manau, kad mes dar vis tiek būtume laukę iki paskutinio.

O gal tada galite plačiau pakomentuoti, kokie būtent veiksniai, jūsų manymu, skatino tą mokyklą išlaikyti, na, negalvojant apie jos reorganizaciją ir pan.?

Vis tiek ten yra seniūnijos centras Liubavas ir kažkaip, vis tiek aš manau, kad yra savotiška ir kultūrinė susibūrimų vieta, ir kaime, kada maža jau tų įstaigėlių belikę, tai mano nuomone, kad irgi tos mokyklėlės reiškia kaimo išliktų.

Kiek esu susipažinusi, Liubave yra ir Liubavo seniūnija, įkurta, kuri taip pat turbūt būtų galima sakyti, yra kaip tam tikras galbūt kultūrinis centras bendruomenės. Bet sakytumėte, kad vis tiek kita mokykla yra svarbus dėmuo?

Taip.

Gal galėtumėte pakomentuoti, kokie jūsų požiūriu pagrindiniai veiksniai skatina tą mokyklų tinklą peržvelgti?

Pagrindiniai demografiniai veiksniai, todėl, kad mažėja vaikučių.

O kaip manote, ar ne tas dabartinis mokyklų tinklas, esantis Kalvarijos savivaldybėje? Ar jis yra optimalus, ar vis tik reikėtų dar jį, sakykime, pertvarkyti?

Kol kas aš manau, kad dar visos mokyklėlės gali gyvuoti su savo mokinių skaičiais, mes dar išsiverčiam.

O jeigu galvotume apie tai, kad pakankamai mokinių skaičius kai kuriose mokyklose neišvengiamai lemia, kad ugdymas yra organizuojamas jungtinėse klasėse. Kaip vertintumėte būtent šitą aspektą - ugdymo organizavimą jungtinėse klasėse?

Žinoma, nekaip vertinu, todėl, kad mokymo kokybė vis tik yra prastesnė negu kad ne jungtinėse klasėse.

Tačiau tai neturėtų būti toks kaip pagrindinis argumentas mokyklą uždaryti, ar ne taip supratau?

Taip, taip.

Tai gal galite pakomentuoti plačiau, kokie čia dar veiksniai tada yra svarbūs?

Nu kažkaip ir minėjau, kad vis tik reiškia kaimuose mažėja kultūrinių įstaigų ir mokykla tai yra vis tiek didžiulis žiburys. Tiek patogumo sumetimais, kadangi tie vaikai vežiojami nuo ankstyviausio ryto, išvežami ten kur nors kitur, į kitas mokyklas, reiškiasi šis pavėžėjimo. Dar kitas dalykas, kad tos mokyklos gal ir galėtų dar gyventi, Liubavo mokykla, pavyzdžiui, bet daug mokinių išvažiuoja į Kalvarijos gimnaziją, ten kokybiškesnės mokymo paslaugos.

Tai kaip suprantu, rodo praktika, kad ir ta migracija savivaldybės viduje tarp mokyklų yra svarbus veiksnys?

Taip. Čia yra tas dalykas, kad tas nutarimas buvo, kad kas kur nori, ten tas mokosi, kur važiuoja į kitus rajonus, mokinius išsiveža, reiškia, šitas labai labai negeras dalykas buvo padarytas.

Tai, jūsų manymu, turėtų būti susieta su gyvenamąja vieta ar kaip čia?

Daugiau taip, su gyvenamąja vieta.

Nes tokiu būdu tai padėtų išsilaikyti mokykloms?

Tikrai taip.

Supratau, o dar žiūrint į tą ekonominę pusę, ūkio lėšas skiriamas mokykloms. Ar tarkime yra tokios kaip ir raudonosios linijos, kada jau matosi, jog mokyklos išlaikymas pernelyg daug kaštų atsieina, ar žiūrima individualiai kiekvienu atveju?

Žiūrima individualiai, į kiekvieną atvejį, nėra tų raudonųjų linijų užbrėžta, tikrai.

Na, čia taip metaforiškai išsireiškiau. Kiek tas reorganizavimas turėtų padėti sutaupyti lėšų. Ko čia yra atsisakoma?

Labai aš manau daug, tai mes čia tikrai nesutaupysime. Todėl, kad vis tiek mokyklą reikės išlaikyti, reikės ir pagalbinių darbuotojų, tikrai, kad nebus, reiškiasi, nuo penktos klasės. Jie, kur norės, ten važiuos, nors priskiriama bus, bus Sangrūdės gimnazijos Liubavo skyrius, bet galės irgi pasirinkti, ar į Akmenynus važiuoti, ar į Sangrūdą važiuoti.

Supratau, dar tada įdomu dėl paties pastato įveiklinimo. Ar yra svarstoma kaip įveiklinti, pavyzdžiui, pastato antrąjį aukštą? Ar dar kažkokių tokių svarstymų nėra?

Kol kas yra tik tai, kad nekūrenti antrąjį aukštą, o su įveiklinimu žinot kaime labai sudėtinga.

Kiek vietos ir mokyklos bendruomenės iš tiesų plačiai įsitraukia į pertvarkos plano rengimo procesą? Ir šiuo atveju, kai mes turime planą reorganizuoti mokyklą, tai neišvengiamai palies tiek tėvus, tiek mokytojus, ar buvo kažkokie tokio įsitraukimo, bandymo galbūt pakeisti situaciją esamą?

Po truputį, po truputį matėsi, kad Liubavo mokyklėlė nyksta ir su laiku ar taip, ar taip jina vis tiek būtų reorganizuojama ar uždaroma, bet kadangi dar yra mokinių ikimokyklinio priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programose, tai šituos... mes paliksim.

Tai iš to, ką girdžiu, galima suprasti, kad ne dėl tos visos demografinės situacijos tėvai, mokytojai turėjo turbūt kaip ir nujausti...

Taip, taip...

Ir kažkokie prieštaravimai kaip ir nebuvo, kaip suprantu?

Didelio šoko nebuvo, nes visi tiesiog nujautė ir buvo bendrauta, ir su tėvais, ir visi lygtais supranta šitą situaciją.

Kaip suprantu, buvo susitikimas, rengiamas su mokyklos bendruomene ir su tėvais?

Taip, taip.

Tai gal tada galite papasakoti šiek tiek apie tą susitikimą? Kiek tėvai, mokytojai kaip gausiai dalyvavo? Ar jie patys irgi išsakė kažkokias pozicijas ir pan.

Aš negaliu labai pasakyti, nes tada sirgau ir nebuvau tam susitikime, bet, žinot, nuotaikos liūdno, žinoma. Nuotaikos liūdno, bet kitos išeities lyg ir neturime, todėl, kad ateičiai vaikučių ir nesimato, kad jų... nebent koks stebuklas įvyktų.

O galbūt žinote, kas iš jūsų kolegų dalyvavo tame susitikime?

Tai švietimo skyriaus darbuotoja ir žinau tikrai, kad meras buvo.

O Švietimo skyriaus, tai čia Marija Kabelkienė?

Marija Kabelkienė, man atrodo, buvo, o gal ir Stankevičienė, naujoji vedėja.

Man įdomios dar dabartinės mokyklos perspektyvos, yra planuojama mokykloje ugdymą rengti iki penktos klasės. Bet, jūsų žiniomis, ar visi tėvai planuoja ir toliau leisti savo vaikus į tą mokyklą? Ar galima tikėtis tokių atvejų, kai šeimoje esant vyresniam vaikui, jeigu šis pereis į kitą mokyklą, tėvai kartu nuspręš perkelti ir jaunesnį vaiką?

Aš manau, kad atsiras ir tokių atvejų tikrai, tikrai.

Kaip suprantu, tas vaikų skaičius paaiškės turbūt kokį rugpjūtį?

Taip, taip, paskutiniai. Mažu kartais kokia šeima atsikels. Būna, kad atsikelia su daug vaikučių šeima, migracija šeimų.

Kaip suprantu, savivaldybėje yra atliekamas toks kaip ir monitoringas mokyklų, na, žiūrima į jų švietimo pasiekimų rezultatus ir pan. Kaip savivaldybė vertino švietimo rezultatų situaciją Liubavo mokykloje? Ar ar buvo, sakykime, patenkinti?

Žinokit, ten kažkaip sudėtinga su mokinių mokymusi, nes tikrai gabūs mokiniai, jie tikrai yra išvažiuavę į Kalvarijos gimnaziją ir likę, žinot, tikrai tie vaikučiai, nu silpnesni vaikučiai likę. Tie tėvai, kurie turi galimybes išvežti... nors į šią mokyklą net iš Kalvarijos atvežama mokinių.

O gal žinote, pavyzdžiui, šitas atvejis toks turbūt neįprastas. Tai gal galite čia plačiau pakomentuoti, kas lemia, kad iš Kalvarijos atvažama į Liubavą?

Turbūt žinokit, kad paprasčiausiai išlaikyt mokyklėlę. Tai ir mokyklos direktorė dirba, ieško, reiškia, kad tų vaikučių čia... visos tos mokyklos, žinokit, medžioja tuos mokinukus, visos mokyklos medžioja.

Tai čia, kaip suprantu, turbūt veikia tas toks kaip ir prisikvietimas asmeninis?
Taip, žinot, ir gal silpnesniems mokiniams kaime truputį lengviau mokytis.

Sakykime, jiems kaime lengviau mokytis, bet paskui vis tiek jie pereiti į kitas mokyklas ir turbūt ten susiduria atitinkamai su iššūkiais. Ar yra kažkaip šitas momentas komentuojamas, sprendžiamas ar, na, čia paliekama tokiai saviškai?

Nu čia kiekvienas atvejis yra individualus ir tikrai turbūt neįmanoma ką nors padaryti, šitoj judėjimo...

Kaip manote, kokie faktoriai, nepaisant visų iššūkių, ir toliau veiks?

Na, čia didelio užsispyrimo ir didelės energijos, ir didelio rūpinimosi, kad ta mokykla išliktų, visi stengėsi, ir mokyklos administracija, ir savivaldybė tą palaikė.

Dabar yra laikinai direktorės pareigas einanti buvusi pavaduotoja Vilija Rentelienė, o prieš tai buvo Romualda Jankevičiūtė direktorė...

Taip, taip...

Tai, kaip suprantu, čia jos valios pastangomis buvo...

Taip, taip.

Gal galite plačiau čia papasakoti, kaip atrodydavo tas procesas?

Kreipdavosi, žinoma. Ne tik šitos mokyklos ir kitų mokyklų, kreipiasi ištisai, rūpinasi, kad tos mokyklos kažkaip išgyventų. Ir svarbiausia, kad tų vaikučių... vaikučius tuos asmeniškai renka, skambinėja, ieško, kad tikrai mokykla išliktų.

Dar galbūt galite pakomentuoti, ar tas faktas, kad mokykla yra pasienyje - ar tai buvo svarbus argumentas, siekiant išlaikyti mokyklą?

Gal išskirtinės reikšmės ir nebuvo suteikta, bet mes labai norėjom, kad šita mokykla būtų, nes jinai vis tiek seniūnijos centras, kad didesnis toks branduolys būtų.

Remiantis Jūsų patirtimi, kiek apskritai dėmesio yra skiriama kažkokiems konkrečioms švietimo klausimams savivaldybių tarybų rinkimų metu? Gal galite plačiau pakomentuoti iš to, ką matote?

Taip, žinoma, kelia, kad mokyklų tinklas nemažėtų ir kad kokybė mokymo būtų kuo geresnė.

Ar tai yra bendra visiems politikams, ar tai yra susiję su partine priklausomybe?

Aš manau, kad ir pozicija, ir opozicija reiškiasi už tai, kad tos mokyklos gyvuotų.

Tai būtų galima sakyti, kad mokyklos uždarymas ar net ir reorganizavimas yra pakankamai jautrus klausimas?

Taip, skausmingas, skausmingas klausimas.

Dar įdomu pasižiūrėti iš gyventojų pusės - kiek gyventojai patys aktyviai kelia švietimo klausimus ir problemas, kiek jie kreipiasi į tarybos narius, kad būtų atstovaujami?

Aš nepasakysčiau, kad labai aktyviai. Atsiranda, atsiranda, kad kreipiasi, bet nėra tokio labai aktyvaus kreipimosi.

Supratau, tai būtų tiek iš mano pusės. Nebent būtų dar kažkokių aspektų, kurių nepalietėme, bet juos reikėtų aptarti?

Aš manau, kad lyg čia mes ir apkalbėjome pagrindinius dalykus.

Ačiū Jums už skirtą laiką.

16 INTERVIU

Respondentas: Jurgita Arelienė, Kalvarijos savivaldybės tarybos narė

Interviu data: 2022 m. kovo 9 d.

Nepilnas įrašas.

Daugiau vaikų ir nereikėtų visų tų reorganizacijų, ir kad išliktų daugiau mokyklų, ir tų skyrių daugiau, klasių, kad normaliai susidarytų. Bet yra kaip yra, ir manau, kad nieko kitaip nepadarysim, turim sekti ir nurodymais ir iš Vyriausybės, ir pagal įsakymą. Žinoma, turime siekti to kokybiško ugdymo. Tai manau, kad būtent ta reorganizacija tam ir yra, kad būtų užtikrintas tas kokybiškas ugdymas.

Jūsų požiūriu, gal galite dar plačiau pakomentuoti, kokie pagrindiniai, sakykime, veiksniai ir skatina būtent savivaldybės tą mokyklų tinklą peržvelgti?

Manau, didžiausias aišku veiksnys - mokinių skaičius [...] Tai tas didžiausias veiksnys ir yra, kad mokinių tiesiog yra per mažai, nesurenkamos klasės, na ir nelabai daugiau yra iš ko rinktis.

O, jūsų manymu, ar Kalvarijos savivaldybėje ar tas mokyklų tinklas galėtų būti laikomas optimaliu?
Manau, kad taip, manau, kad taip. Dar kol kas turime dvi gimnazijas savivaldybėje, turim ir dar kelias mokyklas, kurios niekur neprijungtos. Viena gimnazija jau turi skyrių, be abejo, neužilgo dar vieną turės. Na, stengiamasi, kad mokykla... vaikams iš kaimų nereikėtų važiuoti į miestą būtent į tas mokyklas, tai yra dar tuose kaimuose mokyklų. Na, yra tos sąlygos, na, dar kol kas geros.

Dar galvojant apie, sakykime, mokyklų išlaikymo išlaidas, vis tiek savivaldybė skiria tas ūkio lėšas. Ar būtų galima galvoti, kad mokyklos reorganizacija, pavyzdžiui, na, yra, sakykime, kaip vienas iš būdų sumažinti tas savivaldybės išlaidas? Gal čia galėtumėte plačiau pakomentuoti būtent dėl tų ūkio lėšų skyrimo niuansus mokykloms.
Ne, manau, kad čia, bent jau mano supratimu, biudžete šiek tiek man sunkiau sekasi. Bet išlaikyti pastatus vis tiek reikės, vis tiek bus klasės, ir mokinių pavėžėjimas, tarkim, kaip... mokykloj tarkim nebelieka septintų-aštuntų tarkim klasių, nu lieka tiktai pradinė mokykla, tai, vadinasi, vis tiek pastatas lieka, mokiniai vis tiek, kad ir yra septyni gal, vyresnių klasių mokiniai, bet juos vis tiek reikės pavėžėti. Tai vis tiek tos išlaidos jos liks. Nemanau, kad čia labai skirsis... nu ant tiek, kad ten... dėl tos reorganizacijos. Atsiprašau, tikrai labai, kad aš čia jums taip šiandien...

Ne, ne, viskas tvarkoje, tai čia aš galbūt nelabai tinkamą laiką pasiūliau. Tai tada gal pereinant dar galėtumėte plačiau papasakoti, na, kadangi teko susipažinti su mokyklų tinklo pertvarkos bendrųjų planų rengimo procesu, kuris yra įteisintas įstatymų tvarka, gal galėtumėte papasakoti, kaip praktiškai tai įvyksta? Ar bendruomenės - mokyklos ir vietos bendruomenės - ar jos plačiai įsitraukia į tų planų rengimą? Ar savivaldybė siekia įtraukti tas bendruomenes?
Na, kiek man žinoma, tai tikrai vyko pokalbiai ir švietimo turbūt lygyje, švietimo skyriaus su švietimo įstaigomis, bet ir su gyventojais buvo, žinau, kad meras su komanda buvo nuvykę į Liubavą, nes čia dabar pas mus aktualiausia ir turbūt dabar net ir ne pirmą kartą buvo nuvykęs būtent kalbėti, kaip, kokios mintys ir tų gyventojų, na, pati tam susitikime nebuvau, bet yra kalbama tikrai ir su bendruomenėmis, kokie yra jų tie lūkesčiai švietimo įstaigom.

Tai va, dabar perėjom ir prie tos Liubavo Juozo Montvilos pagrindinės mokyklos. Na, tai jau esu susipažinusi su ta situacija, kad nuo rudens mokykla reorganizuojama ir taps Sangrūdės mokyklos skyriumi. Gal galite plačiau šiek tiek papasakoti būtent apie tą Liubavo mokyklą? Kokia ten pastaruosius metus, na, sakykime, buvo švietimo rezultatų situacija, kadangi vis tiek ugdymas buvo vykdomas jungtinėse klasėse ir galbūt koks savivaldybės požiūris į tas jungtines klases?

Iš tiesų, apie rezultatus nelabai ką pasakysiu, nes tiesiog neatsimenu dabar šiai dienai ir nepasižiūrėjus. Bet apie tas jungtines klases, tikrai ne vieni metai mes kalbam ir anksčiau, ir dar prieš man papuolant į tą tarybą irgi būdavo kalbama. Nu vis tiek tai yra, pirmas dalykas, tai mokytojui papildomas tas krūvis, kai kelioms klasėms turi išdėstyti skirtingus dalykus. Tačiau... galbūt per daug tie rezultatai gal ir nenukenčia, nesu tuo tikra, bet čia jau galbūt ir nuo kiekvieno asmeniškai mokytojo priklauso ir... ką jūs čia dar klausėt, man jau čia...

Dėl švietimo rezultatų ir dėl jungtinių klasių. Tai jūs kaip ir atsakėte taip, sakyčiau.
Nu nu, tai va, maždaug, sakau, labai sunku išdėlioti tokias mintis, kai...

Tai minėjote, kad jau, na, sakykime, kaip paaiškėjo, kad ta reorganizacija bus vykdoma, meras su savo komanda vyko į mokyklą kalbėtis su bendruomene. O gal galite plačiau pakomentuoti, kaip, sakykime, pastaraisiais metais - ar buvo minčių dėl tos mokyklos reorganizacijos? Ar bendruomenė kreipdavosi į savivaldybę, ar kažkokie nuogastavimai buvo? Gal galite plačiau papasakoti dėl šito aspekto.

Buvo jau anksčiau iškilę tų klausimų, būtent dėl šitų mažesnių mokyklų, dėl to, kad nu jau matydavosi, kad yra mokinių mažėjimas, tiesiog mokinių skaičiaus ir, kad tos jungtinės klasės, kad jau nebesurenkamos tos pilnos klasės, tai, be abejo, mes patys tarybos nariai kėlėm tuos klausimus per tarybos posėdį, ar gal per komiteto posėdžius, dabar nebeatsimenu, kad vis tiek reikės kažką daryti. Ir mes raginame, kad važiuokit, kalbėkitės kaip žmonės tą mato, kaip jie įsivaizduoja, kad toliau galėtų būti. Tas klausimas, čia šie metai, kad dabar taip vyksta, nu iš tiesų nemanau, kad kažkam yra naujiena. Taip ir turėjo būti.

O gal dabar jau yra kažkokių planų galvoje, kaip planuojama, sakykime, įveikinti likusias mokyklos patalpas, nes vis tiek ana ten liks kažkiek patalpų nenaudojamų?

Kol kas apie tai, bent jau aš pati nesu... nesu tikrai kalbėjusi ir neatsimenu, kad apie tai kažkas būtų iškėlę tą klausimą. Bet dažniausiai nu kaip galbūt kažkur įsikurs, bus galimybė galbūt kokiam dienos centrui, galbūt kokiai bendruomenei, galbūt dar kažkam. Na, čia priklausytų jau daugiau turbūt ir nuo žmonių to noro, nes savivaldybei... nemanau, kad jie patys ten kažką

sugalvotų padaryti, bent jau kol kas aš to nematau, kad jie patys inicijuotų būtent tas patalpas išnaudoti. Tačiau taip, apie tai turi būti galvojama, tam, kad ir pastatai nesugriūtų ir, kad jie būtų naudojami, jie yra, tai reikia juos išnaudoti.

Kaip manote, kokie veiksniai, galbūt padėjo tai mokyklai išsilaikyti iki dabar pat ir išsilaikyti ne reorganizuotai, kaip atskirai mokyklai?

Jūs garsą esate išsijungusi dabar.

Atsiprašau. Iš tiesų, nežinau, ar galėčiau atsakyti į šį klausimą. Kas jiems padėjo? Na, turbūt dar tas aišku padėjo, kad tas įstatymas buvo šiek tiek lengvesnis dėl tų jungtinių klasių. Dar aišku tų vaikų, kad ir keliais, bet jų buvo daugiau matomai.

O ar būtų galima sakyti, kad savivaldybėje, sakykime, buvo, kaip ir politinė valia tam tikra, na, tą mokyklą išlaikyti dėl bendruomenės ir pan.?

Galbūt ir galima taip sakyti, na, visi siekia, kad būtų mokyklos, na, kad būtų tos mokyklos pilnos tos klasės ir ne mokinių skaičiumi, turiu omeny, tos pilnos klasės, bet kad būtų ne tik pradinė mokykla, bet ir pagrindinė... Tai... bet ar konkrečiai nu čia tiksliai spėlioti galima, nes nežinau...

O dar tas faktas įdomus, kad pati mokykla pasienyje yra įsikūrusi. Ar tai buvo svarbu ir veikė kaip argumentas, kodėl tą mokyklą kaimiškoje vietovėje reikėtų išsaugoti?

Kiek žinoma, irgi būtent dėl tų pasienio mokyklų, tai joms ir būdavo tos sąlygos šiek tiek ir lengvesnės ir dėl to mokinių skaičiaus, nesu tikra Liubavo, bet kai, pavyzdžiui, dėl gimnazijos Sangrūdės, tai irgi tas pats, kadangi tai pasienio gimnazija, tai užtekdavo tiktais vienos, tarkim, vienuoliktos-dvyliktos klasės. Dabar jau, kaip suprantu, jeigu neklystu, aišku, jau turės būti vis tiek dvi, nepaisant to, kad tai ir yra pasienio mokykla, tai galbūt kažkiek tos reikšmės ir turėjo.

Supratau, ir dar tada gal būtų įdomu pereiti prie tokių, gal su politiniu ciklu susijusių aspektų. Vis tiek dabar dirbate savivaldybėje. Tai remiantis nuo jūsų patirtimi, kiek dėmesio yra skiriama, sakykime, tiems konkrečioms švietimo klausimams, ypatingai savivaldybių tarybų rinkimų metu? Ar tas švietimo klausimas yra plačiai aptarinėjamas kandidatų?

Na, iš tiesų taip, švietimo klausimai yra, apie juos yra kalbama ir per rinkimų kampanijas, tačiau labiau gal taip abstrakčiai, nu nekonkrečiai, nes nelabai ką galima konkrečiai, nu va, čia sieksime visi kokybiško ugdymo. Taip sieksime, o kokiais būdais sieksime, nelabai kas ir kalba. Tai bent jau aš to neužfiksavus. Na, mokytojams algos, kad kils, vėlgi, tai yra švietimo gerinimas ir kad mokytojai būtų ir kad jie dirbtų, tai yra apie tai kalbama, bet sakau tokiais nekonkrečiais sprendimo būdais.

Bet ten, pavyzdžiui, kalbėjimo kažkokio apie tą patį mokyklų tinklą?

Bent jau aš to tikrai nesu užfiksavus, to tikrai nepamenu, kad būtų apie tai kalbama. Bet galiu ir klyst aišku.

O pavyzdžiui, kiek patys vietiniai gyventojai aktyviai kelia kažkokių klausimus, rūpesčius, kreipiasi į savivaldybių tarybos narius, administraciją, kiek yra to aktyvumo, sakykime, iš vietos bendruomenių?

Dėl švietimo būtent?

Taip.

Mančiau, kad mažai, kažkaip nepastebėjau kažkokio aktyvumo, kad būtų kreipiamasi būtent į savivaldybę ar į tarybos narius dėl švietimo klausimų, bet galbūt tas yra iš kitos pusės... gal gerai. Galbūt pas mus nėra tų tokių problemų, dėl ko turėtų kreiptis, nes dažniausiai kreipiesi tada, kai yra kažkas negerai. Kažkas netenkina. Tai gal galbūt dėl to, kad viskas gerai.

Na, tai turbūt būtų tiek. Nebent dar yra kažkokių aspektų, kurie, jūsų manymu, galvojant apie švietimo situaciją Kalvarijos savivaldybėje ir apie mokyklų tinklą, būtų svarbūs?

Na, iš tiesų sakau, aš kaip ir nesu tiek ir įsigilinus, tiksliai, ką galbūt norėčiau pastebėti, būtent irgi iš tų klausimų kaip buvo ir šiaip ir visuomenėje yra kalbama. Čia mokyklas uždaro, čia va kažkas kažką, va čia į valdžią atėjo, mokyklas uždaro. Tai kažkaip turėtų visi pabrėžti tą, kad tai yra ne mokyklų uždarymas, tai yra reorganizacija, ir tai yra nu kokybės užtikrinimas, ugdymo, ugdymosi kokybės užtikrinimas. Tai niekas nepaima taip ir neuždaro tų mokyklų. Nebent ten kaime nelieka visai galbūt gyventojų. Tai gal tik tiek, nežinau, kiek aš jums galėčiau pagelbėti.

Pagelbėjote tikrai. Taip, tai supratau. Na, tai ačiū jums.

17 INTERVIU

Respondentas: Antanas Burinskas, Kalvarijos savivaldybės tarybos narys

Interviu data: 2022 m. kovo 8 d.

Atsispiriant nuo to fakto, kad priklausote Biudžeto ir finansų komitetui, gal galėtumėte šiek tiek plačiau papasakoti apie savivaldybės biudžeto sudarymą, būtent galvojant apie ūkio lėšų paskyrimą mokykloms?

Politika yra tokia, kad mes tas įstaigas, kalbu apie mokyklas tikrai, numatę išlaikyti, tai paprastai ir finansuojame tą ūkio dalį, tiek kiek reikia. Bet šiemet būtent, šiaip mūsų biudžetas yra didesnis ženkliai, sakau nusimatėm matė ūkio dalyje - 10 proc. didesnes... didesnę sumą, kad daugmaž pakaktų, kad nereiktų paskui sukt galvą gale metų, iš kur paimti lėšas. O šiaip nėra tokio... suprantate, jau kaip ateina momentas, kada jau mokykla yra uždaroma konkrečiai, tada jau kažkoks kitoks požiūris, o šiaip jeigu ji dar funkcionuoja, normaliai tų vaikučių dar ten yra, tai nėra taip, kad ten jau kažkurią tai įstaigą jau ten labiau aprūpintumėme ūkio dalyje tarkim, o kitą skriaustume, daugmaž vienodai.

O kaip manote, kodėl dažnu atveju renkama yra reorganizuoti įstaigą, o ne uždaryti. Nors, pavyzdžiui, galvojant apie Liubavo mokyklą, tai kiek kalbėjaisi, nėra aišku, ar ten bus pradinės klasės sudaromos ar ne, nes viskas priklauso nuo tėvų.

Paprastai, iš mano patirties, kiek aš jau taryboj, nuo 2007 metų, tai, jeigu tikrai mes uždaram kažkokiam taške mokyklą pagrindinę ir paliekam skyrių, tai faktiškai, sakykim, nu gal vienus metus dar kažkiek išsilaiko tas skyrius, o sekančiais metais automatiškai nebelieka, nes visi orientuojasi vis tiek į ugdymo kokybę. Nėra šiandien dienai taip, kad tėvai negalėtų rinktis tos ugdymo įstaigos, būna, kad ir vidury metų tie vaikai pereina, žinot, ir direktoriai aišku, ir patys mokytojai suinteresuoti kiekvienos mokyklos, tai tuos vaikus, kaip sako, gaudosi - vieni orientuoja pas save, kiti, jeigu nesugeba jų išlaikyti, nu va taip ir gaunasi, ir automatiškai sunyksta ta mokyklėlė. Bet aiškiai, taip jau konkrečiai pasakyti, kad sumažės ten tas išlaikymas, nes yra pastatai, yra vis tiek šiandien dienai, persiorientuoja, kiek žinau, ir kitos savivaldybės į kažkokių tai daugiafunkcių... daugiafunkcinius centrus atidaro. Vis tiek tos ūkio išlaidos atsiranda bet koku atveju - reikia pastatą šildyt, reikia elektros. Nu žodžiu, ne kažkiek ten ir susitaupo - arba jau pilnai reikia uždaryti, arba jeigu, kol palaikai tą kvėpavimą, vis tiek tos išlaidos būna, gan nemenkos.

Kaip manote, ar čia būtent ta politika pasikeitusi paskatino tuos pokyčius ar čia ir daugiau veiksmų?

Tai yra pribrendęs tas sprendimas, nes ten vaikučių jau kuris laikas, jau ne pirmi metai mažiau ženkliai yra negu turėtų būti pagal visus reikalavimus ir mes, sakykime, kaip ir dotuodavom tą dalyką, toleruodavom savo poelgius, nes jeigu taryba nusprendė, kad palieka dar šiemet tą mokyklėlę, tai ir likdavo. O šiaip tai pati mokykla, Liubavas yra pasienio seniūnija ir faktiškai nu ji atribota visiškai gaunasi, nu kaip sako, jeigu kažkur centre randasi, tai iš visų pusių tie vaikučiai suvažiuoja dar kažkoks didesnis srautas, o ten yra, yra situacija tokia, kokia yra ir iš tikrųjų gaila, bet turime priimti tokius sprendimus. Netgi, kad sakyčiau, kad pas mus tas savivaldybių tinklas ganėtinai dar švietimo įstaigų yra platus, lyginant su, tarkim, aš kiek su kolegom kalbuosi, tai, pavyzdžiui, toks Vištytis jūs puikiai gal žinot tokį, tai ten ir gyventojų iš tikrųjų gan dar nemažai lyginant su Liubavu, ten visiškai uždaro, šįmet visiškai uždaro tą mokyklą, net skyriaus nepalieka.

Taip minėjote, kad Liubavo mokykla pasienio yra, ar čia būtų galima galvoti, kad tas faktas turbūt irgi veikdavo kaip papildomas argumentas, kodėl tarybos nariai tą mokyklą norėjo išlaikyti, ar ne taip?

Mes jau taip, sakykim, specialiai tai tikrai nelaikėm, automatiškai gaunasi kiekvieną metų vis po kokią dvyliką vaikų sumažėja, tai išsikrausto kažkas, tai į kitą mokyklą išėina, nu ir paskui taip, negali jau irgi leist tokios prabangos, kad trys vaikai sėdi, kaip sako...

Supratau. Buvote trumpai užsiminęs bendrai ir apie patį tinklą savivaldybėje. Tai gal galėtumėte plačiau pakomentuoti, vis tiek, kaip Biudžeto ir finansų komiteto narys, neišvengiamai susiduriate su to tinklo klausimu. Jūsų nuomone, ar tas dabartinis mokyklų tinklas Kalvarijos savivaldybėje yra optimalus, ar dar matysim ir daugiau pokyčių?

Tikrai matysim, nes demografinė situacija tikrai prastėja, vaikučių mažėja ir dabar savivaldybėje yra nemažai dar tų mokyklų. Yra dvi gimnazijos - Sangrūdės ir Kalvarijų gimnazijos, Akmenynų pagrindinė mokykla, Jungėnų pagrindinė mokykla. Tai realiai, realiai aš įsivaizduoju, tik nežinau po kiek metų tas įvyks, bet faktiškai liks ta viena gimnazija ir tuos vaikučius visus turėtų suvežiot, bet [...] sunku pasakyti, palaiapsniui aš tikiuosi, kad šitas bus, nes, pavyzdžiui, Sangrūdės gimnazija yra irgi pasienio grynai, tas pats kaip Liubavo, tikrai kitas šonas savivaldybės su Lenkija. Ten irgi yra tikrai tų vaikų ne stebuklai, galėtų būti daugiau, o atsivežti irgi, ar ir iš kitos savivaldybės, nelabai, nelabai prisitraukia ten tų vaikučių...

Supratau, dar kalbant apie pačią Liubavo mokyklą, galbūt žinote, ar teko sakykime, susidurti su vietinės Liubavo ar aplinkinių kaimų, kurių vaikai galbūt lanko tą mokyklą bendruomenių nuogaštavimais dėl Liubavo mokyklos reorganizacijos? Galbūt kreipėsi vietiniai jus ar kitus tarybos narius?

Šiemet tikrai nebuvo, nes anksčiau tai tikrai tokių diskusijų kildavo ir ne vienus metus ir mes tikrai toleravom, ir dar atsižvelgdavom į gyventojų prašymus, ir tą mokyklėlę dar maksimaliai stengėmės išlaikyti. O šiemet, kiek suprantu, buvo diskusija ir su pedagogais, ir su bendruomenės nariais, tai sakė, būtent savivaldybės meras dalyvavo, kiek suprantu, Švietimo

skyrčiau vedėja, seniūnas ir seniūnaičiai turbūt, nu kas, kaip sako, suinteresuoti asmenys, ir tėveliai, ir, ko gero, kad jau susitaikė su ta mintim, kad jau kitaip nebus.

Bet gal dar galite truputėlį plačiau pakomentuoti. Sakote, bent keletą metų jau buvo turbūt galvojama ir kalbama apie šitos mokyklos, sakykime, kažkokius pokyčius. Tai, apie kokį mes čia laikotarpį kalbame?

Praktiškai, kiekvieną metų, nu tarkim gal kokius tris paskutinius metus gal tokia situacija jau buvo ganėtinai įtempta, nes kiekvieną kartą prieš [...] teikiant įstaigai duomenis, kiek komplektuos klasių preliminarai, paskui aišku, taryba užtvirtina prieš rugsėjo mėnesį konkretų tą skaičių ir tada jau žinom, kokios tos, kiek klasių, kiek jungtinių kaip būdavo anksčiau leidžia, o dabar, kada dar truputėlį ir švietimo reforma prisidėjo, tai automatiškai negalim mes, negalim sutart (?) sau, kad leist išlaikyt klasę, tarkim, jeigu Kalvarijoje yra vaikučių klasė trisdešimt, o ten dirbtų, kaip pavyzdį sakau, su penkais vaikais, nu tai jau... tie kaštai truputėlį išauga ir tokia prabanga gaunasi, tai ateina tam riba.

Supratau, kaip ir viską aptarėme. Gal tiktai dar paskutinis klausimas. Minėjote, kad seniau gyventojai dar kreipdavosi, tai man įdomu, kaip tai vyksta. Ar gyventojai, pavyzdžiui, kreipėsi labiau į tarybos narius, ar per savo seniūnus bando...

Tie patys mokytojai, ir įstaigos vadovas pats kreipiasi, nes kiekvienas vadovas serga už savo kolektyvą, savo mokyklą, vis tiek ten yra, kaip sako, darbo kolektyvas, kurį jis pats atstovauja, tai visko būdavo. Ir patys mokytojai, ir direktorius, ir bendruomenės nariai, visaip.

Supratau, supratau tai ačiū jums tada už atsakymus.

18 INTERVIU

Respondentas: Renata Jarimavičienė, Kalvarijos savivaldybės tarybos narė

Interviu data: 2022 m. kovo 2 d.

Tai gal galite visų pirma pakomentuoti koks Kalvarijos savivaldybės požiūris į mokyklų optimizaciją? O jeigu nenorite atstovauti, sakykime, visos savivaldybės požiūriu, tai galbūt galite savo požiūrį pakomentuoti?

Na, aš manau, kad savivaldybės požiūris būtų toks, kad mes norėtumėme išsaugoti tų mokyklų kuo daugiau, nes čia tiesiog galbūt sutaptų ir mano asmeninis požiūris, ir visa kita, nes kaimo bendruomenės, ypač tos kaimiškosios mokyklos, kur yra, jos yra nedidelės, ir jau mes turime vieną ten gyvenvietę, kur, išnykus mokyklai iš tikrųjų tai kaimo bendruomenei... praktiškai nebelieka. Mokykla - tai yra toks tarsi židynys, vidinis, toks susibūrimų, susikaupimo vieta, kur žmonės... nu apjungianti ir kultūrinį žmonių gyvenimą. Taip, yra bendruomenės, tačiau kai pasilieka viena bendruomenė, ne visur jos būna paveikios tokios būti, kaip mokykla. Mokykla vis tiek yra atspindys ir kitos galimybės šiek tiek ir geriausia, kai būna ir mokykla, ir bendruomenė yra. Mano požiūriu, savivaldybės požiūriu, mes norėtumėme tų mokyklų išsaugoti kuo daugiau, kad jos kuo ilgiau išliktų kaimiškuose vietovėse.

O tas pavyzdys, kur minėjote, kur buvo uždaryta mokykla. Ar tame kaime / miestelyje, ar ten yra seniūnija, ar ten buvo mokykla?

Ne, ten seniūnijos nėra tame. Smagu, kad susikūrė pakankamai aktyvi bendruomenė, jie ten perėmė tas mokyklos patalpas iš projektinių lėšų, ir jas remontuojasi, tvarkosi, bet tikrai ne visur tos bendruomenės yra stiprios ir ten tikrai nėra seniūnija. Tas kaimelis paskui toks būna - ir švenčių, ir t. t..

Supratau. Taip, tai mes minėjote, kad ne tas jūsų požiūris irgi sutampa su savivaldybės, kad tas kaimiškas mokyklas reikėtų pasistengti išlaikyti. Tai, atsižvelgiant į dabartinę situaciją, Kalvarijos savivaldybės, kaip manote, ar tas tinklas yra optimalus, ar na, čia dar laukia kažkokios pertvarkos?

Šiaip tai mūsų savivaldybės iš tikrųjų laukia pertvarkos, nes kažkaip tai natūraliai ir praėjusią savaitę, pirmadienį, vyko savivaldybės tarybos posėdis, kur mes patvirtinome naują naują optimizavimo tą planą. Tačiau tas planas, matote, vėlgi jis remiasi Vyriausybės nurodymais, tai nuo rugsėjo 1 dienos turėtų Liubavo Juozo Montvilos mokykla būti prijungta prie Sangrūdodos gimnazijos, o ateityje seks... Dabar tiksliai nepasakysiu metų, bet ateityje Akmenynų pagrindinė mokykla taip pat turėtų būti prijungta prie Kalvarijos gimnazijos ir, man atrodo, 2024-25 m. Sangrūdodos gimnazija tampa pagrindine mokykla.

Tai čia minėjote, kad pirmadienį buvo tas planas patvirtintas?

Pirmadienį buvo tarybos posėdis ir buvo patvirtintas naujas optimizavimo planas.

Supratau tai, vadinasi, aš tą dokumentą galėsiu susirasti.

Turėtų būti savivaldybės tarybos priimtuose sprendimuose, dabar čia su savim neturiu.

Taip, taip. Tai aš susirasiu.

Juozo Montvilos mokykla, jinai nenaikinama mokykla, jinai tiktai taps skyriumi ir priskiriama prie Sangrūdodos gimnazijos.

O kokia yra perspektyva, kaip skyrius? Ar ten bus paliktas ikimokyklinis, priešmokyklinis? Ar ir pradinis ugdymas bus?

Pradinis. Bus paliktas ten yra ikimokyklinukų grupė, kiek žinau, nuo 4 metų vaikai ir pradinis ugdymas paliktas. Vyresnių klasių nebelieka, kadangi negali būti jungtinių klasių, tai tie vaikučiai bus... jie patys, paliepė jiems patiems rinktis, kuri mokykla artimesnė, pasirinkti tas mokyklas. Jie neprivalo eiti į tą Sangrūdodos gimnaziją, kaip jiems patogiau. Patys savo noru renkasi mokyklą.

Nes Juozo Montvilos pagrindinėje mokykloje nuo dabar tai, kaip suprantu, tas pradinis ugdymas, kaip suprantu, jis taip pat jungtinėse klasėse bus tęsiamas, nes Vyriausybė tai leidžia. O...

Leidžia, tai dar paliekama pradinis yra.

O dar kitas klausimas: kadangi tada mokykla taps skyriumi, tai ir pavėžėjimas bus užtikrintas. Tai, kitaip tariant, tarsi nėra kažkokių didelių kliūčių vaikams pereiti į Sangrūdodos gimnaziją. Tiktais atstumas, žinoma, didesnis, bet visa kita bus užtikrinama?

Taip, atstumas tik 20 kilometrų, bet ta mokykla... ir Sangrūdodos gimnazija turi mokyklinius autobusiukus, ir Liubavo Juozo Montvilos mokykla turėjo du mokyklinius autobusiukus. Tai tas pavėžėjimas tikrai bus garantuotas mokiniams.

Supratau, o dar grįžtant prie tokio, sakykime, bendresnio vaizdo, jūsų manymu, kas apskritai, kokie pagrindiniai veiksniai skatina, būtent peržvelgti tą mokyklų tinklą ir imtis, na štai, reorganizacijos ar net mokyklų uždarymo?

Šiaip jei taip, tai mūsų savivaldybėje, tai turbūt vyriausybės nurodymai ir tai, kad neleidžia turėti jungtinių klasių, ir tai... nes tikrai mūsų savivaldybės požiūriu, tai reikėtų tų mokyklų išlaikyti kuo daugiau, ir mes tikrai stengtumėmės išlaikyti. Grynai dėl to, kad... dėl Vyriausybės nurodymų mes jas jungiam, žiūrim, nes... nu čia jau mano asmeniniu požiūriu, tai yra kelios sritys, kur lėšų taupyti negalima, tai yra švietimas, kultūra. Tai yra tokios sritys, kur negalima taupyti, nes tai yra ilgalaikės investicijos į ateitį.

Supratau, tai taip, aš irgi norėjau pereiti prie, sakykime, tų lėšų aspekto, kadangi galima matyti ir iš savivaldybės biudžeto duomenų, kurie yra viešai prieinami, kad tos ūkio išlaidos vadinamosios augo kasmet, tiek Liubavo mokyklos atžvilgiu, tiek ir turbūt kitų mokyklų. Tai ar manytumėte, kad ūkio lėšų augimas, infrastruktūros išlaikymas irgi nėra toksai pagrindinis veiksnys, ir vis tiek reikėtų mokyklą išlaikyti?

Na, mano asmeniniu požiūriu, tai tikrai taip, nes tai yra sakau ilgalaikė investicija. Kaip savivaldybės požiūriu... matote, tas lėšų poreikis, jis auga visur, išsaugo visose srityse, nes kainos kyla automatiškai - ir degalai, ir elektra, ir darbo užmokestis - viskas kyla ir reikia, ir kyla, ir visas tas išlaikymas. Todėl taip, vien pagal mokinių skaičių vienam mokiniui tenkančių lėšų toms mokykloms galbūt daugiau skiriasi, bet mano asmeniniu požiūriu, padarius skyrių, vis vien reikės tą mokyklą šildyti. Vis tiek tai mokyklai reikės elektros, vis tiek tuos mokinius reikės mokinti, vis tiek juos reikės vežioti. Ką mes sutaupome? Vadovų ir buhalterių darbo užmokestį.

O ir dar dėl skyrius tada nori tuo pačiu pasiklausti. Jeigu vis tiek sumažės, sakykime, klasių, vienaip ar kitaip, tai ir ne visas pastatas turbūt bus įveiklinamas? Ar svarstoma kaip tą visą pastatą, na tuos du pastatus, kiek kaip suprantu, nes ten valgykla atskirai, kaip juos čia įveiklinti, ar svarstoma apie tai?

Ten valgykla buvo buvusiam darželyje, tai dabar valgykla persikelia į vieną pastatą. Kiek žinau, tas pastatas, antras aukštas bus uždaromas ir niekaip nebus įveiklinamas. Mano žiniomis, savivaldybės meras ir administracijos planas, kad bus tik vienam aukšte mokykla, o antras aukštas tiesiog uždaromas, šaldomas.

Tai iš to, ką girdžiu, turbūt sakytumėte, kad tas reorganizavimas ir mokyklos pavertimas į skyrių, net, sakykime, nėra toks efektyvus būdas tų lėšų ir sutaupyti, taip?

Mano požiūriu, taip, iš tikrųjų, nes gerai tai ten elektros gal atjungs šildymą antram aukšte, bet tas antras aukštas, nu jis... patalpos lieka tuščios, jos neįveiklinamos, nes ten bendruomenė turi savo patalpas. Seniūnija turi savo patalpas ir kol kas jis stovi ten.

O, pavyzdžiui, na, sakykime, galvojant apie tai, ką minėjote, kad, jūsų manymu, švietimas yra ta sritis, kur reikia skirti lėšų, ir, natūralu, kad tiek dėl infliacijos, tiek galbūt dėl kitų aspektų auga ir tas pastatų išlaikymas, ir kitos išlaidos papildomos atsiranda. Gal čia galėtumėte plačiau pakomentuoti, o kaip suderinti, sakykime, ūkio lėšų augimą ir tai, kad, pavyzdžiui, Liubavo mokyklos mokiniams per mokinį yra skiriama daugiau lėšų turbūt negu Sangrūdodos gimnazijoje, su švietimo kokybės aspektu. Kaip užtikrinti tą balansą tarp šitų aspektų, t. y. švietimo kokybę?

Matote, kaip yra iš tikrųjų čia labai kalbama ir populiariau, kad ugdymo kokybė didesnėje mokykloje, geresni specialistai - visa kita, bet taip jau natūraliai iš tikrųjų, realiai žiūrint, kaip natūraliai išsidėsto, kada yra šitos mažesnės mokyklos, tai išsigrnyina

tarsi ta mūsų... mes turim 2 gimnazijas Sangrūdoje ir Kalvarijos gimnaziją. Tai jos tarsi išsigrūnina. Tie mokiniai, kur nori gauti geresnę ugdymo kokybę, jie mokosi gimnazijose, o šitas mokyklėles važiuoja tie, kurie kuriems yra sudėtingiau, ir aš dabar, kadangi pati dirbu dar ir nedidelėje mokykloje, aš Jungėnų pagrindinė mokykloje dar dirbu mokytoja, ir aš matau, kaip vaikas... yra vaikų, kuriems sudėtinga pritaipyti didelėje gimnazijoje, sudėtinga pritaipyti dideliam kolektyve, kur jiems ir mokytis būna sudėtingiau, nes automatiškai, kur mokytojui dirbti su 30-čia mokinių, kur su 15, yra tikrai skirtumas. Ir jie, atvykę į mūsų mokyklą, išeina iš gimnazijos, ateina pas mus, jie atsigauna tie mokiniai. Galbūt akademiniai gebėjimai jų išlieka tie patys, bet jie pradeda renginius organizuoti, jie pradeda draugauti, jie pradeda bendrauti. Socialiniai įgūdžiai, jie tikrai atsigauna mažesnė mokykloje. Yra tokių mokinių. Kitas aspektas, aš žinau, pavyzdžiui, porą mokinių, nes vėlgi, aš dar dirbu ir vaikų dienos centre, su socialinę atskirtį patiriančiais vaikais. Tai žinau, nu kaip mūsų savivaldybė, Lietuvos mastu tai yra nedaug, bet, pavyzdžiui, mūsų savivaldybė, kada nedidelė, tai žinau, pavyzdžiui, vaikų, kur tiesiog prasidėjo lankomumo problema, kada jie pradėjo mokytis didesnėje mokykloje. Jie pradėjo jos nelankyti. Fiziškai neįmanoma didelė mokykloje taip sužiūrėti vaikų lankomumo kaip mažesnėje mokykloje. Čia jau mano asmeninis požiūris. Ugdymo kokybė, vėlgi, manau, kad vis tiek turėtume mes daugiau atsižvelgti į specialistų pritraukimą į tas mažesnes mokyklas, o ne visus grūsti į vienas dideles mokyklas, nes ten vėlgi, didelė mokykloje, didelė klasė ten prasideda kiti dalykai, psichologiniai, socialiniai aspektai. Ne tik akademinės žinios svarbiausia gyvenime, ne vien tiktai. Mano grynai asmeninis požiūris.

Tai viskas labai gerai. Man įdomu jūsų asmeninį požiūrį išgirsti. Juolab, kad jūs labai daug patirties turite kaip matau, galėjau iš pat pradžių pasiklausti. Tai, kaip suprantu, jūs minėjote - Jungėnų mokykloje mokytoja dirbate ir dar dienos centre dirbate. Gal galite patikslinti kokio dalyko mokytoja dirbate ir galbūt dar kažkokios turite dar, na, patirties?

Aš dirbu informacinių technologijų ir katalikų tikybos mokytoja Jungėnų pagrindinė mokykloje ir dirbu Vilkaviškio vyskupijos vaikų dienos centre, Kalvarijoje pačioje. Turime vaikų dienos centrą. Aš dirbu dienos centro vadove.

Supratau, tai iš tiesų labai daug patirties.

Iš įvairių pusių taip, kartu savivaldybės socialinės srities, nes mūsų savivaldybėje tikrai labai yra daug socialinę atskirtį patiriančių asmenų. Ir jeigu pasižiūrėjus šių metų biudžetą, tai didžioji dalis biudžeto tenka socialinėms reikmėms.

Tai turbūt būtų galima sieti ir su tuo poreikiu išlaikyti kuo daugiau tų, sakykime, mažesnių mokyklų, nes, kaip ir minėjote, turbūt iš socialinę riziką patiriančių šeimų daugiau vaikai turbūt ir praleidinėja tas pamokas ir pan. Čia turbūt susisieja šitie dalykai?

Taip, labai susisieja šie dalykai, ir tikrai, sakau. Nežinau, nu akademinis, taip, labai svarbu gauti kokybišką ugdymą, labai svarbu tie visi akademiniai pasiekimai, bet ne visuomet jie yra svarbiausi.

O tie pavyzdžiai dar, kur minėjote, kur sakėte, kad sunku vaikams būna prisitaikyti, na, galbūt tai lemia, žinoma, ir asmeninės savybės, vis tiek vieni labiau esame intravertai, kiti - ekstravertai...

Taip.

Bet vis tiek noriu paklausti, pasitikslinti, ar čia tie pavyzdžiai yra tie atvejai, kada vaikai mokėsi mažesnėse mokyklose ir paskui atėjo į Jungėnų pagrindinę ar jie, sakykime, mokėsi toje didelėje mokykloje nuo pat pradžių, bet vis tiek susidūrė su iššūkiais?

Yra įvairių, yra įvairių tokių niuansų, ir vaikai mokėsi gimnazijoje, nebūtinai į Jungėnų atėjo mokyklą, žinau, ir į kitas mokyklas mažesnes ateina, tikrai yra tokių niuansų. Yra paskui, kurie gerai jautiesi mažesnėse mokyklose, ateina į didesnę ir jie susiduria su sunkumais... Ir taip, ir taip yra. Ir tikrai negaliu sakyti, kad Kalvarijos ar Sangrūdos gimnazijose, ten jiems nekreipiama dėmesio, ne, su jais dirba ir specialistai, ir mokytojai tikrai puikiai dirba su jais. Tiesiog nu vaiko yra, galbūt jo socialinėje aplinkoje, asmeninės savybės, tai lemia... Tikrai negaliu pasakyti, kad nedirba, tikrai labai rūpinasi specialistai, kad jie adaptuotųsi atėję. Tikrai yra specialistai, kurie dirba, tiesiog vaikai tokie yra ir viskas.

Supratau ir minėjote, kad turbūt šitą klausimą - apskritai tą švietimo kokybės, mažų mokyklų - reikėtų spręsti per tą prizmę, ne tai, kad bandyti taupyti lėšas uždarančiomis mokyklas, o siekiant pasižiūrėti iš kitos pusės ir bandant pritraukti specialistus, galbūt pagerinant sąlygas mokytojams. Gal galite čia plačiau pakomentuoti, kadangi tai, ką matome dabar, kad labai sunku, turbūt net ir į dideles pakankamai mokyklas prisitraukti mokytojų, ką jau bekalbėti apie mažas mokyklas. Tai galbūt matote, kas čia būtų svarbu, kokie žingsniai, kad ta situacija bent kažkiek keistųsi?

Iš tikrųjų sudėtingas šitas klausimas atsakyti. Pirmiausia, tai ta valstybės... Čia jau manyčiau, kad yra ne tik kiekvienos savivaldybės, bet valstybės požiūriu tas mokytojo autoriteto kilimas, nes iš tikrųjų labai dažnai dabar matosi, kad mokytojas yra tiesiog eilinis paslaugų teikėjas - eilinis paslaugų teikėjas. Ir ne visi žmonės nori rinktis stoti į šią specialybę, nes sudėtinga yra dirbti mokykloje. Šiandienos mokykloje yra sudėtinga dirbti, ir tas darbo užmokestis ne visuomet yra adekvatus darbo

kiekiui, sakyčiau. Pirmiausia specialybės mokytojo prestižo kėlimas, paskui - darbo sąlygų sudarymas ir tada atsirastų, manau, kad specialistų, žmonių, norinčių dirbti mokykloje.

Supratau. Pereinant dabar prie tokių klausimų, kuriuos turbūt galėsite pakomentuoti iš tos perspektyvos, kad esate švietimo, mokslo, sporto ir jaunimo reikalų komiteto narė. Tai man dar yra visai įdomu pasižiūrėti į tą visą, jau buvote užsiminusi, kad mokyklų tinklo pertvarkos bendrojo plano priedas kitas buvo priimtas šį pirmadienį būtent atsižvelgiant į Vyriausybės politiką. Gal ir galite pakomentuoti, kaip apskritai atrodo tas procesas. Na, kaip jis įstatymiškai atrodo aš žinau, bet man įdomu iš to bendruomeninio lygmens perspektyvos pasižiūrėti. Kaip jūs matote, ar vietos ir mokyklos bendruomenės plačiai įsitraukia į tą rengimo procesą, ar teikia, sakykime, pretenzijas, ką jos gali daryti įstatymiškai? Nežinau, kiek esate įsigilinsi į Liubavo mokyklos situaciją, bet ar ten, jūsų žiniomis, buvo kažkokių, sakykime, nepritarimų nesutikimų dėl reorganizacijos?

Aš asmeniškai tikrai nedalyvavau, bet kiek turiu žinių, tai tikrai meras savivaldybės ir Švietimo skyriaus darbuotojai organizavo susitikimą su Liubave su bendruomene, kaimo bendruomenės žmonėmis, su mokinių tėvais, mokytojais buvo toks susitikimas ir ten jo metu buvo išaiškinama žmonėms, kodėl bus daromas skyrius, kaip ir kodėl, ir kiek žinau, prieštaravimų kažkokių didelių nebuvo, mano žiniomis, daugiau žinokit, aš tikrai neturiu tos informacijos.

O ką galbūt žinote daugmaž kada buvo tas susitikimas? Netiksliai, datomis galite pasakyti, bet ar čia prieš mėnesį buvo, kada jis buvo?

Kažin, ar ne prieš porą mėnesių, žinokit.

Kaip suprantu, ne tik su Liubavo mokykla - mokyklos bendruomene ir vietos bendruomene - buvo susitinkama, o su visom tom bendruomenėm...

Ir Sangrūdos bendruomene, kažkaip ten kalbėta, kad ar jūs neprieštarautumėt, bet ten plačiai, kiek žinau, tik su mokyklos bendruomene, ar priimtumėt vaikus, ar neprieštarautumėte, kad jie atvyks pas jus mokytis, kad bus jūsų skyriumi ir t.t.

Supratau, ten irgi kažkokių prieštaravimų iš mokyklos bendruomenės nebuvo?

Ne.

Supratau, na, pereinant prie Liubavo Juozo Montvilos pagrindinės mokyklos. Jūsų žiniomis, savivaldybė turbūt tokį kaip monitoringą mokyklų atlikdavo ir iš švietimo rezultatų perspektyvos. Ir galbūt galite pakomentuoti, kaip ta švietimo, kokybės rezultatų situacija buvo vertinama ir mūsų aptariamoje mokykloje? Ar savivaldybė ieškojo būdų, kaip bandyti galbūt pagerinti tą ugdymą jungtinėse klasėse?

Žinokit, aš šitos informacijos tikrai neturiu, kaip tai buvo žiūrima į ugdymo kokybę. Tikrai, net jeigu taip atvirai, tai net nežinočiau, kokio lygio buvo jųjų tie visi atsiliepimai... Na, pasakysiu atvirai, šios mokyklos direktorė buvo... palanki mūsų valdančiajai daugumai, tai visada buvo labai palaikoma ta mokykla ir... O aš esu matot opozicijos atstovė, vėlgi, politiniai dalykai, tai ne visa informacija pasiekia. Ir žinokit, man tikrai sudėtinga vertinti šituos akademinis jų pasiekimus. Ten, kad labai prasti, aš net nežinau, ar buvo...

O čia, kaip suprantu, kalbate apie praeitą direktorę, Romualdą ..., tik pavardės neatsimenu.

Oi, Romualda, užstrigo dabar greitai...

Tik pasitikslinku dėl įdomumo. Kiek pasižiūrėjau, tai savivaldybėje vyrauja arba Darbo partija, arba Tvarka ir teisingumas?

Darbo partija - ne...

Na, žinot, aš taip apgraibom tiktai susižiūrėjau...

Valstiečių partija, nes aš esu Darbo partijos atstovė. Ten pas mus jau dabar kurį laiką Liberalų partija, valstiečiai ir Tvarka ir teisingumas.

Tai ta Romualdai Jankevičiūtė, va dabar pasižiūrėjau, ji, kaip suprantu, buvo...

Liberalų, man atrodo...

Supratau. Ir tuo metu, kada ji buvo direktorė mokyklos, sutapo valdančioji dauguma?

Taip.

Supratau. Na, tai yra svarbus aspektas...

Tai yra tikrai labai svarbus aspektas ir sakau, kadangi aš labai ilgą laiką opozicijos atstovė buvau, tai sudėtingi reikalai yra... ne visuomet informacija pasiekia, ne visa informacija pasiekia mus...

O čia dar daugiau kažko pakomentuoti ar galėtumėte, ar ne? Šiaip kiek atkreipiau dėmesį tai mokykloje ir mokytojais kurie priklauso partijoms, tai tam tikras politinio angažuotumo lygis turbūt yra...

Taip.

Kad ir atstovavimas, kad gali turbūt ir kreiptis į, pavyzdžiui, jus ar kitas kolegas, kurie priklauso tom pačiom partijom. Tai gal galite čia kažką dar plačiau pakomentuoti?

Na, iš tiesų sudėtinga kažką komentuoti, nes yra ten mokytojų, bet irgi kadangi kolektyvas yra įvairus ir [...] yra įvairioms partijoms priklausančių asmenų, bet dažniausiai tokiu atveju lemia įstaigos vadovų palankumas kitoms partijoms ir t. t. Kartais gali būti ne partijos narys, bet tiesiog turi asmeninių kažkokių tai bendrų interesų, tai ten tikrai jau kurį laiką toje mokykloje buvo tas niuansas.

Supratau. Dar atkreipiant dėmesį į kitą aspektą, kad ta mokykla vis tiek yra pasienyje, ar galima sakyti, kad ilgą laiką dabar tai, žinoma, nebe, nes jinai jau yra reorganizuojama, tas faktas buvo sakykime kaip vienas argumentų, kodėl mokyklą reikėtų išlaikyti. Ar nebuvo naudojamas šitas argumentas?

Taip, buvo šitas argumentas naudojamas kurį laiką, nes iš tiesų tai yra mokykla pasienyje, ir ta mokykla yra pakankamai nutolusi nuo kitų mokyklų atstumu, nes ir dabar, kur jungiama, yra daroma Sangrūdės skyriumi, ta mokykla nuo jos nutolusi daugiau kaip 20 kilometrų. Labai tiksliai nepasakysiu kiek, bet daugiau kaip 20 kilometrų yra nutolusi nuo... Sangrūdės irgi yra pasienyje, bet taip tęsiant pasieniui. Yra artimesnė mokykla, Akmenynų pagrindinė mokykla, bet ten susisiekimas jau būtų... ne pagrindiniu keliu, tiesiog šalutinis kaimo vietovės kelias, su kuriuo susisiektų, bet vėlgi, sujungus su Akmenynų mokykla, buvo labai daug diskusijų su kuria jungti mokykla čia pas mus. Ar prie Kalvarijos gimnazijos, ar prie Sangrūdės, tai sujungus su Akmenynų mokykla, kad išlaikyti, nu nėra tos galimybės... tai gali būti situacija tokia, kad reiktų vėl prie kaž kurios mokyklos jungti... Joms abiem išlikti natūraliai dėl mokinių skaičiaus yra problema, todėl, kad nereiktų vėl reorganizuoti, pertvarkyti, iš karto jungiama prie Sangrūdės. Iš tikrųjų tai yra nutolusi vietovė, tai yra seniūnijos centras Liubavas, tai yra seniūnija, ir tokia pakankamai nutolusi nuo visų, tai yra pasienio mokykla.

Dar vienas iš mano klausimų, tokių išankstinių, ir vis tiek noriu jį užduoti. Ar, remiantis jūsų patirtimi, gal dar galite pakomentuoti ir vietinė esat?

Vietinė, aš esu ne iš Liubavo, iš Jungėnų, šiek tiek kito krašto, bet tos pačios savivaldybės gyventoja, čia gimus užaugus.

Būtent remiantis jūsų patirtimi, tiek profesine, tiek kaip vietinės gyventojos, kiek dėmesio skiriama tiems konkrečioms švietimo klausimams savivaldybių tarybų rinkimų metu? Ar politikai, sakykime, plačiai aptarinėja šį klausimą, ima jį kaip vieną prioritetų savo politinės kampanijos?

Mano asmeniniu požiūriu, tai yra tikrai per mažai į tai dėmesio skiriama, nes kai pasikalbi ir prieš rinkimus, ir... „ai, ką mes čia galime padaryti. Čia yra Vyriausybės nurodymai. Čia yra mokinių krepšelis, čia ne mūsų lėšos, čia kiek tai ūkio daliai ir viskas“. ir čia tiktai pagal mokinių vaikų skaičių, nieko mes čia nenuveiksime. Nieko čia, čia jau ne mūsų, ne savivaldybės lygmeniu:“. Dažniausiai taip neoficialiuose pokalbiuose būna ir tikrai, mano asmeniniu požiūriu, tam yra skiriama dėmesio per mažai. Didžioji dalis mūsų savivaldybės tarybos narių vengia šios temos, nes pasižiūrėjus į Tarybos sudėtį, pavyzdžiui, šios tarybos, aš pirma kadencija dar tikrai taryboje, anksčiau nebuvau, šiek tiek aišku buvau šalia politikos, bet tarybos nare nebuvau. Tai labai mažai asmenų, išmanančių šią sritį, jeigu žiūri. Tikrai yra... vienas yra kultūros žmogus, tokį pedagoginį išsilavinimą turintys esam keturi, bet vienas yra nedirbęs niekada švietime, tai trys žmonės iš 21, kurie kažką tai susiję su švietimu.

Tai turbūt tie, kurie turite tos patirties tiesioginės, tai ir esate visi švietimo komitete?

Visi Švietimo komitete, va trys mes esam daugiau ugdymo ir vienas komiteto pirmininkas dabartinis, jis yra iš kultūros, jis yra režisierius.

O, sakykite, na, jūs minėjote, kad jūs, sakykime, esate dar visai nauja tarybos narė, o kalbant apie kitus komiteto narius, ar juos jau būtų galima vadinti juos senbuviais, nes tada turbūt būtų įdomu pasižiūrėti, galbūt jie kažką apie apie švietimo klausimus kalba, kalbėjo?

Mes esame dviese naujos. Aš esu ir Jurgita Arelienė, mes esam pirma kadencija, Jurgita išvis netgi dar vėliau įsijungė, aš nuo kadencijos pradžios, o jinai įsijungė vėliau į tarybos narius [...] Tačiau yra Nerijus Šidlauskas jau kelios kadencijos ir jis tikrai į tuos klausimus tikrai yra labiau įsigilinęs, jis žino... Anksčiau, kai vyko diskusijos ir biudžetus daugiau... Daugiau tos patirties turintis žmogus politiniu aspektu pažvelgiant į švietimą. O daugiau, tai komiteto pirmininkas Kęstutis Krasnickas. Jis yra ne švietimo žmogus, daugiau jis yra kultūros žmogus, nors irgi jau gal trečia kadencija, bijau labai tiksliai pasakyti, bet tikrai ne pirma. Tai mano asmeniniu požiūriu, geriausiai visus šitus Nerijus Šidlauskas galėtų pakomentuoti, nes jis tikrai yra labiau įsigilinęs. Aš žinau, kas vyksta šitoje kadencijoje, o priešistorė man sudėtinga.

Taip, tai turėsiu mintyje. Tai dėl mokyklų pertvarkymo / uždarymo, tokių dalykų, politikai vengia prieš rinkimus apie tai kalbėti?

Taip, stengiasi ir prieš rinkimus, jeigu žino, kad yra Vyriausybės nurodymai tokie ir visa kita, kad mokykla... [...] netgi automatiškai lieka nedaug mokinių. Eidamas į rinkimus politikas nesakys - aš eisiu ir uždarysiu mokyklą, tu liksi be darbo, tu

liksi be darbo, tau vaiką reikės vežti į mokyklą... nes iš tiesų, kad mokinių pavėžėjimas yra, pavyzdžiui, kur aš dirbu, tai mokiniai septintą valandą jau laukia mokykloje. Jau mokinys kaimiškoje vietovėje per laukus atėjęs, tai kelintą valandą jam reikia keltis. Pamokos prasideda 8:30. Jis pusantros valandos mokykloje laukia, kol prasidės pamokos. Parvežamas namo būna 17 valandą. Tai ta ugdymo kokybė, vėlgi. Tai vaikas, jisai atsikėlė šeštą valandą ryto ar dar anksčiau, ir jie visi mokykloj ateina tie mažieji, tai miega pirmas pamokas [...]

Dabar galvoju, ar dar turiu kokių klausimų. Dar vienas įdomus dalykas, kadangi jūs dirbate per kelias darbovietes, kaip suprantu, esate aktyvi turbūt ir bendruomeniniu lygiu, ir dabar Taryboje dirbate. Tai ar matote, ar yra, sakykime, iš vietos gyventojų, žinoma, suprantu, kad bendruomenės skiriasi, bet ar yra to tokio irgi tam tikro aktyvizmo, ta prasme, kad jeigu yra kažkokia problema, tai bandoma gauti tą atstovavimą ir problemų sprendimą?

Čia irgi vėlgi priklauso nuo bendruomenės aplinkos, ir tikrai ta bendruomenė, kurioje aš gyvenu, pavyzdžiui, konkrečiai, liečiu Jungėnų pagrindinę mokyklą, nes vėlgi čia būtų politinių niuansų, kad norėjo būtent šią mokyklą pirmiausia prijungti prie Kalvarijos gimnazijos, nors mokykla tuo metu turėjo 115 mokinių, o Liubavas - 60. Vėlgi, buvo politiniai niuansai. Aišku, atstumas šitos mokyklos yra daug arčiau Kalvarijos gimnazijos, daug arčiau Marijampolės. Tokia geografinė padėtis, tai tėvai ir kaimo bendruomenė labai aktyviai įsitraukia, tikrai ir kreipėsi į merą, ir kreipėsi į pažįstamus tarybos narius, labai aktyviai buvo įsitraukę. Kiek Liubavo bendruomenė kovojo už mokyklą, aš nežinau. Į mane asmeniškai nesikreipė, kiek žinau, į mano kolegą, su kuriuo mes esam taryboje, buvo kreiptasi, rašė. Šiaip buvo mokytojai ir prašė tėvai... būk geras, nu tiesiog žodinis prašymas buvo, ne kažkoks raštiškas, bet kažkokių tai raštų... aš nežinau. Aš asmeniškai nebuvau gavusi.

O gal dar galėtumėte atskleisti į kokį kolegą kreipėsi?

Mano kolega yra Antanas Burinskas, mes esam Darbo partijos atstovai taryboj. Tai žodiškai ten buvo prašyta.

Supratau, turėsiu mintyje, Antanas Burinskas. Minėjote, kad dėl tam tikrų politinių niuansų buvo iš pat pradžių svarstoma apie Jungėnų pagrindinę mokyklą, tai čia turbūt irgi galima sakyti, kad dėl tų partinių priklausomybių?

Taip, grynai buvo partiniai tokie niuansai, požymiai, nes... Situacija tokia paprasčiausiai susiklostė, kad Jungėnų pagrindinės mokyklos direktorės baigėsi kadencija, tie penkeri metai laikotarpis, ji išėjo į pensiją, daugiau nebedirbo, jos sutartis nebuvo pratęsta ir buvo paskelbtas konkursas ir iš pirmo karto neatsirado norinčių, nes irgi buvo tokia paskelbta kaip ir informacija, kad ta ilgai negyvens... nu koks žmogus eis ir paskui kitas konkursas neįvyko, tai labai ilgai buvo neskelbiamas naujas konkursas. Nereikia sakė, nėra kandidatų, nereikia. Tai buvo spaudimas merui, ir tikrai pedagogai keliavo pas merą, ir tėvų buvo, kad būkit geras, skelbkit konkursą vėl ir paskelbus konkursą antrą kartą, atsirado vadovas, ir ta mokykla kol kas yra, šiandien dienai turime 125 mokinius.

O gal galit priminti meras, kokios yra partinės priklausomybės, ar ne tvarka ir teisingumas?

Jis atėjo kaip Tvarkos ir teisingumo buvo išrinktas, šiuo metu, jisai teigia, kad valstiečių partijos narys.

Supratau, tai turbūt klausimų daugiau nebeturiu. Šiaip labai labai pagelbėjote. Galbūt dar yra kažkokių aspektų, kurių neaptariame, kurie jums atrodytų svarbūs?

Kaip ir ne, manau, kad aptarėme daugmaž, sakau galbūt išsakaiu savo požiūrį. Jei kils klausimų vėl tada kreipkitės.

Taip, tai būtinai tada kreipsiuosi. Labai dėkoju, kad tokia galimybė paliekama. Ačiū jums.

19 INTERVIU

Respondentas: Karolina Šmigelskienė, Liubavo Juozo Montvilos pagrindinės mokyklos mokinės mama

Interviu data: 2022 m. vasario 28 d.

Galbūt galėtumėte plačiau papasakoti apie savo santykį su Liubavo Juozo Montvilos pagrindine mokykla. Kiek vaiku turite, kokią klasę jie lanko ir pan..

Kaip sakoma, aš atėjau gyventi pas globėjus ir aš pradėjau lankyti Liubavo mokyklą. Pradėjau nuo 8 klasės, tai baigiau čia 10, kaip sakoma, paskui ėjau, kaip sakoma, tolyn mokytis. Dabar eina mano mergaitė į mokyklą, į [...] klasę.

Į penktą klasę sakėte, taip?

Aš atėjau pati į aštuntą.

Taip, o jūsų mergaitė į penktą sakėte eina?

Į trečią, trečiokė.

Tai, kaip suprantu, kadangi gyvenate Liubave, jeigu neklystu...

Taip.

Tai turbūt ir paskatino savo dukterį leisti į šią mokyklą... ar turėjote minčių, na, galbūt kažkur toliau leisti į didesnę mokyklą?

Nu iš pradžių neturėjau, kaip sakoma, nes dar vis tiek, kaip sakoma, vis tiek per maža, o po to planuoju jau leisti tolyn.

Galėtumėte gal dar plačiau papasakoti, dėl kokių priežasčių būtent šią mokyklą pasirinkote - ar čia tik atstumas buvo svarbiausia, ar dar sakykime, veikė ir tas faktorius, jog jūs pati lankėte mokyklą, ir žinote, ir mokytojus, ir ta aplinka jums artima...

Kažkaip gal ir pati... Nu pažįstami visi mokytojai [...]

Supratau, dar tada man kyla klausimas, kadangi, kaip žinau, šioje mokykloje ugdymas yra vykdomas jungtinėse klasėse, ir jūsų dukra yra trečiokė, tai turbūt ji su pirmokais galbūt yra...

Taip.

Atsižvelgiant į tą faktą, norėčiau paklausti, ar jus tenkina sudaromos sąlygos šioje mokykloje mokytis tiek iš tos švietimo kokybės pusės, tiek iš infrastruktūros, tai klasės kaip yra įrengtos, sporto salė ir panašiai. Kaip vertintumėte šitus aspektus?

Nu, kaip sakoma, yra kliūčių, nes ir valgykla toliau. Kaip sakoma, sporto salė irgi kitam pastate, nu nėra viskas vienoj krūvoj, tai tas turi minusų.

O dėl pamokų jungtinėse klasėse - ar nekyla kažkokių sunkumų? Galbūt jūsų dukra, pati grįžusi iš mokyklos, turi kažkokių pastebėjimų? Ar taip jau yra visi įpratę ir nėra kažkokio didelio skirtumo?

Kažkaip jo, mes čia gal jau pripratę, bet kad būtų kažkokių papildomų problemų, tai ne kažkaip.

O galbūt žinote, kiek toje jungtinėje klasės klasėje, kurioje mokosi jūsų dukra, kiek ten vaikų iš viso yra?

Diana, kiek yra - devyni? Devyni vaikai tavo klasėj? Jo, visa bendra... Man atrodo, kad devyni.

Tai čia turbūt skaičius tikslus nėra svarbus, čia labiau gal įsivaizdavimui dėl to, jog galvodama, sakykime, jeigu yra devyni vaikai, tai galvodama apie devynis vaikus ir apie tai, kad pamoka trunka keturiasdešimt penkias minutes, ir mokytojas turi paskirstyti savo dėmesį tarp devynių vaikų, kurie iš esmės yra skirtingame lygmenyje, pirmokai ir trečiokai, na tai pagalvojau, kad čia galbūt kyla kažkokių iššūkių... ar nematote šitame procese jokių iššūkių?

Ką žinau... dabar kaip čia jums atsakyti.

Jeigu tokių kaip ir iššūkių apskritai dėl švietimo, dėl ugdymo organizavimo jungtinėse klasėse, jeigu jų ir nekilo, tai tikrai nereikia tada bandyti surasti atsakymo į mano klausimą. Priimsiu tada taip, kad jų kaip ir nėra arba jūs galbūt nesusimąstėte apie tai, kas irgi turbūt rodytų, kad kažkokių didelių problemų nėra, ir tada turbūt galime pereiti prie kito klausimo. Tai kadangi, na, esate ir mokyklos tarybos pirmininkė, tai galbūt galėtumėte šiek tiek plačiau papasakoti apie pačios tarybos veiklą? Gal galite plačiau papasakoti, kokias funkcijas jūs atliekate?

Ne... Daleiskim buvo dar tik vienas dar susitikimas, kaip sakoma. Tai irgi sprendėme mokyklos, kaip sakoma... bendrai ten visą biudžetą, kaip sakoma, kas irgi įeina, kuo galim pagelbėti, kaip ką, viską sprendėm.

Supratau, o kadangi jūs pati turbūt puikiai žinote, kad mokykla bus pertvarkoma nuo rugsėjo. Tai galbūt galėtumėte čia plačiau papasakoti, kaip reaguojate jūs, kaip reaguoja kiti tėvai iš tarybos dėl šitos situacijos?

Dėl šitos situacijos, kaip sakoma, tai čia... irgi, kaip sakoma, svarstėm ir taip, ir taip, kaip sakoma. Nu aš su kitais tėvais šnekėjau asmeniškai, tai vienu žodžiu, kad vaikus kelsim į kitas mokyklas.

Tai esate taip, kaip ir nusprendusi, kad neleisite savo dukters į šią mokyklą ir nuo rudens į kitą mokyklą leisite?

Nu vat kažkas jau planuose pas mane yra.

O arčiausia mokykla Sangrūdos būtų, ar ne?

Akmenynai arba Sangrūda.

Svarstant apie logistiką, kažkokių problemų nekils?

Nu kažkokių problemų tai tikriausiai nebus, nes, kaip sakoma, važiuoja mokyklinis autobusiukas ir, kaip sakoma, į Kalvariją važinėja į darbą.

Jeigu paaiškėtų, kad Liubavo mokykloje rugsėjį formuojasi dar ir pradinės klasės, ar tai turėtų įtakos ir pagalvotumėte, kad dukrą leisti galbūt toje pačioje mokykloje, ar vis tiek svarstytumėt apie kitas mokyklas?

Na, čia jau, kaip sakoma, svarstytume apie kitas mokyklas.

Dar įdomu iš jūsų perspektyvos išgirsti, ar buvo kažkokių minčių dukrą leisti ne Liubave, o kažkur kitur, kadangi, kiek mokytojai kalbėjo, tai mokyklos reorganizavimo klausimas jau paskutinius keletą metų sklandė ore?

Ne, kaip sakoma, dar jinai buvo per maža. Jinai čia nuo keturių metų ėjo čia, į Liubavą, tai sakau, kad čia pabūna arčiau manęs.

O iš kitų tėvų pusės ar buvo bandymas mėginti spręsti situaciją, ar tai priimta kaip sprendimas, kurį reikia tiesiog vykdyti?

Taip, nebuvo.

Jūs kaip mokyklos taryba irgi kažkokių klausimų nekėlėte dėl to?

Ne.

O sakykite, kaip manote, ar mokyklos tokia reorganizacija pasijaustų bendruomenės gyvenimo lygmeniu? Ar net ir nėra aktyvus miestelyje bendruomenės gyvenimas?

Kad nelabai, žinokit.

Man įdomu, jeigu atsimenate, galvojant apie savivaldybių tarybų paskutinius rinkimus, ar buvo kažkas iš vietos politikų, kurie kalbėtų apie švietimą? Ar kažką atsimenate?

Kad gal žinokit nelabai.

Supratau, tai turbūt būtų tiek. Ačiū.

20 INTERVIU

Respondentas: Genė Lisauskienė, pradinė klasių mokytoja, Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla

Interviu data: 2022 m. vasario 25 d.

Galbūt jūs galėtumėte tiesiog plačiau papasakoti apie savo santykį su aptariama mokykla. Na, tai žinau, kad joje dirbate kaip mokytoja, tai galbūt galite detalizuoti, kiek laiko dirbate, kokius dalykus dėstote ar turite savo auklėtinius ir pan.? Na, kas jums atrodytų aktualu.

Taip, šiaip pati esu baigusi tą mokyklą, kadangi Liubavas yra mano gimtasis kaimas, dirbu 26 metai mokykloje, pradinė klasių mokytoja. Pradėjau dirbti jungtinėse klasėse, kas buvo labai man tuo metu sunku. Na va, taip ir dirbu, labai nedidelį, keletą gal metų dirbau po vieną klasę, o šiaip visas laikas, kiek dirbu, praktiškai jungtinėse klasėse, nu vat ir 26 metus taip... taip ir dirbu ten.

Kadangi, na, ugdymas vyksta jungtinėse klasėse ir jūs dirbate su pradinėmis klasėmis, tai, kaip suprantu, jūs ir esate auklėtoja tų mokinių?

Taip, taip, kartu ir auklėtoja.

Supratau. Kadangi, jau minėjote, kad mokykloje dirbate iš tiesų nemažą laikotarpį, remdamasi savo patirtimi, galbūt galėtumėte plačiau pakomentuoti, kokią švietimo būklės situaciją stebite metams bėgant?

Metams bėgant būtent, sakykime, kas liečia mokinius, mokiniai silpnėja. Bent bent man taip atrodo, nes jeigu aš palyginu tuos, kur aš pradėjau dirbti, kokie mokiniai buvo ir ką mes dabar turime, tai yra tikrai be galo, be galo silpni mokiniai. O kas įtakoja šitą? Galbūt, vat aš net vienu momentu pagalvojau: galbūt pačių mūsų mokytojų yra per mažas indėlis, kadangi mažai projektinių veiklų, mažai mažai kažkokių įtraukimo, pritraukimo mokinių ir tiesiog tam kaime lieka, kas lieka, kiti mokiniai iškeliauja į gimnaziją, į kitas mokyklas, išvažiuoja. Tai va, bet aš tą padėti tai matau prastėjančią.

Na, paminėjote projektines veiklas, tai čia ar patys mokytojai galbūt turėtų, sakykime, bandyt šį procesą pakeisti, ar čia reikėtų galbūt iš mokyklos vadovybės, ar net savivaldybės paskatos, kaip manot?

Ne, aš manau, kad gal pirmiausia reikėjo nuo mokytojų pradėti, pavyzdžiui, kad ir kažkokiam finansavimui, kažkam įsigijimui, kažkam... Nu mes tiesiog kapstėmės savo jėgom, ką mes sugebėjome, ką mes pasidarėm, grynai savo jėgom. Aišku, paskata iš vadovų visada buvo, sakydavo - darom, darom, darom, kažką darom, bet gal taip va praplaukėme.

Tai, kaip suprantu, turbūt trūksta galbūt kažkokių finansinių galimybių ir tos infrastruktūros?

Taip, taip... Nes sakykim mažom mokyklom, kad kažkas iš aukščiau padėtų, tai tikrai nesijautė tokio dalyko. Tiesiog darome patys ką galime ir viskas.

O kaip, na, kadangi ir pati užsiminėte, kad iš esmės aš ir pati kiek žiūrėjau, tai lygtais Liubavo mokykloje jungtinėse klasėse tas ugdymas jau turbūt kokį dešimtmetį ar daugiau vyksta, nes maža mokykla...

Taip, taip...

Tai kaip jūs vertintumėte tą ugdymo organizavimą jungtinėse klasėse? Na, ar manote, kad būtent toks ugdymo organizavimas turi kažkokios specifinės įtakos švietimo kokybei ir mokinių pasiekimams? Ar čia nebūtų taip galima teigti?

Būtent, kai mes dirbame su nedidelėmis klasėmis, sakykime, nedidelė, nedaug vienos klasės vaikų ir kitos, tai galbūt ne taip jau stipriai atsiliepia. Bet šiaip iš esmės tai taip turi, nes tu privalai laiką paskirstyti dviem klasėm. Plius pirmiausia tu turi išsimokyti vaikus, kad jie nekreiptų dėmesio ką kalbame su trečiokais, tai nekreiptų dėmesio pirmokai. O kaip tam pirmokui paaiškinti, kad tu dabar sėdėk ir rašyk, tu negali klausyti, tai va šitas yra labai sunku, kol mes juos nu negražiai pasakysiu, bet išdresiruojame, kad jie negirdėtų vieni kitų. Na ir aišku, kad kokybei atsiliepia. Bent, mano manymu, tai labai.

O sakykit, na, kaip įsivaizduoju, turbūt tiek dėl finansinių aplinkybių, tiek dėl to, kad tai yra mažas miestelis, mokytojai padėjėjų kaip ir neturi?

Taip.

Supratau, taip pat nebūtų įdomu pažvelgti, sakykime, ir tą ateities perspektyvą. Kadangi pasikeitus švietimo politikai ir truputėlį pakoregavus, sakykime, mokyklų tinklo organizavimo taisykles, be to, kalbėjau ir su Kalvarijos savivaldybe, tai minėjo, kad nuo rugsėjo yra planuojama tokia reorganizacija, kadangi mokykla laikoma kaip maža ir neturinti pakankamai mokinių, tai aš, kaip suprantu, Liubave liks ikimokyklinis, priešmokyklinis ir pradinis ugdymas?

Planuojamas, bet tik planuojamas, nes neaišku, kaip bus su pradiniu.

Supratau. Minėjote, kad neaišku, tai vadinasi, nėra dar aišku, ar tėvai, sakykime, savo vaikų nesugalvos perkelti į kitas mokyklas?

Jeigu vyresnieji pajuda, yra nedaug vaikų, bet keletas išeis, ir būtent tas keletas mums užkerta kelią likti. Bet, sakykime, yra tėvų, kurie labai prieš tai, prieštarauja, nes tikrai tie mūsų vaikeliai. Pirmiausia, jie nuskęs didelėse klasėse, nes... nu yra ir psichologiškai silpni vaikai, ir šiaip. Toliau vėl, kai pagalvoji, tėvai nepatenkinti tą vaiką tempt iš lovos, 20-15 km vežt kažkur... Nu vis tiek vaikai maži, bet nu bus kaip bus...

O turbūt dar yra ir tokių atvejų, kai, sakykime, iš tos pačios šeimos lanko ir pradinės pradinės klases ir vyresnes? Tai turbūt irgi yra paskaičiuota, kad jeigu vaikas, kuris, sakykime, yra aštuntokas, pradės lankyti kitą mokyklą, tai tuo pačiu ir brolis / sesuo...

Taip, išeis ir pradinukas. Lieka tik priešmokyklinukai, ikimokyklinukai. Tai vat, jie kažkaip nejuda. O vat pradinukai jau bando judėti.

Kaip suprantu, dėl pradinukų turbūt rugpjūtį žinosite tiksliau?

Taip, ko gero.

O dabar kokia ta prognozė? Ar esate linkusi manyti labiau, kad nesusidarys, sakykime, tos pradinės klasės ar dar viliatės?

Ne, aš manau, kad jei susidarys, tai dvi klasės tikrai. Ko gero, pirma ir trečia, nes dabartinėje... Ne taip, pirma ir ketvirta, ko gero. Jėzau, va dabar pasimečiau, nes trečioje, antroje klasėje iš jų neliks nei vieno vaiko. Jo, trečioje klasėje neliks nei vieno, tai reiškia - liks pirma, ir ketvirta, jeigu liks.

Ir, sakykime, jeigu liktų dvi klasės, kurias skiria iš esmės, jau tas, sakykime, gana reikšmingas tarpsnis amžiaus. Kaip manote, kokią tai įtaką turėtų tam ugdymo procesui? Nes aš, kaip suprantu, vis tiek vaikai jungtinėje klasėje būtų ugdomi.

Sakau, vat aš... gal tos didelės reikšmės ir neturėtų į blogą pusę, nes vaikų yra nedaug. Kada klasėse yra nedaug vaikų, nu vis tiek kažkaip tą dėmesį paskirstai. Aišku, ne taip, kaip tu gali tik dirbant su viena klase. Bet vėl atsiremia į tą, kad mažai vaikų. Gal šiek tiek ta kokybė ir nukenčia, bet sakykime, kaip mes palyginame, pas mus tikrai klasėj yra mokykloje silpni vaikai, spec. poreikių, bet kai mes sakome dar šalia spec. poreikių, mes lygiai taip pat galime statyti ir tokį vaiką, kuris mokosi pagal bendrąją programą. Vaikai yra pakankamai silpni. Tai vat tai taip, tai su tokia jų ta nedidele grupele dirbant, tai manau, rezultatai būna pasiekiami pagal jų gebėjimus.

O dar minėjote, kad dalis tėvų, sakykime, nėra patenkinti dėl to, kas vyksta, kadangi, žinoma, turimas omenyje ir tas aspektas, kad vaikams reikės anksčiau keltis, juos vežti į toliau esančias mokyklas, tačiau vis tiek, kaip suprantu, vykstant reorganizacijos procesui, na bus užtikrinamas pavėžėjimas ir mokykliniais autobusais?

Taip.

Tai čia galbūt iš tos pusės kažkokio didelio nepatogumo tėvams neturėtų sukelti?..

Patiems tėvams tai ne, bet vat būtent ir kaip pas mus buvo savivaldybės atstovai atvažiuavę, tai kai viena mama sakė, kad jūs įsivaizduokit, aš gyvenu vienkiemyje, aš du kilometrus tą vaiką tempiu iki pagrindinio kelio pirmoką. Ir vienu žodžiu pristatyti jį reikės į mokyklą, o atstovas sako: taigi jums nieko nereikės, atvažiuos mokyklinis ir paims. Tai sako, jūs įsivaizduokite aš į tą mokyklinį atiduosiu savo pusiau miegantį vaiką dar, ten septintą kokią valandą. Tai va, tėvai yra tuo

nepatenkinti, nesvarbu, kas jus vežios, ar patys tėvai, ar mokyklinis. Kai sako, ateina žiema, slidūs keliai, visas saugumas, viskas nu... kur vaikas vietoje, kur jį kažkur reikia...

Tai dar truputėlį labiau bandant, sakykime, įlįsti į tą tėvų reakcijos visą specifiką, tai aš, kaip suprantu, dalis tėvų kaip ir prieštaravo, bet turbūt ne visi tėvai? Kiti galbūt jau, sakykime, turėjo tokią nuojautą, kad su mokykla nebus atliekami kažkokie veiksmai tinklo prasme. Gal čia galite plačiau pakomentuoti? Sakykime, mums jau kokie penki metai buvo kalbama, kad nu va šie metai tai paskutiniai, šie metai - tai paskutiniai. Kažkaip jau mes ir tėvus nuteikinėjome ir patys nuteikinėjome, kad viena diena tikrai tokia ateis. O, sakykime, tie tėvai, kurie jau sumastė išeiti, tai vat būtent viskas liečia vyresnius vaikus. Kai sako, neišeitų vyresni, mes tikrai niekur neitum. Bet kadangi išeina vyresni, tai sako, tiesiog patogiau yra visus į tą vieną autobusą, visus, kad išvežtų. Tai va, tai tik tik tik dėl to, kad išeina vyresni, o šiaip tie, kurie mokosi po vieną, kur nebėra vyresnių, tai tikrai nė vienas nepasiruošęs išeiti.

Tai kaip suprantu, kaip ir minite, kad jau pastaruosius keletą metų yra kalbama, kad mokykla ar taip bus reorganizuojama, ar uždaroma. Tai toks tam tikras psichologinis pasiruošimas, kaip ir jau buvo. O kaip manote, kodėl, dėl kokių priežasčių, nepaisant to, kad tas kalbėjimas vyko, nebuvo imamasi jokių veiksmų, ir savivaldybė vis tiek leido, sakykime, pačiai mokyklai funkcionuoti tokiu būdu, koku ji funkcionuoja iki šiol? Kadangi dar, kaip mes sakom, tilpom į tuos rėmus pagal vaikų skaičių. Būtent praeitais metais išėjo gana didelė dešimtokų klasė, nu va, mes taip ir prasmukom, nes visada taip 80-100 kažkaip laviravo mokinių. Bet būtent šiemet pirmi metai, kai mokinių yra labai mažai.

Supratau, o kaip manote, kiek galbūt yra reikšmingas čia ir tas politinio atstovavimo aspektas? Na, kadangi vis tiek politikai turbūt jie galvoja ir apie ateinančius rinkimus, na, žinoma, ir apie atstovavimą vietinės bendruomenės... Kiek tas politinis aspektas galbūt irgi turėjo įtakos tam?

Gal ir kažkiek turėjo, sakykime. Nu galbūt turėjo, bet vat kaip šie metai parodė, kai meras atvažiavęs buvo, nu jis ir sakė - labai norėtumėm išlaikyti mokyklą, bet niekuo padėti negalime. Galbūt šiek tiek padėjo, bet nežinau.

Supratau. Galbūt galėtumėte plačiau pakomentuoti, kaip vyko tas komunikacijos procesas su mokyklos bendruomenės mokytojais, kadangi tai yra gana jautrus klausimas?

Būtent kas liečia vat dabartinę situaciją, šiuos metus, taip? Ne, kaip ir, kaip ir pristatė, kad vyresnių klasių tikrai nebus. Lieka tiktai tas, kas lieka, ir būtent mokytojams pasirinkimas. Galbūt rasit kitoje mokykloje darbo, galbūt kažkur, taip jokio konkretumo, nieko.

O aš dabar, jeigu neklystu, tai prie Akmenynų mokyklos?

Sangrūdosa.

Atleiskit, turbūt maišau aš jau. Tai kažkokių kalbų, kad dalis mokytojų galbūt galėtų dirbti Sangrūdosa mokykloje, nebuvo tokio?

Ne, ne... Ne, tai jeigu atsiras vietos, tai galės, bet, manau, tikrai ne.

Tai visa komunikacija dėl mokyklos, tai čia ir tėvai jau seniai buvo irgi informuoti, o kiekvienais metais, vasarą galbūt, prieš prasidedant tam ugdymo procesui, būdavo atnaujinama visa informacija dėl situacijos?

Taip, taip, vietoj, vietinei mūsų bendruomenei.

O sakykite, kiek patys mokytojai galbūt reiškė kažkokius nuogaštavimus savivaldybėje arba bandė galbūt kalbėtis su savivaldybe? Galbūt čia kalbu ne apie šiuos metus, kada jau viskas yra konkrečiai nulemta, nes keitėsi teisės aktai, bet prieš keletą metų, pavyzdžiui, kai buvo kita valdančioji dauguma, tai nebuvo, sakykime, tokios griežtai apibrėžtos tvarkos ir mokykla dar galėjo funkcionuoti. Tai gal čia galite plačiau papasakoti, ar kilo kažkokios iniciatyvos iš pačių mokytojų

Galbūt iniciatyvos kilo viduj, bet kažkaip mūsų buvusi direktorė pralaviruodavo. Nežinau, kur jinai ten ir kaip jinai ten, bet vat mes kiekvienais metais kažkaip tai, kažkaip taip išsilaikydavom. Būtent didžiausią iniciatyvą vat dėjo, kiek į savivaldybę važiavo, netgi mums galbūt nesakė, kur kreipėsi, bet buvusi mūsų direktorė.

Čia buvusi, tai Romualda?..

Jankevičiūtė.

Tada dar būtų įdomu pakalbėti, kaip reorganizacija galimai paveiks pačią mokyklą. Kaip bus įveiklinamas pastatas, jeigu liks tik darželinukai, tai visas pastatas nebus išnaudojamas?

Taip... Mes, kaip va būtent savivaldybės atstovai buvo atvažiavę, tai kažką bandėme siūlyti, kad galbūt dienos centrą įrengti, galbūt kažką, bet jie iš karto pradėjo, kad tai yra ilgas darbas, kol mes tą padarysime ir vienu žodžiu ateityje galbūt galima pagalvoti, bet dabar kaip ir ne, tai sakykime, pas mus valgyklos patalpos yra visai kitur darželyje, kur vaikai gana toli turi

nueiti pavalgyti, nu tai... Valgyklą įrengt, sporto salę, kur mes einame į buvusius kultūros namus sportuoti... Būtent išnaudot kas lieka mokiniams, kurie lieka mokyti, tai išnaudoti jų veiklom, tai būtent valgyklai, sporto salei.

Bet kadangi nėra dar aišku dėl mokinių, tai vadinasi, nėra atitinkamai aišku ir dėl to tokio pilno įveiklinimo?

Taip, taip.

O kaip apskritai, kadangi esate vietinė ir bendraujate, sakykite, tiek ir su vietine bendruomene, kurie jau mokyklą yra baigę ir nebūtinai jų vaikai mokyklą lanko, bet vis tiek turbūt tas kažkoks matymas ir požiūris į mokyklą yra. Tai kokios tvyro nuotaikos būtent dėl šitų pokyčių, ar yra kažkokių nuostatavimų?

Taip, tai lygiai tokios pačios, kaip ir visoje Lietuvoje. Iš tikrųjų dabar mes, kai kalbam, kai sako su buvusiais mokiniais, apskritai su gyventojais, viskas, sako, neliks mokyklos, neliks kaimo, nes iš tikrųjų dabar ar šventės, ar kažkas pagrindą sudaro mokyklos mokiniai. Aišku, tada ir iš kaimo žmonių ateina, va tai dabar vasario, kovo 11 minėjimas buvo, iš tikrųjų vien mokyklos mokinukai ir iš kaimo dvi moterėlės atėjo, seniūnijos darbuotojai. Tai vat, iš tikrųjų, manau, mokyklų uždarymu kaimas yra žlugdomas. Mano manymu, tai geriausias variantas, galbūt geresnis variantas būtų, galbūt labiau investuoti į mokyklas, galbūt kad jose mokytųsi va tie mokinukai, kuriems iš tikrųjų sunku integruotis į... aišku, reikia dabar juos integruoti į bendrąsias mokyklas, į bendro ugdymo didesnes mokyklas, bet, manau, žinokit, geresnė išeitis jiems būtų vat tokiose mokyklose, bent pradinėse klasėse. Paskui jau jie, kada vyresni, jiems yra lengviau. Bet sakau, va kaip mes matome šituos savo pradinukus, tai nu, aš galbūt kaip mama, kaip močiutė jau dabar žiūriu, man jų gaila.

O jūs, sakydama, kad daugiau investuoti, tai galvojate labiau apie, sakykite, infrastruktūros gerinimą ar labiau apie mokytojams geresnių sąlygų sudarymą?

Ne pagal mane, taip, būtent veiklų organizavimo vaikams. Tai yra kaip ir chemijos, kažkokios laboratorijos ar kažkas įrengimas, vat tokių veiklų, dėl ko aš pradžioje sakiau, galbūt čia mums reikėjo per projektus eiti ir, sakykite, patiems kažką, kadangi iš valdžios jokios pagalbos nebėra. Galbūt vat tada reikėjo kažką daryti, nes iš tikrųjų mūsų ir būreliai galbūt skurdūs yra, nu vat tokie ką mes, ką mes galime padaryti savo jėgomis.

Tai čia, kaip suprantu, pavyzdžiui, Europos Sąjungos, kaip būdavo visokie projektai?..

Taip, taip..

Supratau. Tai, ką girdžiu iš jūsų, tai turbūt laikytumėtės požiūrio, kad bent jau pradinis ugdymas turėtų būti kuo arčiau namų, o paskui jau nuo penktos klasės vaikai gali ir toliau pavažiuoti...

Taip, taip... Taip, nes iš tikrųjų šitie vaikai, sakykite, ir tų spec. poreikių vaikai. Jie didelėse klasėse nuskęsta, tai yra ne paslaptis ir sakykite, kad vat žinių lygis yra žemas mūsų mokykloje, nes pas mus dauguma tokių vaikų. O kai toks vaikas į tą didelę klasę pakliūva, tai vis tiek nu, tie gerieji rezultatus pakelia bendram kontekste.

O jeigu galvotume apie tai, kad, sakykite, tie vaikai, kurie turi specialiųjų poreikių ir bus tam tikra prasme, kaip ir priversti mokytis didesnėse mokyklose. Bet jeigu tose mokyklose mokytojai turės, na, kaip ir padėjėjus, kaip manote, ar tai sušvelnintų pačią situaciją ir padėtų tiems vaikams geriau integruotis? Ar vis tiek, na, laikytumėtės požiūrio, kad geriau, sakykite, užtikrinti ugdymą mažesnėse klasėse?

Žiūrint, kiek klasėje yra mokinių, koks jų sutrikimo lygis yra, vat, pavyzdžiui, nukrypsiu nuo temos, sakykite, turėjau vaiką. Pirmiausia pusę pamokos mes su juo kalbamės, kol aš išsitraukiu iš po stalo, nes jisai po stalais vaikščioja, loja ir vaikams už už kojų grabinėja. Nu tai va, tai, sakykite, klasėj turint tokį vaiką, galbūt mokytojo padėjėjas, jis greičiau sustatys viską į vietas ar ten išsives jį, ką pas mus socialinė pedagogė darydavo. Bet tai, sakau viskas priklausys nuo to, kiek klasėj vaikų yra ir koks jų sutrikimo lygis.

Supratau, iš tiesų, labai komplikotas yra šis klausimas. Dar norėčiau šiek tiek sugrįžti prie to nuo politinio aspekto, kadangi vis tiek mokyklos steigėja yra savivaldybė. Tai man būtų įdomu truputėlį pakalbėti apie tą vietos politiką. Pavyzdžiui, esate ir vietinė, ir vis tiek ateina rinkimai savivaldybių tarybų, ir, remiantis jūsų patirtimi, kiek yra to kalbėjimo viešoje erdvėje, būtent apie švietimo klausimus? Ar taip atsimenate kažką, kažkas iškyla prieš akis, ar tas švietimo klausimas nėra labai akcentuojamas?

Ne, tikrai ne, tikrai jis neakcentuojamas ir kažkaip.. Sakykite, jeigu mes pradžioje mokslo metų kažkaip nu nuostatavome žmogiškai, kad liksime be darbo. Nu tai kartais net būdavo pasakyta: nu tai ką, mes visi kažkada liksime be to darbo, taigi čia nieko tokio. Čia nieko baisaus. Tiesiog nuleista. Aš manau, yra jiems nuleista iš viršaus politika, ir jie kažkokių rimtesnių reikalų žiūri negu mokykla.

Tai iš šitos jūsų situacijos įvardintos galima turbūt sakyti, kad kartais gal trūksta tam tikro ir empatiškumo mokytojų, ir kitų darbuotojų atžvilgiu?

Taip...

Čia vėlgi jūsų pasvarstymas būtų reikalingas. Nors ir minėjote, kad tas švietimo klausimas nėra pakankamai akcentuojamas savivaldybėje, bet, jūsų manymu, ar su mokyklos sakykime, reorganizacija, pertvarkymu, uždarymu... Ar būtų galima sakyti, kad tokio klausimo sprendimas turi įtakos tam politiniam ciklui ir, sakykime, politiko perrinkimui, ir tai galbūt lemia tam tikrą neryžtingumą politikų sprendžiant klausimus būtent dėl mokyklos tinklo pertvarkos?

Man atrodo, kad nelabai. Tiesiog... Kažkaip gal aš nežinau, bet į mokyklų gyvenimą visa visuomenė gal kažkaip, nežinau, pro pirštus žiūri, jie žiūri į kažkokius kitus dalykus, o mokyklos čia kažkaip tarsi savaime. Viskas buvo, išnyko. Aišku, viduj, va ten tam kaimely paverki, bet kada ateina rinkimai, tai, manau, jie žiūri visai visai kitus...

Tai tam tikra prasme atrodo, kad viskas palikta tarsi tokiai inercijai?...

Taip, taip, savieigai... Viskas atėjo, sunyko ir... galbūt iš pradžių pakalbės kažkiek, po to baigsis kalbos ir viskas...

O dabar man toks kilo klausimas: vis tiek, kadangi nedidelė bendruomenė, tai galbūt ir tarp mokytojų, mokyklos darbuotojų yra, sakykime, partijoms priklausančių asmenų, kurie kelia tuos klausimus kažkokius, bendruomenės susirūpinimus, ar tai partijų suvažiavimuose ir pan.? Ar yra tokio, iš apačios kylančio sakykime?.. Nežinau, nežinau...

Tai panašu, kad trūksta tam tikro tokio, kaip ir atstovavimo?

Manau, kad taip.

Supratau, kaip manote, ar dar yra kažkokių aspektų, kuriuos būtų svarbu aptarti būtent tame kontekste, mokyklų tinklo pertvarkos ir konkrečiai galvojant apie Liubavo Juozo Montvilos pagrindinę mokyklą?

Oi, žinokit, jau net nežinau. *(Juokiasi)*

Iš tiesų mes labai daug dalykų palietėme, bet galbūt aš kažką praleidau, nes aš vis tiek esu asmuo iš šalies ir galbūt kažko nepaklausiau, kas yra šiaip jau reikšminga...

Nežinau, kaip tik mums buvo... buvo galbūt reikšminga, kad pasienio mokykla yra. Pasienyje, tai yra paskutinė mokykla, bet, pasirodo vat šiemet pirmi metai, kai tas jau nebegalioja. Anksčiau atsižvelgdavo į tai, kad, sakykime, jeigu dėl mokyklos išlikimo. O daugiau tai kaip ir nieko, aš manau, kad mūsų viršūnėlės, ką nutaria mes nelabai ką galim ir, nebent kai sako, iš kažkur stebuklingai atsirastų vaikų ir tada... kažkaip įsukti vėl tą ratą.

Taip, aš irgi atkreipiau dėmesį, kad mokykla pasienyje - tai, kaip minite seniau šitas argumentas buvo naudojamas, kad svarbu išsaugoti mokyklą, nes yra pasienyje, o dabar jau ir jis nebeveikia. O galbūt yra, na ir kitos mokyklos, kad ir ta pati Sangrūdės mokykla?...

Liubavas arčiausiai pasienio.

Supratau, supratau.

21 INTERVIU

Respondentas: Irma Karasevičienė, Liubavo Juozo Montvilos pagrindinės mokyklos 2 mokinių ir ugdytinio mama
Interviu data: 2022 m. kovo 9 d.

Tai gal pirmiausia galite papasakoti apie savo santykį su aptariama mokykla. Tai čia galbūt būtų gerai, jeigu pakomentuotumėte, kiek turite vaikų, kokią jie klasę lanko ir pan.

Esu trijų vaikų mama, vyresnėlis yra ketvirtoje klasėje, vidurinis vaikas yra trečiokas, o pats mažiausias trejų metų, tai jisai šitoj vaikų jungtinėj grupėj mažiukų.

Supratau, gal galite plačiau pakomentuoti, dėl kokių priežasčių būtent pasirinkote Liubavo Juozo Montvilos mokyklą?

Mes pasirinkome ją dėl to, nu mes čia prieš porą metų atsikraustę, galima sakyti, ir mums labai ta mokykla, kaip sakant, tinka, patinka, nes mano vaikai, kadangi mokinasi pagal specialius poreikius, ta mokykla nėra didelė, aišku atvažiuoja ir pedagogai iš Marijampolės, nereikia man ten kažkur, kaip sakant, trenktis, vaikus, važioti pas logopedus ir pan. Jie patys atvyksta į mokyklą, vienu žodžiu, gauna tos visokios pagalbos, jie dėl mokslų, dėl bendravimo... ir mokytojai labai šaunūs, padeda kuo gali ir paaiškina, jeigu kas neaišku. O taip tai, ir mums atstumas labai mažas iki tos mokyklos, keli šimtai metrų, tikrai labai patogų, o tada dar pliusas dėl to, kad... nu aš negalėčiau savo vaikų leisti į kitą mokyklą, pavyzdžiui, ar į Kalvarijas, nes per didelė mokykla, per daug tų vaikų, ir jie negautų ir papildomai tos pagalbos, kaip jiems priklauso. Tai man dėl vaikų skaičiaus labai patogi šita mokykla ir patys vaikai labai domisi, ir bendruomenė labai draugiška. Tai džiaugiuosi iš tiesų, kad papuolėme

į šitą kaimą, į šitą mokyklą. Labai labai būt negerai, jeigu, tarkim, panaikintų, kaip va dabar planuoja čia, padaryt pagrindinę mokyklą su keturiom ir viskas.

Būtent dėl to ir norėjau paklausti, kadangi, kaip ir minėjote, planuoja tą mokyklą reorganizuoti, palikti darželinukus iš esmės ir pagrindines klases iki ketvirtos klasės. O jūs minėjote, viena iš dukterų yra ketvirtokė dabar, tai jinai automatiškai turėtų eiti į kitą mokyklą, tiesa?

Tiksliau, sūnus, neturiu mergaitės.

Oi, atsiprašau.

Pas mane trys berniukai (juokiasi). Tai jo, jau vyresnėlį jau planuojam leisti, jau rašysim prašymą, į Akmenynus, kad arčiau mums būtų. Tiesiog ta socialinė pedagogė, kur į Liubavą važinėdavo, jinai kartu ir Akmenynuose dirba į savaitę kelis kartus, tai mums jinai pasiūlė į Akmenynus, tai man labai geras variantas ir nėr taip toli.

Tai jūs iš esmės, pasižiūrėjot būtent pagal tą socialinę pedagogę, kad jinai dirba Akmenynuose?

Taip, taip, taip... Jinai puikiai mano vyresnį vaiką... nu visus tris vaikučius žino, tai mums dar geriau, kai, kaip sakant, artimesnis žmogus yra toje aplinkoje.

O tą mokyklą šiaip planuoja prie Sangrūdės gimnazijos jungti, o į Akmenynų mokyklą irgi bus užtikrinamas pavėžėjimas, ar čia tėvai jau patys turi pasirūpinti?

Aš, kiek esu girdėjusi, tai sakė turi net autobusiukus mokykla.

Tai užtikrins vadinasi mokykla?

Taip, taip.

O dar galvojant apie tą faktą, kad mokykloje ugdymas yra jungtinėse klasėse, vykdomas. Kaip į tai žiūrite, kaip manote, ar yra sudaromos pakankamos sąlygos, sakykime, švietimo kokybei?

Dėl švietimo tai, sakyčiau, tikrai labai gerai tos jungtinės klasės, nes tų vaikų aišku nėra tikrai daug pas mus mokykloje, bet.. aš džiaugiuosi iš tiesų tikrai, ir tuo švietimu, ir kaip ypač jie mokinasi pagal tą kitokią, kaip sakoma, programą, tai tikrai atsižvelgia į tuos vaikų, kaip sakant, mokslus, norus ir visa kita.

Supratau. Gal galite plačiau papasakoti, kadangi jau minėjote, kad sūnus jau ketvirtokas. Nuo kada, sakykime, prasidėjo galbūt tos kalbos, kad su mokykla kažkas gali būti daroma?

Čia žinokit tos kalbos ėjau jau keli metai, bet dar tiksliai niekas nežinojo, kaip čia kas bus, o čia prieš kelis mėnesius buvo šitas susitikimas su Kalvarijos meru, tai buvo daug ir mokytojų ir keletas tėvų net buvo, net aš tarp tų tėvų buvau. Tai žodžiu, aptarė tą visą klausimą, kad vienu žodžiu, mums tik davė tokį pasiūlymą, kad jeigu norit, kad liktų dar trečia-ketvirta klasė, tai sakė susiraskit... nu trūksta tų vaikų, tai susirask keletą vaikų, kad tos klasės dar išliktų. Nes jeigu jungtinė klasė, tai turi maksimum būt aštuoni vaikai, o trečioj-ketvirtoj klasėje trūkumas tų vaikų, sakė, gali būti, kad panaikins ir tą trečia-ketvirtą klasę.

Tai tada tokiu atveju ir kitas sūnus, kuris dabar trečiokas yra, irgi neišvengiamai turėtų kitą mokyklą eit?

Nu gali būt, taip gali būt. Tas klausimas keliamas, bet dar kol kas dėl jo nieko man nesakė, tiktai dėl vyresnio vaiko, klausė, kurią mokyklą pasirinkau.

Prieš du metus persikėlėte į Liubavą sakėte, bet turbūt vis tiek vietos žmones daugiau mažiau pažįstat, tai ar jūs pati mėginsit kalbėtis su tėvais, ar tiesiog lauksit ir žiūrėsite kaip čia viskas susiklostys?

Nu dėl šito, tai čia gal turėtų daugiau kalbėti tie tėvai, kurie gyvena čia jau daug metų, daugiau žmonių pažįsta iš kitų seniūnijų, nu o aš pasilieku ties tuo, kad aš palauksiu, pažiūrėsiu, kaip čia bus toliau. Ypač dar gali pasikeisti situacija, jeigu dabar dėl to karo tarkim atsirastų vaikų, kurie apsigyventų tarkim mūsų seniūnijoje ir padėtų lankyt Liubavo mokyklą, nu tai aišku, kad pasikeistų situacija kardinaliai. Kadangi tikrai nesinori, kad ta mokykla visiškai pranyktų, kadangi čia paštą panaikino, dar jei mokyklą panaikintų, tai visai jau... Norisi kažkaip arčiau namų išlaikyti, tiek vaikus, tiek, kaip sakant, draugus ir visa kita, artimiau kažkaip norisi vis tiek.

Dar minėjote, kad jūs irgi dalyvavote tame susitikime su meru ir visais kitais. Galbūt galite papasakoti, kaip tas susitikimas sekėsi? Ar patys tėvai, galbūt ir jūs, kėlė klausimus papildomus?..

Taip, kėlė, kėlė... ir pats seniūnas kėlė tą klausimą, ir tėvai. Ypač va mokytojai kėlė klausimą kaip dėl darbo vietų, kaip sakant, jeigu sumažins mokyklą, kas dirbs, kas kitur turės ieškotis darbo, nu buvo tokių va klausimų visokiausių.

Tai savivaldybės atstovai turbūt kiek galėjo, tiek atsakė...

Taip, taip... sakau čia dabar daug kas priklauso tiktai nuo pačių tėvų ir atsiras daugiau vaikų, ar neatsiras, tai čia bus aišku tiktai prieš rugsėjį.

Kaip manot kokius pokyčius pačiai bendruomenei-kaimui atneš tas mokyklos pertvarkymas?

Jeigu paliktų tą mokyklą, padarytų tokią grupę kaip tarkim būna darželis, kad vaikus pasiliktų tarkim iki tos penktos valandos, tai daug tėvų labai galėtų eiti dirbti, ypač va aš, kadangi aš namie būnu, tai negaliu eit dirbt, nes mažiukas užrašytas į tą mokyklą, bet jisai... jam nėra noro eit į ją ir žodžiu tenka namie sėdēt. Ypač jauniems tėvams, būtų didelės galimybės, jeigu ta mokykla išliktų.

Dabar pereinant su politiniu lygmeniu susijusio klausimo... Jūs minėjote, kad tik prieš porą metų persikėlėte į Liubavą, nežinau kur prieš tai, ar toje pačioje savivaldybėje gyvenote, tai...

Nu prieš tai aš gyvenau pačioj Kalvarijoje.

O sakykite, jeigu galite atskleisti, ar jūs dėl mokyklos persikėlėte, ar dėl kitų kokių nors priežasčių?

Ne, mes tiesiog persikėlėme dėl kitų, mes seniai planavome [...]

Tai kadangi vis tiek iš Kalvarijos prieš tai buvote, tai galbūt galite pakomentuoti iš to, ką atsimenate, kiek aktyviai yra keliami su švietimu susiję klausimai, kiek politikai apie tai kalba, ypatingai kai vyksta rinkimai savivaldybių?

Nu kaip apie tuos rinkimus... apie juos, tiesiai šviesiai pasakius, nesigilinu ir net tuos... nu kaip būna rinkimai, tai juose nedalyvauju [...]

O dar sakykite, ar jūs pati, ar kažkas iš kitų tėvų, jei žinote, kreipėsi tiesiogiai į savivaldybės darbuotojus, tarybos narius ar merą, išreikšdami savo nuogastavimus? Ar buvo apsiribota tuo susitikimu, kur vyko mokykloje?

Aš, kiek žinau, tai negirdėjau, kad kažkas kreiptųsi, nebent kažkur per kitus žmones gal ir kreipėsi, aš šito tiksliai tikrai nežinau, bet va kai sužinojau apie tą susitikimą, tai nusprendžiau dalyvauti ir išklausti tiek tėvus, tiek seniūną, tiek patį merą, ir supratau, kad nėra tikrai jau ta labai gera situacija mokykloj, bet mažu pasitaisys. Buvo tikrai jau nemažai tų metų, dar buvo kita direktorė, tai jau buvo tas klausimas bandomas kelt, bet vis jisai vis tiek jau į šoną nueidavo, taip ir likdavo, o dabar kaip nauja direktorė pavaduoja, tai jau biški daugiau reikalai juda į priekį.

O kaip manot, kas lėmė, kad pavykdavo tą klausimą vis į šoną pastumti, kaip sakėte?

Nu gal... gal aplaidžiau žiūrėdavo.

Tai tiek būtų iš mano pusės. Ačiū, kad skyrėte laiko.

Prašom.

22 INTERVIU

Respondentas: K01, mokytoja, Liubavo Juozo Montvilos pagrindinė mokykla

Interviu data: 2022 m. kovo 16 d.

Tai gal pirmiausia galėtumėte, na, papasakoti trumpai apie savo santykį su aptariama mokykla. Tai kiek laiko joje dirbate? Ar turite savo auklėtinius? Ar esate vietinė ir na, kas jums atrodytų svarbu?

Tai šitoj mokykloje dirbu jau kažkur 16 metų. Pradėjau dirbti, turėjau vokiečių kalbą, nes aš esu baigusi pradinės klases ir vokiečių kalbą, o po to turėjau pradinukus, tai didesnę dalį dirbu su pradinukais, iš pradžių buvo atskiros klasės, dabar yra jungtinės klasės. Šiuo metu turiu antrokus ir ketvirtokas, ir nežinau... Sakau dirbu 16 metų. Nežinau, ką dar

O jūs esate pati iš Liubavo?

Taip, aš vietinė, aš iš Liubavo esu. Aš pati šitą mokyklą esu baigusi ir, žodžiu, čia dirbu, nu jau seniai, vietinė.

Supratau ir minėjote, kad, na, jums bedirbant, sakykime, ir tas pokytis įvyko, kad ugdymas jungtinėse klasėse pradėtas organizuoti. Tai gal galite plačiau papasakoti? Na ir pakomentuoti būtent, kaip vertinate tą ugdymo organizavimą jungtinėse klasėse?

Tai visada, kaip sakau, bet kas pasakytų, kad jungtinėje klasėje yra daug sudėtingiau organizuoti normaliai, kai sakau, kokybišką ugdymą. Vienas plusas yra tiktai, kad yra mažas skaičius vaikų, tai tai šiek tiek palengvina tą darbą jungtinėse klasėse. Bet vienareikšmiškai pati galiu sakyti, kad yra paprasčiau dirbti su viena klase, bet dėl vaikų skaičiaus tokių galimybių mes neturime jau seniai, nes pas mus visos pradinės klasės yra jungtinės ir tas ugdymas... aišku, įmanoma, nes yra nedaug vaikų, dar apsinkina kas patį darbą, tai yra spec. poreikių vaikai, kurių dabar, nu, nežinau kaip kitose mokyklose, bet jau panašu, kad daugėja.

O kiek pas jus dabar, sakykime, klasėje toje jungtinėje klasėje yra vaikų? Kiek yra antrokių ir ketvirtokų?

Šiais metais pas mane yra nedidelė klasė. Yra tik du antrokai ir buvo šeši, dabar penki ketvirtokai, bet šiaip būdavo įvairiai. Būna ir apie 15 per abi klases sudėjus, bet šiemet būtent yra taip. Du ir penki.

Tai tai turbūt matote, kad šiek tiek mažėja laipsniškai vaikų. Galbūt žinote, dėl kokių priežasčių ir galite pakomentuoti?

Tiesiog mūsų mokykla yra nutolusi, ar ne, na, jūs tikriausiai žinot, kur ji randasi, pasienio mokykla, pats kraštas Lietuvos. Tai pas mus, pavyzdžiui, kaime, nėra, nu nėra tokio mokyklinio amžiaus vaikų, todėl tų vaikų ir mažėja. Aišku, atvažiuoja net ir iš miesto, iš Kalvarijos, atsiveža autobusiukas mokyklinis vaikus, bet pačiam kaime vietinių, tai pačių vaikų yra mažėjimas. Gal tiesiog jaunimas išvažiuoja į miestus ir lieka lieka, kai sakau tikrai tų, kieno šeimos, kur nėra mažamečių vaikų, todėl ir mažėja.

O ar pastebite tą tendenciją, kad minėjote, kad ir iš aplinkinių kaimų atvyksta vis dar ir atvykdavo vaikai mokytis į Liubavo mokyklą? Tai ar pastebite tą tendenciją, kad dabar jie renkasi, pavyzdžiui, kitą mokyklą, o ne Liubavo? Ir jeigu taip, kaip manote, irgi, kas tai lemia?

Jeigu kalbant apie pradinukus konkrečiai, tai paprastai pradinukai nėra besirenkančių tolimesnę mokyklą. Pradinukai iš esmės mūsų kaime nėra nei vieno, kuris išvažiuotų, tarkim, į Kalvariją ar kažkur gimnaziją, tarkim, Sangrūdės arčiau, ar ne, arba Kalvarijos. Kas liečia pradinukus, nežinau, ar liest vyresnius mokytojus...

Taip, būtų įdomu, jeigu galite.

Vyresni taip, vyresnių yra išvykstančių iš kaimo mūsų, va būtent, kaimo tikrai į kitas mokyklas, į Kalvarijos gimnaziją. Galvoju, kad vien dėl to, kad tiek pradinukai, tiek vyresnės klasės taip pat yra jungtinės. Nu ir tai vis tiek sukelia sunkumų mokantis, kai tu esi viena, viena klasė, ir kai yra dvi klasės. Tai tie, tarkim, mokiniai, kuriems geriau sekasi, ar ne, mokytis, paprastai ir išvyksta į kitą mokyklą, o, tarkim, iš Kalvarijos, ar ne, pas mus į mokyklą atvyksta, nu kaip taisyklė, nu gal negali taip sakyti, bet tie, kurie turi, tarkim, ugdymosi sunkumų, elgesio kažkokių sunkumų, kuriuos, tarkim, sunkiau tėvams gal suvaldyti, sužiūrėti didesnėje mokykloje. Tai čia yra daugiau, nu kaip pasakyti, daugiau galimybių juos visada matyt, prižiūrėti ir kontroliuoti. Tai vat tokie dalykai. Bet kad pradinukai, kad išvyktų ar ten, tarkim, priešmokyklinukai į kitas mokyklas, tai nėra tokių atvejų. Bent kol kas.

O minėjote, kad, na, yra tam tikra kaip tendencija, kad net iš Kalvarijos atvyksta, atveža, pavyzdžiui, na, mokinius, kurie galbūt turi kažkokių specialiųjų poreikių ar galbūt elgesio sutrikimų. Tai kaip manote, ar čia būdinga Liubavo mokyklai, ar būdinga ir kitoms, mažesnėms mokykloms, kad galima sakyti, kad yra tokia tendencija, kad jeigu galbūt kažkaip sunkiau susitvarkyti su mokiniu, tai tėvai veža jį į mažesnes mokyklas aplinkines iš Kalvarijos?

Aš tai galvoju, kad būtent dėl to ir veža į mažesnes mokyklas, nes, tarkim, yra konkrečių pavyzdžių, kai yra buvę, tarkim, išeina mokinys į didesnę mokyklą, tarkim, kaip ir į Kalvarijos gimnaziją, ir po kokių pusės metų dėl įvairių problemų, tiek mokymosi, tiek elgesio ir visokių kitų dalykų. Jis vėl, tėvai jį sugrąžina į mažesnę mokyklą vien dėl to, kad čia yra lengviau sukontroliuoti. Nu nežinau, gal yra visaip, bet didesnėse mokyklose, bent pas mus, tikrai nėra tos tokios kontrolės didelės, kaip, tarkim, mažose mokyklose, nes jie neturi galimybės čia pas mus, pavyzdžiui, kaime kažkur, nu, kaip sakau, pradingti. Juos atveža ir juos parveža. Jiems nėra kur čia išeiti kaip mieste, ar ne, į parką, į kažkur ir pradingt. Tai va, vien dėl to. Bet negaliu sakyti, kad vien tikrai elgesio sutrikimų turintys ar ten spec. poreikių mokiniai atvažiuoja. Ne, nebūtinai. Tiesiog tėvai... gal kartais patogiau yra pasirinkti kai kuriems dėl vaiko būdo, tarkim, ramesnio, jiems sunku didelėje mokykloje. Tai va dėl šito jie renkasi mažesnę kaimo, bet ne vien tik Liubavo, šiaip ir kitas mokyklas lygiai tas pats.

Supratau, taip įdomu š tiesų. Šiek tiek jau kalbėjome apie sakykime, na, jungtines klases ir tą galbūt švietimo būklę. Tai man norėtusi prie to grįžti. Kadangi vis tiek jau nemažai metų dirbate mokykloje, tai galite matyti, kaip keičiasi kasmet, sakykime, tos tendencijos. Ir galvojant apie švietimo būklės situaciją. Na, turbūt ją lengviausia išreikšti per mokinių pasiekimus. Tai gal galite plačiau papasakoti, kokia ta švietimo būklės situaciją stebite mokykloje pastaraisiais metais?

Aš taip vienareikšmiškai negaliu teigti, kad, tarkim, mažose mokyklose ten, tarkim, pasiekimų lygis yra mažesnis negu gimnazijose. Bet čia nėra, nu kaip pasakyti, nėra tas įvertinimas tikslus vien dėl to, kad, tarkim, jeigu paimsime gimnazijoje vieną, ar ne, ten, nu kaip pavyzdį, penktą klasę, kurioje yra, tarkim, apie 30 mokinių, iš kurių ten, tarkim, gal du trys yra specialiųjų poreikių... Kaip, kaip pasakyti, tie pasiekimai, prastesni įvertinimai paskęsta tarp geresniųjų ir, tarkim, paimamas vidurkis, nes paprastai vidurkį skaičiuoja, ar ne. O čia, tarkim, kaimo mokykloje, mes turime 5 penktokus, iš kurių ten kokie trys yra spec. poreikių. Tai kaip mes galime lyginti, tarkim, gimnazijos pasiekimus su mūsų mokyklos pasiekimais? Ar ten, tarkim, Akmenynų ar dar kažkokios mažesnės mokyklos? Mes neturime to skaičiaus mokinių, iš kurio būtų, kaip sakau, galima, galima pratempti tą vidurkį didesnę padaryti. Tai tas toks vertinimas, kad, tarkim, kaimo mokyklose ten gal blogiau paruošia ar visa kita. Nebūtinai, aš galiu kaip pavyzdį pasakyti. Mano pačios dukra baigė Liubavo pradinę, ta prasme pagrindinę mokyklą, bet tik pradinę klases ir išėjo į Kalvarijos gimnaziją vien dėl to, kad buvo jungtinės klasės vyresnės. Aš tikrai negaliu pasakyti, kad ten jos kažkokie ir išėjo ne vien ji, išėjo keturios mergaitės ir jos net pačiais pirmais metais -

penktoji, šeštoji klasėje jos gaudavo už gerą mokymąsi apdovanojimus, jų vidurkis buvo virš 9 visada ir ir dabar aš žinau, kad jų tikrai vidurkis nenukritęs, kažkoks nesužemėjęs. Tai aš negaliu taip vertinti, kad, tarkim, tose mažose mokyklose dėl to, kad jungtinės ten klasės ar kažkas tokio, kad neparuošia vaikų. Čia grynai priklausau, aš galvoju, nuo vaiko gabumų ir tas pasiekimas, nu grynai nuo, kai sakau, aišku, padedi vaikui. Tėvų požiūris dar daug ką duoda mokymuisi ir visiems pasiekimams. Ir neteigčiau tikrai šitaip, nesutikčiau su tuo, kad kaimo mokyklos neparuošia mokinių ten kažkokios... Jeigu vertinant pagal pasiekimus, taip, aš puikiai suprantu, kad mes lygintis negalime nei su Vilniaus mokykla, nei su gimnazija, nes pas mus nėra to kontingento, kuris galėtų mums iškelti vidurkį, bet ir reiškia, kad visi vaikai pas mus ant tiek silpni, kad jau tikrai pats žemiausias lygis.

Taip, supratau. Minėjote, kad jūsų dukra lankė Liubave mokyklą ir paskui minėjote dėl ugdymo organizavimo jungtinėse klasėse perėjo toliau mokytis į Kalvariją. Tai, o gal galit dar pakomentuoti kodėl leidote iš pat pradžių į Liubavą? Ar dėl to, kad būtų arčiau namų, ar dar kažkokių priežasčių buvo?

Tiesiog vienareikšmiškai dėl to, kad arčiau namų, ir kai sakau: čia tuo metu tie autobusiukai, mokyklinis neveždavo, veždavo tik tai, veždavo tik tai kursuojantis autobusas. Todėl nebuvo galimybių, tokių kaip dabar, tarkim, kad patogiai ten parveža, atveža, ten būtų jau reikėję savarankiškai visur... Tai nežinau, man pačiai patogiau buvo, plius aš pati čia dirbau. Tai man pačiai patogiau buvo čia, o su mažesniais aš, kaip sakau, visada pradinukai yra lengviau, lengviau valdomi negu vyresni, su vyresniais paauglystėje paskui prasideda problemos, ir tada yra jau... tada sunkumų didesnių iškyla, bet dėl paruošimo, tai aš ne... Aš vienareikšmiškai sakau, kad čia nuo vaiko asmeninių gabumų daug kas priklausau, nuo tėvų požiūrio aišku, ir nuo noro mokytis.

O dar va irgi užkabinote įdomų momentą. Minėjote, kad seniau mokyklinis neveždavo, sakykime, nebuvo sudarytos tos sąlygos, kad mokinius nuvežtų, pavyzdžiui, į Kalvariją. Gal atsimenate, kada čia pasikeitė ir kodėl buvo pakeista ta tvarka?

Šiaip tas mokyklinis, tie geltonieji autobusiukai, tai jau seniai atsirado. Bet nebuvo tokios galimybės, ta prasme, nefinansuodavo savivaldybė pavėžėjimo, jeigu tu pravažiuoji, tarkim, nu savo mokyklą, kaip sakant, artimesnę mokyklą. Jeigu tu ją pravažiuoji, tu turi pats mokėti už autobusą. Bet paskui, kai vyresnėse klasėse irgi nebuvo tos galimybės, tiesiog aš pati, kaip mama ėjau į švietimo skyrių, ėjau į savivaldybę. Ten rašiau merui prašymą vien dėl to, kad, tarkim, mano vaiko, ar ne, geri pasiekimai, plius, jinai lankė meno mokyklą, tai va tokiais... Tokie buvo kriterijai, dėl kurių mums patvirtino, tiesiog nu kaip išimties, gal ne išimties negaliu sakyti, nes ne vien jai, yra ir daugiau tokių mokinių, kuriems tiesiog savivaldybė patvirtina ir finansuoja neatsižvelgiant į tai, kad tu pravažiuoji savo mokyklą. Tai va, tokiu būdu mes gavome tą galimybę važinėti į tą mokyklą, žodžiu, nemokamai, o šiaip tai būtų reikėję patiems mokėti už kelionę.

Supratau, labai įdomu. Tai vadinasi, iš esmės jūsų asmeninėm pastangom pavyko...

Taip.

Kaip suprantu, pavyzdžiui, iš kitų kaimų, tarkim, žinau, kad yra Akmenynų irgi mokykla. Tai jeigu norėtų, sakykime, kažkas va savo vaiką iš Akmenynų vežti į Kalvariją, tai turbūt irgi pagal tą principą, kad negalėtų... ar galbūt žinote, ar ir ten irgi yra kažkokių tokių išlygų, ar čia tiktai vat, Liubave, kadangi jūs kreipiatės...

Ne, ne, visur yra visur tų išlygų yra. Čia Liubavas nėra kažkuo išskirtinis, Akmenynai lygiai taip pat, taip pat Sangrūda, nes ta prasme yra mokinių, kurie tiesiog nori mokytis gimnazijoje ir net ir pradinukų galbūt yra iš kitur, žinau, kad važiuoja, tarkim, iš Akmenynų. Man atrodo, yra pradinukų, važiuojančių į Kalvarijos gimnaziją. Tai yra tų variantų ir daugiau.

Taip, dar tada įdomu būtų aptarti, kadangi žinau, kad Liubavo mokykloje yra ikimokyklinis ir priešmokyklinis, jungtinė grupė vaikų, tai, na, jeigu galite, tai gal pakomentuokite, kiek ten tų vaikų yra. Bet gal dar galite truputėlį irgi papasakoti apie tą tendenciją. Ar, sakykime, jeigu vaikai eina būtent Liubave į ikimokyklinę-priešmokyklinę grupę, ar tėvai tada jau juos ir leidžia į Liubavo mokyklą? Ar dar pasitaiko tokių atvejų, kad nusprendžia paskui leisti kažkur kitur ir dar veža?

Nu, aš jau kaip ir minėjau, pas mus bent jau kaime tikrai nėra pasitaikę, kad tėvai, tarkim, leidę į priešmokyklinę grupę, po to išleistų į Kalvariją. Nu, dar nėra pasitaikę, bet nežinia, visada gali būti tokia galimybė, bet kol kas nėra buvę tokių atvejų, kad pradinukai vietiniai, tarkim, aš kalbu apie vietinius, kad išvažiuotų į kitą, į tolimesnę mokyklą. Ne, tėvai apskritai yra suinteresuoti, kad pradinės klasės išliktų. Jiems yra taip patogiau, ypač vietiniam. Tai nu, jiems gal baisu, vis tiek kiekvienai mamai gal baisu išleisti į miestą kažkur, kur tu turėsi... nu vis tiek tam vaikui pirmokui yra sudėtingiau susiorientuoti visur.

Supratau ir, na jau buvome apkalbėję tas jungtines klases ir galima matyti, sakykime, ir tą laipsnišką vaikų mažėjimą. Aišku, tai būdinga ne tik Liubavui, bet ir visai Lietuvai. Tai galbūt galite pasvarstyti, kokios priežastys, jūsų manymu, lėmė, kad Liubavo mokykla iki ateinančio rudens, kadangi, kaip žinome, jinai bus reorganizuojama, kad Liubavo

mokykla veikia, sakykite, kaip atskira mokykla? Ir jai pavyko tiek metų veikti savarankiškai, nebuvo kažkaip anksčiau apjungama, reorganizuojama. Tai kaip manote, kokios čia priežastys galėjo lemti?

Taip jau tiksliai vienareikšmiškai, kad kažkokie priežastis yra tam, negaliu įžvelgti. Bet tiesiog buvo... Aš ir dabar negaliu pasakyti, kad ta mūsų mokykla jau ten taip mažėja. Pavyzdžiui, pas mus yra dabar toj priešmokyklinėje grupėje, bendrai ar ne, jungtinėje vaikų grupėje, yra trylika ar tai 16 mokinių, aš nežinau tiksliai dabar. Nepasakysiu, nepasižiūrėjau. Bet, tarkim, ateinančių pirmokų va šį rugsėjį bus, sąraše yra šeši plius vienas turi, kurie yra tėvai, atsikraustė į čia, bet, žodžiu, dar kol kas lanko darželį, nori pabaigti, bet bent jau žadėjo, tarkim, atvesti į šitą mokyklą, tai, tarkim, kaip ir numatyta ar ne septyni vaikai, tai aš negalvoju, kad čia yra taip mažai. Aišku, lyginant su pernai buvo... tie skaičiai kinta. Nėra taip kad ten, tarkim, ištais tik mažėja, mažėja, mažėja. Ne, įvairiai yra. Čia, tiesiog vienais metais daugiau, kitais mažiau. Ir tų vaikų dabar šiai dienai ateinančių į pirmą klasę, tikrai yra pakankamai. O dėl to, kad, tarkim, dėl ko reorganizuoja, tai pasikeitė... Tarkim, dėl pernai kalbant. Pasikeitė ten tas Švietimo įstatymas, kur reikia minimaliai ten, kad būtų aštuoni berods, ar ne, klasėj vaikai, kad ten susidarytų, ten visokių dalykų... tai, pavyzdžiui, pernai metais, buvo galimybė savivaldybėms, tarkim, jeigu trūksta mums, tarkim, vieno vaiko iki to pilno komplekto, tai savivaldybė įsipareigoja sumokėti ten tą dalį pinigų, kurių, tarkim, ten tas vaikas atsineša su tuo krepšeliu, padengia savivaldybė. Todėl ir buvo galimybė kartais, jeigu trūksta vieno mokinio, bet čia nekalbu apie visą klasę. Čia, jeigu vieno trūksta, tai tiesiog buvo galimybė finansuoti tas, padengti tą skirtumą savivaldybei. Šiomet tokios galimybės švietimo ministerija nesudaro, nesuteikia. Tiesiog griežtai, kategoriškai pasakė, kad ten tiek mokinių ir viskas. Todėl ir tas reorganizavimas ir atėjo.

Taip, taip. Ir na, kadangi jau dabar yra apie tą reorganizavimą prakalbome. Tai gal galite pakomentuoti, irgi būtų įdomu sužinoti, kokia reakcija buvo mokytojų, galbūt tėvų, kurie aktyviau bendrauja su mokytojais į būtent tą naujieną?

Tai mokytojai, tai aš manau, kad jau visi daugmaž tą situaciją žinojo ir to laukė. Daugmaž jau kaip sakau, su tuo susigyvenę ir susitaikę, tai čia nieko neprikovosi per daug, kaip sakau, visi suaugę žmonės supranta, ieškosi kitų darbų, kiti tiesiog gal pailsės metus kitus, nežinau. O iš tėvų, tai kaip sakau, vyresnių mokinių tėvams, tai kaip ir nėra jokio ten pasipiktinimo, kažko. Iš mažesnių tėvų, tarkim, čia buvo toks susirinkimas organizuotas iš politikų pusės. Tai iš mažesnių, va tų jaunesnių vaikų tėvų, tai, nu, jie visada nori, kad išliktų. Pavyzdžiui, yra tokių mamų, kurių, pavyzdžiui, vaikai yra labai uždari, ten lėti. Tai tos mamos, na, apskritai panikoje, kad kaip išleisti į kitą mokyklą, kaip viena mama pasakiusi, kaip pavyzdį pasakysiu, sakė mano dukra išėjus į kitą mokyklą, jeigu bus didelė klasė ir į ją niekas nekreips dėmesio, tarkim, nes čia pas mus, kai mažos klasės, tai mes turime galimybę prieiti prie kiekvieno vaiko tikrai per dieną N kartų ir jie visi pažįstami... O jinai sako ji, išėjusi į kitą mokyklą didelę, jeigu jos niekas neglobos, sakė tai jinai visą dieną verks. Jinai šiuo metu yra pirmokė. Tai va, yra ir tokių mamų, kurioms labai svarbu, kad ta mokykla išliktų. Vyresnių tų vaikų tėvams, tai jie prisitaikys vis tiek, o mažiukams, tai vienareikšmiškai tėvai norėtų, kad išliktų ta mokykla, bent pradinė.

Tai ar būtų tada galima sakyti, kad, na, sakykite, šitos mokyklos išlaikymas ir veikimas yra kaip ir svarbus dalykas, tai, sakykite, vietos bendruomenei ir bendruomenės interesus būtų išlaikyti bent jau sakykite, pradinį ugdymą, tą ikimokyklinį, priešmokyklinį?

Šitą tai vienareikšmiškai, tikrai pritariu. Galiu drąsiai sakyti, nes kiek mes darę ir apklausų ir susirinkimų, pradinukų tėvams yra aktualu, kad mokykla išliktų čia, kad nereiktų jiems dabar kažkur išvažiuoti.

Na, aišku, dabar čia turbūt jau nieko negalima pakeisti, nes, kaip ir minėjote, keitėsi vyriausybės švietimo politika. Bet jeigu iškildavo, sakykite, irgi kažkokių klausimų, galbūt kalbų dėl reorganizacijos ir pan. Kiek tėvai būdavo aktyviai linkę sakykite, na, galbūt kreiptis kad ir į pačią savivaldybę, bandyti aiškintis... Galbūt čia žinote, kiek tėvai aktyviai įsitraukia į tą visą procesą?

Kad savarankiškai įsitrauktų, aš neturiu tokios informacijos. Negaliu pasakyti. Yra aišku, kai kas ten... kartais išgirsti pavienių tokių kalbų. Bet aš negaliu tvirtinti, kad tai tikrai vyko. Tarkim, kad ten yra mamos sakę, kad buvo savivaldybėje pas merą kalbėtis, bet aš sakau, aš šito negaliu tvirtinti. Aš tiksliai nežinau, tiktai iš kalbų. Kas liečia, tarkim, pas mus, tai jeigu tėvus... kai tėvus informuoji, padarai susirinkimą, nu tai jie... nėra šimtaprocentinio aktyvumo, niekada jo nebūna. Bet yra šeimų, ta prasme, tėvų, kurie tikrai aktyviai ten dalyvauja ir... bet yra ir kurie abejingai, čia tiesiog ir taip, ir taip.

O dar tada irgi kalbėjome apie tai, kad mokykla yra pasienio mokykla. Ta lokacija tikrai tokia neįprasta. Vis tiek savivaldybės atstovai, kaip suprantu, su mokykla, mokytojais, administracija, palaikydavo kažkokį ryšį. Tai ar žinote galbūt, ar tas faktas, kad mokykla yra pasienyje, būdavo svarbu, sakykite, savivaldybei, ir kaip vienas iš argumentų, kodėl tą mokyklą kaip savarankišką vienetą reikėtų išlaikyti ar nieko tokio nesate girdėjusi?

Aš esu girdėjusi apie tą statusą pasienio mokyklos, bet realiai, jeigu taip vertinant situaciją, niekada vietos valdžia neatsižvelgė į tai. Net ir dabar čia va buvo paskutinis susirinkimas. Buvo tėvų užsiminta, kad yra pasienio mokykla, čia gal kitokios sąlygos,

sudėtingesnės, visa kita... Ne, tai visiškai... jau dabar tai absoliučiai tai neturi jokios reikšmės, nes yra nustatytas skaičius ir į tą skaičių tik ir težiūri. Nesvarbu, kad ten to vieno mokinuko trūksta. Nebuvo niekada to statuso, nors anksčiau net dokumentuose būdavo paminima toks dalykas, bet kad tai realiai egzistuoję, tai niekada nebuvo. Čia ankstesnės direktorės dėka, kartais būdavo tokių variantų, kad tarkim trūksta to mokinio ir tiesiog jinai išsikovojo, gal turėjo, nežinau, nu tokių ryšių, kažkokių su politikais... tiesiog eidavo va ištisai, tai kaip juos eini, eini, eini... dar jeigu tėvus prikalbini kartu, tai jie kažkaip kitaip žiūro, o šiaip, jeigu nuleidi rankas ir tyli, tai jie vis tiek padarys savaip.

Taip, tai, kaip suprantu, kaip priiminėjote ankstesnė direktorė labai daug pastangų įdėdavo ir bendraudavo su savivaldybe dėl mokyklos...

Tikrai pakovodavo labai daug.

Man dar tada būtų įdomu aptarti, ar dar iki sprendimo, sakykime, mokyklą reorganizuoti, na, mokyklos situacija tiek galbūt dėl švietimo kažkokių niuansų, tiek dėl mokinių skaičiaus būdavo, sakykime, detalai aptariama ir su tėvų bendruomene? Na, pavyzdžiui, kiekvienais metais, kaip tai atrodo?

Ne, nebūdavo niekada aptariama. Ta prasme mokyklos iniciatyva taip kartais būdavo, jeigu kažkoks trūkumas, kažkokio klasė mokinio, tai būdavo aptariama. Bet, tarkim, jeigu jūs klausiate iš politikos ta prasme iš savivaldybės pusės, ar čia?...

Galite ir iš savivaldybės pusės pakomentuoti.

Iš savivaldybės pusės niekada nebūna, ta prasme jie kažkokį informacinį raštą atsiunčia mokyklai, po to paskelbia, tarkim, ten, internetinėje svetainėje. Bet kad, tarkim, būtų kažkaip kviečiami tėvai atskirai, ar ne, ten tėvų nuomonė klausama, tai tikrai niekada nėra tokių dalykų, išskyrus prieš rinkimus, tada viskas šiek tiek keičiasi, o šiaip tai...

Tai va, gal galite pakomentuoti? Na, sakote, prieš rinkimus keičiasi tai iš savo patirties, su kokiomis situacijomis teko susidurti, kaip keičiasi galbūt?

Tiesiog aš nenoriu čia per daug į tą politiką leistis. Aš nemėgstu tų dalykų, bet yra, manau, čia ne tik pas mus, bet visoje Lietuvoje tokia tendencija, kad jeigu artėja rinkimai, tai politikai visada nuoširdžiau įsiklauso, pažada. Aišku, ne visada tuos pažadus įvykdo, bet bent jau jie išklauso ir kažką bando daryti. Kartais būna tas darymas imitacinis, kai sakau, bet jie kitaip atsižvelgia į norus, į prašymus, į klausimus, į kažkokių pageidavimus, o kai jau pasibaigia tas visas bumus, tai viskas tada jau jiems nėra aktualu atvažiuoti į mokyklą, nes prieš rinkimus būna taip, pavyzdžiui, tokios juokingos situacijos kartais, gal jiems atrodo čia viskas gerai. Jie gali nevažiuoti metų metus į tą mokyklą. Nereikia, nereikia, niekas nedomina ten, jeigu raštą parašė, atrašė, viskas gerai, bet kai yra prieš rinkimus, tai čia jau važiuoja paskui delegacijos. Viena, kita, trečia... pagal partijas. Nežinau, pagal ką jie ten išsiskirsto, bet tada labai pradeda rūpėti, kaip čia jums sekasi, kaip čia ūkis, kaip čia tas, gal čia kažkuo galėtų padėti, bet tai vyksta tik labai trumpą laiką. Aš galvoju, kad čia visur taip vyksta. Nu, gal ne, nežinau. Gal, klystu.

Taip, tai mes iš tiesų daug aspektų aptarėme. Gal dar vienas dalykas, dabar pagalvoju. Man įdomu... minėjote, kad seniau būdavo tokia kaip ir tvarka, kad jeigu, tarkime, vieno vaiko trūkdavo, tai savivaldybė galėdavo kompensuoti tą mokinio krepšelį. O, pavyzdžiui, ar būdavo tokių atvejų, kad, na, galbūt patys mokytojai ar tėvai bandydavo prisikviesti, sakykime, per pažįstamus? Na, vis tiek maža, sakykime, pakankamai bendruomenė, tai turbūt visi vieni kitus pažįsta. Tai ar būdavo bandymų tokių asmeniškai prisikviesti vaikų, jeigu, sakykime, jų trūkdavo?

Taip, būdavo visada. Anksčiau, tai ypač populiari būdavo, tiesiog važiuodavo netgi, sakau va direktorė buvusi, važiuodavo ten, tarkim, į Kalvariją, žino, kur ten tos buvę kareivinės... Nežinau, aš ten. Tiesiog daugiabučiai gyvenamieji namai ir tiesiog kalbindavo va taip va, kaip sakau, iš oro kalbindavo mokinius arba per kažkokių pažįstamus, kad ateiti, tarkim, į tą mokyklą, kad ten bus sudarytos sąlygos važinėjimui, nu žodžiu, kad... va taip va ir kalbindavo, tiesiog va ateini ir kalbini, kaip gatvėje sutikę žmogų kalbintum atvykt pas tave dirbti. Bet, aišku, buvo ir variantų, kad, tarkim, mums kaip mokytojams kolektyvui, buvo siūloma ir mes ir sutikę mažintis koeficientus vien dėl to, kad, tarkim, yra trūkumas pinigų atlyginimams, yra ir tokių variantų buvę, nu įvairiai, kaip sakau, mes ne vien tik per vaikus ir per tėvus ten tą mokyklą stengiamės išlaikyti. Bet mes ir per save kažkiek, kai sakau, būdavo kas įmanoma prisidėti. Tarkim, trūksta kažkiek pinigų iki... biudžete ane, iki galo mokslo metų ir ten pasako, kad, tarkim, gruodžio mėnesį trūksta atlyginimų. Tai tada būdavo mažinami koeficientai, tada sumažėja atlyginimas ir taip išsilygina.

O tokiais atvejais, na, aš, kaip suprantu, čia nebūdavo labai dažni atvejai, gal pakomentuosite.

Ne...

Bet ar, na, nebūdavo tokio nepasitenkinimo tarp mokytojų, pavyzdžiui, nes vis tiek kaip ir atlygis jų?

Tai suprantate, tas nepasitenkinimas yra toks pasirinkimas. Vienas iš dviejų. Arba, arba tu atsisakai vienos klasės visos, tarkim, ji prapuola mūsų mokykloje, dingsta, klasė išeina, tarkim, į kažkurį kitą mokyklą. Tai aš nežinau, kas yra geriau. Paprastai visada būdavo geresnis pasirinkimas tas, kad šiek tiek sumažinti koeficientus ir išlaikyti klasę negu, kad išvis atsisakyti klasės,

ir tada jau ją sugrąžinti... Praktiškai kas sunaikinta atstatyti, na, aš nežinau, labai sunku arba neįmanoma, ypač tokiose mokyklose kaip pas mus, tai jeigu mes susinaikiname, tai mes, o kai sakau, neturime šansų jau buvo atsistatyti.

Taip, supratau tai na, taip būtų tiek aš daugiau kažkokių klausimų nebeturiu. Nebent jūs galvotumėte, kad yra dar kažkas svarbu, ką reiktų paminėti šiame kontekste?

Nežinau, aš atrodo viską pasakiau savo nuomonę, neturiu kažką be pridurti.

Tai ačiū tada jums.

Summary

Optimization of Lithuanian School Network: Why Are Some Municipalities Reorganizing Schools and Others Not?

This thesis examines why schools are being reorganized in some Lithuanian municipalities and not in others, considering objective demographic, economic, and educational quality factors. To answer this question, the Dubysos Aukštupio School of Šiauliai District Municipality and Liubavo Juozo Montvilos Basic School of Kalvarija Municipality were selected for the comparative analysis. The decisions of local politicians to reorganize schools were examined based on public choice theory. This theory emphasizes the rational behaviour of politicians and bureaucrats who seek to maximize personal gain. In addition, the concept of multi-level governance has been used to examine the distribution of political power and the interaction between different actors in the education system. The empirical analysis rests on 22 semi-structured interviews with representatives of Šiauliai and Kalvarija municipalities and communities of selected schools.

The empirical analysis allowed to evaluate the significance of the variables provided in the hypotheses. Firstly, decisions on the reorganization of schools are largely driven by the desire of politicians to avoid unpopular decisions about the political cycle. Calculating political costs encourages politicians to advocate for the absolute preservation of schools, and reorganization is chosen as an alternative to complete liquidation. Therefore, the first hypothesis (H1) that *local politicians will tend to preserve the school, i. e. maintain its current structure, as such a solution will help to be re-elected* may be considered supported. Second, municipal decisions reorganize schools are partly driven by financial deductions. On the one hand, the reorganization of schools leads to savings in the funds allocated by the municipalities. On the other hand, the establishment of a single legal entity may lead to lower state allocations, which may prevent municipalities from reorganizing schools. Considering this, the second hypothesis (H2) that *local politicians will tend to reorganize the school, as this will allow the use of available financial resources (budget) to be optimized* may be considered partially supported. Third, ensuring a good quality education does not have a significant impact on politicians' decisions regarding school reorganization. In the context of school reorganization, municipalities consider the availability of education, demographic, and economic factors, therefore the quality of education is not a decisive factor. Overall, the influence of politicians in achieving good quality education was observed to be relatively insignificant. The school cases analysed illustrate that the focus of politicians on good quality education depends on the level of involvement of the school community. Thus, the third hypothesis (H3) that *local politicians will tend to reorganize the school if it does not provide good quality education* may be

considered unsupported. Thereby, the analysis shows that the optimization of financial resources emerged as a decisive factor in the analysed municipalities making different decisions on the reorganization of schools.

Based on the results of empirical analysis, the chosen theoretical framework is partly appropriate, as the hypothesis (H3) based on the concept of multi-level governance has not been supported. Meanwhile, regarding the theory of public choice, it can be argued that this thesis contributes to the examples of its applicability in the field of education. In addition, the following ideas could be proposed for future research. First, considering that Šiauliai District Municipality has established another joint school, it is recommended to perform a comparative analysis of joint schools in the future. The analysis would allow analysing in detail the applicability of the school networking principle in the context of the Lithuanian school network and the necessary conditions for its successful operation. The implications of the changed school networking rules could also be analysed, both qualitatively and quantitatively.

Finally, a couple of insights may be useful in continuing the optimization of the school network in Lithuania. First, in terms of funding and access to education, it is necessary to assess the need for exceptions to the current planning of the school network by service area. A review of this practice would be appropriate for schools operating on the outskirts of municipal territories. Secondly, based on the practice of establishing a joint Dubysos Aukštupio School, it is proposed to supplement the legislation on the implementation of the networking principle. In addition, if possible, this could be applied as a good practice in other Lithuanian municipalities.